

การเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ของชาวลีซอ : ศึกษากรณีบ้านป่าตึง จังหวัดเชียงราย

นางสาว นงนภัส เพิ่มมิตร

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามนุษยวิทยามหาบัณฑิต
สาขาวิชามนุษยวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4648-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CONVERSION TO CHRISTIANITY OF LISU : A CASE STUDY OF
BANPAATUNG, CHIANG RAI PROVINCE

Miss Nongnat Permmitt

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Anthropology
Department of Sociology and Anthropology

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4648-2

นางนภัส เพิ่มมิตร: การเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ของชาวลีซอ: ศึกษากรณีบ้านป่าตึง
จังหวัดเชียงราย (CONVERSION TO CHRISTIANITY OF LISU: A CASE STUDY OF
BANPAATUNG, CHIANG RAI PROVINCE)อ.ที่ปรึกษา: รศ.ดร. งามพิศ สัตย์สงวน,
อ.ที่ปรึกษาร่วม: รศ.ดร. สัจญา สัจญาวิวัฒน์ จำนวนหน้า 353 หน้า.ISBN 974-17-4648-2.

การวิจัยเรื่องการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ของชาวลีซอ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษา
ปัจจัยที่ทำให้ชาวเขาเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎี การผสม
ผสานทางวัฒนธรรม ทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม ทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยม และทฤษฎี
การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ระเบียบวิจัยทางมานุษยวิทยา
คือ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญ การศึกษาสภาพแวดล้อมของชุมชน
การเก็บข้อมูลประชากร และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ผลวิจัยพบว่า มีการยอมรับสมมติฐาน 5 ข้อ สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้ชาวเขา
เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ คือ การผสมผสานทางวัฒนธรรม ความต้องการทางวัตถุ บทบาท
ของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์ ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่ม และความคาดหวังในอนาคต

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา	สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา	ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา	มานุษยวิทยา	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา	2546	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4481126224: Major Anthropology

Key Word: Lisu / Change / Christianity / Banpaatung / Chiang Rai
 Nongnapat Permmit: Conversion to Christianity of Lisu : A Case Study of Ban Paatung, Chiang Rai Province. Advisor: Associate Professor Ngampit Satsanguan, Thesis Coadvisor : Associate Professor Dr. Sanya Sanyawiwat, 353 pp. ISBN 974-17-4648-2 .

THE MAIN OBJECTIVE OF THE THESIS, CONVERSION TO CHRISTIANITY OF LISU : A CASE STUDY OF BANPAATUNG, CHIANG RAI PROVINCE, WAS TO INVESTIGATE SOCIO-ECONOMIC FACTORS INFLUENCING THE CONVERSION OF LISU TO CHRISTIANITY. THE CONCEPTS AND THEORIES USED IN THIS RESEARCH WERE ACCULTURATION, CULTURAL ECOLOGY, STRUCTURAL-FUNCTIONALISM AND CULTURE CHANGE. FOR COLLECTING OF THE DATA, ANTHROPOLOGICAL RESEARCH METHODOLOGIES SUCH AS PARTICIPANT OBSERVATION, KEY-INFORMANT INTERVIEWS, ECOLOGICAL MAPPING, FIELD CENSUSES AND IN-DEPTH INTERVIEWS WERE EMPLOYED.

THE FINDINGS OF THE RESEARCH HAVE DEMONSTRATED THAT FIVE HYPOTHESES WERE ACCEPTED. IN CONCLUSION, FACTORS WHICH INFLUENCED THE CONVERSION OF LISU TO CHRISTIANITY WERE ACCULTURATION, MATERIALISM, ROLES OF MISSIONARY, EXPECTATION FOR EMPLOYMENT AND INCREASED INCOME.

Department Sociology and Anthropology Student's signature.....

Field of study Anthropology Advisor's signature.....

Academic year 2003 Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะประสบความสำเร็จได้ มิใช่เพียงผู้วิจัยเท่านั้นที่ดำเนินการตามลำพัง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะขอขอบพระคุณทุกท่าน สำหรับความช่วยเหลือที่ได้รับจากหลายฝ่าย เริ่มตั้งแต่อาจารย์ที่ปรึกษาของผู้วิจัย คือ รองศาสตราจารย์ ดร. งามพิศ สัตย์สงวน (หัวหน้าภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา) รองศาสตราจารย์สุพัตรา สุภาพ (อดีตหัวหน้าภาควิชาสังคม วิทยาและมานุษยวิทยา) รองศาสตราจารย์ ดร. สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (อดีตหัวหน้าภาควิชาสังคม วิทยาและมานุษยวิทยา) และรองศาสตราจารย์ ดร. นิเทศ ดินณะกุล ที่ช่วยแก้ไขปรับปรุงข้อบก พร่องต่างๆ ทำให้มีความกระชับและเข้าใจได้ตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณสง่า เพิ่มมิตร (บิดาของผู้วิจัย) คุณสุขเฮียง แซ่ตั้ง(มารดาของ ผู้วิจัย)และ คุณจุฬาลักษณ์ เพิ่มมิตร (น้องสาวของผู้วิจัย) ที่คอยให้ความช่วยเหลือในยามฉุกเฉิน แก่ผู้วิจัย และขอบคุณผู้ให้ข่าวสำคัญทุกท่าน รวมถึงนายธีระศักดิ์ พูลทวี (อาจารย์ใหญ่โรงเรียน บ้านป่าตึง)

ขณะเดียวกันผู้วิจัยต้องขอบคุณ คุณเอกชัย เพิ่มมิตร(น้องชายของผู้วิจัย) และคุณกฤติพร สุขทวีทรัพย์(น้องสะใภ้ของผู้วิจัย) ได้ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัย รวมถึง น้องโจ น้องบอย และน้องแป้นที่คอยอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าพื้นที่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ

บทที่	หน้า
--------------	-------------

1. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8

2. แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดวัฒนธรรม (Culture).....	9
แนวคิดวัฒนธรรมย่อย (Subcultures).....	11
แนวคิดศาสนา (Religion).....	12
แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว (Family).....	16
แนวคิดการติดต่อทางวัฒนธรรม (Acculturation).....	18
แนวคิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม (Assimilation).....	18
แนวคิดนวัตกรรม (Innovation).....	19
แนวคิด “การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ”.....	20

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	
ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Culture Change Theory).....	21
ทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม (Cultural Ecology Theory).....	24
ทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยม(Structural Functionism Theory)....	26
งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	27
กรอบความคิดในการวิจัย.....	57
สมมุติฐานในการวิจัย.....	58
นิยามปฏิบัติการตัวแปร.....	58
การอธิบายสมมุติฐาน.....	59
 3.ระเบียบวิธีวิจัย	
รูปแบบในการวิจัย.....	69
ประชากรที่ใช้ในการศึกษา.....	72
บทบาทที่แสดงในสนามวิจัย.....	72
การรวบรวมข้อมูล.....	72
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
 4. ลักษณะทางกายภาพและประเพณีวัฒนธรรมของชาวลีซอบ้านป่าดิ่ง	
ก. ลักษณะทั่วไปของหมู่บ้าน.....	73
ภูมิประเทศ.....	74
ภูมิอากาศ.....	82
ประวัตินุชน.....	84
ครอบครัวและเครือญาติ.....	86
การปกครอง.....	86
เศรษฐกิจ.....	90
การศึกษา.....	94
ศาสนา.....	99

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
ประเพณีพิธีกรรมในรอบ 1 ปี.....	110
สาธารณสุข.....	131
ประเพณีพิธีกรรมในรอบ 1 ปีของโบสถ์คริสต์.....	134
พิธีกรรมชีวิต.....	141
ข. ลักษณะทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่นับถือศาสนาคริสต์.....	145
5. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญ	
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1 คุณสมชาย (นามสมมุติ).....	149
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2 คุณสมพงษ์(นามสมมุติ).....	155
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3 คุณอนุชิต(นามสมมุติ).....	162
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4 คุณธีระยศ (นามสมมุติ).....	167
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5 คุณอาเลฆะ (นามสมมุติ).....	173
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6 คุณอาหู่ (นามสมมุติ).....	178
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7 คุณธีระชัย (นามสมมุติ).....	184
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8 คุณอาซื่อพะ (นามสมมุติ).....	191
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9 คุณอาเบพะ (นามสมมุติ).....	196
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10 คุณอาลู่ (นามสมมุติ).....	201
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11 คุณอาตะปะ (นามสมมุติ).....	209
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12 คุณอาซาพะ (นามสมมุติ).....	215
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13 คุณอาลู่ (นามสมมุติ).....	219
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14 คุณอาซื่อพะ (นามสมมุติ).....	225
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15 คุณอาฮี (นามสมมุติ).....	230
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16 คุณอาซื่อ (นามสมมุติ).....	236
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17 คุณอาหู่ (นามสมมุติ).....	243
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18 คุณอาฮี (นามสมมุติ).....	250
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19 คุณอาเลฆะ (นามสมมุติ).....	255

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20 คุณอาหู่ (นามสมมุติ).....	263
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 21 คุณอาเชื้อ (นามสมมุติ).....	269
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 22 คุณอาयी (นามสมมุติ).....	275
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 23 คุณอาซาพะ (นามสมมุติ).....	281
6.ผลการวิจัยและการพิสูจน์สมมุติฐาน.....	287
ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข่าวสำคัญ.....	287
ส่วนที่ 2 : การพิสูจน์สมมุติฐาน.....	289
7. การอภิปรายผล.....	327
8.บทสรุป ปัญหาที่เกิดจากการวิจัย และข้อเสนอแนะ	
บทสรุป.....	332
ปัญหาที่เกิดจากการวิจัย.....	333
ข้อเสนอแนะ.....	334
รายการอ้างอิง.....	336
ภาคผนวก.....	349
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	353

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตารางแสดงการจัดชั้นเรียนปีการศึกษา 2546.....	97
2 ตารางแสดงการนับถือศาสนาต่างๆของชาวเขาเผ่าลีซอ บ้านป่าดิ่ง.....	100
3 ตารางแสดงอายุของผู้ให้ข่าวสำคัญ.....	287
4 ตารางแสดงระดับการศึกษาของผู้ให้ข่าวสำคัญ.....	288
5 ตารางแสดงอาชีพของผู้ให้ข่าวสำคัญ.....	289
6 ตารางแสดงการผสมผสานทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์.....	295
7 ตารางแสดงความต้องการทางวัตถุที่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์.....	300
8 ตารางแสดงบทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์.....	305
9 ตารางแสดง ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์.....	310
10 ตารางแสดง ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์.....	315
11 ตารางแสดงความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์.....	320
12 ตารางแสดงความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์.....	325
13 ตารางแสดงการสรุปผลการพิสูจน์สมมุติฐาน.....	326

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ภาพแสดงเครื่องกระจายเสียงของหมู่บ้านป่าดิ่ง.....	76
2 ภาพแสดงบริเวณกักเก็บน้ำของชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์	77
3 ภาพแสดงลักษณะบ้านเรือนแบบสร้างค่อมบนดิน.....	78
4 ภาพแสดงลักษณะบ้านเรือนคล้ายคนพื้นเมือง.....	79
5 ภาพแสดงการสร้างถนนหนทางภายในหมู่บ้าน.....	80
6 ภาพแสดงชุดประจำเผ่าลือชื่อของผู้หญิง.....	83
7 ภาพแสดงการสีข้าวโปกของพ่อค้าในเมืองเพื่อรับซื้อจากชาวลีซอ.....	91
8 ภาพแสดงการเรียนร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6.....	99
9 ภาพแสดงโบสถ์สภา.....	101
10 ภาพแสดงอาป่าหมูอี.....	109
11 ภาพแสดงการผลิตเหล้าข้าวโปกเพื่อขนานต่อผีฟ้าและเลี้ยงฉลองในวันขึ้นปีใหม่.....	113
12 ภาพแสดงการทำพิธีอัญเชิญผีฟ้าเข้าบ้าน.....	116
13 ภาพแสดงหิ้งบูชาต่างๆภายในบ้านของอาจารย์บ้าน.....	119
14 ภาพแสดงการเต็นรำเพื่อร่วมฉลองวันขึ้นปีใหม่.....	120
15 ภาพแสดงการร่วมพิธีดำหัวอาจารย์บ้านของชาวลีซอ.....	120
16 ภาพแสดงพิธีส่งผีปีใหม่.....	122
17 ภาพแสดงพิธีดำหัวผีหลวง.....	123
18 ภาพแสดงเครื่องเซ่นผีหลวง.....	123
19 ภาพแสดงอีหู่.....	124
20 ภาพแสดงพิธีแต่งงานของกลุ่มสาวสาวที่มีได้นับถือศาสนาคริสต์ทั้งคู่.....	127
21 ภาพแสดงโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า.....	133
22 ภาพแสดงการทำโต๊ะรับประทานในพิธีกินข้าวใหม่.....	139
23 ภาพแสดงการร่วมฉลองในโบสถ์ของชาวอาข่ากับชาวลีซอ.....	139
24 ภาพแสดงการสอนพระคัมภีร์ของชาวต่างประเทศ.....	139
25 ภาพแสดงการปิดเศษผงออกจากข้าวเปลือก.....	349

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
26 ภาพแสดงการสร้างบ้านแบบดั้งเดิม.....	349
27 ภาพแสดงการตั้งร้านของชาวพื้นเมืองบริเวณหน้าหมู่บ้านป่าตึง.....	349
28 ภาพแสดงรถประจำทางที่ผ่านหน้าหมู่บ้านป่าตึง (รถประจำทางปากทางพร้าว).....	350
29 ภาพแสดงตลาดหัวเวียง.....	350
30 ภาพแสดงเครื่องเซ่นไหว้พระเจ้า(ศาสนาคริสต์).....	351

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

สังคมในโลกนี้ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่ม กลุ่มชาติพันธุ์ คือ กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมย่อยร่วมกัน(Subcultures) สังคมไทยก็เช่นเดียวกับสังคมอื่นๆที่จะมีกลุ่มคนเหล่านี้โดยเป็นพวกที่อพยพมาจากประเทศอื่นๆ เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลาหลายร้อยปีมาแล้ว ตัวอย่างของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ได้แก่ ชาวเขา ชาวไทยเชื้อสายจีน ญี่ปุ่น และอื่นๆ

ในจำนวนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยในประเทศไทยนั้น ชาวเขาเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่สำคัญกลุ่มหนึ่งในสังคมไทย นักมานุษยวิทยาพบว่าชาวเขาในประเทศไทยแบ่งออกเป็นเผ่าต่างๆอีกมากมาย และมักจะกระจัดกระจายทั่วไปในบริเวณภาคเหนือ ซึ่งเป็นภาคที่มีลักษณะภูมิประเทศแตกต่างไปจากภาคอื่นๆอย่างเห็นได้ชัด คือเต็มไปด้วยภูเขามากมาย ซึ่ง ขจัดภัย นุรักษ์พัฒนา (2518) อธิบายไว้ว่าบริเวณนั้นจะประกอบไปด้วยภูเขาสูงสลับกับหุบเขา ซึ่งเป็นที่ราบแคบมีเนื้อที่ทั้งสิ้น 170,106 ตารางกิโลเมตร หรือ 107,163,725 ไร่ แยกเป็นส่วนการปกครอง 16 จังหวัดและ 104 อำเภอ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน น่าน อุตรดิตถ์ พิษณุโลก สุโขทัย ตาก นครสวรรค์ พิจิตร กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ แพร่ และอุทัยธานี กลุ่มชาวเขาเผ่าต่างๆ ในประเทศไทยมีทั้งหมด 6 เผ่าใหญ่ คือ มีแม่่ว เข้า มูเซอ อีก็้อ กะเหรี่ยง และลีซอ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จำนวนประชากรชาวเขาจังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ. 2545

เผ่า	จำนวนประชากร	จำนวนครัวเรือน
ลีซอ	10,132	1,659
มูเซอ	49,427	8,575
อีเก้อ	59,782	9,690
แม้ว	30,517	3,868
เย้า	15,225	2,193
กะเหรี่ยง	6,456	1,448
ขมุ	2,329	451
ลัวะ(ละว้า)	4,419	685
รวมทั้งหมด	178,287	28,569

แหล่งข้อมูล : ข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้าน / กลุ่มบ้านชุมชนบนพื้นที่สูง

ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดเชียงราย 2545

ชาวเขาได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลาหลายร้อยปีมาแล้ว ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากเข้ามาอยู่และได้ติดต่อกับคนไทยทั้งในชนบทและในเมือง หรือแม้แต่กับพวกที่เป็นมิชชันนารีต่างๆ แน่นนอนการติดต่อดังกล่าวย่อมต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากต่อชาวเขา รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านศาสนา เนื่องจากแต่เดิมนั้นชาวเขามีความเชื่อและศรัทธาในผี แต่หลังจากที่ได้ติดต่อแลกเปลี่ยนกันกับพวกมิชชันนารีจึงเริ่มยอมรับศาสนาคริสต์

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับชาวเขาหลายเผ่าในหลายพื้นที่ของภาคเหนือ ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางด้านศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขาเผ่าลีซอที่อยู่ในจังหวัดเชียงราย

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ (2545 : 285) พูดถึงชาวเขาเผ่าลีซอว่า ลีซอมักจะเรียกตนเองว่า “ลีซอ” ชาวจีนเรียกเพี้ยนไปเป็น “ลีโซ” หรือ “ลีซ้อ” ส่วนคำว่า “แม่ลีซอ” เป็นนามที่ชาวไทยใหญ่ ชาวไทย-จีน เรียกชนเผ่านี้ ชาวไทยเรียกว่า “ลีซอ” คำว่า “แม่” แปลว่า “ชาวจีนกลาง” ตามความหมายของภาษาไทยใหญ่ ลีซอนั้นเป็นสาขาหนึ่งของชนชาติโล-โล อย่างเดียวกันกับอะซ่า (ก้อ) และลาฮู (มุซอ) แต่ขนบธรรมเนียมของลีซอคล้ายคลึงกับชาวแม้ว ชาวเข้า มากกว่า คล้ายคลึงทางลาฮูหรืออะซ่า เนื่องมาจากได้รับอิทธิพลของชาวจีน เพราะอยู่ในเขตจีนนานกว่าชนทั้งสองเผ่านี้

ถิ่นฐานดั้งเดิมของลีซออยู่ทางต้นแม่น้ำสาละวิน ในเขตของมณฑลยูนนานตอนตะวันตกเฉียงเหนือ หรือทางทิศตะวันออก และตอนเหนือของรัฐกะฉิ่นแห่งสหภาพพม่า ระหว่างเส้นรุ้ง 27° 30' แถบเมืองลิสซาเหนือเมืองยุงซาง มณฑลยูนนาน ต่อมาอพยพเข้าไปอยู่ทางทิศตะวันตก ดินแดนของรัฐกะฉิ่นถึงแม่น้ำมายกะ อันเป็นสาขาหนึ่งของแม่น้ำอิรวดีตอนเหนือชาวไทยคำที่บริเวณนั้นเรียกลีซอว่า “ลีจู้” และอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากตามแนวภูเขากะฉิ่น ระหว่างพรมแดนพม่าตอนเหนือกับจีน นอกจากนี้ยังอยู่อย่างกระจัดกระจายตามหุบเขาของลำแม่น้ำเมา (ส่วยลี) หรือ ลุงเจียง เหนือเมืองเตงเยน (Tengyuen) ลีซอยังกระจัดกระจายไปทางทิศตะวันออกจนถึงฝั่งแม่น้ำโขงระหว่างเส้นรุ้ง 24°- 27° 30' และอพยพเข้าไปทางทิศใต้ในเขตรัฐฉาน (รัฐไทยใหญ่) ของสหภาพพม่า ลาวเหนือกับประเทศไทย

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ (2545 : 286) ยังกล่าวอีกว่า ลีซอเป็นชนชาติที่ชอบผจญภัยเสี่ยงโชคในการอพยพท่องเที่ยวเตร็ดเตร่เร่ร่อนไปจากถิ่นเดิมของตนอยู่เสมอ พวกเขาได้เข้ามาสู่ในเขตรัฐฉานทางทิศตะวันออกของแม่น้ำอิรวดีกับสองฟากแม่น้ำสาละวิน ปรากฏว่ามีชาวลีซออยู่อย่างกระจัดกระจายตามภูเขาในเขตเมืองว้า เมืองแสนหวี เมืองไซ่ เมืองมิด เมืองต๋องเป้ง เมืองก๊าด โกก้าง เมืองไลซ่า เมืองวานเย่น ฯลฯ โดยเฉพาะที่แสนหวีเหนือ เมื่อพ.ศ. 2504 มีชาวลีซอจำนวน 20000 คน ในเขตเมืองซือเหมา สิบสองปันนา มณฑลยูนนานตอนใต้ กับเขตเมืองเชียงตุง รัฐฉานตอนใต้ของพม่า แขวงฟองสาลี แขวงหัวของของประเทศลาวก็มีชาวลีซออยู่ไม่น้อยเหมือนกัน

ส่วนชาวลีซอในประเทศไทย อพยพเข้ามาจากเขตเชียงตุงและเมืองป๋นเมื่อประมาณ 50 ปี มาแล้ว มีจำนวนมากในเขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้มีอยู่ในเขตอำเภอแตง อำเภอพร้าว อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอแม่จัน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย อำเภอแจ้ห่ม อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ส่วนจังหวัดอื่นไม่ปรากฏว่ามีชาวลีซออพยพไปอยู่ ชาวลีซอชอบอยู่บนภูเขาสูง ห่างไกลจากถนนหลวงและย่านเจริญ เนื่องจากมีอาชีพปลูกฝิ่นซึ่งเป็นรายได้งาม จึงเลือกทำเลตั้งหมู่บ้านในระดับสูงกว่าน้ำทะเล ระหว่าง 4,000-5,000 ฟุต อยู่ใกล้กับพรมแดนไทยกับพม่า ไม่ชอบอยู่ติดกับพรมแดนไทยกับลาวด้านตะวันออก คงเป็นเพราะทางด้านประเทศลาวมีชาวเมี้ยว ชาวเย้า ชาวอาข่ามาก และถิ่นที่ลีซออพยพลงมาหรือถิ่นอยู่เดิมนั้นถึงแม้จะขึ้นกับพม่าและจีน แต่เป็นถิ่นที่มีชาวไทยใหญ่และไทย-จีนอยู่ตามพื้นที่ราบทั่วไป ด้วยเหตุนี้ชาวลีซอจึงชอบอยู่ใกล้เคียงกับชาวไทยใหญ่มากกว่าชาวลาวและชาวเมี้ยว จำนวนลีซอในไทยมีประมาณ 20,000 คน ราว 50 หมู่บ้าน หมู่บ้านหนึ่งมีระหว่าง 15 หลังคาเรือน ถึง 50 หลังคาเรือน โดยประมาณ

พวกลีซอชอบตั้งบ้านเรือนอยู่ในแหล่งสงบบนภูเขาสูงแต่ไม่ชันมากนัก โดยมากมักเป็นที่ลาดตอนกลางระหว่างภูเขา ซึ่งเป็นการดีอย่างหนึ่งคือ กำบังลมได้ เพราะเทือกเขาอันสูงใหญ่ ตอนบนจะกีดขวางทางลมไว้ บ้านของชาวลีซอปลูกอยู่ใกล้ๆกัน หมู่บ้านหนึ่งประมาณ 15-50 หลังคาเรือน ก่อนจะเข้าไปในหมู่บ้านของชาวลีซอ ต้องผ่านรั้วหมู่บ้านเสียก่อนรั้วหมู่บ้านชาวลีซอต่างกับรั้วหมู่บ้านชาวอีเก้อ คือ รั้วหมู่บ้านชาวลีซอตั้งชิดกับหมู่บ้าน ส่วนรั้วหมู่บ้านชาวอีเก้อนั้นอยู่ห่างไกลจากตัวหมู่บ้านมาก และไม่มีประตูลูกบ้านพิศดารอย่างของชาวอีเก้อ

ลีซอส่วนมาก ปลูกบ้านเรือนอยู่ติดกับพื้นดินแต่มีบางหมู่บ้าน เช่น บ้านชาวลีซอในเขตอำเภอเชียงดาวปลูกบ้านยกพื้นสูงจากพื้นดินเพียงเล็กน้อย พวกที่อาศัยอยู่ในเขตมณฑลยูนนาน ชอบก่อดินคืบทำเป็นฝาบ้าน แต่พวกอยู่ในเขตรัฐเชียงตุงและในเขตจังหวัดเชียงรายนิยมปลูกบ้านติดพื้นดิน ยกพื้นสูงเพียงที่รับแขกกับที่นอนเท่านั้น ส่วนฝาบ้านกันเป็นห้องปิดทึบจนมองไม่เห็นอะไร เสาบ้านทำด้วยไม้ไผ่ หรือไม้อื่นสุดแต่จะหาได้ ส่วนหลังคาบ้านชาวลีซอมุงด้วยใบคาพาตบนคานไม้ไผ่ ซึ่งเรียงเป็นรูปตาราง แล้ววางใบคาทับข้างบนให้หนาพอกันฝนได้ ปล่อยให้ชายคายาวลงมาจนเกือบถึงพื้นดิน บางหมู่บ้านใช้ลำไม้ไผ่ผ่าครึ่งและเลาะข้อไม้ข้างในออกแล้ววางซ้อนประกบกัน คือ คว่ำอันหนึ่ง หงายอันหนึ่ง มองดูคล้ายกระเบื้องลูกฟูก

หลังจากที่เข้าใจเกี่ยวกับบ้านเรือนของชาวเขาเผ่าลีซอแล้วก็จะเสนอเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้หญิงลีซอ มักจะนิยมหวีผมแสดกลางเกล้ามวยไว้ข้างหลังแล้วโพกผ้าสีดำผืนใหญ่ นุ่งกางเกงขากว้างหลวมๆสั้นแก่เก่า มีเสื้อคลุมยาวจากบนลงมาถึงน่องหรือใต้หัวเข่า เสื้อคลุมนี้ผ่าอกมาได้

รักแร้ คือใช้ชายผ้าด้านซ้ายป้ายทับทางด้านขวา ตรงรอบคอประมาณ 1 คืบติดผ้าสีดำ ถัดลงไป สลับผ้าสีต่างๆ ประมาณ 1 ฝ่ามือ ส่วนผ้าข้างล่างจากหน้าอกลงไปนิยมใช้สีฟ้ามากกว่าสีอื่น มี รอยแหวกข้างจากเอวหน้า 2 ตอน ตรงเอวมีผ้าสีดำผืนใหญ่คาดเอวโดยรอบ และเหน็บซ่อนปลาย ผ้าคาดนี้ไว้ข้างหลัง แขนเสื้อติดผ้าแถบใหญ่เล็กเป็นบ้างๆ หลายสี คือ สีน้ำเงิน สีเขียว สีเหลือง สีแดง สีม่วง สีดำ ตามใจชอบ ผู้หญิงชาวลิซอนิยมใช้สีฉูดฉาดมากกว่าชาวเขาทุกเผ่าในไทย

ส่วนผู้ชายชาวลิซอนั้น นายบุญช่วย ศรีสวัสดิ์ (2545 : 293) กล่าวว่า โดยส่วนใหญ่มักจะ นิยมสวมกางเกงขากว้างสั้นแค่เข้าเสื้อแขนยาว เอวสั้น ผ่าอกข้าง ต่างกับชาวเขาเผ่าอื่นตรงที่ชอบ สีฉูดฉาด เสื้อสีดำ ประดับกระดุมเงินอย่างมากมาจากคอเสื้อลงมาเอวข้างซ้ายกับเสื้อด้านหลัง กางเกงส่วนมากใช้สีฟ้า สีเขียว สีดำ ผู้ชายตัดผมสั้น โปกผ้าผืนใหญ่พันอย่างประณีตบรรจง สวยงามกว่าชาวเขาเผ่าอื่น ผู้เฒ่าสวมหมวกกลมสีดำอย่างหมวกชาวเมี้ยวและชาวจีนฮ่อ

โดยทั่วไปผู้หญิงหรือผู้ชายชาวลิซอ นับว่า เป็นพวกที่ขยันขันแข็งในการทำงาน มีการ ทำไร่ข้าว ฝืน พริก ฝ้าย ข้าวโพด มันฝรั่งและพืชผักต่างๆ การทำไร่ข้าวเพียงเพื่อบริโภคภายใน ครอบครัวตลอดปีมากกว่าขายเป็นสินค้า เดือนพฤษภาคมเป็นเดือนแห่งการเริ่มฤดูปลูกข้าวและ หว่านเมล็ดข้าว เพราะกำลังย่างเข้าฤดูฝน ส่วนพริก มันฝรั่ง เป็นพืชปลูกกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น การทำไร่ข้าวโพดถือเป็นอาชีพรองจากการปลูกข้าว

เนื่องจากข้าวโพดนี่เองที่ชาวลิซอใช้เป็นอาหารสัตว์เลี้ยง เช่น หมู ไก่ หรือไม่ก็นำมาหมัก ต้มกลั่นเป็นสุราข้าวโพดเพื่อดื่มกันในระหว่างงานพิธีฉลองปีใหม่หรืองานพิธีอื่นๆ ภายในหมู่บ้าน ข้าวของพวกลิซอไม่ใช่ข้าวสารอย่างที่เรารับประทานกัน แต่เป็นข้าวไรมีเมล็ดกลมรีสีขาว เวลานั้น แล้วปั้นเป็นก้อนได้ไม่เหนียวติดกันเหมือนข้าวเหนียวของชาวไทยในภาคเหนือ มีรสมันแข็งกว่า และหยาบกว่า

การทำไร่แต่ละบ้านต่างทำของตนเองเป็นเวลาประมาณ 4-5 เดือน จนกว่าข้าว เจริญเติบโตตกเป็นรวงแก่เต็มที่จะพากัน ไปเก็บเกี่ยวใส่กระบุงกันลึกลงมาเก็บไว้ในยุ้ง พอกินกันไป ตลอดปี ถ้าบ้านหลังไหนเก็บเกี่ยวข้าวได้มากเกินกว่าความต้องการก็นำออกขาย ส่วนพืชอื่นๆ เช่น ผักกาด กะหล่ำปลี มันฝรั่ง พริก ฝ้าย พักแพง และอื่นๆ ซึ่งเขามักจะเก็บไว้ทำเป็นอาหาร รับประทานกันภายในครอบครัวเท่านั้น

ในวิถีชีวิตของชาวเขาเผ่าลิซอเช่นเดียวกับชาวเขาเผ่าอื่นๆ คือ มักต้องมีเรื่องของความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาสนาเข้าไปมีอิทธิพลต่อชาวลิซอ ซึ่งชาวลิซอที่นับถือผีเชื่อว่าใน

โลกนี้เต็มไปด้วยผีดีและผีร้าย ซึ่งผีดีนั้นจะคอยปกป้องรักษาพวกเขาให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข ถ้าไม่มีการเซ่นไหว้เสมอ ผีดีจะทำร้ายเอาได้เหมือนกัน ส่วนผีร้ายนั้นเป็นผีหิวโหยท่องเที่ยวและคิดแต่จะทำร้ายอย่างเดียวไม่ว่าจะเข้ามาบรรจบจนถึงหมู่บ้านได้ เพราะมีผีดีซึ่งเป็นผีประจำบ้านเรือนและประจำหมู่บ้านคอยคุ้มครองป้องกันภัยให้อยู่ ถึงแม้กระนั้นก็ตามผีร้ายอาจจะถึงสู่ผู้คนในเวลาออกนอกหมู่บ้านไปในป่าหรือตามห้วยลำธารได้เหมือนกัน เช่น ผีน้ำ ซึ่งเขาเรียกกันว่า “อียานเน” ผีป่า เรียกว่า “เนดามา” ผีไร่หรือเรียกว่า “อามิเน”

ผีที่พวกผีชอบเกรงกลัวกันมากคือ ผีหลวง ประจำอยู่บนยอดเขาสูงห่างไกลจากหมู่บ้าน ณ ที่นั้นเขาได้สร้างศาลเจ้าเอาไว้พร้อมกับปีกธงหางว่าวเล็กๆสีขาว มีรั้วล้อมรอบเป็นบริเวณที่ไม่มีผู้ใดกล้าเข้าไปใกล้เขาว่าผีหลวงโกรธเคืองง่าย เวลาผีหลวงโกรธจะโยนก้อนหินใหญ่ลงมาหรือลากท่อนไม้ใหญ่ซึ่งได้ยินแต่เสียงไม่เห็นตัว บางครั้งบันดาลให้เกิดฟ้าร้องฟ้าผ่า ลมพายุพัดบ้านเรือนและต้นไม้ล้มลงอย่างระเนระนาด

ผีอันดับรองลงมา คือ ผีเมือง บางทีเรียก ผีคอยหลวง ผีนี้มีศาลประทับอยู่บนเนินเขานอกหมู่บ้าน ทำรั้วล้อมรอบบริเวณนั้น ถ้าเปรียบเทียบกับชาวเขาเผ่าอื่นผีเมืองตรงกับผีหมู่บ้านนั่นเอง ผีนี้จัดว่าเป็นผีดี จะคอยปกป้องรักษาคุ้มครองป้องกันภัยอันตรายให้แก่ชาวผีชอบ การเลี้ยงผีหมู่บ้านหรือผีเมืองนี้มีประจำทุกปี พร้อมกับ การเลี้ยงผีหลวงในเทศกาลวันขึ้นปีใหม่มทุกปีหรือเวลามีเหตุการณ์ผิดปกติ เช่น ผู้คนภายในหมู่บ้านเจ็บป่วยกันมากหรือมีโรคระบาดเกิดขึ้น

ชาวผีชอบนับถือดวงวิญญาณบรรพบุรุษ มีแท่นบูชาแต่ละบ้าน เรียกว่า ดาปี อยู่เหนือพื้นดินซึ่งจัดไว้แห่งหนึ่งต่างหาก บนแท่นบูชาวางถ้วย รูป เทียนขี้ผึ้ง เป็นเครื่องเช่น บูชาตระกูลของตนจำนวนถ้วยใส่เครื่องเช่นบูชานี้มีมากน้อยแล้วแต่ตระกูลที่ตนนับถือและปีกธงทิวหางว่าวเล็กๆบนถ้วยนั้น การนับถือดวงวิญญาณบรรพบุรุษ อย่างเดียวกันกับชาวยุโรป ชาวแมน และชาวจีน เมื่อถึงเทศกาลวันขึ้นปีใหม่มจะนำเอาสุรา ข้าวโพด กับรูปซึ่งปักไว้ในถ้วยกลมๆ พร้อมอาหารเครื่องเช่น มีการกราบไหว้ ณ แท่นบูชานี้เป็นประจำวัน ส่วนการเซ่นด้วยหมูและไก่นั้น นอกจากเทศกาลวันขึ้นปีใหม่มแล้ว เวลาต้อนรับทานข้าวใหม่มจะมีการเซ่นไหว้เหมือนกัน

ส่วนพิธีแต่งงาน เรียกว่า อูคู้ถ่ หรือ กินฟ้า ก่อนวันแต่งงาน 1 วัน ฝ่ายชายจัดหาหมูตัวใหญ่ฆ่าเตรียมทำอาหารเลี้ยงชาวบ้าน ในวันรุ่งขึ้นฝ่ายหญิงฆ่าหมูตัวใหญ่เพื่อเตรียมทำอาหารในพิธีแต่งงานเหมือนกัน มีการต้มกลั่นสุราข้าวโพด วันแรกฝ่ายเจ้าสาวเลี้ยงชาวบ้าน วันต่อมาเป็นหน้าที่เจ้าบ่าวเลี้ยง ส่วนชาวบ้านจะเล่นดนตรีตีตีพิณ “ซ้อบือ” กับเป่าแคนน้ำเต้า เดินรำกระตีบเท้าจนผู้คนหลับ เลี้ยงสุราอาหารตั้งแต่กลางวันจนถึงกลางคืน หนุ่มสาวชาวบ้านต่างริน

สุราให้แก่กัน ผู้เฒ่าทำพิธีผูกเส้นด้ายข้อมือพร้อมกับกล่าวคำอวยพร ขนบธรรมเนียมการแต่งงานนี้มีข้อปฏิบัติอย่างหนึ่งคือ ถ้าครอบครัวใดมีบุตรสาวเพียงคนเดียว ชายหนุ่มต้องไปอยู่บ้านฝ่ายหญิงหลังจากแต่งงานแล้ว เพื่อสืบแซ่สกุลฝ่ายหญิง ในกรณีเช่นนี้ฝ่ายชายไม่ต้องเสียเงินในการแต่งงานเลยก็ได้ คล้ายๆกับเป็นการแลกเปลี่ยนที่ฝ่ายชายยินยอมมาอยู่ทางฝ่ายตน

พิธีเรียกขวัญ เรียกว่า “โซฮากู” และผูกเส้นด้ายข้อมือ เรียกว่า “ซ็อย่าจ็ว” ซึ่งใช้กับผู้เจ็บป่วยไม่สบายนั้น ในเทศกาลปีใหม่มีการผูกข้อมือเรียกขวัญ บางหมู่บ้านหมอผีหรือหมอศาสนาประจำหมู่บ้านเป็นผู้ประกอบพิธีให้แก่ทุกคนโดยเอาเส้นด้ายผูกรอบคอและข้อมือ การเรียกขวัญและผูกเส้นด้ายให้แก่คนป่วย ต้องฆ่าหมู 1 ตัว ต้มเป็นอาหารใส่ในถาดไม้พร้อมกับสุรา 1 ขวด จอกสุรา 1 ใบ น้ำชา 1 ถ้วย กำไลมือ ห่วงคอโลหะเงินของผู้ป่วยกับเงินเหรียญ 2-3 รูปี มอบให้หมอผีทำพิธีมัดมือเรียกขวัญ หมอผีปักกิ่งไม้ 4 กิ่ง รอบๆตัวเขา ส่วนคนป่วยนั่งอยู่ข้างหน้า ทำพิธีปิดเป่าขับไล่ภูตผีปีศาจ เรียกขวัญให้กลับคืนมาสู่ร่างคนป่วย หยิบเอาเส้นด้ายผูกข้อมือทั้ง 2 ข้างแล้วเอากำไลมือ ห่วงคอเงิน สวมให้เป็นอันเสร็จพิธี

จะเห็นได้ว่าวิถีชีวิตในปัจจุบันของชาวเขาเผ่าลีซอได้เปลี่ยนแปลงไปมาก โดยเฉพาะทางด้านศาสนาชาวเขาเผ่าลีซอแต่ดั้งเดิมนับถือผีหลายประเภทและวิญญาณบรรพบุรุษเป็นหลัก ต่อมาได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวเขาเผ่าลีซออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางด้านศาสนาของชาวเขาเผ่าลีซอ ปัญหาวิจัยคือ ต้องการศึกษารายละเอียดต่างๆที่ทำให้ชาวเขาเผ่าลีซอเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ โดยศึกษาว่าชาวเขาเผ่าลีซอมีประเพณีพิธีกรรมอะไรบ้างในรอบปี ศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นว่ามีอะไรบ้างจากการที่ชาวเขาเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์ และศึกษาว่าชาวเขาเผ่าลีซอมีวิถีชีวิตในปัจจุบันอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการนับถือผีไปนับถือศาสนาคริสต์
2. ศึกษาประเพณีพิธีกรรมในรอบ 1 ปีของชาวเขาเผ่าลีซอ
3. ศึกษาผลกระทบจากการที่ชาวเขาเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์
4. ศึกษาวิถีชีวิตในปัจจุบันของชาวเขาเผ่าลีซอ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะมีขอบเขตอยู่ที่บ้านป่าดิ่ง หมู่ 5 ตำบลบ้านโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยจะเข้าไปศึกษาประชากรที่อาศัยอยู่ในบ้านป่าดิ่ง ทั้งนี้จะขอความร่วมมือจากผู้นำรวมไปถึงชาวบ้านและผู้ที่เกี่ยวข้องกับชาวเขาเผ่าลีซอ อาทิเช่น อาจารย์ใหญ่ และข้าราชการในพื้นที่ เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบว่ทำไมชาวเขาจึงเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์
2. ทำให้เข้าใจวิถีชีวิตและพิธีกรรมต่างๆในรอบ 1 ปีของชาวเขาเผ่าลีซอ
3. เพื่อทราบถึงผลกระทบของความเชื่อทางศาสนาในปัจจุบันว่ามีผลต่อวิถีชีวิตชาวเขาเผ่าลีซออย่างไร
4. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสาขาอื่นๆหรือผู้ที่สนใจข้อมูลเกี่ยวกับชาวเขา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดวัฒนธรรม (Culture)

งามพิศ สัตย์สงวน (2543 : 49) กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นของมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์เป็นผู้สร้างและกำหนดความหมายต่างๆขึ้น เพื่อให้สมาชิกยอมรับร่วมกันจนเป็นลักษณะเฉพาะของสังคมนั้นๆ โดยที่วัฒนธรรมที่สร้างขึ้นนี้จะมีความเหมาะสมกับสังคม สิ่งที่สำคัญคือ วัฒนธรรมจะต้องมีการถ่ายทอดโดยการเรียนรู้พฤติกรรมจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง เมื่อแต่ละสังคมมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน ย่อมไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบว่าวัฒนธรรมของสังคมใดดีกว่ากัน ด้วยเหตุผลที่ว่าแต่ละวัฒนธรรมมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคม

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษยชาติจะต้องมีตั้งแต่เกิดเป็นทารกจนตาย อีกทั้งวัฒนธรรมจะเป็นส่วนสำคัญในการสนองความต้องการของมนุษย์และหากจะสังเกตให้ดีนั้น วัฒนธรรมมิใช่เป็นแค่เพียงรูปแบบวิถีชีวิตของคนเท่านั้น แต่วัฒนธรรมยังเป็นหนทางที่ช่วยให้มนุษย์มีชีวิตรอดได้ โดยการอาศัยวัฒนธรรมให้เป็นสิ่งที่ช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานต่างๆของชีวิตได้อย่างเป็นระบบ ในแต่ละปัญหาพื้นฐานของมนุษย์นั้น วัฒนธรรมด้านต่างๆก็เข้ามาช่วยแก้ไขอย่างเป็นขั้นตอน บางทีอาจจะไม่มีใครทราบในเริ่มแรกเสียด้วยว่า วัฒนธรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในแต่ละสังคมนั้นได้ช่วยเหลือให้สังคมมีระเบียบในระดับหนึ่ง ซึ่งตารางที่จะนำเสนอนี้เป็นหัวใจของวัฒนธรรม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหาพื้นฐาน	ส่วนของวัฒนธรรมที่ช่วยแก้ไขปัญหา
1. ปัญหาความสัมพันธ์ทางเพศและการควบคุมเพศสัมพันธ์	ระบบเครือญาติ
2. ปัญหาเรื่องปากท้อง	ระบบเศรษฐกิจ
3. ปัญหาความขัดแย้งและการควบคุมทางสังคม	ระบบการเมืองการปกครอง
4. ปัญหาเรื่องการอบรมสั่งสอนสมาชิกใหม่ของสังคม	การจัดเถลาของสังคมและการศึกษา
5. ปัญหาเรื่องลึกลับอำนาจเหนือธรรมชาติ	ระบบศาสนาและความเชื่อ
6. ปัญหาเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ	การแพทย์และสาธารณสุข
7. ปัญหาเรื่องการสื่อสาร	ระบบการสื่อสาร
8. ปัญหาเรื่องความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออก	ศิลปะ
9. ปัญหาเรื่องการพักผ่อนหย่อนใจ	นันทนาการ

แหล่งที่มา งามพิศ สัตย์สงวน ใน หลักมานุษยวิทยา , หน้า 49 : 2545.

จากตารางที่นำเสนอสามารถพบว่า แต่ละปัญหาพื้นฐานนั้นก็จะมีวัฒนธรรมเข้าช่วยทั้งสิ้น และส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมก็คือ ระบบเครือญาติได้เข้ามาช่วยแก้ปัญหาความสัมพันธ์ทางเพศและเป็นการควบคุมเพศสัมพันธ์ เพื่อที่มนุษย์ชาติโดยส่วนใหญ่จะมีความสุข ผลของการมีวัฒนธรรมเข้ามาช่วยควบคุมการล่วงละเมิดทางเพศไว้แล้ว

วัฒนธรรมย่อย (Subcultures)

งามพิศ สัตย์สวางน (2543:38) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมย่อย (Subcultures) ว่า สังคมทั่วไปจะมีวัฒนธรรมอยู่ 2 ระดับ คือ วัฒนธรรมทั่วไป (General Culture) และวัฒนธรรมย่อย (Subcultures) ซึ่งวัฒนธรรมทั่วไป หมายถึง วัฒนธรรมที่เป็นหลักสำหรับการดำเนินชีวิตของคนจำนวนมากในสังคม หรือเป็นวัฒนธรรมที่คนจำนวนมากในสังคมมีอยู่ร่วมกัน เช่น ในสังคมไทยส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธ มีระบบการปกครองอย่างเดียวกัน มีค่านิยมเหมือนกัน เช่น เคารพผู้อาวุโส ปฏิบัติตามประเพณีต่างๆ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง และอื่นๆ โดยวัฒนธรรมที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นเป็นวัฒนธรรมทั่วไปในสังคมไทยที่ทุกคนมีอยู่ร่วมกัน

ส่วนวัฒนธรรมย่อย (Subcultures) มีความหมายตรงกันข้ามกับวัฒนธรรมทั่วไป คือ วัฒนธรรมย่อย หมายถึง วัฒนธรรมที่มักจะนำมาใช้ในกลุ่มคนเพียงบางกลุ่มแต่ไม่ได้ใช้กันทุกกลุ่ม หรือไม่ได้ใช้โดยคนจำนวนมากในสังคม สามารถเห็นวัฒนธรรมย่อยได้อย่างชัดเจนในสังคมของประชากรที่เต็มไปด้วยหลายกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ในสังคมอเมริกา จะเป็นสังคมที่มีขนาดใหญ่และมีความซับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความหลากหลายในกลุ่มชาติพันธุ์ ความหลากหลายในอาชีพ ความหลากหลายในศาสนา เป็นต้น โดยความหลากหลายนี้สามารถทำให้เกิดกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมย่อย ซึ่งจะยึดถือและปฏิบัติกันเฉพาะในกลุ่มของตนเท่านั้น พบว่า ทุกคนย่อมมีส่วนร่วมและรับวัฒนธรรมหลักในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมใหญ่ ในช่วงเวลาเดียวกันก็มีส่วนร่วมและรับวัฒนธรรมย่อยหรือวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มของตนอยู่ด้วย โดยแบ่งวัฒนธรรมย่อยให้เห็นได้ชัดเจน คือ

วัฒนธรรมย่อยทางอาชีพ (Occupational Subcultures) ภายในสังคมจำเป็นต้องมีการทำงานและอาชีพนั้นมักจะมี ความแตกต่างกันออกไป เช่น แพทย์ ครู นักออกแบบ วิศวกร ดารานักร้อง เป็นต้น ในแต่ละสาขาอาชีพนั้นย่อมต้องมีวัฒนธรรมย่อยของกลุ่มอาชีพของตนที่ไม่เหมือนกับกลุ่มอาชีพอื่นๆ เช่น การใช้ภาษาในวงการอาชีพที่เฉพาะ ตัวอย่างคือ ภาษาทางการแพทย์ ในกรณีที่มีได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับวงการแพทย์ก็จะไม่ทราบว่าศัพท์แต่ละคำหมายถึงอะไรหากใช้สื่อสารกัน จะเข้าใจเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

วัฒนธรรมย่อยทางท้องถิ่นหรือภูมิภาค (Regional Subcultures) แต่ละภาคของสังคมอาจมีประวัติความเป็นมาและการตั้งถิ่นฐานที่แตกต่างกัน ย่อมทำให้วัฒนธรรมนั้นแตกต่างกันเป็นผลลัพธ์ เช่น ประเทศไทยมีภูมิภาคต่างๆมากมาย คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก ภาคใต้และอื่นๆ ซึ่งความแตกต่างที่เกิดขึ้น ในแต่ละภาคนั้นจะเป็นตัวบ่งบอกถึงลักษณะเฉพาะของภาคนั้นๆ คือ สำเนียงของภาษา อาหาร บ้าน

เรือนที่อยู่อาศัย ฯลฯ ดังนั้นเราจึงสามารถพบว่าภาคเหนือจะมีไส้อั่ว ในขณะที่ภาคใต้จะมีผัดสะตอ เป็นต้น

วัฒนธรรมย่อยทางอายุ เริ่มตั้งแต่ภายในครอบครัวย่อมต้องเกิดความแตกต่างของอายุ โดยทั่วไประดับของอายุนั้นจะเป็นสิ่งที่บอกราย ทำให้พบว่าเมื่อถึง 5 ราย คือ รายทารก รายเด็ก รายรุ่น รายผู้ใหญ่ และรายชรา ในแต่ละรายนั้นจะมีวัฒนธรรมย่อยของตนอีก เนื่องจากแต่ละรายจะมีประสบการณ์ชีวิตที่แตกต่างกันออกไป จึงมีผลทำให้ระบบความคิด สำนวนภาษา การแต่งกาย และพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นแตกต่างกันด้วย

วัฒนธรรมย่อยทางเพศ สามารถแบ่งได้หลักๆคือเพศชายและเพศหญิง ในแต่ละเพศก็จะมีความคิด กิจกรรมที่กระทำ ค่านิยม ที่แตกต่างกัน เช่นกีฬาที่เล่นของเพศชายมักจะเน้นเรื่องของกำลังและสามารถอยู่กลางแจ้งได้โดยไม่กังวลใดๆ ในทางตรงกันข้าม เพศหญิงจะกังวลเรื่องแสงแดดเพราะกระทบต่อผิวพรรณทำให้แก่ก่อนวัยได้ จึงพบว่าเพศหญิงมักจะเล่นกีฬาที่สามารถปฏิบัติในร่มได้ เช่น เต้นแอโรบิก เป็นต้น (สุพัตรา สุภาพ ;2542:43)

กลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Groupss) เป็นรูปแบบหนึ่งของวัฒนธรรมย่อย สังคมโดยทั่วไปมักจะประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆมากมาย เช่น คนไทยเชื้อสายจีน มอญ พม่า อินเดีย เป็นต้น สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ที่ผู้วิจัยศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้ คือ ชาวเขาเผ่าลีซอในจังหวัดเชียงราย

แนวคิดศาสนา (Religion)

Crapo Richley H. (1996: 322) พูดถึง “ศาสนา” ว่าเป็นความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรมต่างๆมีรูปแบบต่างๆมากมายทั่วโลก ทำให้นักมานุษยวิทยาพบว่า ยากที่จะนิยามศาสนาเพื่อให้ครอบคลุมทั่วโลก อย่างไรก็ตาม นักมานุษยวิทยาเห็นพ้องต้องกันว่าคุณลักษณะเด่นๆของค่านิยมศาสนาจะรวมเอาสิ่งเหล่านี้ไว้ทั้งหมด คือ ภูตผีปิศาจ อำนาจเหนือธรรมชาติ ความรู้สึกที่แสดงออกทางสัญลักษณ์ และพิธีกรรมทั้งในระดับปัจเจกชนและระดับกลุ่มที่มีเป้าหมายที่จะให้อำนาจเหนือธรรมชาติให้ผลในแง่บวกหรือแง่ดี

Diana Kendall (2001 : 555) นิยามว่า ศาสนา คือ ระบบของความเชื่อ สัญลักษณ์ และพิธีกรรมต่างๆที่มีฐานมาจากอำนาจเหนือธรรมชาติหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ทำให้ชีวิตมีความหมาย และทำให้คนที่มีความเชื่ออย่างเดียวกันมารวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน

Haviland William A (1996 : 386) อธิบายว่า ศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทุกแห่ง โดยจะประกอบไปด้วยความเชื่อและแบบแผนพฤติกรรมต่างๆที่ประชาชนพยายามควบคุมพื้นที่ของจักรวาลที่อยู่เหนือความสามารถของปวงชนที่จะควบคุมได้ ในหมู่สังคมล่าสัตว์หาของป่า ศาสนาเป็นส่วนประกอบพื้นฐานของชีวิตประจำวัน แต่เมื่อสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น ศาสนาเข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมประจำวันน้อย และดูเหมือนจะถูกจำกัดให้อยู่ในบางโอกาสเท่านั้น

Jones Brian J. Gallagher III Bernard J. and Mcfalls Jr. Joseph A. (1995 : 520) สรุปว่า ศาสนาเป็นเรื่องของศรัทธา ซึ่งเป็นความเชื่อที่ไม่มีพื้นฐานมาจากหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ส่วนประกอบอย่างแรกของศาสนาตามความคิดของ Emile Durkheim คือ การที่ศาสนาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์และส่วนที่เป็นชีวิตธรรมดา ส่วนที่เป็นชีวิตธรรมดา คือ ส่วนต่างๆของชีวิตประจำวัน ส่วนที่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะเป็นส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งมีอำนาจ นานับถือ ลึกลับ และน่ากลัว

ศาสนาให้ระบบความเชื่อที่ให้ความหมายและความเข้าใจสิ่งลึกลับของชีวิต พิธีกรรมต่างๆ คือ การปฏิบัติที่แสดงออกถึงความเชื่อต่างๆเหล่านั้น พิธีกรรมและความเชื่อต่างๆจะรวมกันทำให้เกิดความรู้สึกที่แนบแน่นต่อกันในหมู่สมาชิก และทำให้คนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน

Victor Barnouw (1982 : 228) กล่าวถึงด้านต่างๆของศาสนารวมถึงความเชื่อในวิญญาณหรือภูตผีปีศาจต่างๆ และพิธีกรรมทางศาสนาต่างๆจะปรากฏมีอยู่ในทุกสังคม ถึงแม้ว่าจะไม่มีในทุกปัจเจกชนก็ตาม E.B.Tylor ได้เสนอว่าความเชื่อในภูตผีปีศาจวิญญาณต่างๆนั้น เป็นส่วนสำคัญหรือแกนของศาสนาเป็นรูปแบบที่ด้านอื่นๆของศาสนาขยายออกมา รวมถึงแนวคิดต่างๆเกี่ยวกับการเข้าทรง ความเชื่อในโลกหน้า การบูชาบรรพบุรุษและการบูชาเทพเจ้าของธรรมชาติต่างๆ ตามความคิดของ Tylor ความเชื่อนั้นมักเกี่ยวกับภูตผี มีการพัฒนาอย่างเป็นธรรมชาติมาจากประสบการณ์ของประชากรในเรื่องของความฝัน การเข้าทรง ความเจ็บป่วยและความตาย ใน ความคิดของ Tylor เชื่อว่าศาสนาที่มีพระเจ้าองค์เดียวเป็นวิวัฒนาการของศาสนาซึ่งได้พัฒนาในช่วงหลัง

งามพิศ สัตย์สงวน (2545 : 374) ให้ความหมาย “ศาสนา” คือ ระบบความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยจำเป็นที่จะต้องมีความเชื่อที่เป็นระบบ (Belief System) พิธีกรรม(Ritual) ความรู้สึก(Feeling)

ศาสนานับว่ามีความสำคัญต่อระบบความเชื่อของมนุษย์อย่างมาก โดยงามพิศ สัตย์สงวน (2545 : 379) เสนอว่าระบบความเชื่อทางศาสนามีหน้าที่สำคัญ คือ เป็นหนทางที่สามารถจัดการกับสิ่งลึกลับที่มนุษย์เกิดความรู้สึกไม่มั่นใจ ช่วยทำให้มนุษย์มีวิธีการมองโลกให้มีคุณค่าว่าโลกมนุษย์นั้นเป็นอย่างไร อีกทั้งสามารถทำให้เกิดความสามัคคีระหว่างมนุษย์ที่มีระบบความเชื่อเดียวกัน หน้าที่ทางศาสนาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือ ศาสนานั้นจะคอยควบคุมทางสังคมโดยระบบความเชื่อทางศาสนาช่วยทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมที่เน้นความดี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่วนข้อห้ามจะเน้นที่ไม่ให้เกิดการทะเลาะหรือทำร้ายร่างกายกัน

อมรา พงศาพิชญ์ (2533 :26) ได้ให้คำจำกัดความศาสนาว่า คือ “วัฒนธรรมในลักษณะ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อ ศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและศาสนาก็มีทั้งส่วนที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม และนอกจากนี้ศาสนายังเกี่ยวข้องกับค่านิยม โลกทัศน์ และวิถีชีวิตด้วย”

แม้ว่าสังคมในปัจจุบันจะถือว่าเป็นยุคอุตสาหกรรมก็ตามและเป็นที่ยืนยันว่าคนส่วนใหญ่ก็หันไปให้ความสำคัญกับพวกวัตถุ โดยมองว่าศาสนานั้นเป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งของสังคมที่มีมายาวนาน แต่มิได้ให้ความสำคัญต่อศาสนาเท่าไรนัก ดังที่ จานงก์ อดิวัฒน์สิทธิ์ (2530 : 117) มีแนวคิดว่าในขณะที่เดียวกันบางกลุ่มยังคงยึดมั่นในศาสนา มองว่าศาสนามีความจำเป็นต่อมนุษยชาติ กล่าวโดยสรุปคือ มีกลุ่มนักคิด 2 กลุ่ม ที่ศึกษาศาสนาต่างกัน กลุ่มแรก คือ กลุ่มที่เชื่อว่าศาสนาไม่มีประโยชน์ต่อสังคม กลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลจาก Karl Marx และ Frederick Engels โดยมองว่าตัวแทนศาสนาหวังเพียงผลประโยชน์จากชาวบ้าน

ในทางกลับกันเชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถที่จะตอบสนองความสุขได้ด้วยความสำเร็จทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่หรือกล่าวโดยรวมว่าเป็นกลุ่มวัตถุนิยม ในขณะที่อีกกลุ่มเชื่อว่าศาสนาเป็นสิ่งที่สามารถให้ความสุขแก่มนุษย์ได้อย่างแน่นอน โดยเฉพาะความสำเร็จอย่างรวดเร็ว ณ.เวลาที่เทคโนโลยีก้าวล้ำ มนุษย์จะยังต้องการสิ่งที่ช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจยิ่งขึ้น กลุ่มที่อยู่ในแนวคิดนี้คือ นักปรัชญาและนักศาสนา

มีหลายคนที่เข้าใจว่าไสยศาสตร์ก็เป็นส่วนหนึ่งของศาสนามีการพึ่งพาอาศัยไสยศาสตร์ในการดำเนินชีวิต และกลุ่มคนเหล่านั้นมักจะพยายามเข้าไปนับถือศาสนาต่างๆที่ตนคิดว่า จะช่วยให้เกิดปาฏิหาริย์กับชีวิตของตนได้ สามารถแบ่งแยกให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างศาสนากับไสยศาสตร์ดังนี้ ไสยศาสตร์เป็นความเชื่อรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะใกล้เคียงกับศาสนาเป็นอย่างมาก ข้อแตกต่างอยู่ที่เรื่องของ “วิธีการ” วิธีการของศาสนานั้นเน้นไปที่ การอ่อนน้อม

การสวดมนต์ การแผ่เมตตาให้แก่สรรพสัตว์ รวมถึงการขอมอยู่ภายใต้อำนาจของสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ วิธีการของไสยศาสตร์ คือ การพยายามบังคับพลังเหนือธรรมชาติ ให้ตอบสนองความต้องการของบุคคล ผู้ต้องการผลประโยชน์จากไสยศาสตร์ หากไม่ได้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการบังคับพลังเหนือธรรมชาติจำเป็นต้องเกิดการว่าจ้างกันขึ้น เพื่อให้ประกอบพิธีกรรมในรูปแบบของการใช้คาถาอาคมบังคับให้พลังเหนือธรรมชาติสยบอยู่ใต้อำนาจของเขา

ตามปกติไสยศาสตร์จะใช้ในเรื่องส่วนตัว โดยหลักการใหญ่ๆแล้วจะใช้ไสยศาสตร์เพื่อทำลายผู้ที่เป็นศัตรูหรือเรียกว่า ไสยศาสตร์ดำ (Black magic) สิ่งที่ควบคุมกันมา คือ ไสยศาสตร์ขาว (White magic) สามารถใช้เพื่อให้กำลังใจแก่บุคคลและสังคม รวมทั้งเป็นสิ่งที่ช่วยป้องกันภัยอันตรายต่างๆได้ ศาสนาแบ่งตามขนาดที่มีผู้นับถือและศาสนาแบ่งตามลักษณะความเชื่อในเทพเจ้า หากจะแบ่งศาสนาตามขนาดของผู้นับถือ ก็จะแบ่งเป็นศาสนาที่มีศาสนาประจำเผ่าพันธุ์ (Ethnic Religions) เป็นศาสนาที่มีการนับถือเฉพาะชาติใดชาติหนึ่งหรือเผ่าใดเผ่าหนึ่ง เช่น ศาสนาจูดาเยฮู ศาสนาซิกข์ เป็นต้น ศาสนาสากล (Universalizing Religions) คือศาสนาที่มีผู้นับถือกระจายอยู่ทั่วโลกมิได้จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนานิกายย่อย (Segmental Religions) เป็นศาสนาที่เกิดจากศาสนาใหญ่ มักเกิดในจุดใดจุดหนึ่งของสังคมก่อนแล้วจึงแพร่ไปยังส่วนอื่นของสังคม จุดประสงค์สำคัญของการมีศาสนาแบบนี้ เพื่อสร้างเอกลักษณ์ต่อกลุ่มที่อยู่ภายใต้แรงกดดันของชนกลุ่มใหญ่ที่ไม่ยอมรับสภาพอันเท่าเทียมกันของบุคคลอื่น

ส่วนศาสนาที่แบ่งตามลักษณะความเชื่อในเทพเจ้า ก็มี เทวนิยม คือ ความเชื่อในเทพเจ้าหรือในพระผู้เป็นเจ้า กล่าวคือ พระผู้เป็นเจ้าทรงเป็นผู้สร้างทุกสิ่งทุกอย่าง ทรงบันดาลให้ผู้นับถือประสบความสำเร็จหรือผิดหวังก็ได้ ดังนั้น ผู้ที่ต้องการให้พระผู้เป็นเจ้าโปรดปรานต้องทำการบวงสรวง อ้อนวอน บูชาพระองค์ ส่วนศาสนาที่เน้นความเชื่อในพระผู้เป็นเจ้า คือ ศาสนาพราหมณ์ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาจูดาเยฮู รวมทั้งศาสนาของคนเผ่าต่างๆ และอเทวนิยม คือ เป็นความเชื่อที่ตรงข้ามกับเทวนิยมและปฏิเสธอำนาจของพระผู้เป็นเจ้าหรือเทพเจ้าองค์ต่างๆ เพียงแต่สอนว่าทุกอย่างในโลกเกิดขึ้นจากการกระทำของตัวบุคคล ดังนั้นจึงอาจเข้าใจได้ว่าบุคคลนั่นเองที่ เป็นผู้กำหนดชะตากรรมของตนเอง และศาสนาที่ปฏิเสธอำนาจของเทพเจ้ามีศาสนาพุทธ ศาสนาขงจื้อ ศาสนาเซน และศาสนาซิกข์

แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว (Family)

จางง์ อติวัฒนสิทธิ์ (2540:79) กล่าวว่า ครัวเป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดค่านิยม วิธีประเพณีปฏิบัติและบรรทัดฐานทางสังคมให้แก่สมาชิกรุ่นใหม่ ดังนั้นครอบครัวจึงเปรียบเสมือนเครื่องจักรกลชิ้นแรกโดยทำหน้าที่หล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคลให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ ทำให้บุคคลดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

งามพิศ สัตย์สงวน (2545: 13) มีกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว คือ คำศัพท์สำคัญ 3 คำ เนื่องจากแต่ละคำจะมีความหมายที่สัมพันธ์กัน ดังนี้ **“เครือญาติ” (Kinship)** หมายถึง กลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบเครือญาติ เพราะมีบรรพบุรุษทางสายเลือดร่วมกัน โดยมีความผูกพันกัน เนื่องจากมักจะอาศัยอยู่ร่วมกันหรือหากแยกกันอยู่ก็มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด **“ครอบครัว” (Family)** หมายถึง กลุ่มคนที่มีพื้นฐานเริ่มต้นจากการเป็นเครือญาติกัน ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มักจะทำสิ่งต่างๆ ร่วมกันเพื่อให้อยู่รอดในสังคม **“การแต่งงาน” (Marriage)** หมายถึง การยอมรับของสังคมในเรื่องการมีความสัมพันธ์ทางเพศอย่างเป็นทางการ ระหว่างผู้ชายหนึ่งคนกับผู้หญิงหนึ่งคน (Monogamy) หรือ ระหว่างผู้ชายหนึ่งคนกับผู้หญิงหลายคน (Polygamy) หรือ ระหว่างผู้ชายหลายคนกับผู้หญิงหนึ่งคน (Polyandry) จึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดพิธีแต่งงานเพื่อให้บุคคลทั่วไปเกิดการยอมรับ

มีหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า “ครอบครัว” อาทิเช่น

สุพัตรา สุภาพ (2542:66) ให้ความหมายของ “ครอบครัว” หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มา รวมกัน โดยการสมรส โดยทางสายโลหิตหรือโดยการรับเลี้ยงดู (คือ เป็นบุตรบุญธรรมก็ได้) และก่อตั้งขึ้นเป็นครอบครัว มีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันในฐานะที่เป็นสามีและภรรยา เป็นพ่อแม่ เป็นบุตร เป็นพี่น้องกัน โดยการรักษาวัฒนธรรมเดิมและอาจมีการสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่เพิ่มเติมก็ได้

จางง์ อติวัฒนสิทธิ์ (2540:79) ให้ความหมายของ “ครอบครัว” หมายถึง การที่คนตั้งแต่สองคนมาอยู่ร่วมกัน โดยมีความสัมพันธ์กันด้วยการแต่งงาน หรือมีความผูกพันกันทางสายโลหิตหรือด้วยการรับเป็นบุตรบุญธรรม และอาศัยอยู่ภายในครัวเรือนเดียวกัน ซึ่งครอบครัวจะเป็นครอบครัวโดยสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อมีลูกเท่านั้น

หน้าที่ของครอบครัว

1. **สร้างสรรค์สมาชิกใหม่ (Reproduction)** การสืบเชื้อสายหรือการให้กำเนิดบุตร เพื่อให้สังคมดำรงอยู่ได้ เพราะในสังคมจะต้องมีสมาชิกใหม่เกิดขึ้น มาแทนที่สมาชิกเก่าที่ตาย ซึ่งหน้าที่นี้มีความสำคัญมาก หากไม่มีการสร้างสมาชิกใหม่สังคมนั้นๆ ก็จะต้องสูญหายไปอย่างแน่นอน (สุพัตรา สุภาพ; 2542: 57)

2. **บำบัดความต้องการทางเพศ (Sexual Gratification)** ออกมาในรูปแบบของการสมรสเป็นการลดปัญหาทางเพศบางอย่าง เช่น การข่มขืน ดังนั้นการสมรสจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะเข้ามาควบคุมความสัมพันธ์ทางเพศให้อยู่ในขอบเขตที่พึงประสงค์ (สุพัตรา สุภาพ ;2542:58)

3. **เลี้ยงดูสมาชิกใหม่ให้เติบโตขึ้นในสังคม (Maintenance of Immature Children or Raising the Young)** บิดามารดาในฐานะที่ให้กำเนิดบุตร ย่อมต้องมีภาระหน้าที่ที่ต้องเลี้ยงดูบุตรของตนให้เจริญเติบโตและมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงมากพอที่จะเผชิญกับสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ รวมทั้งการส่งเสริมให้บุตรได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้มีสมรรถภาพในอาชีพการงานสามารถเลี้ยงตัวเองและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สุพัตรา สุภาพ ;2542:58)

4. **การให้ความรักและความอบอุ่น (Affection)** ครอบครัวเป็นแหล่งสำคัญที่สมาชิกจะได้รับความรักและความอบอุ่นอย่างบริสุทธิ์ใจ นอกจากนี้ถ้าสมาชิกคนใดเกิดประสบปัญหาหรือความผิดหวังในรูปแบบต่างๆ ครอบครัวก็จะเป็นแหล่งที่สามารถให้กำลังใจและปลอบใจเพื่อให้มีกำลังใจที่จะฝ่าฟันต่ออุปสรรคต่างๆ เหล่านั้นให้สำเร็จ โดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วนั้นมีความต้องการความรักความอบอุ่น ความคุ้มครอง การยอมรับ ความเมตตาและกำลังใจ และครอบครัวนั่นเองที่สามารถให้สิ่งต่างเหล่านี้ได้มิใช่ทำหน้าที่ เพียงแต่ให้กำเนิดและเลี้ยงดูบุตรให้เจริญเติบโต แต่หน้าที่ที่สำคัญของครอบครัวก็คือการให้ความรักและความอบอุ่น ดูแลเอาใจใส่ให้ความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกในครอบครัวด้วย (สุพัตรา สุภาพ ;2542:59)

5. **การให้การขัดเกลาทางสังคม (Socialization)** เป็นหน่วยแรกที่มีความสำคัญที่สุดในการทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคม วิธีการคือการให้การอบรม สั่งสอน ให้ความรู้ต่างๆ ในการดำรงชีวิต เพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ของสังคม ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นสถาบันพื้นฐานที่สมาชิกสามารถเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการต้องออกไปเผชิญกับสิ่งแวดล้อมภายนอกบ้าน สำหรับวิธีการขัดเกลานั้นก็อาจทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือการอบรมสั่งสอนหรือว่ากล่าวตักเตือน ส่วนทางอ้อมคือการกระทำให้เป็นแบบอย่างให้แก่สมาชิก ดังนั้นอุปนิสัย กิริยาท่าทาง วาจา ฯลฯ ของบุคคลที่ปรากฏสังคมส่วนใหญ่จะมาจาก

การอบรมสั่งสอนของครอบครัว อาจกล่าวได้ว่า เด็กจะเป็นคนดีหรือคนเลว ขึ้นอยู่กับ การอบรมจากครอบครัวเป็นพื้นฐาน (จันงศ์ อติวัฒน์สิทธิ์ ;2540:80)

6. การกำหนดสถานภาพ (Social Placement) ให้แก่สมาชิกใหม่ ทำให้รู้ว่าสมาชิกที่ เกิดใหม่เป็นเพศใด เป็นบุตรคนที่เท่าไร และยังทำให้เด็กได้รับสถานภาพทางสังคมตาม สถานภาพของบิดามารดาอีกด้วย เช่น เด็กนั้นเป็นคนไทยหรือคนจีน เป็นคนจนหรือคนรวย เป็นต้น (จันงศ์ อติวัฒน์สิทธิ์ ;2540:80)

แนวคิดการติดต่อทางวัฒนธรรม (Acculturation)

งามพิศ สัตย์สงวน(2545 : 225)ให้คำอธิบายเกี่ยวกับการติดต่อทางวัฒนธรรมว่า เป็นการ ติดต่อกันระหว่างชน 2 กลุ่มที่มีวัฒนธรรมต่างกัน และ จะมีอิทธิพลต่อกันก็ขึ้นอยู่กับระยะเวลา การติดต่อ หากติดต่ออย่างต่อเนื่องและระยะเวลายาวนานพอสมควรก็ทำให้วัฒนธรรมสามารถมี อิทธิพลต่ออีกฝ่ายหรือมีอิทธิพลต่อกันได้ นอกจากนี้อาจจะส่งผลกระทบต่อแบบแผนวัฒน ธรรมดั้งเดิมได้ด้วย สังเกตได้จากการทำสนธิสัญญาเบาว์ริง เมื่อพ.ศ. 2398 ระหว่างประเทศ ไทยกับประเทศอังกฤษ พบว่าประเทศไทยรับเอาวัฒนธรรมต่างๆของประเทศอังกฤษ ทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กลายเป็นสังคมทันสมัยแต่ไม่พัฒนา

แนวคิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม (Assimilation)

การผสมผสานทางวัฒนธรรม ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการติดต่อระหว่างวัฒนธรรม หรือปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมที่อาจเป็น และเป็นผลพวงจากการที่ได้ติดต่อกันระหว่าง วัฒนธรรมที่ต่างกัน ในแนวคิดนี้มิใช่แค่เพียงยอมรับวัฒนธรรมที่ต่างจากของตนเท่านั้น แต่มี รายละเอียดลึกกลงไปอีกว่า สามารถยอมให้วัฒนธรรมอื่นเข้ามาแทนที่วัฒนธรรมของตนได้

งามพิศ สัตย์สงวน (2543 : 38) อธิบายว่า กระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรมจะ เกิดขึ้นได้ในระดับวัฒนธรรมย่อย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไปในรูปแบบของการทำการค้า จึงถือว่าการค้าก็เป็นการติดต่อระหว่างกลุ่มคนกลุ่มต่างๆ อาทิเช่น คนไทยไปค้าขายกับชาวเขาเป็นระยะ เวลาที่ยาวนาน สิ่งที่ปรากฏจะพบว่าชาวเขาสามารถพูดภาษาไทยได้ ขณะเดียวกันคนไทยก็ จะทราบว่าชาวเขาต้องการอะไร เพื่อจะได้นำสินค้าไปขายได้อย่างถูกต้องตรงตามความต้องการ ซึ่งนโยบายของรัฐบาลก็มุ่งเน้นที่จะให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆผู้ซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทยมีจิตสำนึก ในความเป็นไทย จะเห็นได้จากที่ภาคเหนือและภาคใต้ รัฐบาลพยายามให้สร้างจิตสำนึกว่า

เป็นคนไทยโดยเริ่มจากที่โรงเรียน คือ การสอนภาษาไทย นับถือศาสนาพุทธ การกระทำในลักษณะนี้ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ค่อนข้างประสบความสำเร็จในบางส่วน

จำนงค์ อควัฒนสิทธิ์ (2530 :28) อธิบายว่า การกลืนกลายทางวัฒนธรรมเป็นผลมาจากการติดต่อระหว่างวัฒนธรรม แต่ต้องใช้ระยะเวลาในการติดต่อที่ยาวนานและต่อเนื่อง โดยกระบวนการของการกลืนกลายทางวัฒนธรรมนั้นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเดิมและรับวัฒนธรรมใหม่ทั้งหมด ซึ่งสมาชิกที่เข้าไปรับวัฒนธรรมใหม่นั้นต้องเป็นสมาชิกของสังคมที่ต่างวัฒนธรรมด้วย การกลืนกลายทางวัฒนธรรมมี 2 ระดับ คือ การกลืนกลายทางสังคม และการกลืนกลายทางชีวภาพ ซึ่งการกลืนกลายทางสังคมเป็นการรับวัฒนธรรมของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาเป็นของตนเองทั้งหมด ส่วนการสมรสนั้นจัดว่าเป็นการกลืนกลายทางชีวภาพ นับว่าเป็นระดับที่สูงสุดของขบวนการกลืนกลาย นั่นคือสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าทั้งสองวัฒนธรรมได้กลืนกลายและสมบูรณ์ที่สุด เพราะสมาชิกที่เกิดใหม่เป็นผลผลิตของการกลืนกลายทางชีวภาพ คือ การสมรส

อมรา พงศาพิชญ์ (2526 :47-108) อธิบาย “การผสมกลมกลืน” (Assimilation)

หมายถึง สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งรับเอาวัฒนธรรมของอีกกลุ่มหนึ่งในทุกกรณีจนทำให้สูญเสียเอกลักษณ์เดิมไป มีการยอมรับสถานภาพว่ามีฐานะในสังคมเช่นเดียวกับสมาชิกคนอื่น ๆ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติไม่ว่ากรณีใดๆ และผู้รับวัฒนธรรมนั้นมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมด้วยและจะประพฤติปฏิบัติเหมือนกับสมาชิกคนอื่น ๆ ของสังคมนั้นด้วย ปัจจัยที่ทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ได้แก่ การแต่งงานกับสมาชิกของสังคมใหญ่ (Intermarriage) นโยบายของรัฐ การศึกษา(Education)

แนวคิดนวัตกรรม (Innovation)

งามพิศ สัตย์สงวน (2543 : 12) สรุปความหมายของคำว่า “นวัตกรรม” หมายถึง กระบวนการรับของใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยมีมาก่อนมาใช้ในสังคมหรือชุมชนของใหม่ดังกล่าวอาจเป็นวัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture) เช่น เทคโนโลยีสมัยใหม่ทางการสื่อสาร การแพทย์ การขนส่ง การศึกษา การเกษตรหรือการตลาด ส่วนของใหม่ที่เป็นวัฒนธรรมไม่ใช่วัตถุ (Non-Material Culture) เช่น ความคิด ค่านิยม อุดมการณ์ หรือแบบแผน พฤติกรรมใหม่ๆ ในด้านต่างๆ ที่แตกต่างไปจากของเดิม

Roger และคณะ (อ้างในงามพิศ สัตย์สงวน ; 2543 : 12) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการรับของใหม่ โดยได้มีการแบ่งแยกออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเกิดความตระหนัก (Awareness Stage) ขั้นให้ความสนใจ (Interest Stage) ขั้นประเมินสถานการณ์ (Evaluation Stage) ขั้นทดลองใช้ (Trial

Stage) ขั้นยอมรับ (Adoption Stage) โดยในแต่ละขั้นตอนนี้ Roger และคณะกล่าวเพิ่มเติมว่า ไม่จำเป็นว่าปัจเจกชนจะต้องยอมรับเสมอไป แต่มีปัจจัยต่างๆที่ส่งผลให้เกิดการยอมรับหรือปฏิเสธ นวัตกรรมทางวัตถุหรือไม่ใช้วัตถุ ปัจจัยต่างๆนั้น ได้แก่ ประโยชน์ที่จะได้รับ ความง่ายหรือซับซ้อน ทดลองดู การสังเกตเห็นได้ ในกรณีที่ยอมรับนั้นมักจะได้รับประโยชน์จากสิ่งใหม่ ไม่ค่อยซับซ้อนมากจนทำให้ยุ่งยาก รวมไปถึงจะลองใช้ในกลุ่มเล็กๆหากลองแล้วสามารถทำได้ ไม่ยากก็จะยอมรับได้ง่าย สุดท้ายคือพบเห็นได้ง่ายๆ

Roger ยังแบ่งรูปแบบของผู้รับสิ่งใหม่ออกเป็น 5 ประเภท คือ พวกที่รับนวัตกรรม (Innovators) เป็นพวกที่มีความกระตือรือร้น นิยมสิ่งใหม่ๆสำหรับชีวิต กล้าเสี่ยง ผู้รับรุ่นแรก (Early Adopters) มักเป็นพวกชนชั้นผู้นำในสังคม และจะได้รับการยกย่องเสมอ ผู้รับพวกแรก (Early Majority) เป็นพวกที่ยอมรับสิ่งใหม่ก่อนกลุ่มอื่นๆ แต่ไม่ใช่พวกผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้รับรุ่นหลัง (Late Majority) เป็นพวกที่รับของใหม่หลังสมาชิกกลุ่มอื่นๆก็จะรับ เพราะได้รับการกดดันทางสังคมหรือความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ผู้สงสัยนวัตกรรม (Laggards) จะไม่ยอมรับและสงสัยทุกอย่างที่เกี่ยวกับของใหม่ มักเป็นพวกที่เคร่งประเพณีและเป็นกลุ่มที่ยอมรับ นวัตกรรมที่สุด

แนวคิด “การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ”

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย เริ่มมีขึ้นเมื่อพ.ศ. 2504-ปัจจุบัน โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เริ่มในพ.ศ. 2504-2509 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 เริ่ม พ.ศ. 2510-2514 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 เริ่ม พ.ศ. 2515-2519 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เริ่ม พ.ศ. 2520-2524 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 อยู่ระหว่าง พ.ศ. 2525-2529 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 เริ่ม พ.ศ. 2530-2534 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 อยู่ระหว่าง พ.ศ. 2535-2539 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เริ่มพ.ศ. 2540-2544 และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เริ่ม พ.ศ. 2545-2549 เป็นแผนที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน

ผลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชาตินับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯฉบับที่ 4 เป็นต้นมา มีผลกระทบต่อประชาชนในชนบท โดยเฉพาะชาวเขาเป็นอย่างยิ่ง นั่นคือ ชาวเขามีความต้องการทางวัตถุมากยิ่งขึ้นเช่นเดียวกับคนในชนบทโดยทั่วไป ผลกระทบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ผลกระทบทางด้านศาสนา นั่นคือ มีชาวเขาหลายเผ่าเปลี่ยนศาสนาจากการนับถือผีเป็น

การนับถือศาสนาคริสต์เช่นเดียวกับชาวเขาจำนวนหนึ่งเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์ ในชุมชน ที่ศึกษา คือ ที่บ้านป่าตึง จังหวัดเชียงราย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Culture Change Theory)

การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาในทุกสังคมเพียงแต่คนที่อยู่ในแต่ละสังคมนั้น จะไม่ค่อยรู้สึกว่าได้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในสังคมของตน เนื่องจากพบเห็นเป็นประจำจนเกิดความเคยชินและจะทราบก็ต่อเมื่อมีคนภายนอกเข้ามาในกลุ่มของตน จึงพยายามสังเกตพฤติกรรมของคนภายนอกว่า เข้ามาทำให้สังคมของตนเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดปัญหาอะไรหรือไม่ อิทธิพลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น มีหลายรูปแบบไม่เฉพาะเจาะจงว่าต้องเป็นบุคคลเท่านั้น ทั้งนี้จะรวมไปถึงลักษณะทางสภาพแวดล้อมของชุมชนนั้นๆด้วย การติดต่อกันระหว่างวัฒนธรรมที่ต่างกันมักจะส่งผลทำให้เกิดการรับและส่งวัฒนธรรม โดยไม่จำเป็นว่าจำเป็นต้องยอมรับวัฒนธรรมอื่นเพียงฝ่ายเดียว แต่สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งผู้รับและผู้ส่ง วัฒนธรรมในเวลาเดียวกันได้ โดยการติดต่อกันในที่นี้ไม่เพียงแต่เฉพาะคนเพียง 2 คนหากแต่ไม่จำกัดรูปแบบของการติดต่อ เช่น การติดต่อทางการค้าระหว่างคนจีนกับคนไทย ทำให้เกิดการปฏิสังสรรค์กันได้

ความหมายของการเปลี่ยนแปลง

C.W.Mills (อ้างใน งามพิศ สัตย์สงวน : 5) ให้ความหมายของ “เปลี่ยนแปลง” คือ สิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตเกี่ยวข้องกับบทบาทสถาบัน การจัดระเบียบโครงสร้างทางสังคม รวมทั้ง การเกิด ขยายตัว และลดลงของสิ่งต่างๆดังกล่าวมาข้างต้น

Herbert Spensor (อ้างใน วิสุทธิ์ ศรีวิศาล ; 2538 : 38) เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในแง่การเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงจากสถาบันสังคมที่มีหน้าที่หลายด้านในสถาบันเดียวกันเป็นการแบ่งแยกสถาบันสังคมออกเป็นหลายสถาบันและมีการหน้าที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละสถาบัน เช่น การลดบทบาทของสถาบันครอบครัวในด้านการให้การศึกษาแก่สมาชิกครอบครัวและการเป็นหน่วยผลิตทางเศรษฐกิจไปสู่สถาบันการศึกษาและสถาบันเศรษฐกิจตามลำดับ นั่นหมายถึง การเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีโครงสร้างแบบเรียบง่ายเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น (Specialization)

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (อ้างใน งามพิศ สัตย์สงวน : 5) หมายถึง ความแตกต่างของสิ่งๆเดียวกันจากการนำมาเปรียบเทียบกันในช่วงเวลาที่ต่างกัน

งามพิศ สัตย์สงวน ยังกล่าวเพิ่มอีกว่า การเปลี่ยนแปลงมี 2 ประเภท คือ

1.การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change)

คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม หมายถึง ในความสัมพันธ์ของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยยึดบรรทัดฐานทางสังคมเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อกัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจึงเป็นความแตกต่างในรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนที่เข้าสัมพันธ์กัน ความแตกต่างในบทบาทของผู้เข้ามาติดต่อสัมพันธ์และความแตกต่างในเป้าหมายหรือการทำหน้าที่ของสถาบันสังคม

2.การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Culture Change)

หมายถึง ความแตกต่างในระบบวัฒนธรรมหรือการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบย่อยของวัฒนธรรม เช่น การเปลี่ยนแปลงในระบบครอบครัวและเครือญาติ ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมืองการปกครอง การขัดเกลาทางสังคมและการศึกษา ระบบศาสนาและความเชื่อ ระบบการแพทย์และสาธารณสุข ระบบการสื่อสาร ศิลปะและนันทนาการ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมยังหมายถึงความแตกต่างในองค์ประกอบย่อยของระบบวัฒนธรรม เช่น ความแตกต่างในค่านิยม ความเชื่อ อุดมการณ์ ประเพณี พิธีกรรม สัญลักษณ์ สถานภาพและบทบาทโลกทัศน์ รวมทั้งวัฒนธรรมทางวัตถุด้วย เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกันในเวลาที่แตกต่างกันไป เช่น 10ปี 20ปี หรือ 50ปี ย่อมเห็นถึงความแตกต่างที่เกิดขึ้น

ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

Kingsley Davis (อ้างใน ศิริรัตน์ แอดสกุล; 2545 :77) ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมทุกสาขา เช่น ปรัชญา ศิลปะ และอื่นๆ เช่นเดียวกับที่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในกฎเกณฑ์และรูปแบบของการจัดระเบียบสังคม

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (อ้างในพระมหาสุพรรณ พิจารโชติ; 2541: 13) กล่าวว่า “การเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นสิ่งอาศัยระยะเวลา คือ จะต้องมิจุดเริ่มต้นแล้วจึงค่อยเปลี่ยนแปลงไปสู่อีกจุดหนึ่ง” การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมขึ้น ได้รับความสนใจอย่างยิ่งในปัจจุบัน เนื่องจากมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงหลายด้านไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมโดยความเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นในสังคมหนึ่งๆทั้งด้านวัตถุและวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ โดยที่อัตราของการเปลี่ยนแปลงนั้นจะไม่เท่ากัน โดยทั่วไปแล้วอัตราของวัฒนธรรมมิใช่วัตถุมักจะเปลี่ยนแปลงช้ากว่าวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงอาจจะเกิดจากการวางแผนก็ได้

หากพูดถึงการเปลี่ยนแปลงเฉยๆเราอาจจะไม่เข้าใจว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางใด โดยนักวิชาการส่วนมากจะหมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ขณะเดียวกันก็มีนักวิชาการ 2 ท่าน คือ โครเบอร์และพาร์สัน ซึ่งจามรี พิทักษ์วงศ์(2529 : 3) เสนอว่า ควรมีการแยกคำว่า วัฒนธรรมและสังคมออกจากกัน “แนวคิดเรื่องวัฒนธรรม ควรจำกัดเฉพาะเนื้อหาและรูปแบบที่สร้างขึ้นและส่งผ่านต่อมาทางด้านค่านิยม ทักษะ ทักษะ ทักษะ และระบบสัญลักษณ์ที่มีความหมายในฐานะที่เป็นปัจจัยในการจัดกลาสังคมหรือในความหมายกว้างๆ ระบบปัจเจกบุคคล และชุมชนที่มีลักษณะเฉพาะ” จึงสรุปได้ว่าความคิดของโครเบอร์และพาร์สัน เรื่องการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม คือ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตนั่นเอง

ยังมีการกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม น่าจะไม่ใช้สิ่งเดียวกันแน่นอนเพราะการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมน่าจะหมายถึง การเปลี่ยนในระบบแบบแผนธรรมเนียมประเพณี หรือ แนวกำหนดพฤติกรรมมากกว่าอย่างอื่น ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดจากการทำระหว่างกันของกลุ่มสังคมและปัจเจกบุคคล

ในระดับจุลภาค ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนที่เกิดขึ้นอยู่อย่างปกติแต่อัตราความมากน้อยต่างกันตามท้องที่และแล้วแต่โอกาสกับเวลา เช่น เรื่องของค่านิยมทางจริยธรรม เรื่องการแต่งกาย เรื่องมารยาท เรื่องการใช้ภาษา

ในระดับมหภาค ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของสังคม การเปลี่ยนแปลงในระดับนี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสะสมในระดับจุลภาค มีนักปราชญ์ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม 5 ประการ คือ

1. ขั้นตอนการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆขึ้นมาและนำเข้ามาใช้ในสังคม
2. การที่คนในสังคมยอมรับสิ่งใหม่ๆเข้าใช้จนถึงจุดอิ่มตัว
3. ขั้นตอนการอิ่มตัวในสังคมนั้นๆไม่มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆเกิดขึ้น
4. ขั้นตอนการเกิดการกระทำซ้ำแบบเดิมอยู่เป็นปกติ เป็นระยะที่ความเจริญก้าวหน้าต่างๆถึงจุดหยุดยอก
5. เมื่อถึงจุดอิ่มตัวแล้ว ลักษณะวัฒนธรรมเป็นไปแบบเดิมจนเกิดความเบื่อหน่าย และคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆขึ้นมา โดยแตกออกไปจากวัฒนธรรมเดิมและสร้างแบบวัฒนธรรมใหม่ๆขึ้น

สุริชัย หวันแก้ว (อ้างใน ศิริรัตน์ แอดสกูล; 2545 :77) อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงเป็นหลักความจริงของโลกอย่างหนึ่ง เช่น สถานภาพและบทบาทของบุคคลในตำแหน่งต่างๆ อำนาจหน้าที่ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ฯลฯ ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Culture Change) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในด้านวัฒนธรรมในรูปแบบของความคิด การกระทำ วัตถุ

บุญเดิม พันรอบ (อ้างใน ศิริรัตน์ แอดสกูล; 2545 :77) การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงวิถีประชากรเปลี่ยนแปลงจารีต กฎหมาย ความเชื่อหรือศาสนา สิ่งประดิษฐ์และวัตถุอื่นๆ ที่ประชาชนใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ค่านิยม ความเชื่อ การรับรู้และความเข้าใจ ซึ่งเป็นทัศนคติภายในของมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยสิ่งที่เปลี่ยนแปลงจะเกี่ยวข้องกับด้านค่านิยม สิ่งประดิษฐ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ มักจะมีผลต่อจิตใจของประชาชนด้วย

สาเหตุการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม โดยนิยพวรรณ วรรณศิริ (2540 :89) กล่าวว่าอาจเกิดจากสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลง ในการนี้จะมีผลกระทบโดยตรงต่อวัฒนธรรมซึ่งจะเปลี่ยนแปลง เช่น การเปลี่ยนแปลงทางภูมิประเทศและภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจ และการเมือง เป็นต้น หรือการอพยพย้ายถิ่น เป็นการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยอย่างถาวรด้วยสาเหตุจาก การย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ เกิดภัยธรรมชาติร้ายแรง แต่งงานกับคนต่างสังคมกัน และสาเหตุทางการเมือง เช่น เกิดศึกสงครามทำให้คนต้องอพยพลี้ภัยออกนอกถิ่นฐาน (Refugee) เป็นต้น หรือความรู้สึกเบื่อหน่ายกับความจำเจ สิ่งนี้นับว่าเป็นเรื่องทางจิตวิทยาไม่สามารถบังคับได้และเป็นเรื่องปกติที่มนุษย์จะมีความรู้สึกนี้เกิดขึ้น สามารถเกิดได้กับมนุษย์ทุกคนในทุกสังคม ส่วนประการสุดท้ายคือการติดต่อกับคนสังคมอื่น ไปรับเอาแนวความคิดใหม่ๆ และพฤติกรรมใหม่ๆ มาใช้กับสังคมของตน เช่น การไปศึกษาต่างประเทศ การไปท่องเที่ยว และทำการค้ากับคนภายนอก เป็นต้น สามารถทำให้ค่านิยมและพฤติกรรมเดิมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมไม่มากนักน้อย

ทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม (Cultural Ecology Theory)

งามพิศ สัตย์สงวน (2543 : 66) กล่าวว่า แนวคิดนิเวศวิทยาวัฒนธรรมมองว่าวัฒนธรรมมีการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ เพื่อต่อสู้กับการประทังชีวิตให้สามารถอยู่ได้ในสภาพ

แวดล้อม ณ.เวลานั้น โดยทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรมมีพัฒนาการมาจากทฤษฎีของไวท์และสจ๊วต หากจะแยกให้เห็นถึงแนวคิดของทั้งสองนั้น มีดังนี้คือ แนวคิดของไวท์นั้นได้มองว่าพัฒนาการของวัฒนธรรมจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงในแนวทางที่ค่อนข้างมีประสิทธิภาพ กระทั่งทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของประชากรและสามารถเพิ่มผลผลิตจนมีความชำนาญเฉพาะด้านในทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น ทฤษฎีของไวท์นั้นมีลักษณะเป็นสากล คือ สามารถประยุกต์ใช้ได้กับวัฒนธรรมอื่นๆ โดยทั่วไปได้

ส่วนทางทฤษฎีของสจ๊วตนั้น เป็นทฤษฎีวิวัฒนาการหลายสายค่อนข้างจะมองภาพที่กว้าง มองว่าวัฒนธรรมเป็นระบบพื้นฐาน ที่คอยตอบสนองการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะ ในเวลาเดียวกันสจ๊วตก็ยังมองอีกว่าวิวัฒนาการของวัฒนธรรมนั้นอาจสามารถเคลื่อนที่ไปได้ในทิศทางต่าง ๆ กัน ซึ่งหมายถึง สังคมต่างๆที่มีสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่เหมือนกัน รวมถึงเป็นสังคมที่มีระดับทางเทคโนโลยีเดียวกันด้วย อาจมีวิวัฒนาการไปในทิศทางที่คล้ายคลึงกัน เพราะฉะนั้น ทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรมจึงน่าจะมีส่วนช่วยเกี่ยวกับงานวิจัยชาวเขาเผ่าลีซอในครั้งนี้เนื่องจากสิ่งแวดล้อมของชาวเขายังคงมีป่าไม้ รวมถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ยังมิได้พึ่งพาเทคโนโลยีมากเท่าใดนัก อีกทั้งชาวเขาเผ่าลีซอก็มีอาชีพเกี่ยวกับด้านเกษตรกรรม เพื่อเป็นการวิเคราะห์สิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับชาวเขาเผ่าลีซอนี้ โดยผู้วิจัยจะนำแนวคิดและทฤษฎีต่างๆที่ได้เสนอไปแล้วนั้น นำมาใช้เป็นแนวทางที่ค่อนข้างมีหลักการในการเข้าพื้นที่ไปศึกษาความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในบ้านป่าดง หรือแม้แต่สิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันย่อมต้องมีผลกระทบต่างๆต่อการดำรงชีวิตของชาวเขาเผ่าลีซอ

Julion Steward (อ้างใน นิยพรรณ วรรณศิริ) นิยามนิเวศวิทยาว่า “ การปรับตัวเข้าหากันระหว่างเงื่อนไขระหว่างสิ่งแวดล้อมกับมนุษย์ การปรับตัวของมนุษย์ต่างจากสัตว์ ตรงที่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางวัฒนธรรม ” และนิเวศวิทยาวัฒนธรรม คือ การศึกษาถึงการปรับตัวหรือความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การศึกษาวัฒนธรรมของ Steward คือการวิเคราะห์ระบบนิเวศวิทยาของสังคมเพื่อค้นหาลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมแต่ละแห่ง และคิดว่าหลักนิเวศวิทยาเป็นองค์ประกอบสำคัญของสถาบันทางสังคม แต่ก็รู้ดีว่าไม่สามารถอธิบายองค์ประกอบทางวัฒนธรรมได้หมดทุกด้าน

ด้วยแนวคิดทางการปรับตัวทางนิเวศวิทยาเน้นถึงความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมแต่ละด้านอีกด้วย จากการศึกษาของ Steward พบว่าสิ่งแวดล้อมมีผลต่อความแตกต่างในการปรับตัวของวัฒนธรรม วัฒนธรรมที่ต่างกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่เหมือนกันสามารถจะแสดงรูปแบบของพัฒนาการที่เหมือนกัน การศึกษาวิวัฒนาการหลายสาย (Multilinear)มากกว่าวิวัฒนาการ

สายเดียว (Unilinear) เพราะวัฒนธรรมจะเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป ท่ามกลางปัจจัยหรือตัวแปรภายนอกมากมาย ซึ่งได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาตินั่นเอง

ทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยม (Structural Functionism Theory)

สุเทพ สุนทรเกสัช (2540 : 17)อธิบายว่า Durkheim เป็นผู้มีอิทธิพลต่อทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยม จุดเด่นในทฤษฎีนี้คือเป็นพวกอนุรักษนิยม ในทางปฏิบัติเพราะเน้นเรื่องการให้อยู่ในระเบียบไม่จำเป็นต้องเกิดความไร้ระเบียบขึ้นในโลกสมัยใหม่ Durkheim ได้แยกความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงทางสังคมออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่มีลักษณะเป็นวัตถุ (material) เช่น วัฒนธรรม สถาบันทางสังคมต่างๆ เป็นต้น และ ประเภทที่มีลักษณะไม่เป็นวัตถุ (non-material) เช่น องค์กรบริหารแบบรวมศูนย์ และ กฎหมาย เป็นต้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว Durkheim ให้ความสนใจต่อข้อเท็จจริงที่มีลักษณะไม่เป็นวัตถุ

สิ่งที่ปรากฏชัดในงานระยะต้นๆคือ The Division of Labor in Society (1893) เป็นหนังสือที่ถือได้ว่ามีความพยายามชี้ให้เห็นหน้าที่ที่สำคัญของสถาบันทางศาสนา เนื่องจากเป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบสิ่งที่ยึดเหนี่ยวสังคมในยุคต้นด้วยจิตสำนึกร่วมกัน แต่ในยุคปัจจุบันไม่มีโอกาสที่ให้สังคมเกิดจิตสำนึกร่วมกัน เนื่องจากสังคมเป็นไปในลักษณะพึ่งพาอาศัยกันมากกว่า Durkheim เป็นผู้สร้างความชัดเจนและศักดิ์สิทธิ์ให้เกิดขึ้นแก่สังคม โดยการสนับสนุนวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยการปฏิรูประบบทางสังคมเพื่อให้เกิดเสถียรภาพทางสังคม และจะปฏิเสธการแก้ไขปัญหาด้วยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการปฏิวัติอย่างหนักแน่น

Durkheim มีอิทธิพลต่อ Radcliff – Brown ผู้ซึ่งพัฒนาทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยมให้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งทั้งคู่มีแนวคิดที่ตรงกันคือ นำระบบอวัยวะทางชีววิทยามาเปรียบเทียบกับระบบสังคม ในระหว่างนี้ก็มีความคิดเห็นที่ต่างกันอยู่โดยRadcliff - Brown เห็นว่าหน้าที่เป็นสิ่งที่จำต้องเกิดขึ้นในระบบสังคมของมนุษย์เช่นเดียวกับหน้าที่ของระบบต่างๆของสัตว์และจะขาดไม่ได้ ฉะนั้นหน้าที่จึงมีผลต่อการดำรงคงอยู่ของสังคมเป็นอย่างมาก และทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยมจะเน้นการคงอยู่หรือเสถียรภาพของระบบสังคม

ส่วนข้อจำกัดของทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยม มักจะเน้นความสำคัญเกี่ยวกับหน้าที่ของสถาบันที่มีต่อโครงสร้างทางสังคมเอง และมักจะถูกมองในแง่ที่ว่าให้การสนับสนุนต่อการรักษาระบบสังคม ทั้งนี้ทั้งนั้นมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมที่จะก่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่นในสังคมได้ แต่ไม่สามารถวิเคราะห์อย่างเป็นผลต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลง

แปลงทางสังคมได้ กล่าวคือ ทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยมให้ความสำคัญใจโครงสร้างที่มีลักษณะสถิตมากกว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลง

จูไรร์ตัน จันท์ธำรง และ ยูพา คลังสุวรรณ (2527 : 58)อธิบายว่า แนวคิดของDurkheim และ Marx ต่างกันที่ Marx เน้นเรื่องการต่อสู้และความขัดแย้ง ส่วนDurkheim เน้นที่ความเป็นปกติวิสัย (Normality) เสถียรภาพ (Stability) และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Solidarity) ให้เกิดขึ้นภายในสังคม อีกทั้งยังมองด้วยว่าในสังคมชนดั้งเดิมนั้นความผูกพันของคนในสังคมจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางเครือญาติและแบบแผนในการอบรมเรียนรู้ที่คนในสังคมยอมรับร่วมกัน ซึ่งเป็นการยึดเหนี่ยวกันทางสังคม (Cohesiveness)

งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย

งามพิศ สัตย์สงวนได้ศึกษาวิจัยเรื่องการหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาศาสนาพุทธ(วัดไตรมิตร) (2545)ในโครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของศาสนาพุทธในกรุงเทพมหานคร รวมไปถึงการศึกษาเรื่องของโครงสร้าง การจัดองค์กรศาสนาพุทธ ระบบความเชื่อและพิธีกรรม รายชื่อของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (Pantheon) และความเชื่อที่ไม่แน่นอนคลุมเครือ (Substantive Belief) ของศาสนาพุทธ โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีดังนี้ แนวคิดสถาบันทางสังคม ศาสนา การหน้าที่ของศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งไม่แน่นอนคลุมเครือ ทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยม และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นหลัก และใช้วิธีการทางมานุษยวิทยาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) และวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่โดยการพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สนามวิจัย คือ วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร เป็นวัดที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน บริเวณถนนเจริญกรุง กรุงเทพมหานคร เป็นวัดที่มีชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยว เพราะเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปทองคำขนาดใหญ่สมัยสุโขทัย

ผลการวิจัยพบว่า วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหารมีบทบาทสำคัญและมีการหน้าที่ในด้านต่างๆที่สมบูรณ์พัฒนาสืบต่อมา ทำหน้าที่สำคัญทางการเผยแพร่ศาสนา การให้ความมั่นคงทางด้านจิตใจ การประกอบพิธีกรรมชุมชนและพิธีกรรมชีวิต การหน้าที่ในการพัฒนาสังคมและ

การสังคมนาเคราะห์ การพยาบาล การรวมกลุ่มและความร่วมมือ ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน การให้ความหมายของชีวิตรวมทั้งหน้าที่การบริการด้านอาคารสถานที่ สำหรับความเชื่อเกี่ยวกับ ลัทธิคัมภีร์ (Pantheon) จัดลำดับตามสถานภาพที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ชุมชนที่อยู่บริเวณรอบๆ วัดไตรมิตรให้ความสำคัญในเชิง “อำนาจ” กับพระพุทธรูปทองคำพระสุโขทัยไตรมิตร เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ หลวงพ่อวัดสามจีน พระประธานของวัด ในลำดับที่สาม คือ พระพรหมเวที เจ้าอาวาสของวัดองค์ปัจจุบัน อันดับต่อไปคือ ท้าวมหาพรหม พระแก้วมรกต พระสยามเทวาธิราช พระเครื่องของวัด เสด็จพ่อรัชกาลที่ 5 พระไพริพินาศและพระพิฆเนศ ในส่วนของความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่แน่นอนคลุมเครือ (Substantive Belief) นั้นพบว่า ชาวบ้าน ในชุมชนผู้ให้ข่าวสำคัญ มีความเชื่อในเรื่องนรก-สวรรค์ บุญบาป กรรมเก่า กรรมใหม่ วิญญาณ ผีภูตผีปิศาจ วัตถุมงคลเป็นอย่างมาก ขณะที่มีความเชื่อในเรื่องของความฝันและการทำนายฝัน ลางบอกเหตุ ฤกษ์ อธิษฐานของตัวเลขไม่มากนัก

งามพิศ สัตย์สงวนสนใจศึกษาวิจัยเรื่องการหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนา ในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาศาสนาพุทธ(วัดเชิงหวาย) (2545) ส่วนของโครงการวิจัยนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของศาสนาพุทธในกรุงเทพมหานคร รวม ศึกษาโครงสร้างการจัดองค์กรศาสนาพุทธศึกษาระบบความเชื่อและพิธีกรรม รายชื่อของลัทธิคัมภีร์ (Panteon) และความเชื่อที่ไม่แน่นอนคลุมเครือ (Substantive Belief) ของศาสนาพุทธ โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีดังนี้ แนวคิดสถาบันทางสังคม ศาสนา การหน้าที่ของศาสนา ลัทธิคัมภีร์ ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งไม่แน่นอนคลุมเครือ ทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นหลัก และใช้วิธีการทางมานุษยวิทยาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) และวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่โดยการพรรณนา และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สนามวิจัย คือ วัดเชิงหวาย ซึ่งเป็นวัดราษฎร์ที่น่าสนใจแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร เป็นวัดที่มีลักษณะแบบไทยโบราณ คือเป็น “วัดของชุมชน” ที่ยังคงปรากฏความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่างวัดกิจกรรมทางศาสนาประเพณีพิธีกรรมและพุทธศาสนิกชนในชุมชนบริเวณโดยรอบของวัด

ผลของการวิจัยสามารถชี้ให้เห็นว่าวัดเชิงหวายเป็นวัดของชุมชนที่มีการหน้าที่ที่ชัดเจน โดยทำหน้าที่หลักที่สำคัญในการเผยแพร่และการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ชุมชน หน้าที่ในการประกอบศาสนกิจและการจัดพิธีกรรมในช่วงของเทศกาลประเพณี หน้าที่ในการพัฒนาสังคม และการสังคมนาเคราะห์ หน้าที่ในการพัฒนาการศึกษาให้แก่เยาวชนในชุมชน โดยมีรูปแบบ

ขององค์กรทางศาสนาและเครือข่ายทางศาสนาที่ชัดเจน สำหรับความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผู้ให้ข่าวสำคัญของวัดเชิงหวายให้รายชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พวกเขานับถือ คือ หลวงพ่อสัมฤทธิ์ หลวงพ่อผลเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน หลวงพ่อโสธร พระที่วัดสร้อยทอง และเวรกรรมเป็นต้น ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่แน่นอนคลุมเครือนั้นพบว่า มีความเชื่อในเรื่องของนรก-สวรรค์ การเกิดใหม่ ชาติน้ำ บุญบาป กรรมเวร ภูตผีปีศาจ แต่มีความเชื่อในเรื่องเทพเจ้า เทพยดา เทวาอารักษ์ค่อนข้างน้อย

งามพิศ สัตย์สงวน ศึกษาเรื่องการหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาใน กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาเปรียบเทียบศาสนาพราหมณ์-ฮินดู (เทวสถาน โบสถ์พราหมณ์) (2545) ซึ่งโครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของศาสนา พราหมณ์-ฮินดู ในกรุงเทพมหานคร รวมถึงศึกษาโครงสร้างการจัดองค์กรศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ศึกษาระบบความเชื่อและพิธีกรรม รายชื่อของสิ่งศักดิ์สิทธิ์(Panteon) และความเชื่อที่ไม่แน่นอน คลุมเครือ (Substantive Belief) ของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีดังนี้ แนวคิดสถาบันทางสังคม ศาสนา การหน้าที่ของศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งไม่แน่นอนคลุมเครือ ทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นหลัก และใช้วิธีการทางมานุษยวิทยาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม(Participant Observation) และวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่โดยการพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สนามวิจัย คือ เทวสถาน(โบสถ์พราหมณ์) ซึ่งเป็นศาสนสถานแห่งเดียวในประเทศไทยที่มี พราหมณ์ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาให้กับสถาบันพระมหากษัตริย์และประกอบพิธีกรรมให้กับ ประชาชนที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ผลการวิจัยพบว่า เทวสถาน ยังคงทำหน้าที่ด้านต่างๆอย่างเข้มข้น เน้นหน้าที่ในการให้ ความมั่นคงทางด้านจิตใจ การให้ความหมายกับชีวิต โลกทัศน์และทัศนคติ การรวมกลุ่มและ ความร่วมมือ และความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน และพบว่ามีเปลี่ยนแปลงของการทำหน้าที่ ดังกล่าวอย่างมาก ในเรื่องเกี่ยวกับรายชื่อของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ถูกจัดลำดับตามสถานภาพเป็นที่ ยอมรับกันโดยทั่วไปนั้น พบว่าผู้ที่เข้ามาในเทวสถาน จะให้ความสำคัญมากที่สุดกับเทพเจ้าสาม องค์ อันได้แก่พระศิวะ เทพเจ้าผู้สร้างโลก พระนารายณ์ เทพเจ้าที่ปัดเป่าและทำลายล้างความ ชั่วร้ายและพระเจ้าพระพิฆเนศ ซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งความรู้และศิลปวิทยาการต่างๆ ผู้ที่มีความเชื่อ ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู มีความเชื่อที่ตรงกันว่าเทพเจ้าทุกๆพระองค์ สามารถดลบันดาลในสิ่งที่ ปารถนาได้สำหรับความเชื่อที่เกี่ยวกับสิ่งไม่แน่นอนคลุมเครือ (Substantive Belief) นั้น พบว่า ผู้

ที่มีความเชื่อในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู (เทวดาน) นี้มีความเชื่อในเรื่อง นรก-สวรรค์ โลกหน้า บุญ-บาป กรรมเก่า เทพเทวดา การเกิดใหม่และเทพเจ้าถึง 100% และไม่ศรัทธาในเรื่องของเครื่องประดับ สัตว์คีสัตว์ร้าย สมุนไพรให้โทษและเรื่องงูที่ถูกลอกเกลียว

งามพิศ สัตย์สงวน ได้วิจัยเรื่อง การหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาใน กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาศาสนาพราหมณ์-ฮินดู (เทพมณเฑียร) (2545) โดยโครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ใน กรุงเทพมหานคร รวมถึงโครงสร้าง การจัดองค์กรศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ศึกษากระบวนการเชื่อและพิธีกรรม รายชื่อของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (Panteon) และความเชื่อที่ไม่แน่นอนคลุมเครือ (Substantive Belief) ของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีดังนี้ แนวคิดสถาบันทางสังคม ศาสนา การหน้าที่ของศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งไม่แน่นอนคลุมเครือ ทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยม และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นหลัก และใช้วิธีการทางมานุษยวิทยาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) และวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่โดยการพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สนามวิจัย คือ เทพมณเฑียร เป็นศาสนสถานซึ่งเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาให้กับประชาชนชาวไทยเชื้อสายฮินดู และผู้ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ผลวิจัยพบว่าเทพมณเฑียร ยังคงทำหน้าที่ด้านต่างๆอย่างแข็งขัน เน้นหน้าที่ในการให้ความมั่นคงทางด้านจิตใจ การให้ความหมายกับชีวิต โลกทัศน์ และทัศนคติ การรวมกลุ่มและความร่วมมือ และความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน และพบว่าการเปลี่ยนแปลงของการทำหน้าที่ดังกล่าวอย่างมาก ในเรื่องเกี่ยวกับรายชื่อของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ถูกจัดลำดับตามสถานภาพ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปนั้น พบว่าผู้ที่เข้ามาในเทพมณเฑียรจะให้ความสำคัญมากที่สุดกับพระนารายณ์ เป็นเทพเจ้าที่ปัดเป่าและทำลายล้างความชั่วร้าย พระแม่ลักษมีเทวีที่ประทานโชคลาภ พระพิฆเนศ ซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งความรู้และศิลปะวิทยาการต่างๆ พระพรหมเป็นเทพเจ้าผู้ลิขิตโชคชะตาชีวิตของมนุษย์ พระศิวะเป็นเทพเจ้าผู้สร้างโลก พระแม่อุมาเป็นเทวีผู้ที่ปราบมาร พระสุรัสวดีเป็นเทวีผู้ที่ประทานความฉลาด ผู้ที่มีความเชื่อในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู มีความเชื่อที่รังกันว่าเทพเจ้าทุกๆพระองค์ สามารถดลบันดาลในสิ่งที่ปรารถนาได้ สำหรับความเชื่อที่เกี่ยวกับสิ่งไม่แน่นอนคลุมเครือ (Substantive Belief) นั้น พบว่า ผู้ที่มีความเชื่อในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู (เทพมณเฑียร) นี้มีความเชื่อในเรื่องนรก-สวรรค์ โลกหน้า บุญ-บาป กรรมเก่า เทพเทวดาและการเกิดใหม่ ถึง 100% และไม่ศรัทธาในเรื่องของเครื่องประดับ สัตว์คีสัตว์ร้าย สมุนไพรให้โทษ และเรื่องงูที่ถูกลอกเกลียว

งามพิศ สัตย์สงวน มิงงานวิจัยเรื่อง การหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาใน กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาศาสนาพุทธ (วัดมิ่งกรมลาวาส) (2545) โดยโครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของศาสนาพุทธในกรุงเทพมหานคร รวมศึกษาโครงสร้างการจัดองค์กรศาสนาพุทธศึกษาระบบความเชื่อและพิธีกรรม รายชื่อของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (Panteon) และความเชื่อที่ไม่แน่นอนคลุมเครือ (Substantive Belief) ของศาสนาพุทธ โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีดังนี้ แนวคิดสถาบันทางสังคม ศาสนา การหน้าที่ของศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่แน่นอนคลุมเครือ ทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยม และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นหลัก และใช้วิธีการทางมานุษยวิทยาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) และวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่โดยการพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สนามวิจัย คือ วัดมิ่งกรมลาวาสซึ่งเป็นวัดจีนที่เก่าแก่มากในกรุงเทพมหานคร และเป็นวัดนิกายจีนที่ชาวจีนมาประกอบพิธีกรรมมากที่สุด

ผลการวิจัยพบว่า วัดมิ่งกรมลาวาสมีบทบาทสำคัญและมีการหน้าที่ในด้านต่างๆ ที่สมบูรณ์พัฒนาสืบต่อมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง ทำหน้าที่สำคัญทางด้านการเผยแพร่ศาสนา การให้ความมั่นคงทางด้านจิตใจ การหน้าที่ในการพัฒนาสังคมและการสังคมสงเคราะห์ การพยาบาล การรวมกลุ่มและความร่วมมือ ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน การให้ความหมายของชีวิตรวมทั้งหน้าที่การบริการด้านอาคารสถานที่ สำหรับความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (Panteon) จัดลำดับตามสถานภาพที่ยอมรับกันโดยทั่วไป พบว่า ชาวจีนจะให้ความสำคัญกับพระพุทธเจ้า (พระศรีสากยมุนี) เป็นอันดับแรก ส่วนลำดับรองลงมาคือ พระพุทธเจ้าองค์อื่นๆ ส่วนที่คนไทยเชื่อสายจีนนับถือ คือ เจ้าแม่กวนอิม เรื่องของความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่แน่นอนคลุมเครือ (Substantive Belief) นั้นพบว่า ชาวจีนจะมีความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ ชาติน้ำ การหลุดพ้น บุญบาป กรรมใหม่ กรรมเก่า กุติผีปีศาจ วิญญาณ การตั้งชื่อ ความฝัน เครื่องรางของขลัง การระลึกชาติ รวมทั้งการทำนายโชคชะตาราศี

งามพิศ สัตย์สงวน วิจัยเกี่ยวกับการหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาใน กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาศาสนาพุทธ (วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร) (2545) เป็นโครงการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของศาสนาพุทธในกรุงเทพมหานคร รวมศึกษาโครงสร้างการจัดองค์กรศาสนาพุทธศึกษาระบบความเชื่อและพิธีกรรม รายชื่อของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (Panteon) และความเชื่อที่ไม่แน่นอนคลุมเครือ (Substantive Belief) ของศาสนาพุทธ

โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีดังนี้ แนวคิดสถาบันทางสังคม ศาสนา การหน้าที่ของศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งไม่แน่นอนคลุมเครือ ทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยม และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นหลัก และใช้วิธีการทางมานุษยวิทยาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) และวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่โดยการพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สนามวิจัย คือ วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร เป็นวัดสำคัญวัดหนึ่งของธรรมยุติกนิกายในกรุงเทพมหานคร เป็นวัดที่คนไทยพุทธนิยมมาร่วมกิจกรรมทางศาสนาในวันสำคัญทางพุทธศาสนาอย่างมากมาย วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร เป็นวัดที่มีกิจกรรมต่างๆ มากมาย โดยเน้นการทำหน้าที่การสืบทอดพระพุทธศาสนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ หน้าที่ในการประกอบศาสนกิจ หน้าที่ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา การหน้าที่ในการพัฒนาสังคม หน้าที่ในการจัดองค์กรทางศาสนา และสร้างเครือข่ายทางศาสนา สำหรับความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผู้มาวัดปทุมวนารามราชวรวิหาร ส่วนใหญ่ให้รายชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่พวกเขานับถือ 14 อันดับ คือ พระใสหรือพระสาयน์ พระแสน พระเสริม พระศรีมหาโพธิ์ พระอุโบสถ พระเจดีย์ พระวิหาร พระเจดีย์ที่บรรจุพระศรีราคาร๑ หลวงพ่ออี พุทธโนนศิลา กภาพสินธุ์ พระเครื่องต่างๆ ศาลาพระราชศรัทธาและป่าศาลาพระราชศรัทธา ทั้งหมดนี้เกี่ยวข้องกับวัดปทุมวนารามราชวรวิหารทั้งสิ้น และลำดับที่ 14 คือ พระแก้วมรกต ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่แน่นอนคลุมเครือ (Substantive Belief) พบว่าผู้มาวัดปทุมวนารามราชวรวิหารมีความเชื่อในเรื่องของนรก-สวรรค์ ชาติน้ำ บุญบาป กรรมเวร ผีปีศาจ วิญญาณ ความฝัน และการระลึกชาติในระดับสูง

งามพิศ สัตย์สงวน วิจัยเรื่องสถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาครอบครัวไทยโซ่ง (2545) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาโครงสร้างครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูบุตร การรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโซ่ง โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีสถาบันสังคม สถาบันครอบครัว การหน้าที่ของครอบครัว โครงสร้างครอบครัว กลุ่มชาติพันธุ์ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม การรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ระเบียบวิธีทางมานุษยวิทยาเป็นหลัก เช่น การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์หลายรูปแบบ การเก็บข้อมูลชุมชน การเก็บข้อมูลเครือข่าย ประวัติชุมชน และเทคนิควิจัยอีกมาก โดยมีสมมุติฐานทั้งหมด 27 ข้อ ผลวิจัยพบว่า ขอมรับสมมุติฐาน 11 ข้อ คือ ครอบครัวรุ่นเก่าเป็นครอบครัวขยาย ครอบครัวรุ่นใหม่เป็นครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวรุ่นเก่ามีคู่ครองคนเดียว ครอบครัวในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อมีคู่ครองคนเดียว ครอบครัวรุ่นใหม่มีคู่ครองคนเดียว ครอบครัวรุ่นเก่าสามีมีย่านมากกว่าภรรยา ครอบครัวรุ่นใหม่เลือกคู่ครองเอง ครอบครัวรุ่นเก่าให้มรดก

บุตรชายมากกว่าบุตรสาว ครอบครัวรุ่นเก่าแต่งงานกับคู่ครองที่เป็นไทยโง่งเหมือนกัน ครอบครัวรุ่นเก่าแต่งงานกับคนในชุมชนเดียวกัน ครอบครัวรุ่นใหม่มีบุตรน้อย

ปัจจัยที่ทำให้ครอบครัวไทยโง่งประสบความสำเร็จในการเลี้ยงดูบุตร ทำให้บุตรมีการศึกษาระดับปริญญาตรี คือ ภูมิหลังของครอบครัวที่มีทรัพย์สินที่ดินมาก พ่อแม่มีการศึกษามากกว่าคนไทยโง่งทั่วไปในหมู่บ้าน มีการจัดเกลาด้านการศึกษาที่มุ่งสอนค่านิยมที่จะช่วยให้เกิดสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา

งามพิศ สัตย์สงวน วิจัยเรื่องสถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาครอบครัวญวน (2545) มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างครอบครัว ปัจจัยที่ทำให้ครอบครัวกลุ่มชาติพันธุ์ญวนประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จในการอบรมเลี้ยงดูบุตร การรักษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ และการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อครอบครัวญวนและชุมชนญวนสามแสนในปัจจุบัน โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีดังต่อไปนี้ คือ สถาบันสังคม การหน้าที่ของสถาบันครอบครัว กรอบแนวคิดครอบครัว โครงสร้างครอบครัว ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม การจัดเกลาทางสังคมวัฒนธรรมย่อยหรือวัฒนธรรมรอง กลุ่มชาติพันธุ์และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม สำหรับระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ คือ การวิจัยทางมานุษยวิทยาหรือการวิจัยเชิงชาติพันธุ์ โดยมีเทคนิควิจัยหลายรูปแบบ เช่น การสังเกตหลายรูปแบบ การสัมภาษณ์หลายรูปแบบ รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญ (Key-informants interview) การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) และเทคนิควิจัยที่ใช้รวบรวมข้อมูลของชุมชน

การวิจัยสถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ญวนมีสมมุติฐานทั้งหมด 27 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ยอมรับสมมุติฐานทั้งหมด 9 ข้อ คือ ครอบครัวรุ่นเก่ามีคู่ครองคนเดียว ครอบครัวในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อมีคู่ครองคนเดียว ครอบครัวรุ่นใหม่มีคู่ครองคนเดียว ครอบครัวรุ่นใหม่เลือกคู่ครองเอง ครอบครัวรุ่นใหม่ให้มรดกบุตรชายและบุตรสาวเท่ากัน ครอบครัวรุ่นเก่าแต่งงานกับคนนับถือคริสต์ศาสนา ครอบครัวรุ่นใหม่แต่งงานกับคนนอกศาสนาคริสต์ ครอบครัวรุ่นใหม่แต่งงานกับคนนอกชุมชน ครอบครัวรุ่นใหม่มีบุตรน้อย

เสถียร วิพรหมา วิจัยเรื่องหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาศาสนาพุทธ (วัดราชาธิวาสวิหาร) (2545) โดยมีจุดมุ่งหมายศึกษาการทำหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของศาสนาพุทธ(วัดราชาธิวาสวิหาร) รวมทั้งศึกษาโครงสร้างการจัดองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาว่าการเปลี่ยนแปลงของการทำหน้าที่ของศาสนาพุทธ ได้ก่อให้เกิดวิกฤตทางสังคมของคนในกรุงเทพมหานครและสังคมอย่างไร เพื่อ

ศึกษาระบบความเชื่อและพิธีกรรมของศาสนาในกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (Pantheon) ที่นับถือในศาสนาพุทธ

สนามวิจัย คือ วัดราชาธิวาสวิหาร ผลการวิจัยพบว่า การทำหน้าที่ของวัด ยังคงอยู่ด้านบทบาทของวัดที่เกี่ยวกับพิธีกรรมและด้านการเผยแผ่คำสอนทางศาสนาและการพัฒนาจิตใจของประชาชน ด้านโครงสร้างการจัดองค์กรของวัดยังคงเดิม มีการปรับเปลี่ยนในด้านการก่อสร้างศาสนสถานของวัดบ้างเล็กน้อย วัดจัดรูปแบบการบริหารชุมชนสังคมมากขึ้น ด้านผลกระทบต่อสังคมโดยรวม พบว่าวัดมีส่วนช่วยเหลือแก่สังคมและชุมชนทั้งด้านการบริการการสังคมสงเคราะห์ และการศึกษาทางศาสนามากขึ้น ด้านระบบความเชื่อทางศาสนาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์พบว่าส่วนใหญ่กลุ่มผู้ที่มีการศึกษาสูงอยู่ในชนชั้นปานกลางและมีความเชื่อทางศาสนาแบบถือแบบศาสดา และมุ่งเน้นคำสอนเป็นหลัก โดยพบว่าอีกกลุ่มนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มองไม่เห็นมีการนับถือแบบการสืบทอดตามบรรพบุรุษและการสืบทอดมาจากจารีตทางศาสนา

ข้อเสนอแนะ การวิจัยครั้งนี้ ควรที่จะนำการศึกษาวิจัยด้านการจัดองค์กร และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อจากการวิจัยชุดนี้ เพราะว่ารูปแบบจัดองค์กรที่พบรวมทั้งแผนกทางการเผยแผ่เป็นบทบาทหน้าที่ของวัดที่เป็นรูปแบบเดิม ในขณะที่สังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วรอบด้าน ค่านิยม บุคลิกภาพ และความคิดของศาสนิกชนก็เปลี่ยนแปลงไป แต่ตัวองค์กรทางศาสนา คือ วัดและศาสนบุคคล คือ พระสงฆ์ ควรจะมีรูปการจตุระเบียบวัด และเผยแผ่ธรรม การสอนพุทธศาสนาให้แก่เยาวชน และประชาชนร่วมสมัย กล่าวมีการประยุกต์ หลักธรรมกับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับปัจจุบัน

จิรนัย สีนทอง. (การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : ศึกษากรณีตำบลบ้านกลาง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา (2543) ในวิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : ศึกษากรณีตำบลบ้านกลาง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รวมถึงศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่อชุมชนบ้านกลางด้วยการศึกษาใช้วิธีค้นคว้าข้อมูลและศึกษาเชิงมานุษยวิทยา โดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม รวมถึงการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของกรณีศึกษาที่เป็นชาวบ้านที่มีอายุมากกว่า 50 ปี ทั้งชายและหญิง ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกลางมากกว่า 20 ปี จำนวน 15 คน นอกจากนั้นยังมีผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของชุมชนอีกจำนวน 8 คน

ผลการศึกษาพบว่า ในแผนการพัฒนาประเทศด้านสาธารณูปโภคถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนบ้านกลางทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจดังจะอธิบายต่อไปนี้ ผลของการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ชาวบ้านมีความเป็นอยู่แบบพึ่งตัวเอง ลักษณะของสังคมเป็นแบบธุรกิจมากขึ้น มีการว่าจ้างแรงงานแทนการแลกเปลี่ยนแรงงาน แต่ชาวบ้านมีการศึกษาที่สูงขึ้น ผลของการเปลี่ยนแปลงในด้านวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับวัดลดลง ชาวบ้านเข้าวัดน้อยลงเพราะต้องไปทำงาน บางคนเลือกที่จะฟังธรรมะจากรายการทางวิทยุ โทรทัศน์แทนการเข้าวัดฟังธรรม แม้ในด้านการพักผ่อนหย่อนใจชาวบ้านก็พอใจ การใช้เวลากับครอบครัวมากกว่าการสังสรรค์กับเพื่อนบ้าน ผลของการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ ชาวบ้านมีงานทำมากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องประกอบอาชีพตามบรรพบุรุษ เพราะการมีการศึกษาที่สูงขึ้น ทำให้มีความสามารถในการทำงานได้หลากหลายยิ่งขึ้น ในด้านการเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของชุมชน ก็มีการเปลี่ยนแปลง เช่น มีการนำปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และเครื่องจักรกลมาใช้ในการเพิ่มผลผลิต ถึงแม้ว่าจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นก็ตาม

เชาว์วิชัย ศุภรตรีทิเทศ วิจัยเรื่องการรับนวัตกรรมและพิธีกรรมทางศาสนาของชาวไทย (2542) และงานวิจัยนี้ได้พยายามอธิบายผลของนวัตกรรมที่อิทธิพลกระทบต่อพิธีกรรมทางศาสนา ได้แก่ ศาสนาพุทธ พราหมณ์ และการนับถือผี ซึ่งชาวไทยพวนให้ความนับถืออย่างต่อเนื่องโดยการสืบทอดต่อกันมา โดยพื้นที่ที่เข้าไปวิจัยคือ หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านกล้วย จังหวัดลพบุรี ได้นำรูปแบบของนวัตกรรมต่างๆเข้าไปตรวจสอบว่า นวัตกรรมใดมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพิธีกรรม หลังจากได้ใช้เวลาวิจัยแล้วพบว่าสิ่งที่มีผลกระทบต่อระบบพิธีกรรมทางศาสนา คือ การรับเอานวัตกรรมทางวัตถุ การรับนวัตกรรมอวัตถุ การเป็นอุตสาหกรรม การเป็นเมือง การพัฒนาโดยหน่วยงานของรัฐ การพัฒนาโดยหน่วยงานของเอกชน การพัฒนาระบบชลประทาน การพัฒนาระบบคมนาคม

เสมอชัย พูลสุวรรณ และ สุमितร์ ปิติพัฒน์. ได้ทำวิจัยเรื่อง (ลาวโซ่ง : พลวัตรของระบบวัฒนธรรมในรอบสองศตวรรษ ; 2542) ผู้วิจัยศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนลาวโซ่งในภาคกลางของประเทศไทย ในรอบสองศตวรรษเศษที่ผ่านมา โดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามเปรียบเทียบ ทั้งจากการสำรวจไทดำในถิ่นฐานดั้งเดิมในเวียตนาม และลาวโซ่งซึ่งเป็นกลุ่มอพยพของไทดำในประเทศไทย รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

ความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนาของกลุ่มไทดำในเวียตนาม ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของลาวโซ่ง มีพัฒนาการควบคู่กันมาอย่างยาวนานดับโครงสร้างสังคมที่แบ่งคนเป็นชนชั้น ภายใต้

ระบบการปกครองแบบศักดินา วัฒนธรรมแบบศักดินาของไทย เป็นวัฒนธรรมของผู้ปกครอง มีโครงสร้างภายในเข้มแข็ง และมีแนวโน้มที่จะกลืนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อนบ้าน อื่นๆ ซึ่งมีสถานภาพทางสังคมต่ำกว่า ให้เข้ามาอยู่ภายในพรมแดนทางชาติพันธุ์ของพวกเขา และถูกกวาดต้อนเข้ามาอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ภายใต้ระบบการปกครองแบบ มุคทาย - ไพร่ของรัฐบาลสยาม ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างบางมิติของวัฒนธรรมลาวโซ่ง ดั้งเดิม ความแตกต่างทางสังคมและเศรษฐกิจระหว่างชนชั้นทางวัฒนธรรม ซึ่งเคยมีความ สำคัญยิ่งในระบบการปกครองแบบศักดินาค่อยๆจางหายไป ขณะที่สำนึกชาติพันธุ์ของความเป็น พวกเดียวกัน ซึ่งร้อยรัดด้วยประเพณีความเชื่อ ที่สืบรากเหง้าขึ้นมาจากวัฒนธรรมดั้งเดิม กลับเพิ่มปริมาณความเข้มข้นในบางมิติ ปრაกฏการณ์หลังนี้สะท้อนออกมาให้เห็นได้ชัดเจน ด้วยความพยายามปรับขยายขอบข่ายเครือญาติทางวัฒนธรรมให้กว้างขวางมากขึ้นกว่าที่เคยมีอยู่ใน ระบบเดิม สำนึกชาติพันธุ์ที่ถูกบีบให้เข้มข้นขึ้นคงเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้ลาวโซ่งสามารถธำรง รักษาวัฒนธรรมดั้งเดิม ในมิติที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น อย่างเช่น ภาษา เครื่องกาย และแบบ แผนบ้านเรือนไว้ได้ดีกว่า และทำให้ลูกกลืนเป็นไทยได้ช้ากว่าชาติพันธุ์กลุ่มน้อยโดยทั่วไปใน ภาคกลางของประเทศไทย

จากการศึกษาชุมชนลาวโซ่งปัจจุบัน ในหลายท้องที่พบว่า ลักษณะตามประเพณีดั้งเดิม บางอย่าง คือ การแต่งกายในชีวิตประจำวัน ทรงผมของสตรี และลักษณะทางกายภาพของ บ้านเรือน เป็นลักษณะที่สูญหายได้อย่างรวดเร็ว ลำดับรองลงมาคือ ภาษาพูดและพิธีกรรม เกี่ยวกับชีวิตส่วนบุคคล ส่วนที่เปลี่ยนแปลงได้ยากที่สุดคือ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับ เครือข่ายความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะได้แก่พิธีแสนเรือนและพิธีศพ

ธมลวรรณ ตั้งวงษ์เจริญ สนใจศึกษาวิทยานิพนธ์หัวข้อเรื่องเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของคน ไทยเชื้อสายจีนในชุมชนอ้อมใหญ่ (2542) มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปทางสังคม และวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนอ้อมใหญ่ เพื่อศึกษากระบวนการรักษาเอกลักษณ์ ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีน และเพื่อศึกษาเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีนที่ เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพและการศึกษา งานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลการศึกษาจากครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนที่มีสมาชิก 3 รุ่น ในครอบครัว จำนวน 10 ครอบครัว ใช้เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ประวัติครอบครัวเป็นหลัก

ผลการศึกษามีดังนี้ การธำรงวัฒนธรรมจีนพบว่า ชาวจีนรุ่นแรกมีสำนึกความเป็นจีนอยู่ มากและเลือกธำรงวัฒนธรรมจีนไว้ สมาชิกรุ่น 2 ของครอบครัวสามารถรักษาวัฒนธรรมจีนที่พ่อแม่ถ่ายทอดไว้ให้ ขณะเดียวกันเริ่มมีการปรับตัวบางอย่าง เช่น พูดภาษาไทย เรียนรู้วัฒนธรรมไทย

จากโรงเรียนและกลุ่มเพื่อน การปรับตัวนี้ปรากฏชัดในรุ่นที่ 3 เมื่อสมาชิกของครอบครัวมีเป้าหมายที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทย ประกอบกับรัฐบาลไทยในช่วงเวลานั้นมีนโยบายพยายามกดดันให้ชาวจีนในประเทศกลายเป็นไทย เนื่องจากเหตุผลทางการเมืองด้วยเหตุนี้คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 จึงมีแนวโน้มตัดสินใจเลือกเป็นไทยและเลือกรับเอกลัทธิวัฒนธรรมจีนไว้ในฐานะสมาชิกของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนตามแนวคิดการเลือกอย่างมีเหตุผล

การเลือกประกอบอาชีพและการศึกษา พบว่า ชาวจีนรุ่นแรกส่วนใหญ่เลือกประกอบอาชีพเกษตรมากกว่าการค้าขาย เนื่องจากไม่มีเงินทุนสำหรับการค้า แต่สมาชิกรุ่น 2 กลับมีแนวโน้มออกจากอาชีพเกษตรไปสู่อาชีพที่ดีกว่า ได้แก่ อาชีพช่างฝีมือและอาชีพค้าขาย นอกจากนี้ยังพบว่าชาวจีนรุ่นแรกไม่พยายามแสดงบทบาทการเป็นคนกลางทางการค้าดังที่ Bonacich ได้กล่าวไว้ ส่วนด้านการศึกษาพบว่า พ่อแม่ชาวจีนสมัยก่อนไม่นิยมให้ลูกเรียนหนังสือ สนใจแต่เรื่องทำกินเมื่อฐานะครอบครัวดีขึ้น จึงยอมให้ลูกเรียนหนังสือ คนไทยเชื้อสายจีนที่จบระดับการศึกษาภาคบังคับมักจะเลือกประกอบอาชีพตามพ่อแม่ ส่วนผู้ที่มีการศึกษาสูงมีโอกาสเลือกประกอบอาชีพที่ดีกว่า แนวโน้มการประกอบอาชีพของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่จึงมีความหลากหลาย

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งถิ่นฐานและอาชีพ พบว่า หลังจากที่ชาวจีนตัดสินใจตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยแล้วลักษณะอาชีพก่อนและหลังการตัดสินใจตั้งถิ่นฐานยังไม่เปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนอาชีพจากการทำเกษตรมาเป็นค้าขายจะเกิดขึ้นในรุ่น 2 หรือรุ่น 3 หลังจากตัดสินใจตั้งถิ่นฐาน ตามค่านิยมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ชอบค้าขาย ดังนั้นการเลือกที่อยู่อาศัยของคนไทยเชื้อสายจีนจึงมักตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมืองหรือชุมชนที่มีความเจริญตามลักษณะการประกอบอาชีพ

ทางด้านเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีน พบว่า เมื่อประเทศจีนเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์ ในปีพ.ศ. 2492 รัฐบาลไทยมีความวิตกกังวลและต้องการคลายความเป็นจีนเพื่อส่งเสริมลัทธิชาตินิยมไทย จึงมีมาตรการควบคุมชาวจีนในประเทศไทยอย่างเข้มงวด ชาวจีนต้องขอมละทิ้งเอกลักษณ์ชาติพันธุ์จีนบางอย่างเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งกับรัฐบาลและปรับเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ใหม่ให้สอดคล้องกับประเทศที่ตนเข้าไปอยู่โดยมีลักษณะที่เรียกว่า ทวิลักษณ์ (Double Identity) กลายเป็นลักษณะเฉพาะของคนไทยเชื้อสายจีนในเวลาต่อมา

สรินยา กิจประยูร ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการรับคริสตศาสนากับการปรับตัวทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนอาข่า อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย (2541) เป็นการศึกษาเชิงมานุษยวิทยาว่าด้วยการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวเขาท่ามกลางกระแสทุนนิยม โดยมุ่งทำความเข้าใจถึงกระบวนการจัดเรียงความหมายภายในจักรวาลวิทยาของชาวเขาอาข่าหลังจากรับความเชื่อทางคริสตศาสนา โดยจะทำการวิเคราะห์ผ่านคำบอกเล่าและการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันของปัจเจก

บุคคล รวมทั้งการตีความหมายในการกระทำพิธีกรรมรูปแบบต่างๆของพวกเขา โดยได้สร้างกรอบคิดเชิงทฤษฎี ซึ่งประกอบด้วยแนวการศึกษาหลัก 3 ประการคือ 1) การปรับตัวทางวัฒนธรรมของชุมชนที่เผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก 2) การรักษาและปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ของชนเผ่า 3) อุดมการณ์ศาสนากับการปรับตัวทางวัฒนธรรม โดยใช้แนวคิดในการมองศาสนา 2 ประการ คือ แนวคิดการมองศาสนาแบบปลายเปิด และแนวคิดการเชื่อมโยงและจัดเรียงความหมายทางศาสนาขึ้นมาใหม่

ท่ามกลางกระแสทุนนิยมที่ทุกชุมชนกำลังเผชิญหน้าอยู่นี้ ได้ก่อให้เกิดสิ่งแปลกใหม่รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงต่างๆมากมายต่อชีวิตของชุมชน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการปรับเปลี่ยนวิถีคิด และความเชื่อที่เคยใช้ให้ความหมายต่อสิ่งต่างๆรอบตัว ซึ่งไม่สามารถให้คำอธิบายประสบการณ์แปลกใหม่ที่เกิดขึ้นได้อย่างเพียงพออีกต่อไป ดังนั้น วิถีคิดแบบใหม่ที่สามารถให้คำอธิบายได้อย่างสอดคล้องกับชีวิตที่กำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบันจึงถูกนำมาเพิ่มเติมและให้ความหมายแก่ชีวิตของพวกเขา เช่นเดียวกับที่ชาวอาข่าในพื้นที่ศึกษาได้เลือกนำความหมายทางคริสตศาสนาเข้ามาช่วยเพิ่มเติมในวิถีคิดของพวกเขา

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ชาวอาข่ามีกระบวนการเลือกสรรความหมายทางคริสตศาสนาเข้ามาเชื่อมโยงกับความเชื่อในวิถีคิดแบบเดิมของพวกเขา รวมทั้งมีการจัดเรียงความหมายทั้งสองขึ้นมาใหม่ เกิดเป็นชุดของคำอธิบายแบบใหม่ของพวกเขาเอง ที่สามารถให้คำอธิบายแก่ประสบการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นๆของพวกเขาได้อย่างมีความหมายและในกระบวนการนี้เอง ชาวอาข่าคริสต์ได้นำคุณค่าของความเป็นอิสระ ในคริสตศาสนามาใช้ปลดปล่อยพวกเขาออกจากข้อจำกัดของกฎของอาข่า เพื่อการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างสอดคล้องกับชีวิตปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปได้ อย่างไรก็ตาม พวกเขายังคงสืบเนื่อง “ความเป็นอาข่า” ผ่านการกระทำพิธีกรรมเพื่อเข้าอยู่ในสายตระกูลทางบิดา เช่นที่เคยปฏิบัติสืบทอดกันมา พร้อมกับอาศัยความสัมพันธ์ที่มีต่อวิญญาณบรรพบุรุษในสายตระกูลนี้ เป็นเงื่อนไขในการเลือกรูปแบบของพิธีกรรมเพื่อจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในวิถีคิดของพวกเขา ดังนั้น รูปแบบของพิธีกรรมที่ปรับเปลี่ยนไปนี้ จึงยังคงเชื่อมโยงหรืออยู่บนพื้นฐานของวิถีคิดแบบเดิม จึงกล่าวได้ว่าอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวอาข่าได้ถูกผลิตใหม่ด้วยความหมายทางคริสตศาสนา ทั้งหมดนี้แสดงถึงความสามารถในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวอาข่า ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ยังคงดำเนินต่อไป

สรุขชา เวชพุดิ มีความพยายามที่จะศึกษาเรื่องเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม การติดต่อทางวัฒนธรรมและกระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรมในชุมชนมอญ ตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ (2539) ในงานวิจัยได้ศึกษาปัจจัยภายในและภายนอกที่

มีผลต่อการรักษาเอกลักษณ์และการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของมอญ โดยมีกรอบแนวคิด ทฤษฎีดังนี้ การติดต่อทางวัฒนธรรม การผสมผสานทางวัฒนธรรม ชุมชน การเปลี่ยนแปลง ทางวัฒนธรรม ความทันสมัย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การวิจัยครั้งนี้ใช้ เทคนิควิจัยทางมานุษยวิทยาดังต่อไปนี้ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสำรวจลักษณะทาง กายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การสำรวจประชากร การสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญ การ สัมภาษณ์แบบเจาะลึกและอื่นๆ

ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยภายในช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ได้แก่ ผู้นำทางศาสนา และผู้นำทางการศึกษา ส่วนปัจจัยภายนอกทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ได้แก่ ความ ทันสมัย การเป็นเมือง การเป็นอุตสาหกรรม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สื่อมวลชน อีกสิ่งหนึ่งที่พบในการสังเกตคือ เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของมอญนับวันจะค่อยๆลดลง เนื่อง จากกระแสของโลกาภิวัตน์

เวชชวุฒิ บุญชูวิทย์ วิจัยเรื่องเงื่อนไขทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับสิ่งใหม่ ของชาวเขาเผ่าอีเก้อ : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านแสนเจริญใหม่ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย (2538) เป็นการศึกษาวัฒนธรรมของชุมชนแบบครอบคลุมในทุกๆด้าน ตามแนวคิดของกลุ่ม นักทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างและหน้าที่ที่เห็นว่า โครงสร้างต่างๆของสังคมทั้งหมดมีความผูกพัน กันในทางการหน้าที่อย่างสอดคล้องต่อกัน ถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลงในส่วนใดก็ตามย่อมจะส่ง ผลกระทบต่อส่วนอื่นๆด้วย โดยมีจุดประสงค์ของการวิจัยที่สำคัญ คือ ต้องการทราบเงื่อนไขทาง วัฒนธรรมในทุกๆ ด้านที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับสิ่งใหม่ทางการเกษตรของชาวอีเก้อ

ผลของการศึกษาพบว่า ทุกเงื่อนไขมีความสัมพันธ์สอดคล้องต่อกันและมีอิทธิพลต่อการ ยอมรับสิ่งใหม่ทางการเกษตรทุกเงื่อนไข อาทิเช่น ราคาของผลผลิต ระยะเวลาของการผลิต ความเคยชินในวิธีการผลิต ข้อจำกัดของแรงงานภายในครัวเรือนและครอบครัว ความร่วมมือ กันระหว่างเครือญาติ บทบาทของผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ บทบาทของคณะกรรมการผู้เฒ่าผู้ แก่ ความเคยชินในการอุปโภคและบริโภค ความสามารถในการเข้าใจภาษาไทย โอกาสใน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่หรือผู้นำการเปลี่ยนแปลง สถานภาพทางสังคมของบุคคล ความเชื่อใน เรื่องโชคลาง ข้อห้ามข้อนิยมต่างๆ พฤติกรรมตามประเพณีต่างๆตลอดจนในเรื่องของชนิดพืช ปลูกและเทคนิคต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังคงมีความสัมพันธ์กับเงื่อนไขอื่นๆ เช่น บทบาท ของผู้นำการเปลี่ยนแปลง การเลียนแบบ และการทดลองปฏิบัติ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ในกรณีที่เป็นกรงจำยอมหรือบังคับเปลี่ยนพบว่าชาวอีเก้อมีการปรับตัวและ เลือกรับเฉพาะในสิ่งที่พวกเขาเห็นว่าเหมาะสมและ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อวัฒนธรรมเดิมของตน

อาทิ การทดลองปลูกและใช้จำนวนน้อยๆก่อน เป็นต้น สรุปแล้วการที่จะให้อีก้อยอมรับสิ่งใหม่ ใดๆ ก็แล้วแต่ควรคำนึงถึงวัฒนธรรมด้านต่างๆ ทุกด้านและควรจะสอดคล้องกับความต้องการของ ชุมชนอย่างแท้จริง

สุขศรี กัลชาณพันธ์ วิจัยเกี่ยวกับเรื่องหน้าที่ทางสังคมของพิธีกรรมเกี่ยวกับการปลูกข้าว และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านดงทอง ตำบลดงทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร (2538) ทำการศึกษาหน้าที่ทางสังคมของพิธีกรรมเกี่ยวกับการปลูกข้าวและการ เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมีจุดประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ เนื้อหา และบทบาทหน้าที่ของ พิธีกรรมเกี่ยวกับการปลูกข้าว ทั้งก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงตลอดจนศึกษาถึงความสัมพันธ์ ระหว่างพิธีกรรมกับระบบนิเวศวิทยา โดยทำวิจัยสนามที่บ้านดงทอง ตำบลดงทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร สนามวิจัยดังกล่าวนี้เป็นชุมชนชาวนาระดับหมู่บ้าน (มี 202 หลังคาเรือน) การเก็บ รวบรวมข้อมูลใช้เทคนิควิจัยทางมานุษยวิทยาเป็นหลัก ได้แก่ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การ สังเกตทั่วไป การสัมภาษณ์ไม่เป็นทางการ และการบันทึกภาคสนาม

ผลจากการวิจัยพบว่า หน้าที่ของพิธีกรรมเกี่ยวกับการปลูกข้าว ทำให้เกิดความมั่นคงทาง เศรษฐกิจ ในระดับครอบครัวและสังคม สภาพแวดล้อมของชุมชน ได้แก่ น้ำฝน ดิน สัตว์ และพืช มีผลต่อพิธีกรรมเกี่ยวกับการปลูกข้าว เพื่อสนองความต้องการในระดับครอบครัวและใน ระดับชุมชน การรับนวัตกรรมที่ไม่ใช่วัตถุ และการรับวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุมีผลต่อการทำพิธี กรรมเกี่ยวกับการปลูกข้าวน้อยลง สรุปผลการวิจัยว่า ในอนาคตพิธีกรรมเกี่ยวกับการปลูกข้าวมี แนวโน้มว่าจะลดลงไปเรื่อยๆและในที่สุดชาวบ้านเลิกถือปฏิบัติ นอกเสียจากว่าพิธีกรรมดัง กล่าวจะเปลี่ยนแปลงหน้าที่ให้สามารถสนองความต้องการในระดับครอบครัวและระดับชุมชนได้ ในสังคมสมัยใหม่

พิมุข ชาญธนะวัฒน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคริสตศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ของชาวมูเซอแดง : การศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณีระหว่าง หมู่บ้านยาป่าแหน กับ หมู่บ้าน แสนคำลือ กิ่งอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน (2538) โดย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคริสตศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวมูเซอแดง วิธีการเก็บข้อมูลนำ ระเบียบวิธีวิจัยภาคสนามทางมานุษยวิทยามาใช้ คือ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด และ ได้เน้นการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ ผู้รอบรู้ทั้งหลาย เพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณี ระหว่าง หมู่บ้านยาป่าแหนกับหมู่บ้านแสนคำลือ ในกิ่งอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การศึกษาครั้งนี้ ช่วยชี้ให้เห็นว่า ความเชื่อทางศาสนามีความสัมพันธ์กับระบบทางเศรษฐกิจ ระบบทางการศึกษา ระบบการรักษาพยาบาล และระบบอื่นๆภายในชุมชน ถ้าศาสนาเปลี่ยนแปลงไป ย่อมส่งผลกระทบต่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชาวบ้านซึ่งสามารถพบเห็น การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านวัตถุได้ง่ายกว่า การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านความคิด

ผลการศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณี ระหว่างหมู่บ้านยาป่าแห่นกับหมู่บ้านแสนคำลือพบว่า มีความแตกต่างกัน โดยที่หมู่บ้านยาป่าแห่น เมื่อนายจ่าลาอพยพมาอยู่หมู่บ้านยาป่าแห่น ในปีพ.ศ. 2524 พร้อมสอนชาวบ้านเรื่องคริสตศาสนา จนกระทั่งพ.ศ. 2530 กลุ่มคริสเตียนที่นำโดยนายจ่าลา ได้แยกออกไปสร้างชุมชนใหม่เรียกว่า “บ้านผาเจริญ” ขณะที่การเผยแพร่คริสตศาสนาของนายจ่าลาที่หมู่บ้านแสนคำลือ ไม่สามารถกระทำได้อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกวัน ทั้งนี้เพราะเขาเกิดการขัดแย้งกับองค์กรคริสตศาสนาและอุทกทางองค์กรคริสตศาสนาตัดการให้ความช่วยเหลือ ประกอบกับการถูกต่อต้านจากผู้นำภายในชุมชนหมู่บ้านแสนคำลืออย่างมาก งานสอนคริสตศาสนาของเขาจึงดำเนินไปอย่างล่าช้าและยากที่จะประสบความสำเร็จได้ นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบอีกว่า ชาวมูเซอแดงที่เปลี่ยนไปนับถือคริสตศาสนานั้น เป็นปัจจัยให้เกิดการขัดแย้ง และการพัฒนาภายในชุมชนของชาวมูเซอแดง เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนสังคมและวัฒนธรรมไปสู่ความเป็นสากลโลกมากยิ่งขึ้น

ณัฐประวีณ ศรีทรัพย์ ได้ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมและการธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญ : ศึกษากรณีชุมชนมอญบ้านลัดเกร็ด ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี (2537) งานวิจัยชิ้นนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์มอญในลักษณะที่ว่าภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในบริบทของสังคมไทยที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ชาวมอญเกิดการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตในด้านต่างๆ ได้แก่ การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตในด้านสังคมและการปกครองตนเอง การปรับเปลี่ยนทางเศรษฐกิจในด้านการผลิตและการจำหน่ายแจกเครื่องปั้นดินเผา การเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาและการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์ในหมู่ครอบครัวและเครือญาติ

แต่ในขณะที่เดียวกันชาวมอญก็ยังคงไว้ ซึ่งความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มอญในสังคมไทย โดยสามารถธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มตนไว้ได้ ได้แก่ ศาสนา ภาษา พิธีกรรม ความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณี การศึกษา ในที่นี้เป็นการศึกษากลุ่มชาวมอญบ้านลัดเกร็ดโดยอาศัยข้อมูลจากเอกสาร และการวิจัยภาคสนามด้วย การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยศึกษากรณีชาวมอญบ้านลัดเกร็ด ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

วรรณัย พงศาชลากร มีความสนใจศึกษาเรื่องปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชนลาวครั้ง บ้านโคก ตำบลอุทอง อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี (2537) งานวิทยานิพนธ์นี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยวิทยา คือ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญ และใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยปรากฏว่า เศรษฐกิจการค้าแบบทุนนิยม การรับนวัตกรรมทางวัตถุใหม่ๆ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การเป็นเมืองของชุมชนใกล้เคียง การอุตสาหกรรมในบริเวณใกล้เคียง การพัฒนาโดยหน่วยงานของรัฐและเอกชน การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมด้วยระบบชลประทาน การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางกายภาพประเภทดิน และการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมประเภทน้ำ สิ่งต่างๆที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจ

ผลวิจัยสามารถพบเพิ่มเติมอีกว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชนลาวครั้ง คือ การผสมผสานทางวัฒนธรรม การติดต่อทางวัฒนธรรม การเป็นชุมชนชานา การเพิ่มประชากร ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม การเร่งรัดพัฒนาชนบท การเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ความทันสมัย การศึกษา สื่อสารมวลชน ปัจจัยสภาพแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ

อะระโธ โอชิตา มีจุดประสงค์ศึกษาเรื่องชีวิต พิธีกรรมและเอกลักษณ์ทางชาติของคนมอญในเมืองไทยที่บ้านมน อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี (2536) ศึกษาว่าคนมอญมีเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ซ้อนอยู่ 2 ระดับ คือ ในระดับที่เป็นคนไทย และในระดับที่เป็นคนมอญควบคู่กันไป ซึ่งการที่คนมอญในชุมชนมีเอกลักษณ์ส่วนหนึ่งที่เป็นคนไทยนั้นไม่ใช่ว่ามีเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทย แต่มีเอกลักษณ์ส่วนหนึ่งของสังคมไทยหรือประเทศไทย ซึ่งหลายชาติพันธุ์ซ้อนซ้อนในระดับที่เป็นคนไทย คนมอญในชุมชนบ้านมน แบ่งใช้สัญลักษณ์ของชาติพันธุ์มอญซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์และกาลเทศะ

ผู้วิจัยพบว่าสิ่งที่สำคัญในการนิยามความเป็นคนมอญ คือ เชื้อสายของคนมอญ โดยเฉพาะสายเลือดทางผู้ชายและพิธีกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการนับถือ เช่น พิธีเลี้ยงผีและพิธีรำผี นั้นเป็นกลไกสำคัญที่จะธำรงเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ โดยการสืบต่อทางสายเลือด และสืบต่อประวัติของชาติพันธุ์มอญ พิธีกรรมทางด้านพุทธศาสนาบางพิธีกรรม เช่น การทำบุญกันทั้ง 9 วัด ในวันเข้าพรรษาและวันออกพรรษา เป็นต้น ได้รวบรวมกลุ่มชาติพันธุ์มอญกลุ่มย่อยๆ เข้าไว้ด้วยกัน

จึงทำให้มีกลุ่มชาติพันธุ์มอญกลุ่มใหญ่ ซึ่งมีประโยชน์ต่อการชำระวัฒนธรรมและจารีกประเพณีของชาติพันธุ์มอญ ในขณะที่เดียวกันตำราต่างๆของคนมอญก็มีหน้าที่สำคัญต่อการชำระเอกลักษณ์ชาติพันธุ์มอญ โดยการสืบต่อประวัติและพิธีกรรมของคนมอญ และโดยการแสดงให้เห็นกฎและแบบอย่างการดำเนินชีวิตของคนมอญ

ไฉน สนสกุล วิจัยเรื่องการชำระชาติพันธุ์และการผสมกลมกลืนของชาวมอญ : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนมอญบางขันหมาก จังหวัดลพบุรี (2535) มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการชำระชาติพันธุ์และการผสมกลมกลืนของชาวมอญ ตลอดจนศึกษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวมอญด้วย ในขณะที่เดียวกันการศึกษาอาศัยข้อมูลจากเอกสารและการวิจัยภาคสนามด้วยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยศึกษาเฉพาะกรณีของชาวมอญหมู่ที่ 3 ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ใช้เวลาในการศึกษาเก็บข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน 2534 – พฤษภาคม 2535

จากการศึกษาพบว่า ชาวมอญบางขันหมากมีการปรับตัวให้เข้ากับตัวให้เข้ากับสังคมไทย ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ได้เป็นอย่างดี เพราะว่ามีมอญและไทยมีความสัมพันธ์แบบยอมรับกันโดยไม่มีอคติ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จึงทำให้มีการผสมกลมกลืนจากมอญมาเป็นไทยส่วนใหญ่ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการผสมกลมกลืนดังกล่าว ได้แก่ นโยบายของรัฐ การศึกษา อาชีพ การแต่งงาน และการตั้งถิ่นฐานและการอพยพย้ายถิ่น

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษายังพบอีกว่า ชาวมอญบางขันหมากยังคงรักษาเอกลักษณ์ของกลุ่มบางประการไว้จนถึงปัจจุบัน เอกลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ได้แก่ ภาษา ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเอกลักษณ์เหล่านั้นมีบางส่วนที่ผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ของประเทศด้วย

จรรูวรรณ พรมวัง ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมบางประการของชาวไทยลื้อ (2535) เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม 4 เรื่อง คือ ประเพณีเกี่ยวกับความเชื่อ ได้แก่ ประเพณีการตานุธรรม พิธีส่งเคราะห์เฮิน (บ้าน)-หมู่บ้าน-เมือง ประเพณีการแต่งกาย และภาษาโดยศึกษาชุมชนไทยลื้อบ้านทุ่งมอก หมู่ที่ 5 ตำบลบาง อำเภอยะเยม จังหวัดพะเยา ในวิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาลักษณะโครงสร้างสังคม และวัฒนธรรมโดยทั่วไปของชาวไทยลื้อ บ้านทุ่งมอก ตำบลบาง อำเภอยะเยม จังหวัดพะเยา รวมทั้งเพื่อศึกษาขั้นตอนกระบวนการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของชาวไทยลื้อ และเพื่อศึกษาการรับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวไทยลื้อแต่ละกลุ่ม

สังคมของชาวไทลื้อเป็นสังคมเกษตรกรรม ลักษณะครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว ชาวไทลื้อทุกคนยึดมั่นในพุทธศาสนา แม้จะยังมีความเชื่อเกี่ยวกับผีปะปนอยู่บ้าง ภายในหมู่บ้านมีโรงเรียนประถมศึกษา ทำหน้าที่ให้ความรู้แก่เยาวชน การปกครองภายในหมู่บ้านจัดรูปแบบตามหมู่บ้านอพ. โดยแบ่งเป็นฝ่ายต่างๆมีผู้ใหญ่บ้านหรือพ่อหลวงบ้านเป็นผู้นำอย่างเป็นทางการ นอกจากนี้ยังมีผู้เฒ่าผู้แก่หรือผู้นำทางศาสนาที่เป็นที่เคารพของชาวบ้านโดยทั่วไป วัฒนธรรม 4 เรื่องที่นำมาศึกษาปรากฏว่าวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงมากที่สุด คือ การแต่งกาย มีการเปลี่ยนแปลงน้อย คือ ภาษา สำหรับประเพณีเกี่ยวกับความเชื่อทั้ง 2 ด้าน จะมีทั้งเปลี่ยนไปและคงรูปแบบเดิมบางประการไว้ ขั้นตอนที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลง คือ การนำมาทดลองสำหรับการรับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวไทลื้อ ผู้ที่มีการศึกษา อายุน้อยและมีสถานะทางสังคมที่สูงจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยและอายุมาก กล่าวโดยสรุป วัฒนธรรมของชาวไทลื้อจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในรูปการรับวัฒนธรรมใหม่ และการธำรงเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์

จินตนา กาญจนถวัลย์ มุ่งศึกษาวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนกะเหรี่ยง : ศึกษาเปรียบเทียบกรณีบ้านไร่ป่า อำเภอทองผาภูมิ กับ บ้านสะเนฟ่อง อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี (2535) เป้าหมายของการวิจัย คือ การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในหมู่บ้านกะเหรี่ยง 2 แห่ง คือ หมู่บ้านไร่ป่า อำเภอทองผาภูมิ กับ บ้านสะเนฟ่อง อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในหมู่บ้านกะเหรี่ยง 2 แห่ง มีสมมุติฐานดังต่อไปนี้ หมู่บ้านสะเนฟ่อง เป็นครอบครัวขยายมากกว่าหมู่บ้านไร่ป่า หมู่บ้านสะเนฟ่อง มีครอบครัวขนาดใหญ่มากกว่าหมู่บ้านไร่ป่า หมู่บ้านสะเนฟ่อง มีเศรษฐกิจแบบเลี้ยงตนเองมากกว่าหมู่บ้านไร่ป่า หมู่บ้านสะเนฟ่อง มีอาชีพประเภทต่างๆน้อยกว่าหมู่บ้านไร่ป่า ประชากรในหมู่บ้านสะเนฟ่องไปเลือกตั้งน้อยกว่าประชากรในหมู่บ้านไร่ป่า หมู่บ้านสะเนฟ่องมีโครงการพัฒนาน้อยกว่าหมู่บ้านไร่ป่า ประชากรในหมู่บ้านสะเนฟ่องมีระดับการศึกษาต่ำกว่าประชากรในหมู่บ้านไร่ป่า ผู้ปกครองของนักเรียนในหมู่บ้านสะเนฟ่องเห็นความสำคัญของการศึกษาน้อยกว่าผู้ปกครองของนักเรียนในหมู่บ้านไร่ป่า หมู่บ้านสะเนฟ่องนับถือผีมากกว่าหมู่บ้านไร่ป่า หมู่บ้านสะเนฟ่องมีพิธีกรรมเกี่ยวกับไสยศาสตร์มากกว่าหมู่บ้านไร่ป่า หมู่บ้านสะเนฟ่องใช้วิธีการรักษาพยาบาลแบบไสยศาสตร์มากกว่าหมู่บ้านไร่ป่า หมู่บ้านสะเนฟ่องมีการคุมกำเนิดน้อยกว่าหมู่บ้านไร่ป่า

ผลการวิจัยพบว่า ทุกข้อเป็นไปตามข้อสมมุติฐาน ยกเว้นข้อ 6 เนื่องจากหมู่บ้านสะเนฟ่อง เป็นหมู่บ้านด้อยพัฒนา ทำให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจโดยการใส่โครงการพัฒนาต่างๆ ลงไปในหมู่บ้านสะเนฟ่อง ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวบ้านสะเนฟ่อง ทำให้หมู่บ้านสะเนฟ่องมีโครงการพัฒนามากกว่าหมู่บ้านไร่ป่า

เพียงจิต เทียนชัย ศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนศาสนาของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (สะกอ) ในหมู่บ้านภาคเหนือของประเทศไทย (2535) โดยการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัย การเปลี่ยนศาสนาของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (สะกอ) จากเดิมที่มีการถือผีแล้วเปลี่ยนไปนับถือศาสนา พุทธหรือศาสนาคริสต์ รวมทั้งศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายหลังการเปลี่ยนศาสนาและ ศึกษาถึงเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่ยังอยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่ เกิดขึ้น โดยหมู่บ้านที่ศึกษา คือ หมู่บ้านแม่โต๋ หมู่ที่ 2 ตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัด เชียงใหม่ ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (สะกอ) มีครัวเรือนทั้งหมด 47 หลังคาเรือน 69 ครอบครัว มีประชากร 292 คน นับถือศาสนาที่แตกต่างกัน มีทั้งนับถือศาสนาพุทธ ศาสนาพุทธ ควบคู่กับการถือผี และนับถือศาสนาคริสต์ วิธีการในการศึกษาใช้วิธีการทางมานุษยวิทยา โดยผู้ ศึกษาเข้าไปอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นเวลา 6 เดือน เพื่อเข้าไปสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม พูดคุยกับ ชาวบ้านโดยไม่ใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้เฉพาะเรื่องแบบเจาะลึกเพื่อทำความเข้าใจใน กระบวนการเปลี่ยนศาสนา

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงเปลี่ยนไปนับถือศาสนาพุทธ คือปัจจัย ทางด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านสังคม-จิตใจ ในขณะที่ปัจจัยที่ทำให้ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงเปลี่ยน ไปนับถือศาสนาคริสต์ คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านสังคม-จิตใจ การเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นภายหลังการเปลี่ยนศาสนาพบว่า การเปลี่ยนศาสนามีผลต่อการเปลี่ยนทางด้านความเชื่อ ประเพณีปฏิบัติ และวิถีชีวิตของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง แต่เอกลักษณ์ที่ยังคงอยู่ของชาวเขาเผ่า กะเหรี่ยงในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น คือ ความเป็นคนกะเหรี่ยงที่เรียกตนเองว่า “ปาเกอะญอ” ที่มีบรรพบุรุษร่วมกัน พวกเขาจะมีความรักความสามัคคีช่วยเหลือกันและกัน

จรัส กันทะวงษ์ ได้วิจัยเปรียบเทียบการเผยแพร่ศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ในกลุ่ม ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (สะกอ) ที่บ้านผาเดื่อ ตำบลพระธาตุผาแดง อำเภอแม่สอด (อ้างในเพียงจิต เทียนชัย ; 2535 : 21) จากการศึกษาพบว่า การเผยแพร่พุทธศาสนาใช้วิธีการเข้าไปร่วมมือกับ หน่วยงานราชการที่เข้าไปให้ความช่วยเหลือชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง หลังจากนั้นจึงมีการสร้างสำนัก สงฆ์และให้พระสงฆ์ประจำอยู่เพื่อเผยแพร่พุทธศาสนา และชักชวนให้ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงนับถือ

ตลอดจนนำบุตรหลานเข้าบวชเป็นสามเณร พุทธศาสนาเข้าไปเผยแพร่ที่หมู่บ้าน ตั้งแต่พ.ศ. 2527 มีเด็กชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงบวชเณร 4 คน ชาวบ้านนับถือศาสนาพุทธ 23 ครอบครัว หรือ 120 คน

สำหรับการเผยแพร่วัฒนธรรมศาสนา จะใช้วิธีการเผยแพร่วิธีการโดยเข้าไปเน้นที่การช่วยเหลือด้าน การศึกษา การประกอบอาชีพ และด้านอนามัย มีการช่วยเหลือเป็นประโยชน์แก่การดำเนินชีวิต ของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง มีการจัดตั้งธนาคารข้าวและให้กู้เงินไปประกอบอาชีพ อีกทั้งการ ช่วยเหลือของผู้เผยแพร่วัฒนธรรมศาสนาคริสต์จะให้ความช่วยเหลือแก่ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ในหมู่บ้านทุก คนที่เดือดร้อน โดยไม่แยกว่าจะนับถือศาสนาใด และการช่วยเหลือก็จะให้ความช่วยเหลืออย่าง ต่อเนื่องไม่เหมือนกับพุทธศาสนาที่มีปัญหาด้านแหล่งเงินทุน การให้ความช่วยเหลือจึงไม่ต่อเนื่อง คริสตศาสนาเข้ามาเผยแพร่วัฒนธรรมในหมู่บ้านตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 มีชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง 10 ครอบครัวที่ เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ คริสตศาสนามีการห้ามมิให้ชาวเขาที่นับถือศาสนาคริสต์มีความ เชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับผี ให้ละทิ้งการประกอบพิธีกรรมต่างๆที่เคยปฏิบัติมา ต่างจากพุทธศาสนาที่ มิได้มีข้อห้ามเหล่านี้ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตัวเลขจำนวนของผู้ที่นับถือพุทธศาสนามีมากกว่าผู้ ที่นับถือศาสนาคริสต์

จรัส กันทะวงษ์ ได้กล่าวสรุปถึงสาเหตุของการเปลี่ยนศาสนาไว้ดังนี้
สาเหตุของการเปลี่ยนศาสนามานับถือศาสนาพุทธของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง คือ

1. เนื่องจากหมู่บ้านอยู่ไม่ไกลจากบ้านชาวพุทธอื่นๆมีการติดต่อไปมาหาสู่กันอยู่เสมอมีการ ร่วมทำบุญกันจึงเกิดความเลื่อมใสศรัทธา
2. จากการทำงานต่างๆของทางราชการเข้าไปให้ความช่วยเหลือแก่ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ในหมู่บ้านพร้อมพระสงฆ์ แล้วชักชวนให้ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงหันมานับถือศาสนาพุทธจึงทำให้ ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงหันมานับถือศาสนาพุทธ
3. เนื่องจากศาสนาพุทธไม่ได้ห้ามเด็ดขาดในความเชื่อเรื่องผี ตามความเชื่อเดิมของชาวเขา เผ่ากะเหรี่ยง และพระสงฆ์บางรูปมีความเชื่อในไสยศาสตร์ การทำนายโชคชะตา ซึ่งเข้ากันได้ดี กับความเชื่อดั้งเดิมของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง อีกทั้งเห็นว่าพระสงฆ์เป็นบุคคลที่น่าเลื่อมใส จึงทำให้ ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงหันมาให้ความเชื่อศรัทธาในพระสงฆ์มาก
4. การเปลี่ยนมานับถือศาสนาพุทธ คือ การนับถือตามอย่างของครอบครัวที่เป็นเครือญาติ หรือครอบครัวที่ใกล้ชิดกัน

สาเหตุของการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง คือ

1. เนื่องจากคณะผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์ ได้ให้ความช่วยเหลือยกระดับการดำรงชีวิตของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้นในด้านต่างๆ ทำให้ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงได้มองเห็นความสำคัญของศาสนาคริสต์และให้การนับถือ

2. เจ้าหน้าที่และบาทหลวงที่เข้ามาเผยแผ่มีความรู้ในภาษาและวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงเป็นอย่างดี จึงทำให้เกิดการยอมรับในกลุ่มของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง

3. เนื่องจากการประกอบพิธีกรรมเลี้ยงผีของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงแบบดั้งเดิมมีพิธีการมาก และต้องใช้เครื่องเช่นสังเวทมมาก ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยต่อชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เนื่องจากศาสนาคริสต์ห้ามเด็ดขาดในเรื่องความเชื่อเรื่องผี และต้องมานับถือพระเจ้าองค์เดียวเท่านั้น

4. ในการให้ความช่วยเหลือแก่ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในด้านการศึกษาของคณะผู้เผยแผ่ศาสนานั้น กระทำโดยการนำบุตรหลานของครอบครัวชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงส่งเข้าเรียนต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นและเด็กเหล่านี้ต่างก็ต้องนับถือศาสนาคริสต์ เมื่อกลับมาอยู่กับครอบครัวก็จะชักจูงญาติพี่น้องให้เข้านับถือคริสตศาสนาด้วย

โทพล สิริไสย์ ทำรายงานการวิจัยบทบาทของผู้นำศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ามูเซอแดง : ศึกษาเฉพาะกรณี จะนุพญาหมู่บ้านแม่ปุนหลวง ตำบลเวียง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย (2532) งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการนำเสนอข้อมูลทางด้านชาติพันธุ์วิทยาโดยเน้นเนื้อหาทางด้านประวัติศาสตร์ชุมชนมูเซอแดง และบทบาทของผู้นำศาสนาซึ่งอุบัติขึ้นท่ามกลางบรรยากาศของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไปสู่ความทันสมัยแบบวัฒนธรรมวัตถุนิยมบริโภค ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่าในช่วงเวลาสิบกว่าปีที่ผ่านมา สังคมมูเซอได้คลี่คลายขยายตัวและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอก โดยเฉพาะวัฒนธรรมวัตถุนิยมบริโภค ซึ่งส่งผลกระทบต่อบทบาทของสถาบันศาสนาอันเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่สั่งสอนขนบธรรมเนียมอันเก่าแก่ของชาวมูเซอ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สถาบันศาสนาจึงมีการเคลื่อนไหว และสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การเคลื่อนไหวโดยผ่านทางบทบาทของผู้นำศาสนาด้วยการกล่าวอ้างอำนาจและความชอบธรรมจากพระเจ้าก้อซา ซึ่งเป็นเทพเจ้าสูงสุดของชาวมูเซอเพื่อรักษาผู้ป่วยและผู้ติดยาเสพติด เป็นวิธีการเสริมสร้างความเชื่อถือในการเรียกร้องให้ชาวมูเซอหันกลับมายึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี รักใคร่กลมเกลียวเหมือนแต่ก่อน

2. การยอมรับกระแสความคิดและพิธีกรรมบางอย่างจากศาสนาอื่น เช่น ศาสนาพุทธ และศาสนาคริสต์ เข้ามาผสมผสานกับความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนาดั้งเดิมของตน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

การเคลื่อนไหวในลักษณะดังกล่าวในแง่หนึ่งถือว่าการเคลื่อนไหวเพื่อตอบโต้กับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ โดยโอนอ่อนตามกระแสด้วยการปรับปรุงเนื้อหาของความเชื่อทางศาสนาให้ทันสมัยเพื่อรักษาบทบาทการเป็นผู้นำทางวิญญาณของชุมชนให้คงอยู่ต่อไป แต่ในอีกแง่หนึ่งก็เป็นการสะท้อนให้เห็นบทบาทที่น่าจับตามองของฝ่ายคริสต์จักรในการฉวยจังหวะเข้าแทรกแซงทางวัฒนธรรมเพื่อเปลี่ยนแปลงชาวเขาเผ่ามูเซอแดงให้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ตามความต้องการของฝ่ายคริสต์จักร

กูธร ภูมะธน ศึกษาเกี่ยวกับมอญบางขันหมาก ลพบุรี (2530) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประวัติหมู่บ้านมอญบางขันหมาก อาชีพ ศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณี สรุปว่า ชาวมอญบางขันหมากเป็นมอญที่อพยพมาจากจังหวัดปทุมธานี อยุธยา และสิงห์บุรี สาเหตุที่ย้ายมาเพราะชุมชนเดิมแออัด บริเวณบ้านบางขันหมากมีที่ดินว่างเปล่าเหมาะแก่การทำนา การตั้งบ้านเรือนจะตั้งอยู่ที่บริเวณริมแม่น้ำลพบุรี ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก อาชีพรองลงมาได้แก่ ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ ปั่นหม้อ และทำอิฐ ในด้านภาษา ส่วนใหญ่ชาวมอญในหมู่บ้านเขียนและอ่านภาษามอญไม่ได้ แต่สามารถพูดและเข้าใจภาษามอญได้ทุกคน ในด้านความเชื่อนั้น ชาวมอญบางขันหมากจะมีความเชื่อในเรื่องผี จะมีพิธีกรรมที่เกี่ยวกับผีเป็นประจำทุกปี ส่วนวิถีชีวิตในด้านความเป็นอยู่ของชาวมอญบางขันหมากมีหลายอย่างที่แตกต่างไปจากคนไทย เช่น อาหารการกิน ประเพณีต่างๆ และศิลปะ ดนตรี เป็นต้น

ดารุพัศตร์ ตำราญวงศ์ มุ่งศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนกะเหรี่ยง (2529) มุ่งศึกษาเรื่องราวของชาวกะเหรี่ยงที่หมู่บ้านเกริงกะเวีย ตำบลชะแล อำเภอกองคา งามิ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้ทราบถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มของการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงในด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ การศึกษา สังคมและ

วัฒนธรรม การอนามัย การปกครอง รวมทั้งเพื่อศึกษาว่าอะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของชาวกะเหรี่ยง

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเรื่องนี้ ส่วนใหญ่ได้จากการออกไปศึกษาภาคสนามในระหว่างวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2527 ถึง วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2528 โดยการสังเกตการณ์ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านเกริงกะเียมีชาวกะเหรี่ยงทั้งสิ้น 37 ครัวเรือนแต่ทำการสัมภาษณ์ได้เพียง 35 ครัวเรือน

ผลการศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านเกริงกะเีย สรุปได้ดังนี้ การศึกษา การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางการศึกษาของชาวกะเหรี่ยงนับว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุด เริ่มจากการก่อตั้งโรงเรียนชั้นประถมศึกษาขึ้นเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2513 ชาวกะเหรี่ยงเริ่มมองเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษา ในภายหลังได้มีการตื่นตัวทางการศึกษาที่ค่อนข้างสูง การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาที่เกิดขึ้น ในหมู่บ้านเกริงกะเีย ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นๆ โดยเฉพาะในด้านการอนามัย เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การอนามัย การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางการอนามัยของชาวกะเหรี่ยงมีมากในบางส่วน และไม่เปลี่ยนแปลงเลยในบางส่วน เช่น ที่อยู่อาศัย เริ่มจากการใช้ไม้ไผ่เป็นโครงสร้างมาเป็นบ้านโครงสร้างไม้จริง หลังคาเปลี่ยนมาใช้สังกะสี ยกเว้นบันไดบ้านที่จะใช้ไม้ไผ่เป็นขั้นบันได เช่นเดิม ในด้านอาหารการกิน ชาวกะเหรี่ยงนิยมใช้น้ำปลา ผงชูรส น้ำมันพืช บะหมี่สำเร็จ ขนมแห้งราคาถูกที่มีสีสะอาดตามากขึ้น รวมทั้งใช้ช้อนแทนมือในการรับประทานอาหาร รู้จักใช้สบู่ ยาสระผม แปรงสีฟัน ยาสีฟัน และใช้ผงซักฟอก ส่วนเรื่องการใช้ส้วม แม้จะได้รับคำแนะนำและได้รับแจกหัวส้วมเป็นตัวอย่าง แต่การเปลี่ยนแปลงในเรื่องนี้ไม่มีเลย ปัจจุบันเริ่มมีชาวกะเหรี่ยงบางครอบครัวคิมน้ำดื่มสุกเป็นประจำแม้ว่าส่วนใหญ่ยังคงคิมน้ำห้วยโดยไม่คิมน้ำ และมีหลายครอบครัวที่กางมุ้งนอนเพื่อป้องกันโรคมาเลเรีย ชาวบ้านเกริงกะเียเพิ่งมีสถานีอนามัยประจำหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2526 แต่ชาวกะเหรี่ยงก็รู้จักการรักษาแบบแผนปัจจุบันมาก่อนแล้ว และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นกว่าการรักษาด้วยสมุนไพรแต่อย่างไรก็ตาม การคลอดบุตรยังไม่มีเปลี่ยนแปลง หญิงกะเหรี่ยง

อังสนา ช่างแก้ว ศึกษาอิทธิพลของการเผยแพร่พุทธศาสนาที่มีผลต่อพฤติกรรมและแนวความคิดของชาวเขาในจังหวัดภาคเหนือ : กรณีศึกษาวัดศรีโสดา ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ (2528) โดยได้ทำการศึกษานิกายสามเณรชาวเขาที่วัดศรีโสดา ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ชาวเขาที่นับถือศาสนาพุทธยังคงนับถือผีควบคู่ไปกับพุทธศาสนา ในขณะที่ชาวเขาที่นับถือศาสนาคริสต์จะละทิ้งความเชื่อเกี่ยวกับผี เพราะก่อนที่จะเข้าไป

เป็นคริสตศาสนิกชนจะต้องสาบานตนว่า จะไม่นับถือผีอีกต่อไปแต่พุทธศาสนาไม่ได้บังคับ พระภิกษุสามเณรชาวเขาที่บวชในพุทธศาสนาบางคนยังไม่ละทิ้งความเชื่อเดิม เพราะเมื่อถึงเทศกาลขึ้นปีใหม่ภิกษุสามเณรจะกลับบ้านไปร่วมงานเลี้ยงผีบรรพบุรุษ

การศึกษาเกี่ยวกับการทำงานของคณะผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์ พบว่า คณะผู้เผยแพร่ศาสนาได้มีการติดต่อสัมพันธ์ที่ดีและต่อเนื่องถาวรกับชาวเขา ดังแสดงให้เห็นชัดในองค์การหลายด้านที่ได้จัดทำขึ้น สำหรับเหตุผลที่คณะเผยแพร่ศาสนาประสบความสำเร็จในการเผยแพร่ศาสนาในหมู่ชาวเขา ก็คือ ชาวเขาได้ตระหนักถึงผลประโยชน์ที่พวกเขาจะได้รับจากโครงการของคณะผู้เผยแพร่ศาสนา เช่น ทางด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล และการกู้ยืมเงินทางการเงินทางด้านการเกษตร กล่าวคือ การที่ชาวเขาหันมานับถือคริสตศาสนาเพราะสามารถทำให้พวกเขา มีสถานภาพทางสังคมที่ดีขึ้น

ผลการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาพุทธ พบว่า ชาวเขาก็ตระหนักถึงผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากโครงการพระธรรมจาริก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษาของบุตรหลาน การส่งสอนศีลธรรม การอนามัย และการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ได้ช่วยพัฒนาความเป็นอยู่ ทัศนคติ และพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของชาวเขาให้ดียิ่งขึ้น

ศาสนา อารมณ์ สนใจศึกษาเกี่ยวกับพิธีกรรมและโครงสร้างทางสังคมของลาวโซ่งที่หมู่บ้านบ้านสระ ตำบลสระพัฒนา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม (2528) ทราบถึงพิธีกรรมสังคมลาวโซ่งว่าแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ พิธีกรรมตามแนวพุทธศาสนาและพิธีกรรมตามความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับการนับถือผี และการบูชาบรรพบุรุษ โดยลาวโซ่งให้ความสำคัญกับพิธีกรรมตามความเชื่อดั้งเดิมมาก พิธีกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อดั้งเดิมนั้น มีบางอย่างที่คล้ายกับวัฒนธรรมจีน เนื่องจากถิ่นเดิมของลาวโซ่งหรือไทดำนั้นอยู่ทางตอนเหนือของเวียดนาม และอยู่ใกล้ตอนใต้ของจีนและได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมจีนในสมัยก่อน วิถีชีวิตของลาวโซ่งที่เห็นได้จากพิธีกรรมจะคล้ายคลึงกับวิถีชีวิตของคนไทยลาวทางภาคอีสานของไทย

ลาวโซ่งปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อดั้งเดิมอย่างเคร่งครัด จนกลายเป็นประเพณีการปฏิบัติพิธีกรรม ถือเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งในอันที่จะต้องอยู่ในสังคม และยังแสดงให้เห็นถึงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ความสามัคคี ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่คณะและในหมู่บ้าน สถานภาพและศักดิ์ศรีของวงศ์ตระกูล ตลอดจนเป็นการดำรงไว้ ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มชน การปฏิบัติพิธีกรรมต่างๆของลาวโซ่งเป็นการยืนยันโครงสร้างทางสังคมที่มีอยู่ พิธีกรรมมีหน้าที่ในการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับสังคม และเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม

ขนบนิยมประเพณีของกลุ่มชน ตลอดจนเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงสถานภาพระหว่างบุคคลในสังคมที่ประกอบกันเป็นกลุ่มต่างๆ

ประเชิญ คนเทศ เป็นผู้ที่ศึกษาเรื่องภาษามอญ ตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร (2528) โดยศึกษาเกี่ยวกับ ภาษามอญของชาวมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว พบว่า “ภาษา” เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของชาวมอญ นอกจากภาษา ประเพณี และความเชื่อของชาวมอญเจ็ดริ้วยังเป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่แตกต่างไปจากคนไทย ส่วนใหญ่แล้วประเพณีต่างๆของมอญ ยกเว้นประเพณีทางศาสนา มักจะมีเรื่องราวของความเชื่อและการนับถือผีปะปนอยู่ด้วย แม้ว่ามอญที่ตำบลเจ็ดริ้วจะนับถือศาสนาพุทธอย่างเคร่งครัด แต่ก็ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการนับถือผีเป็นพิเศษควบคู่กันไป คนมอญที่เจ็ดริ้วจะเน้นในเรื่องผีมากกว่าคนไทยทั่วไป ซึ่งคนมอญบางคนเองก็ไม่สามารถอธิบายถึงรายละเอียดและเหตุผลที่ต้องกระทำเช่นนั้น หากกล่าวแต่เพียงว่าเป็นการนับถือและปฏิบัติตามบรรพบุรุษ ผีที่คนมอญเจ็ดริ้วนับถือมีหลายชนิด แต่ผีที่สำคัญที่สุดมี 2 ชนิด คือ ผีประจำหมู่บ้าน และผีบ้านผีเรือน

Haglund ในปีค.ศ.1984 ได้ศึกษาการเผยแพร่คริสต์ศาสนาในประเทศไทย โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบการเผยแพร่คริสต์ศาสนาแก่ชาวไทยที่จังหวัดนครศรีธรรมราช กับชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง จังหวัดแม่ฮ่องสอน(อ้างในเพียงจิต เทียนชัย ; 2535 : 20) และจากการศึกษาพบว่า สาเหตุที่การเผยแพร่คริสต์ศาสนาไม่ประสบความสำเร็จในการเผยแพร่ในหมู่คนไทย เพราะคนไทยมีความเคารพเชื่อสัตย์ต่อบรรพบุรุษ ดังนั้นพวกเขาจึงดูเหมือนจะมีการต่อต้านคริสต์ศาสนา ซึ่งต่างจากชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่ยอมรับคริสต์ศาสนา มีการเปลี่ยนมานับถือคริสต์ศาสนาเป็นจำนวนมาก และการเปลี่ยนศาสนามานับถือคริสต์ศาสนาทำให้พวกเขาได้รับความช่วยเหลือจากคณะผู้เผยแพร่

สุภรณ์ โอเจริญมุ่งศึกษาเรื่องชาวมอญในประเทศไทย : วิเคราะห์ฐานะบทบาทสังคมไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนกลางถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (2519) ได้ศึกษาในแง่ประวัติศาสตร์ของชาวมอญในประเทศไทยซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทย ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ในด้านสังคมนั้นไทยได้รับอิทธิพลจากมอญในด้านต่างๆเป็นต้นว่า การรับคัมภีร์พระธรรมศาสตร์มาใช้เป็นแบบแผน ในการออกกฎหมายและกำหนดฐานะของพระมหากษัตริย์ การรับพุทธศาสนารามัญนิกาย ซึ่งได้ชื่อว่าเคร่งครัดในด้านวินัยปฏิบัติเข้ามาเผยแพร่ และได้เป็นรากฐานของคำสวดในประเทศไทย การรับปีพาทย์มอญมาใช้บรรเลงในงานศพ ตลอดจนประเพณีบางอย่างของมอญซึ่งถือปฏิบัติอยู่ในสังคมไทย เช่น ประเพณีสงกรานต์ แต่งงาน และการบวช ในขณะที่เดียวกันมอญก็ผสมกลมกลืนเข้ากับไทย

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดการปรับตัวเข้ากับสังคมไทย คือ ความคล้ายคลึงกันในด้านต่างๆ ได้แก่ รูปร่างหน้าตา อาชีพ ตลอดจนสังคมและวัฒนธรรม การนับถือศาสนา พุทธเหมือนกัน การคบค้าสมาคมกับสังคมภายนอก การแต่งงานกับคนไทย นโยบายของรัฐ และการรับวิทยาการรวมไปจนถึงความเจริญภายนอกทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสภาพแวดล้อมให้ทันสมัยขึ้น

นภคล คุ่มประวัตินี้ มีประเด็นวิจัยเรื่องความมุ่งหวังของบิดามารดาในเขตชนบทไทย เกี่ยวกับการศึกษาของบุตร (2517) จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้านี้ เพื่อศึกษาถึงความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรของประชากรไทยในชนบท โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดาที่มีระดับต่างๆกัน และปัจจัยซึ่งน่าจะมีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร โดยมีสมมุติว่า ผู้ที่อยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง จะมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรสูง ผู้ที่อยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลาง จะมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรสูง ส่วนผู้ที่อยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ จะมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรต่ำด้วย

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาคือ ข้อมูลจากการวิจัยของโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจและประชากรของประเทศไทย ในส่วนที่เป็นการวิจัยในเขตชนบท ดำเนินการโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในระหว่างเดือนเมษายน- พฤษภาคม พ.ศ. 2512 โดยนิสิตทั้งในชั้นปริญญาบัณฑิตและมหาบัณฑิต ซึ่งได้ผ่านการอบรมในหน้าที่พนักงานสำรวจ การสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนและภริยา และสตรีที่สมรสแล้วในครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างอายุไม่เกิน 60 ปี ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร โดยใช้วิธีการทางสถิติศาสตร์และคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูล

ผลปรากฏว่า ปัจจัยด้านประชากรที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พบว่า ความมุ่งหวังของบิดามารดาที่เกี่ยวกับการศึกษาของบุตรนั้นจะลดลงตามจำนวนบุตรของแต่ละครอบครัวที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่ของบิดามารดาที่มีอายุระหว่าง 30-39 ปีจะมีความมุ่งหวังให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป สูงกว่าบิดามารดาที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และบิดามารดาที่มีอายุสูงกว่า 40 ปีขึ้นไป ส่วนครอบครัวที่ต้องการจะมีบุตรเพิ่มนั้นส่วนใหญ่มิมีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป สูงกว่าครอบครัวที่ไม่ต้องการจะมีบุตรเพิ่มเพียงเล็กน้อย

ผลการศึกษาปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า มีผลต่อความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรเป็นอย่างมาก ส่วนใหญ่ครอบครัวที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจสูงจะมีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับสูง คือ ชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไปครอบครัวที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจะมีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับต่ำ คือ ระดับชั้นประถมศึกษา ครอบครัวที่มีอาชีพเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่จะให้บุตรของตนได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ครอบครัวที่มีอาชีพรับราชการและค้าขายมีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาขึ้นไปเป็นส่วนใหญ่

ปัจจัยทางด้านสังคมปรากฏว่า การศึกษาของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ครอบครัวที่มีการศึกษาในระดับชั้นต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ ไม่เคยได้รับการศึกษาเลยจะมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรในระดับชั้นต่ำ คือ ส่วนใหญ่มีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาแต่ละระดับชั้นประถมศึกษา ครอบครัวที่มีการศึกษาในระดับการศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป คือ ส่วนใหญ่มีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป

ส่วนการติดต่อกับโลกภายนอก ปรากฏว่า มีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร กล่าวคือ ครอบครัวที่บิดาเดินทางไปติดต่อกับเขตเมืองถี่ ส่วนใหญ่มีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา ในทำนองเดียวกัน ถิ่นที่อยู่อาศัยของครอบครัวก็มีผลต่อความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ครอบครัวที่อยู่ใกล้กับเขตเมือง ส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป ส่วนครอบครัวที่อาศัยอยู่ไกลจากชุมชน ส่วนใหญ่มีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาแต่ละระดับชั้นประถมศึกษา

สรุปผลที่ได้รับจากการศึกษา คือ ครอบครัวที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกับครอบครัวที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลาง จะมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรสูง ครอบครัวที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ จะมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรต่ำ ดังนั้นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และประชากรไทยในชนบทจึงอาจมีผลต่อความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรเป็นอย่างมาก

รัตนภรณ์ เทียงพัก ศึกษาเรื่องค่านิยมทางศาสนาของนักเรียนชาวเขาในจังหวัดเชียงราย น่าน และตาก (2517) เป็นการศึกษาค่านิยมต่อคำสอนพุทธศาสนาและคริสตศาสนาต่อความเชื่อ

ศาสนา เกี่ยวกับสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติต่อความสัมพันธ์ระหว่างคนกับหมอผี และผู้สั่งสอนทางศาสนาต่อความสัมพันธ์ระหว่างคนกับวัตถุทางศาสนาและต่อความสัมพันธ์ระหว่างคนกับศาสนา โดยทั่วไป การศึกษานักเรียนชั้นประถมปีที่5 ปีที่6 และปีที่7 ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ของทั้ง 3 จังหวัด

จากการศึกษาเรื่อง การตอบคำถามเกี่ยวกับค่านิยมทางศาสนาพบว่า นักเรียนชาวเขมามีคะแนนนิยมที่ต่ำเกี่ยวกับเรื่องผีที่เป็นความเชื่อดั้งเดิม แต่มีคะแนนค่านิยมที่สูงต่อศาสนาอื่นๆ โดยเฉพาะศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ ค่าเฉลี่ยในการตอบแบบสอบถามของคะแนนค่านิยมทางศาสนามีค่าเท่ากับ 2.10 และจากการศึกษาระยะห่างทางสังคมถึงความสัมพันธ์หรือความรู้สึกของเด็กชาวเขาที่มีต่อบุคคลต่างๆ ได้แก่ หมอผี แม่ชีหรือซิสเตอร์ บาทหลวง และยายที่ใจบุญ พบว่าระยะห่างทางสังคมไกลที่สุด ได้แก่ หมอผี และรองลงมา คือ พระสงฆ์ แม่ชีหรือซิสเตอร์ และใกล้ที่สุดคือ ยายที่ใจบุญ จะเห็นว่าเด็กนักเรียนชาวเขามีค่านิยมและทัศนคติที่ดีต่อคริสตศาสนาและพุทธศาสนา

William Klausner เข้าศึกษาบ้านหนองโคน เป็นหมู่บ้านหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปีพ.ศ. 2515 (อ้างในจรรย์ สันทอง ; 2543 : 17) พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคมและเศรษฐกิจ ในด้านเศรษฐกิจพบว่า ระบบเศรษฐกิจแบบเงินสด (Cash economy) ได้เข้าไปมีบทบาทแทนระบบเศรษฐกิจแบบการแลกเปลี่ยน (Barter economy) สำหรับในด้านสังคมนั้นระบบครอบครัวแบบขยายได้เปลี่ยนแปลงไป พวกหนุ่มสาวเมื่อแต่งงานแล้วมักจะแยกเรือนอยู่ต่างหาก ไม่อยู่รวมกับพ่อแม่เหมือนเมื่อก่อน ระบบการช่วยเหลือในหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบการจ้างแรงงานไม่ว่าจะเป็นชาวบ้านด้วยกันหรือกับพระ ระบบความสัมพันธ์ภายในครอบครัวได้เปลี่ยนแปลง คือ บทบาทของพ่อแม่มีลักษณะแบบประนีประนอม พ่อแม่ไม่มีอำนาจในการสั่งเหมือนแต่ก่อน ความสัมพันธ์กับสถาบันทางศาสนาได้มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างกับระยะเวลาของการบวช การช่วยเหลืองาน เป็นต้น ค่านิยมในเรื่องการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป คือ พ่อแม่ส่งเสริมให้บุตรของตนมีการศึกษาสูงขึ้นกว่าเดิม ในด้านการเกษตรนั้น ได้มีการใช้เครื่องมือสมัยใหม่ทางการเกษตรมากขึ้น Klausner ได้สรุปว่าสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดจากระบบเศรษฐกิจ ซึ่งต้องมีการติดต่อกับชุมชนภายนอกมากขึ้น การย้ายถิ่นแรงงานของหนุ่มสาวไปทำงานนอกหมู่บ้านได้นำความทันสมัยมาสู่หมู่บ้าน การศึกษา ข่าวสาร และพ่อค้าล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งสิ้น ในขณะที่ชาวเขาจะได้รับความช่วยเหลือที่น้อยจากรัฐบาลไทย และการนับถือคริสตศาสนาทำให้พวกเขาไม่ต้องประกอบพิธีกรรมในราคาแพง และยังทำให้สถานภาพทางสังคมของพวกเขาดีขึ้นรวมทั้งมีอาชีพที่ดีขึ้นด้วย

จารุเกตุ กาญจนภา ศึกษาวิจัยเรื่องประเพณีสามัญในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ (2515) ได้ศึกษาประเพณีสามัญในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยเห็นประเพณีสงกรานต์ ได้แก่ ประเพณีหุงข้าวสงกรานต์ ประเพณีแห่ปลา-ปล่อยนก ประเพณีแห่ธง “ธวัช ไชย” การเล่นสบ้าและทะเลยมอยุ ประเพณีการนับถือผี เป็นผีที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสถานอาศัย และที่สำคัญคือ บรรพบุรุษ ประเพณีการรำผี การเกิด การทำศพ คนมอญเคยมีระบบเครือญาติที่แน่นแฟ้นกว่าไทยจะเห็นได้จากการนับถือสัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นญาติที่ต้องละเว้นไม่ฆ่า และผู้ที่นับถือสัตว์ชนิดเดียวกันจะนับเป็นญาติพี่น้องที่จะต้องมาร่วมในพิธีกรรมต่างๆ เช่น ในการรำผี และห้ามมิให้แต่งงานกันด้วยและจากการนับถือบรรพบุรุษ โดยจะมีสิ่งของเป็นสัญลักษณ์แทนวิญญาณของบรรพบุรุษ และพี่ชายคนโตเป็นผู้ที่รักษา แต่ปัจจุบันความเชื่อในเรื่องนี้คลายลงมาก โดยให้ความเห็นว่าเป็นเรื่องจุกจิกน่ารำคาญต่อข้อห้ามต่างๆในเรื่องผีผี ดังนั้นข้อห้ามต่างๆก็ได้ปฏิบัติกันเคร่งครัดเหมือนก่อน แต่ก็ยังคงมีความนับถือผีบรรพบุรุษในแง่ที่เป็นบรรพบุรุษแต่มิได้เชื่อว่าจะมีอิทธิพลต่อลูกหลาน เช่นแต่ก่อนอีก

งานวิจัยในต่างประเทศ

Joy Hendry (อ้างในงามพิศ สัตย์สงวน : 2545 :42) ศึกษาพบว่า ในประเทศญี่ปุ่นเมื่อ 4 ปีที่ผ่านมาขนาดเฉลี่ยของครัวเรือนจะเล็กลงเรื่อยๆ ส่วนในประเทศอินเดียนั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามพอใจกับครอบครัวเดี่ยว 65 % ขณะที่มีความพอใจกับครอบครัวขยาย 35 %

Szanton (อ้างในงามพิศ สัตย์สงวน : 2545 : 38) วิจัยเรื่อง “Gender and Intergenerational Resource Allocation : Thai and Sino-Thai Household in Central Thailand” ศึกษาเปรียบเทียบครอบครัวคนไทยและคนจีนในอำเภอศรีราชาเช่นเดียวกับงานวิจัยของจुरี วิจิตรวาทการ และพบว่าครอบครัวทั้งสองมีความแตกต่างกันหลายประการ เช่น คนไทยโดยเฉลี่ยจะมีบุตร 2-3 คน ในขณะที่คนจีนโดยเฉลี่ยมีบุตร 5-6 คน ชายไทยจะแต่งงานและมีบุตรคนแรกเมื่ออายุมากกว่า 26 ปีขึ้นไป แต่คนจีนแต่งงานและมีบุตรคนแรกอายุประมาณ 21-24 ปี ในการสืบทอดมรดก คนจีนจะไม่มี การแบ่งสมบัติ แต่จะเก็บรักษาธุรกิจของครอบครัวไว้เป็นสมบัติส่วนกลางของทุกคน ซึ่งผิดกันกับคนไทยที่จะแบ่งออกเป็นส่วนตัว เพื่อให้แต่ละคนไป Szanton ศึกษาคนจีนที่เป็นเจ้าของร้านค้า ธุรกิจต่างๆในอำเภอศรีราชา พบว่า ในการทำธุรกิจของคนจีนผู้ชายจะมีบทบาทมาก ขณะที่ผู้หญิงสามารถเข้าช่วยเหลืองานได้แต่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ และเรื่องธุรกิจถือว่าเป็นความลับ จะให้บุคคลภายนอกรับรู้ไม่ได้ การร่วมมือกันภายในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งหมายถึงความสำเร็จที่จะได้รับกำไรเป็นของส่วนรวม ไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ ข้อค้นพบที่น่า

สนใจอีกข้อหนึ่ง คือ ปัจจุบันสตรีทั้งไทยและจีนในอำเภอศรีราชามีสถานภาพที่ดีขึ้น สตรีเริ่มมีบทบาทในด้านต่างๆเพิ่มขึ้น ซึ่งการที่สตรีมีบทบาทมากขึ้นเช่นนี้มีผลต่อชุมชนด้วย

Olga Lang (อ้างในงามพิศ สัตย์สวงน : 2545 :42) วิจัยพบว่า ครอบครัวที่มีฐานะดีจะมีครัวเรือนโดยเฉลี่ยใหญ่กว่าครอบครัวที่มีฐานะไม่ดี

Rogers และ Shoemaker (อ้างใน วิฑูร สตินศิริเชวง : 2531 : 29) ในงานวิจัย พบว่า สื่อที่ใช้สำหรับการเผยแพร่มี 2 ชนิด คือ สื่อมวลชนและสื่อบุคคล สื่อมวลชนมีความสำคัญในแง่การเพิ่มพูนความรู้และก่อให้เกิดการรับทราบ ส่วนสื่อบุคคลช่วยในการโน้มน้าวใจให้เปลี่ยนแปลงทัศนคติและเกิดการยอมรับ

Weiss และ Fine (อ้างในวิฑูร สตินศิริเชวง : 2531 : 32) ศึกษาพบว่า ความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติมากกว่าการเป็นคนช่างพูด ซึ่งสรุปไว้ว่าการเป็นคนช่างพูดไม่เป็นส่วนสำคัญในการจูงใจเลย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบความคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ คือ

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม
2. ความต้องการทางวัตถุ
3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์
4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น
5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง
6. ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม
7. ความคาดหวังในอาชีพ

ตัวแปรตาม คือ การนับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขา

สมมติฐานในการวิจัย

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขา
2. ความต้องการทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขา
3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขา
4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขา
5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขา
6. ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขา
7. ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขา

นิยามปฏิบัติการตัวแปร

การผสมผสานทางวัฒนธรรม หมายถึง ผลจากการติดต่อกันทางวัฒนธรรมทำให้เกิดการยอมรับ หรือการแทนที่วัฒนธรรมเดิมของตน เนื่องจากวัฒนธรรมอื่นมีลักษณะทางวัฒนธรรมที่เด่นกว่า

ความต้องการทางวัตถุ หมายถึง ต้องการความสะดวกสบายในชีวิต เช่น เสื้อผ้าที่ดี ที่อยู่อาศัย

บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการขัดเกลาทางศาสนาคริสต์จากองค์กรนอร์ทไทยแลนด์คริสเตียนมิชชั่นในสังกัดสหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย

รายได้เพิ่ม หมายถึง รายได้ที่ได้จากการทำอาชีพเสริม เช่น ไม้กวาด

การศึกษาสูง หมายถึง ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากโรงเรียนภายในบ้านป่าดิ่งมีระดับการศึกษาถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น หลังจากนั้นนักเรียนจบการศึกษาโดยส่วนใหญ่ไม่นิยมศึกษาต่อ เหตุผล คือ ทางบ้านไม่มีความสามารถจ่ายเงินค่าเรียนต่อได้

โอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม หมายถึง มีโอกาสพบปะกับกลุ่มคนที่ไม่ใช่ชาวเขาด้วยกัน อาจจะโดยการแต่งงานกับผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าตน หรือ สามารถดำรงตำแหน่งสำคัญภายในหมู่บ้าน

อาชีพ หมายถึง ไม่ต้องทำงานทางด้านเกษตรกรรมเพียงอย่างเดียวหรือไม่จำเป็นต้องใช้แต่แรงงานเพียงอย่างเดียวในการประกอบอาชีพ อาจได้เป็นผู้เผยแพร่ทางศาสนาคริสต์

การนับถือศาสนาคริสต์ หมายถึง การยอมรับหรือให้ความเคารพต่อศาสนาคริสต์แทนการนับถือผี ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมของชาวเขา

ชาวเขา หมายถึง ชาวเขาเผ่าลื้อที่อยู่ในหมู่บ้านป่าดิ่ง ต.บ้านโป่ง อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย

การอธิบายสมมุติฐาน

สมมุติฐานข้อที่ 1 การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

แนวคิดกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Groups) ซึ่งงามพิศ สัตย์สงวน (2543) อธิบายว่าเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า แต่ละประเทศนั้นจะมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆอาศัยอยู่ในบริเวณที่ใกล้เคียงกันแต่ไม่ได้หมายความว่าจำเป็นต้องมีวัฒนธรรมที่เหมือนกัน เนื่องจากแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยได้จากการเรียนรู้มีขึ้นเกิดจากสาเหตุญาณ สิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์นั้นมักจะต้องใช้เวลาที่ยาวนานเพื่อเกิดการเรียนรู้และประพฤติปฏิบัติกัน โดยสืบทอดจากบรรพบุรุษ

แนวคิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม (Assimilation) งามพิศ สัตย์สงวน (2543:38) อธิบายว่า กระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นได้ในระดับวัฒนธรรมย่อย ในสังคมไทยมีการติดต่อโดยส่วนใหญ่เป็นไปในรูปแบบของการทำการค้า จึงถือว่าการค้าก็เป็นการติดต่อระหว่างกลุ่มคนกลุ่มต่างๆ อาทิเช่น คนไทยไปค้าขายกับชาวเขาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน สิ่งที่ปรากฏจะพบว่าชาวเขาสามารถพูดภาษาไทยได้ ขณะเดียวกันคนไทยก็จะทราบว่าชาวเขาต้องการอะไรเพื่อจะได้นำสินค้าไปขายได้อย่างถูกต้องตรงตามความต้องการ ซึ่งนโยบายของรัฐบาลก็มุ่งเน้นที่จะให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมีจิตสำนึกในความเป็นไทย จะเห็นได้จากที่ภาคเหนือและภาคใต้ รัฐบาลพยายามให้สร้างจิตสำนึกกว่าเป็นคนไทยโดยเริ่มจากที่โรงเรียน คือ การสอนภาษาไทย นับถือศาสนาพุทธ การกระทำในลักษณะนี้ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ค่อนข้างประสบความสำเร็จในบางส่วน

จันงค์ อควิวัฒนสิทธิ์ (2530 :28) เสนอแนวคิดว่าการกลืนกลายทางวัฒนธรรมเป็นผลมาจากการติดต่อระหว่างวัฒนธรรม แต่ต้องใช้เวลาในการติดต่อที่ยาวนานและต่อเนื่อง โดยกระบวนการของการกลืนกลายทางวัฒนธรรมนั้น จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเดิมและรับวัฒนธรรมใหม่ทั้งหมด ซึ่งสมาชิกที่เข้าไปรับวัฒนธรรมใหม่นั้นต้องเป็นสมาชิกของสังคมที่ต่างวัฒนธรรมด้วย การกลืนกลายทางวัฒนธรรมมี 2 ระดับ คือ การกลืนกลายทางสังคม และการกลืนกลายทางชีวภาพ ซึ่งการกลืนกลายทางสังคมเป็นการรับวัฒนธรรมของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาเป็นของตนเองทั้งหมด ส่วนการสมรสนั้นจัดว่าเป็นการกลืนกลายทางชีวภาพ ถือเป็นระดับที่สูงสุด

ของขบวนการกลืนกลายนั้น คือ สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าทั้งสองวัฒนธรรมได้กลืนกลายและสมบูรณ์ที่สุด เพราะสมาชิกที่เกิดขึ้นใหม่เป็นผลผลิตของการกลืนกลายทางชีวภาพ คือ การสมรส

อมรา พงศาพิชญ์ (2526 :47-108) อธิบาย “การผสมกลมกลืน” (Assimilation) หมายถึง สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งรับเอาวัฒนธรรมของอีกกลุ่มหนึ่งในทุกกรณี กระทั่งทำให้ต้องสูญเสียเอกลักษณ์เดิมไป มีการยอมรับสถานภาพว่ามีฐานะในสังคมเช่นเดียวกับสมาชิกคนอื่น ๆ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติไม่ว่ากรณีใดๆ และผู้รับวัฒนธรรมนั้นมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมด้วยและจะประพฤติปฏิบัติเหมือนกับสมาชิกคนอื่น ๆ ของสังคมนั้นด้วย ปัจจัยที่ทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ได้แก่ การแต่งงานกับสมาชิกของสังคมใหญ่ (Intermarriage) นโยบายของรัฐ การศึกษา(Education)

ทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม (Culture Ecology theory) งามพิศ สัตย์สงวน (2543 : 66) กล่าวว่า แนวคิดนิเวศวิทยาวัฒนธรรมมองว่าวัฒนธรรมมีการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่เพื่อต่อสู้กับการประทังชีวิตให้สามารถอยู่ได้ในสภาพแวดล้อม ณ.เวลานั้น โดยทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม มีพัฒนาการมาจากทฤษฎีของไวท์และสจ๊วต หากจะแยกให้เห็นถึงแนวคิดของทั้งสองนั้น มีดังนี้คือ แนวคิดของไวท์นั้นได้มองว่าพัฒนาการของวัฒนธรรมจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงในแนวทางที่ค่อนข้างมีประสิทธิภาพ กระทั่งทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของประชากรและสามารถเพิ่มผลผลิตจนมีความชำนาญเฉพาะด้านในทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น ทฤษฎีของไวท์นั้นมีลักษณะเป็นสากล คือ สามารถประยุกต์ใช้ได้กับวัฒนธรรมอื่นๆ โดยทั่วไปได้

ส่วนทางทฤษฎีของสจ๊วตนั้น เป็นทฤษฎีวิวัฒนาการหลายสายค่อนข้างจะมองภาพที่กว้าง มองว่าวัฒนธรรมเป็นระบบพื้นฐานที่คอยตอบสนองการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะ ในเวลาเดียวกันสจ๊วตก็ยังมองอีกว่าวิวัฒนาการของวัฒนธรรมนั้นอาจสามารถเคลื่อนที่ไปได้ในทิศทางต่างๆกัน หมายถึง สังคมต่างๆที่มีสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่เหมือนกัน รวมถึงเป็นสังคมที่มีระดับทางเทคโนโลยีที่อยู่ในระดับเดียวกันด้วย อาจมีวิวัฒนาการไปในทิศทางที่คล้ายคลึงกัน

สมมุติฐานข้อที่2 ความต้องการทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

ทฤษฎีการหน้าที่นิยม (Functionalist Theory) ซึ่งงามพิศ สัตย์สงวน (2542 :32) อธิบายว่า Malinowski ให้ความสำคัญกับหน้าที่ของสถาบันต่างๆทางสังคมที่มีการตอบสนองความต้องการของบุคคล ทำให้การมองสังคมเป็นไปในลักษณะที่กว้างขึ้น เพราะฉะนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นผลมาจากความต้องการที่จำเป็นของมนุษย์ 3 ประเภท คือ ความต้องการจำเป็นขั้นพื้นฐาน

เช่น ต้องการที่อยู่อาศัย ขึ้นต่อมา คือ ความต้องการทางสังคม เช่น การแบ่งงานกันทำ และขั้นสุดท้าย คือ ความต้องการทางด้านจิตใจ เช่น ต้องการความสงบทางจิตใจ เพราะฉะนั้นทฤษฎีการหน้าที่นิยม (Functionalism Theory) นั้น จึงสามารถบอกได้ว่าช่วยตอบสนองความต้องการของระดับปัจเจกบุคคล โดยเฉพาะเรื่องของความต้องการจำเป็นขั้นพื้นฐานที่น่าจะมีความสำคัญอย่างมากในสังคมของเขา

เนื่องจากเขายังมีความต้องการด้านรูปธรรมอีกหลายสิ่งไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย เส้นทางการคมนาคมที่สะดวก การศึกษา เป็นต้น ด้วยเหตุผลนี้ ผู้วิจัยจึงมองว่าโดยปกติการเผยแผ่ศาสนาคริสต์นั้นมักจะมีเรื่องของการนำปัจจัยต่างๆ เข้าช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งก็น่าจะเป็นสิ่งที่พึงพอใจต่อเขาด้วยเช่นกัน เพราะหากมีเงินสนับสนุนหรือสิ่งต่างๆ ที่ช่วยให้หมู่บ้านหรือคนในหมู่บ้านมีความสะดวกสบายยิ่งขึ้น เสมือนกับว่าองค์กรนอร์ทไทยแลนด์ คริสเตียนมิชชันในสังกัดสหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งที่สามารถชักชวนให้เขาเข้ามาเป็นสมาชิกชาวคริสตจักรเพิ่มขึ้น

ดังเช่นงานวิจัยของพิมุข ชาญธนะวัฒน์. เรื่องคริสตศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวมูเซอแดง : การศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณีระหว่างหมู่บ้านยาป่าแหกกับหมู่บ้านแสนคำลือ อิงอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน (2538)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคริสตศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวมูเซอแดง วิธีการเก็บข้อมูลนาระเบียบวิธีวิจัยภาคสนามทางมานุษยวิทยามาใช้ คือ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด และได้เน้นการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ ผู้รอบรู้ทั้งหลาย เพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณีระหว่าง หมู่บ้านยาป่าแหกกับหมู่บ้านแสนคำลือ ในกิ่งอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การศึกษาครั้งนี้ ช่วยชี้ให้เห็นว่า ความเชื่อทางศาสนามีความสัมพันธ์กับระบบทางเศรษฐกิจ ระบบทางการศึกษา ระบบการรักษาพยาบาล และระบบอื่นๆ ภายในชุมชน ถ้าศาสนาเปลี่ยนแปลงไป ย่อมส่งผลกระทบต่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชาวบ้านซึ่งสามารถพบเห็น การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านวัตถุได้ง่ายกว่า การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านความคิด

ผลการศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณี ระหว่างหมู่บ้านยาป่าแหกกับหมู่บ้านแสนคำลือ พบว่า มีความแตกต่างกัน โดยที่หมู่บ้านยาป่าแหก เมื่อนายจำลาอพยพมาอยู่หมู่บ้านยาป่าแหก

ในปีพ.ศ.2524 พร้อมสอนชาวบ้านเรื่องคริสตศาสนา จนกระทั่งพ.ศ. 2530กลุ่มคริสเตียนที่นำโดยนายจำลาได้แยกออกไปสร้างชุมชนใหม่เรียกว่าบ้านผาเจริญ ขณะที่การเผยแพร่คริสตศาสนาของนายจำลาที่หมู่บ้านแสนคำลือ ไม่สามารถกระทำได้อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกวัน ทั้งนี้เพราะเขาเกิดการขัดแย้งกับองค์กรคริสตศาสนา และถูกทางองค์กรคริสตศาสนาตัดการให้ความช่วยเหลือ ประกอบกับการถูกต่อต้านจากผู้นำภายในชุมชนหมู่บ้านแสนคำลืออย่างมาก งานสอนคริสตศาสนาของเขาจึงดำเนินไปอย่างล่าช้าและยากที่จะประสบความสำเร็จได้

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบอีกว่า ชาวภูมูเซอแดงที่เปลี่ยนไปนับถือคริสตศาสนานั้น เป็นปัจจัยให้เกิดการขัดแย้ง และการพัฒนาภายในชุมชนของชาวภูมูเซอแดง เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนสังคมและวัฒนธรรมไปสู่ความเป็นสากลโลกมากยิ่งขึ้น

สมมุติฐานข้อที่3 บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

แนวคิดการติดต่อทางวัฒนธรรม (Acculture) โดยงามพิศ สัตย์สงวน (2543 :38) มีมุมมองว่าเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมรูปแบบหนึ่ง ที่สามารถทำให้วัฒนธรรมที่เข้าติดต่อกันนั้นยอมรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกันได้หรือเป็นทั้งผู้รับและผู้ส่งวัฒนธรรมที่แตกต่างจากคนก็ได้

แนวคิดนวัตกรรม (Innovation) งามพิศ สัตย์สงวน (2543 :12) เสนอว่า เป็นการยอมรับสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่เคยมีหรือเกิดขึ้นในวัฒนธรรมของตน ไม่ว่าจะเป็วัฒนธรรมทางวัตถุ (ทางด้านเทคโนโลยี ทางการแพทย์ และอื่นๆ)วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (ด้านจิตใจ ความเชื่อ เป็นต้น)

แนวคิดศาสนา (Religion) สัตย์สงวน สัตย์สงวนวิวัฒน์ (2533 :23) กล่าวว่า ศาสนาสามารถช่วยแก้ไข้ปัญหาของมนุษย์ได้ โดยแยกเป็นปัญหาทางโลกและปัญหาทางธรรม ทั้งสองสิ่งทำให้มนุษย์มีชีวิตอยู่บนโลกนี้อย่างมีความสุขหากสามารถประพฤติปฏิบัติได้ ควรรู้จักชีวิตที่เป็นจริงไม่ควรยึดมั่นถือมั่นมากนัก

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Culture Change Theory) เมื่อมองในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงนั้นต้องเกิดขึ้นกับทุกสังคมทั่วโลก เพียงแต่ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงจะเป็นในแนวทางใด เนื่องจากผู้วิจัยมองว่าบทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์นั้นย่อมจะมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ก็เพราะว่าผู้เผยแพร่นั้นได้รับการฝึกอบรมมาเป็นระบบเกี่ยวกับวิธีการและความรู้ความเข้าใจในหลักการของศาสนาคริสต์ทั้งยังสามารถนำมาเผยแพร่ต่อสมาชิกในสังคมอื่นที่ยังมิได้นับถือศาสนาคริสต์ หลังจากที่สมาชิกเหล่านั้นถูกกล่อมเกลามาเป็นระยะเวลาหนึ่งรวมกับว่า

สมาชิกเหล่านั้นเริ่มมีการยอมรับแนวคิดใหม่ที่ว่าน่าจะเป็นผลดีหากนำไปปฏิบัติจึงเกิดการยอมรับในที่สุด

ดังเช่นในงานวิจัยเรื่องเปรียบเทียบการเผยแพร่ศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ ในกลุ่มชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (สะกอ) ที่บ้านผาเค็ด ตำบลพระธาตุผาแดง อำเภอแม่สอดของจรัล กันทะวงษ์(อ้างในเพียงจิต เทียน้อย ; 2535 : 21) จากการศึกษาพบว่า การเผยแพร่พุทธศาสนาใช้วิธีการเข้าไปร่วมมือกับหน่วยงานราชการที่เข้าไปให้ความช่วยเหลือชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง หลังจากนั้นจึงมีการสร้างสำนักสงฆ์และให้พระสงฆ์ประจำอยู่เพื่อเผยแพร่พุทธศาสนา และชักชวนให้ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงนับถือตลอดจนนำบุตรหลานเข้าบวชเป็นสามเณร พุทธศาสนาเข้าไปเผยแพร่ที่หมู่บ้าน ตั้งแต่พ.ศ. 2527 มีเด็กชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงบวชเณร 4 คน ชาวบ้านนับถือศาสนาพุทธ 23 ครอบครัว หรือ 120 คน

สำหรับการเผยแพร่คริสต์ศาสนา จะใช้วิธีการเผยแพร่โดยเข้าไปเน้นที่การช่วยเหลือด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และด้านอนามัย มีการช่วยเหลือเป็นประโยชน์แก่การดำเนินชีวิตของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง มีการจัดตั้งธนาคารข้าวและให้กู้เงินไปประกอบอาชีพ อีกทั้งการช่วยเหลือของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์จะให้ความช่วยเหลือแก่ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ในหมู่บ้านทุกคนที่เดือดร้อน โดยไม่แยกว่าจะนับถือศาสนาใด และการช่วยเหลือก็จะให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องไม่เหมือนกับพุทธศาสนาที่มีปัญหาด้านแหล่งเงินทุน

เพราะฉะนั้นการให้ความช่วยเหลือจึงไม่ต่อเนื่อง คริสต์ศาสนาเข้ามาเผยแพร่ในหมู่บ้านตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 มีชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง 10 ครอบครัวที่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ คริสต์ศาสนามีการห้ามมิให้ชาวเขาที่นับถือคริสต์ศาสนามีความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับผี ให้ละทิ้งการประกอบพิธีกรรมต่างๆที่เคยปฏิบัติมา ต่างจากพุทธศาสนาที่มีได้มีข้อห้ามเหล่านี้ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตัวเลขจำนวนของผู้ที่นับถือพุทธศาสนามีมากกว่าผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์

สมมุติฐานข้อที่ 4 ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งรัฐบาลพยายามสนับสนุนส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความกระตือรือร้นในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อป้องกันการปลูกฝิ่น ชาวเขาจึงได้รับการช่วยเหลือจากกรมประมงกระทรวงมหาดไทย ทำให้มีการประกอบอาชีพที่ไม่เป็นการทำลายป่า เนื่องจากชาวเขามักจะทำไร่เลื่อนลอย ซึ่งกระทบต่อป่าเขาของประเทศไทยเป็นอย่างสูง เมื่อชาวเขาได้รับโอกาสจากรัฐบาล จึงมีผลผลิตทางเกษตรบางส่วนที่สามารถนำมาขายและเพิ่ม

รายได้ แต่ก็มิได้มากมายเท่าที่ควร จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ยอมรับข้อเสนอขององค์กรทางศาสนาคริสต์ที่จะช่วยเหลือทางการเงินแก่ชาวเขา หากนับถือศาสนาคริสต์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2545))

สามารถพบได้จากงานวิจัยของ เพียงจิต เทียน้อย เรื่องการเปลี่ยนศาสนาของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (สะกอ) ในหมู่บ้านภาคเหนือของประเทศไทย(2535)การวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยการเปลี่ยนศาสนาของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (สะกอ)จากเดิมที่มีการถือผีแล้วเปลี่ยนไปนับถือศาสนาพุทธหรือศาสนาคริสต์ รวมทั้งศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายหลังการเปลี่ยนศาสนาและศึกษาถึงเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่อยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

หมู่บ้านที่ศึกษา คือ หมู่บ้านแม่โต หมู่ที่ 2 ตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (สะกอ) มีครัวเรือนทั้งหมด 47 หลังคาเรือน 69 ครอบครัว มีประชากร 292 คน นับถือศาสนาที่แตกต่างกัน มีทั้งนับถือศาสนาพุทธ ศาสนาพุทธควบคู่กับการถือผี และนับถือศาสนาคริสต์ วิธีการในการศึกษาใช้วิธีการทางมานุษยวิทยา โดยผู้ศึกษาเข้าไปอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นเวลา 6 เดือน เพื่อเข้าไปสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม พูดคุยกับชาวบ้านโดยไม่ใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้เฉพาะเรื่องแบบเจาะลึกเพื่อทำความเข้าใจในกระบวนการเปลี่ยนศาสนา

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงเปลี่ยนไปนับถือศาสนาพุทธ คือปัจจัยทางด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านสังคม-จิตใจ ในขณะที่ปัจจัยมีผลทำให้ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์ คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านสังคม-จิตใจ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายหลังการเปลี่ยนศาสนาพบว่า การเปลี่ยนศาสนามีผลต่อการเปลี่ยนทางด้านความเชื่อ ประเพณีปฏิบัติ และวิถีชีวิตของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง แต่เอกลักษณ์ที่ยังคงอยู่ของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น คือ ความเป็นคนกะเหรี่ยงที่เรียกตนเองว่า “ป่าเกะญอ” ที่มีบรรพบุรุษร่วมกัน พวกเขาจะมีความรักความสามัคคีช่วยเหลือกันและกัน

สมมุติฐานข้อที่ 5 ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

แนวคิดครอบครัว ซึ่งสุพัตรา สุภาพ (2542:58) กล่าวไว้เกี่ยวกับหน้าที่ของครอบครัวส่วนหนึ่ง คือ การเลี้ยงดูสมาชิกใหม่ให้เติบโตขึ้นในสังคม (Maintenance of Immature Children or Raising the Young) บิดามารดาในฐานะที่ให้กำเนิดบุตร ย่อมต้องมีภาระหน้าที่ที่ต้องเลี้ยงดูบุตรของตนให้เจริญเติบโตและมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงมากพอที่จะเผชิญกับสภาพแวดล้อมต่างๆ

รวมทั้งการส่งเสริมให้บุตรได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้มีสมรรถภาพในอาชีพการงาน สามารถเลี้ยงตัวเองและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พบได้จากงานวิจัยของอังสนา ช่างแก้ว ในเรื่องการศึกษาอิทธิพลของการเผยแพร่พุทธศาสนาที่มีผลต่อพฤติกรรมและแนวความคิดของชาวเขาในจังหวัดภาคเหนือ:กรณีศึกษาวัดศรีโสดา ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ (2528) อังสนาได้ศึกษาถึงอิทธิพลการเผยแพร่พุทธศาสนาที่มีต่อพฤติกรรมและแนวความคิดของชาวเขาในจังหวัดภาคเหนือ โดยได้ทำการศึกษาภิกษุสามเณรชาวเขาที่วัดศรีโสดา ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ชาวเขาที่นับถือศาสนาพุทธยังคงนับถือผีควบคู่ไปกับพุทธศาสนา ในขณะที่ชาวเขาที่นับถือศาสนาคริสต์จะละทิ้งความเชื่อเกี่ยวกับผี เพราะก่อนที่จะเข้าไปเป็นคริสตศาสนิกชนจะต้องสาบานตนว่า จะไม่นับถือผีอีกต่อไปแต่พุทธศาสนาไม่ได้บังคับ พระภิกษุสามเณรชาวเขาที่บวชในพุทธศาสนาบางคนยังไม่ละทิ้งความเชื่อเดิม เพราะเมื่อถึงเทศกาลขึ้นปีใหม่ภิกษุสามเณรจะกลับบ้านไปร่วมงานเลี้ยงผีบรรพบุรุษ

การศึกษาเกี่ยวกับการทำงานของคณะผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์ พบว่า คณะผู้เผยแพร่ศาสนาได้มีการติดต่อสัมพันธ์ที่ดีและต่อเนื่องถาวรกับชาวเขา ดังแสดงให้เห็นชัดในองค์การหลายด้านที่ได้จัดทำขึ้น สำหรับเหตุผลที่คณะเผยแพร่ศาสนาประสบความสำเร็จ ในการเผยแพร่ศาสนาในหมู่บ้านเขา ก็คือ ชาวเขาได้ตระหนักถึงผลประโยชน์ที่พวกเขาจะได้รับจากโครงการของคณะผู้เผยแพร่ศาสนา เช่น ทางด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล และการกู้ยืมเงินเพื่อด้านการเกษตร กล่าวคือ การที่ชาวเขาหันมานับถือศาสนาเพราะสามารถทำให้พวกเขามีสถานภาพทางสังคมที่ดีขึ้น

ผลการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาพุทธ พบว่า ชาวเขาก็ตระหนักถึงผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากโครงการพระธรรมจาริก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษาของบุตรหลาน การสั่งสอนศีลธรรม การอนามัย และการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ได้ช่วยพัฒนาความเป็นอยู่ ทัศนคติ และพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของชาวเขาให้ดียิ่งขึ้น

สนับสนุนสมมุติฐานโดยงานวิจัยของดร.พัศตร์ สำราญวงศ์

เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนกะเหรี่ยง (2529) มุ่งศึกษาเรื่องราวของชาวกะเหรี่ยงที่หมู่บ้านเกริงกะเวีย ตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้ทราบถึง ลักษณะการเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มของการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงในด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ การศึกษา สังคมและวัฒนธรรม การอนามัย

การปกครอง รวมทั้งเพื่อศึกษาว่าอะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของชาวกะเหรี่ยง

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเรื่องนี้ ส่วนใหญ่ได้จากการออกไปศึกษาภาคสนามในระหว่างวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2527 ถึง วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2528 โดยการสังเกตการณ์ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านเกริงกะเวียมีชาวกะเหรี่ยงทั้งสิ้น 37 ครัวเรือนแต่ทำการสัมภาษณ์ได้เพียง 35 ครัวเรือน

ผลการศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านเกริงกะเวีย สรุปได้ดังนี้ **การศึกษา** การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางการศึกษาของชาวกะเหรี่ยงนับว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุด เริ่มจากการก่อตั้งโรงเรียนชั้นประถมศึกษาขึ้นเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2513 ชาวกะเหรี่ยงเริ่มมองเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษา จนภายหลังได้มีการตื่นตัวทางการศึกษาที่ค่อนข้างสูง การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านเกริงกะเวีย ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นๆ โดยเฉพาะในด้านการอนามัย เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม **การอนามัย** การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางการอนามัยของชาวกะเหรี่ยงมีมากในบางส่วน และไม่เปลี่ยนแปลงเลยในบางส่วน เช่น ที่อยู่อาศัย เริ่มจากการใช้ไม้ไผ่เป็นโครงสร้างมาเป็นบ้านโครงสร้างไม้จริง หลังคาเปลี่ยนมาใช้สังกะสี ยกเว้นบันไดบ้านที่จะใช้ไม้ไผ่เป็นขั้นบันได เช่นเดิม ในด้านอาหารการกิน ชาวกะเหรี่ยงนิยมใช้น้ำปลา ผงชูรส น้ำมันพืช บะหมี่สำเร็จ ขนมแห้งราคาถูกที่มีสีสะอาดตามากขึ้น รวมทั้งใช้ช้อนแทนมือในการรับประทานอาหาร รู้จักใช้สบู่ ยาสระผม แปรงสีฟัน ยาสีฟัน และใช้ผงซักฟอก ส่วนเรื่องการใช้ส้วม แม้จะได้รับคำแนะนำและได้รับแจกหัวส้วมเป็นตัวอย่าง แต่การเปลี่ยนแปลงในเรื่องนี้ไม่มีเลย ปัจจุบันเริ่มมีชาวกะเหรี่ยงบางครอบครัวดื่มน้ำต้มสุกเป็นประจำ แม้ว่าส่วนใหญ่ยังคงดื่มน้ำห้วยโดยไม่ต้ม และมีหลายครอบครัวที่กางมุ้งนอนเพื่อป้องกันโรคมalaria เรียกว่าบ้านเกริงกะเวียเพิ่งมีสถานีอนามัยประจำหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2526 แต่ชาวกะเหรี่ยงก็รู้จักการรักษาแบบแผนปัจจุบันมาก่อนแล้ว และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นกว่าการรักษาด้วยสมุนไพร แต่อย่างไรก็ตาม การคลอดบุตรยังไม่มีเปลี่ยนแปลง หญิงกะเหรี่ยง

สมมุติฐานข้อที่ 6 ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

ดังตัวอย่างงานวิจัยของ Haglund ได้ศึกษาเรื่อง การเผยแพร่คริสต์ศาสนาในประเทศไทย โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบการเผยแพร่คริสต์ศาสนาแก่ชาวไทยที่จังหวัดนครศรีธรรมราช กับชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง จังหวัดแม่ฮ่องสอน(2527) (อ้างในเพียงจิต เทียน้อย ; 2535 : 20)

จากการศึกษาพบว่า สาเหตุที่การเผยแพร่คริสต์ศาสนาไม่ประสบความสำเร็จในการเผยแพร่ในหมู่คนไทย เพราะคนไทยมีความเคารพเชื่อศรัทธาต่อบรรพบุรุษ ดังนั้นพวกเขาจึงดูเหมือนจะมีการต่อต้านคริสต์ศาสนา ซึ่งต่างจากชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่ยอมรับคริสต์ศาสนา มีการเปลี่ยนมานับถือคริสต์ศาสนาเป็นจำนวนมาก และการเปลี่ยนศาสนามานับถือคริสต์ศาสนาทำให้พวกเขาได้รับความช่วยเหลือจากคณะผู้เผยแพร่ศาสนา ในขณะที่ชาวเขาจะได้รับความช่วยเหลือที่น้อยมาจากรัฐบาลไทย และการนับถือคริสต์ศาสนาทำให้พวกเขาไม่ต้องประกอบพิธีกรรมในราคาที่แพง และยังทำให้สถานภาพทางสังคมของพวกเขาดีขึ้นรวมทั้งมีอาชีพที่ดีขึ้นด้วย

สมมุติฐานข้อที่ 7 . ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เนื่องจากรัฐบาลเน้นที่การเกษตร ซึ่งอาจจะมีชาวเขาบางส่วนที่เริ่มรู้สึกเบื่อหน่ายในอาชีพที่มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จึงทำตามข้อเสนอของศาสนาคริสต์ที่ว่าหากนับถือศาสนาคริสต์แล้วไม่จำเป็นต้องทำงานด้านเกษตรเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่สามารถเป็นผู้เผยแพร่ศาสนา ในกรณีที่น่าสนใจอย่างจริงจัง

งานวิจัยชิ้นนี้ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนสมมุติฐานข้อนี้ คือ งานวิจัยของจิรน้อยสินทอง เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : ศึกษากรณีตำบลบ้านกลาง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา (2543) โดยจุดมุ่งหมายก็เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : ศึกษากรณีตำบลบ้านกลาง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รวมถึงศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่อชุมชนบ้านกลางด้วย การศึกษาใช้วิธีค้นคว้าข้อมูลและศึกษาเชิงมานุษยวิทยา โดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม รวมถึงการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของกรณีศึกษาเป็นชาวบ้านที่มีอายุมากกว่า 50 ปี ทั้งชายและหญิง ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกลางมากกว่า 20 ปี จำนวน 15 คน นอกจากนั้นยังมีผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของชุมชนอีกจำนวน 8 คน

ผลการศึกษาพบว่า ในแผนการพัฒนาประเทศด้านสาธาณูปโภค ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนบ้านกลางทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ดังจะอธิบายต่อไปนี้ ผลของการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ชาวบ้านมีความเป็นอยู่แบบพึ่งตัวเอง ลักษณะของสังคมเป็นแบบธุรกิจมากขึ้น มีการว่าจ้างแรงงานแทนการแลกเปลี่ยนแรงงาน แต่ชาวบ้านมีการศึกษาที่สูงขึ้น ผลของการเปลี่ยนแปลงในด้านวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับวัดลดลง ชาวบ้านเข้าวัดน้อยลงเพราะต้องไปทำงาน บางคนเลือกที่จะฟังธรรมะจากรายการทางวิทยุ โทรทัศน์แทนการเข้าวัดฟังธรรม แม้แต่

ในด้านการพักผ่อนหย่อนใจชาวบ้าน ก็มีความพอใจกับการใช้เวลากับครอบครัวมากกว่าการเข้าร่วมสังสรรค์กับเพื่อนบ้าน ผลของการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ ชาวบ้านมีงานทำมากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องประกอบอาชีพตามบรรพบุรุษ เพราะการมีการศึกษาที่สูงขึ้น ทำให้มีความสามารถในการทำงานได้หลากหลายยิ่งขึ้น ในด้านการเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของชุมชน ก็มีการเปลี่ยนแปลง เช่น มีการนำปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และเครื่องจักรกลมาใช้ในการเพิ่มผลผลิต ถึงแม้ว่าจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นก็ตาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยวิทยาเป็นหลัก (Anthropological Fieldwork) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การศึกษา 2 วิธี คือ

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) ทั้งของนักวิชาการไทยและต่างประเทศ โดยเฉพาะเอกสารจากกองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์เอกสารจากศูนย์วิจัยชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่ สถานที่สำหรับค้นคว้าข้อมูล เช่น ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หอสมุดแห่งชาติ

2. การวิจัยสนามทางมานุษยวิทยา (Anthropological Fieldwork) เป็นงานที่ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนที่ศึกษา (Participant Observation) โดยเข้าไปอาศัยอยู่ในชุมชนที่ศึกษาเป็นเวลานาน คอยเฝ้าสังเกตพฤติกรรมและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของชาวบ้าน สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เวลา 1 ปี ในการทำวิจัยภาคสนาม ทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้ เข้าใจ และได้ข้อเท็จจริงในสิ่งที่ต้องการศึกษามากที่สุด นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิควิจัยภาคสนามทางมานุษยวิทยาหลายอย่าง (งามพิศ สัตย์สงวน : 2542) ดังจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

เทคนิควิจัยทางมานุษยวิทยาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

2.1 การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และมีความต่อเนื่อง การเข้าไปสังเกตพฤติกรรมของชาวบ้านในบ้านป่าดิ่ง จะต้องมีการเข้าร่วมประเพณี พิธีกรรมต่างๆถือว่าเป็นส่วนสำคัญของงานวิจัย และคาดว่าจะได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชน รวมถึงอาจารย์ใหญ่ (คนไทย) และชาวบ้านของบ้านป่าดิ่งโดยทั่วไป

2.2 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญ (Key Informant Interview) เป็นความพยายามเข้าใจชีวิตของคนในบ้านป่าดิ่ง เพื่อค้นหาว่าอิทธิพลของศาสนาที่นับถือแตกต่างกันมีผลกระทบอย่างไร

ต่อชาวบ้านไม่ว่าจะเป็นลักษณะของประเพณี พิธีกรรม รวมถึงความเชื่อนั้นมีความแบ่งแยกขนาดใด ผู้ให้ข่าวที่ถูกเลือกนั้นจึงต้องมีหลายคนและระดับอายุก็ต้องแตกต่างกันออกไป โดยชีวิตของชาวบ้านป่าดิ่งค่อนข้างสมบูรณ์ในเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของผู้ให้ข่าวนั้น

2.3 การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นระบบ หรือ การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informant Interview) เป็นการสัมภาษณ์อย่างกว้าง โดยการตั้งคำถามทั่วไป และปล่อยให้ผู้ให้ข่าวพูดอย่างยาวๆเป็นกันเอง ตามที่ผู้ให้ข่าวจะให้ความสนใจ

2.4 การสำรวจตามลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน เป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับขนาดของชุมชน ลักษณะภูมิประเทศ สถานที่สำคัญต่างๆ เช่น การประกอบพิธีกรรมของชาวบ้าน โบสถ์ เป็นต้น

2.5 การสำรวจลักษณะทางประชากร โดยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับชื่อ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา อัตราการเกิด – การตาย การย้ายถิ่น ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ระดับเศรษฐกิจ ความหนาแน่นของประชากร การเก็บข้อมูลจากประชากรทุกครัวเรือน

2.6 การสำรวจลักษณะวัฒนธรรมของชุมชน โดยเก็บข้อมูลอย่างละเอียดเกี่ยวกับชีวิตด้านต่างๆของคนในบ้านป่าดิ่ง ได้แก่ ระบบเครือญาติ ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมืองการปกครอง ระบบการศึกษาและการขัดเกลาทางสังคม ระบบศาสนาและความเชื่อ ระบบการแพทย์และสาธารณสุข ระบบการคมนาคมและการสื่อสาร ระบบนันทนาการ เป็นต้น

2.7 การเก็บประวัติชุมชน โดยการหาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านให้มากที่สุด ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับชื่อของหมู่บ้าน การอพยพ การตั้งถิ่นฐาน และประวัติความเป็นมาของบรรพชนที่เป็นผู้บุกเบิกก่อตั้งหมู่บ้าน ในหมู่บ้านหรือชุมชนมักมีเรื่องเล่า เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชนที่รู้จักกันโดยทั่วไป โดยเฉพาะในผู้สูงอายุหรือผู้เฒ่าผู้แก่ที่อยู่ในชุมชนนั้นมานาน

2.8 การทำไคอะแกรมเกี่ยวกับเครือญาติของชาวบ้าน โดยการสอบถามชาวบ้านถึงชื่อและความสัมพันธ์ทางเครือญาติทั้งหมดของเขา ทำไคอะแกรมเครือญาติของผู้ให้ข่าวสำคัญหลายคนอย่างละเอียดเพื่อให้เป็นตัวแทนของครอบครัวอื่นๆในชุมชน

2.9 การทำแผนที่ โดยแผนที่ที่สำคัญ เช่น แผนที่ประเทศไทยแสดงที่ตั้งจุดเล็กๆของหมู่บ้าน เพื่อจะทำให้ทราบว่าหมู่บ้านที่ทำวิจัยอยู่ในภูมิภาคใดของประเทศไทย การทำแผนที่ของอำเภอที่แสดงให้เห็นหมู่บ้านและตำบลที่ตั้งหมู่บ้านอยู่ และการทำแผนที่หมู่บ้านแสดงถึงเส้นกั้นอาณาเขตกับหมู่บ้านอื่นๆ แสดงถึงลักษณะภูมิประเทศ และสถานที่สำคัญๆ ในหมู่บ้าน เช่น โบสถ์ โรงเรียน ร้านค้า สุสาน ถนน ไร่นา เป็นต้น ในแผนที่ที่จะต้องแสดงทิศทาง มาตรฐานคำอธิบายสัญลักษณ์ และวันที่ทำแผนที่ เพื่อความสมบูรณ์ของแผนที่ และเพื่อจะได้เกิดความเข้าใจได้ง่ายเมื่อต้องกลับมาศึกษาที่ชุมชนแห่งนี้อีกครั้งในอนาคต

2.10 การเขียนแผนผัง ผู้วิจัยต้องเขียนแผนผังเพื่อแสดงลักษณะต่างๆภายในบ้าน หิ้งบูชา บรรพบุรุษ เตาไฟที่วาง และอื่นๆ เป็นต้น

2.11 การเรียนรู้ภาษาถิ่น ผู้วิจัยต้องเรียนรู้ภาษาถิ่นและคำศัพท์ของท้องถิ่นบางอย่าง เช่น คำที่เกี่ยวกับพิธีกรรม เป็นต้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการติดต่อสื่อสารกับชาวบ้าน จะได้ทำวิจัยได้ไม่ยากลำบากมากนัก

2.12 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นวิธีการที่ช่วยให้ได้ข้อมูลจากผู้ที่เราศึกษาอย่างละเอียดและลึกในหัวข้อที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา โดยผู้วิจัยแบ่งอายุของกลุ่มการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก คือ สัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาคริสต์ 23 ครัวเรือน

2.13 การเก็บประเพณีพิธีกรรมในรอบ 1 ปี เป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันวงจรชีวิต ประเพณีพิธีกรรมในรอบ 1 ปี ให้รายละเอียดเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของคนในชุมชน ชีวิตในรอบเดือน และชีวิตในรอบ 1 ปีของชุมชน

2.14 การวิเคราะห์เนื้อหาภาคครัวเรือน ได้แก่ นิยายปรัมปรา นิทานพื้นบ้าน การวิเคราะห์เนื้อหาภาคครัวเรือนจะทำให้สามารถบอกถึงบุคลิกภาพของประชากรในสังคมได้ เพราะภาคครัวเรือนจะเป็นสิ่งที่แสดงถึงการทำหน้าที่ในการควบคุมทางสังคม ซึ่งมีบทบาทในการจัดเกลาทางสังคม

2.15 การถ่ายภาพประกอบ เช่น ภาพของผู้ให้ข่าวสำคัญ ภาพพิธีกรรมต่างๆ ภาพการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันของชาวบ้าน หรือภาพในอดีตที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมหลายด้าน เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ การแต่งงาน เป็นต้น

2.16 การจดบันทึกสนาม (Field Note) หมายถึง การจดบันทึกเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆที่ปรากฏในหมู่บ้าน เช่น เขียนสิ่งที่พบเห็นไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของบ้านเรือน อาชีพ การทักทายกันระหว่างชาวบ้าน เป็นต้น

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ศึกษา คือ หัวหน้าครัวเรือนเผ่าลีซอที่นับถือศาสนาคริสต์ทั้งหมด เป็นจำนวน 23 ครอบครัวยุติอาศัยอยู่ในบ้านป่าดิ่ง

บทบาทที่แสดงในสนามวิจัย

การเริ่มต้นเข้าชุมชนนั้น ผู้วิจัยได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาว่าควรแสดงบทบาทอะไรในชุมชนที่ศึกษา พร้อมทั้งได้นำจดหมายของทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปให้ผู้เฒ่าบ้านป่าดิ่ง เพื่อเป็นการแนะนำผู้วิจัย จากนั้นผู้วิจัยได้เดินทางเข้าหมู่บ้านเป็นระยะๆเพื่อเก็บข้อมูล โดยการเข้าร่วมทำไร่ทำนาทากับชาวบ้านเพื่อสร้างความคุ้นเคย หมั่นเข้าพูดคุยกับชาวบ้าน แม้ว่าระยะแรกจำเป็นต้องใช้ล่ามในการติดต่อสื่อสาร เพราะชาวบ้านยังไม่รู้ว่าผู้วิจัยเป็นใครจึงไม่ยอมพูดภาษาไทยกับผู้วิจัย แต่หลังจากทราบแล้วว่า ผู้วิจัยเป็นใครก็ยินดีจะให้ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลหลายประเภท เช่น ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับบ้านป่าดิ่ง ศึกษาลักษณะประชากร ลักษณะทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน ประเพณีพิธีกรรมในรอบ 1 ปี ศึกษาวัฒนธรรมชุมชน โดยวิธีการสังเกต ผู้วิจัยได้เข้าร่วมพิธีกรรมต่างๆ และได้ใช้การสัมภาษณ์ในหลายรูปแบบ ส่วนเทคนิควิจัยหลักที่ใช้ในการพิสูจน์สมมุติฐาน คือ การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) หัวหน้าครัวเรือน 23 ครอบครัวยุติ โดยเก็บประวัติชีวิตของแต่ละครัวเรือน และเก็บข้อมูลเจาะลึกที่เกี่ยวกับสมมุติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ถ้าเป็นข้อมูลทั่วไปของชุมชนและการทดสอบสมมุติฐานจะใช้สถิติร้อยละ โดยถ้าเป็นการพิสูจน์สมมุติฐาน การยอมรับสมมุติฐาน หมายถึง การมีเปอร์เซ็นต์มากกว่า 51 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป ส่วนการปฏิเสธสมมุติฐาน หมายถึง การมีเปอร์เซ็นต์ต่ำกว่า 51 เปอร์เซ็นต์ ส่วนถ้าเป็นข้อมูลอื่นๆจะเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และยกตัวอย่างประกอบ

บทที่ 4

ลักษณะทางกายภาพและวัฒนธรรมของชาวอีสานบ้านป่าดิ่ง

ก. ลักษณะทั่วไปของหมู่บ้าน

หมู่บ้านป่าดิ่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นห่อมบ้าน โดยส่วนใหญ่บ้านเรือนจะปลูกโดยใช้วัสดุที่ได้จากธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ คา เพื่อนำมาปลูกเป็นที่อยู่อาศัย สามารถใช้งานได้ประมาณ 3-4 ปี ก็ต้องสร้างใหม่ ในปัจจุบันมีบ้านบางหลังเริ่มไม่ใช้คามุงหลังคาแต่ซื้อสังกะสีมามุงหลังคาแทน โดยให้เหตุผลว่าจะมีความคงทนกว่าคา แต่จะดีตอนฤดูหนาวก็มีความอบอุ่นมากกว่าการใช้คามุงหลังคา ข้อเสียก็คือ ช่วงฤดูร้อนในตอนกลางวันอากาศจะร้อนมากเพราะสังกะสีไม่ระบายความร้อน

ในส่วนของตัวเรือนบ้านนั้นบางหลังก็เริ่มจ้างให้คนราบ (คนพื้นเมืองของจังหวัดเชียงราย) มาสร้างบ้าน ซึ่งค่าใช้จ่ายทั้งหมดขึ้นอยู่กับขนาดและชนิดของไม้ที่เลือกมาสร้าง รวมค่าแรงด้วยมีประมาณ 4 หลังคาเรือนที่สร้างบ้านแบบคนราบ ส่วนบางหลังที่ไม่มีเงินเพียงพอก็จะเปลี่ยนมาใช้หลังคาสังกะสี โดยภาพรวมยังคงสร้างบ้านเรือนแบบใช้วัสดุที่หาได้ตามธรรมชาติ

ช่วงเช้าประมาณ 06.15 น. จะมีพ่อค้าขับรถกระบะมาขายอาหารไม่ว่าจะเป็น เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ หรือแม้แต่กับข้าวที่ทำสุกแล้ว ซึ่งจะมีชาวบ้านมาซื้อบ้างแต่ไม่ใช่ทุกคนต้องรีบมาซื้อจะเป็นการทยอยออกมาซื้อเพราะจะจอดประมาณ 1 ชั่วโมง เวลาประมาณ 08.00 น. ชาวบ้านเริ่มออกไปทำงานในไร่บางคนก็ออกไปช่วยญาติทำไร่เป็นการเอามือกัน(สลับกันช่วยงานในไร่ระหว่างไร่ของตนและของเครือญาติ) ที่ทำกินส่วนใหญ่จะอยู่ไม่ไกลจากที่อยู่อาศัยสามารถเดินไปทำงานได้เนื่องจากในอดีตยังไม่มียานพาหนะขับจี๋จึงแสวงหาที่ทำกินได้ไม่ไกลจากบ้านมากนัก

ในตอนกลางวันชาวบ้านมักจะไม่ค่อยอาศัยอยู่บ้าน จำนวนคนในตอนกลางวันจะน้อยมาก เพราะต้องออกไปทำงานที่ไร่ มีเพียงคนชราชาย-หญิงและเด็กเล็กที่อายุไม่ถึง 3 ปีอยู่บ้าน ส่วนเด็กที่อายุเกิน 3 ปี ผู้ปกครองมักจะส่งบุตรหลานไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง เนื่องจากไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองจะได้ไม่ต้องกังวลเมื่อต้องออกไปทำงานในไร่กรณีที่ไม่มีคนชราอาศัยอยู่ด้วย ช่วงเย็นตั้งแต่เวลา 17.00 น. ขึ้นไปชาวบ้านเริ่มกลับบ้านต่างคนต่างเข้าบ้าน เพื่อเตรียมอาหารค่ำและมักจะได้อาหารกันช่วงเวลา 19.00 น. ส่วนบ้านใดที่มีโทรทัศน์ก็จะมีเด็กๆเข้ามานั่งรวมกันประมาณ 7 คนขึ้นไป เนื่องจากว่ามีบ้านบางหลังเท่านั้นที่มีโทรทัศน์

ลักษณะทั่วไปอีกประการหนึ่ง คือ การปลูกบ้านแบ่งเป็นหย่อมบ้านและแบ่งออกเป็น 2 แห่ง เนื่องจากมีการอพยพของชาวบ้านจากสถานที่ต่างๆเข้ามาในหมู่บ้าน และทางราชการยังไม่ได้เข้ามาดูแลจึงขึ้นอยู่กับความพอใจของแต่ละคนที่อพยพมาอยู่ในระยะแรก โดยไม่มีการจัดระเบียบในการสร้างบ้านว่าควรเกาะกลุ่มกัน เหตุผล คือ ชาวบ้านเห็นว่าสถานที่กว้างใหญ่จะสร้างบ้านเรือนที่ไหนก็ได้ การที่จะเดินไปมาหาสู่กันเป็นระยะทางเพียง 500 - 1,000 เมตร ไม่ถือว่าเป็นความห่างไกลระหว่างความสัมพันธ์ของกันและกัน เพราะในชีวิตประจำวันของชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าตึงต้องเดินไปทำงานในไร่เป็นระยะทางตั้งแต่ 2 กิโลเมตรขึ้นไป จึงไม่ใช่อุปสรรคต่อการเดินทางไปหาเครือญาติที่อยู่ห่างกันเพียง 500 - 1,000 เมตร

ชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธ (ผี) นิยมปล่อยสัตว์เลี้ยงให้มีอิสระ จะไม่ค่อยจับให้อยู่ในกรง ต้องการให้ออกหากินเอง และจะมีสุกรเป็นจำนวนมากกว่าหย่อมบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์ สัตว์ส่วนใหญ่จะเลี้ยงมี สุกร ไก่ สุนัข หากเป็นสุกรที่มีขนาดใหญ่ก็จะให้อยู่ในเล้าเนื่องจากมีราคาสูง หากปล่อยออกไปอาจจะหายหรือไปทำลายข้าวของเสียหายได้ ส่วนชาวบ้านฝั่งที่นับถือศาสนาคริสต์จะเลี้ยงสุกรเพียงบ้านละ 1-2 ตัว มีไก่และสุนัขเลี้ยงไว้ไม่มากนักหากเทียบกับหย่อมบ้านที่นับถือศาสนาพุทธ (ผี)

ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศมีความแตกต่างไปจากภาคอื่นอย่างเห็นได้ชัด คือ ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าตึงสร้างบ้านเรือนภายในพื้นที่ป่าสงวน แต่ณเวลาที่ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลพบว่าบริเวณที่ใกล้กับบ้านเรือนของชาวเขาเผ่าลีซอนั้นต้นไม้ใหญ่ถูกตัดเป็นจำนวนมาก เมื่อมองจากที่ไกลจะเห็นได้ชัดเจนว่าภูเขาเป็นสีน้ำตาลที่ค่อนข้างแห้งแล้ง เนื่องจากกลายเป็นที่ดินทำกินของชาวเขаб้านป่าตึงใช้สำหรับปลูกข้าว ข้าวโพด เป็นส่วนใหญ่ แม้ว่าพื้นที่ทางภาคเหนือจะเต็มไปด้วยภูเขามากมายแต่ไม่ค่อยมีต้นไม้ใหญ่ที่ให้ความชุ่มชื้นต่อพื้นดินมากเท่าที่ควร บริเวณนั้นจะประกอบไปด้วยภูเขาสูงสลับกับหุบเขา ชาวลีซอตั้งบ้านเรือนสูงกว่าระดับน้ำทะเล 700 - 1,000 เมตร

สาธารณสุข

ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านค่อนข้างราบเรียบไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากนัก ผู้วิจัยขอแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับที่มีอยู่ภายในหมู่บ้านดังต่อไปนี้ คือ

ชาวลีซอ ณ หมู่บ้านป่าตึงมีตู้โทรศัพท์สาธารณะใช้เพียง 1 เครื่องติดตั้งอยู่บริเวณปากทางเข้าหมู่บ้าน แม้ว่าจะมีตู้โทรศัพท์แต่สามารถใช้ได้เพียง 1 เดือนแรกเท่านั้น ณ. เวลาปัจจุบันที่ผู้วิจัยเข้าไปสำรวจ ไม่สามารถใช้งานได้เลย จากคำกล่าวของชาวบ้านทำให้ทราบว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ตั้งเมื่อมาเก็บสตางค์ที่ตู้ได้เพียง 50 บาท ไม่คุ้มบังเอิญว่าสัญญาณตู้โทรศัพท์ล่มจึงไม่มีการซ่อมแซมและปล่อยให้ตั้งอยู่โดยไม่สามารถโทรติดต่อกับคนภายนอกได้

การใช้สุขาของชาวลิซอนั้นแยกออกจากบ้านเรือน 12 หลังคาเรือน และ ไม่มีสุขาใช้การเข้าทุ่ง 49 หลังคาเรือน ที่เป็นเช่นนี้เพราะชาวบ้านยังไม่มีเงินทุนส่วนตัวมาสร้างสุขา ให้เหตุผลว่าการสร้างสุขาต้องใช้เงินทุนอย่างน้อย 500 บาท ในชีวิตประจำวันสมัยก่อนก็ไม่เคยต้องมีสุขาจึงคิดว่าการสร้างสุขายังไม่มีความจำเป็นอะไร สามารถขบถ่ายในป่าได้ หรือบางครอบครัวก็ใช้ห้องน้ำร่วมกับญาติพี่น้องของตน

การติดต่อสื่อสารภายในหมู่บ้าน หากมีความจำเป็นต้องแจ้งให้ชาวบ้านทราบโดยพร้อมเพรียงกันก็มีเครื่องกระจายเสียง 2 เครื่อง เดิมที่มีเครื่องกระจายเสียงเพียงเครื่องเดียวที่ได้รับจากกรมประชาสัมพันธ์กระทรวงมหาดไทย เพื่อนำมาเปิดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพและการคุมกำเนิด ในระยะแรกมีผู้นำที่เป็นชาวกะเหรี่ยงได้เข้าประชุมกับทางกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งได้รับเทพเกี่ยวกับการคุมกำเนิดเป็นภาษาลิซอ ในขณะที่ผู้นำไม่มีความชำนาญด้านภาษาลิซอเลย จากนั้นผู้นำก็เปิดเครื่องกระจายเสียงหวังใจว่าชาวบ้านเมื่อฟังแล้วจะเข้าใจและนำไปปฏิบัติ แต่ผลที่ได้รับกลับตรงกันข้ามโดยสิ้นเชิง คือ ชาวเขาเผ่าลิซอบ้านป่าดงต่างพากันมาที่บ้านผู้นำ ต่างพากันต่อว่าผู้นำว่าเปิดอะไรให้ฟัง มีแต่เรื่องการเมืองเพศสัมพันธ์น่าเกลียดมาก ทำให้บุตรหลานของพวกเขาเข้าใจในวัยที่ไม่สมควร กลับกลายเป็นเรื่องใหญ่โต ผู้นำชาวกะเหรี่ยงจึงต้องขอโทษเพราะตนไม่เข้าใจภาษาลิซอจึงมอบเครื่องกระจายเสียงแก่ชาวเขาเผ่าลิซอคนหนึ่งเพื่อรับผิดชอบเปิดข้อมูลที่เป็นภาษาลิซอเพื่อจะได้พิจารณาแล้วว่าสิ่งที่สื่อออกมานั้นเป็นอย่างไร

ส่วนเครื่องกระจายเสียงอีกเครื่องเป็นของสถานีอนามัยประจำบ้านป่าดง จะเปิดเป็นภาษาพื้นเมือง ซึ่งชาวเขาเผ่าลิซอบ้านป่าดงก็สามารถฟังได้เข้าใจ การเปิดเครื่องกระจายเสียงส่วนใหญ่จะเปิดช่วงเช้า เนื่องจากว่าชาวบ้านยังไม่ออกทำงานในไร่นา หรือถ้าจะประกาศข่าวสารต่างๆก็สามารถประกาศในตอนเย็นช่วง 17.00 น. เป็นต้นไป เพราะชาวบ้านเริ่มทยอยกันกลับบ้านแล้ว (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 ภาพแสดงเครื่องกระจายเสียงของหมู่บ้านป่าตึง

เรื่องน้ำดื่ม-น้ำใช้นั้น ชาวบ้านทั้งหมู่บ้านอาศัยน้ำประปาภูเขา แต่การใช้น้ำนั้นแบ่งเป็น 2 กลุ่มบ้าน คือ ฝั่งที่มีกลุ่มนับถือศาสนาพุทธ(ผี)อาศัยอยู่เป็นส่วนใหญ่ นั้นจะมีก๊อกน้ำแต่ละหลังคาเรือน น้ำประปาภูเขามาจากสถานที่หนึ่งซึ่งห่างไกลจากหมู่บ้านประมาณ 7 กิโลเมตร ส่วนกลุ่มชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์ (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 2) จะต้องมาใช้น้ำร่วมกัน ณ บริเวณที่กักเก็บน้ำขนาดใหญ่เท่านั้น ซึ่งมีเพียง 2 หลังคาเรือนเท่านั้นที่มีห้องน้ำส่วนตัว และช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเข้าไปในหมู่บ้าน ขณะที่กลุ่มนับถือศาสนาคริสต์กำลังดำเนินการของบประมาณจากในการเดินท่อเพื่อนำน้ำประปาภูเขาไหลเข้าในหมู่บ้านได้ เพื่อที่ว่าทุกคนรอบครัวจะได้มีน้ำใช้ส่วนตัว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 2 ภาพแสดงบริเวณกักเก็บน้ำของชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์

ในอดีตชาวบ้านต้องใช้ทั้งตะเกียงน้ำมัน โซล่าเซลล์ ปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้ 58 หลังคาเรือน ใช้ตะเกียง 3 หลังคาเรือน ในเริ่มแรกชาวบ้านใช้ตะเกียง ต่อมาผู้นำได้เข้าไปติดต่อกับนายอำเภอว่าชาวบ้านที่บ้านป่าดิ่งต้องการไฟฟ้า นายอำเภอได้คำแนะนำว่าให้ไปขอกับทางจังหวัดซึ่งกำลังจะมีองค์กรเข้ามาให้ความช่วยเหลือ เป็นโครงการของทางเอกชน ผู้นำทำตามคำแนะนำของนายอำเภอและพอดีที่กำลังประชุม โครงการที่จะมอบโซล่าเซลล์แก่หมู่บ้านที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ผู้นำจึงเสนอว่าทางหมู่บ้านต้องการโซล่าเซลล์

โครงการนี้มอบแผงโซล่าเซลล์แก่ชาวบ้านที่บ้านป่าดิ่งเป็นจำนวน 24 แผง และชาวบ้านต่างก็ซื้อหม้อแบตเตอรี่ ครอบครัวละ 1300 บาท เพื่อชาร์ตเข้าแบตเตอรี่แต่ละหลัง โดยแต่ละเดือนผู้นำจะเป็นผู้เก็บเงินหลังคาเรือนละ 10 บาท เป็นค่าบำรุงรักษา ในกรณีที่แผงโซล่าเซลล์ชำรุดสามารถนำเงินจำนวนนี้มาใช้จ่ายสำหรับการซ่อมแซม

ขณะที่ใช้แผงโซล่าเซลล์แทนไฟฟ้า ชาวบ้านก็ยังคงต้องการไฟฟ้า บังเอิญว่าชาวบ้านที่อาศัยในบ้านป่าดิ่งทราบมาว่า นายกรัฐมนตรีกำลังจะเดินทางมาที่ว่าการอำเภอเวียงป่าเป้า ชาวบ้านจึงปรึกษากันว่าควรยื่นเรื่องให้นายกรัฐมนตรีชวน หลีกภัย รับทราบจะดีกว่า และคิดว่า เป็นโอกาสสุดท้ายที่จะทำเพื่อชาวบ้านจะได้มีไฟฟ้าใช้ เมื่อถึงวันที่นายกรัฐมนตรีชวน หลีกภัย มาถึงที่ว่าการอำเภอ ชาวบ้านก็เข้าไปยื่นเรื่องกับนายกรัฐมนตรีชวน หลีกภัย โดยตรง

หลังจากนั้นเพียง 1 อาทิตย์ก็มีเจ้าหน้าที่มาติดตั้งหม้อแปลงไฟฟ้าให้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่ชาวบ้านต้องหาผู้รับเหมาเพื่อมาเดินสายไฟฟ้าให้กระแสไฟเข้าบ้านแต่ละหลัง ในการนี้ต้องเสียค่าใช้จ่ายถึงหลังคาเรือนละ 3,000 บาท บ้านที่ไม่มีก็บางหลังก็กู้เงินมาเพื่อให้มีไฟฟ้าใช้ นอกจากไฟฟ้าชาวบ้านก็มีปั้มน้ำมันหน้าหมู่บ้าน 1 แห่ง และร้านค้า 2 ร้าน

ลักษณะบ้านเรือนเป็นบ้านที่สร้างค่อมดิน (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 3) ในขั้นตอนแรกต้องขุดดินเพื่อปรับสภาพให้เรียบจากนั้นก็หาไม้มาสร้างบ้าน ต้องอาศัยแรงชาวบ้านด้วยกัน ใช้เลี้ยงอาหารเป็นการตอบแทนในน้ำใจ เมื่อสร้างบ้านเสร็จแล้วต้องนำไม้ไผ่มาปูทับภายในบ้านให้ดินแน่นทิ้งไว้ประมาณ 1 อาทิตย์ หรือจนกว่าจะแน่ใจว่าพื้นดินภายในบ้านจะแน่นและแข็งหลังจากที่ปรับดินให้เสมอกันในครั้งแรก บ้านเรือนบางหลังของชาวเผ่าลีซอ มีการว่าจ้างคนพื้นเมืองมาสร้างแบบเหมาจ่ายเป็นจำนวนหลายหมื่นบาท ลักษณะของบ้านคล้ายกับบ้านเรือนไม้ของคนไทย คือ มีใต้ถุนบ้าน บางหลังก็สร้างกันเองโดยยกพื้นสูงมีใต้ถุนบ้านแต่ไม่ได้ใช้ไม้เนื้อแข็ง ชาวบ้านยังคงใช้วัสดุแบบที่มีอยู่ตามธรรมชาติ แน่นอนว่าความคงทนย่อมต่างจากการใช้ไม้เนื้อแข็งที่มีการว่าจ้างจากคนพื้นเมือง บ้านในลักษณะนี้มี 8 หลังคาเรือน (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 4)

ภาพที่ 3 ภาพแสดงลักษณะบ้านเรือนแบบสร้างค่อมบนดิน

ภาพที่ 4 ภาพแสดงลักษณะบ้านเรือนคล้ายคนพื้นเมือง

ภายในบ้านของชาวเขาเผ่าลีซอ ส่วนใหญ่เมื่อเปิดประตูบ้านเข้าไปจะมีกองไฟอยู่เนื่องจากประตูเพียงเล็กน้อย บางหลังก็มีกองไฟอยู่นอกบ้าน บริเวณครึ่งหนึ่งของบ้านจะโล่งอีกส่วนที่เหลือเป็นที่วางแคร่ไว้สำหรับนั่งและนอน

การคมนาคม

เส้นทางไปยังหมู่บ้านค่อนข้างสะดวก เนื่องจากได้มีการสร้างถนนลาดยางมะตอย เริ่มตั้งแต่เส้นทางจากปากทางอ.พร้าว ซึ่งเป็นเส้นทางที่มีลักษณะคดเคี้ยวค่อนข้างอันตราย โดยเฉพาะสำหรับผู้ที่ไม่คุ้นเคยเส้นทาง แม้ว่าจะมีการลาดยางมะตอย แต่ทว่าก็ยังคงมีการทรุดตัวของดินบริเวณใกล้เคียง ช่องทางการเดินทางแบ่งเป็น 2 ช่องทาง คือ ช่องทางเดินทางขึ้น 1 ช่องทางและช่องทางเดินทางลง 1 ช่องทาง ถนนจากปากทางอ.พร้าวถึงบ้านป่าดิ่งเป็นระยะทาง 15 กิโลเมตร มีการลาดยางมะตอยสองฝั่งถนนโดยการดำเนินงานของกรมทางหลวงเส้นทางตั้งแต่เชียงใหม่-พร้าว

เมื่อขับรถมาจาก อ.เวียงป่าเป้าขึ้นมาประมาณ 15 กิโลเมตรตลอดเส้นทางค่อนข้างคดเคี้ยวสามารถสังเกตเห็นทางซ้ายมือ (กรณีที่ขึ้นมาจากทาง อ.เวียงป่าเป้า) จะเริ่มเห็นป้ายบอกทางว่า บ้านป่าดิ่ง จากนั้นสามารถเห็นบ้านเรือนที่สร้างอยู่เป็นหย่อมเดียวกันประมาณ 5-6 หลัง และมีร้านค้าอยู่ปากทางเข้าโรงเรียนบ้านป่าดิ่งพอดี เส้นทางเข้ามาในบ้านป่าดิ่งมีเส้นทางเข้า 2 เส้นทาง คือ

เส้นทางที่ 1 ทางเข้าโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง พื้นถนนเป็นดินเหนียวแดง สามารถสังเกตเห็นจากป้ายบอกทางตรงบริเวณทางเข้าหมู่บ้าน ซึ่งจะเขียนไว้ว่า โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง เส้นทางที่ 2 บริเวณริมถนนห่างจากเส้นทางที่หนึ่งประมาณ 40-50 เมตร มีป้ายบอกทางว่าห้วยหินลาดนอก แต่ความจริงป้ายนั้นเป็นเพียงป้ายบอกทางเท่านั้น เส้นทางที่ 2 นี้ ถ้าไม่เข้าใจป้ายบอกทางจะสับสนเส้นทางพอสมควร ข้อควรจำ คือ พื้นถนนทางเข้าบ้านป่าดิ่งลาดปูนซีเมนต์ ทางเข้ายังคงมี

บ้านเรือนประมาณ 4-5 หลังคาเรือนอยู่ทางด้านซ้ายมือ ถนนสร้างเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2546 โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดงบประมาณมาเพื่อสร้างถนนให้กับบ้านป่าดิ่งเชื่อมต่อไปยังบ้านห้วยหินลาดนอก มีการควบคุมงานโดยพันซ์ทิพย์ คำแปง ขนาดของถนนกว้าง 2 เมตร ยาว 74 เมตร เพื่อการคมนาคมที่สะดวกยิ่งขึ้นสำหรับชาวบ้าน (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 5)

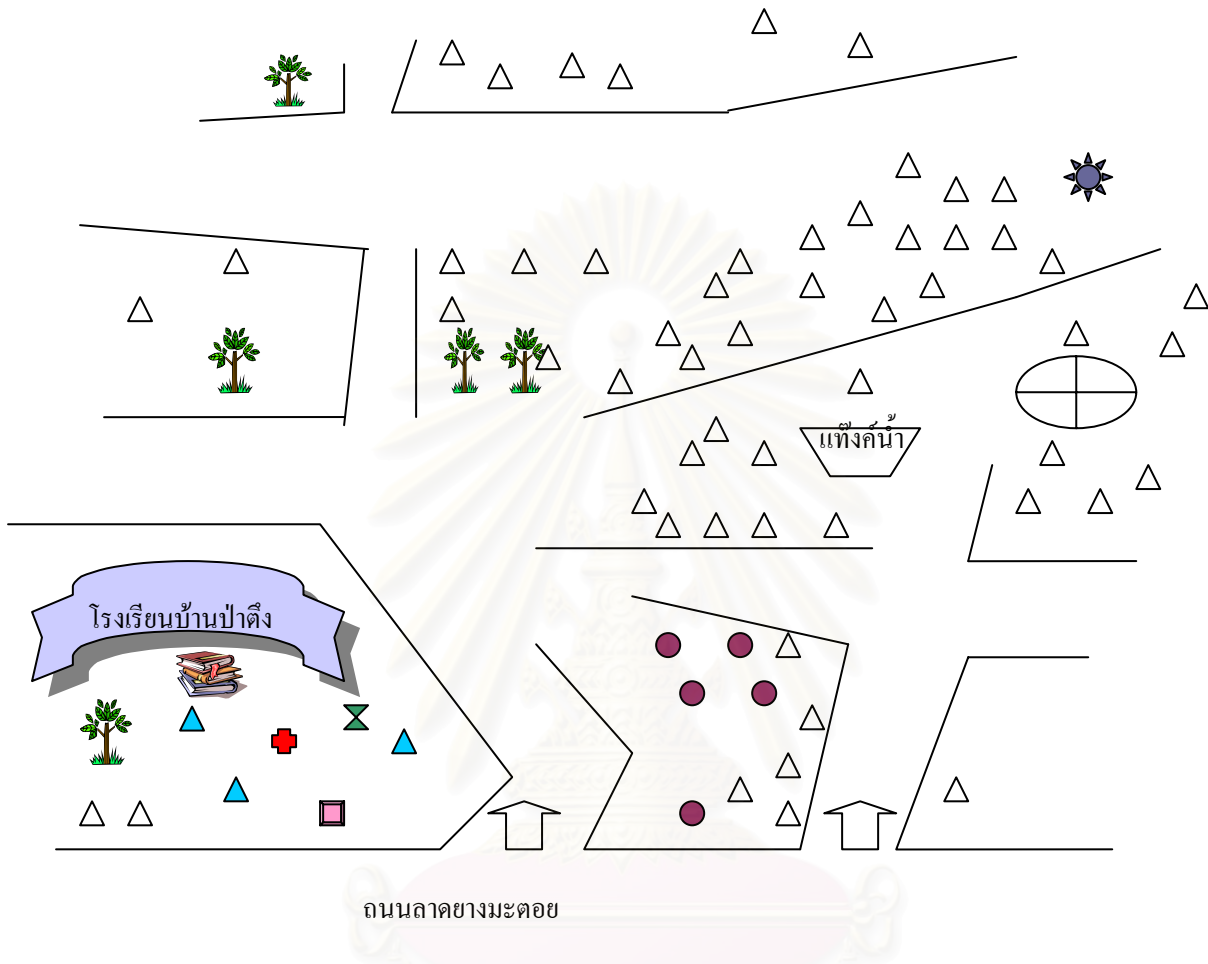

ภาพที่ 5 ภาพแสดงการสร้างถนนหนทางภายในหมู่บ้าน

ปากทางเข้าบ้านป่าดิ่งมีรถประจำทางของกรมประชาสงเคราะห์ ผ่านเพื่อบริการสำหรับ ชาวเขาเผ่าต่างๆที่ไม่มียานพาหนะ โดยสามารถใช้บริการรถประจำทางของกรมประชาสงเคราะห์ ชาวเขา ซึ่งมีการจัดการเดินรถลงมาจากอำเภอพร้าวไปเวียงป่าเป้า เวลา 9.30 น. และ 11.00 น. รถขาขึ้นและผ่านบ้านป่าดิ่งจากเวียงป่าเป้าไปอำเภอพร้าว เวลา 11.00 น. และ 14.00 น.รถ จะมีเพียง 2 คันเท่านั้น ชาวเขาเผ่าต่างๆที่ใช้บริการ โดยเฉพาะชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่ง นิยมไปตลาดเวียงป่าเป้าเพื่อซื้ออาหารและเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มต่างๆ

ส่วนชาวบ้านที่บ้านป่าดิ่งคนใดที่มีรถจักรยานยนต์ นอกจากมีไว้ใช้ประโยชน์เพื่อเดินทางไปทำงานในไร่ ส่วนใหญ่วัยรุ่นเพศชายที่หลังจากขับรถไปทำงานในไร่เสร็จ มักจะขับรถไปเที่ยวตามหมู่บ้านต่างๆ เพื่อหาเพื่อนที่อยู่หมู่บ้านอื่น

แผนที่ภายในหมู่บ้านป่าดิ่ง

- ☒ = ปิ๊งน้ำมัน ☒ = สถานีอนามัยบ้านป่าดิ่ง ● = บ้านมูเซอ ▲ = บ้านกะเหรี่ยง
 △ = บ้านลีซอ ☼ = สถานที่ประกอบพิธีของชาวพุทธ(ผี) □ = ตู้โทรศัพท์สาธารณะ ▱ = แท็งค์น้ำ
 ⊕ = โบสถ์

ภูมิอากาศ

ฤดูร้อนจะอยู่ในช่วงเดือนมีนาคม - มิถุนายน โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะมีอากาศที่ร้อนจัด เนื่องจากทางภาคเหนืออยู่ในตำแหน่งที่สูงกว่าภาคอื่นๆจึงอยู่ใกล้กับดวงอาทิตย์มากกว่าภาคอื่นๆ แม้ว่าอากาศในตอนกลางวันจะร้อนจัด แต่ในตอนกลางคืนยังคงมีลมพัดพอที่จะคลายความร้อนให้ลดน้อยลงได้

ส่วนฤดูฝนตรงกับช่วงเดือนกรกฎาคม - พฤศจิกายน ฝนจะเริ่มตกกลางเดือนกรกฎาคม และจะลดปริมาณลงในช่วงเดือนตุลาคม ในช่วงที่ฝนตกจะทำให้พื้นดินภายในหมู่บ้านล้นเป็นอย่างมาก กระทบต่อการเดินทางที่ค่อนข้างลำบากขึ้น เนื่องจากว่าเส้นทางคมนาคมภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังคงเป็นดินแดง หากขับจักรยานพาหนะ เช่น มอเตอร์ไซด์ ดินแดงเหล่านี้จะจับตัวบริเวณล้อรถทำให้การเคลื่อนตัวค่อนข้างลำบาก ส่วนเดือนพฤศจิกายน จะมีตกบ้างเป็นส่วนใหญ่ และจะเริ่มมีความหนาวเย็นเข้ามาเรื่อยๆ

ซึ่งจะเข้าฤดูหนาวในช่วงเดือนธันวาคม - กุมภาพันธ์ อากาศจะหนาวเย็นขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะเมื่อเริ่มถึงปลายเดือนธันวาคมกระทั่งถึงเดือนมกราคม อากาศจะหนาวจัด คือ ในตอนกลางคืนยิ่งค่ามากเท่าไรอากาศจะยิ่งหนาวเย็นมากขึ้นและจะมีหมอกหนาแน่นในตอนเช้าและมีละอองน้ำเล็กโปรยปรายลงมาคล้ายกับเป็นเม็ดฝนขนาดเล็กซึ่งสามารถทำให้ร่างกายเปียกได้อย่างไม่เย็นนัก ช่วงที่อากาศหนาวเย็นชาวเขาเผ่าลีซอจะใช้วิธีฝังไฟเพื่อช่วยให้ร่างกายอบอุ่นขึ้น เนื่องจากว่าไม่มีเสื้อกันหนาวและผ้าห่มเพียงพอกับสมาชิกในครอบครัว

สภาพอากาศของทางภาคเหนือและภาคต่างๆของประเทศไทยนั้น ปัจจุบันมีความแปรปรวนอย่างมาก เกิดการปรับเปลี่ยนฤดูกาลแบบข้ามฤดูอย่างเห็นได้ชัด ผู้วิจัยอยู่ในพื้นที่จึงเกิดความงุนงงและเริ่มไม่แน่ใจว่า สรุปลแล้วฤดูฝนอยู่ช่วงเดือนใดแน่ ที่ต้องกล่าวเช่นนี้คือ จากที่เคยเรียนรู้มาตั้งแต่เป็นนักเรียนช่วงเดือนมกราคม กำลังเริ่มเข้าฤดูร้อนอาจจะคาบเกี่ยวฤดูหนาวบ้างในบางปี ปัจจุบันกลับเกิดเหตุการณ์แปลกประหลาด คือ สิ่งที่เกิดขึ้นในเดือนมกราคมขณะที่ผู้วิจัยสำรวจพื้นที่นั้นกลับกลายเป็นว่า ช่วงต้นเดือนมกราคมเกิดฝนตกหนักถึงขั้นที่ลูกเห็บตกลงมามีขนาดใหญ่และตกลงมากลื่นเต็มถนนไปหมด ชาวบ้านต่างพากันหลบเข้าบ้าน เพราะเกรงว่าจะได้รับบาดเจ็บจากลูกเห็บที่ตกลงมาอย่างรุนแรงและรวดเร็ว อากาศที่ข้ามฤดูกาลเช่นนี้อาจมีผลทำให้สุขภาพร่างกายเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

การแต่งกาย

ด้วยสภาพอากาศที่ค่อนข้างร้อน ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่งจึงนิยมใส่เสื้อผ้าปกปิดมิให้ถูกแดดเผาผิวหนังมากนัก และยังคงนิยมตัดเย็บเสื้อผ้าสวมใส่มากกว่าการไปซื้อเสื้อผ้าแบบสำเร็จรูป โดยเฉพาะชุดประจำเผ่าชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่ง ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วนิยมตัดเย็บเสื้อผ้าเองและจะไปซื้อผ้าที่จังหวัดเชียงใหม่ เพราะเหตุที่ว่ามีสีสันสวยงามและมีลวดลายให้เลือกมากมายแม้ว่าจะมีราคาแพงแต่ก็สมกับความสวยงาม มักจะฝากญาติพี่น้องที่จะเดินทางไปซื้อผ้าให้ช่วยซื้อกลับมาให้ด้วยเป็นการประหยัดค่าเดินทางด้วย แต่มิได้หมายความว่าผู้หญิงที่แต่งงานแล้วทุกคนจะมีความสามารถในการตัดเย็บชุดประจำเผ่าได้

ความนิยมในเรื่องของเสื้อผ้าจะแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย คือ ช่วงอายุตั้งแต่ 0 ปี – 10 ปี เด็กหญิงและเด็กผู้ชายจะใส่เสื้อผ้าตามที่ผู้ปกครองซื้อมาให้ โดยมักจะไปซื้อที่ตลาดเวียงป่าเป้า บางครั้งเด็กผู้หญิงจะใส่ชุดประจำเผ่าลีซอ ส่วนเด็กผู้ชายจะใส่เสื้อผ้าพื้นราบเท่านั้น

ผู้หญิง ช่วงอายุตั้งแต่ 11ปี - ก่อนแต่งงาน จะนิยมใส่กางเกงประจำเผ่า คือ จะใส่เสื้อที่ซื้อจากพื้นราบ บางครั้งจึงจะใส่เสื้อที่เป็นชุดประจำเผ่า ที่มีหลายสีสันความยาวของเสื้อจะปิดยาวลงมาครึ่งน่อง ส่วนกางเกงนิยมใส่สีดำ เป็นเอวรูด คล้ายกับกางเกงชาวเล ตรงที่เป้ากางเกงจะยาวเศษสามส่วนสี่ของขนาดกางเกง ความยาวของขากางเกงมี 2 ขนาด คือ ประมาณครึ่งน่อง และ ยาวเท่าตาคุ่ม นิยมใช้ผ้าที่มีความนุ่ม (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 ภาพแสดงชุดประจำเผ่าลีซอของผู้หญิง

ผู้ชาย ช่วงอายุตั้งแต่ 11ปี - ก่อนแต่งงาน จะนิยมใส่กางเกงประจำเผ่าลักษณะเดียวกันกับผู้หญิงแต่จะนิยมกางเกงที่มีสีสันสดใส เช่น สีเขียวสะท้อนแสง สีน้ำเงินอ่อน สีฟ้า เป็นต้น ส่วนเสื้อก็จะใส่เสื้อที่ซื้อจากตลาดเวียงป่าเป้าเช่นกัน แต่ไม่นิยมใส่เสื้อประจำเผ่า จะเห็นเฉพาะในวันปีใหม่และผู้ที่ไม่ใส่ก็เป็นเด็กวัยรุ่นตอนต้นเท่านั้น

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วมักจะนิยมใส่ชุดประจำเผ่าครบชุด คือ มีเสื้อและกางเกงแต่จะไม่ใส่เครื่องประดับใดๆทั้งสิ้น ส่วนใหญ่ หากจะใส่เครื่องประดับก็ในกรณีที่ไปงานที่เป็นเจ้าสาว บางครั้งในวันปีใหม่ก็ใส่แต่เป็นส่วนน้อยมากหรือแทบไม่เห็นแล้ว

ผู้ชายที่แต่งงานแล้ว จะเปลี่ยนมาใส่กางเกงประจำเผ่าสีดำ ไม่ค่อยนิยมใส่กางเกงสีสันฉูดฉาด แต่ก็ยังคงนิยมใส่เสื้อยืด

สามารถสังเกตได้ชัดเจนว่าชุดประจำเผ่าลือชอบ้านป่าตึงของฝ่ายผู้ชาย เริ่มหมดความนิยมไปเรื่อยๆแต่ยังสามารถพบเห็นชุดประจำเผ่าลือชอของสตรีได้มากกว่า เนื่องจากค่านิยมเรื่องการแต่งกายชุดประจำเผ่าของสตรียังคงยึดถือกันจวบจนทุกวันนี้

ประวัติชุมชน

อดีตบ้านป่าตึงยังคงเป็นป่าที่มีต้นไม้หนาทึบ จากคำเล่าอ้างของชาวบ้านว่าเมื่อประมาณ 30 ปีกว่า ตระกูลเลาฮ้าง และ ตระกูลเลาฮี้ เข้ามาสร้างบ้านที่บ้านป่าตึงเพียง 2 ครอบครัวเท่านั้น เหตุเพราะทางรัฐบาลนครงค์ต่อต้านการปลูกฝิ่นของชาวเขา เมื่อปลูกฝิ่นไม่ได้เท่ากับว่ารายได้ที่รับจากการปลูกฝิ่นก็ย่อมหมดไปเช่นกัน ฉะนั้นชาวเขาเผ่าลือชอจึงเดินทางมาแสวงหาที่อยู่ใหม่ รวมถึงหาที่ทำกินใหม่ควรเป็นพื้นที่ที่สามารถปลูกพืชอย่างอื่นที่ไม่ใช่ฝิ่นได้ ก่อนหน้าที่จะเข้ามาอยู่เคยได้ยินชาวบ้านบอกกันว่าที่บ้านป่าตึงมีผีร้าย

แต่หลังจากที่ 2 ตระกูลนี้มาสร้างบ้านแล้วก็เริ่มมีครอบครัวอื่นๆเข้ามาสร้างบ้านเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ รวมถึงญาติของทั้ง 2 ตระกูลนี้ ที่ยังไม่มีที่ทำกินก็ได้รับการชักชวนให้มาอยู่ด้วยกัน ชาวบ้านกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า โดยมารยาทแล้วชาวเขาเผ่าลือชอที่จะมาสร้างบ้านก็ต้องมาขออนุญาตต่อผู้ที่เข้ามาบุกเบิกคนแรกก่อน ที่นี้ยอมแล้วแต่ว่าผู้ที่มาบุกเบิกจะอนุญาตให้ไปสร้างบ้านบริเวณไหน แม้ว่าในความเป็นจริงแล้วไม่มีใครสามารถเป็นเจ้าของที่ดินได้อย่างแท้จริง

บ้านป่าตึงมีชาวเขาเผ่าลือชอเข้ามาอาศัยอยู่ได้ประมาณ 2-3 ปี จากนั้นทางหน่วยงานราชการเข้ามาสำรวจประชากรในบ้านป่าตึงว่ามีจำนวนเท่าไร และสอบถามชาวบ้านด้วยว่าที่

บ้านป่าดิ่งมีความต้องการอะไรบ้าง ชาวบ้านแจ้งว่าต้องการน้ำ เนื่องจากว่าบ้านป่าดิ่งไม่มีแหล่งน้ำที่ชาวบ้านสามารถใช้ได้เพียงพอสำหรับจำนวนชาวบ้านที่มีอยู่ ส่วนเจ้าหน้าที่ถามเพิ่มเติมอีกว่าต้องการโรงเรียนหรือไม่ เพราะทางราชการจะจัดคุณครูมาสอนโดยที่ชาวบ้านไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น ชาวบ้านจึงยอมรับข้อเสนอเพื่อที่ว่าไม่ต้องลำบากหาสถานที่ศึกษาให้แก่บุตรหลานของตน ในขณะที่นั้นก็มีชาวบ้านบางคนส่งบุตรไปศึกษาถึงจังหวัดเชียงใหม่ แต่ระยะเวลาเพียงไม่กี่ทอมก็ไม่มีเงินสำหรับจ่ายค่าเล่าเรียนแล้ว จึงเป็นการดีที่ทางราชการเข้ามาช่วยเหลือในด้านการศึกษาแก่ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่ง หลังจากที่เจ้าหน้าที่เข้ามาสำรวจไม่นานได้ส่งคุณครูเข้าสอน 1 คน ชาวบ้านมาช่วยกันสร้างโรงเรียน

เป็นที่น่าสังเกตว่าบ้านป่าดิ่งนี้ส่วนใหญ่ชาวเขาที่เข้ามาอาศัยจะเป็นเผ่าลีซอ แต่ก็มีชาวเขาเผ่าอื่นๆเข้ามาอาศัยด้วยจำนวนเพียงไม่กี่ครอบครัว เช่น ครอบครัวของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง เหตุผลที่มาสร้างบ้านที่บ้านป่าดิ่ง เพราะเห็นว่ามียี่บริเวณพอที่จะสร้างบ้านได้และเป็นจุดเด่นสำหรับรถยนต์ที่แล่นผ่าน จึงเข้าไปขออนุญาตกับผู้ที่เข้ามาบ้านป่าดิ่งคนแรกก่อนว่า จะมาสร้างบ้านบริเวณริมถนน เมื่อได้รับอนุญาตแล้วก็พาครอบครัวมาสร้างบ้าน จากนั้นลงทุนเปิดร้านขายของและปั้มน้ำมัน

ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่เข้าบ้านป่าดิ่งในรูปแบบอื่นๆ ก็คือ การแต่งงาน ส่วนใหญ่ฝ่ายหญิงจะเป็นกะเหรี่ยงที่เข้ามาอยู่ในบ้านป่าดิ่ง เพราะสามีเป็นลีซอ

ส่วนชาวเขาเผ่ามูเซอที่ย้ายเข้ามาเป็นครอบครัวใหญ่ถึง 7 ครอบครัว เพิ่งย้ายเข้ามาในช่วงที่ผู้วิจัยกำลังเก็บข้อมูลของบ้านป่าดิ่ง จึงทราบเหตุผลว่ามูเซอย้ายมาจากบ้านห้วยทรายขาว ด้วยเห็นว่าบุตรหลานของพวกเขา ต้องเดินทางมาที่โรงเรียนบ้านป่าดิ่งเป็นระยะทางหลายกิโลเมตร ผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นเผ่ามูเซอจึงเข้ามาขออนุญาตกับทางผู้นำของบ้านป่าดิ่ง หลังจากประชุมเพื่อปรึกษาว่าจะอนุญาตหรือไม่ ซึ่งทางชาวบ้านที่อยู่บ้านป่าดิ่งก็ไม่มีการต่อต้านอะไร เพียงแต่ขอให้จัดบริเวณไว้สำหรับพวกมูเซอที่จะเข้ามาสร้างบ้าน ให้ห่างจากบริเวณบ้านของชาวเขาเผ่าลีซอ โดยชาวบ้านที่บ้านป่าดิ่งเกรงว่าวัฒนธรรมต่างกัน ถ้ามาอยู่ใกล้กันอาจจะมีการทะเลาะกันขึ้น เท่าที่ผู้วิจัยสังเกตพบ ว่าในช่วงปีใหม่ของชาวบ้านเผ่ามูเซอและเผ่าลีซอที่นับถือศาสนาคริสต์ แม้ว่าไม่ได้จัดงานร่วมกันระหว่างเผ่าลีซอกับเผ่ามูเซอที่นับถือศาสนาคริสต์ แต่ชาวบ้านเผ่าลีซอบางคนก็แวะไปหากลุ่มมูเซอที่กำลังจัดงาน และร่วมเลี้ยงฉลองด้วยกัน

ครอบครัวและเครือญาติ

ลักษณะเครือญาติของชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่ง นิยมอยู่กันแบบครอบครัวขยาย แม้ว่าสร้างบ้านเรือนออกไปอยู่กันคนละครอบครัวแต่ทั้งนี้ยังมีการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกัน แบ่งปันสิ่งต่างๆ ให้แก่กัน รวมไปถึงการเลี้ยงดูบุตรหลานให้กันขณะที่อีกฝ่ายต้องไปทำงานในไร่ เช่น บุตรชายที่แต่งงานแล้ว หากยังคงสร้างบ้านอยู่ใกล้กับบุพการีเมื่อจะเข้าไปทำงานพร้อมกับภรรยาจะฝากบุตรของตนไว้ให้กับบุพการีช่วยเลี้ยงดูแทนตน การฝากเลี้ยงดูบุตรนั้นมีใช้ว่าบุตรที่แต่งงานออกไปแล้วจะสามารถนำหลานมาฝากเลี้ยงได้ทุกคน สามารถทำได้เฉพาะแต่บุตรที่ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูบุพการีในช่วงบั้นปลายชีวิตเท่านั้น และใช้วิธีการสร้างบ้านเรือนใกล้กันกับญาติหรือบิดามารดาของตน เพื่อสะดวกต่อการเข้าไปดูแลซึ่งกันและกัน ภายในหมู่บ้านนี้มีเพียงไม่กี่ตระกูล คือ แซ่หมี่ เลาฮี เลาฮ่าง เลามู แหลม สิมะ สิมิ แสนล้าน แซ่เหล่านี่เป็นของชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่ง

การเปลี่ยนแปลงมักจะเริ่มเปลี่ยนจากตระกูลเดียวกันก่อน เช่น หากตระกูลใดเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ก็เริ่มชักชวนกันให้เปลี่ยนมานับถือแบบเดียวกัน ส่วนใหญ่เป็นพี่น้องกันจึงสามารถมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงหรือถ้าคนใดคนหนึ่งครอบครัวเริ่มทำอะไร สมาชิกในครอบครัวคนอื่นก็จะทำตาม

ปัจจุบันมีครอบครัวหนึ่งที่เปลี่ยนแซ่มาเป็นนามสกุล เนื่องจากบุตรของครอบครัวนั้นเข้าศึกษาทางด้านศาสนาคริสต์ที่เชียงใหม่ เริ่มมีการติดต่อกับวัฒนธรรมอื่นที่ไม่ใช่วัฒนธรรมของเผ่าลีซอจึงเกิดการยอมรับวัฒนธรรมของสังคมที่ติดต่อด้วย เห็นได้จากการเปลี่ยนมาใช้นามสกุลเพื่อให้ชีวิตเจริญขึ้น เมื่อกลับมาจากเชียงใหม่ให้บิดามารดาที่อยู่บ้านป่าดิ่งและพี่เปลี่ยนมาใช้นามสกุลพร้อมทั้งบอกด้วยว่าแซ่เดิมที่ใช้อยู่ไม่ดีส่งผลให้การดำเนินชีวิตไม่เจริญเสียที ทุกคนในครอบครัวตัดสินใจเปลี่ยนมาใช้นามสกุล ซึ่งเห็นว่าบุตรหรือน้องมีการศึกษาแล้วจึงน่าจะเป็นความจริงดังที่กล่าวมา

การช่วยเหลือกันมักจะเริ่มที่เครือญาติของตน และส่วนใหญ่จะไม่เรียกร้อยค่าแรงงานในทางกลับกันหากเป็นเพื่อนบ้านการช่วยเหลือกันพอมีอยู่ เพียงแต่ว่าในครั้งแรกนั้นจะไม่มีการเรียกเก็บค่าแรงงาน หากมีการขอความช่วยเหลืออีกก็จะทราบกันเองว่าต้องมีการจ่ายค่าแรง

การปกครอง

บ้านป่าดิ่งเป็นบ้านบริวารของบ้านโป่งเทวี เนื่องจากว่าบ้านโป่งเทวีเป็นหมู่บ้านหลักที่มีคนพื้นราบ(ไม่ใช่ชาวเขา)อาศัยอยู่เป็นส่วนใหญ่ บ้านโป่งเทวีจะแยกออกเป็นหมู่ 2 และหมู่ 5

โดยหมู่ 2 จะอยู่ภายใต้การปกครองของกำนัน ส่วนหมู่ 5 จะอยู่ภายใต้การปกครองของผู้ใหญ่บ้าน คือ พ่อหลวงโสภณ ยาสุมทร

จากการเล่าของชาวบ้านในบ้านป่าตึงเกี่ยวกับผู้นำของบ้านป่าตึงว่า ชาวเขาเผ่าลีซอ บ้านป่าตึงเดิมก็มีผู้นำแต่เป็นชาวกะเหรี่ยง เนื่องจากว่าในขณะนั้นจำนวนสมาชิกในหมู่บ้าน เริ่มมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจึงต้องการผู้นำชุมชน ชาวลีซอต่างพากันเรียกร้องให้เป็นผู้ นำ เห็นว่าเป็น คนกว้างขวาง สามารถพูดคำเมืองได้ เพราะในสมัยที่เข้ามาอยู่บ้านป่าตึงกัน ในระยะแรกชาวเขา เผ่าลีซอที่อพยพมานั้นไม่สามารถพูดคำเมืองได้ ย่อมเป็นอุปสรรคในการติดต่อกับทางราชการ จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ผู้นำชาวกะเหรี่ยงคนนี้จะสามารถเป็นตัวแทนของชาวบ้านได้ ชาวบ้านจึง แต่งตั้งให้เป็นผู้ นำของบ้านป่าตึง เพื่อให้บ้านป่าตึงพัฒนาและเจริญขึ้น ใครจะทำอะไรก็ต้อง ประชุมกันก่อน เช่น ต้องการตัดไม้ที่ไหน ควรบอกความจำเป็นก่อนว่าสมควรต่อเหตุผลหรือไม่ ที่ต้องทำแบบนี้มีเหตุมาจาก สมาชิกเพิ่มจำนวนฉะนั้นบ้านที่เพิ่มขึ้นย่อมต้องใช้ต้นไม้มากขึ้น ยิ่งส่งผลให้ต้นไม้มีปริมาณน้อยลงจึงต้องมีการประชุม ถามความเห็นชอบของสมาชิกในหมู่บ้าน ทุกคนว่าเห็นชอบต่อการตัดไม้ในครั้งนี้หรือไม่

ผู้นำชาวกะเหรี่ยงยังได้เป็นสมาชิกของอสม. เพราะเจ้าหน้าที่ของสาธารณสุขเข้ามาใน หมู่บ้านและชักชวนให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของอสม. เพื่อเข้าอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ทางการเกษตรให้ได้ผลดี ในการนี้ผู้นำต้องออกค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทางเอง แต่ทาง สาธารณสุขจะมีอาหารและที่พักไว้ให้ แต่ครั้งที่เข้าประชุมประมาณ 5 วันต่อเดือน ระยะเวลา 1-2 เดือนจะนัดประชุมเพียงครั้งเดียว ต่อมาผู้นำชักชวนให้ชาวบ้านมาเป็นสมาชิกอสม. เพื่อจะได้ มีส่วนร่วมในการบริหารหมู่บ้านให้มีความเข้มแข็ง มีการรายงานต่อหน่วยงานอสม. ด้วยว่า แต่ละหลังคาเรือนประกอบอาชีพอะไร ด้านอนามัยเป็นอย่างไร ในอดีตทางอนามัยแม้ว่าจะมี เจ้าหน้าที่แต่ก็ได้เดินเข้าหาชาวบ้านแนะนำด้านสุขลักษณะแก่เขา กลับเป็นหน้าที่ของผู้นำ ที่ต้องเข้าไปพบกับเขาเพื่อแนะนำว่าการทานอาหารอย่างไรจึงจะถูกสุขลักษณะ

กรมประชาสงเคราะห์ชาวเขามอบเงินให้หมู่บ้านเป็นจำนวน 20,000 กว่าบาทเพื่อให้ ชาวเขามีเงินทุนในการประกอบอาชีพ แต่ชาวลีซอคนหนึ่งเสนอที่จะดูแลและบริหารเงินจำนวนนี้ เอง ผู้นำชาวกะเหรี่ยงจึงปล่อยให้เป็นที่ของเขา จากนั้นผู้นำขอตรวจสอบบัญชีพบว่าจำนวน เงินดังกล่าวเหลือเพียง 8,000 บาท จึงขอนำกลับมาดูแลเอง และนำเข้าธนาคารฝากในนาม “กองทุนหมู่บ้าน” ผู้นำเล็งเห็นว่าชาวบ้านยังไม่มีรายได้เป็นกอบเป็นกำ จึงเสนอแนวทาง คือ ให้สมาชิกทุกคนมีเงินทุนสำหรับการปลูกพืชในแต่ละปี โดยชาวบ้านสามารถมากู้เงินจากกองทุน

ของกรมประชาสงเคราะห์ซึ่งเป็นผู้มอบให้ ผู้นำสอบถามความเห็นของชาวบ้านเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินนั้นมีความจำเป็นต้องจ่ายดอกเบี้ยด้วย ชาวบ้านจะให้ดอกเบี้ยเท่าไร ผลสรุปที่ร้อยละ 1 บาท

ชาวบ้านทุกคนมีความประสงค์ต้องการกู้เงิน ผู้นำจึงต้องปิดบัญชีที่ฝากไว้กับธนาคาร แต่วิธีการกู้มิใช่ให้เป็นจำนวนเงินแก่ชาวบ้าน ใช้การซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดมาเป็นจำนวนที่ชาวบ้านต้องการเพื่อให้ได้ราคาถูกหากซื้อในปริมาณมาก เมื่อได้เมล็ดพันธุ์มาแล้วก็แจกให้ชาวบ้าน และจดบันทึกว่าครอบครัวไหนนำเมล็ดพันธุ์ไปจำนวนเท่าไรคิดเป็นเงินแล้วบันทึกไว้ หลังจากชาวบ้านเก็บผลผลิตได้แล้วก็นำเงินต้นและดอกเบี้ยมาเข้ากองทุน ทำให้กองทุนมีเงินเพิ่มขึ้นมาเป็น 9,000 กว่าบาท ผู้นำมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อนำเงินเข้าธนาคารอีกครั้ง ในการเดินทางไปธนาคารก็ต้องนั่งรถประจำทางไปจึงต้องนำเงินทุนออกเป็นค่าเดินทาง

เมื่อโครงการนี้ผ่านไปจำนวนเงินเพิ่มขึ้นเกือบถึง 20,000 บาท ที่กรมประชาสงเคราะห์ให้เป็นเงินทุน ชาวลีซอคนที่เคยดูแลเงินทุนก่อนนี้ก็มาขอตรวจสอบบัญชีอีก และอ้างว่าหากตนเป็นผู้บริหารเงินจำนวนนี้ ณ.เวลานี้ต้องมีเงินในบัญชีมากกว่านี้ จึงทำให้ผู้นำชาวกะเหรี่ยงเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจว่า ในเมื่อไม่มีความไว้ใจกันก็ขอลาออกจากการเป็นผู้นำ

หลังจากที่เหตุการณ์ดังกล่าวผ่านไปแล้วจึงมีการเลือกผู้นำอย่างเป็นทางการครั้งแรก โดยให้ผู้ใหญ่บ้านของบ้านโป่งเทวี เข้ามาเป็นคนกลางในการเลือกผู้นำ ขณะเดียวกันมีการเชิญผู้ใหญ่บ้าน ปลัด อบต. กำนัน และเจ้าหน้าที่ประจำตำบลบ้านโป่ง ให้เป็นพยานโดยให้ชาวบ้านเสนอชื่อผู้ที่จะมาเป็นผู้นำของบ้านป่าดิ่ง (ในขณะที่ผู้ถูกเสนอชื่อปฏิเสธการเป็นผู้นำก็สามารถสละสิทธิ์ได้) โดยใช้วิธีการยกมือ ผู้ที่ได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำชุมชนคือ นายพงศ์ แซ่หยี ในความเป็นจริงการเลือกผู้นำชุมชนในครั้งนี้เพื่อให้ชาวบ้านด้วยกันปกครองกันเอง แต่หากมีกรณีข้อพิพาทขึ้นแล้วผู้นำชุมชนไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ จะส่งกรณีให้ผู้ใหญ่บ้านของบ้านโป่งเทวี มาตัดสินคดีความให้

ผู้นำของบ้านป่าดิ่งมี 2 ประเภท คือ ผู้นำชุมชน และ ผู้นำทางศาสนา โดยผู้นำชุมชนยังเป็นผู้นำทางศาสนาคริสต์ด้วย ส่วนผู้นำทางศาสนาพุทธ (ผี) คือ นายอาซาพะ ลอโล๊ะ

โดยผู้ใหญ่บ้านของบ้านโป่งเทวีจะมีการเรียกประชุมทุกเดือน บางครั้งผู้ใหญ่บ้านจะเป็นคนเดินทางมาบอกวาระการประชุมด้วยตนเองว่าจะมีการประชุมวันไหน หากไม่ว่างก็จะให้ตัวแทนมาบอก เช่น มีการประชุมการบำบัดยาเสพติด โดยที่มีแพทย์จากกระทรวงสาธารณสุขเข้าร่วมประชุมเพื่อบอกกล่าวถึงโทษและวิธีการแก้ไขหรือวิธีการช่วยกันดูแลบุตรหลาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง

ในปัจจุบันมีเพียงผู้นำและกรรมการ ทั้งหมด 2 คนที่ร่วมกันเป็นผู้ดูแลหมู่บ้าน เนื่องจากคณะกรรมการคนอื่นให้เหตุผลว่าไม่มีเวลาที่จะเข้าไปช่วยเหลือชาวบ้าน เนื่องจากต้องประกอบอาชีพในไร่ จึงไม่มีความสามารถช่วยเหลือชาวบ้านในกรณีที่ชาวบ้านมาขอความช่วยเหลือ ส่วนกรรมการบางคนก็ย้ายออกจากหมู่บ้าน และมีชาวบ้านบางคนต้องการให้ผู้นำที่เป็นชาวกะเหรี่ยงคนเดิมกลับมาดำรงตำแหน่ง

เริ่มมีการอพยพของชาวเขาเผ่ามูเซอ บ้านห้วยทรายขาวเข้ามาในบ้านป่าดิ่ง จึงทำให้มีการประชุมกันระหว่างชาวบ้านและผู้นำว่าจะอนุญาตให้ชาวเขากลุ่มอื่นเข้ามาอาศัยอยู่ในอาณาบริเวณของบ้านป่าดิ่งหรือไม่ ผลสรุป คือ ยินยอมโดยที่ผู้นำชุมชนได้แบ่งแยกให้ชาวเขาเผ่ามูเซออยู่ในบริเวณที่แยกออกจากชาวเขาเผ่าลีซอ เพื่อป้องกันปัญหาการทะเลาะเบาะแว้ง เนื่องจากเผ่าที่ต่างกันย่อมต้องมีประเพณีและวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน ในเมื่อชาวบ้านทุกคนเข้าใจในเหตุผลที่ชาวเขาเผ่ามูเซอมาวิงวอนขออาศัยด้วยจึงต้องการให้อยู่ได้อย่างราบรื่น เหตุผลที่ขอเข้ามาอาศัยด้วยคือ บุตรต้องเดินทางมาโรงเรียนเป็นระยะทางหลายกิโลเมตร และเห็นว่าบ้านห้วยทรายขาวยังพอมีพื้นที่ให้สร้างบ้าน โดยมาขอสร้างบ้านอยู่เท่านั้นแต่จะไม่รบกวนเรื่องที่ทำกิน เพราะจะไปทำกินในที่บ้านห้วยทรายขาวแบบเดิมที่เคยทำอยู่

การตัดสินใจโทษและข้อพิพาท

ในอดีตผู้นำชาวกะเหรี่ยงได้ทำการบริหารหมู่บ้าน โดยการตั้งกฎหมู่บ้าน คือ ในวันจัดงานฉลองต่างๆ ไม่ว่าจะเป็งานวันขึ้นปีใหม่ของชาวเขาเผ่าลีซอที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี)หรือนับถือศาสนาคริสต์ ต้องไม่มีการทะเลาะวิวาทกัน หากใครฝ่าฝืนต้องถูกปรับทั้งสองฝ่ายเป็นจำนวนเงิน 500 บาท

ส่วนการตัดสินใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนในโรงเรียน จะเป็นหน้าที่ของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง ถือว่าเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจ หลังจากเกิดเหตุการณ์ในโรงเรียนเมื่ออาจารย์ใหญ่ทำการตัดสินใจแล้วต้องแจ้งต่อสำนักงานกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากว่าในปัจจุบันโรงเรียนบ้านป่าดิ่งอยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของสำนักงานกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นหลักฐานว่าทางโรงเรียนบ้านป่าดิ่งได้ดูแลเด็กนักเรียนในปกครอง ตัวอย่างที่เกิดขึ้นในโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง คือ บ้านป่าดิ่งหลังจากที่มีไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้าน

ชาวบ้านก็เริ่มซื้อทีวี เครื่องเล่นวีซีดี เพื่อสนองความต้องการในชีวิตให้มีความสุขยิ่งขึ้น แต่ด้วยการรับเอาวัฒนธรรมทางวัตถุเข้ามาโดยไม่เข้าใจถึงสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ว่าจะมีผลกระทบต่อบุตรหลานอย่างไร เนื่องจากผู้ปกครองของเด็กนำวีซีดีที่เป็นภาพไม่เหมาะสม

สำหรับเด็กมาชม ขณะที่ไม่พิจารณาว่าภาพที่กำลังแสดงอยู่นั้นส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมเลียนแบบ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น คือ ที่โรงเรียนทำให้อาจารย์ใหญ่ต้องนัดผู้ปกครองของเด็กนักเรียนทั้งสอง ฝ่ายมาบอกให้ทราบว่าเกิดอะไรขึ้นและให้ผู้ปกครองระมัดระวังการชม เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ เช่นนี้อีก เนื่องจากคู่อริเป็นเด็กนักเรียนชั้นป.1 กับ ชั้นป.2 จึงไม่มีการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทราบ

มีเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้นำกับชาวบ้านเกิดความไม่เข้าใจกัน คือ ปกติในยามว่างช่วงกลางวัน ชาวบ้านที่ไม่ต้องออกไปทำไร่บางกลุ่มจะชักชวนกันมาเล่นไพ่ กระทั่งวันหนึ่งมีเจ้าหน้าที่ตำรวจ เข้ามาจับกุมชาวบ้านที่เป็นเล่นไพ่ ต้องเข้าไปอยู่ในคุกเป็นเวลา 1 คืน เมื่อถึงตอนเช้าชาวบ้าน กลับมาแล้วต่างพากันกล่าวหาว่าผู้นำเป็นผู้ไปแจ้งความ โดยชาวบ้านที่ถูกจับกุมเข้าใจว่าที่ผู้นำ เรียกให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมาจับกุมนั้น เพราะชาวบ้านเห็นว่าไม่ใช่พวกเดียวกัน (ชาวบ้าน นับถือศาสนาพุทธ(ผี) ส่วนผู้นำนับถือศาสนาคริสต์ อีกทั้งเคยพูดคุยกับกลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธ (ผี)ว่าคนที่นับถือศาสนาคริสต์จะไม่เล่นการพนัน)

ด้วยเหตุผลนี้ที่ชาวบ้านเห็นว่า ผู้นำคงต้องการให้ผู้ที่ไม่นับถือพุทธ(ผี)มานับถือศาสนาคริสต์ อย่างเดียวกับที่ผู้นำนับถืออยู่ ผู้นำพยายามอธิบายให้ชาวบ้านเข้าใจว่าตนเองไม่ได้ไปแจ้งความ ใดๆทั้งสิ้น เหตุการณ์ก็ผ่านไปโดยไม่มีเรื่องเลวร้ายเกิดขึ้น หลังจากที่เกิดเหตุการณ์ชาวบ้านถูก เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม ผู้วิจัยพบว่าไม่เห็นมีการตั้งวงเล่นไพ่เหมือนปกติ

เศรษฐกิจ

จุดเริ่มต้นของการปลูกข้าวโพด ซึ่งถือว่าเป็นรายได้หลักหลังจากที่ชาวบ้านอพยพมาจาก ต่างถิ่นแล้วมารวมตัวกันที่บ้านป่าดิ่ง ก็ยังมีการทำงานทางด้านการเกษตร คือ ข้าวเพียงอย่างเดียว แต่หลังจากนั้นไม่กี่ปี บังเอิญมีกลุ่มชาวเขาต่างเผ่าเดินทางผ่านหมู่บ้านจึงเข้ามาเที่ยวในบ้านป่าดิ่ง คือ ชาวเขาเผ่าเมี้ยว ซึ่งได้เข้ามาทักทายพูดคุยกับชาวบ้านครอบครัวหนึ่งแล้วทราบว่า หมู่บ้านนี้มีการปลูกข้าวเพียงอย่างเดียวไว้สำหรับรับประทาน แม้ว่าจะมีการเลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ แต่อาหารที่จะ นำมาเลี้ยงสัตว์เหล่านี้ก็มีค่อนข้างน้อย ชาวเมี้ยวจึงให้คำแนะนำว่า ลองปลูกข้าวโพดไว้เป็นอาหาร สัตว์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำว่าควรไปซื้อพันธุ์ข้าวโพดที่ไหน

เมื่อครอบครัวที่สนทนากับชาวเขาเผ่าเมี้ยวเห็นว่าคำแนะนำ น่าสนใจจึงปรึกษากันและ ตัดสินใจทำตามคำแนะนำ หลังจากปลูกได้ประมาณ 2-3 ปี นำข้าวโพดมาเลี้ยงหมูโดยเฉพาะ เนื่องจากว่าในอดีตชาวบ้านมีการเลี้ยงหมูถึงครอบครัวละประมาณ 20 กว่าตัวใช้เป็นอาหารและ เลี้ยงผีในการทำพิธีทางศาสนาพุทธ(ผี) เพื่อนบ้านเห็นว่าครอบครัวนี้มีอาหารสำหรับเลี้ยงหมูโดย

ไม่ต้องรออาหารที่เหลือจากคน ถือว่าเป็นวิธีที่ดีจะได้มีอาหารไว้หมุ จากนั้นชาวบ้านคนอื่นๆก็เริ่มปลูกข้าวโพดกันมากขึ้นกระทั่งทุกหลังคาเรือนต้องปลูกข้าวโพดไว้สำหรับเลี้ยงสัตว์

แต่ในยุคสมัยนั้นยังไม่มีรถเข้ามาของพ่อค้า ในปีต่อมาก็มีคนพื้นราบเข้ามาในบ้านป่าตั้งเห็นว่าชาวบ้านทุกหลังคาเรือนมีข้าวโพดที่ใช่เป็นอาหารสัตว์ได้ จึงติดต่อขอซื้อข้าวโพดกับชาวบ้านซึ่งถือเป็นรายได้ของชาวบ้านอย่างเป็นทางการแน่นอนว่าเมื่อเป็นเช่นนี้ชาวบ้านยิ่งเร่งผลิตและเพิ่มปริมาณการปลูกข้าวโพดให้มากตามความต้องการของพ่อค้า กระทั่งปัจจุบันข้าวโพดก็ยังคงเป็นรายได้หลักของชาวเขาเผ่าลีซอ แต่รูปแบบการซื้อขายเปลี่ยนไป คือ ในอดีตขายเป็นถังๆละ 20 บาท การค้าเริ่มเปลี่ยนรูปแบบมาได้ประมาณ 7-8 ปี ขายเป็นกิโลกรัม ในแต่ละปีราคาอาจเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย คือ ราคาอยู่ที่กิโลกรัมละ 4 บาท แต่ในปัจจุบันราคามาตรฐาน(กรณีที่มีพ่อค้ามารับซื้อในหมู่บ้าน)กิโลกรัมละ 3.5 บาท (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 7)

ภาพที่ 7 ภาพแสดงการซื้อข้าวโพดของพ่อค้าในเมืองเพื่อรับซื้อจากชาวลีซอ

บ้านผู้นำที่ปลูกข้าวโพดโดยใช้เมล็ดพันธุ์แท้ วิธีการปลูกจะแตกต่างจากการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสม มีขั้นตอนดังนี้ คือ

1. เตรียมพื้นที่ไว้สำหรับปลูกเมล็ดพันธุ์ตัวผู้หนึ่งแห่ง และ นำเมล็ดพันธุ์ตัวเมียมาปลูกอีกหนึ่งแห่ง
2. นำฝักข้าวโพดที่ได้จากการปลูกในข้อ 1 ทั้งตัวผู้และตัวเมียมาแกะเมล็ดด้วยมือเพื่อนำมาปลูกในพื้นที่เดียวกัน โดยแบ่งเมล็ดพันธุ์ตัวผู้ 1 แถว เมล็ดพันธุ์ตัวเมียปลูก 3 แถว ปลูกสลับกันไปเรื่อยๆ

3. นำเฉพาะฝักข้าวโพดตัวเมียที่ได้จากในข้อ 2 มาแกะเมล็ดพันธุ์เพื่อปลูกสำหรับขายให้กับพ่อค้า ส่วนฝักข้าวโพดตัวผู้เก็บไว้เป็นเชื้อพันธุ์ในปีต่อไป

แม้ว่าวิธีการปลูกค่อนข้างจะยุ่งยากและต้นทุนสูง ผู้นำให้เหตุผลว่ามีผลกำไรมากกว่าการใช้เมล็ดพันธุ์ลูกผสม ข้อสำคัญสำหรับการนำเมล็ดพันธุ์มาปลูกเพื่อขายนั้น ไม่ว่าจะเป็นพันธุ์ลูกผสมหรือพันธุ์แท้ต้องใช้การแกะเมล็ดด้วยมือ ห้ามใช้การสีจากเครื่องจักรโดยเด็ดขาด

รูปแบบของรายได้หลักมักจะได้จากการประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม คือ การปลูกข้าวโพด ส่วนรายได้ที่ได้จากพืชชนิดอื่นที่นิยมปลูกอันดับรองลงมา คือ ขิง ถั่วแดง ความนิยมนั้นมีสาเหตุมาจาก ความลำบากในการเพาะปลูกที่จะได้มาซึ่งผลผลิตนั้นมืออยู่ว่า การปลูกข้าวโพดนั้นแม้ว่าจะได้ราคาไม่สูงเท่าที่ควร แต่ว่าผลผลิตที่ได้นั้นมีปริมาณที่ค่อนข้างแน่นอนและปริมาณที่มากกว่าพืชชนิดอื่นที่แม้ว่าจะมีราคาสูงกว่ากันเป็นเท่าตัวก็ตาม อีกทั้งวิธีการดูแลรักษาที่ไม่ยุ่งยากนักรวมทั้งวิธีการป้องกันเชื้อโรคได้แน่นอน

แตกต่างจากวิธีการปลูกขิงตรงที่ว่า ขิงมักจะมีเชื้อราและเป็นเรื่องที่ชาวเขาไม่สามารถจะแก้ปัญหาใดๆได้เลย มักจะปลูกและรอว่าผลผลิตจะเป็นราหรือไม่ ถ้าผลผลิตมีเชื้อราก็จะเป็นทั้งหมดไม่ว่าจะปลูก 5 ไร่ก็คิดเชื้อราทั้งหมด หากปีไหนโชคดีไม่มีเชื้อราแล้ว บังเอิญว่าราคาในปีนั้นสูงก็มีเงินมากกว่าปีอื่นๆ เท่าที่ได้สอบถามชาวบ้านแล้วได้คำตอบว่า มีเพียงปีเดียวเท่านั้นที่ถือว่าได้ราคาสูงที่สุดกว่าทุกๆปี คือกิโลกรัมละ 12 บาท แต่โดยปกติราคาขิงจะอยู่ที่กิโลกรัมละ 6 บาท ในขณะที่ข้าวโพดจะมีราคามาตรฐานอยู่ที่กิโลกรัมละ 3.50 บาท

ในกรณีที่ขายให้แก่พ่อค้าที่มาปล่อยเงินกู้เพื่อนำไปเป็นทุนในการปลูกข้าวโพด วิธีการคือในช่วงเดือนเมษายนพ่อเลี้ยง (ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่ง จะนิยมเรียกพ่อค้าที่มาปล่อยเงินกู้ว่าพ่อเลี้ยง) จะเข้ามาติดต่อชาวเขาที่เคยกู้เงินว่าปีนี้ต้องการกู้เท่าไรซึ่งการตกลงนั้น ให้จ่ายดอกเบี้ยเป็นผลผลิตที่เพาะปลูกได้แล้วเป็นดอกเบี้ยแทนเงินสด อัตราดอกเบี้ยจะอยู่ที่ร้อยละ 5 บาทต่อเดือน ชาวบ้านทุกคนต้องกู้เงินเพื่อนำมาลงทุนแต่ละปี ด้วยเหตุว่าแต่ละครอบครัวนั้นภายใน 1 ปีจะมีรายได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น แต่ทุกคนต้องมีค่าใช้จ่ายย่อมต้องไปกู้กับพ่อเลี้ยงอย่างแน่นอน แม้ว่าจะมีการช่วยเหลือจากทางรัฐบาลในเรื่องของเงินที่เข้ามาจากโครงการหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาท สมัยที่นายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร เข้ามาดำรงตำแหน่ง ในปัจจุบันชาวบ้านกว่า 80% ที่ได้กู้เงินจากโครงการดังกล่าวไปก็ยังไม่สามารถที่จะคืนเงินที่กู้ไว้ให้หมดไปได้

ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่นิยมขายข้าวโพดให้แก่สหกรณ์ ได้ให้เหตุผลว่าเพราะทางสหกรณ์ต้องตรวจความชื้นและมักจะถูกหักปริมาณน้ำหนักหลายกิโล ซึ่งถ้าต้องรอให้ข้าวโพดแห้งมากจะ

ได้ราคา กิโลกรัมละ 4 บาทกว่า แต่ความรู้สึกรู้สึกของชาวบ้านก็คิดว่าไม่คุ้มสู้ขายกับพ่อเลี้ยงดีกว่าและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปสหกรณ์ด้วย

ในกรณีที่ชาวบ้านพอจะมีเงินทุนก็จะไปซื้อเมล็ดข้าวโพดลูกผสม (วิหื้อฝักแฝด) ซื้อมากับกลุ่มเกษตรกร หมู่ 1 ตำบลเขื่อนผาก อำเภอพร้าว ราคา 43 บาทต่อกิโลกรัม (ชาวเขาเผ่าลีซอ บ้านป่าดิ่งเรียกว่า “เชื้อพันธุ์ปลอม”) แต่ถ้าต้องการเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดแท้ๆ ต้องซื้อที่สหกรณ์จะขายถุงละ 10 กิโลกรัมด้วยราคา 1,200 บาท เมล็ดกิโลกรัมละ 120 บาท มีชาวบ้านเพียง 1% ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดแท้ ซึ่งจะนำมาปลูกเพื่อไว้เป็นเชื้อพันธุ์ในปีต่อไปด้วย เนื่องจากว่าเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดแท้ๆ สามารถให้ผลผลิตมากกว่าเมล็ดข้าวโพดลูกผสมหลายเท่าตัว คือ การซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเป็นกิโลกรัมนั้นจะได้มาเป็นฝัก จากนั้นจึงนำมาแกะเมล็ดที่ใหญ่ไม่ลีบแบน ออกเอง หนึ่งเมล็ดหากกองงามสมบูรณ์ก็จะได้ข้าวโพด 1 ต้น ซึ่งประกอบด้วยฝักข้าวโพดจำนวน 2 ฝัก และถ้าเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดแท้ๆ ต้องได้ในปริมาณที่มากกว่าอย่างแน่นอน อีกทั้งวิธีการปลูกก็แตกต่างจากเมล็ดข้าวโพดลูกผสม คือ เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดแท้ๆ นั้นต้องปลูกสลับกัน คือ

เมื่อชาวบ้านยอมรับในเงื่อนไขของพ่อเลี้ยงก็จะมี 2 รูปแบบ ดังนี้

1. พ่อเลี้ยงจะให้เงินตามจำนวนที่ชาวบ้านต้องการ แล้วนัดเวลาการเก็บดอกเบี้ยว่าในแต่ละเดือนพ่อเลี้ยงจะเข้ามาวันไหนให้เตรียมเงินไว้หากมีเงินต้นคืนได้ก็เป็นอันหมดข้อดกลง

2. พ่อเลี้ยงจะมอบปืย ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า เมล็ดพันธุ์ข้าวโพด ให้แก่ชาวบ้านโดยที่ยังไม่ต้องชำระเงินเลย แต่ในข้อดกลง คือ เมื่อผลผลิตออกมาแล้วจะต้องให้พ่อเลี้ยง โดยหักจากสิ่งที่ชาวบ้านได้นำไปใช้ก่อนในตอนแรกว่า ชาวบ้านนำสินค้าอะไรไปบ้างและมีราคาทั้งหมดเท่าไร ทั้งนี้ทั้งนั้นจะให้ราคาข้าวโพดอยู่ที่กิโลกรัมละ 3.50 บาท โดยที่พ่อเลี้ยงจะเข้าไปในไร่ข้าวโพดและนำเครื่องสีข้าวโพดมาจากอำเภอเวียงป่าเป้า ชาวบ้านไม่ต้องเดินทางเลย เพราะพ่อเลี้ยงส่วนใหญ่จะเป็นตัวแทนจากบริษัทที่ผลิตอาหารสัตว์ แต่ชาวบ้านก็รู้อยู่แกล้วว่าราคาที่พ่อเลี้ยงตั้งขึ้นนั้นแพงกว่าท้องตลาดแต่ชาวบ้านก็ยินยอมที่จะกู้ เพื่อที่จะมีรายได้บ้าง

ข้าวถือเป็นพืชหลักที่สำคัญของชาวบ้านแต่นิยมปลูกเพื่อบริโภคมากกว่าเป็นสินค้าสำหรับจำหน่าย ร้อยละ 99 % ที่มีไว้บริโภค แต่มีอยู่ครอบครัวหนึ่งที่นำมาขาย เป็นเหตุบังเอิญที่สามารถขายได้เพราะเพื่อนบ้านที่เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงบางหลังที่ไม่ได้ปลูกข้าวมาขอซื้อข้าวกับชาวเขาเผ่าลีซอที่อยู่ใกล้กันเป็นประจำทุกปี ส่วนชาวลีซอหลังอื่นๆก็มิได้นำมาเป็นสินค้าเพราะข้าวที่ปลูกในแต่ละปีได้ผลผลิตไม่แน่นอนบางปีก็เหลือ แต่บางปีข้าวที่ปลูกได้นั้นไม่พอกินก็ต้องลงไปซื้อที่อำเภอเวียงป่าเป้า กระสอบละ 350-450 บาท

ข้าวที่ชาวบ้านปลูกได้นั้นนิยมไปสีที่โรงสีเวียงป่าเป้า บางคนก็นำมาสีที่โรงสีหน้าหมู่บ้านซึ่งเป็นโรงสีของชาวบ้านที่บ้านป่าดิ่งแต่เป็นชาวกะเหรี่ยง คิดค่าบริการหากต้องการข้าวเปลือกคืนจะเสียกระสอบละ 15 บาท (1 กระสอบเท่ากับ 4 ปีบ) กรณีที่สีข้าวแล้วเอาเฉพาะเมล็ดข้าวให้ข้าวเปลือกกับทางโรงสีกระสอบละ 10 บาท

การศึกษา

(อ้างอิงข้อมูลทางโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง) ประวัติโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง กลุ่มโรงเรียนบ้านโป่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 2 เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2530 โดยเป็นห้องเรียนคอยสาขาโรงเรียนแม่ปูลหวง ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เปิดให้บริการครั้งแรกในวันที่ 12 พฤษภาคม 2530 ขณะนั้นนายมนู หงษ์หิน อาจารย์ 1 ระดับ 5 เป็นครูประจำการคนแรก ตามโครงการโรงเรียนหย่อมบ้านของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย มีเพียงอาคารชั่วคราวเป็นอาคารไม้จำนวน 1 หลัง

ในปี พ.ศ. 2531 บริษัทเชียงรายทำไม้ จำกัด เข้ามาจัดสร้างอาคารเรียนชั่วคราวให้กับทางโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง เป็นพื้นที่ขนาด 6*12 เมตร

โรงเรียนบ้านป่าดิ่งได้รับอนุมัติให้เป็นโรงเรียนหลัก ในวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2532 มีการขอใช้พื้นที่ป่าสงวนเป็นจำนวน 25 ไร่ โดยนายอนันต์ บำรุงแจ่ม เป็นผู้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่คนแรก ขณะเดียวกันนายมนู หงษ์หิน เป็นครูสายผู้สอน และมีข้าราชการครู 2 คน เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 นายธีระศักดิ์ พูลทวี ได้ย้ายมาดำรงตำแหน่งแทนนายอนันต์ บำรุงแจ่ม

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง มีข้าราชการครูรวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 3 คน(ผู้ชายทั้งสิ้น) ขณะเดียวกันมีครูผู้หญิงแต่โดยตำแหน่งเป็นเพียงลูกจ้างชั่วคราว เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งสิ้น 9 ชั้นเรียน (เริ่มรับสมัครตั้งแต่อายุ 3 ปีขึ้นไป) โดยนายธีระศักดิ์ พูลทวี ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่

คำขวัญประจำโรงเรียน คือ เรียนดี กีฬาเก่ง เครื่องวินัย ใฝ่สำนึกในความเป็นไทย

สีประจำโรงเรียน คือ เขียว-ส้ม

นโยบายของโรงเรียน คือ จัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง และใช้แผนการสอนย่อยเฉพาะสำหรับชาวเขาของสพข. มุ่งปรับปรุงคุณภาพชีวิตของนักเรียนและชุมชน

ชน ให้ความสำคัญในความเป็นไทย รักแผ่นดินไทย มีวินัย และอนุรักษ์ธรรมชาติ ส่งเสริม ให้บริการชุมชน ในรูปแบบองค์คณะ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ทำเนียบผู้บริหารโรงเรียนบ้านป่าตึง

1. นายมนู หงษ์หิน รักษาการฯ พ.ศ. 2530-2531
2. นายอนันต์ บำรุงแจ่ม ครูใหญ่ พ.ศ. 2531-2533
3. นายธีระศักดิ์ พูลทวี อาจารย์ใหญ่ พ.ศ. 2533-ปัจจุบัน

โครงการที่สำคัญประจำปีการศึกษา 2546 คือ โครงการฝากน้องไว้กับน้ำ เป็นโครงการ ที่ร่วมกันระหว่าง ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกับโรงเรียนบ้านป่าตึง เพื่อแก้ปัญหา นักเรียนอนุบาลที่ไม่สามารถเดินทางมาเรียนโรงเรียนบ้านป่าตึงได้ เนื่องจากระยะทางไกลจึงต้อง ฝากเรียนไว้กับครูการศึกษาออกโรงเรียน โครงการหนังสือเดินได้ เป็นโครงการให้นักเรียน ที่ขาดเรียน เนื่องจากช่วยผู้ปกครองในการทำไร่ และเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเลือก หนังสือที่ชอบไปอ่านที่บ้านและช่วยแนะนำหนังสือให้กับผู้ปกครองและผู้สนใจ โครงการสวน กล้วยพุดได้ เป็นโครงการปลูกฝังให้นักเรียนรักธรรมชาติอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและศึกษาหาความรู้ ด้วยตนเอง

ส่วนโครงการจักรยานเป็นโครงการของรัฐบาลที่ต้องการนำเงิน ซึ่งได้จากการขายห้วย บนดิน นำผลกำไรมาช่วยเหลือโรงเรียนยากจน ด้วยการซื้อรถจักรยานให้เด็กที่ยากจนอยู่ห่างจาก โรงเรียนตั้งแต่ 3 กิโลเมตรขึ้นไป สำหรับโรงเรียนบ้านป่าตึง แม้ว่าจะมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือ จากทางรัฐบาล แต่ทางผู้บริหารโรงเรียนได้ประชุมกับครูภายในโรงเรียนบ้านป่าตึง เห็นว่าไม่ ขอบรับความช่วยเหลือในส่วนนี้ เนื่องจากว่าสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของเด็กนักเรียนนั้น ไม่เหมาะสมสำหรับการถีบจักรยาน ด้วยเหตุที่ว่าถนนทางเข้าหมู่บ้านของเด็กนักเรียนเป็นภูเขา หนทางไม่ราบเรียบ ความระมัดระวังของนักเรียนก็ไม่ค่อยมีเท่าที่ควร เกรงว่าจะเกิดอันตราย แก่เด็กมากกว่าจะได้รับประโยชน์ และอีกเหตุผล คือ หากนักเรียนนำจักรยานไปใช้งาน แต่ถ้ายางรถเกิดชำรุดหรืออะไหล่ต่างๆของจักรยานเกิดชำรุด ไม่สามารถซ่อมแซมได้

แน่นอนว่ารถจักรยานที่มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้ใช้งานสืบทอดต่อกันเป็นรุ่นนั้น ย่อม ไม่มีทางเป็นไปได้ เพราะโรงเรียนที่ยากจนย่อมไม่มีเงินทุนสำหรับซื้ออุปกรณ์มาซ่อมแซมจักรยานที่ชำรุดได้อย่างแน่นอน ผลสุดท้ายจักรยานนั้นสามารถใช้ได้เพียงแค่รุ่นเดียวเท่านั้น ด้วย เหตุผลนานาประการเหล่านี้จึงทำให้โครงการจักรยานไม่ได้เข้ามาสู่โรงเรียนบ้านป่าตึง

ห่อมบ้านในเขตบริการโรงเรียนบ้านป่าตึง เนื่องด้วยโรงเรียนบ้านป่าตึงมีห่อมบ้านในเขตบริการของโรงเรียน 2 ตำบล คือ ตำบลบ้านโป่งและตำบลเวียง มีทั้งสิ้น 4 ห่อมบ้านดังนี้ คือ ห่อมบ้านแรกเป็นห่อมบ้านป่าตึง หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านโป่ง เป็นที่ตั้งของโรงเรียนบ้านป่าตึง จำนวนรวมทั้งสิ้น 57 หลังคาเรือน ห่อมบ้านที่สอง คือ ห่อมบ้านห้วยหินลาดนอก หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านโป่ง ระยะทางห่างโรงเรียน 3 กิโลเมตร จำนวนรวมทั้งสิ้น 28 หลังคาเรือน (นักเรียนทุกคนเดินมาเรียน) ส่วนห่อมบ้านที่สามเป็นห่อมบ้านห้วยไม้เตื่อ หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 7 ตำบลเวียง ระยะทางห่างจากโรงเรียนบ้านป่าตึง 3 กิโลเมตร จำนวนรวมทั้งสิ้น 28 หลังคาเรือน (นักเรียนทุกคนเดินมาเรียน) และห่อมบ้านสุดท้าย คือ ห่อมบ้านห้วยทรายขาว หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านโป่ง ระยะทางห่างจากโรงเรียนบ้านป่าตึง 13 กิโลเมตร จำนวนรวมทั้งสิ้น 22 หลังคาเรือน (นักเรียนอยู่หอพักชั่วคราว)

ข้อมูลด้านอาคารเรียนและอาคารประกอบ

ในปีพ.ศ. 2531 บริษัทเชียงรายทำไม้ จำกัด สร้างอาคารไม้ใช้เป็นห้องเรียนจำนวน 1 หลังงบประมาณ 50,000 บาท หลังจากนั้นอีก 5 ปี คือ ปีพ.ศ. 2536 ได้รับงบประมาณสำหรับก่อสร้างถังกักเก็บน้ำฝน ฝ.30 พิเศษ เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 35,000 บาท และในปีต่อมาได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียนแบบ สปจ.ชร.1 จำนวน 2 หลัง เมื่อปีพ.ศ. 2539 ได้รับความร่วมมือจากชุมชนสร้างโรงอาหารให้กับทางโรงเรียนบ้านป่าตึง จำนวน 1 หลัง โดยใช้งบประมาณทั้งสิ้น 10,000 บาท อีกหนึ่งปีก็ ได้รับความช่วยเหลือจากชมรมโรตาเรอรัคท์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับมหาวิทยาลัยนานาชาติสิงคโปร์สร้างอาคารให้ 1 หลังตรงกับปีพ.ศ. 2540 และ ปีพ.ศ. 2541 ได้รับความช่วยเหลือจาก คุณยายคำปิ่น ณ ลำพูน จัดสร้างประปามีมูลค่าเป็นจำนวน 30,000 บาท ปีพ.ศ. 2542 ได้รับความช่วยเหลือจากคุณเกษร ฉัตรเฉลิมชัย และทีมงานบุรุษเหล็ก กรุงเทพฯ สร้างอาคารเรียนให้ 1 หลัง เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 30,000 บาท

อีกสามปีต่อมาซึ่งตรงกับปีพ.ศ. 2545 ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานบริษัทไทย ออยส์ซลบุรี มอบกองทุนอาหารกลางวัน 10,000 บาท และสร้างห้องน้ำ 1 ห้อง พร้อมทั้งอุปกรณ์การศึกษา ให้ชั้นอนุบาล มูลค่าอีก 10,000 บาท ถัดมาในปีพ.ศ. 2546 ได้รับความช่วยเหลือจากคุณกำธร-คุณปนัดดา กัมทรทิพย์ พร้อมคณะพนักงานบริษัทชาลอม จำกัด ได้มอบเงินกองทุนอาหารกลางวัน 10000 บาท คอมพิวเตอร์จำนวน 2 ชุด พร้อมอุปกรณ์ทางการศึกษา มูลค่ากว่า 180,000 บาท

ผลงานและความภาคภูมิใจของทางโรงเรียนบ้านป่าตึง เริ่มต้นตั้งแต่ปีพ.ศ. 2537 ได้รับการยกย่องให้เป็นโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็กของกลุ่มวนาเทวี ปีพ.ศ. 2539เป็นโรงเรียนจัดกิจกรรม

อาหารกลางวันดีเด่น อันดับ 2 ระดับอำเภอ และภายในปีเดียวกันครูของโรงเรียนบ้านป่าดิ่งก็ได้
รับการยกย่องให้เป็นครูผู้สอนภาษาไทยดีเด่น อันดับ 2 ระดับอำเภอ ต่อมาปีพ.ศ. 2542 ก็ได้รับ
ตำแหน่งครูผู้สอนภาษาอังกฤษดีเด่น อันดับ 1 ระดับกลุ่ม และอันดับ 2 ระดับอำเภอ หลังจากนั้น
ทุกปี คือ ปีพ.ศ. 2543 ครูผู้สอนดีเด่นรับโล่และเกียรติบัตรของสำนักงานครุสภา อำเภอเวียงป่าเป้า
ในปีถัดมาตรงกับพ.ศ. 2544 ทางโรงเรียนได้รับการพิจารณารับตำแหน่งผู้บริหารดีเด่นรับโล่และ
เกียรติบัตรของสำนักงานครุสภา อำเภอเวียงป่าเป้า เนื่องจากมีการรณรงค์ให้โรงเรียนดูแลนักเรียน
ให้ห่างไกลยาเสพติดอย่างจริงจัง ทำให้ในปี พ.ศ. 2545 ได้รับการยกย่องให้เป็นโรงเรียนสีขาว
ปลอดยาเสพติด ส่วนปีพ.ศ. 2546 โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และในปีที่ผู้วิจัยยังคงศึกษาข้อมูลก็
ทราบอีกว่าปีพ.ศ. 2547 ทางโรงเรียนได้รับตำแหน่งผู้บริหารดีเด่น (ตรงกับวันครู)

ตารางที่ 1 ตารางแสดงการจัดชั้นเรียนปีการศึกษา 2546

ชั้น	นักเรียนชาย	นักเรียนหญิง	รวม
อนุบาลก่อน 3 ปี	7	9	16
อนุบาล 1	11	5	16
อนุบาล 2	7	9	16
ประถมศึกษาปีที่ 1	17	11	28
ประถมศึกษาปีที่ 2	9	1	10
ประถมศึกษาปีที่ 3	9	8	17
ประถมศึกษาปีที่ 4	8	5	13
ประถมศึกษาปีที่ 5	7	6	13
ประถมศึกษาปีที่ 6	6	7	13
รวมทั้งสิ้น	81	61	142

แหล่งข้อมูล ณ วันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2546 นางสาวพรรณภา สุวรรณศรี (ครูอัตราจ้าง สปข.)

โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง เขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 2

ทุนการศึกษาของโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง ปัจจุบันมีทั้งสิ้น 18 ทุน ทุนละ 3,000 บาท
แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ ทุนกัณดาร(ให้กับนักเรียนที่เดินทางมาจากบ้านเป็นระยะทาง 3 กิโลเมตร
ขึ้นไป) ส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนบ้านห้วยทรายขาว กับบ้านห้วยไม้เตื่อ และ ทุนยากจน(มอบให้
เด็กนักเรียนบ้านป่าดิ่ง)

ทางโรงเรียนได้รับทุนอาหารกลางวันจากอบต. เพียง 38 คน คนละ 6 บาท (ขณะที่จำนวนนักเรียนในปัจจุบันมีถึง 142 คน และคาดว่าจะมีมาก เนื่องจากโรงเรียนบ้านป่าดิ่งจะเปิดชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในปีการศึกษา 2547) โดยจ่ายเป็นเทอมสามารถรับโอนจากทางธนาคารได้ คือ ระเบียบทางโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง กำหนดไว้ว่าสามารถเบิกค่าอาหารกลางวันเด็กได้ก็ต่อเมื่อมีเจ้าหน้าที่ลงชื่อยินยอม 2 ใน 3 ชื่อจึงจะเบิกได้ ในการนี้นำเงินจำนวนที่ได้นี้รวมกันแล้วซื้ออาหารจากทางตลาดเวียงป่าเป่ามาทำอาหารที่โรงเรียน ด้วยเงินทุนอาหารกลางวัน 228 บาท สามารถทำอาหารให้นักเรียน 142 คนได้รับประทานทุกคน

ผู้บริหารโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง ประชานกรรมการการศึกษาและคณะกรรมการร่วมกันปรึกษากันว่าจะให้นักเรียนได้รับสารอาหารครบถ้วน โดยเฉพาะโปรตีนจึงมีการหาเงินทุนเพื่อซื้อปลาตากและกบมาเลี้ยงในโรงเรียน พร้อมกันนี้ได้หาเงินช่วยเหลือสำหรับการสร้างบ่อเลี้ยงปลาตากและกบจากทางกรุงเทพฯ (น้องชายของประชานกรรมการการศึกษาและผู้ທີ່ประสงค์ให้ความช่วยเหลือ)

เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 สามารถสร้างบ่อเลี้ยงกบและปลาตากได้สำเร็จ หลังจากที่ได้รับความช่วยเหลือจากประชานกรรมการการศึกษาที่สามารถหาทุนอาหารกลางวันได้ นับว่าเป็นโครงการระยะยาวสำหรับอาหารกลางวันของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง

กำลังมีโครงการสวัสดิการผู้ปกครองของนักเรียนป่วย คือ การรักษาพยาบาลนักเรียนที่โรงพยาบาลเวียงป่าเป่า แม้ว่าค่าใช้จ่ายในการรักษาไม่มากนัก แต่การเดินทางของผู้ที่ไปเฝ้าไข้เด็กนั้นจะมีค่าใช้จ่ายสูงพอสมควร ในขณะที่ชาวบ้านไม่ค่อยมีรายได้มากนัก ทางโรงเรียนและประชานกรรมการการศึกษาจึงนัดประชุมกันเพื่อหากองทุนสำหรับช่วยเหลือเรื่องค่าใช้จ่ายในการเดินทางและอาหารขณะเฝ้าไข้บุตรหลาน (นักเรียนโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง) เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ปกครองอีกทางหนึ่ง

โดยโครงการนี้จะได้รับการดำเนินการหรือไม่ ต้องขึ้นอยู่กับการจัดงานปีใหม่ของกลุ่มชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง บ้านห้วยไม้เตื่อ ถ้าได้รับผลกำไรมากเพียงพอจะมอบให้เป็นเงินทุนสำหรับสวัสดิการผู้ปกครองที่ไปเฝ้าไข้ในโรงพยาบาลเวียงป่าเป่า

ปัญหาสำคัญของโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง คือ จำนวนบุคลากร สำหรับการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น จากคำบอกเล่าของผู้บริหารโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง เพราะรัฐบาลไม่จัดสรรจำนวนครูมาให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนภายในโรงเรียน คิดเป็นอัตราส่วนครู : นักเรียน

(1:28.4) จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ครูนั้นต้องจัดทำรายงานต่างๆแก่ผู้บริหารเพื่อนำไปส่งให้กับทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงราย ช่วงเวลาที่เหลือนั้นไม่ค่อยมีให้กับนักเรียน และจากคำบอกเล่าของนักเรียนที่ผู้วิจัยเข้าไปพูดคุยด้วยนั้น มักจะต้องการให้ครูสอนหนังสือมากกว่าที่จะปล่อยให้พวกเขาอยู่เฉยหรือปล่อยให้นั่งอ่านหนังสือกันเอง หากวันใดที่ครูสอนนั้นมีคำอธิบายช่วยให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้น เนื่องจากว่านักเรียนที่เดินทางมาจากหมู่บ้านอื่นต้องเดินมาเป็นระยะทางมากกว่า 3 กิโลเมตร บางวันไม่ได้เรียนหนังสือแม้แต่วิชาเดียวถึงอย่างไรนักเรียนที่พูดคุยกับผู้วิจัยก็ยังไม่ว่างที่จะเดินทางมาโรงเรียน กล่าวเพิ่มเติมด้วยว่าทุกวันที่มาโรงเรียนหวังว่าจะได้เรียนหนังสือแม้เพียงวิชาเดียวก็ถือว่าได้วิชาแล้ว

ปัญหาสำคัญอีกประการ คือ จำนวนห้องเรียนที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนเห็นได้จากการเรียนในห้องเดียวกันของนักเรียนต่างชั้นเรียนกัน เช่น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต้องเรียนภายในชั้นเรียนเดียวกัน (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 8)

ภาพที่ 8 ภาพแสดงการเรียนร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6

ศาสนา

ชาวบ้านที่อาศัยในบ้านป่าตึงจากการที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วมพบว่าชาวบ้านทั้งหมดมีการนับถือศาสนาถึง 3 ศาสนา คือ คริสต์ พุทธ(ผี) และมุสลิมโดยสามารถแสดงออกมาเป็นแบ่งเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงการนับถือศาสนาต่างๆของชาวเขาเผ่าลีซอ บ้านป่าดิ่ง

ศาสนาคริสต์	ศาสนาพุทธ(ผี)	ศาสนาอิสลาม
67.2 %	32.3 %	0.5 %

ศาสนาที่ได้รับการยอมรับจากชาวบ้านเริ่มแรก คือ ศาสนาพุทธ(ผี) เนื่องจากว่ามี การนับถือกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษกระทั่งย้ายเข้ามาตั้งรกรากที่บ้านป่าดิ่ง และจุดเริ่มต้นในการ เข้ามาของศาสนาคริสต์นั้น มีผลกระทบต่อศาสนาพุทธ(ผี)ในช่วงเวลาต่อมา ภายในบ้านป่าดิ่งมี โบสถ์ 1 หลัง เป็นสถานที่สำคัญในการประกอบพิธีกรรมของชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์ เริ่ม แรกนั้นชาวบ้านที่ย้ายเข้ามาในบ้านป่าดิ่งมีการเลี้ยงผีเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย โดยต้องเลี้ยงผีด้วยหมู ไก่

แต่อย่างไรก็ตามไม่สามารถรักษาให้อาการทุเลาจนหายเป็นปกติได้ เมื่อญาติของชาวบ้าน ที่อยู่ต่างหมู่บ้านพากันมาเยี่ยมเยียน ขณะที่ญาตินับถือศาสนาคริสต์ด้วยจึงแนะนำให้คนป่วยลอง นับถือศาสนาคริสต์ เนื่องจากว่าหมคนทางรักษาแล้ว พร้อมกันแนะนำว่าพระเจ้าจะช่วยทำให้อาการป่วยดีขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้คนป่วยยอมรับข้อเสนอของญาติ หลังจากที่ตัดสินใจจะนับถือ ศาสนาคริสต์ ญาติของคนป่วยจึงนัดอาจารย์สอนศาสนาคริสต์ที่เป็นชาวเขาเผ่ามูเซอ ผู้ที่สอน พระคัมภีร์กับญาติของผู้ป่วยเพื่อมาดูอาการของผู้ป่วยว่าสามารถรักษาได้อย่างไร รวมถึงมาเพื่อแนะนำ ต่อผู้ป่วยที่ต้องการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์หรือที่เรียกว่า “ผู้เชื่อใหม่”¹ ว่าควรปฏิบัติตน อย่างไรเมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกของศาสนาคริสต์ หากสามารถปฏิบัติได้ภายใน 1 เดือนแรก ก็สามรถที่เข้าทำพิธีศีลจุ่มได้ หลังจากนั้น อาจารย์สอนศาสนาได้นัดวันที่จะเข้ามาพบสมาชิก เพื่อทำการรักษาให้เกิดความต่อเนื่อง สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งเป็นการหนุนใจว่าพระเจ้าสามารถ ช่วยเหลือให้สมาชิกมีชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมกับสอนให้เข้าใจในพระคัมภีร์ว่าสอนอะไรแก่สมาชิกที่ นับถือศาสนาคริสต์ หลังจากที่คนป่วยคนนี้ก็มมีอาการดีขึ้น

¹ผู้เชื่อใหม่ หมายถึง ผู้ที่เพิ่งเข้ามานับถือศาสนาคริสต์ในบ้านป่าดิ่ง ต้องใช้เวลา 1 เดือน เพื่อให้ ตรวจสอบพฤติกรรมของตนเองว่า สามารถยกเว้นการเสพของมีนเมาหรือต้องไม่พุดจาเกี่ยวกับ เรื่องไม่ดีได้

ภายในหมู่บ้านป่าดิ่งมีโบสถ์เพียงหลังเดียว (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 9) (ชาวบ้านในบ้านป่าดิ่ง เรียกอีกชื่อว่า “โบสถ์สภา”) แม้ว่าชาวบ้านจะนับถือศาสนาคริสต์ถึง 67.2 % ในความเป็นจริงแล้ว ชาวบ้านบางส่วนยังแยกไปเข้าโบสถ์อื่น ซึ่งเรียกกันว่า “โบสถ์ความหวัง” มีสมาชิกถึง 6.9% เพราะฉะนั้นชาวบ้านที่เข้าโบสถ์สภาจริงๆมีเพียง 60.3% ส่วน โบสถ์ความหวังนั้นตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับบ้านป่าดิ่งเฉียงไปหน่อย

ภาพที่ 9 ภาพแสดงโบสถ์ “โบสถ์สภา”

ผู้วิจัยสังเกตพบว่าตระกูลเลาอี เลายัง เลามู ยังคงยึดมั่นต่อการนับถือศาสนาพุทธ(ผี) และให้เหตุผลว่าที่ไม่ยอมเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เนื่องจากศาสนาพุทธ(ผี)ยึดถือกันมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษได้ประพฤติปฏิบัติกันมานาน ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอื่นๆ

ความเชื่อและข้อห้ามทั่วไป

ความเชื่อนั้นเป็นความรู้สึกภายในจิตใจที่กลัวต่อการกระทำ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อชีวิตขั้นรุนแรงในอนาคตได้ ต่างพากันละเว้นการกระทำที่เชื่อว่าจะไม่สมควรกระทำ อีกทั้งยังมีการบอกเล่าสู่ลูกหลานและญาติพี่น้องให้หลีกเลี่ยงการกระทำต่างๆที่เชื่อว่าจะไม่ดีด้วย ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้านที่นับถือพุทธ(ผี)หรือผู้ที่เปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์แล้ว ยังคงมีความเชื่อในเรื่องนี้ คือสถานที่สำคัญในการประกอบพิธีของศาสนาพุทธ(ผี) เรียกว่า “อาปาหุมูฮี” (แสดงให้เห็นดังภาพที่ 3) โดยเชื่อกันว่าเป็นสถานที่ที่อยู่อาศัยของผีหัวบ้านคอยดูแลหมู่บ้านให้ปราศจากสิ่งชั่วร้าย ผู้ที่สามารถขึ้นไปได้นั้น คือ ผู้ชายทุกวัย แต่ผู้หญิงที่ขึ้นไปอาปาหุมูฮีได้มีข้อจำกัดว่าอายุไม่ควรเกิน 10 ปี และมักขึ้นไปเฉพาะช่วงปีใหม่เท่านั้น ส่วนเวลาอื่นนั้นผู้ที่สามารถขึ้นไปได้ตลอดเวลา คือ

อาจารย์บ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับคัดเลือกและยอมรับจากผีหัวบ้าน ชาวบ้านเห็นพ้องต้องกันว่า เป็นสถานที่ที่ศักดิ์สิทธิ์

ผู้วิจัยเคยขึ้นไปทำอาปาหมือต้องขออนุญาตกับอาจารย์บ้านว่าขอขึ้นไปถ่ายรูปการประกอบ พิธีในช่วงวันปีใหม่เพื่อนำเครื่องเช่นไหว้ไปถวายต่อผีหัวบ้าน กรณีที่ผู้วิจัยสามารถเข้าไปร่วมพิธี ได้ นั้น อาจารย์บ้านให้เหตุผลว่าผู้วิจัยแม้ว่าจะเป็นผู้หญิงแต่ก็ไม่เป็นไรเพราะไม่ได้คิดร้ายอันใดแต่ ผู้ที่ไม่ขึ้นเนื่องจากเกรงว่าจะทำอะไรผิดผีหรือทำในสิ่งที่ผีหัวบ้านไม่พอใจ และอาจเกิดอันตราย ต่อชีวิตได้

การนับวันขึ้นปีใหม่ของผู้ชายนั้น ส่วนใหญ่จะนับหลังจากวันขึ้นปีใหม่ของผู้หญิงจบแล้ว หลังจากนั้นอีก 37 วัน ต้องมีการจัดวันขึ้นปีใหม่สำหรับผู้ชาย เพราะเชื่อกันว่าในอดีตที่ยังมี สงครามนั้นในวันปีใหม่ของผู้ชายไม่อยู่บ้านเนื่องจากต้องไปสนามรบ มีเพียงผู้หญิงที่ยังได้ จลองในวันปีใหม่จึงถือว่าเป็นวันปีใหม่ของผู้หญิง หลังจากนั้น 1 เดือนผู้ชายก็กลับมาจึงมีการ เตรียมงานฉลองวันปีใหม่ขึ้นโดยใช้เวลาอีก 7 วันสำหรับการเตรียมงาน จะต้องพิจารณาถึง วันที่จะนับว่าเป็นวันปีใหม่ผู้ชาย(หรือเรียกว่า วันปีใหม่น้อย)ด้วยว่าต้องไม่ตรงกับวันหมู

ชาวบ้านจะมองว่าวันหมูหมายถึงหมูป่า ถ้าเป็นหมูป่าผู้ชายก็ไม่มีความสามารถที่จะ เอาชนะได้ เชื่อกันว่าหมูป่าเป็นสัตว์ที่มีความชั่วร้ายมากกว่าคุณอาฮี เพราะหมูป่าสามารถฆ่าคุณ อาฮีได้ รวมทั้งกัดกินพืชผลทางการเกษตรให้เสียหายด้วย แต่หากตรงกับวันคุณอาฮีสามารถ จัดงานได้ เชื่อกันว่าผู้ชายมีความสามารถที่จะต่อสู้กับคุณอาฮีได้ มีความเชื่อสำหรับการตัดสินใจ ว่าวันปีใหม่ของผู้หญิงต้องไม่ตรงกับวันคุณอาฮีและวันหมู เพราะปกติผู้หญิงไม่สามารถต่อสู้กับ คุณอาฮีได้ หมุนั้นหมายถึงหมูป่า จะเคราะห์ไม่ดีอาจโดนเลียของหมูป่ากัดได้

ชาวบ้านโดยเฉพาะกลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) เชื่อกันว่า ผีที่สำคัญหลักๆ ของหมู่บ้านมี 2 ประเภท คือ ประเภทแรกผีหัวบ้าน เป็นผีที่รักษาป่ามีหลายตน มีอำนาจมากกว่าผีบ้าน แต่ สถานที่ที่ต่างกันก็มีผีหัวบ้านประจำอยู่ไม่ซ้ำกัน

ผีหัวบ้านมี 3 รูปแบบ คือ ซาถือ โหล่งหุขุ เปรียบเสมือน หลักเมือง ถือว่ามีอำนาจมากที่สุด อีต๋ามา เปรียบเสมือน องค์กรักษ์ของหลักเมือง และควอสี เปรียบเสมือน ผู้ช่วยขององค์กรักษ์ ลักษณะของผีหัวบ้านทั้ง 3 รูปแบบ มีอำนาจลดหลั่นลงมาเรื่อยๆตามที่ได้อธิบายไว้

ส่วนประเภทที่สอง คือ ผีบ้าน เป็นผีรักษาบ้านมีเพียงคนเดียวเท่านั้นที่จะคอยดูแลรักษาบ้านแต่ละหลัง โดยจะดูแลในเรื่องต่างๆทั่วไปภายในบ้านไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสุขภาพ ความสุขภายในบ้าน จึงต้องมีการเลี้ยงผีบ้าน เพื่อเป็นการขอบคุณที่คอยช่วยดูแลให้สมาชิกในครอบครัวมีความร่มเย็นเป็นสุขตลอดทั้งปี

การเรียกขวัญ

เป็นอีกความเชื่อหนึ่งที่ผู้นับถือพุทธ(ผี) มักเชื่อกันว่า หากสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง ถ้าไม่สามารถรักษาให้หายได้และอาการยิ่งทวีความรุนแรง นั้นหมายความว่า ขวัญของคนเจ็บป่วยนั้นไม่อยู่กับตัวแล้ว จึงต้องมีการทำพิธีเรียกขวัญ และมักจะเป็นหน้าที่หลักของหมอผีที่ให้ความช่วยเหลือชาวบ้าน เพราะหมอผีเป็นผู้เดียวที่สามารถสื่อสารกับผีได้ บางครั้งชาวบ้านอาจจะให้อาจารย์บ้านช่วยทำนายให้ว่าคนได้กระทำการอะไรที่ส่งผลให้ผีไม่พอใจหรือไม่ แต่ส่วนใหญ่อาจารย์บ้านมักจะเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมสำหรับแก้ไขเรื่องต่างๆเกี่ยวกับชาวบ้าน

มีความเชื่อกันว่าขวัญของคนเราหากไม่อยู่ที่ร่างกายของเราแล้ว ก็สามารถที่จะไปอยู่สถานที่ใดก็ได้ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอเพียงไม่กี่วิธีเนื่องจากว่าหมอผีและผู้เฒ่าผู้แก่ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเรียกขวัญนั้นเริ่มจำความได้น้อยลง ส่วนสิ่งที่นำเสนอนี้เป็นการเรียกขวัญที่มักจะปฏิบัติในกรณีที่มีคนเจ็บป่วยและไม่ค่อยได้ใช้วิธีอื่น รูปแบบการเรียกขวัญที่แตกต่างกันออกไปมีดังนี้

กรณีที่หมอผีทำนายว่าขวัญของผู้ป่วยนั้นไปอยู่ในลำห้วย

อาจารย์บ้านจะไปที่ลำห้วยเพื่อทำพิธีเรียกขวัญ มีการเล่าสืบต่อกันว่าในอดีตเริ่มแรกที่มีสิ่งมีชีวิตนั้นเดิมที พระเจ้าอนุญาตให้มนุษย์มาเกิดและอาศัยอยู่โลกมนุษย์ กำหนดให้อยู่ได้ถึงอายุ 180 ปี เมื่อถึงกำหนดพระเจ้าได้มีคำสั่งให้มนุษย์กลับขึ้นไปที่สวรรค์ ทว่ามนุษย์ผู้นั้นไม่ยอมกลับสู่สวรรค์จึงวิงวอนขอร้องพระเจ้าให้อนุญาตอยู่ต่อที่โลกมนุษย์ยังไม่อยากเสียชีวิต พระเจ้ามีคำสอนว่า หากต้องการจะอยู่บนโลกมนุษย์ต้องทำบุญโดยการช่วยเหลือชีวิตเปรียบเสมือนได้ต่ออายุของมนุษย์ด้วย มนุษย์ผู้นั้นจึงพยายามที่จะหาสิ่งมีชีวิตที่กำลังต้องการความช่วยเหลือแล้ว บังเอิญว่าเห็นมดฝูงใหญ่ตกในลำห้วยและกำลังคืนทรนทรายเพื่อให้มีชีวิตรอด มนุษย์จึงหากิ่งไม้ยื่นลงไปให้มดได้ขึ้นมาจากลำห้วย ซึ่งการทำบุญในครั้งนี้เป็นครั้งยิ่งใหญ่ เพราะสามารถช่วยชีวิตมดได้เร็วกว่าชีวิต พระเจ้าอนุญาตให้มนุษย์อยู่ที่โลกต่อ ฉะนั้นชาวลือชที่บ้านป่าดิ่งกลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) จึงเชื่อกันว่าผู้ป่วยหากต้องการต่อชีวิต รวมกับทำบอกของหมอผีว่าขวัญอยู่ที่ลำห้วยก็ต้องทำพิธีแบบเดียวกับที่มนุษย์ยุคแรกได้ต่อรองกับพระเจ้า คือ ถ้าผู้ป่วยเป็นโสดใช้ไม้ไผ่เพียง 1 อัน สำหรับช่วยชีวิตมดจากลำห้วย แต่ถ้าผู้ป่วยแต่งงานแล้วใช้ไม้ไผ่ 1 คู่

รูปแบบการเรียกขวัญในลำห้วยยังมีอีกแบบ เพียงแต่ว่าการเรียกขวัญจากน้ำในลักษณะนี้ ต้องให้อาจารย์บ้านเป็นผู้ทำพิธี ชาวบ้านคนอื่นไม่นิยมไปกัน เห็นได้จากพิธีที่ค่อนข้างยุ่งยาก คือ อาจารย์บ้านจะไปทีลำน้ำที่จำเป็นต้องมีน้ำไหลและจำนวนมากกว่าที่ในบ้านป่าดิ่งแน่นอน การทำพิธีเรียกขวัญในลำห้วย อาจารย์บ้านต้องไปประกอบพิธีในสถานที่ที่ห่างจากหมู่บ้านพอสมควร เนื่องจากภายในหมู่บ้านนี้ขาดแคลนแหล่งน้ำ

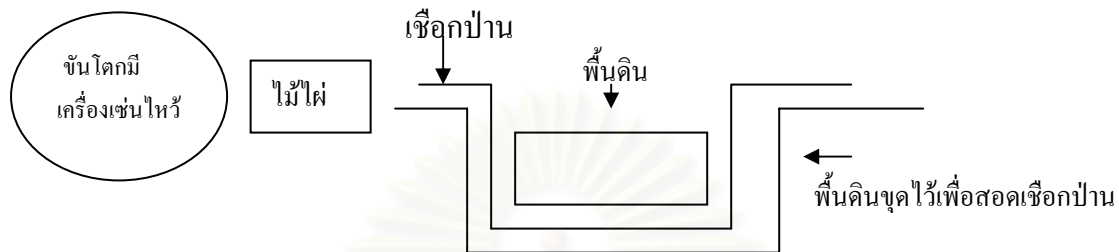
เมื่อพบลำห้วยแล้วจตุรูป เทียน ปักไว้ริมฝั่งจากนั้นแล้วเอาเชือกป่านพันก้อนหินโยนลงไปในน้ำ (เปรียบเสมือนก้อนหินเป็นผู้ป่วย) พร้อมทั้งตะโกนเป็นภาษาลือซอซึ่งมีความหมายว่า “มีคนป่วยมาขอภัยจากผืนน้ำ” อาจารย์บ้านโยนกระดาษเงินกระดาษทอง (คล้ายกับกระดาษไหว้เจ้าของคนไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพฯ) หรือ สังกะสี (เปรียบเสมือนเงิน) ต้องขอว่าผีลำห้วยได้โปรดให้อภัยสงฆ์ขวัญของคนป่วยกลับคืนสู่ร่างกายเขาด้วย ในขณะที่พูดนั้นก็โยนกระดาษเงินกระดาษทอง หรือ สังกะสีลงไปเรื่อยๆ จนกว่าผีลำห้วยจะพอใจ ซึ่งอาจารย์บ้านไม่สามารถอธิบายเป็นภาษาไทยให้เข้าใจได้ เพราะจะเข้าใจโดยส่วนตัวว่าเมื่อไรที่ผีลำห้วยจึงจะยอมคืนขวัญให้ เมื่อทราบแล้วอาจารย์บ้านจะดึงก้อนหินที่พันด้วยเชือกป่านในตอนแรกขึ้นมาจากลำห้วย นำเชือกป่านและก้อนหินกลับไปให้คนป่วย เก็บไว้เปรียบเสมือนขวัญได้กลับมาคืนสู่ร่างกายแล้ว

กรณีที่หมอผีทำนายว่าขวัญของผู้ป่วยนั้นไปอยู่ในดิน

เมื่อขวัญไปอยู่ที่ดิน ต้องไปเรียกขวัญกลับขึ้นมาจากดิน ผู้ที่สามารถทำพิธีได้ไม่จำเป็นต้องเป็นหมอผีหรืออาจารย์บ้านเท่านั้น แต่คนเฒ่าคนแก่สามารถทำได้ สิ่งสำคัญต้องเป็นผู้ชายเท่านั้นที่พอจะมีความรู้ในการประกอบพิธีกรรมก็สามารถเรียกขวัญจากดินได้

วิธีการค่อนข้างซับซ้อน คือ เบื้องหน้าของหมอผีตั้งขันโตกและมีของเช่น ไหว้ เช่น ดอกไม้ที่ทำด้วยกระดาษสา 1 คู่ เหยียดบาท ไข่ เทียน เหนือขันโตกทางด้านหน้าจะวางไม้ไผ่ (หากสมรสแล้วใช้ไม้ไผ่ 1 คู่ แต่ถ้าเป็นโสดใช้เพียง 1 อัน) จากนั้นหมอผีขุดดินให้ลึกลงประมาณ 1 ฟุต ส่วนขนาดของรูนั้น กว้างเล็กน้อยพอที่จะสอดเชือกป่านลงไปแล้วให้โผล่ขึ้นมาจากดินที่อยู่ฝั่งตรงกันข้าม เมื่อเตรียมสิ่งของเหล่านี้เรียบร้อยแล้ว ผู้ป่วยต้องนำเงินมอบให้หมอผี 1 บาท ถือเป็นค่าไหว้ครู หมอผีจับเชือกป่านพร้อมทั้งกล่าวเสียงดังซึ่งแปลเป็นภาษาไทยมีความหมายดังนี้ว่า “อ้าวเร็ว มาช่วยเหลือหน่อย ผิดินมาช่วยชีวิตด้วย” หลังจากทีกล่าวไปเรียบร้อยแล้ว หมอผีจะทราบเองว่าผีดินมาช่วยนำขวัญคืนร่างผู้ป่วยคนนั้น หากมาช่วยแล้วก็จะค่อยๆดึงเชือกป่านเส้นที่อยู่ในดินขึ้นมา จากนั้นก็นำเชือกป่านที่ดึงขึ้นมาพันเป็นวงกลมขนาดพอดีที่จะคล้องคอของผู้ป่วย

เพื่อให้ผู้ป่วยคล้อยคอและเชื่อว่าวัณโรคกลับเข้าร่างแล้ว สุขภาพจะแข็งแรงสมบูรณ์ดั้งเดิม มีภาพด้านล่างเพื่อให้เข้าใจได้มากขึ้น

การเรียกขวัญในรูปแบบนี้ไม่จำเป็นต้องให้หมอผีหรืออาจารย์บ้านมาทำพิธีก็ได้ หากแต่สามารถให้คนเฒ่าคนแก่เพศชายมาประกอบพิธีให้ก็ได้ เนื่องจากการเรียกขวัญแบบนี้นิยมมากกว่ารูปแบบอื่นในกรณีที่อาการป่วยไม่มากนัก จะใช้ชั้นโตกทั้งหมด 3 ขนาด คือ ชั้นล่างสุดใช้ชั้นโตกขนาดใหญ่ น้ำ 1 แก้ว ข้าวสุก 1 ถ้วย ปักธูป 2 ดอก ชั้นกลางใช้ชั้นโตกขนาดกลางภายในภาชนะวาง น้ำ 2 แก้ว ข้าวสุก 2 ถ้วย ธูป 4 ดอก ชั้นบนสุดใช้ชั้นโตกขนาดเล็ก มีน้ำ 3 แก้ว ข้าวสุก 3 ถ้วย ธูป 6 ดอก และไข่ไก่ดิบ 1 ใบต้องมีเชือกป่านวางบนไข่ดิบ ชั้นโตกทั้งหมดนี้ต้องวางภายในบ้านตรงประตูผู้ที่ทำพิธีจะต้องหันหน้าออกนอกบ้าน ให้คนแก่หรือหมอผีหรืออาจารย์บ้านคนใดคนหนึ่งเป็นคนกล่าวเรียกขวัญ เชิญให้ผีภายในบ้านมารับประทานอาหารที่จัดไว้ในชั้นโตกเพื่อขอขมาผีที่คนป่วยอาจจะไปทำอะไรให้ผีไม่พอใจโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

เมื่อทำพิธีเสร็จจะนำไข่ไก่ดิบที่อยู่ในชั้นโตกชั้นบนสุดมาต้มสุก แล้วเปลี่ยนเครื่องเช่น ไหว้แบบเดิมชุดใหม่ทั้ง 3 ชั้นแต่ยังคงต้องใช้ไข่ไก่ที่ต้มเสร็จแล้วมาวางแทนที่ไข่ไก่ดิบ ประกอบพิธีแบบเดิมเมื่อพิธีเสร็จแล้วให้นำเชือกป่านบนไข่ไก่สุกมาคล้องคอ อาจจะมีชาวบ้านมาร่วมพิธีหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่มิใช่ชาวบ้านมาร่วมงานนั้นเจ้าบ้านต้องเลี้ยงอาหาร แต่ตามมารยาทชาวบ้านที่มาร่วมงานต้องนำเหรียญบาท ธูป และข้าวสารมาให้เจ้าบ้าน เพื่อร่วมอวยพรให้ผู้ป่วยมีสุขภาพแข็งแรง หลังจากที่ทำพิธีครั้งที่ 2 เสร็จแล้ว ชาวบ้านที่มาร่วมงานและสมาชิกในบ้านจะนำเชือกป่านมามัดที่ข้อมือพร้อมทั้งอวยพรให้คนป่วยมีสุขภาพแข็งแรง ส่วนเชือกป่านบางส่วนที่อยู่ในชั้นโตกนอกจากจะนำมามัดที่ข้อมือก็นำมาคล้องคอและมัดถุงผ้า โดยในถุงผ้าขนาดเล็กนี้จะใส่เหรียญบาทเพื่อคล้องคอไว้ตลอดเวลาเสมือนว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครอง

สิ่งที่มีผลต่อความเชื่อของชาวเขาเผ่าลีซออีกประการ คือ หิ้งบูชาบรรพบุรุษ ซึ่งเชื่อกันว่า ถ้วยที่ใส่น้ำแต่ละใบถือว่าเป็นวิญญาณบรรพบุรุษ 1 ท่าน ที่จะคอยคุ้มครองลูกหลานที่ยังมีชีวิตอยู่ ให้มีความร่มเย็นเป็นสุข เมื่อลูกหลานไม่ทำอะไรผิดพลาดที่ถือว่าเป็นการลบหลู่บรรพบุรุษก็จะมี ความราบรื่น แต่หากวันใดไปทำในสิ่งที่สร้างความไม่พอใจต่อบรรพบุรุษก็จะต้องถูกทำโทษโดย บรรพบุรุษ คือ ผู้ที่ทำผิดต้องเจ็บไข้ได้ป่วยหรือได้รับบาดเจ็บ

วิธีป้องกันโรคตาแดงของชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่งนี้ คือ การนำเศษผ้าสีแดงมาติดไว้ที่ ประตูหน้าบ้านทันทีที่เห็นว่าเพื่อนบ้านกำลังเป็นตาแดง โดยเชื่อว่าจะป้องกันมิให้ผู้ที่ยังไม่ติดโรค ตาแดงไปติดโรคจากคนอื่นได้

ความเชื่อในเรื่องของการฝังศพ เมื่อขุดหลุมเสร็จแล้วต้องออกจากบริเวณนั้นทันทีที่ได้ยิน เสียงปิ่นหรือเสียงปะทัด คือ เริ่มเคลื่อนศพออกจากบ้าน แต่สิ่งสำคัญสำหรับชาวเขาเผ่าลีซอ บ้านป่าดิ่งเชื่อกันว่าคนที่มิมีชีวิตไปขุดหลุมแล้วไม่หลบออกมา หากเป็นวันที่ดวงชะตาคนนั้นไม่ดี ก็อาจจะถูกวิญญาณของผู้ตายที่กำลังเคลื่อนศพมาผลักดันหลุม เนื่องจากเข้าใจผิดว่าคนที่อยู่ใกล้ หลุมศพจะมาแย่งที่อยู่หรือว่าคิดจะทำร้ายผู้ตาย เมื่อผู้ตายเห็นจึงผลักดันหลุม ในที่นี้มีได้หมายความว่าตกลงไปในหลุมที่ขุดไว้จริงๆ แต่ชาวบ้านหมายถึงว่าคนที่อยู่ใกล้หลุมต้องมีอันเป็นไป ถึงกับเสียชีวิตเพียงไม่กี่วันหลังจากทำพิธีฝังศพเรียบร้อยแล้ว

ในวันที่ 2 ของการฝังศพ ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่งต้องเดินทางไปป่าช้าในตอนตี 3 เพื่อนำอาหารไปให้ผู้ตายใหม่ ระยะทางที่เดินเข้าไปป่าช้าต้องยิงปืนเท่านั้น ไม่สามารถใช้การจุดปะทัดแทนได้และต้องใช้มีดฟันหญ้าตลอดการเดินทางเข้าสู่สานในป่าช้า เพราะเชื่อว่าการกระทำแบบนี้จะช่วยเหลือวิญญาณใหม่ที่เพิ่งเข้าไปอยู่ในป่าช้าที่อาจถูกวิญญาณอื่นซึ่งได้อยู่ก่อนนี้จะมาทำร้ายโดยการฆ่าวิญญาณใหม่ หรือ ในขณะที่วิญญาณใหม่กำลังถูกข่มขู่ก็จะอ้างว่าอย่าเพิ่งทำร้ายเขาเลยเดี๋ยวลูกหลานของเขาก็จะนำอาหารมาให้และเขาจะแบ่งอาหารแก่วิญญาณที่มาอยู่ก่อนด้วย เมื่อไปถึงสุสานของผู้ตายใหม่ ลูกหลานและชาวบ้านก็ต้องพูดทันที โดยการเอ่ยชื่อของผู้ตายว่าพวกเขาได้ฆ่าวิญญาณร้ายหมดแล้ว ไม่ต้องกลัวออกมากินอาหารที่พวกเขานำมาให้กินได้แล้ว ขณะเดียวกันชาวบ้านก็จะนำอาหารมาเพื่อวิญญาณอื่นๆอีกเช่นกัน เพื่อให้วิญญาณใหม่กล้าออกมา กินอาหารที่นำมาให้

ความเชื่อในเรื่องของงานศพที่ว่าเพศชาย 9 เพศหญิง 7 ไม่ว่าจะทำอะไรก็ต้องคำนึงถึงเรื่องเพศเป็นสำคัญนั้น เชื่อกันว่าขวัญของผู้ชายมี 9 ตัว หากเสียชีวิตแล้วแต่ละขวัญจะแบ่งกันดูแล ลูกหลานในตระกูล เช่น คุณแลบ้าน คุณแลลูกหลานแต่ละคนให้ปลอดภัย เป็นต้น

ส่วนข้อห้ามของชาวลิซอบ้านป่าติง คือ ไม่ให้ชาวบ้านหรือคนแปลกหน้าขึ้นไปทำ
 อาปาหุมูอีตามลำพัง เพราะเป็นสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ของชาวเขาเผ่าลิซอ โดยเฉพาะกลุ่มที่นับถือ
 ศาสนาพุทธ(ผี) ที่เป็นเช่นนี้สถานที่ดังกล่าวเป็นที่ที่ผีหัวบ้านจะต้องประจำเพื่อดูแลชาวบ้านทุกคน
 ในบ้านป่าติงให้มีชีวิตที่ดี หากใครปฏิบัติตนไม่เป็นที่พอใจของผีหัวบ้าน ก็จะถูกลงโทษแบบ
 ไม่สามารถรู้สาเหตุว่าทำไมจึงเกิดเหตุการณ์เลวร้ายขึ้นในชีวิตได้

ความเชื่ออีกเรื่องหนึ่งที่เล่าต่อกันมา เป็นเรื่องของข้าวที่ชาวเขาเผ่าลิซอทุกเผ่าได้กินนั้นมี
 ประวัติความเชื่อว่า ในสมัยโบราณมีข้าวกินโดยไม่ต้องปลูก เพราะเทพเจ้าแห่งความอุดมสมบูรณ์
 ให้นมนุษย์ได้มีไว้เพื่อประทังชีวิต โดยมีขึ้นตามธรรมชาติไม่จำเป็นต้องปลูกแจกเช่นในปัจจุบัน อีก
 ทั้งเมล็ดข้าวก็มีขนาดใหญ่มาก กระทั่งเปลือกข้าวสามารถนำมาเช็ดของได้ แต่มนุษย์กลับ
 นำไปเสียดูจาระของบุตร เป็นเหตุให้เทพเจ้าแห่งความอุดมสมบูรณ์โกรธอย่างมากที่มนุษย์
 ไม่ให้ความเคารพหรือเห็นคุณค่าของสิ่งที่เทพเจ้ามอบให้ จึงเสกไม่ให้มีเมล็ดข้าวเหลืออยู่บน
 โลกแม้แต่เมล็ดเดียว

เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้นมนุษย์ที่เคยมีข้าวมากมายไว้รับประทานกันแต่เวลาผ่านไปเมล็ดข้าวที่
 เคยเห็นอยู่ทั่วไป เหตุใดจึงไม่มีหลงเหลืออีกพยายามค้นหาอย่างไรก็ไม่อีกทั้งร่างกายก็ต้องการ
 อาหารเข้าไปหล่อเลี้ยงร่างกายจึงเริ่มหิวโหยไม่มีอาหารประทังชีวิต แต่มนุษย์ก็ยังไม่ทราบอีกว่า
 ตนทำอะไรที่สร้างความไม่พึงพอใจต่อเทพเจ้า ในภายหลังเมื่อทราบในเหตุผลที่เทพเจ้า
 ลงโทษจึงพากันไปขอมาต่อเทพเจ้าแห่งความอุดมสมบูรณ์ ให้โปรดเมตตาและโปรยเมล็ดข้าวให้
 มนุษย์ได้กลับมามีอาหารอย่างเช่นอดีต ไม่ว่าจะทำอย่างไรเทพเจ้าแห่งความอุดมสมบูรณ์ก็ไม่ให้อภัย
 มนุษย์จึงให้สุนัขไปขอเมล็ดข้าวจากพระองค์บ้างแต่ก็ไม่มีประโยชน์ บังเอิญว่าเทพเจ้า
 ตากข้าวไว้สุนัขเดินผ่านแล้วติดหางมา 3 เมล็ด เมื่อมนุษย์เห็นเกิดความดีใจอย่างมากรีบนำมาปลูก
 เพื่อให้มีจำนวนมากพอสำหรับทุกคน เหตุการณ์จึงทำให้เกิดพิธีกินข้าวใหม่ สำหรับชาวเขา
 เผ่าลิซอที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) เมื่อทำพิธีเสร็จจะนำข้าวที่ทำพิธีไปให้สุนัขกินก่อนจนกว่าจะอิ่ม
 ถือว่าเป็นการขอบคุณที่นำอาหารมาให้มนุษย์ได้มีชีวิตอยู่จนถึงปัจจุบัน

การเข้าร่วมพิธีไหว้ผีฟ้า(ผีปีใหม่) เชื่อกันว่าผู้ที่เข้าไปอยู่ร่วมในการประกอบพิธี หมายถึง
 การยอมรับว่าเป็นสมาชิกในครอบครัวของชาวเขาเผ่าลิซอนับถือศาสนาพุทธ(ผี) โดยปริยาย ซึ่ง
 ในช่วงปีใหม่นั้นสมาชิกชาวเขาเผ่าลิซอที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) ห้ามออกจากนอกหมู่บ้านเพื่อไป
 ค้างแรมที่บ้านอื่นโดยเด็ดขาด เพราะเชื่อกันว่าผีปีใหม่นี้จะออกไปนอกหมู่บ้านหากสมาชิก
 คนไหนออกนอกหมู่บ้านพร้อมกับผีปีใหม่นั้นตลอดปี ก็จะเกิดสิ่งไม่ดีขึ้นในชีวิตตลอดปีนั้นด้วย
 เช่นกัน ถือว่าไม่เคารพผีปีใหม่ การแก้เคล็ดสำหรับผู้ที่ไม่ทราบ คือ สามารถนำสัมภาระที่ตน

เป็นเจ้าของฝากไว้ที่บ้านหลังนั้น จนกว่าจะถอนต้นไม้ออกก็เปรียบเสมือนว่าได้อยู่ในบ้านเช่นกัน หากไม่จำเป็นชาวบ้านแนะนำว่า พยายามหลีกเลี่ยงการเข้าร่วมประกอบพิธีไหว้ศิวีใหม่ในช่วงที่กำลังปักต้นไม้

วันขึ้นปีใหม่ของชาวเขาเผ่าลีซอที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) มีข้อห้ามที่สำคัญ คือ แยกผู้มาเยือนในตอนเช้า ก่อนที่ชาวบ้านจะประกอบพิธีในวันขึ้นปีใหม่ หากจะมาเยี่ยมที่บ้านนั้น ไม่สามารถที่จะเข้ามาในบ้านได้ตามปกติในกรณีที่ประตูบ้านยังปิดอยู่ ห้ามไปเคาะหรือเรียกคนในบ้านโดยเด็ดขาด คำแนะนำจากชาวบ้านกรณีที่จะเข้าบ้านก่อนที่ชาวบ้านจะเริ่มทำพิธี มีอยู่ว่าให้แขกผู้มาเยือนคนนั้นควรเชิญผู้ชายที่เป็นโสดมา 2 คน (ต้องเป็นคนตระกูลเดียวกัน ห้ามเป็นคนละตระกูลอย่างเด็ดขาด) เพียงแต่ขอให้เป็นคนละตระกูลกับเจ้าของบ้านที่แขกจะไปเยือนเท่านั้น

ขณะที่จะเข้าบ้านต้องเดินตามหลังผู้ชายคู่นี้ โดยที่หากเจ้าของบ้านยังไม่ประกอบพิธีใดๆ ประตูบ้านก็จะปิดมิดชิด จะเปิดให้ในกรณีที่มีคนมาเคาะประตูจำเป็นต้องเป็นผู้ชายโสด 2 คนที่ ต้องเป็นคนแรกมาเคาะประตูบ้านเท่านั้น ชาวบ้านมีความเชื่อว่าการที่ผู้ชายโสด 2 คน มาเคาะประตูบ้านเปรียบเสมือนกับการนำโชคลาภ ความโชคดีต่างๆเข้ามาในบ้าน หลังจากนั้น ประตูบ้านก็จะเปิดตลอดทั้งวันเพื่อเป็นการแสดงถึงความยินดีต้อนรับแขกผู้มาเยือนทุกคน โดยมีขนม น้ำหวาน เหล้าข้าวโพดหรือเหล้าข้าวเปลือก ส้ม อาหารไว้สำหรับต้อนรับแขกผู้มาเยือนทุกคน ไม่ว่าจะเป็ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่งด้วยกันหรือแม้แต่คนพื้นเมืองก็สามารถเข้าไปร่วมฉลองปีใหม่ลีซอกับชาวบ้านได้เช่นกัน

สถานที่สำคัญในหมู่บ้าน

ภายในหมู่บ้านป่าดิ่งมีสถานที่สำคัญต่อชาวบ้านเพียงไม่กี่แห่ง หากทว่ามีการแข่งขันแยกออกเป็น ด้านศาสนาพุทธ (ผี) สถานที่สำคัญ คือ อาปาหุมูฮือ เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์มากสำหรับชาวพุทธ(ผี) ภายใน 1 ปี ชาวบ้านจึงมีโอกาสขึ้นไปกราบไหว้บูชาในช่วงเทศกาลวันปีใหม่ของชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่ง ซึ่งปกติชาวบ้านจะไม่กล้าขึ้นไปที่อาปาหุมูฮือเลย เพราะเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์หากขึ้นไปโดยไม่ไหว้วันปีใหม่อาจถูกทำให้เจ็บ ไข้อย่างรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตได้ และอาปาหุมูฮือจะอยู่สูงที่สุดของหมู่บ้านป่าดิ่ง เป็นสถานที่ที่ผีหมู่บ้านจะต้องคอยดูแลที่ต้องอยู่สูงก็เพื่อให้ผีหมู่บ้านลงมาที่หมู่บ้านเห็นความเป็นไปในหมู่บ้านได้ชัดเจน (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 10)

ภาพที่ 10 ภาพแสดงอาปาหมูอี

ด้านศาสนาคริสต์ สถานที่สำคัญ คือ โบสถ์ ถือเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ แต่ชาวบ้านทุกคนสามารถเข้ามาได้ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่นับถือพุทธ(ผี)ก็ตาม

สถานที่สำคัญของชาวบ้านที่บ้านป่าดิ่งนี้เป็นที่รู้จักของชาวบ้านทุกคน เพียงแต่ว่าชาวบ้านจะสอนลูกหลานของตนให้รู้ว่าสถานที่ที่ห้ามไปโดยเด็ดขาดหรือถ้าจะไปในวันปีใหม่ก็ได้ แต่ต้องมีผู้ใหญ่หรืออาจารย์บ้านขึ้นไปด้วยเท่านั้น ก็คือ อาปาหมูอี แม้ว่ากลุ่มที่เปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์แล้ว ถึงอย่างไรก็จะไม่อนุญาตให้บุตรหลานของตนขึ้นไปที่อาปาหมูอีโดยเด็ดขาดไม่ว่าจะเป็นวันปีใหม่ก็ตาม เกรงว่าบุตรหลานของตนอาจได้รับอันตราย

แม้ว่าโบสถ์สภาจะอยู่ในเขตบ้านป่าดิ่ง จากที่เคยกล่าวไว้ในตอนแรกว่าชาวเขาเผ่าลีซอที่นับถือศาสนาคริสต์ยังมีอีก

ประเพณีพิธีกรรมใน 1 สัปดาห์

ฝ่ายศาสนาพุทธ(ผี) ในรอบ 1 สัปดาห์นั้นชาวบ้านไม่มีพิธีกรรมใดๆ นอกเสียจากว่าจะมีการเรียกขวัญเพื่อรักษาอาการป่วยของชาวบ้านเท่านั้น สามารถเรียกขวัญได้ทุกอาทิตย์

ประเพณีพิธีกรรมใน 1 เดือน

ฝ่ายศาสนาพุทธ(ผี) ชาวเขาเผ่าลีซอ มีปฏิทินประจำเผ่าตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2542 จัดทำโดยกลุ่มองค์กร โครงการ โรคเอดส์ ซึ่งเป็นกลุ่มคริสตจักรตั้งอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยจุดประสงค์

ของการผลิตปฏิทินประจำเผ่าลีซอ เพื่อให้ชาวเขาเผ่าลีซอทราบวันขึ้นปีใหม่ที่แท้จริง เนื่องจากที่ผ่านมาต้องอาศัยการคำนวณจากผู้เฒ่าผู้แก่แต่ละหมู่บ้านเป็นเหตุ ทำให้วันขึ้นปีใหม่ไม่ตรงกัน ในกรณีเมื่อจัดทำปฏิทินออกมาช่วยทำให้ชาวเขาเผ่าลีซอทราบวันสำคัญได้ถูกต้องและแม่นยำมากกว่าในอดีต

วันศีล คล้ายกับเป็นวันพระของชาวไทย แต่ชาวเขาเผ่าลีซอกำหนดให้ภายใน 1 เดือนจะมีวันศีลเพียง 2 วัน ซึ่งตรงกับวันขึ้น 1 ค่ำ (ชาวเขาเผ่าลีซอเรียกว่าข้างแรม) และ วันขึ้น 15 ค่ำ (ชาวเขาเผ่าลีซอเรียกว่าข้างขึ้น) วันศีล ถือเป็นที่ต้องทำความเคารพบรรพบุรุษ ด้วยวิธีการเปลี่ยนน้ำในหิ้งบรรพบุรุษทุกใบด้วย ชาวเขาจะไม่ออกไปทำงานในไร่เป็นอันขาด เนื่องจากเกรงกลัวต่อผีต่างๆ หากเข้าไปในไร่ทำให้ผีไม่พอใจอาจต้องล้มป่วยและหาทางรักษาลำบาก จึงนับว่าเป็นวันหยุดสำหรับชาวเขาเผ่าลีซอที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) เมื่อเวลาผ่านไปความเปลี่ยนแปลงเริ่มเกิดขึ้นกับคนรุ่นหลัง

ในปัจจุบันแม้ว่าชาวเขาเผ่าลีซอที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) ยังคงยึดถือวันศีลเป็นวันหยุด แต่บางครัวเรือนที่ยังเก็บเกี่ยวหรือปลูกพืชไม่เสร็จ รวมถึงจำนวนสมาชิกที่ช่วยกันทำงานมีจำนวนที่น้อย ก็ยังคงออกไปทำงานในไร่เพื่อทำงานให้เสร็จทันฤดูกาล เพียงแต่งานที่ทำนั้นต้องไม่จับของมีคมเป็นอันขาด คนที่ไปไร่ในวันศีลมักจะเข้าไปเก็บฝักข้าวโพดหรือถั่วฝักยาวมากกว่าที่จะเข้าไปเกี่ยวข้าวเนื่องจากต้องจับเกี่ยว อาจเป็นเพราะจิตใต้สำนึกที่ยังคงเกรงกลัวต่ออำนาจร้ายของผีต่างๆ ผู้ที่ออกไปทำงานในไร่เป็นกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 25-30 ปี ให้เหตุผลว่ายุคสมัยเปลี่ยนไปแล้วถ้ากลัวแต่ผีจะมาทำร้าย ผลผลิตของเราก็ไม่ทันกับฤดูกาลที่กำลังจะผ่านไปแน่นอน

ประเพณีพิธีกรรมในรอบปี

ฝ่ายศาสนาพุทธ(ผี)

เทศกาลวันขึ้นปีใหม่ ปีใหม่สำหรับชาวเขาเผ่าลีซอที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี)แบ่งออกเป็นปีใหม่ 2 ช่วง คือ ช่วงแรกถือเป็นวันขึ้นปีใหม่สำหรับผู้หญิงในช่วงแรม 15 ค่ำเดือน 2 หรือขึ้น 1 ค่ำเดือน 3 หรือดูจากปฏิทินสากลว่าเทศกาลตรุษจีน ในแต่ละปีจะไม่แตกต่างกันมาก และจากคำเล่าอ้างของชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) มีอยู่ว่าทุกๆ 3 ปี จะเลื่อนปีใหม่ให้เข้าไปอีก 1 เดือน ส่วนปีที่ผู้วิจัยเข้าสำรวจพื้นที่นี้วันขึ้นปีใหม่ตรงกับวันขึ้น 1 ค่ำเดือน 3 ซึ่งตรงกับปฏิทินสากล คือวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2547 หรือเป็นวันตรุษจีนนั่นเอง ส่วนช่วงที่สองถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ของผู้ชาย จะนับหลังจากที่วันขึ้นปีใหม่ของผู้หญิง 37 วัน หรือเรียกว่าวันปีใหม่น้อย จะมีพิธีกรรมแบบเดียวกับวันปีใหม่ของผู้หญิง

ก่อนที่จะถึงวันขึ้นปีใหม่ประมาณ 3 อาทิตย์ ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่งโดยเฉพาะกลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) ผู้ชายจะไม่สวมใส่ชุดประจำเผ่าลีซอพร้อมทั้งให้เหตุผลว่าในอดีตนั้นทุกคนมีชุดประจำเผ่าเพียงแต่ว่ามีคนพื้นเมืองเข้ามาในหมู่บ้านเพื่อขอซื้อไปหมดแล้ว ปัจจุบันเมื่อถึงวันขึ้นปีใหม่ผู้ชายไม่ว่าจะเด็กเล็ก กระทั่งถึงคนชราจะใส่เพียงกางเกงของเผ่าลีซอเท่านั้น ส่วนเสื้อก็เป็นเสื้อผ้าที่สามารถหาซื้อได้ตามพื้นเมืองทั่วไป ในทางกลับกันฝ่ายสตรีมักตัดเย็บเสื้อผ้าใหม่เพื่อนำมาใส่ในวันขึ้นปีใหม่ นิยมสวมใส่ชุดใหม่ในกลุ่มของสตรีที่ยังไม่แต่งงาน จำเป็นต้องเดินทางไปซื้อผ้าที่จังหวัดเชียงใหม่เพื่อนำมาตัดเย็บกันเอง บางคนก็จะฝากเพื่อนบ้านให้ช่วยซื้อให้ด้วย

การเตรียมตัวเพื่อฉลองในวันขึ้นปีใหม่ไม่เพียงแต่เรื่องเสื้อผ้าเท่านั้น มีการหมักเหล้าข้าวโพดและเหล้าข้าวเปลือก แล้วแต่ที่บ้านใดต้องการหมักเหล้าชนิดใดก็ได้ตามความพอใจถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้ชายในแต่ละครอบครัว เมื่อชาวเขาเผ่าลีซอที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี)ประชุมกันที่บ้านของอาจารย์บ้าน แล้วตกลงกันได้ว่าวันใดของปีนั้นๆที่เป็นวันขึ้นปีใหม่ (ปัจจุบันมีปฏิทินลึซุ ทำให้ทราบได้ว่าวันใดเป็นวันขึ้นปีใหม่) ถึงอย่างไรก็ตามชาวบ้านยังคงมีการนัดประชุมกันที่บ้านของอาจารย์บ้าน เนื่องจากบางครอบครัวที่เคยชินกับการบอกกล่าวเกี่ยวกับวันขึ้นปีใหม่มักจะรอว่าทุกคนพร้อมตกลงกันว่า จะให้มีการจัดงานขึ้นปีใหม่ในหมู่บ้านวันไหน

หลังจากที่ทราบแล้วว่าวันขึ้นปีใหม่ตรงกับวันไหนชาวบ้านจะเริ่มทำเหล้าข้าวโพดเพื่อไว้สำหรับฉลองกันในวันขึ้นปีใหม่ การทำเหล้าข้าวโพดสำหรับชาวบ้านที่บ้านป่าดิ่งนี้จะทำเฉพาะในช่วงเทศกาลวันขึ้นปีใหม่เท่านั้น และมักจะทำก่อนถึงวันขึ้นปีใหม่ประมาณ 2 อาทิตย์เพื่อให้ข้าวโพดและข้าวได้ใช้เวลาในหมัก

ก่อนที่จะถึงวันขึ้นปีใหม่ 1 วัน ช่วง 8.00-9.00 น. ชาวบ้านนิยมทำพิธีดำข้าวปลุกสำหรับนำมาประกอบพิธีในวันขึ้นปีใหม่เพื่อนำไปเซ่นไหว้ทั้งผีหลวง ผีหัวบ้าน ผีบรรพบุรุษ โดยมีวิธีการทำข้าวปลุกและพิธีการดำข้าวปลุกดังนี้ เริ่มที่การแช่ข้าวเหนียว 1 คิน ใส่น้ำให้เยอะๆ นำข้าวเหนียวที่แช่น้ำไว้ 1 คินมานั่งประมาณ 1 ชั่วโมง จากนั้นให้นำข้าวเหนียวที่นึ่งแล้วในขณะที่ยังร้อนอยู่นำมาวางไว้ที่ครก เริ่มพิธีด้วยการจุดธูป 2 คู่ หรือ 3 คู่ ปักไว้ข้างครก และ วางเหล้าที่ซื้อจากในเมือง 1 ขวด ผู้ที่จะดำข้าวเหนียวต้องเป็นผู้หญิงโสด จำนวน 2 คน มาดำเป็นพิธีอาจจะดำเพียง 4-5 ครั้ง ให้ผู้หญิงโสดคนหนึ่งเป็นผู้วางข้าวเหนียวลงในครก ส่วนอีกคนจะทำหน้าที่ดำ เป็นอันเสร็จพิธี

หลังจากนั้นก็ให้ผู้ใหญ่อีก 2 คนมาช่วยกันตำข้าวปุกให้หนึ่งคนทำหน้าที่ตำและอีกคนคอยผสมงาดำกับข้าวเหนียวให้เข้ากัน เนื่องจากว่าการตำข้าวเหนียวผสมงาดำต้องใช้แรงมากกว่าจะตำเสร็จ ข้าวเหนียวสามารถใช้ได้ทั้งสีขาวหรือสีดำก็ได้ เมื่อตำกระทั่งข้าวเหนียวและงาดำเข้ากันดี สิ่งสำคัญต้องใช้เวลาในการตำเพียงไม่นาน ที่ต้องเป็นเช่นนี้เพราะถ้าข้าวเหนียวไม่ร้อนแล้วงาดำไม่สามารถจะผสมกันได้ หลังจากนั้นจะนำมานับให้เป็นก้อนกลม

ส่วนกรณีที่บ้านหลังไหนไม่มีผู้หญิงโสดหรือเด็กยังเล็กกระทั่งไม่สามารถยกสากได้ก็จะขอแรงผู้หญิงโสดคนอื่นมาช่วยตำข้าวปุกที่บ้านของตนได้เช่นกัน ในอดีตทุกครัวเรือนต้องใช้ครกขนาดใหญ่ในการตำ การเปลี่ยนแปลงเริ่มเกิดขึ้นเมื่อมีชาวพื้นเมืองเข้ามาในรูปแบบของพ่อค้าที่เข้ามาติดต่อซื้อขายไม่เพียงแต่ซื้อข้าวโพดเท่านั้น มีชาวพื้นเมืองบางคนเข้ามาซื้อสิ่งของต่างๆที่ชาวเขาเผ่าลือซอมีและเป็นที่น่าสนใจของชาวพื้นเมืองเหล่านั้น เช่น ชุดประจำเผ่าลือซอโดยเฉพาะของผู้หญิง รวมไปถึงครกที่ใช้ตำข้าวปุกก็ได้รับความสนใจจากชาวพื้นเมืองด้วยเช่นกัน ชาวบ้านเล่าให้ฟังว่ามีชาวพื้นเมืองมาขอซื้อครกเพื่อนำไปประดับร้านอาหาร ชาวบ้านก็ยินดีที่จะขายให้ แต่เมื่อขายไปแล้วแม้ว่าจะไม่มีครกไว้สำหรับตำข้าวปุกก็ไม่มีรู้สึกเสียดาย เนื่องจากว่าสามารถใช้กระสอบปยุ่นวดข้าวผสมกับงาแทนการตำข้าวปุกก็ได้ หรือถ้าอยากจะทำก็สามารถไปตัดไม้มาทำก็ได้จึงไม่เกิดความเสียดาย ปัจจุบันบางบ้านก็ยังพอมีครกอยู่บ้าง

หลังจากที่ประกอบพิธีตำข้าวปุกเสร็จในช่วงเช้า เวลาประมาณ 9.00-10.00 น. ชาวบ้านจะเริ่มกลั่นเหล้าโดยที่มีขั้นตอนการผลิตเหล้าข้าวโพดหรือข้าวเปลือกนั้นเหมือนกัน คือ นำใบตองรองภายในข่งให้มิดชิดเพื่อป้องกันมิให้ข้าวโพดหรือข้าวเปลือกหลุดออกจากข่งได้ จำนวนข้าวโพดหรือข้าวเปลือกที่ใช้นั้นแล้วแต่ความต้องการ โดยสัดส่วนข้าวโพดหรือข้าวเปลือก 4 ปีบผสมกับแป้งหมักเหล้า 70 หน่วย (100หน่วย เท่ากับ 120 บาท) กลูกเกล้าส่วนผสมให้เข้ากัน ใช้ใบตองปิดให้มิดชิดแล้วเก็บไว้ประมาณ 10 กว่าวัน เมื่อครบกำหนดเตรียมถังไม้ที่เจาะรูด้านข้างไว้ 1 รู ไว้สำหรับสอดไม้ไผ่เพื่อให้เหล้าที่กลั่นออกมาสามารถไหลออกมาตามไม้ไผ่ที่ยื่นออกมาจากถังไม้ (ปลายไม้ไผ่ต้องผูกป่านไว้แล้วให้เหล้าที่ไหลออกมาลงภาชนะที่รองรับไว้ได้โดยไม่กระเด็น) และจุดเชื่อมระหว่างถังไม้กับไม้ไผ่ต้องใช้ดินเหนียวปิดไว้เพื่อมิให้เหล้าไหลออก ภายในถังไม้ต้องวางไม้เซาะซึ่งสานเป็นรูปวงกลมคล้ายตาลปัตร (เรียกว่า หยุพิ) ปิดที่ก้นถังไม้ นำส่วนผสมข้าวโพดหรือข้าวเปลือกที่หมักเอาไว้แล้วนำไปเพียง 2 ใน 5 ส่วนของถังไม้ที่เตรียมไว้ เมื่อเตรียมภาชนะต่างๆเรียบร้อยแล้ววางในกะทะที่ใส่น้ำจากนั้นนำวางบนกองไฟ ใช้ผ้าพันรอบปากถังไม้ เพื่อนำกระทะขนาดใหญ่อีกใบโดยใส่น้ำวางบนถังไม้ จำเป็นต้องเปลี่ยนน้ำในกระทะทุกครั้งที่น้ำเริ่มร้อน ระยะเวลาในการกลั่นเหล้าประมาณ 2 ชั่วโมงต่อครั้ง

การผลิตเหล้าข้าวโพดและข้าวเปลือกนี้นิยมประกอบพิธีกรรมด้วย(จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 11) หลังจากที่เตรียมอุปกรณ์ต่างๆไว้แล้ว จะบนบานศาลกล่าวต่อผีฟ้าเพื่อให้เหล้าได้ในปริมาณมาก นำน้ำ 1 ชาม วางตะเกียบ 1 คู่ในลักษณะกากบาท จุดธูป 2 ดอก (ใช้ธูปจำนวนคู่) โดยอธิษฐานว่าปีใหม่นี้จะนำหมูไปเลี้ยงเพื่อแก้บน หากได้เหล้าในปริมาณมากเพื่อนำไปฉลองในวันขึ้นปีใหม่

ภาพที่ 11 การผลิตเหล้าข้าวโพดเพื่อบนบานต่อผีฟ้าและเลี้ยงฉลองในวันขึ้นปีใหม่

วิธีการแก้บนนั้นทำหลังจากกั้นเหล้าเสร็จประมาณ 3-4 ชั่วโมง เป็นการนำเหล้าที่ได้มาถวายช่วงที่ประกอบพิธีไหว้ผีฟ้า

ตั้งแต่เช้าของวันสิ้นปีชาวบ้านที่อาศัยอยู่ทางฝั่งที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดจะต้องฆ่าหมูเพื่อไว้สำหรับเลี้ยงแขกผู้เข้ามาเยือนบ้านไม่ว่าจะเป็นใครก็สามารถเข้าเยี่ยมชมเยียนกันได้ และแต่ละครอบครัวก็จะฆ่าหมูเป็นเวลา 2 วัน หากไม่พอเลี้ยงแขกก็จะฆ่าเพิ่มเรื่อยๆ จนกว่าจะเพียงพอ

พิธีไหว้ผีฟ้า (ผีปีใหม่) ช่วงบ่ายของวันก่อนวันขึ้นปีใหม่ ชาวบ้านแต่ละหลังคาเรือนที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี)จะต้องทำพิธีกรรมเพื่อไหว้ผีฟ้า ชาวบ้านเล่าให้ฟังว่าในสมัยโบราณนั้นมีการทำสงครามกัน ความบังเอิญที่ว่าทหารนายหนึ่งเข้ามาในหมู่บ้านลีซอพบกับหญิงชราอายุจนชาวลีซอคนหนึ่ง แล้วเกิดความสงสารจึงบอกหญิงชราคนนั้นว่าวันพรุ่งนี้กองทัพทหารจะผ่านมาบริเวณหมู่บ้านนี้ให้หญิงชราติดธงไว้หน้าบ้าน ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของกองทัพว่าหากบ้านหลังใดมีธงปักอยู่หน้าบ้านหมายถึงเป็นพวกเดียวกันจะได้รับการยกเว้นจากการถูกฆ่า ขณะเดียวกัน

ทหารคนนี้ก็เน้นกับหญิงชราว่าไม่ต้องไปบอกคนอื่น เมื่อถึงเช้าวันรุ่งขึ้นกองทัพทหารได้เดินทางมาที่หมู่บ้านซึ่งหญิงชราผู้นี้อาศัยอยู่จริง แต่สิ่งที่ทำให้นายทหารคนที่บอกให้หญิงชราปัดหน้าบ้านต้องตกตะลึง คือ ทุกหลังคาเรือนทำการติดธงไว้ที่หน้าบ้าน นายทหารคนนั้นจึงเข้ามาหาหญิงชราพร้อมกับถามว่า ทำไมต้องไปบอกคนอื่นด้วย หญิงชราให้เหตุผลว่า หากทุกคนในหมู่บ้านเสียชีวิตกันหมดแล้วคนจะไปพึ่งใคร ขณะที่คนอื่นก็รำวณแน่นอนว่าหลังจากที่คนอื่นเสียชีวิตกันหมดหมู่บ้านก็ย่อมไม่มีผู้คนอาศัยอยู่แล้วคนจะอย่างไร คำตอบที่ได้ยินจากหญิงชราทำให้นายทหารคนนั้นเข้าใจว่าหญิงชราผู้นี้แม้ว่าจะยากจนแต่ก็เป็นผู้ที่มีความคิดกว้างไกล อีกทั้งไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเพียงอย่างเดียว นับได้ว่าเป็นคุณสมบัติสำคัญของความเป็นผู้นำ จึงแต่งตั้งให้หญิงชรายากจนผู้นี้เป็นผู้ปกครองหมู่บ้านนี้

เหตุการณ์ดังกล่าวที่ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่ง(นับถือศาสนาพุทธ(ผี)) เล่าสืบต่อกันมาทำให้เป็นพิธีกรรมที่ยังคงสืบทอดปฏิบัติกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน เพื่อมิให้ครอบครัวของตนถูกฆ่าตาย ที่ต้องคิดแปลงให้ปัดธงไว้บนปลายยอดของต้นไม้ที่นำมาปักไว้หน้าบ้าน มีจุดประสงค์ที่จะให้ผีฟ้าเห็นตรงได้อย่างชัดเจนจะได้ปลอดภัยกันทั้งครอบครัว

ก่อนเริ่มพิธีจะต้องตัดต้นไม้ที่ค่อนข้างสูงประมาณ 2 เมตร เมื่อจะเริ่มประกอบพิธีเข้าบ้านต้องสำรวจก่อนว่ามีแขกเข้ามาเยี่ยมเยียนที่บ้านหรือไม่ กรณีที่มีนิยมนจะเชิญให้ออกไปอยู่นอกบริเวณที่กำลังจะประกอบพิธี ด้วยเหตุผลที่ว่าคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในขณะที่ประกอบพิธีกรรมไหว้ผีฟ้า นั้น หมายถึง การยอมรับว่าเป็นสมาชิกของครอบครัวที่กำลังประกอบพิธีกรรมอยู่ในขณะนั้น เพราะฉะนั้นเมื่อพิธีกรรมเสร็จสิ้นบุคคลที่ถือว่าเป็นสมาชิกในครอบครัวแล้วจะถูกกักบริเวณโดยปริยาย ไม่สามารถที่จะออกไปค้างแรมนอกหมู่บ้านได้ เชื่อกันว่าการที่ใครก็ตามออกไปค้างแรมนอกบ้านเป็นการไม่เคารพผีฟ้า เนื่องจากผีฟ้ากำลังอยู่ด้านบนเพื่อคุ้มครองปกป้องรักษาหากมีใครออกไปแสดงถึงความไม่ให้เกิดผีฟ้าจะส่งผลร้ายต่อผู้ที่ออกไปค้างแรมนอกบ้าน

วิธีการแก้เคล็ดสำหรับผู้ที่ไม่ทราบในเรื่องของการห้ามออกไปค้างแรมนอกบ้าน กรณีที่ไปร่วมพิธีไหว้ผีฟ้า คือ วางสัมภาระของตนไว้ที่บ้านหลังดังกล่าวได้เปรียบเสมือนว่าตนได้ทิ้งเสื้อผ้าไว้แบบเดียวกับที่สมาชิกในครอบครัว จากนั้นก็สามารถออกไปจากหมู่บ้านเพื่อค้างแรมที่อื่นได้

นำต้นไม้ที่ตัดมาปักลงที่ลานนอกบ้านให้ตรงกับกลางหน้าประตูบ้าน สิ่งสำคัญ คือ ที่บริเวณปลายยอดของต้นไม้ ต้องนำผ้าสีหรือกระดาษที่มีสีสันสดใสมาผูกไว้ (เสมือนกับธงสมัยโบราณที่มีการเล่าสืบต่อกันมาว่าจะรอดพ้นจากการถูกฆ่า จากคำบอกเล่าของคนชรากล่าวไว้ว่า

ยิ่งถ้าสามารถหาต้นสนมาปักได้จะยิ่งดีมาก) จากนั้นนำกระบอกไม้ไผ่ขนาดเล็กเส้นผ่าศูนย์กลาง 3-4 เซนติเมตร จำนวน 1 อันมาผูกติดในระดับพอดีที่สามารถปักรูปได้สะดวกไม่จำเป็นต้องสูงหรือต่ำจนเกินไป กระบอกไม้ไผ่ที่ด้านนอกของประตูบ้านปกติจะติดไว้ที่ด้านข้างประตูทั้ง 2 ฝั่งๆละ 1 อันอย่างหนาแน่น รวมทั้งต้องนำกระบอกไม้ไผ่อีก 1 อันไปวางตรงบริเวณเตาไฟที่ไว้สำหรับหุงต้มอาหารเพื่อเป็นการแสดงความเคารพและขอบคุณที่ไฟช่วยทำให้ครอบครัวได้มีอาหารที่สุกได้รับประทาน ส่วนที่หิ้งบรรพบุรุษปกติจะวางกระบอกไม้ไผ่ไว้ที่ได้หิ้งบูชาเพื่อสามารถใส่รูป

การทำเช่นนี้หมายถึงการอัญเชิญผีฟ้า(ผีปีใหม่) (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 12) ให้เข้ามาในบ้านเพื่อเป็นการอวยพรให้สมาชิกทุกคนในบ้านมีชีวิตที่ดีขึ้นกว่าปีก่อน จำเป็นอย่างยิ่งที่สมาชิกในครอบครัวผู้ที่ปักรูปจะต้องบอกกล่าวต่อผีบรรพบุรุษให้ทราบว่าในวันที่ปักต้นไม้จะมีผีปีใหม่เข้ามาในบ้านเพื่ออยู่ร่วมกับผีบรรพบุรุษเป็นการชั่วคราวเท่านั้นในช่วงวันขึ้นปีใหม่ที่ ต้องทำเช่นนี้เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดการผิดผีขึ้นภายในบ้าน

หลังจากเตรียมกระบอกไม้ไผ่เรียบร้อยแล้ว หัวหน้าครอบครัวจะเป็นผู้จัดรูปจำนวนคู่ให้ครบตามจำนวนกระบอกไม้ไผ่ สิ่งที่สำคัญในการเริ่มปักรูปนั้น ต้องปักตั้งแต่ที่ต้นไม้ หน้าประตูบ้านด้านนอกทั้งสองข้าง (บางครอบครัวติดกระบอกไม้ไผ่เพียงอันเดียวที่หน้าประตูบ้าน ถึงอย่างไรก็ต้องปักรูปเป็นจำนวนคู่) บริเวณกองไฟ (บางครอบครัวจะไม่ได้บูชาไฟ) หิ้งบรรพบุรุษ หิ้งพระพุทธเจ้า (หิ้งที่ตั้งอยู่ในระดับเดียวกันกับหิ้งบรรพบุรุษ สิ่งที่สามารถสังเกตเห็น คือ หิ้งพระพุทธเจ้านั้นจะมีกระดาษสีเหลืองเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากหิ้งบรรพบุรุษที่กระดาษนั้นจะมีสีสันทากหลายในแต่ละหิ้ง เช่น สีชมพู สีเขียว สีน้ำเงิน) ตามลำดับในเรื่องของหิ้งนั้นแต่ละตระกูลจะไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นกระดาษที่ติดตามหิ้งนั้นในแต่ละตระกูลจะแตกต่างกัน บางตระกูลไม่ต้องติดกระดาษเลย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 12 ภาพแสดงการทำพิธีอัญเชิญผีฟ้าเข้าบ้าน

ในวันก่อนถึงวันขึ้นปีใหม่มิใช่วางเครื่องเช่นใด ๆ จะวางได้ต่อเมื่อถึงวันขึ้นปีใหม่ ชาวเขาเผ่าลีซอเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยจะมีวิธีการรักษาด้วยการฟั่งผี ขณะที่บางครอบครัวในแต่ละปีสามารถช่วยเหลือเพื่อนบ้านที่ป่วยและมาขอความช่วยเหลือให้ผีบรรพบุรุษของตนรักษาอาการป่วย กรณีที่อาการป่วยนั้นหายดี ผู้ป่วยคนนั้นจะต้องนำเครื่องเช่น ไหว้มาถวายให้แก่ผีบรรพบุรุษ ก่อนวันขึ้นปีใหม่ เพื่อเป็นการขอบคุณที่ผีบรรพบุรุษของตระกูลนั้นๆ ได้ช่วยรักษาอาการป่วยของตนให้หายดีขึ้น เครื่องเช่นจะมีข้าวปุก เหล้าข้าวโพดหรือเหล้าข้าวเปลือกก็ได้ เนื้อหมู กล้วย จำนวนคู่ แต่สิ่งที่สมาชิกในครอบครัวต้องรับผิดชอบ คือ ต้องคอยดูแลเรื่องรูปในทุกๆ ครั้ง ชั่วโมงหรือช่วงที่รูปใกล้หมดต้องรีบจุดรูปอันใหม่มิให้ขาดกระทั่งถึงวันขึ้นปีใหม่ ทั้งนี้ทั้งนั้น ต้องขึ้นอยู่กับว่าแต่ละครอบครัวจะมีวันตรงกับวันใด ซึ่งต้องไม่เป็นวันที่ไม่เป็นมงคลต่อสมาชิกในครอบครัวทุกคนด้วย หากทราบแล้วว่าวันใดจะเป็นวันที่อัญเชิญผีฟ้าใหม่ให้ออกจากบ้านได้ก็สามารถถอนต้นไม้ได้แล้ว

พิธีดำหัวหมอผี ตอนค่ำประมาณ 20.00 น. ชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี)จะมารวมตัวที่บ้านของหมอผี แต่ละหลังคาเรือนสามารถส่งตัวแทนมาเข้าร่วมพิธีได้ไม่จำเป็นต้องมาทุกคน เมื่อทุกคนเข้ามาในบ้านหมอผีต่างนำเครื่องเช่น ไหว้(รูปจำนวนหนึ่งเป็นเลขคู่ เหล้าข้าวโพด ข้าวปุกที่ประกอบพิธีเรียบร้อยแล้ว)มาวางไว้ที่ใต้หิ้งบรรพบุรุษของหมอผี แสดงถึงการขอบคุณหมอผีและ

บรรพบุรุษของหมอผีที่ให้ความช่วยเหลือ ในการรักษาอาการเจ็บไข้ได้ป่วยตลอดปีที่ผ่านมา ชาวบ้านจะนั่งด้านข้างโดยไม่ขวางทางเดินระหว่างประตูทางเข้า

หมอผีจะเริ่มพิธีกรรม จุดธูป 1 กำมือใช้มือขวากำธูปไว้หน้ามวนที่เครื่องเช่นของชาวบ้าน ที่นำมาถวาย ส่วนมือซ้ายจะวางไว้ที่เอวตลอดการประกอบพิธี หมอผีจะพูดภาษาลีซอเกี่ยวกับว่า ให้ผีบรรพบุรุษช่วยรักษาอาการเจ็บของผู้ที่เข้ามารักษาในขณะนี้ (มีชายชราผู้หนึ่งมานั่งด้านข้าง ที่หน้าห้องบรรพบุรุษ เพื่อให้หมอผีรักษา) ให้แข็งแรง น้ำเสียงในการพูดจะแตกต่างจากการพูด ธรรมดา คือ การพูดของหมอผีในการประกอบพิธีนั้นค่อนข้างลากเสียงยาวและโหยหวนพอควร ประมาณ 5 นาที หมอผีเดินมาที่กองไฟใช้เท้าเปล่าเหยียบกองไฟออกนอกรั้วเข้าในกองไฟออกมา คำว่า ปีบเปล่าวางกระดาษสาสี่ขาบนปีบให้ชายชราที่ป่วยวางมือขวามบนกระดาษสา วาดรูปมือแล้วนำ รั้วที่หีบมาใส่ไว้ในกระดาษพับเป็นสี่เหลี่ยมขนาดเล็กแล้วลูบที่ศีรษะของชายชรา จากนั้นนำ กระดาษสามาวางที่กองไฟใช้ขี้เถ้ากลบอีกครั้งขณะที่กองไฟนี้ยังมีไฟลุกอยู่ตลอดเวลา ทำเช่น เดียวกันอีกครั้งที่มือซ้าย (ในขณะที่กำลังประกอบพิธีกรรมสมาชิกในบ้านของหมอผียังคงต้องจุด ธูปที่ต้นไม้ ด้านข้างของประตูบ้านด้านนอก หิ้งบรรพบุรุษ)

พิธีกรรมเมื่อผ่านไปได้ประมาณ 10 นาทีเมื่อหมอผีพูดปลอบใจผู้ป่วยว่าไม่ต้องเสียใจที่ เจ็บป่วยจะรักษาให้หาย ชาวบ้านทุกคนที่เข้าร่วมพิธีจะหันหน้าออกนอกบ้านทันที ประตูบ้านก็ ต้องเปิดออกด้วย ทุกคนจะพยายามเรียกบุตรหลานของตนเข้ามาในบ้านหมอผี การทำเช่นนี้ ชาวบ้านอธิบายให้ฟังว่า เป็นการส่งสิ่งชั่วร้ายในชีวิตให้ออกไปให้หมด หมอผีจะขวางใบไม้ที่ อยู่ในแก้วมาที่กลางวงของชาวบ้านซึ่งต่างก็จะอธิษฐานสิ่งต่างๆที่ต้องการ หมอผีจะรินเหล้าให้ อาจารย์บ้านเดิมเป็นคนแรก 2 แก้ว (เหล้าข้าวโศกกับเหล้าที่ซื้อตามร้าน) จากนั้นก็จะรินให้กับผู้ที่ ช่วยเหลือหมอผีในการประกอบพิธีได้ดื่ม ชาวบ้านนำแก้วเปล่าที่วางอยู่ในขัน โศกขึ้นให้หมอผี รินเหล้าที่ประกอบพิธีเรียบร้อยแล้วเพื่อความสิริมงคลในชีวิต เชื่อกันอีกว่าเป็นยารักษาโรคภัย ต้องดื่มทุกคน

ดื่มเหล้ากันครบทุกคน โดยหมอผีจะเป็นผู้รินให้เท่านั้น เริ่มประกอบพิธีกรรมต่ออีกครั้ง กำธูป 2 ดอกด้วยมือขวาววนเวียนที่เครื่องเช่นไหว้พร้อมทั้งพูดไปเรื่อยๆ ประมาณ 10 นาที หีบ เชือกป่านมาคล้องคอเด็กที่อยู่ในพิธีเพียง 2 คน และ หญิงกลางคนอีก 4 คนเท่านั้น โดยไม่บอก เหตุผลว่าทำไมจึงไม่คล้องให้ทุกคนในงาน หมอผีดื่มเหล้าที่ถวายบรรพบุรุษเสมือนว่าเหล้าที่ดื่ม นั้นเป็นตัวแทนของบรรพบุรุษท่านนั้นที่รักษาอาการป่วยให้ชายชรา

เมื่อตีหม้อแล้วหันมาพูดคุยกับชาวบ้านที่อยู่ในพิธีเกี่ยวกับการรักษา ชายชราที่ป่วยคนนี้ให้ไปเรียกขวัญและต้องเลี้ยงผีป่า เสร็จพิธีกรรมหม้อผีก็ออกมาให้ชาวบ้านเข้าไปนำเครื่องเช่น ไห้วของตน ถวายแด่บรรพบุรุษของหม้อผี การเช่นไห้ว คือ ชาวบ้านจะจุดธูปที่ได้จัดเตรียมไว้ในกะละมังแล้วและปักลงในกระบอกลไม้ไผ่ที่อยู่ใต้หิ้ง (ในการประกอบพิธีกรรมนี้ถูกห้ามมิให้ถ่ายภาพ แต่สามารถเข้าสังเกตการณ์และจดบันทึกได้เท่านั้น จึงไม่มีภาพเหตุการณ์พิธีค้ำหัวหม้อผี) ทำพิธีกรรมเสร็จทุกคนก็จะไปเดินรำที่บ้านของอาจารย์บ้านช่วง 22.30 น. ถึงเที่ยงคืนต่างก็กลับบ้าน

วันขึ้นปีใหม่ ตั้งแต่เวลาประมาณ 03.00 น. เมื่อได้ยินเสียงไก่ขันครั้งแรก อาจารย์บ้านหม้อผี และชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) โดยเฉพาะผู้ชายจะมารวมตัวกัน เพื่อเดินทางไปทำอาปาหม้อผี และนำเครื่องเช่นไห้ว อาทิเช่น ข้าวปุก เหล้าข้าวโพด หมู ไก่ (สามารถใช้ไก่ 2 ตัว หรือ ถ้าใช้หัวหมูต้องคู่กับไก่ 1 ตัวก็ได้ หรือ หากใช้หมู 1 ตัว ต้องควักไส้ออกโดยไม่ต้องใช้ไก่) การที่จะใช้หมูหรือไก่ อาจารย์บ้านจะเป็นผู้กำหนดเอง รูปปั้นด้วยกระดาษสา และมีเครื่องดนตรีประเภทขลุ่ย (ลิซอ เรียกว่า จยี่ลู่) ซึง (ลิซอ เรียกว่า ซือบือ) แคน (ลิซอ เรียกว่า ฟู่ลู่) เครื่องดนตรีเหล่านี้จะนำขึ้นไปเล่นที่อาปาหม้อผี

หลังจากที่ทำพิธีเช่นไห้วเสร็จก็จะนั่งดื่มเหล้าข้าวโพดที่เตรียมไว้ต่างหาก ชาวบ้านและอาจารย์รวมถึงหม้อผีกลับกันลงมาประมาณ 05.00 น. ส่วนชาวบ้านที่ไม่ได้ขึ้นไปก็จะทำอาหารรอไว้สำหรับเลี้ยงฉลองในวันขึ้นปีใหม่ รวมถึงจะถามผู้ที่ขึ้นไปด้วยว่าปีนี้ตลอดทั้งปี ผีหัวบ้านทำนายว่าอะไร และการทำนายก็สามารถสังเกตได้จากเสียงสัตว์ที่ร้องเป็นเสียงแรกในช่วงเริ่มปีใหม่ ในที่นี้จะไม่นับว่าเสียงไก่ที่ขันปลุกในตอนแรกเป็นเสียงคำทำนาย แต่จะใช้การฟังเสียงจากสัตว์ป่า บางปีก็ไม่มีเสียงสัตว์เลย ซึ่งในปีที่ผู้วิจัยเข้าทำศึกษานั้นมีเสียงนกฮูก เสียงสัตว์ชนิดนี้มีความหมายว่า ปีนั้นจะมีความสุขไม่ว่าจะทำสิ่งใดก็ถือว่าดี เกิดความอุดมสมบูรณ์ต่อไร่

เริ่มเช้าในวันขึ้นปีใหม่แต่ละครอบครัวจะนำเครื่องเช่นไห้ว (ข้าวปุก ส้ม เนื้อหมู เหล้าข้าวโพด) มาวางที่ใต้หิ้งบรรพบุรุษ ส่วนหิ้งพระพุทธรูปเจ้าจะถวายเพียงข้าวปุกอย่างเดียวเท่านั้นห้ามวางเนื้อสัตว์โดยเด็ดขาด ประมาณ 6.30-7.30 น. (บางครอบครัวที่ยึดถือตามบรรพบุรุษ คือ มีการเชิญผู้ชายโสด 2 คน เน้นว่าต้องเป็นคนละครดระกุกกับผู้เชิญด้วย) ในวันสิ้นปีเพื่อให้มาในตอนเช้าของวันขึ้นปีใหม่ ผู้เชิญจะมีข้าวปุก ขนม และเงินอีกจำนวนหนึ่งให้แก่ผู้ชายโสดทั้ง 2 คนที่เข้ามาในบ้าน

พิธีดำหัวอาจารย์บ้าน สิ่งที่อาจารย์บ้านเช่นไหว้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน (แตกต่างจากบ้านอื่นที่มักจะมีเพียง 2 ส่วนเท่านั้น) เครื่องเช่นไหว้ตามหิ้งต่างๆมีดังนี้ หิ้งบรรพบุรุษนั้นและหิ้งบูชาอาจารย์ของอาซาอะมีเครื่องเช่นไหว้เหมือนกัน คือ เนื้อหมู เหล้าข้าวโพด ข้าวปุก เพียงแต่ตำแหน่งนั้นต่างกันว่าหิ้งบรรพบุรุษอยู่ตรงกลาง หิ้งอาจารย์ของอาซาอะมีอยู่ทางด้านขวามือ (กรณีที่หันหน้าเข้าหาหิ้ง) หิ้งที่อยู่ด้านซ้าย คือ หิ้งที่ไว้สำหรับบูชาผีหัวบ้านที่อัญเชิญมาจากอาปาหมูอี (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 13) เครื่องเช่นไหว้จะแตกต่างจากหิ้งอื่นๆ มีข้าวสุก 1 ชาม เหล้าข้าวโพด 1 ชาม น้ำ 1 ชามมีใบไม้ (ชาวบ้านเรียกว่าใบลูกข่า) ไว้สำหรับปะพรมชาวบ้าน

ภาพที่ 13 ภาพแสดงหิ้งบูชาต่างๆภายในบ้านของอาจารย์บ้าน

ชาวบ้านที่เช่นไหว้บรรพบุรุษเรียบร้อยแล้วจะเดินทางมารวมตัวกันที่บ้านของอาจารย์บ้าน พร้อมทั้งนำเครื่องเช่นไหว้(เนื้อหมู เหล้าข้าวโพดหรือเหล้าข้าวเปลือก ข้าวปุก ฐูปจำนวนคู่) มาวางไว้ที่ต้นไม้มิ่งซึ่งปักอยู่หน้าบ้านของอาจารย์บ้านก่อน เริ่มรวมตัวกันตั้งแต่ 9.00-10.00 น. ช่วงที่รอให้การทำพิธีในบ้านของอาจารย์บ้านนั้นชาวบ้านจะเดินรำกันรอบต้นไม้มิ่งที่ไว้หน้าบ้านของอาจารย์บ้านสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานให้แก่ชาวบ้านเป็นอย่างมาก การเดินนั้นผู้เล่นเครื่องดนตรีจะเป็นผู้นำการเดินและชาวบ้านผู้ที่ร่วมเดินด้วยจะต้องดูผู้เล่นเป็นต้นแบบการเดิน (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 14) เวลาประมาณ 10.00 น. ผู้เล่นเครื่องดนตรีจะเดินนำกลุ่มชาวบ้านขึ้นบนบ้านของอาจารย์บ้าน (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 15) โดยที่ชาวบ้านจะหยิบเครื่องเช่นไหว้ของตนเองที่

วางไว้รอบต้นไม้ในตอนแรกไปด้วย เมื่อเข้าไปในบ้านของอาจารย์บ้านแล้วจะหยุดเล่นเครื่องดนตรีทันที เครื่องเช่นไหวันนั้นนำไปวางไว้ที่หิ้งบรรพบุรุษของอาจารย์บ้านและหิ้งผีหัวบ้าน

ภาพที่ 14 ภาพแสดงการเดินรำเพื่อร่วมฉลองวันขึ้นปีใหม่

ภาพที่ 15 ภาพแสดงการร่วมพิธีดำหัวอาจารย์บ้านของชาวลีซอ

พิธีเริ่มต้นเมื่อชาวบ้านเข้ามานั่งในบ้านเรียบร้อยแล้ว อาจารย์บ้านชวนปากให้สะอาดก่อนที่จะประกอบพิธีด้วยการจุดธูปทุกๆ หิ้งๆ ละ 1 ดอกในทุกกระบอกไม้ไผ่ ปักธูปวางไว้ที่ชั้นโตกของผีหัวบ้านอีก 2 ดอก อาจารย์บ้านนั่งคุกเข่าพนมมือพร้อมทั้งบอกกล่าวต่อผีหัวบ้าน บรรพบุรุษ อาจารย์ของอาซาพะว่ามีชาวบ้านมาสักการะบูชาในวันขึ้นปีใหม่ ขอให้ทุกคนมีความสุข ประกอบอาชีพใดก็ขอให้ประสบผลสำเร็จ ปลุกข้าวโพด ข้าวหรือพืชพันธุ์ต่างๆ ก็ให้เจริญงอกงามดี ให้สมาชิกในหมู่บ้านทุกคนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ใช้เวลาในการอธิษฐาน

ประมาณ 30 นาที นำเหล่าข้าวโพด 1 ขวดยาวไว้ด้านข้างของชั้นโศกที่บุซาฟิหัวบ้านพร้อม ทั้งบอกกล่าวต่อผีหัวบ้านด้วยว่าให้เหล่าข้าวโพดนี้ชาวบ้านค้มแล้วตลอดปีมีความสุข มีโชค มีร่างกายแข็งแรง แล้วนำเหล่าข้าวโพดให้ชาวบ้านที่ร่วมอยู่ในพิธีค้ม

อาจารย์บ้านจะรินเหล้าให้หมอผีค้มคนแรกจากนั้นชาวบ้านคนอื่นได้รับเหล้าที่อาจารย์ บ้านรินให้ค้มโดยที่ชาวบ้านไม่สามารถรินเหล้าค้มเองได้ เมื่อทุกคนได้ค้มจนครบอาจารย์บ้าน นำแก้วน้ำที่มีใบลูกข่ามาปะพรมให้ชาวบ้านเป็นการอวยพระคล้ายกับน้ำมนต์ ไม่เพียงเท่านี้ ยังมีการนำข้าวสารมาโปรยให้ชาวบ้านต่างหาสิ่งของมารองรับข้าวสารเพื่อเป็นสิริมงคล ในการนี้ มีชาวพื้นเมืองเข้าร่วมในพิธีนี้ด้วยซึ่งใช้หามกรองรับข้าวสารจากอาจารย์บ้านด้วย เปรียบเสมือนการเก็บความสุขกลับบ้านในเทศกาลขึ้นปีใหม่ เป็นอันเสร็จพิธี ทุกคนจะลง มาที่ลานหน้าบ้านของอาจารย์บ้านเพื่อร่วมกันเดินรำ (ตั้งแต่วันสิ้นปีจนถึงวันขึ้นปีใหม่เด็กผู้ชาย และผู้ชายนิยมจุดปะทัดเพื่อให้ทุกคนทราบว่าม้งงานเลี้ยงฉลองวันขึ้นปีใหม่)

พิธีส่งผีปีใหม่ แต่ละบ้านจะต้องดูฤกษ์ดูยามเสียก่อนว่าวันใดที่เป็นวันดีสำหรับทุกคน ในครอบครัว ในปีนี้ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการณ์นั้น ทุกหลังคาเรือนจะทำพิธีส่งผีปีใหม่ หลังจากวันขึ้นปีใหม่ผ่านไปเพียงวันเดียว ข้อสำคัญของการถอนต้นไม้ คือ ต้องสอบถามกับ อาจารย์บ้านก่อนว่าควรนำต้นไม้ที่ถอนเรียบร้อยแล้วไปทิ้งทางทิศใด เนื่องจากในแต่ละปีจะทิ้ง ในทิศที่ต่างกันต้องให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตัดสินใจ ชาวบ้านไม่สามารถเลือกทิศทางการทิ้งต้นไม้ ได้เอง

พิธีส่งผีปีใหม่ให้ออกจากบ้านและขอพรให้สมาชิกในบ้านทุกคนพ้นจากเคราะห์ร้ายด้วย นั้น เริ่มต้นด้วยการจุดธูปบอกกล่าวแต่ละหิ้งอีกครั้งว่าจะส่งผีปีใหม่ออกจากบ้าน จากนั้นนำ เครื่องเช่นไหว้ทั้งหมด (เนื้อหมู ข้าวปุก ข้าวสวย 2 ถ้วย เหล้า 2 แก้ว) ที่มีอยู่มาวางไว้ที่ต้นไม้ หน้าบ้านอีกครั้ง ผู้ที่ประกอบพิธีต้องเป็นเจ้าบ้าน (นิยมให้ผู้ชาย) ค่ำกล่าวมีอยู่ว่า “สมาชิกใน ครอบครัวทุกคนหลังจากวันนี้เป็นต้นไปขอให้โชคดี ผีเคราะห์ที่ไม่ดีให้ออกไปทางตะวันตก ไม่ว่าจะปลุกข้าว เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ ได้ผลมากกว่าปีที่ผ่านมา มีความสงบสุขทุกคน” เมื่อ เรียบร้อยแล้วจะเข้าไปนำกระบอกลไม้ไผ่ที่ปักธูปทั้งหมดออกมาจากบ้าน เพื่อมาปักรวมที่ต้นไม้ จึงค่อยถอนต้นไม้ออกพร้อมกับกระบอกลไม้ไผ่แล้วให้เดินไปทางทิศตะวันตกทันที เพื่อทิ้งต้นไม้ และกระบอกลไม้ไผ่ (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 16)

ภาพที่ 16 ภาพแสดงพิธีส่งผีปีใหม่

พิธีดำหัวผีหลวง พิธีนี้จะต้องทำหลังจากวันขึ้นปีใหม่ (ผู้หญิง) ภายใน 7 วัน แล้วแต่ว่าอาจารย์บ้านจะเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะทำพิธีวันไหน นิยมขึ้นไปประกอบพิธีกรรม ช่วงเวลา 09.00 น. ชาวบ้านจะมารวมตัวกัน เเท่าที่ผู้วิจัยสังเกตพบว่าอาปาหฺมูฮฺ (สถานที่ที่ผีหลวงอยู่) นั้นห่างจากหมู่บ้านประมาณภูเขาอีกลูกหนึ่งและอยู่สูงกว่าระดับของบ้านเรือนของชาวบ้าน ซึ่งในวันทำพิธีดำหัวผีหลวงเป็นครั้งที่ 2 ที่อาจารย์บ้านและชาวบ้าน(ผู้ชายเท่านั้น)ขึ้นมา ในวันแรก มาตอนประมาณ 03.00 น. มีการสร้างสถานที่ไว้สำหรับเข้าไปประกอบพิธีกรรม ใช้ต้นไม้ตั้งเป็นมุม 4 มุม วางหญ้าคาที่ทำไว้เพื่อเป็นหลังคาซ้อนต้นไม้ที่ตั้ง 4 มุม สิ่งสำคัญ คือ สถานที่ที่สร้างไว้นี้ผู้หญิงไม่สามารถเข้าไปได้ถือว่าเป็นซุ่มที่หวงห้าม

อาจารย์บ้านและชาวบ้าน(ผู้ชายเท่านั้น)รวมถึงเด็กเล็ก เมื่อเดินทางถึงสถานที่ที่ผีหลวงอาศัยอยู่ ใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมง สำหรับจัดเตรียมของสำหรับเซ่นไหว้ อาทิเช่น ข้าวปุก ต้นอ้อยตัดเป็นท่อนประมาณ 1 ฟุต ส้ม ส่วนภาชนะสำหรับใส่เหล้าข้าวโพด อาจารย์บ้านจะเป็นผู้ตัดต้นไม้แล้วเหลาให้เป็นภาชนะสำหรับใส่เหล้า 4 ใบ เมื่อเตรียมเครื่องเซ่นไหว้เรียบร้อยแล้ว อาจารย์บ้านจะนำกระบอกลไม้ไฟที่ตัดมาปักไว้ด้านนอกของซุ่ม และต้องวางเคียงกับซุ่มทางด้านขวามือ นำรูปที่พันด้วยกระดาษสาสีขาว (ชาวบ้านเรียกว่า ดอกกระสวย) ปักที่กระบอกลไม้ไฟที่อยู่ด้านนอกของซุ่ม

หลังจากเตรียมสถานที่ทุกอย่างเรียบร้อยแล้วพร้อมที่จะทำพิธี เฉพาะชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) ต้องเข้าไปอยู่ในซุ้มและทุกคนจะต้องเจียบ อาจารย์บ้านจะไปที่มุมขวามือแต่เดินออกไปไกลกว่าบริเวณนั้นเล็กน้อย จุดปะทัดเพื่อแสดงว่าพิธีดำหัวผีหลวงได้เริ่มต้นแล้วและผีหลวงจะได้มารับเครื่องเช่น ไหว้ด้วย จากนั้นจุดธูปหนึ่งกำมือเข้ามาในซุ้มอธิษฐานให้ปีใหม่นี้เป็นปีที่ดีสำหรับที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) ให้ผีบ้านช่วยดูแลเรื่องสุขภาพ พืชไร่และขอบคุณที่ช่วยให้ทุกคนอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข อาจารย์บ้านใช้ฝ้ายดิบคล้องคอให้เด็กและผู้ใหญ่ที่มาทำพิธี (หมายถึง ผีหลวงได้ปกป้องรักษา) เป็นอันเสร็จพิธี จากนั้นชาวบ้านเป่าแคน และเต็นร่าอยู่ด้านนอกของซุ้มทุกคนก็จะนั่งดื่มเหล้าข้าวโศด ซึ่งชาวบ้านรินเหล้าให้ผู้วิจัยดื่มด้วยถือเป็นการให้เกียรติจากชาวบ้าน (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 17-18)

ภาพที่ 17 ภาพแสดงพิธีดำหัวผีหลวง

ภาพที่ 18 ภาพแสดงเครื่องเช่นผีหลวง

พิธีดำหัวอาจารย์ใหญ่และครูในโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง ในช่วงเช้าหากตรงกับวันราชการ คือ โรงเรียนเปิด อาจารย์บ้านและชาวบ้านทั้งหมดไม่ว่าจะนับถือศาสนาพุทธ(ตี) หรือนับถือศาสนาคริสต์ ก็จะมาร่วมเดินรำล่องวันขึ้นปีใหม่และถือเป็นการอวยพรให้กับคุณครูทุกคนของโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง ชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์จะไม่เข้าร่วมพิธีกรรม เพียงแต่มาร่วมอวยพรและเดินรำเท่านั้น ในการนี้ทางคุณครูของโรงเรียนบ้านป่าดิ่งจะเป็นผู้จัดเตรียมสถานที่ มีต้นไม้ที่ตัดมาทั้งต้น แต่สามารถนำเข้าห้องเรียนได้โดยมีโต๊ะเรียนวางอยู่รอบต้นไม้ ส่วนขบวนของชาวบ้านนำโดยอาจารย์บ้านตามด้วยชาวบ้านที่ถืออ้อห่อ(เป็นรูปสามเหลี่ยมทำจากต้นกล้วยชาวบ้านเชื่อว่าสิ่งที่ทำนี้ คือ สิ่งแทนประเพณี ความนับถือ ความสวยงาม ความอุดมสมบูรณ์) (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 19) ดอกไม้ ข้าวปุก และสิ่งต่างๆที่นำมาประกอบพิธี ขณะที่ขบวนเดินเข้ามาในโรงเรียนจะพากันร้องเพลงลือซอ เดินและมีเครื่องดนตรี ขลุ่ย แคน ซึ่ง ด้วย

ภาพที่ 19 ภาพแสดงอ้อห่อ

สิ่งของที่ชาวบ้านนำมาจะวางไว้ที่โต๊ะ(ทางโรงเรียนจัดเตรียมไว้) ทุกคนในงานทั้งอาจารย์ใหญ่และชาวบ้านทุกคนต้องเข้าร่วมเดินรอบโต๊ะที่ได้วางของไว้ 3 รอบ จากนั้นขบวนของชาวบ้านและเด็กนักเรียนสามารถเดินกัน ประมาณ 1 ชั่วโมง โดยที่อาจารย์ใหญ่และคุณครูไม่จำเป็นต้องร่วมเดินด้วยก็ได้

เมื่ออาจารย์ใหญ่เห็นว่าสมควรแก่เวลาที่จะขอบคุณชาวบ้าน ที่พากันมาอวยพรโดยจะมาที่บริเวณโต๊ะที่จัดเตรียมไว้สำหรับวางเครื่องดำหัวไว้ อาจารย์ใหญ่จะเป็นตัวแทนคุณครูทุกคนในโรงเรียนเพื่อกล่าวขอบคุณและอวยพรให้ชาวบ้านทุกคนที่มาดำหัวให้มีความเจริญรุ่งเรือง ฟ้าผลที่ผลิตก็ขอให้งอกงามสมบูรณ์เต็มที่

หลังจากขอบุคคลแล้วขบวนที่มาค้าหัวสามารถเดินได้ต่อโดยไม่กำหนดเวลา กรณีที่ทางอาจารย์ใหญ่ และ คุณครูทุกคนมี เหตุจำเป็นก็จะกำหนดเวลาให้เดิน หรือถ้าขบวนที่มาไม่วางที่จะเดินต่อก็แจ้งกับทางอาจารย์ใหญ่ว่า ต้องเดินอวยพรหรืออาจมีชาวบ้านบางคนต้องการให้อาจารย์บ้านไปเรียกขวัญจะนำเครื่องค้าหัว (ธูป ดอกไม้ เหล้า 1 ขวดแก้ว 4 ใบ) มาเชิญขบวนซึ่งกำลังเดินอยู่ หลังจากที่ได้รับคำอวยพรแล้ว ขบวนก็จะไปที่บ้านของผู้ที่นำเครื่องค้าหัวมาเชิญ ส่วนของที่ขบวนนำมาให้กับทางโรงเรียนหรือผู้ที่ขบวนไปอวยพร ขบวนต้องกลับไปเอาสิ่งของค้าหัวใหม่ที่บ้านของขบวนเพื่อไปบ้านคนที่มาเชิญ ส่วนผู้ที่เล่นเครื่องดนตรีไม่ต้องเตรียมสิ่งของใดๆ ส่วนชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธ(ศ) และอาจารย์บ้านจะเตรียมเอง

เมื่อถึงช่วงเย็นของวันขึ้นปีใหม่ ชาวบ้านแต่ละหลังคาเรือนจะทำพิธีถวายข้าวปุก เพื่อเป็นการเลี้ยงข้าวปุกแก่บรรพบุรุษ โดยจะเรียกสมาชิกภายในครอบครัวมารวมกันภายในบ้านของแต่ละครอบครัว โดยหัวหน้าครอบครัวจะเป็นผู้นำข้าวสวยวางไว้ที่หิ้ง ขณะเดียวกันให้นำไข่ไก่ที่ต้มสุกแล้วเท่ากับจำนวนเด็กภายในครอบครัวที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี จากนั้นหัวหน้าครอบครัวจะเป็นผู้นำค้ายดิบมัดรอบเสาภายในบ้าน ให้เด็กรับประทานไข่ไก่ที่ต้มสุกนั้น หัวหน้าครอบครัวจะเรียกขวัญสมาชิกในครอบครัว โดยผูกข้อมือให้สมาชิกทุกคนด้วยค้ายดิบและให้พรด้วย ทุกคนก็เดินรอบเสาบ้าน หลังจากนั้นให้นำข้าวปุกที่ทำพิธีไปวางไว้ 1 คู่ เนื้อหมู 1 ชิ้น ธูป 1 คู่ ที่หิ้งบรรพบุรุษ เป็นอันเสร็จพิธี

พิธีต่างๆที่เกิดขึ้นในช่วงเทศกาลวันปีใหม่ของชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่ง ผู้วิจัยได้เรียบเรียงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเฉพาะในปีที่ผู้วิจัยได้เข้าไปทำการศึกษาเท่านั้น

พิธีกินข้าวโพลีใหม่ ช่วงเดือนสิงหาคมจนถึงเดือนกันยายน ชาวเขาเผ่าลีซอที่เก็บข้าวโพลีจะทำพิธีกินข้าวโพลีใหม่ก่อนที่จะขายให้กับพ่อค้า เพื่อให้ปีหน้ามีผลผลิตที่ดีอีก ชาวบ้านสามารถประกอบพิธีกินข้าวโพลีใหม่ได้ไม่จำเป็นต้องทำพร้อมกันทุกคน เพียงแต่ขอให้ในวันขึ้นไม้อ้วนจรม (วันขึ้นหมายถึงวันขึ้นก็คำก็ได้แต่ต้องไม่ใช่วันแรม)

พิธีนี้ต้องเตรียมข้าวโพลีดิบที่ยังมีเปลือกสีขาวคลุมอยู่ นำด้วยมาวางที่หิ้งบรรพบุรุษ 1 ใบ ต่อข้าวโพลี 1 คู่ ลูกแตงกวา 1 คู่ ดอกไม้ต้องวางชิดกันเนื่องจากหิ้งมีขนาดเล็ก ส่วนบริเวณใต้หิ้งบรรพบุรุษ จะนำต้นอ้อยที่ตัดเป็นท่อนเล็ก 1 คู่ กล้วย 1 คู่ สับปะรดลูกเล็ก 1 คู่ ดอกไม้ ใส่ไว้ในคาตู (เป็นภาชนะที่ชาวเขาเผ่าลีซอไว้สำหรับใส่ข้าวโพลีในช่วงเก็บเกี่ยว) หัวหน้าครอบครัวจะเปลี่ยนน้ำในถ้วยทุกใบ จุศรูป 1 คู่หรือ 2 คู่ก็ได้ต่อถ้วย 1 ใบ มักจะอธิษฐานให้ปีหน้ามี

ผลผลิตที่ดีขึ้นและให้ครอบครัวมีความสุข เสร็จพิธี จากนั้นก็ตั้งทิ้งไว้ 2 วัน นำข้าวโศดไปให้ หมูกินส่วนอย่างอื่นก็นำมารับประทานกันเอง

ในปัจจุบันไม่มีพิธีกินข้าวใหม่ เนื่องจากชาวบ้านเห็นว่ามิพิธีกินข้าวโศดใหม่แล้ว เนื่องจากในอดีตพิธีกินข้าวใหม่จะจัดขึ้นระยะเวลาใกล้เคียงกับพิธีกินข้าวโศดใหม่

พิธีกรรมต่างๆ

พิธีขอหมั้น มีการผสมผสานกันระหว่างพิธีของศาสนาคริสต์และศาสนาพุทธ(ผี) เมื่อ ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงมีความเต็มใจที่จะใช้ชีวิตร่วมกัน จากนั้นผู้ปกครองของทั้งสองฝ่ายจะนัด เจรจากันเพื่อสู่ขอฝ่ายหญิง โดยผู้ใหญ่ทางฝ่ายชายจะเดินทางมาบ้านของฝ่ายหญิง ในการเจรจานั้นจะมีผู้นำ คณะกรรมการหมู่บ้านและชาวบ้านในหมู่บ้านป่าดิ่งมาร่วมพิธีการสู่ขอด้วย ใช้ เวลาประมาณ 1 วัน ตลอดเวลาที่ทำการสู่ขอผู้ใหญ่ฝ่ายชายจะต้องรินเหล้าให้กับผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง (ฝ่ายที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) แต่ถ้าเป็นฝ่ายที่นับถือศาสนาคริสต์นั้นจะใช้น้ำอ้อกลม ไม่มีเครื่องต้ม มีนเมา) สำหรับการสู่ขอนั้นมีการตกลงค่าสินสอดรวมถึงข้อตกลงที่จะให้คู่บ่าวสาวไปอยู่บ้านของ ฝ่ายใด ต้องยินยอมทั้งผู้ใหญ่ฝ่ายชายและฝ่ายหญิง รวมถึงเจ้าบ่าวและเจ้าสาวต้องยินยอมด้วย

พิธีแต่งงาน (ด้านศาสนาพุทธ(ผี)) เป็นงานแต่งงานระหว่างเจ้าบ่าวที่นับถือศาสนา พุทธกับเจ้าสาวที่นับถือศาสนาคริสต์ เมื่อทำพิธีสู่ขอเรียบร้อยแล้ว ถึงวันทำพิธีแต่งงานญาติของ เจ้าบ่าวจะมาช่วยทำอาหารที่บ้านเจ้าสาว ขณะที่บ้านของเจ้าสาวจะมีญาติพี่น้องและชาวบ้านใน บ้านป่าดิ่งไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดก็จะเข้ามาช่วยงานตั้งแต่เช้า แต่ภายในงานแต่งงานที่ผู้วิจัยได้ มีโอกาสเข้าไปสังเกตนั้น เจ้าสาวยังคงต้องมาช่วยทำอาหาร กระทั่งใกล้เวลาเริ่มพิธีอีกประมาณ ครึ่งชั่วโมง จึงได้มีโอกาสเข้าไปแต่งตัว ทำให้เวลาที่กำหนดสำหรับพิธีผิดไปอย่างมาก ใน การนี้ชาวบ้านก็ไม่ได้เน้นเรื่องของเวลาที่เป็นมงคลเท่าใดนัก เนื่องจากไม่มีการเร่งให้เจ้าสาว รีบแต่งตัวให้ทันเวลา ขบวนของเจ้าบ่าวจะเข้ามาในบ้านเมื่อทุกฝ่ายพร้อม

พิธีเริ่มขึ้นเมื่อผู้ใหญ่ฝ่ายชายกล่าวเริ่มงาน โดยมีการนำขันโตกวางไว้กลางวงสนทนา ภายในขันโตกจะมีกับข้าวหลายชนิดรวมถึงมีขามขนาดใหญ่ที่ใส่น้ำไว้ เพื่อให้ชาวบ้านที่เข้ามาร่วม ยินดีในงานแต่งงานได้ใส่ของช่วยงาน มารดาของฝ่ายเจ้าบ่าวเป็นผู้นำเงินสินสอดที่ตกลงไว้ใน วันหมั้นมอบให้มารดาฝ่ายเจ้าสาว จากนั้นเจ้าบ่าวจะเข้าไปหยิบซองที่ชาวบ้านใส่ไว้ในขามใหญ่ มาให้เจ้าสาว ซึ่งเจ้าสาวต้องจับชายเสื้อเพื่อรองรับซอง หลังจากนั้นจะมีการอวยพรของผู้ใหญ่ ฝ่ายเจ้าบ่าวและฝ่ายเจ้าสาวให้ทั้งคู่อยู่อย่างมีความสุข ต้องอดทนอย่าใช้อารมณ์ตัดสินปัญหาที่

เกิดขึ้น เมื่อพิธีเสร็จสิ้นพิธีแล้วเจ้าภาพเชิญทุกคนร่วมรับประทานอาหาร (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 20)

ภาพที่ 20 ภาพแสดงพิธีแต่งงานของคู่บ่าวสาวที่มีได้นับถือศาสนาคริสต์ทั้งคู่

งานศพ(ด้านศาสนาพุทธ(ผี)) งานศพจะทำ 2 รูปแบบ คือ

1. กรณีที่ผู้เสียชีวิตถูกฆาตกรรมหรือเกิดอุบัติเหตุ จะวางศพไว้นอกหมู่บ้าน ใช้วิธีการเผาศพ เนื่องจากเป็นผีตายโหงชาวบ้านจะไม่อนุญาตให้นำศพเข้าหมู่บ้านป่าดงโดยเด็ดขาด
2. กรณีที่ชราแล้วเสียชีวิตแม้ว่าจะมีโรคร้ายก็สามารถทำพิธีในหมู่บ้านได้

ประกาศให้ทราบ

เมื่อทราบว่าผู้เสียชีวิตสมาชิกในครอบครัวนั้นต้องแจ้งให้ผู้ช่วยผู้นำทราบ เนื่องจากว่าที่บ้านของผู้ช่วยผู้นำมีเครื่องกระจายเสียง สามารถแจ้งให้ชาวบ้านคนอื่นๆทราบในกรณีนี้แล้วแต่ความสมัครใจของชาวบ้านที่จะมาช่วยเหลืองานศพ ถ้างานศพใดมีแขกมาร่วมงานมาก หมายถึงบุคคลที่เกี่ยวข้อง การให้เกียรติต่อผู้ตาย นอกจากนี้สมาชิกในครอบครัวยังต้องบอกกล่าวญาติพี่น้องที่อยู่หมู่บ้านอื่นให้ทราบด้วย การตั้งศพจะใช้เวลายาวนานเพียงใดขึ้นอยู่กับจำนวนของแขกที่มาในแต่ละวันถ้าไม่มีแขกมาแล้วก็จะตั้งศพไว้ไม่เกิน 3 วัน แต่ถ้ามีแขกมาเยอะทุกวันจะตั้งศพไม่เกิน 7-9 วัน เพราะกลิ่นศพจะรุนแรงขึ้นทุกวัน ผู้ร่วมงานจะนำเงินหรือข้าวสารมาช่วยเหลือเจ้าภาพโดยต้องบอกว่า มาจากหมู่บ้านใด ตระกูลอะไร ให้อะไรบ้าง ซึ่งเจ้าภาพต้องจดบันทึกไว้

การทำความสะดวก

เมื่อมีคนตายจะต้องทำความสะดวกเป็นอันดับแรก ด้วยการต้มน้ำเดือดรอให้อุ่น นำใบยะหล่ามาผึ่ง(หาได้จากในป่า) และ/หรือ ใบโหยงว่า (หาได้จากในหมู่บ้าน) และ/หรือเปลือกของกล้วย มาใส่ในน้ำอุ่น นำมาเช็ดศพให้สะอาดแล้วเช็ดตัวให้แห้งทาแป้ง ใส่เสื้อผ้าชุดใหม่ให้ศพ ในขณะที่ทำความสะดวกต้องนำผ้ามาปิดล้อมรอบเพื่อมิให้ผู้อื่นเห็น (ผู้ที่ทำความสะดวกต้องคว่ำศพเป็นเพศใด หากศพเป็นเพศชายให้ใช้ผู้ทำความสะดวกเป็นเพศชายด้วย ส่วนใหญ่จะให้บุตรของผู้ชายหรือผู้อาวุโสที่เข้าใจในพิธีกรรมเป็นผู้ทำในขั้นตอนนี้)

นำผ้าดิบสีขาวขนาดใหญ่พอที่จะห่อหุ้มศพได้ทั้งร่าง ประมาณ 3-4 เมตร ผ้าดิบพับครึ่งผืนนามยาวเย็บชายผ้าฝั่งปลายเท่า หากเป็นศพผู้ชายเย็บ 9 ครั้ง ศพผู้หญิงเย็บ 7 ครั้ง จากนั้นนำผ้าที่เย็บแล้ววางส่วนที่เย็บไว้ฝั่งปลายเท้าของศพลงไปบนโลงศพ (กรณีโลงศพยังดกไม่เสร็จให้ใช้ไม้อะไรก็ได้ตัดเป็นท่อนเล็ก (กว้างพอที่ศพจะวางร่างได้พอดี) แต่ต้องไม่ใช่ไม้ไผ่วางท่อนไม้ในแนวขวาง ถ้าศพชาย 9 ท่อน ศพหญิง 7 ท่อน จากนั้นนำไม้แผ่นขนาดใหญ่เป็นไม้ไผ่ก็ได้มาวางทับบนท่อนไม้ที่วางในตอนแรก 9 ท่อนหรือ 7 ท่อน นำศพที่ได้ถูกห่อด้วยผ้าดิบ แล้วมาวาง หากโลงศพดกเสร็จสามารถย้ายมาใส่ในโลงศพได้ทันที)

หน้าที่สำคัญของผู้ที่เฝ้าศพ

ในขณะที่บุตรของผู้ตายออกหาสถานที่ฝังศพต้องให้บุตรคนอื่นหรือคนที่ไว้ใจกันจริงๆ คอยดูแลศพ โดยเฉพาะต้องไม่ให้แมลงวันมาไข่ไว้ที่ศพ และต้องนำไก่ต้ม 1 ตัวมาไหว้ศพ 3 มื้อ โดยไหว้ศพเสร็จจะนำไก่ทั้งหมดเก็บไว้ไม่กิน เมื่อถึงวันไปฝังศพจะนำไก่เหล่านี้ไปเผาด้วยวิธีการวางศพ

วางผ้าดิบที่เย็บแล้วให้บริเวณสันผ้าที่พับครึ่งวางพอดีตรงกลางของโลงศพ (ผ้ามีลักษณะตั้งขึ้นเป็นรูปตัววี) ด้านที่ผ้าเปิดจะกางให้ฝั่งที่เย็บปลายผ้าเป็นด้านที่วางเท้าของศพ ปูในโลงศพให้เรียบร้อย วางศพในผ้าแล้วปิดศพให้มิดชิด ผ้าด้านศีรษะจะยาวขึ้นไปเกินศีรษะของศพเพื่อปิดศีรษะให้มิดชิดสามารถเปิด-ปิดได้ ในกรณีที่ญาติพี่น้องต้องการดูศพ ปิดฝาโลงศพ จุดธูป 3 ดอกหรือ 4 ดอก จากนั้นให้นำแก้วใส่น้ำมันหมู เพื่อเป็นเชื้อเพลิงใส่ด้วยดิบลงไปเสมือนเป็นเทียนใช้จุดควบคู่กันกับธูป

การหาสถานที่ฝังศพ

วันรุ่งขึ้นบุตรชายของผู้ตายต้องเดินทางเข้าป่าเพื่อหาสถานที่ไว้ฝังศพ นำไข่ดิบไปเพียงใบเดียวและต้องไปพร้อมกับญาติพี่น้อง หรือคนในหมู่บ้านก็ได้ที่ที่มีความรู้ในเรื่องการหาสถานที่

สำหรับเป็นสุสาน อย่างน้อย 3 คน สถานที่ที่เหมาะสมแก่การฝังศพต้องเป็นบริเวณที่สูงห่างไกลจากการปลูกพืชทางเกษตร สิ่งสำคัญไม่ว่าจะมองจากมุมไหนต้องไม่เป็นภูเขาสองลูกชนกัน โดยมีหลุมศพระหว่างกลาง

เชื่อกันว่าต่อไปลูกหลานจะกลายเป็นโจรหรือถูกปล้นจีหรือทะเลาะกัน และถ้ารู้ว่าบริเวณนั้นมีกลุ่มโจรอาศัยอยู่ก็ห้ามไปฝังศพ เชื่อว่าอาจถูกโจรฆ่าลูกหลาน เมื่อลูกชายของผู้ตายหาสถานที่ได้แล้วจะเป็นผู้ตะโกนบอกศพว่า สถานที่ตรงนี้เหมาะแก่การฝังศพหรือไม่ถ้าเหมาะก็ขอให้ไข่แตก จากนั้นหันหลังให้ต้นไม้ที่คิดว่าเหมาะแก่การฝังศพแล้วโยนไข่ดิบข้ามศีรษะไปด้านหลัง (ถ้าศพยินดีที่จะให้ฝังไข่นั้นก็จะแตกแต่ถ้าศพไม่ยินยอมไข่ก็จะไม่แตก) ต้องหาสถานที่ใหม่โดยทำวิธีเดิม กรณีที่ไข่แตกแล้ว จะหาไม้มาปักไว้เพื่อเป็นสัญลักษณ์ว่าจะฝังศพบริเวณนั้นในวันใหม่

การเชิญผู้ที่จะยกโลงศพ

บุตรของผู้ตายต้องทำหน้าที่เชิญผู้ที่จะมายกโลงศพ (กรณีศพผู้ชายต้องเชิญคนยก 9 คน ศพผู้หญิงต้องเชิญคนยก 7 คน) วิธีการเชิญ คือ นำผ้าดิบสีขาว 1 ผืน กว้าง 2 คืบ ยาว 2 ฟุตครึ่ง เหล่า 2 ถ้วย ต่อการเชิญ 1 คน เป็นการเชิญให้มาแบกศพ แล้วผู้ถูกเชิญจะต้องนำผ้าดิบสีขาวที่ได้มาวางไว้ที่ไหล่ด้านขวาในช่วงทำพิธีศพ นอกนั้นก็ไม่ต้องเชิญแล้วแต่ความสมัครใจของบุคคลเหล่านั้น

การขุดหลุมศพและการเคลื่อนศพ

ส่วนการเคลื่อนศพ ทุกคนมาพร้อมกันในวันฝังศพ เจ้าภาพต้องเตรียมแก้วน้ำที่เป็นรูปมังกรใส่น้ำให้เต็ม 1 ใบ วางบนโลงศพ ผู้ที่ได้รับเชิญให้มายกโลงศพเข้ามาประจำที่พร้อมที่จะยกโดยมีการนำไม้และเชือกมารัดเพื่อเตรียมพร้อมยกแต่ยังไม่ยก จนกว่าผู้เฒ่าผู้ชายที่มีความรู้ในการพูดเกี่ยวกับการยกศพ จะกล่าวให้สวรรค์เปิดทางแก่ผู้ตายซึ่งต้องกล่าวชื่อของผู้ตาย เมื่อพูดเสร็จตบฝ่าโลงศพทันทีแล้วยกโลงศพขึ้นทันทีเช่นกัน (การตบฝ่าโลงต้องแรงพอที่น้ำให้แก้วมังกรจะกระเด็นออกจนหมด) จากนั้นบุตรของผู้ตายก็ต้องเซ็ดบริเวณที่วางโลงศพให้สะอาดเพื่อเป็นการปิดเป้าว่าผู้ตายในบ้านออกไปแล้ว จะมีอีกคนอยู่ด้านนอกเมื่อตบโลงแล้วจะยิงปืนให้ผู้ที่ยกหลุมทราบ ว่าศพได้ออกจากบ้านแล้ว ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นจะพร้อมกันหมดและต้องรวดเร็วด้วย

การขุดหลุมศพให้ดึงไม้ออกจากบริเวณที่ปักไม้ไว้ในวันแรกที่มาหาสถานที่ ชาวบ้านที่เป็นผู้ชายจะนำจอมมาช่วยกันขุดหลุมมีประมาณ 5-10 คน มีการนัดเวลากับทางบ้านของผู้ตายก่อนว่าจะเคลื่อนศพออกจากบ้านเวลาใด เพื่อจะได้ทันเวลาที่จะเคลื่อนขบวนศพ สิ่งสำคัญต้อง

ชุดหลุมให้เสร็จก่อนที่จะเคลื่อนศพ เมื่อชุดเรียบร้อยแล้วต้องหลบออกห่างจากหลุมศพให้ไกลพอควร ยิ่งถ้าได้ยินเสียงปืนหรือเสียงปะทัดจะต้องออกไปห่างโดยด่วน เพราะเป็นสัญญาณว่าศพจะเคลื่อนออกจากบ้านแล้ว

การฝังศพ

ก่อนที่จะนำโลงศพลงหลุมที่ขุดเตรียมไว้ ต้องปักไม้ไว้ที่ด้านขวาของศพบริเวณศีรษะและปลายเท้า อย่างละ 1 แห่ง เมื่อนำโลงศพลงหลุมเสร็จ ให้บุตรชายยืนอยู่ฝั่งขวาของศพพร้อมทั้งหันหลังให้ศพ(กรณีไม่มีบุตรชายจะให้บุตรสาว) จะต้องมีชาวบ้าน 1 คนเป็นผู้นำดินมาวางไว้ที่เสื่อของลูกชาย โดยลูกชายจะต้องจับชายเสื่อด้านหลังให้งอออกนอกลำตัว เมื่อนำดินมาไว้ในชายเสื่อลูกชายจะสละตกลงไปในหลุม (ถ้าคนตายเป็นผู้ชาย ให้ทำจนครบ 9 ครั้ง คือ สละบดินให้หลังที่หลุมศพทางขวาของศพเขยิบไปเรื่อยๆ จำนวน 5 ครั้ง จากนั้นก็เดินอ้อมทางศีรษะไปทางซ้ายของศพทำอีก 4 ครั้ง โดยเขยิบให้ทั่วร่างของศพ แต่ถ้าเป็นศพผู้หญิงจะต้องทำ 7 ครั้ง แบ่งสละบดินทางด้านขวาของศพ 4 ครั้ง ข้างซ้ายของศพ 3 ครั้ง จากนั้นชาวบ้านก็จะขุดดินมาช่วยกันกลบ เมื่อกลบเสร็จแล้วก็จะดึงไม้ที่ปักไว้ตรงส่วนของปลายเท้าศพออก จากนั้นจูดรูป 1 กำมือใหญ่ จ่อลงไปทีรูเพื่อให้ควันลอยออกมาขึ้นฝั่งที่ปักไม้ไว้ด้านศีรษะของศพ เมื่อควันลอยออกมาก็ดึงไม้ทางด้านศีรษะของศพออกพร้อมกับกล่าวว่า “ขวัญคนเป็นออกไปให้หมด” จากนั้นนำดินปิดรูทั้งสอง (เป็นอันเสร็จพิธีในวันแรก)

เริ่มวันที่ 2 เวลาประมาณ 03.00 น. จะฟังว่ามีเสียงไก่ร้องก็จะตื่นเพื่อนำอาหารไปให้ผู้ตายที่ป่าช้า เมื่อไปถึงป่าช้า ลูกหลานต้องพูดว่า “ผีที่จะกินคนตายไม่มีแล้วเราจึงตายไปแล้วให้มากินข้าวได้” หลังจากเอาของมาเช่น ไหว้ศพก็วางอาหารไว้ไม่ต้องนำกลับบ้าน แล้วอีก 3 วันจึงค่อยทำประตูกลับมาที่ฝังศพ เอาดินบริเวณนั้นมาปิดหลุมให้สูงขึ้นจากเดิม จากนั้นนำหินสี่เหลี่ยมหรือ อาจจะไปจ้างให้สลักชื่อบนหิน แต่ถ้าไม่มีก็โบกปูนแล้วเขียนชื่อผู้ตาย ตระกูล วันเดือน ปีเกิด (ถ้าผู้ตายมีบุตรจะต้องใส่ชื่อของบุตรทุกคน) เขียนเป็นภาษาไทย จีน ลีซอ สามารถว่าจ้างให้สลักชื่อบนแผ่นหินโดยสั่งจากประเทศจีนราคาหมื่นกว่าบาท เรียกว่า “ประตูกี้” เพื่อว่าลูกหลานมาที่ป่าช้าก็จะรู้ว่าเป็นศพของใคร

หลังจากทำประตูกี้แล้วให้จับไก่ตัวผู้ 1 ตัว หมูตัวเมีย 1 ตัวไปไหว้เจ้าที่ที่ดูแลป่าช้า เมื่อไหว้เสร็จก็จับไก่ฟาดกับพื้น ห้ามเชือด หมูจะใช้วิธีทุบให้ตายนำไปทำอาหารอีกครั้ง กล่าวว่าเป็นขึ้น 3 คำเดือนเมษายนเป็นวันดี เอามาให้เจ้าหน้าที่ก่อน เพื่อช่วยดูแลดวงวิญญาณใหม่ดวงนี้ด้วย เมื่อทำอาหารก็ต้องดูว่ากระดูกไก่เป็นอย่างไร ถ้าเป็นรูปแปลกก็ต้องถามอีกว่าจะเอาไก่ที่ตัวหมูที่ตัว จึงจะพอใจเจ้าหน้าที่ถ้าไม่ดีก็จะมีผลต่อการดำเนินชีวิตของลูกหลานในอนาคต จากนั้น

เอาธูปปักบนของกินและหลังจากทำพิธีศพเสร็จแล้ว ทุกคนเดินทางกลับเข้าหมู่บ้านเพื่อเลี้ยง ขอบคุณชาวบ้านที่มีน้ำใจมาช่วยงาน หากเป็นผู้ตายเป็นผู้ชายจะเลี้ยง 9 ค่ำ กรณีที่ผู้ตายเป็นผู้หญิง จะเลี้ยง 7 ค่ำ

การไว้ศพที่สุสาน

ครั้งที่ 1 สำหรับการเคารพศพ คือ วันที่ทำประสูติ หลังจากทำพิธีศพไม่ว่าเดือนใดก็ตาม เมื่อถึงวันขึ้น 3 ค่ำ เดือนเมษายนในทุกปีต้องกลับไปเคารพศพอีกให้ครบ 3 ครั้ง บุตรหลานต้องกลับไปสุสานเพื่อนำอาหารไปไหว้ศพ มีหมู ไก่ และจะทำอาหารที่ผู้ตายชอบด้วย ทุกครั้งที่ไปสุสานชาวบ้านก็ต้องไปร่วมงาน และช่วยทำอาหาร บางคนสามารถมอบเงินเพื่อร่วมทำบุญ

เมื่อไปเคารพศพเป็นครั้งที่ 3 หลังจากทำความเคารพศพเรียบร้อยแล้ว ชาวบ้านทุกคนร่วมกันรับประทานอาหาร ส่วนอาหารที่เหลือมักจะให้คนอื่น (สิ่งสำคัญ คือ ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี)จะไม่นำกลับมารับประทานต่อที่บ้านโดยเด็ดขาด) จะมีการเชิญวิญญาณกลับมาอยู่ที่บ้านเพื่อคุ้มครองลูกหลาน บอกวิญญาณว่าอยู่สุสานครบ 3 ปี ให้กลับบ้านได้แล้วไปอยู่กับลูกหลาน โดยอาจารย์บ้านจะนำแก้ว 1 ใบ วางบนขันโตก (เปรียบเสมือนว่าเป็นดวงวิญญาณ) ส่วนบุตรจะถือขันโตกอีกใบโดยมีเหล้า 2 แก้ว สำหรับให้ชาวบ้านเป็นผู้กล่าวเชิญวิญญาณดื่ม ครั้งแรกจะยกให้อาจารย์บ้าน ดื่มพร้อมกับกล่าวเชิญดวงวิญญาณว่า “ให้กลับบ้าน” บริเวณหน้าประสูติ 1 ครั้ง จากนั้นพากันเดินกลับ ตลอดการเดินทางกลับต้องกล่าวเชิญเรื่อยๆและให้ชาวบ้านเป็นผู้ดื่มเหล้าที่บุตรใส่ไว้ในแก้ว 2 ใบ (หากศพเป็นผู้ชาย ให้กล่าวเชิญ 9 ครั้ง ศพเป็นผู้หญิง ให้กล่าวเชิญ 7 ครั้ง) ทุกคนเดินทางเข้าถึงหมู่บ้านต้องกล่าวเชิญอีก ถ้าเป็นศพผู้ชายการกล่าวเชิญครั้งที่ 9 ต้องมาที่ประตูบ้านและบุตรของศพจะเป็นผู้รับแก้วน้ำ 1 ใบจากอาจารย์บ้านเพื่ออันเชิญดวงวิญญาณของศพที่เชื่อกันว่าอยู่ที่แก้วน้ำให้มาคุ้มครองบุตรหลานของตน เป็นอันเสร็จพิธีโดยสมบูรณ์ จากนั้นมีการเลี้ยงขอบคุณชาวบ้านที่มาช่วยงานนี้

สาธารณสุข

อาสาสมัครจากสาธารณสุขเข้ามาปรับปรุงเรื่องน้ำให้ชาวเขาเผ่าลีซอ ในอดีตชาวเขาใช้ตักน้ำจากห้วยมาดื่มโดยไม่ต้ม ทางสาธารณสุขให้ทุนในสร้างท่อน้ำประปาแก่หมู่บ้าน เพื่อให้ชาวบ้านมีความสะดวกและยังแนะนำให้ชาวบ้านต้มน้ำก่อนดื่มด้วย ส่วนชาวเขาก้มีการมอบหมายหน้าที่ให้สมาชิกในหมู่บ้านคนหนึ่งคอยดูแลรักษาให้สภาพของท่อน้ำประปาดีอยู่เสมอ โดยผู้นำในอดีตเสนอให้ชาวบ้านทุกคนจ่ายค่าดูแลให้แก่ผู้ดูแลครบครันต่อเดือนละ 5 บาท วิธีการดูแลคือ จะช่วยปิดหัวก๊อกใหญ่ในกรณีที่ชาวบ้านไม่อยู่ในหมู่บ้าน หรือ ถ้าบ้านใดทำท่อแตกก็ต้องออกค่าใช้จ่ายในส่วนของตน เพื่อมิให้หน้าตองไหลทิ้งสูญเปล่า แต่ปัจจุบันไม่มีผู้ดูแลเรื่องท่อน้ำ

ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ก้อนน้ำบางอันเริ่มมีน้ำซึมไหลทิ้งตลอดเวลาไม่มีการซ่อมแซม อีกทั้งการใช้น้ำของหมู่บ้านป่าดิ่งไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายรายเดือน

เดิมทีสถานีนามัยตั้งอยู่ใกล้กับโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง เจ้าหน้าที่ประจำสถานีนามัยเป็นชาวเขาจะทำหน้าที่เพียงจ่ายยาแต่ไม่สามารถฉีดยาหรือวินิจฉัยโรคที่รุนแรงได้ ต่อมาทางส่วนราชการได้ย้ายให้สถานีนามัย ตั้งอยู่ปากทางเข้าหมู่บ้านและส่งเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอบรมมาประจำที่สถานีนามัยแห่งนี้ โดยปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ประจำนามัย ได้รับการฝึกอบรมจากวิทยาลัยสิรินธรเป็นระยะเวลา 6 เดือนเมื่อจบหลักสูตรได้รับประกาศนียบัตร (แต่ปัจจุบันวิทยาลัยสิรินธรได้ปิดทำการแล้วเนื่องจากเห็นว่าประเทศไทยมีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวกยิ่งขึ้น ทำให้ชาวบ้านสามารถเดินทางไปโรงพยาบาลได้สะดวกมากขึ้นกว่าในอดีต และส่งผลให้สถานีนามัยประจำหมู่บ้านอีกหลายแห่งต้องปิดทำการ โดยให้ชาวบ้านมารักษาตัวกับสถานีนามัยของหมู่บ้านใกล้เคียงหรือเดินทางไปโรงพยาบาล จึงไม่จำเป็นต้องผลิตเจ้าหน้าที่มาประจำสถานีนามัยของหมู่บ้าน เป็นคำบอกเล่าจากเจ้าหน้าที่ประจำนามัย

บริเวณอาณาเขตห่อมบ้านที่สถานีนามัยบ้านป่าดิ่งต้องดูแลรับผิดชอบ คือ บ้านป่าดิ่ง บ้านห้วยหินลาด บ้านห้วยไม้เตื่อ

หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ประจำนามัยบ้านป่าดิ่ง

ดูแลรักษาทางด้านสุขภาพอนามัยของชาวบ้านตั้งแต่เวลา 07.00 น. - 20.30 น. พร้อมทั้งให้คำแนะนำกับชาวบ้านในเรื่องของสุขภาพ เช่น ควรดื่มน้ำก่อนดื่ม รวมถึงการเปิดเครื่องเสียงเกี่ยวกับข้อมูลของโรคภัยที่กำลังระบาดณ.เวลานั้นและวิธีป้องกันให้ชาวบ้านได้เข้าใจ ต้องเดินทางไปปรับเครื่องเวชภัณฑ์จากทางโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า นอกจากนี้ต้องคอยติดต่อกับทางโรงพยาบาลว่าจะมีการประชุมสำคัญอะไรบ้าง โดยจะมีวิทยุสื่อสารที่ใช้สำหรับติดต่อกับทางโรงพยาบาล โดยเฉพาะ

โรคที่มักเกิดขึ้นกับชาวบ้านจะเป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ กล้ามเนื้ออักเสบ เนื่องจากต้องทำงานที่ออกแรงมากๆ

ไม่ว่ากรณีใดๆหากชาวบ้านเจ็บป่วย(นอกจากการรักษาของผู้ที่นับถือพุทธ(ผี))จะไปที่สถานีนามัยเป็นอันดับแรก หากอาการรุนแรงเจ้าหน้าที่ประจำนามัยจะเป็นผู้ออกไปสำคัญของทางโรงพยาบาลให้ อาทิเช่น กรณีเจ็บป่วยอย่างหนักทางเจ้าหน้าที่ประจำนามัยบ้านป่าดิ่ง จะมีใบส่งตัวคนไข้เพื่อนำไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลเวียงป่าเป้า หรือ กรณีการตั้งครรภ์ของชาวบ้านเมื่อเข้ามารับการตรวจมักจะมาตรวจเมื่อตั้งครรถ์ได้ประมาณ 2-3 เดือนแล้วหลังจากทราบแล้วว่า

ตั้งครรภ์ เจ้าหน้าที่ประจำอนามัยจะเป็นผู้ออกไปสำคัญของโรงพยาบาลให้แก่ผู้ที่ตั้งครรภ์ เพื่อจะได้นำไปแสดงให้เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า (เป็นโรงพยาบาลประจำอำเภอ) (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 21) โดยในใบสำคัญนี้จะระบุว่าคนไข้ต้องการตรวจปีศาจและตรวจว่าคนตั้งครรภ์จริงหรือไม่ หลังจากนั้นทางโรงพยาบาลเวียงป่าเป้าได้ผลการตรวจกรณีที่ปรากฏว่าตั้งครรภ์จริงก็จะระบุว่าตั้งครรภ์และให้ผู้ที่ตั้งครรภ์นำใบสำคัญดังกล่าวไปแสดงที่สถานีอนามัยของบ้านโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้าเพื่อฝากครรภ์และให้เจ้าหน้าที่ติดตามให้ทุกเดือน

ภาพที่ 21 ภาพแสดงโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า

เหตุผลที่ต้องไปฝากครรภ์ที่สถานีอนามัยของบ้านโป่งซึ่งเป็นสถานีอนามัยประจำตำบลที่มีเจ้าหน้าที่ประจำเป็นผู้หญิงเนื่องจากสถานีอนามัยบ้านป่าดิ่งมีเพียงผู้ชายเท่านั้น เมื่อคลอดจะไปโรงพยาบาลเวียงป่าเป้าหลังจากคลอดหากมารดาและบุตรแข็งแรงก็สามารถพักอยู่ที่โรงพยาบาลได้ 2-3 วันก็กลับบ้านได้ มีการเสียค่าใช้จ่ายเพียง 30 บาทเท่านั้น

ประธานกรรมการการศึกษาและคณะกรรมการของโรงเรียนบ้านป่าดิ่งได้ร่วมประชุมแล้วได้ผลสรุปว่าจะหางบประมาณมาดูแลผู้ปกครอง เพื่อเป็นสวัสดิการสำหรับผู้ปกครองของนักเรียนซึ่งแม้ว่าจะมีโครงการ 30 บาท รักษาทุกโรคก็ตามแต่กรณีเจ็บป่วยอย่างรุนแรงในเด็ก และผู้ปกครองต้องเดินทางจากหมู่บ้านเพื่อไปเฝ้าอาการของบุตรตนเองที่โรงพยาบาล แน่แน่นอนว่าต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ในขณะที่เดียวกันผู้ปกครองต้องมีค่าใช้จ่ายสำหรับตนเอง คือ ต้องทานอาหารในแต่ละวันที่ต้องอยู่เฝ้าไข้บุตร โดยผลการประชุมมีอยู่ว่าจะมอบรายได้บางส่วนจากการจัดงานปีใหม่ที่จะจัดขึ้นที่บ้านห้วยไม้เต๋อโดยหักค่าใช้จ่ายทั้งหมดแล้วถ้ามีจำนวนเงินมากพอก็จะแบ่งปันมาไว้เป็นเงินสวัสดิการสำหรับผู้ปกครอง

ประเพณีพิธีกรรมในรอบ 1 ปีของโบสถ์คริสต์

ประวัติการเข้ามาของศาสนาคริสต์

ศาสนาคริสต์นับได้ว่าการขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว บ้านป่าตองนี้ถือเป็นอีกส่วนหนึ่งของ การรับเอาวัฒนธรรมทางศาสนาคริสต์เข้าโดยการติดต่อกับบุคคลภายนอก สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของชาวเขาเผ่าลีซอ บ้านป่าตอง ให้มาเคารพต่อพระเจ้า เดิมการนับถือศาสนาพุทธ(สี)มีการสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน ตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ ชาวเขาเผ่าลีซอที่เข้ามาอยู่บ้านป่าตองนี้หลังจากที่ผู้วิจัยทราบเรื่องราวความเป็นมาก็ทำให้พอจะทราบว่า แต่ละครอบครัวนั้นอพยพมาจากต่างที่ต่างถิ่นสามารถมาอยู่รวมกันได้ และแต่ละครอบครัวก่อนที่จะเข้ามาอาศัยที่บ้านป่าตองยังคงนับถือศาสนาพุทธ(สี)เช่นเดียวกัน จึงทำให้เป็นอีกเหตุผลหนึ่งในช่วงแรกเกิดการยอมรับถึงความเป็นพวกพ้อง แม้ว่า จะเดินทางมาจากต่างหมู่บ้านกัน

จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางด้าน การนับถือศาสนาของชาวเขาเผ่าลีซอ คือ การเดินทางเข้ามาในหมู่บ้านของญาติชาวบ้านที่เข้ามาอยู่ในบ้านป่าตอง เนื่องจากมีอาการป่วยที่ไม่สามารถรักษาได้มีความประสงค์แนะนำแนวทางในการรักษาให้กับผู้ป่วย ซึ่งอาศัยอยู่บ้านป่าตองอีกทั้งนับถือศาสนาพุทธ(สี) ถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งในการเจ็บป่วย สิ่งที่ญาติชี้แนะนั้น มุ่งประเด็นไปที่การเปลี่ยนศาสนาสำหรับผู้ป่วย เพื่อให้มีโอกาสกลับมา มีสุขภาพดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

ด้วยความสัมพันธ์ทางเครือญาติ จึงเกิดการรับฟังแนวความคิดที่แปลกแยกไปจากสิ่งที่ เป็นอยู่อย่างมากรวมทั้งสิ่งที่แนะนำนี้เป็นเรื่องที่ลึกซึ้งอย่างมาก อีกทั้งมีความลำบากต่อเปลี่ยนแปลง ญาติของผู้ป่วยนั้นอธิบายถึงเหตุผลที่ควรจะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ คือ หากผู้ป่วยยังคงนับถือศาสนาพุทธ(สี) ความเชื่อรวมถึงพลังอำนาจเหนือธรรมชาติของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น ผีร้ายต่างๆ จะยังคงอิทธิพลต่อชีวิตของผู้ป่วย แต่ในทางกลับกันผู้ป่วยเปลี่ยนความเชื่อมานับถือพระเจ้าผู้ที่จะมีอิทธิพลคอยช่วยเหลือคุ้มครอง ก็คือ พระเจ้า ขณะเดียวกันผีร้ายต่างๆไม่สามารถที่จะเข้ามามีส่วนในการดำเนินชีวิตของผู้ป่วยมากเท่ากับในปัจจุบันอย่างแน่นอน

ในอดีตชาวบ้านนั้นถ้ายังไม่มีตัวอย่างให้เห็นก็จะไม่ยอมเปลี่ยนแปลงอะไรอย่างเด็ดขาด เนื่องจากมีความเชื่อมั่นว่าสิ่งที่มีการยึดถือมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษนั้น จำเป็นต้องรับช่วงต่อหากไม่สืบทอดชีวิตต้องตกอยู่ในภาวะตกต่ำอย่างไม่มีข้อแม้ใดๆทั้งสิ้น ในการนี้ญาติที่เข้ามาชี้แนะเรื่องศาสนาคริสต์ผู้นี้ได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์แล้ว อีกทั้งเหตุผลที่เปลี่ยนนั้นก็รูปแบบเดียวกันกับที่ผู้ป่วยกำลังเผชิญอยู่ คือ เจ็บป่วยมานานและไม่ว่าวิธีการใดก็ไม่สามารถรักษาให้หายได้

ระยะเวลาการเขียนเขียนของญาติภายในหนึ่งวัน มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในเวลาต่อมาอย่างมากมาย คือ หลังจากนี้ครอบครัวของผู้ป่วยปรึกษากันว่าควรทำอะไรดี หนทางต่างๆ ที่ทราบก็ปฏิบัติครบหมดแล้ว วิธีนี้เท่านั้นที่ยังไม่ทำอีกทั้งผู้ที่มาแนะนำก็เป็นญาติพี่น้องที่สนิทกันและเคยป่วยด้วยโรคเดียวกันนี้แต่ในปัจจุบันก็มีสุขภาพที่ดีเป็นปกติ จึงยินยอมให้ผู้ป่วยลองเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์เพียงคนเดียวก่อน เมื่อทราบว่าผู้ป่วยยินยอมเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ญาติผู้นี้จึงนำพาอาจารย์สอนศาสนา เข้ามาที่บ้านป่าดิ่งเพื่ออธิบายเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติของผู้เชื่อใหม่ ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นในชีวิต

บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

นับว่าเป็นบุคคลที่เข้ามาอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านศาสนาของบ้านป่าดิ่งเป็นอย่างมาก ก่อนที่จะเข้ามาเป็นอาจารย์สอนศาสนาประจำบ้านป่าดิ่ง มีความสนใจเกี่ยวกับพระคัมภีร์มานาน เริ่มตั้งแต่จะเดินทางไปประเทศพม่าเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับด้านศาสนาคริสต์ ในปีแรกฝึกร้องเพลงที่มีอยู่เกี่ยวกับทางศาสนาคริสต์ ฝึกเทศนาให้เพื่อนฟัง ส่วนปีต่อมาเริ่มมีวิชาเกี่ยวกับทางด้านการศึกษา เช่น ฝึกปลูกผักชนิดต่างๆ เรียนรู้วิธีการจับปลาอย่างไรให้สามารถนำมาเป็นอาหารเพื่อประทังชีวิตได้ เป็นวิชาที่สามารถทำให้ผู้เรียนทุกคนรู้จักชีวิตจริงเมื่อต้องออกไปเป็นอาจารย์สอนศาสนาประจำเผ่าต่างๆ

อาจารย์สอนศาสนาท่านนี้เรียนเฉพาะเกี่ยวกับภาษาลือชอ ภายในโรงเรียน(ไม่มีชื่อภาษาไทย)จะสนทนาเป็นภาษาพม่ากรณีย์คุยกับเพื่อน แต่ไม่ชำนาญเรื่องการเขียนภาษาไทยสามารถพูดได้คล่องกว่า นอกจากการเรียนที่ประเทศพม่าแล้ว ท่านยังมีความสนใจที่จะแสวงหาความรู้ทางด้านศาสนาคริสต์เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เห็นได้จากประกาศนียบัตรที่นำมาแสดงให้ผู้วิจัยได้ดูนั้นล้วนแล้วแต่เป็นการศึกษาศาสนาคริสต์ทางไปรษณีย์ทั้งสิ้น บางฉบับก็ได้รับขณะที่ยังเรียนอยู่ในประเทศพม่า

ก่อนที่จะเข้ามาเป็นอาจารย์สอนศาสนาอยู่ที่บ้านป่าดิ่ง ท่านได้เคยประจำอยู่ที่เชียงดาว ซึ่งเป็นบ้านเกิดของท่าน มีวิธีการสอนที่ชาวเขาเผ่าลือชอชื่นชอบกระทั่งมีชื่อเสียงโด่งดังอย่างมาก ชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์บ้านป่าดิ่งเมื่อทราบว่า มีอาจารย์สอนศาสนาที่มีความสามารถ จึงส่งตัวแทนของบ้านป่าดิ่งไปเจรจาเพื่อขอให้ท่านช่วยมาประจำที่บ้านป่าดิ่ง เพราะต้องการที่จะให้เยาวชนบ้านป่าดิ่งมีความสนใจในเรื่องศาสนาเพิ่มมากขึ้นรวมถึงเห็นความสำคัญของวิธีการสอนศาสนาว่า หากวิธีการสอนสามารถดึงดูดความสนใจของสมาชิกได้ย่อมเป็นผลดีต่อความมั่นคงของศาสนาคริสต์

หลังจากที่อาจารย์สอนศาสนาท่านนี้ตัดสินใจที่จะมาประจำอยู่บ้านป่าดิ่ง ท่านได้ไปขอ อนุญาตกับทางศูนย์ว่าจะมาประจำอยู่บ้านป่าดิ่ง ทางศูนย์ได้พิจารณาให้งบประมาณสำหรับการปฏิบัติหน้าที่เดือนละ 1500 บาท วิธีการสอนของท่านสามารถทำให้ชาวเขาเผ่าลีซอที่นับถือ ศาสนาคริสต์แทบจะทุกคนต้องเข้าโบสถ์เพื่อฟังการสอนพระคัมภีร์เป็นประจำ ซึ่งวิธีการของ ท่านนั้นมีการเสริมกิจกรรมการแสดงเข้ามา ถือเป็นความแปลกใหม่สำหรับชาวเขาเผ่าลีซอ บ้านป่าดิ่งเป็นอย่างมาก เนื่องจากว่าในรุ่นของอาจารย์ที่สอนศาสนาคนเดิมไม่มีการแสดงใดๆ แต่มักจะสอนแต่คำสอนภายในพระคัมภีร์ ทำให้ชาวบ้านรู้สึกตึงเครียดไม่เกิดความผ่อนคลายเท่าที่ควร

หน้าที่ที่สำคัญของอาจารย์สอนศาสนา คือ สามารถอธิบายพระคัมภีร์ให้ชาวบ้านเกิดความ ศรัทธาและนำไปปฏิบัติจริงเพื่อให้ชีวิตเกิดความสงบสุข สร้างความสามัคคีให้เกิดในหมู่บ้าน นอกจากนี้แล้วยังต้องรายงานจำนวนสมาชิกให้ทางศูนย์ทราบด้วยว่ามีจำนวนสมาชิกลดหรือเพิ่ม ในการเข้าโบสถ์แต่ละครั้ง อาจารย์สอนศาสนาท่านนี้ยังเล่าให้ฟังเพิ่มเติมอีกด้วยว่า ในอดีตช่วง ที่ท่านเข้ามาใหม่นั้น ชาวบ้านมักจะเข้ามาถามไถ่ตลอดเวลาสร้างความรู้สึกร่วมกันเองกับท่าน อย่างมาก แต่ ณ.เวลานี้จำนวนชาวบ้านที่เข้าร่วมในพิธีนั้นเริ่มลดจำนวนน้อยลง ซึ่งท่านได้ นำเรื่องนี้เข้าที่ประชุมกับทางศูนย์ ผลก็คือ ให้ท่านพยายามต่อไปและสมาชิกทางศูนย์จะ อธิษฐานกับพระเจ้าเพื่อเป็นการหนุนใจต่อท่านอีกทางหนึ่ง

แนวทางในการปฏิรูปการสอนศาสนานั้น ท่านได้ใช้ช่วงวันหยุดปิดเทอมในทุกครั้ง เสนอโครงการให้เยาวชนหรือผู้ที่สนใจไปเผยแพร่ศาสนาคริสต์กับชาวเขาเผ่าลีซอหมู่บ้าน ทั้งนี้ ชาวบ้านไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น สามารถทำให้ชาวบ้านกลับมาให้ความสำคัญกับด้าน ศาสนาอีกครั้ง ถือว่าเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยให้ชาวบ้านเกิดความตื่นใจจากที่ไม่เคยได้ออก ไปพบปะชาวเขาเผ่าลีซอหมู่บ้านได้ เหตุผลในการออกไปนอกหมู่บ้านไม่ใช่ไปเพื่อความ สนุกสนานเท่านั้นแต่ส่งเสริมให้เยาวชนเริ่มเรียนรู้วิธีการเผยแพร่คำสอนของพระคัมภีร์ที่ได้ฟังจาก ท่านและอาจารย์สอนศาสนาท่านอื่นๆ ช่วยทำให้เยาวชนเข้าใจว่าสิ่งที่รับฟังไปนั้นสามารถ นำไปใช้ได้จริงและเกิดผลยิ่งใหญ่ด้วย หากสามารถนำคำสอนเหล่านั้นไปช่วยเหลือชาวเขาเผ่า ลีซอด้วยกันให้เข้าใจ

ความเชื่อในพระเจ้า

ความเชื่อเป็นเรื่องที่อยู่ภายในจิตใจ แม้ว่าจะไม่สามารถมองเห็นว่าความเชื่อนั้นมีรูปร่าง เป็นอย่างไร แต่สามารถรับรู้ได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกมา เวลาเท่านั้นที่จะสามารถพิสูจน์ ให้ชาวบ้านเข้าใจได้จริงๆ การที่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์นั้น ไม่เพียงแต่จะช่วยทำให้

สุขภาพดีขึ้นเพียงอย่างเดียว แต่ยังช่วยขยายโอกาสของผู้ที่มีความเชื่ออย่างแท้จริงด้วยว่าชีวิตจะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี สิ่งที่บ้านแสดงออกมานั้น คือ ความพยายามที่จะชักชวนให้ผู้ที่ยังไม่มีเชื่อในพระเจ้าให้ปรับเปลี่ยนความคิดเสียใหม่โดยใช้สิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตเป็นต้นแบบของการถ่ายทอด ให้ผู้อื่นเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากที่ตนเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์แล้ว

รูปแบบของความเชื่อนั้น ชาวบ้านแสดงออกมาหลายรูปแบบ เช่น มีรูปพระเยซูเพื่อให้เกิดความรู้สึกลอยล่องเหมือนว่าท่านได้ช่วยคุ้มครองสมาชิกภายในบ้านให้มีความปลอดภัย การคบค้าสมาคมชาวบ้านที่ยังคงนับถือศาสนาพุทธ(ผี)น้อยลง โดยเฉพาะเมื่อมีการจัดงานพิธีต่างๆของกลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) ชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์จะไม่เข้าไปอยู่ใกล้โดยเด็ดขาด เนื่องจากคำสอนของอาจารย์บ้านเคยกล่าวไว้บ่อยครั้งมากกว่า สิ่งสำคัญที่ห้ามเข้าไปร่วมนั้นเกี่ยวกับการจัดพิธีกรรมของศาสนาอื่น เพราะเชื่อว่าหากเราอยู่ในสถานที่ที่กำลังจัดงานพิธีกรรมอยู่นั้น หมายความว่า เราได้เข้าร่วมประกอบพิธีกรรมเหล่านั้นอย่างสมบูรณ์

กิจกรรมของโบสถ์ในรอบ 1 ปี

โบสถ์คริสต์ของชาวเขาที่ชุมชนแห่งนี้มีพิธีกรรมต่างๆเกิดขึ้นเป็นประจำทุกสัปดาห์ โดยในแต่ละพิธีกรรมมีความต่างกันดังจะแสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ เริ่มต้นตั้งแต่กิจกรรมในโบสถ์ประจำสัปดาห์ ช่วงกลางคืนของทุกวันพุธและวันเสาร์ เวลาประมาณ 19.15-20.15 น. ชาวเขาเผ่าลีซอที่นับถือศาสนาคริสต์ต่างพากันเข้าโบสถ์สภาเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน มีการร้องเพลง (เกี่ยวกับการสรรเสริญพระเจ้า) นมัสการพระเจ้า อาจารย์ประจำโบสถ์เป็นผู้เทศนา ชาวบ้านบางคนขึ้นมานำอธิษฐาน หรือ ถ้าเป็นกรณีที่ชาวบ้านบางคนเจ็บไข้ได้ป่วยก็มีการอธิษฐาน เพื่อขอพรจากพระเจ้าร่วมกันเพื่อให้คนที่กำลังป่วยนั้น มีอาการเป็นปกติในเร็ววัน จุดมุ่งหมายของการทำกิจกรรมในช่วงกลางคืนเพื่อให้สมาชิกที่มีเวลาว่างในช่วงกลางคืนได้ปลดปล่อยความเครียด เพื่อได้รับพระพรจากพระเจ้า

ในช่วงปลายเดือนทางอาจารย์สอนศาสนาประจำโบสถ์และผู้นำรวมถึงผู้ที่มีความเข้าใจในพระคัมภีร์จะมีการประชุมเพื่อให้จัดตารางเวรว่าในคืนวันพุธและคืนวันเสาร์ รวมถึงตลอดวันอาทิตย์นั้นช่วงเวลาใดใครมีหน้าที่เทศนาให้ชาวบ้านฟัง ขณะเดียวกันมีการจัดแบ่งหน้าที่ ทำความสะอาดโบสถ์ให้กับสมาชิกในโบสถ์ด้วย จากนั้นก็แจ้งให้สมาชิกทุกคนในโบสถ์ทราบภายหลังว่าใครต้องทำความสะอาดในวันใด

ส่วนทุกๆวันอาทิตย์ในช่วงเวลาเช้าจนถึงเย็น มีกิจกรรมเหมือนกับคืนวันพุธและคืนวันเสาร์ กิจกรรมที่พิเศษสำหรับชาวเขาเผ่าลีซอ คือ การแสดงของเยาวชนในหมู่บ้าน เช่น การเต้นรำ ผู้คิดทำเต้นจะเป็นอาจารย์สอนศาสนาประจำโบสถ์ ชาวบ้านส่วนใหญ่มักจะนำเรื่องที่เป็นข้อคิดหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในหนึ่งอาทิตย์ ซึ่งได้พบเห็นและต้องการนำมาเล่าให้ฟัง เพื่อเป็นอุทาหรณ์สอนใจสมาชิกด้วยกัน รวมถึงมีการแนะนำให้ระมัดระวังภัยยาเสพติดที่อาจจะเข้ามาทางบุตรหลานได้

กิจกรรมในโบสถ์ประจำเดือนที่เกิดขึ้นทุกวันอาทิตย์แรกของทุกๆเดือน ในช่วงการเข้าโบสถ์รอบที่ 2 (10.55 น.-11.55 น.)จะมีพิธีกินขนมปัง พิธีนี้จัดขึ้นเพื่อให้ชาวคริสเตียนบ้านป่าดิ่งทุกคนระลึกว่า การรับประทานขนมปัง น้ำองุ่นหรือน้ำแดง นั้นมีความหมายทั้งสิ้น ก่อนที่จะรับประทานทางอาจารย์สอนศาสนาจะอธิบายให้ชาวบ้านทราบก่อนทุกครั้งว่า ขนมปัง หมายถึง ร่างกายของพระเจ้า น้ำองุ่นหรือน้ำแดง หมายถึง พระโลหิตของพระเจ้า ผู้ที่จะร่วมพิธีนี้ได้ต้องผ่านการทำพิธีศีลจุ่ม (ต้องมีความเชื่อว่าพระเจ้ามีจริง)

ขณะเดียวกันกิจกรรมในรอบ 1 ปีจะมีประเพณีพิธีกรรมต่างๆ ล้วนมีความสำคัญยิ่งต่อชาวคริสเตียน คือ พิธีกินข้าวใหม่ ผู้นำทางศาสนาของหมู่บ้านนิยมจัดพิธีกินข้าวใหม่ในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน ชาวเขาเผ่าลีซอที่นับถือศาสนาคริสต์ส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวข้าวและข้าวโพดเสร็จแล้วจะประชุมกันว่า พิธีกินข้าวใหม่จะจัดขึ้นวันไหน ซึ่งการประชุมนั้นผู้นำและอาจารย์ที่ประจำอยู่โบสถ์สภาจะปรึกษากัน เพื่อนัดชาวบ้านให้มาประชุมและตกลงว่าจะให้จัดพิธีวันไหน โดยจะมีการเก็บเงินจากสมาชิกของโบสถ์ครอบครัวละ 200 บาทเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับงานนี้โดยเฉพาะ ส่วนใหญ่จะจัดช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน เมื่อได้ข้อสรุปจะประกาศเชิญชาวบ้านทุกคนมาร่วมงาน ไม่ว่าจะนับถือศาสนาพุทธ(ผี) สามารถร่วมงานได้ จากการสังเกตพบว่าชาวเขาเผ่าลีซอที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) ไม่เข้าร่วมพิธีกินข้าวใหม่เลยแม้แต่คนเดียว

ก่อนจะถึงวันเริ่มพิธีกินข้าวใหม่ 1 วัน ชาวบ้านโดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กจะช่วยกันทำความสะอาด เมื่อถึงวันกำหนดจัดพิธีกินข้าวใหม่ ช่วง 08.30 น. ชาวบ้านจะแบ่งหน้าที่กัน บางกลุ่มช่วยกันตัดต้นไม้เพื่อทำโต๊ะสำหรับรับประทานอาหารในตอนกลางวัน (ชาวเขาเผ่าลีซอเรียกว่า “เมโจ”) บางกลุ่มช่วยกันทำอาหาร บ้างก็ช่วยกันทำความสะอาดและตกแต่งสถานที่ให้สวยงาม (จะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 22-24)

ภาพที่ 22 ภาพแสดงการทำโต๊ะรับประทานในพิธีกินข้าวใหม่

ภาพที่ 23 ภาพแสดงการร่วมฉลองในโบสถ์ของชาวอำเภอกับชาวลีซอ

ภาพที่ 24 ภาพแสดงการสอนพระคัมภีร์ของชาวต่างประเทศ

นอกจากมีชาวบ้านในบ้านป่าดิ่งยังมีอาจารย์ใหญ่ ที่มาจากศูนย์ที่เชียงใหม่และผู้ที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องของการสร้างท่อน้ำประปาภูเขาที่มาร่วมงานนี้ด้วย อีกทั้งยังมีกลุ่มเด็กชาวคริสเตียนซึ่งอยู่หอพักพันธกิจเมตตา ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กที่ได้รับทุนจากคริสต์และเป็นชาวอาข่าคือ มีทั้งเด็กที่เรียนทางด้านอาชีพ ระดับมัธยม แต่ทุกคนนับถือศาสนาคริสต์จึงได้รับทุนมีพี่เลี้ยงพามาที่บ้านป่าดิ่งซึ่งพี่เลี้ยงเป็นชาวบ้านที่อาศัยในบ้านป่าดิ่ง มาร่วมในพิธีกินข้าวใหม่และได้ร่วมทำกิจกรรมในโบสถ์ด้วย

ในพิธีด้านหน้าของโบสถ์จะจัดสถานที่ไว้สำหรับให้ชาวคริสเตียนนำผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้มาวางไว้ ถือว่าเป็นการขอบคุณพระเจ้าที่ช่วยทำให้ผลผลิตในแต่ละปีออกงามดี สิ่งที่น่ามาถวายก็เท่ากับว่าให้พระเจ้า ในความเป็นจริงมิชชันนารีถือเป็นตัวแทนของพระเจ้า ก็เท่ากับว่าให้อาจารย์ที่ประจำโบสถ์ แล้วแต่อาจารย์ประจำโบสถ์จะให้ใครก็ได้ จึงมอบของเหล่านี้ให้กับอาจารย์ใหญ่ที่เดินทางมาจากเชียงใหม่

เวลา 10.55 น. ดิฉัน้องเป็นสัญญาณว่าพิธีกำลังจะเริ่มในอีก 5 นาที ให้สมาชิกมาร่วมงานได้แล้ว อาจารย์ประจำโบสถ์เป็นผู้ดำเนินงาน คือ ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในพระคัมภีร์จะมาที่ด้านหน้าแล้วอธิบายให้สมาชิกฟัง สลับกับการร้องเพลงและอธิษฐานให้ปีต่อไปทุกคนมีชีวิตที่ดี ปฏิบัติตนให้ดีไม่ออกนอกกลุ่มนอกรทาง สิ่งใดที่ในพระคัมภีร์สอนควรปฏิบัติให้ได้ พร้อมทั้งอวยพรให้ทุกคนมีความสุข การประกอบพิธีจะมีการแสดงต่างๆของสมาชิก ได้แก่ การแสดงว่าปีหนึ่งๆที่เก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วจะต้องนำมาถวายให้พระเจ้า เพื่อเป็นการขอบคุณที่พระเจ้ามอบแสงแดด สายฝนมาทำให้พืชได้งอกงามดี กระทั่งมนุษย์สามารถนำมาเป็นอาหารให้มีชีวิตอยู่บนโลก

ในการนี้ผู้ที่กล่าวต้องการสื่อให้เห็นว่า เมื่อพระเจ้าเป็นผู้มอบปัจจัยที่สามารถให้พืชงอกงามดี(แสงแดด ปริมาณน้ำฝนที่พอดีกับความต้องการของพืช) พวกเราชาวคริสเตียนทั้งหลายควรจะรู้จักทดแทนพระคุณที่พระเจ้านำมาให้โดยการถวายผลผลิต ซึ่งเป็นสิ่งที่พระเจ้าประทานให้คืนแก่พระเจ้า แม้ว่าพวกเราจะไม่ทราบว่าจะถวายตัวตนที่แท้จริงเป็นอย่างไร แต่การถวายให้อาจารย์สอนศาสนาหรือผู้ที่ทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนาเปรียบเสมือนได้ให้พระเจ้าเพราะบุคคลเหล่านี้ได้ทำตามพระประสงค์ของพระเจ้าที่ต้องการให้มนุษย์ทุกคนพ้นจากบาป หรือการแสดงของกลุ่มที่มาเยือนสมาชิกที่บ้านป่าดิ่งด้วยการร้องเพลงที่มีความหมายว่า เมื่อพวกเราถวายพืชเพื่อมอบแด่พระเจ้า 30 เท่า พระเจ้าก็จะให้คืนเรามา 30 เท่าเช่นกัน ต้องการสื่อให้เข้าใจว่าหากเราทำเพื่อพระเจ้าเท่าไร พระเจ้าก็จะให้เราเช่นเดียวกัน

เมื่อเสร็จสิ้นพิธีกินข้าวใหม่ทุกคนก็ออกมาที่ลานด้านนอกของโบสถ์ เพื่อร่วมกันรับประทานอาหารกลางวัน จากนั้นอีกประมาณชั่วโมงครึ่งก็มีการละเล่นของชาวเขาเผ่าลีซอ เช่น การเหยียบลูกโป่ง การใช้หลอดดูดควักดินเตาจากในจานวิ่งไปไว้ในเส้นวงกลมที่ขีดไว้ซึ่งอยู่อีกฝั่งหนึ่ง การป็นเสาน้ำมันเพื่อเก็บเงินบนนั้น ทุกคนที่เล่นเกมจะได้ขนมเป็นของรางวัล

วันคริสต์มาส ชาวเขาเผ่าลีซอที่นับถือศาสนาคริสต์บ้านป่าดิ่งไม่จัดงานวันคริสต์มาสในหมู่บ้าน เนื่องจากไม่มีงบประมาณในการจัดงาน แต่ในปีนี้มีภรรยาคนหนึ่งที่ต้องการไปเที่ยวหมู่บ้านอื่น โดยมีผู้อาสาจะขับรถพาไปหมู่บ้านที่มีชาวเขาเผ่าลีซอจัดงานคริสต์มาสโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทาง ผู้ที่ไปไม่ต้องออกค่าใช้จ่ายใดๆ แต่อาจารย์สอนศาสนาประจำโบสถ์บ้านป่าดิ่งต้องส่งรายชื่อผู้ที่ต้องการเดินทางไปหมู่บ้านอื่น แสดงความสามารถและร่วมอวยพรในเทศกาลคริสต์มาสกับชาวเขาเผ่าลีซอต่างหมู่บ้าน การส่งรายชื่อไปนี้เพื่อขอขมาประมาณสำหรับเป็นค่าอาหาร หลังจากทราบจำนวนผู้ที่จะไปร่วมกิจกรรมกับทางโบสถ์เรียบร้อยแล้ว ทางศูนย์ฯ ได้จัดงบประมาณเป็นจำนวนเงิน 3000 บาท ในการนี้จากคำบอกเล่าของอาจารย์สอนศาสนาประจำโบสถ์อาจต้องออกทุนส่วนตัวด้วย เนื่องจากมีสมาชิกไปร่วม 20 คน การเดินทางเป็นจำนวน 3 วัน 3 คืน

พิธีกรรมชีวิต

พิธีกรรมศีลจุ่ม พิธีนี้ถือเป็นพิธีอันศักดิ์สิทธิ์สำหรับผู้ที่ จะเข้ามาเป็นสมาชิกของศาสนาคริสต์ โดยชาวเขาเผ่าลีซอที่เป็นผู้รับเชื่อใหม่และต้องเป็นผู้ที่ผ่านการพิสูจน์ตนเองเป็นระยะเวลาประมาณ 1 เดือน ประการแรกต้องมีจิตศรัทธาเชื่อมั่นว่าพระเจ้ามีจริงเป็นสำคัญ รองลงมาคือควรจะปฏิบัติตนให้เป็นคนดีไม่คัมสุราเสพของมีนเมาไม่พุดปด และผู้ที่จะสามารถประกอบพิธีนี้ได้ต้องเป็นอาจารย์สอนศาสนาอย่างน้อย 1 คนและสมาชิกของโบสถ์ที่ผ่านการประกอบพิธีศีลจุ่มแล้ว 1 คน(ในกรณีที่มีอาจารย์สอนศาสนาไปเพียงคนเดียว) ในการประกอบพิธีสมาชิกของศาสนาคริสต์สามารถเข้าร่วมเป็นสักขีพยานได้

หลังจากที่ผู้รับเชื่อใหม่ผ่านการทดสอบตนเองแล้วเป็นเวลา 1 เดือน จะนัดผู้เชื่อใหม่ให้มาที่โบสถ์เพื่อที่อาจารย์สอนศาสนาหรือมิชชันนารีจะเป็นผู้ถามผู้รับเชื่อใหม่อีกครั้งว่า มีความพร้อมในการเป็นสมาชิกของศาสนาคริสต์หรือไม่ หากผู้รับเชื่อใหม่มั่นใจว่าตนเองพร้อมที่จะเป็นคนดี และสามารถปฏิบัติตนได้ตามคำสอนของศาสนาคริสต์ อาจารย์สอนศาสนาเป็นผู้เทศนาเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับศีลจุ่ม ส่วนคณะกรรมการของโบสถ์ ทำหน้าที่อธิษฐาน ในขณะที่ทำพิธีศีลจุ่มชาวบ้านคนอื่นสามารถเข้าร่วมพิธีได้

จากนั้นอาจารย์สอนศาสนาและผู้รับเชื่อใหม่รวมทั้งชาวบ้านจะไปตำลั่วห้วย ถือเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์การทำพิธีจริงๆจะมีเพียง 3 คน โดยผู้รับเชื่อใหม่จะอยู่ระหว่างอาจารย์สอนศาสนาและคณะกรรมการของโบสถ์หรือสมาชิกของศาสนาคริสต์ อาจารย์สอนศาสนาอ่านพระคัมภีร์เกี่ยวกับศีลจุ่มอีกครั้ง หลังจากอ่านจบจะให้ผู้รับเชื่อใหม่หันหลังเพื่อนอนหงายลงไปในตำลั่วห้วย ทั้งอาจารย์สอนศาสนาและคณะกรรมการของโบสถ์ประคองให้ค่อยๆนอนราบให้ทั้งร่างกายลงไปในตำลั่วห้วย การทำเช่นนี้หมายถึง การตายแล้วเกิดใหม่จะทำเพียงครั้งเดียวเสมือนพระเยซูที่ เคยตายแทนชาวโลกทั้งหลาย

(การประกอบพิธีศีลจุ่มจะต้องเป็นความสมัครส่วนบุคคล ไม่มีการบังคับและไม่มีเกณฑ์อายุในการเข้าทำพิธีศีลจุ่ม หรือแม้แต่ผู้ที่เคยเข้าพิธีศีลจุ่มแล้วออกไปนับถือศาสนาอื่น หากกลับมา นับถือศาสนาคริสต์อีกครั้ง ไม่ต้องทำพิธีศีลจุ่มอีก ถือว่าการตายมีเพียงครั้งเดียว)

พิธีแต่งงาน ญาติผู้ใหญ่ฝ่ายชายมาสู่ขอที่บ้านฝ่ายหญิง โดยในวันสู่ขอต้องนำขนมปังปิ้งปิ้ง น้ำอัดลม เจ้าบ่าวจะต้องอยู่ด้านนอกในขณะที่ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายกำลังเจรจากันได้ ส่วนเจ้าสาวห้ามออกมาให้ผู้ใหญ่ฝ่ายชายเห็น หลังจากผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายตกลงกันเรียบร้อยแล้วใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ทั้งผู้ที่เป็นเจ้าบ่าวและเจ้าสาวจะต้องมาเพื่อพูดคุยกับผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายให้ได้พอทราบนิสัยใจคอว่าแต่ละคนเป็นอย่างไร ข้อตกลงนั้นจะดูที่ความพร้อมของฝ่ายเจ้าบ่าวว่าเมื่อไรที่จะทำพิธีแต่งงาน และตัดสินใจหลังจากทำพิธีแล้วเจ้าสาวกับเจ้าบ่าวจะไปอยู่ที่บ้านฝ่ายใด

ในวันพิธีแต่งงานผู้ใหญ่ฝ่ายชายจะนำสินสอดมามอบให้ในขณะที่พิธีเริ่ม การจัดงานจะจัดขึ้นที่บ้านเจ้าสาวแต่ค่าใช้จ่ายฝ่ายเจ้าบ่าวเป็นผู้ออกทั้งหมด มีญาติของฝ่ายชายโดยเฉพาะผู้ใหญ่จะมาช่วยทำอาหารสำหรับเลี้ยงชาวบ้านที่มาร่วมแสดงความยินดี อาหารจะประกอบไปด้วยหมู น้ำอัดลม หยวกกล้วย ส่วนใหญ่อาหารมักจะรสจืด ในงานจะไม่มีเครื่องดื่มที่เป็นของมีนเมา

ชาวบ้านมาทันพร้อมแล้วจะไปรวมกันที่โบสถ์ พิธีเริ่มด้วยการให้ญาติฝ่ายชายและฝ่ายหญิงมาที่โบสถ์เพื่ออธิษฐานต่อพระเจ้า ส่วนคู่บ่าวสาวจะเดินคู่มาที่ด้านหน้า โดยอาจารย์สอนศาสนาที่ประจำอยู่โบสถ์จะอ่านพระคัมภีร์ เพื่อบอกคู่บ่าวสาวว่าการใช้ชีวิตแบบชาวคริสต์ควรปฏิบัติตนอย่างไรและไม่ควรปฏิบัติในเรื่องใดที่จะผิดต่อศาสนา เช่น หากยังไม่เข้าพิธีแต่งงานกัน ห้ามส่งจดหมายให้กันเอง แต่ควรให้ผู้ใหญ่ได้รับรู้ถึงการคบหากันของทั้งสองฝ่าย เพื่อเป็นการช่วยเหลือทั้งคู่ไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกรทางหรือมีความสัมพันธ์กันมากเกินไปก่อนแต่งงาน จากนั้นอาจารย์สอนศาสนาให้ทั้งคู่จับมือกัน เป็นอันเสร็จสิ้นพิธี

ผู้ที่ร่วมงานทุกคนจะเข้ามาแสดงความยินดีและพากัน ไปเลี้ยงฉลองที่บ้านของเจ้าสาว (การทำพิธีมักนิยมทำของฝ่ายหญิงก่อน คือ กรณีที่ฝ่ายหญิงนับถือศาสนาคริสต์ ขณะที่ฝ่ายชายนับถือศาสนาพุทธ(ผี) จึงไม่สามารถจัดพิธีแต่งงานภายในโบสถ์ได้ อย่างไรก็ตามจะต้องมีพิธีกรรมภายในบ้านเพื่อเป็นการให้เกียรติฝ่ายหญิง)

การที่จะอวยพรให้คู่บ่าวสาวได้นั้นจำเป็นว่า ต้องเป็นผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์และต้องมีความเข้าใจในศาสนาคริสต์เป็นอย่างดี รวมถึงจะมีสิทธิในการประกอบพิธีแต่งงานได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่แต่งงานแล้วเท่านั้น ซึ่งที่บ้านป่าดิ่งนั้นงานแต่งงานที่สามารถเข้ามาจัดพิธีในโบสถ์ได้นั้น คู่บ่าวสาวต้องผ่านการทำพิธีศีลจุ่มเรียบร้อยแล้วเท่านั้น จึงมีสิทธิที่จะจัดงานในโบสถ์ได้ (คำกล่าวของมะพะประจำโบสถ์สภา) ชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์ต่างบอกกันว่า ให้มะพะประจำโบสถ์สภาไปเชิญอาจารย์ของมะพะ เป็นผู้ประกอบพิธีให้เนื่องจากว่ามะพะประจำโบสถ์คนปัจจุบันยังไม่ได้เข้าพิธีแต่งงาน การแสดงความขอบคุณจากคู่บ่าวสาวต่อผู้ที่ช่วยประกอบพิธีแต่งงานให้ นั้น ส่วนใหญ่จะมอบข้าวสารและหมอนให้เป็นค่าตอบแทนไม่นิยมให้เงิน

ด้วยเหตุผลที่ว่าผู้วิจัยเข้ามาศึกษาภายในบ้านป่าดิ่ง ได้มีการจัดงานแต่งงานก็จริงแต่ยังไม่มีคู่สมรสคู่ใดที่นับถือศาสนาคริสต์ทั้งคู่จึงไม่มีการจัดงานแต่งงานในโบสถ์ จากคำบอกเล่าของชาวบ้านพิธีที่จัดขึ้นในโบสถ์จะมีชาวบ้านเฉพาะผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์เท่านั้น อาจารย์จากจังหวัดเชียงใหม่จะเดินทางขึ้นมาที่หมู่บ้าน เพื่อเป็นผู้ประกอบพิธีแต่งงานให้ซึ่งใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงเท่านั้น พิธีนั้นอาจารย์จะอ่านพระคัมภีร์เนื้อหาเกี่ยวกับการครองเรือนเพื่อเป็นการแนะนำให้ผู้สมรสเข้าใจในการครองเรือนอย่างไรให้มีความสุข

การแต่งงานแบบคริสเตียน (อ้างในหนังสือการสร้างสาวก) เป็นสิ่งที่จะช่วยให้เราเข้าใจ เนื่องจากชาวโลกถือว่าวันแต่งงานเป็นวันทำพิธีใหญ่โตเพื่อจะมีหน้ามีตา ต้องมีสินสอดทองหมั้นราคาแพง มีการกินเลี้ยงใหญ่โตเพื่อครอบครัวเจ้าสาวจะได้รับเกียรติ แต่คริสเตียนไม่ควรมีเป้าหมายเช่นนั้น คริสเตียนควรทำพิธีแต่งงานเพื่อถวายเกียรติแด่พระเจ้าและเป็นการสนับสนุนครอบครัวใหม่ตลอดจนเปิดโอกาสแก่คนที่ไม่เชื่อ เพื่อพวกเขาจะพบเห็นความรักของพระเยซูคริสต์(มาระโก 10:2-12;2 โครินธ์ 6: 14-18) พระเจ้าทรงกำหนดวันแต่งงานให้เป็นวันถวายเกียรติแด่พระองค์ การแต่งงานควรประกอบด้วยกรรมมัสการ การสรรเสริญพระเจ้า และการขอบคุณพระเจ้าสำหรับความรักซึ่งพระองค์ประทานให้ ไม่ควรทำเพื่อเอาหน้าเอาตาแต่ควรถวายเกียรติแด่พระเจ้า

ในวันแต่งงานจะเป็นวันแสดงการสนับสนุนครอบครัวใหม่ คริสเตียนจะไปร่วมพิธีสมรสและอวยพรคู่บ่าวสาวไม่ใช่ไป เพื่อจะได้รับผลประโยชน์อะไรแต่เพื่อแสดงความรักและสนับสนุนครอบครัวใหม่ อีกสิ่งหนึ่ง คือ วันแต่งงานเป็นโอกาสดีที่จะนำคนไม่เชื่อมารู้จักกับพระเยซูคริสต์ ในพิธีสมรสคริสเตียนควรนำพระคัมภีร์มาสอนหรือเทศนาเกี่ยวกับพระเยซูและครอบครัว คริสเตียนควรทำทุกอย่างเพื่อโน้มน้าวจิตใจของคนที่ไม่เชื่อให้อยากเป็นคริสเตียนเหมือนคู่แต่งงาน

งานศพ(ด้านศาสนาคริสต์) จากคำบอกเล่าของชาวบ้าน เมื่อมีผู้เสียชีวิตเป็นชาวคริสเตียนจะนำศพตั้งไว้ในบ้านประมาณ 3 วัน อาจารย์สอนศาสนาและชาวบ้านผู้ซึ่งเป็นคริสเตียนทุกคนจะเข้าร่วมพิธีแสดงความเสียใจให้กับครอบครัว ที่ต้องสูญเสียสมาชิกในบ้านไปอย่างไม่มีวันกลับ

หากผู้เสียชีวิตเป็นคนชราจำเป็นต้องนำผ้าขาวคลุมร่างกาย สำหรับผู้เสียชีวิตที่เป็นคนหนุ่มสาวให้สวมใส่เสื้อผ้าชุดใหม่ งานศพนี้อาจารย์สอนศาสนาประจำโบสถ์สภาต้องไปร่วมงานศพทุกคืน ด้วยการร้องเพลงเกี่ยวกับศพและหนุนใจญาติพี่น้องของผู้เสียชีวิตว่า ไม่ต้องเสียใจเพราะทุกคนเกิดมาต้องเสียชีวิต ใช้เวลาในการประกอบพิธี 1 ชั่วโมง ชาวบ้านจะอยู่เป็นเพื่อนได้ตามความสะดวกไม่กำหนดเวลา แต่อาจารย์สอนศาสนาอยู่ถึงเที่ยงคืนเท่านั้น

วันสุดท้ายของการตั้งศพ ญาติของผู้เสียชีวิตจะเคลื่อนศพออกนอกหมู่บ้านไปพร้อมกับเพื่อนบ้านและอาจารย์สอนศาสนาประจำโบสถ์สภา เมื่อมาถึงหลุมศพที่เตรียมไว้ ให้วางศพลงโดยไม่ต้องรอกุศัลยาม กลบดินปิดโลงศพให้เรียบร้อยเพื่อประกอบพิธีที่หลุมศพ จากนั้นอาจารย์สอนศาสนาเป็นผู้กล่าววาทะทุกคนเกิดมาจากดิน เมื่อเสียชีวิตก็เสมือนได้กลับกลายเป็นดินอีกครั้ง ถือว่าเสร็จพิธีการฝังศพ

ขณะเดียวกันมะฆะได้เล่าให้ฟังว่าตั้งแต่เข้ามาอาศัยอยู่ที่บ้านป่าดงมีงานศพของทางคริสเตียนเพียง 2 ครั้งเท่านั้น หลังจากที่เราพบว่าผู้เสียชีวิตเป็นคริสเตียนมะฆะจะต้องไปเยี่ยมเยียนญาติของผู้เสียชีวิตเพื่อให้กำลังใจต่อผู้ที่ยังมีชีวิต โดยมีการตั้งศพไว้ที่บ้านประมาณ 3 วัน มะฆะและชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์จะเข้าไปในบ้านของผู้เสียชีวิต เพื่อร้องเพลงเกี่ยวกับการตายและหนุนใจญาติพี่น้องไม่ต้องเสียใจใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงในการทำพิธี โดยมากจะอยู่กันจนถึงเที่ยงคืน ส่วนช่วงเวลาที่เหลือจะมีชาวบ้านเข้ามาแวะเวียนไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดก็เข้ามาแสดงความเสียใจตลอดการเก็บศพไว้ที่บ้าน กรณีผู้ตายเป็นคนแก่ต้องห่อผ้าขาว แต่ถ้าผู้ตายเป็นคนหนุ่มสาวให้ใส่เสื้อผ้าใหม่ให้ วันสุดท้ายที่จะฝังศพมะฆะจะไปพร้อมกับญาติของผู้ตาย เพื่อทำ

พิธีที่หลุมศพและกล่าวว่าทุกคนเกิดมาจากดินเมื่อเสียชีวิตก็เสมือนได้กลับกลายเป็นดินอีกครั้ง เป็นอันเสร็จพิธีฝังศพ จะไม่มีการกลับไปทำพิธีใดที่หลุมฝังศพอีก

สำหรับคริสเตียนเพื่อให้เข้าใจว่าควรทำอะไรเมื่อมีพี่น้องคริสเตียนเสียชีวิต (อ้างในหนังสือการสร้างสาวก) เมื่อคนที่ไม่ได้เป็นคริสเตียนเสียชีวิต ญาติพี่น้องของเขาจะพยายามทำบุญไปให้โดยหวังจะช่วยผู้ตายให้ขึ้นสวรรค์ แต่พระคริสตธรรมคัมภีร์สอนว่า คนที่ตายแล้วต้องยื่นต่อพระพิภคร์พระเจ้า ถ้าหากเป็นลูกของพระเจ้ก็จะขึ้นสวรรค์ แต่ถ้าเป็นคนที่ไม่เชื่อจะต้องตกนรก มนุษย์ที่ยังอยู่ไม่สามารถที่จะช่วยผู้ที่ตายไปแล้วได้ การทำบุญงานศพไม่ว่าจะเป็นการทำบุญ 7 วัน หรือ 100 วัน หรือ ทำบุญครบรอบใดๆก็ตามไม่มีประโยชน์อะไรเลย หากเราไม่ควรทำบุญให้กับคนตายแล้วเราควรจะทำอะไร สำหรับคริสเตียนความตายไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัวเพราะเหมือนการล่องลับไป

พระเยซูทรงมีชัยชนะเหนือความตายโดยการคืนพระชนม์ คริสเตียนต้องตายเหมือนมนุษย์ทุกคน แต่หลังจากตายแล้วจะไปอยู่กับพระเจ้าทันที คริสเตียนไม่ควรทำบุญ เพราะว่ามันไม่ได้รอดด้วยการทำบุญ แต่รอดด้วยพระคุณของพระเจ้าการทำบุญทั้งหมดเป็นการไร้ประโยชน์ทั้งสิ้น สำหรับคริสเตียนไม่ต้องเสียใจเรื่องความตาย เป็นเรื่องธรรมดาที่จะต้องร้องไห้บ้าง เมื่อพี่น้องตายเพราะอีกหลายปีกว่าจะพบกันใหม่เพราะคริสเตียนไม่ควรร้องไห้เหมือนกับคนที่ไม่เชื่อ เพราะพวกเขาไม่มีความหวังอะไร ในขณะที่พวกเราเชื่อพระเจ้าควรดีใจว่าผู้ที่จากไปจะได้ไปอยู่ที่สุขสบายแล้ว สำหรับคริสเตียน พิธีศพเป็นโอกาสดีมากที่สุดที่จะประกาศถึงเรื่องความรอดในพระเยซูคริสต์ อาจมีคนไม่เชื่อหลายคนมาร่วมพิธีด้วย เราต้องฉวยโอกาสนี้ที่จะให้พวกเขาารู้ถึงข่าวประเสริฐของพระเยซู

ข. ลักษณะทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่นับถือศาสนาคริสต์

แรงจูงใจในการนับถือศาสนาคริสต์

แรกเริ่มชาวเขาเผ่าลีซอผู้ที่ย้ายเข้ามาอาศัยในบ้านป่าดิ่ง ชาวบ้านล้วนแล้วแต่นับถือศาสนาพุทธ(ผี)ทั้งสิ้น และเมื่อทางราชการเข้ามาสำรวจจำนวนประชากรในหมู่บ้านป่าดิ่ง ย่อมเป็นเครื่องหมายแสดงให้ทราบว่า หมู่บ้านแห่งนี้เริ่มเป็นที่รู้จักของชาวบ้านภายนอก หรือเป็นสถานที่ซึ่งมีคนภายนอกทราบแล้วว่า ในหมู่บ้านป่าดิ่งมีผู้คนอาศัยอยู่ การเข้ามาของคนนอกจึงเริ่มมีมากขึ้น อาจจะมีจุดประสงค์ต่างกันออกไป เช่น ต้องการเข้ามาท่องเที่ยวเห็นถึงความ เป็นอยู่ของชาวเขาเผ่าลีซอว่าเป็นอย่างไรกันบ้าง ต้องการติดต่อค้าขายกับชาวบ้านในหมู่บ้าน ด้วยการสำรวจว่าพืชเศรษฐกิจของชาวบ้านมีอะไรบ้าง รวมไปถึงกลุ่มมิชชันนารี

กลุ่มคนหลายกลุ่มเข้ามาในหมู่บ้าน แต่ทว่าชาวบ้านก็ได้ต่อต้าน ขอมรับสิ่งแปลกใหม่ที่คนนอกนำเข้ามาในหมู่บ้าน หรือเรียกว่าเป็นการผสมผสานวัฒนธรรมของกันและกัน ก็ไม่ได้ปิดกั้นเมื่อวัฒนธรรมอื่นเข้ามาในสังคมของชาวเขาเผ่าลีซอ ในทางตรงกันข้ามค่อยๆ ซึมซับและยอมรับวัฒนธรรมอื่น ด้วยการปรับให้วัฒนธรรมทั้งสองสามารถผสมกลมกลืนกันได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของศาสนาที่ต่างกัน ในระยะแรกก็ยังไม่เกิดการยอมรับศาสนาอื่น นอกจากศาสนาพุทธ(ผี)เมื่อระยะเวลาผ่านไปเนิ่นนาน อุปสรรคต่างๆก็เกิดขึ้นกับชาวบ้าน ในหลายรูปแบบล้วนแต่มีผลกระทบต่อชีวิตซึ่งค่อนข้าง รุนแรง ชาวเขาเผ่าลีซอจึงเริ่มหาที่พึ่งทางใจเพื่อจุดประสงค์เดียว คือ ต้องการให้ชีวิตดีขึ้นจากเดิม

แม้ว่าชาวเขาเผ่าลีซอแทบจะทุกหลังคาเรือนเกิดความทุกข์ร้อนขึ้นกับชีวิต พยายามแสวงหาหนทางแก้ไขให้กับวิถีชีวิตของตนเอง ทั้งทางรูปธรรมและนามธรรม ไม่ว่าจะทำอย่างไรตามคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ก็ยังไม่สามารถช่วยทำให้ชีวิตดีขึ้น ส่วนใหญ่จะติดขัดด้านสุขภาพร่างกายส่งผลทำให้การทำงานล่าช้า หรือแทบจะไม่สามารถช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวได้ ทั้งนี้คิดว่าคนที่ตนตกอยู่ในสภาวะเช่นนี้ ย่อมเป็นภาระให้กับคนอื่นจึงพยายามหาทางแก้ไขให้กลับมาสุขภาพแข็งแรงเช่นเดิม

เมื่อวิธีการแก้ไขต่างๆซึ่งนับว่าเป็นภูมิปัญญาของชาวเขาเผ่าลีซอได้ถูกนำมาใช้จนครบ แต่ก็ยังไม่สามารถช่วยเหลือให้สิ่งเลวร้ายหมดไปจากชีวิตได้ จึงเริ่มมองหาความช่วยเหลือจากวัฒนธรรมอื่นเข้ามาในสังคมของตนเอง จากคำแนะนำของคนรู้จัก(อยู่นอกหมู่บ้านป่าดิ่ง)

บางส่วนของกลุ่มชาวบ้านที่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์นั้น มีแรงจูงใจมากมายดังนี้ คือ ในขณะที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี)อยู่นั้น ชาวบ้านได้ถูกคุกคามเป็นประจำ จึงต้องการตีตัวออกห่างจากผีร้าย ไม่ว่าจะทำให้เจ็บป่วยโดยหาสาเหตุมิได้ ใช้วิธีการรักษาทั้งแบบโบราณ คือ ใช้วิธีทางไสยศาสตร์ หรือ แบบสมัยใหม่ด้วยการไปพบแพทย์ก็ยังไม่สามารถรักษาอาการป่วยเหล่านั้นได้ สมาชิกในครอบครัวต้องจากไปเพราะโรคร้าย การกู้ยืมเงินเพื่อซื้อของเช่น ไร่

ในบางคนมีแรงจูงใจที่แตกต่างออกไปอีก เนื่องจากคนรุ่นหลังไม่ค่อยสนใจในศาสนาพุทธ(ผี)อย่างเคร่งครัด แน่แน่นอนว่าย่อมไม่เข้าใจเหตุผลต่างๆในการประกอบพิธีกรรม หรือรูปแบบการประกอบพิธีกรรมที่ถูกต้องนั้นควรทำอย่างไร เมื่อเป็นเช่นนี้จึงยินดีที่จะเปลี่ยนแปลงศาสนาในการนับถือ เพราะเกรงว่าหากตนประกอบพิธีกรรมผิดพลาดไป อาจจะถูกผีทำร้ายในรูปแบบต่างๆได้

ข้อเสนอของมิชชันนารี เป็นอีกแรงจูงใจสำหรับการเปลี่ยนแปลงมานับถือศาสนาคริสต์ เช่นกัน ชาวบ้านบางคนอาจจะไม่เจ็บป่วย หรือ อาจจะมีความเข้าใจในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ(ผี) แต่สิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตอยู่ที่ปัจจัยสี่ ความต้องการของหัวหน้าครอบครัว คือ ให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีชีวิตที่ดีขึ้น เมื่อมีผู้เสนอที่จะให้เสื้อผ้าใหม่ เมล็ดพันธุ์ข้าวโพด ซึ่งเปรียบเสมือนการมอบงานและรายได้มาให้กับครอบครัว และชีวิตประจำวัน ในขณะนั้น ยังไม่มีโอกาสที่จะหารายได้ด้วยการประกอบอาชีพประจำ นอกจากการปลูกข้าวและรับจ้างปีละ 1 เดือนเท่านั้น เพราะไม่มีเงินทุนสำหรับซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด

แรงจูงใจอีกประการหนึ่ง คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ที่ยังไม่ยอมรับในศาสนาคริสต์ เข้าไปในโบสถ์เพื่อฟังวิธีการสอนและสิ่งที่ชาวคริสเตียนพึงปฏิบัติ แรงจูงใจนี้มีผลต่อผู้ที่รู้สึกสับสนกับศาสนาเดิมที่ตนกำลังนับถืออยู่ เนื่องจากไม่มีการพบปะกันเป็นประจำ จึงไม่ค่อยมีความผูกพันระหว่างกัน บางครั้งเกิดความท้อแท้ก็อาจจะต้องการผู้ที่ให้คำปรึกษา หรือ คำพูดที่เป็นการให้กำลังใจกัน ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นในโบสถ์นั้น ไม่ว่าจะเป็นการสอนพระคัมภีร์หรือชาวบ้านบางคนเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นประสบการณ์ชีวิตให้กับผู้ที่อยู่ในโบสถ์ได้รับทราบ ยิ่งทำให้รู้สึกถึงการแบ่งปันความรู้สึกร่วมกันที่สามารถกระทำได้ในทุกอาทิตย์

การร่วมมือระหว่างผู้นับถือศาสนาคริสต์ด้วยกัน

ไม่ว่ามนุษย์จะตัดสินใจปฏิบัติภารกิจใดๆก็ตาม โดยเฉพาะหากจำเป็นต้องให้ความร่วมมือกับผู้อื่นด้วยแล้วนั้น ย่อมต้องเกิดความรู้สึกร่วมเสียก่อน และพิจารณาด้วยว่า สิ่งที่กำลังจะกระทำต่อไปมีผลกระทบในภายหลังหรือไม่ และถ้าหากมีผลกระทบเกิดขึ้นจริงจะดีหรือร้าย ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ก็เช่นกัน ความร่วมมือที่เกิดขึ้นเฉพาะผู้นับถือศาสนาคริสต์ก็มีบ้างเป็นบางครั้งบางคราว แต่ครั้งที่ต้องร่วมมือกัน มักจะได้รับผลประโยชน์ร่วมกันด้วย

การช่วยกันจัดเตรียมงานในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันกินข้าวใหม่ หรือ ช่วยกันติดตั้งท่อประปาเพื่อให้ทุกครอบครัวมีน้ำใช้อย่างเพียงพอ ซึ่งก่อนที่จะติดตั้งท่อประปา มีการตระเวนหาแหล่งน้ำ ชาวบ้านคนใดชำนาญเกี่ยวกับการไหลของน้ำ ก็จะเป็นผู้นำทางในการค้นหาว่าควรไปใช้ส่วนใดของแหล่งน้ำเป็นที่ติดตั้งท่อน้ำ

ความร่วมมือที่เกิดขึ้นนี้ อาจมีเหตุมาจากการเข้าร่วมกิจกรรมในโบสถ์เป็นประจำทุกอาทิตย์ แม้ว่าบางคนที่เป็นชาวคริสเตียนจะไม่ได้เข้าโบสถ์ทุกอาทิตย์ก็ตาม แต่ก็เป็นผู้เข้าใจในคำสอนของพระเจ้า จึงเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างชาวคริสเตียน ทุกคนสามารถมองเห็นและเข้าใจว่าสิ่งที่กระทำแล้ว หากเกิดผลลัพธ์ที่ดี แม้จะไม่ได้รับค่าตอบแทน

โดยตรง แต่ย่อมมีผลจากการกระทำดีเกิดขึ้นอย่างแน่นอน เนื่องจากว่าการติดตั้งท่อประปาไม่ได้รับเงินเป็นค่าตอบแทน ชาวบ้านทุกคนก็ยินดีที่จะให้ความร่วมมือ เพราะสิ่งที่ได้รับคือ ทุกครอบครัวในกลุ่มบ้านฝั่งศาสนาคริสต์มีน้ำใช้เพียงพอไม่ต้องเกรงว่า ฤดูร้อนจะมีน้ำไม่เพียงพอเช่นในอดีต

การร่วมมือระหว่างผู้นับถือศาสนาพุทธกับศาสนาคริสต์

การร่วมมือกันระหว่างชาวบ้านทุกคนยังมีอยู่ไม่เสื่อมคลาย ทว่าอาจจะเปลี่ยนแปลงไปเท่านั้น คือ ในอดีตจากที่เคยเข้าร่วมพิธีกรรมกันทุกคน เมื่อมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ส่วนปัจจุบันชาวบ้านเฉพาะกลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) ก็จะแยกประกอบพิธีกรรมของตน ไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มที่นับถือศาสนาคริสต์โดยเด็ดขาด ขณะที่ชาวบ้านบางคนนับถือศาสนาคริสต์อาจจะเข้าร่วมฉลองงานเลี้ยงร่วมกับกลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) เพียงแต่จะไม่ร่วมประกอบพิธีกรรมเท่านั้น

ส่วนด้านอื่น ๆ นั้น ชาวบ้านทุกคนยังคงปฏิบัติอยู่เหมือนเดิม เช่น การช่วยเหลืองานในไร่ของเพื่อนบ้าน ด้วยการขอแรงจากเพื่อนบ้าน โดยไม่ต้องจ่ายเป็นค่าแรงและจะสลับกันช่วยเหลืองานในไร่ของกันและกัน แต่ครั้งที่ร่วมกันทำงานเจ้าของไร่ จะต้องเป็นผู้จัดเตรียมกับข้าวให้กับผู้ที่มาช่วยงานในไร่ ส่วนคนที่มาช่วยต้องนำข้าวมาจากบ้านของตนเอง การที่เพื่อนบ้านจะรับค่าแรงได้นั้น ในกรณีที่ถูกขอแรงเป็นครั้งที่สอง(ตามธรรมเนียมของชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่ง) แม้ว่าผู้ที่มาขอความช่วยเหลือจะเป็นผู้นับถือศาสนาแตกต่างจากตนก็ไม่ปฏิเสธที่จะให้ความช่วยเหลือ

การไปมาหาสู่กันระหว่างเพื่อนฝูงหรือญาติพี่น้องก็ยังมีอยู่ แม้ว่าอาจจะนับถือศาสนาต่างกัน แต่ทุกคนก็ยังมีคามผูกพันกันเช่นเดิม เช่น เมื่อมีเวลาว่างหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตเรียบร้อยแล้วบางคนก็จะเดินไปหาเพื่อนที่บ้าน ซึ่งเพื่อนคนนั้นมีครอบครัวแล้วจึงเปลี่ยนไปนับถือศาสนาตามสามีหรือภรรยาแล้วแต่ข้อตกลงระหว่างการสู่ขอ แต่ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและญาติพี่น้องก็ไม่เปลี่ยนแปลงหรือเกิดข้อห้ามมิให้คบหาสมาคมกัน วันขึ้นปีใหม่นับว่าเป็นวันสำคัญที่สุดกับชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่ง การตัดเสื้อผ้าชุดใหม่มักเป็นหน้าที่ของฝ่ายหญิง ซึ่งผู้หญิงไม่ใช่ทุกคนจะสามารถตัดเย็บเสื้อผ้าประจำเผ่าได้ บางครั้งต้องพึ่งญาติพี่น้องหรือเพื่อนให้ช่วยตัดเย็บเสื้อผ้า อาจจะต้องเสียค่าจ้างเล็กน้อยแต่ก็ยินดีเพราะบางคนไม่มีจักรเย็บผ้า การขอแรงตัดเย็บเสื้อผ้านี้ไม่ได้แบ่งแยกว่าคนที่นับถือศาสนาคริสต์จะช่วยเหลือแต่กลุ่มเดียวกันเท่านั้น สามารถให้ความช่วยเหลือได้ทั้งผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) และผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์

บทที่ 5

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญ

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1 คุณสมชาย (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณสมชายเป็นผู้ชายวัยหนุ่มที่มีใบหน้าหล่อเหลา ผิวคล้ำ รูปร่างสันทัด เครื่องขริม ไม่ค่อยมีความมั่นใจในตนเองเกี่ยวกับเรื่องของการสื่อสารกับคนต่างถิ่น ปัจจุบันอายุ 28 ปี

ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อยืดและกางเกงประจำเผ่า สวมรองเท้าแตะ ยกเว้นเข้าทำงานในไร่จะสวมรองเท้าบู๊ท

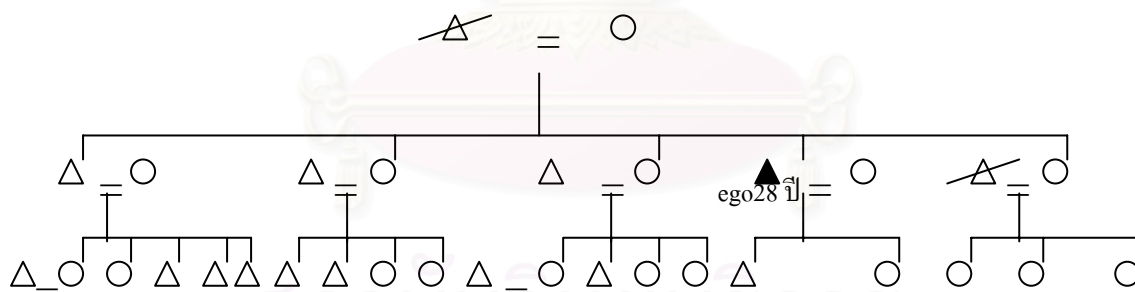
การย้ายถิ่น คุณสมชายเคยอาศัยอยู่จังหวัดพะเยา หลังจากที่พ่อเสียชีวิต แม่ก็ปล่อยบุตรทุกคนอยู่กันตามลำพังกับญาติของมารดาต้องช่วยทำงานทุกอย่าง บางครั้งเพื่อนบ้านสงสารก็ให้ขนมบ้าง พยายามถามผู้ใหญ่ในหมู่บ้านว่า มีใครพอจะทราบบ้างว่าแม่ย้ายไปอยู่ที่ไหน พอได้ข่าวว่าแม่มีสามีคนใหม่อยู่ที่บ้านป่าตึง ญาติคนที่เลี้ยงดูคุณสมชายจึงพามาหาแม่ที่บ้านป่าตึง ในสมัยนั้นชาวเขาจะกลัวภัยอันตรายต่างๆ เมื่อพากันเดินทางมาหาแม่ที่บ้านป่าตึงกลับถูกบังคับให้ต้องอยู่ในบ้านเท่านั้น ไม่สามารถออกไปวิ่งเล่นได้เหมือนคนอื่น แม่เคยบอกว่า ถ้าไปเล่นชนในสถานที่บางแห่งอาจจะไม่รู้ว่าจะทำอะไรบ้างที่อาจจะผิดผี เป็นการป้องกันอันตรายไว้ก่อน เมื่อโตขึ้นพอที่จะรู้แล้วว่าสถานที่ไหน ไม่ควรไปจึงได้รับอนุญาตให้ออกไปเล่นกับคนอื่นได้

หลังจากแต่งงานก็สร้างบ้านแยกออกจากบ้านที่เคยอาศัยอยู่ร่วมกันกับแม่และพี่น้องที่ยังไม่แต่งงาน มีการวางแผนก่อนแต่งงาน คือ สร้างบ้านหลังใหม่ให้เสร็จก่อนที่จะจัดพิธีแต่งงาน ต้องรู้จักอดออมเพื่อเก็บไว้สำหรับงานพิธี ส่วนการสร้างบ้านในช่วงนั้นใช้วัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติจึงไม่มีค่าใช้จ่าย เมื่อแต่งงานได้ประมาณ 7-8 ปี พอที่จะมีเงินสะสมจึงปลูกบ้านหลังใหม่มีการซื้อสังกะสีมาุงหลังคา เพื่อให้เกิดความคงทนมากกว่าการใช้วัสดุธรรมชาติ ปัจจุบันคุณสมชายจึงอยู่กันเพียงภรรยาและบุตรอีก 2 คน ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับภรรยา แต่มีสำเนาทะเบียนบ้านโดยให้บุตรทุกคนใช้สกุลของคุณอาและ

ส่วนภรรยายังคงใช้นามสกุลของบิดาของเธอ เมื่อไม่นานมานี้ภรรยาเปลี่ยนสกุลใหม่ โดยน้องชายที่ไปเรียนหนังสือที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นผู้เปลี่ยน ให้เหตุผลว่าสกุลเดิมทำให้ชีวิตไม่เจริญรุ่งเรืองเสียที ทุกคนในครอบครัวจึงพากันเปลี่ยนมาใช้สกุลใหม่ที่ตั้งขึ้น ต่างมั่นใจในความคิดของน้องชายของภรรยาเหตุเพราะมีระดับการศึกษามากกว่าคนอื่นๆ

ครอบครัวและเครือญาติ คุณสมชายมีพี่ชาย 1 คน(บุตรสาว 2 คน คนแรกหลังจากจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็แต่งงาน อีกคนกำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และบุตรชายอีก 3 คน ศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 1 ส่วนบุตรชายคนเล็กอายุได้เพียง 1 ปีเท่านั้น) น้องชาย 1 คน (ปัจจุบันทำไร่อยู่จังหวัดเชียงใหม่ มีบุตรชาย 1 คน บุตรสาว 1 คน)

นอกจากนี้คุณสมชายยังมีพี่สาว 2 คน และน้องสาวอีก 1 คน พี่สาวคนแรกของคุณสมชายมีบุตรชาย 2 คน บุตรสาว 2 คน (บุตรทุกคนเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) พี่สาวอีกคนมีบุตรสาว 3 คน บุตรชาย 1 คน (บุตรสาวคนหนึ่งแต่งงานแล้ว ส่วนคนที่สองกำลังฝึกงานเป็นอาจารย์สอนศาสนาคริสต์ คนที่สามกำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4) น้องสาวของคุณสมชายหลังจากแต่งงานย้ายออกไปอยู่บ้านสามีที่หมู่บ้านอื่น ภายหลังสามีเสียชีวิตจึงเดินทางกลับมาสร้างบ้านของตนอยู่กับบุตรสาวทั้ง 3 คน ซึ่งบุตรสาวคนโตหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง ศึกษาต่อทางด้านศาสนาคริสต์ทันที

การปกครอง ภายในหมู่บ้านป่าดิ่งมีผู้นำหลายรูปแบบ เช่น ผู้นำชุมชน มีอำนาจปกครองชาวบ้านทุกคน ส่วนผู้นำทางด้านศาสนาแยกออกเป็นศาสนาพุทธ(ผี) ผู้นำศาสนาคริสต์ ซึ่งผู้นำทางศาสนาจะไม่สามารถก้าวล่วงงานของกันและกัน ต่างฝ่ายจะทำหน้าที่ของตนดูแลผู้ที่นับถือศาสนาเดียวกับตน ผู้นำของแต่ละฝ่ายส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนิทสนมกัน แต่มิได้หมายความว่า จะแบ่งแยกไม่พูดคุยหรือร่วมงานกัน หากมีงานที่เป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม ก็สามารถช่วยเหลือกันได้

การทำงานด้านสาธารณสุขชาวบ้านที่อยู่กลุ่มบ้านเดียวกันไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดก็ต้องให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะไม่ปล่อยให้เป็นที่ของใครคนใดคนหนึ่งเป็นอันขาด ทุกครั้งที่ขอความร่วมมือต้องประชุมให้ทราบก่อนอย่างน้อย 1-2 วัน

อาชีพ ทุกวันนี้คุณสมชายกับภรรยาตั้งใจทำงาน และเก็บสะสมเงินไว้สำหรับบุตรทั้งสองคน จึงไม่ค่อยอยู่บ้าน บางครั้งต้องไปช่วยงานในไร่ของพ่อแม่ตนเองและพ่อแม่ของภรรยา ถ้าว่างจากการทำงานในไร่จะออกไปรับจ้างกับคนพื้นเมือง บางทีเพื่อนบ้านจะมาว่าจ้างให้ไปทำงานในไร่ ส่วนลูกก็ฝากแม่ของภรรยาเลี้ยงให้ ประกอบอาชีพเหมือนกับชาวบ้านคนอื่น ๆ คือ ปลูกข้าวโพด ถั่วแดง รายได้มักมาจากการปลูกข้าวโพด การปลูกถั่วแดงจะยากตรงที่สลัดเมล็ดถั่วแดงออกจากต้น คุณประโยชน์จากการปลูกถั่วแดง ช่วยทำให้พืชชนิดอื่นที่นำมาปลูกแห่งเดียวกันมีผลผลิตงอกงามดีมาก

การปลูกขิงปีนี้ไม่ปลูกแล้ว ปัญหาของการปลูกขิง คือ เชื้อรา ที่ไม่สามารถแก้ไขได้เลย มักจะขาดทุน หากปีไหนปลูกขิง ส่งผลทำให้ราคาที่ได้จากการขายข้าวโพดต้องมาชดเชยเรื่องของการขายขิงได้ราคาต่ำ น้อยครั้งมากที่ปลูกขิงแล้วไม่มีปัญหา บางปีเก็บผลผลิตไม่ได้เพราะมีเชื้อราทั้งหมด ส่วนถ้าปีไหนขายขิงก็ราคาไม่ดีเท่าไรนัก เท่าที่จำได้มีอยู่ปีหนึ่งที่ขิงราคาดีมากประมาณกิโลกรัมละ 12 บาท ชาวบ้านทุกคนที่บ้านป่าดิ่งในทุกวันนี้ยังพูดถึงราคาขิงในปีนั้นว่าอยากให้ทุกปีราคาขิงสูงอย่างนั้นอีก เพื่อว่าสถานการณ์ทางการเงินของชาวบ้านจะดีขึ้น

การศึกษา คุณสมชายไม่ได้เรียนหนังสือ จำได้เพียงแต่ว่าตั้งแต่เด็กต้องหาเลี้ยงชีพตนเองพร้อมกับพี่น้อง พบกับแม่แล้วก็ยังไม่ได้เรียนหนังสือเด็บบโตพอที่จะช่วยเหลืองานในไร่ได้ก็ต้องออกไปช่วยแล้ว ไม่มีโอกาสได้เรียน ในสมัยนั้นจำนวนคนมีความสำคัญมาก ไม่ว่าจะเป็เด็กหากโตพอที่จะช่วยเหลืองานได้ก็ต้องทำ เนื่องจากว่าทุกครอบครัวก็ยังไม่มีความสนใจในการสร้างโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง ช่วงนั้นคุณสมชายก็อายุมากแล้ว ไม่กล้าเข้าไปเรียน เพราะอายุเด็กที่อายุน้อยกว่า

เมื่อแต่งงานแล้วตั้งใจไว้แล้วว่าต้องให้บุตรทุกคนได้เรียนหนังสือ ไม่ว่าจะที่โรงเรียนบ้านป่าดิ่งจะมีระดับชั้นเรียนเท่าใด หากยังไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียนเหมือนเช่นทุกวันนี้ก็จะส่งเสริมให้ลูกเรียนหนังสือ อย่างน้อยก็เข้าใจภาษาไทยสามารถติดต่อกับทางราชการได้เข้าใจมากกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้ บางคนเห็นว่าลูกไม่อยากไปเรียนก็ปล่อยให้มาเล่นอยู่บ้านจึงไม่อยากให้ลูกของตนเองเป็นแบบนั้น

แต่ถ้าหากลูกต้องการเรียนต่อทางด้านศาสนาก็คิดว่า ตนเองมีความสามารถที่จะหาเงิน เพื่อส่งให้ลูกไปเรียนที่จังหวัดเชียงใหม่ได้ ส่วนใหญ่ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าตึงคนใดต้องการ ศึกษาทางด้านศาสนาก็จะไปเรียนที่จังหวัดเชียงใหม่ น่าจะเป็นผลดีต่อลูกด้วยเพราะคำสอน ในพระคัมภีร์นั้นสอนให้เป็นคนดี

การดำรงชีวิตอยู่ที่หมู่บ้านป่าตึงนี้ถือว่าสงบสุขอย่างมาก เพราะการทำงานทุกคนช่วยเหลือกันดีมีการแลกเปลี่ยนแรงงาน เส้นทางคมนาคมพัฒนาขึ้นสะดวกมาก กระทั่งช่วย ทำให้มีการติดต่อกับชายกับคนพื้นเมือง ลูกหลานที่อยู่บ้านป่าตึงมีความรู้เพิ่มมากขึ้นต่างกับ เด็กสมัยก่อน คือ ได้เรียนหนังสือร่วมกับชาวเขาเผ่าอื่นๆ ซึ่งคนสมัยก่อนจะกลัวคนแปลกหน้า ส่วนเด็กสมัยนี้แม้ว่าจะไม่กล้าที่จะวิ่งเข้าไปพูดคุยด้วย แต่เด็กเหล่านี้ก็ยังมีเรียนรู้อะไรจากคนอื่น นอกจากชาวเขาเผ่าลีซอนั้นมีลักษณะอย่างไร มีพฤติกรรมแบบใดบ้าง

ชาวเขาเผ่าลีซอในปัจจุบันสามารถพูดภาษาไทยได้เกือบทุกคน ยกเว้นผู้อาวุโสสมัยก่อน ที่ไม่มีโอกาสติดต่อกับคนพื้นเมือง จึงไม่สามารถสื่อสารกับคนภายนอกได้ โอกาสที่จะได้ เรียนรู้และเข้าใจสิ่งที่แปลกก็น้อยกว่าคนสมัยใหม่

ศาสนาและความเชื่อ ความเชื่อของคุณสมชายเกี่ยวกับศาสนา คิดว่าทั้งศาสนาพุทธ(สี) และศาสนาคริสต์ต่างก็มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่จริง เพียงแต่ว่าที่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เพราะ บิดามารดายังคงนับถือบรรพบุรุษทำพิธีทุกปีอยู่แล้ว คุณสมชายเห็นว่าผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ไม่ ต้องเป็นห่วงเกี่ยวกับเรื่องของการคิดผี จะออกไปทำงานวันไหนก็ได้รวมทั้งมีวันหยุดที่แน่นอน คือ วันอาทิตย์ ชาวบ้านในหมู่บ้านป่าตึงเริ่มเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เกิดการเปลี่ยนแปลง ชัดเจน ที่การเลี้ยงหมูไม่ต้องเลี้ยงจำนวนมากเพื่อไว้สำหรับทำพิธีเลี้ยงผี แต่ละครั้งที่ต้องทำ พิธีมีค่าใช้จ่ายสูงมาก หากไม่มีเงินจำเป็นต้องกู้หนี้ยืมสินก็ต้องทำ

พอดีว่าพี่ชายของคุณสมชายป่วยอย่างหนักเมื่อไปรักษาที่โรงพยาบาล ผลการตรวจ คือ เป็นโรคประสาท ซึ่งก่อนที่จะไปที่โรงพยาบาล พี่ชายใช้วิธีการรักษาแบบศาสนาพุทธ(สี)ต้อง หาเงินเพื่อซื้อหมู ไก่ สิ่งต่างๆที่หมอผีบอกว่าผีต้องการก็พยายามหามาเพื่อทำพิธีให้หายจาก อาการป่วย ต้องเสียเงินหลายพันบาท ทำอย่างไรก็ไม่สามารถรักษาให้หายได้ ผีก็ยังไม่พอใจ คุณสมชายจึงพาพี่ชายไปที่โรงพยาบาล เพื่อนบ้านก็เข้ามาแนะนำให้รักษาอาการ โดยไปนับถือ พระเจ้าดึกว่า พี่ชายเปลี่ยนมานับถือพระเจ้าอย่างที่คุณสมชายแนะนำ คุณสมชายจึงตัดสินใจ เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ตามพี่ชายเลย ถ้าต้องการกำลังใจไปที่โบสถ์ในวันอาทิตย์สามารถ อธิษฐานขอพรจากพระเจ้าโดยให้ชาวบ้านคนอื่นช่วยอธิษฐานได้ด้วย

ช่วงที่ยังนับถือศาสนาพุทธ(ผี) ภายในหนึ่งปี ต้องทำพิธีเรียกขวัญเสียเงินค่าสิ่งของเพื่อนำมาทำพิธีหลายพันบาท พอมานับถือศาสนาคริสต์แล้วเจ็บไข้คิดน้อยไปพบแพทย์ที่อนามัยทานยาก็หาย ระยะเวลาที่เข้าโบสถ์พยายามพาลูกเข้าโบสถ์ด้วยกัน เพื่อให้ลูกเกิดความรู้สึกว่าศาสนาคริสต์เป็นสิ่งที่เขาต้องนับถือและมีความศรัทธาในพระเจ้าด้วยจึงจะเกิดผล ส่วนอนาคตบุตรจะเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะนับถือศาสนาอะไรก็เป็นเรื่องส่วนตัว โดยไม่บังคับใจกัน เพราะเชื่อมั่นว่าการกระทำของตนเองเท่านั้นที่จะมีส่วนผลักดันให้อนาคตดีหรือไม่ดี นอกเสียจากว่าตัวเราได้พยายามที่จะทำแล้วแต่ก็มีอุปสรรคมาขัดขวาง น่าจะหาสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจให้กับตนเอง พระเจ้าอาจจะช่วยคุ้มครองปกป้องสิ่งชั่วร้ายให้เราในกรณีฉุกเฉินจริงๆ ฉะนั้นควรที่จะทำดีไว้

การเข้าโบสถ์แต่ละอาทิตย์ช่วยทำให้มีกำลังใจมากขึ้น เปรียบเสมือนการได้เติมกำลังใจให้มีแรงต่อสู้ในวันต่อไป บางครั้งก็คิดว่าสิ่งที่สอนในพระคัมภีร์จะเป็นได้จริงหรือ เพราะถ้าจะให้ทำทุกสิ่งที่มีอยู่ในพระคัมภีร์ก็คงแทบจะเป็นไปไม่ได้ ส่วนในตอนกลางคืนของวันพุธและวันเสาร์ไม่ค่อยมีเวลาเข้าโบสถ์ เพราะหลังจากกลับมาจากไร่ที่รู้สึก่อนเพลีย ต้องการพักผ่อนมากกว่า บางครั้งภรรยาจะพาลูกจะไปโบสถ์ในช่วงกลางคืนด้วย ลูกมักจะนอนดึกจึงให้ภรรยาพาเข้าโบสถ์ได้พบกับเพื่อนๆ ของลูก

คุณสมชายจะให้ความสำคัญกับการเข้าโบสถ์ในวันอาทิตย์มากกว่าเห็นว่าบางอาทิตย์ชาวเขาเผ่าลีซอที่อยู่หมู่บ้านอื่นก็เข้ามาเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง เพื่อเป็นการเรียนรู้สังคมน่าเป็นอย่างไร ผู้ที่เข้ามาเล่านั้นก็จะมีวิธีแก้ไขหรือการป้องกันให้ชาวบ้านได้ทราบ วิธีการแบบนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีที่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันให้ได้ทราบจนทั่วถึง การเข้าโบสถ์ในวันอาทิตย์ไม่เพียงแต่จะได้รับฟังคำสอนในพระคัมภีร์จากอาจารย์สอนศาสนาเท่านั้น แต่ยังสามารถเรียนรู้วิธีการที่กลุ่มคนต่างหมู่บ้านเขาเป็นอย่างไรกันบ้าง บางครั้งก็มีเรื่องที่ไม่เคยได้ยินมาก่อนช่วยทำให้มีความรอบรู้อย่างยิ่งขึ้น

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

คุณสมชายเห็นว่าศาสนาคริสต์เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านป่าดิ่งเป็นระยะเวลายาวนานพอควร พร้อมทั้งชาวบ้านบางส่วนก็เริ่มเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ แต่ละคนที่นับถือศาสนาคริสต์ก็ไม่ได้มีความแตกต่างจากชาวบ้านคนอื่นมากมายนัก ทุกคนยังสามารถพบปะพูดคุยกันได้ตามปกติ คุณสมชายจึงเกิดความคิดที่จะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เนื่องจากว่าหากคุณสมชายนับถือ

ศาสนาคริสต์ก็สามารถดำรงชีวิตทำงานได้ตามปกติ นอกจากนี้คุณสมชายก็คิดว่าพระเจ้าอาจจะช่วยทำให้ชีวิตมีความราบรื่นกว่าเดิมด้วย พิธีกรรมต่างๆ เช่น วันกินข้าวใหม่ก็คล้ายกับศาสนาพุทธ(ผี)

2. ความต้องการทางวัตถุ

พิธีกรรมของแต่ละศาสนาต่างกัน ก่อนที่คุณสมชายจะนับถือศาสนาคริสต์มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องเช่นไหว้เป็นจำนวนมาก ถ้าค่าใช้จ่ายเหล่านั้นไม่ต้องไปซื้อเครื่องเช่นไหว้แต่นำมาเก็บสะสมก็จะมีคุณประโยชน์ต่อชีวิตมากกว่า สามารถนำมาซื้อเป็นเสื้อผ้า อาหารให้กับสมาชิกในครอบครัวได้มากพอควร ส่วนพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ(ผี) มารดาก็ยังคงยึดถือปฏิบัติอยู่จึงไม่ต้องเป็นห่วงว่าจะไม่มีใครเคารพบรรพบุรุษ

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

อาจารย์สอนศาสนาประจำโบสถ์มักมาเยี่ยมเยียนชาวบ้านทุกสัปดาห์ โดยเฉพาะในช่วงเย็นหลังจากเลิกทำงาน สร้างความคุ้นเคยและเป็นมิตรต่อกัน มีการประกาศสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ในชีวิตให้คุณสมชายรับทราบเกี่ยวกับการนับถือศาสนาคริสต์ บางครั้งชักชวนให้ลองเข้าไปดูกิจกรรมในโบสถ์ได้ แม้ว่าจะยังไม่ได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ก็ตาม เพื่อรับรู้ว่าศาสนาคริสต์มีกิจกรรมอะไรที่สร้างสรรค์ให้ชาวบ้านได้ร่วมกันทำบ้าง คุณสมชายเคยมองอยู่ด้านนอกของโบสถ์เมื่อมีการประกอบกิจกรรมและเห็นว่าไม่ได้เลวร้ายอะไร และกลับมาพิจารณาอีกครั้งสำหรับการนับถือศาสนาคริสต์

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

รายได้เป็นสิ่งสำคัญไม่ว่าจะมารูปแบบใด สำหรับคุณสมชายนั้นมีความพยายามอย่างยิ่งที่จะทำงาน เพื่อให้รายได้ในครอบครัวพอกพูนขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากก่อนแต่งงานได้สะสมเงินจำนวนหนึ่งไว้เป็นทุนสำหรับการครองคู่และเพื่อให้บุตรไม่ลำบากอย่างเช่นคุณสมชายในวัยเด็ก ขณะเดียวกันการนับถือศาสนาคริสต์ มิได้ห้ามทำงานเหมือนกับการนับถือศาสนาพุทธ(ผี) ที่มักมีข้อแม้เสมอเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตว่า หากทำการใดที่สร้างความไม่พึงพอใจต่อผีก็จะถูกลงโทษ เมื่อเป็นเช่นนี้การนับถือศาสนาคริสต์ ย่อมสร้างโอกาสในการทำงานให้มีมากกว่าที่เป็นอยู่เดิม ดังนั้นการประกอบอาชีพต่างๆก็มีความเป็นไปได้สูงเช่นกัน

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

จากการด้อยโอกาสทางการศึกษาตั้งแต่เยาว์วัย ทำให้คุณสมชายไม่มีความรู้เกี่ยวกับหนังสือ แม้ว่าจะมีความต้องการเรียนหนังสือเหมือนคนอื่นในบางเวลาก็ตาม หลังจาก

เวลาผ่านไปจึงทำให้ไม่หวังว่าจะมีโอกาสได้เรียนหนังสือ เนื่องจากในวัยเด็กไม่ได้เรียน เมื่อเติบโตย่อมต้องมีความเข้าใจในบทเรียนซ้ำจึงเกิดความท้อแท้ในการใฝ่ศึกษาหาความรู้ แม้แต่อาจารย์สอนศาสนาเคยแนะนำให้เรียนพระคัมภีร์ ซึ่งคุณสมชายเข้าใจเสมอว่าตนเองคงไม่มีความสามารถที่จะเริ่มเรียนรู้ตัวหนังสือแล้ว ได้แต่หวังให้บุตรของคุณสมชายเรียนหนังสือในระดับชั้นการศึกษาที่สูงก็เท่านั้น

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

ชีวิตความเป็นอยู่ของคุณสมชายตั้งแต่จำความได้ ไม่เคยผันการทำงานในไร่กระทั่งแต่งงานมีคู่ครองและบุตรก็ยังคงประกอบอาชีพทางการเกษตร ความรู้ความสามารถก็ด้อยกว่าคนอื่น จึงได้แต่ขยันทำงานให้ดีที่สุด ไม่คิดที่จะเลื่อนฐานะทางสังคมด้วยการแต่งงานกับคนที่ไม่ใช่ชาวเขาเผ่าลีซอด้วยกัน เหตุผลสำคัญ คือ คนนอกคงไม่สามารถอดทนกับความลำบากอย่างที่กำลังเป็นอยู่ได้ รูปแบบของการดำเนินชีวิตก็ต่างกันอย่างมาก เชื่อว่าคงไม่มีทางที่จะเปลี่ยนแปลงให้ตนเองมีสถานภาพที่ต่างจากเดิมได้ บางช่วงเวลาอาจจะได้พบคนนอกหมู่บ้าน แต่ก็เพียงเวลาอันสั้นเท่านั้น

7. ความคาดหวังในอาชีพ

ความต้องการหารายได้เป็นเหตุผลหลักของการทำงาน สำหรับคุณสมชายและภรรยา แต่การประกอบอาชีพอื่นที่มีใช้การทำงานในไร่ ก็คงไม่ค่อยมีโอกาสมากเท่าไร เนื่องจากแต่ละปีที่มีการปลูกข้าวโพดยังต้องกู้ยืมเงิน เพื่อมาลงทุนทำไร่ เพราะฉะนั้นการสรรหาอาชีพใหม่ย่อมเป็นไปได้ยากสำหรับฐานะทางเศรษฐกิจอย่างคุณสมชาย แม้ว่าส่วนตัวก็มีความต้องการเปลี่ยนแปลงอาชีพอยู่บ้าง แต่ความเป็นจริงนั้นแทบจะเป็นไปไม่ได้ ถ้ามีการเสนออาชีพใหม่และมีผู้เริ่มประกอบอาชีพนั้นจริง ซึ่งสามารถเห็นผลได้ภายในหนึ่งปีก็พร้อมเปลี่ยนมาประกอบอาชีพนั้นๆบ้าง โดยไม่จำเป็นต้องได้รับการเสนอจากผู้นับถือศาสนาคริสต์เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ถ้าจะให้เป็นการสอนศาสนาคงไม่มีทางเป็นไปได้แน่นอน อาจจะเป็นเพราะรู้สึกว่าการศึกษานั้นเป็นเรื่องยากไปแล้วก็ได้สำหรับช่วงอายุที่มากขึ้น

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2 คุณสมพงศ์ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณสมพงศ์เป็นผู้ชายผิวขาว ดวงตาเล็ก โหนกแก้มค่อนข้างชัดเจน รูปร่างสูง ผอมสีกดำ น้ำเสียงเบา พูดภาษาไทยได้ชัดเจนน ยิ้มเก่ง ปัจจุบันอายุ 28 ปี

ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อยืดแขนยาวในการทำงาน แต่ถ้าอยู่บ้านมักสวมเสื้อยืดแขนสั้น กางเกงประจำเผ่า คือ เป้ากางเกงจะยาวลงมาเกือบถึงหัวเข่า

การย้ายถิ่น คุณสมพงศ์เดินทางมาพร้อมกับครอบครัว(บิดามารดาพี่น้อง) ตรงกับอายุ 9 ปี พี่น้องทุกคนต้องช่วยกันเก็บข้าวของ จำได้ว่าก่อนย้ายมาอยู่บ้านป่าดงนั้นไม่มีรายได้อะไร นอกจากเก็บพืชผักที่ขึ้นตามธรรมชาติมารับประทาน บิดามารดาบอกว่าอีกไม่กี่วันจะย้ายที่อยู่ใหม่ หมู่บ้านใหม่มีที่ดินให้พวกเราปลูกข้าว พืชผักต่างๆมากกว่าหมู่บ้านเดิม เมื่อทราบเช่นนั้น ความรู้สึกดีใจกับเสียใจเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน เพราะช่วงที่ต้องย้ายบ้าน คุณสมพงศ์อยู่ในวัยเด็กมีเพื่อนมากพอควรจึงรู้สึกเสียใจที่ต้องจากเพื่อน กระทั่งทุกวันนี้เพื่อนบางคนก็ไม่ได้พบกันเลย

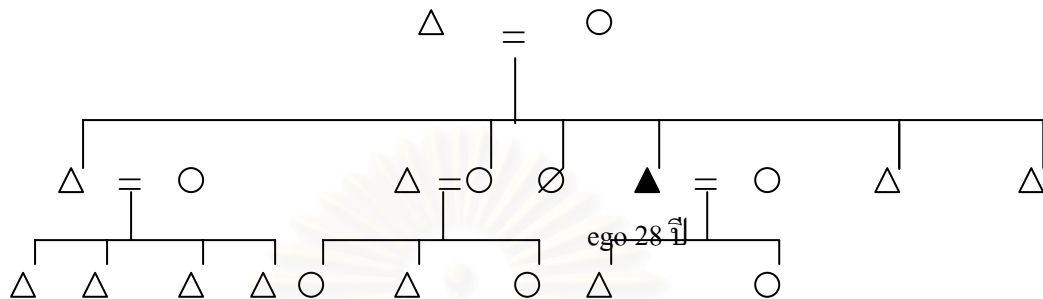
ในวันที่เดินทางกว่าจะถึงบ้านป่าดงต้องนั่งรถหลายชั่วโมงและเป็นครั้งแรกที่ได้นั่งรถยนต์ เมื่อเข้ามาในบ้านป่าดงสมัยนั้นต้นไม้เยอะมาก ช่วงอาทิตย์แรกอาศัยอยู่กับครอบครัวของญาติ บิดา ทุกคนมาช่วยกันสร้างบ้าน เนื่องจากบริเวณที่จะสร้างบ้านมีต้นไม้หนาทึบและต้นไม้สูงมาก หลังจากผู้ใหญ่ตัดต้นไม้เรียบร้อยแล้ว คุณสมพงศ์และพี่น้องเข้ามาช่วยกันขุดดิน เพื่อให้พื้นดินเรียบสามารถสร้างบ้านค่อมบนดินได้

จากนั้นจึงย้ายออกจากครอบครัวของญาติมาอยู่บ้านหลังใหม่แทน รูปแบบบ้านเรือนของคุณสมพงศ์เพิ่งจะเปลี่ยนมาสร้างแบบเดียวกับคนพื้นเมือง มีการว่าจ้างเป็นจำนวนเงิน 10,000 บาท แต่ห้องครัวสร้างแยกออกจากบ้าน เดิมทีห้องครัวอยู่หลังเดียวกันกับบ้านซึ่งมีคันทวยเยอะมาก ขณะประกอบอาหารจึงตัดสินใจสร้างบ้านหลังใหม่เป็นแบบคนพื้นเมือง หลังจากสร้างเสร็จ คุณสมพงศ์รู้สึกว่าสภาพภายในบ้านสะอาดขึ้น สามารถนอนพักผ่อนบนพื้นบ้านได้ ไม่จำเป็นต้องสร้างแคร่ไม้เพิ่มเติมดังเช่นบ้านสมัยก่อน

ครอบครัวและเครือญาติ สายสัมพันธ์ทางเครือญาติของคุณสมพงศ์ที่ใกล้ชิด คือ พี่น้องของคุณสมพงศ์ ไม่ว่าจะเป็นพี่ชายคนโตหรือน้องชายคนรองข้างใกล้ชิดกว่าญาติพี่น้องคนอื่น อาจเป็นเพราะการทำงานที่ต้องให้ความช่วยเหลือกันอย่างสม่ำเสมอ ผนวกกับการปลูกบ้านใกล้กัน คุณสมพงศ์มีพี่ชาย 1 คน พี่สาว 2 คน(เสียชีวิต 1 คน) ปัจจุบันเหลือพี่สาวเพียงคนเดียว ย้ายออกจากหมู่บ้านไปอยู่กับสามีและบุตรของเธออีก 3 คน(อายุ 10 ปี 8ปี 6ปี)

พี่ชายคนโตของคุณสมพงศ์มีบุตรชาย 4 คน(อายุ 12 ปี 11 ปี 8 ปี 1 ปีกว่า)แยกออกมาสร้างครอบครัวเป็นของตนเอง ส่วนน้องชายคนแรกหลังจากเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลับมาช่วยงานในไร่ของบิดามารดาและอยู่ด้วยกัน เนื่องจากว่าน้องชายคนนี้ยังไม่แต่งงาน และน้องชาย

อีกคนของคุณสมพงศ์กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อำเภอเชียงดาว ปิดเทอมทุกครั้งจะกลับมาอยู่กับบิดามารดา

การปกครอง คุณสมพงศ์ไม่ค่อยทราบเกี่ยวกับระบบการปกครองของบ้านป่าตึง ทราบแต่เพียงว่าปัจจุบันมีผู้นำบ้านป่าตึงเพียงคนเดียว ไม่มีคณะกรรมการดังเช่นในอดีต แต่ก็ไม่พบว่าชาวบ้านจะเดือดร้อนเรื่องต้องการเปลี่ยนผู้นำคนใหม่ จึงไม่มีการเลือกตั้งผู้นำคนใหม่ กฎของบ้านป่าตึงจะไม่มีการเลือกตั้งบ่อยครั้งนัก แต่จะสนใจที่ความพึงพอใจของชาวบ้านเป็นสำคัญ เมื่อไรที่ชาวบ้านไม่พอใจในพฤติกรรมของผู้นำสามารถรวมตัวกันแล้ว เสนอให้มีการคัดเลือกผู้นำคนใหม่ การเลือกตั้งผู้นำคนใหม่ของบ้านป่าตึงต้องมีการเชิญให้เจ้าหน้าที่ทางอำเภอ ตำรวจรวมไปถึงผู้ใหญ่บ้าน(บ้านโป่งเทวี) มาเป็นพยานในการเลือกตั้งผู้นำคนใหม่ เป็นการแสดงให้เห็นว่ามีความบริสุทธิ์ยุติธรรม

วิธีการเลือกผู้ที่จะมาเป็นอาจารย์ประจำโบสถ์ ต้องมีคุณสมบัติทางการสอน พระคัมภีร์ว่า มีความชำนาญในการสอนอย่างไรให้ผู้ฟังเกิดความสนใจและสามารถกระตุ้นให้ผู้ฟังนำคำสอนในพระคัมภีร์ไปปฏิบัติในชีวิตจริงได้ รวมถึงต้องมีความสามารถในการพัฒนาให้สมาชิกชาวคริสเตียนมีความเจริญก้าวหน้า กรณีที่ขัดสนในเรื่องนี้ก็ต้องเป็นหน้าที่ของอาจารย์ผู้ที่มีอำนาจในโบสถ์เป็นผู้แก้ไขปัญหา โดยการนำเรื่องที่กำลังเดือดร้อนอยู่นี้ ไปเสนอแก่หน่วยงานของศาสนาคริสต์ให้เข้ามาช่วยเหลือชาวบ้าน อาจารย์สามารถนำหน่วยงานมาช่วยเหลือชาวบ้านได้จะเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านต่อไป

ถ้าไม่สามารถแก้ไขปัญหาก็เปรียบเสมือนอาจารย์ผู้นั้นเป็นผู้ไร้ความสามารถ ถ้าจะสอนสิ่งต่างๆในพระคัมภีร์ก็ไม่มีชาวบ้านคนใดให้ความศรัทธาและเชื่อถือนั่นเอง เพราะว่าเมื่อมีปัญหาแล้วอาจารย์ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นทางออกให้ได้ ถ้ายังคงสอนชาวบ้านต่อไปก็

คงทำให้ชาวบ้านกลายเป็นคนไม่มีความสามารถเช่นเดียวกับอาจารย์ อาจารย์ผู้นั้นอาจไม่ได้
ถูกรับเชิญให้อยู่สอนพระคัมภีร์ที่บ้านป่าดิ่งต่อไป

อาชีพ การหารายได้ของครอบครัว มีเพียงคุณสมพงศ์เท่านั้นที่ทำงานเลี้ยงครอบครัว
เพราะภรรยาต้องอยู่บ้านเลี้ยงบุตรที่ยังไม่สามารถเข้าเรียนได้ อาชีพทางการเกษตรเป็น
อาชีพหลักของคุณสมพงศ์ที่ทำรายได้ให้ครอบครัวในแต่ละปี คือ การปลูกข้าวโพด สามารถ
เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ปีละครั้งเท่านั้น แม้ว่าคุณสมพงศ์จะทำงานเพียงคนเดียวแต่อาศัยความช่วยเหลือ
เหลือจากญาติพี่น้องของฝ่ายภรรยาและฝ่ายคุณสมพงศ์ด้วย โดยการแลกเปลี่ยนแรงงานระหว่าง
กันได้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ สลับวันทำงานในไร่ของแต่ละฝ่าย เช่น วันนี้คุณสมพงศ์ไป
ช่วยงานในไร่ของพี่ชาย วันรุ่งขึ้นพี่ชายก็จะเข้ามาช่วยงานในไร่ของคุณสมพงศ์เช่นกัน

ขณะเดียวกันเฉพาะแรงงานระหว่างเครือญาตินั้น ไม่เพียงพอต่อจำนวนที่ดินที่กว้างใหญ่
บางครั้งคุณสมพงศ์จำเป็นต้องจ้างแรงงานจากเพื่อนบ้านเช่นกัน กรณีที่เคยขอแรงเพื่อนบ้าน
แล้วครั้งหนึ่ง ถ้าจะขอให้มาช่วยงานในไร่อีกก็ต้องว่าจ้าง การทำเช่นนี้จะเป็นที่รู้กันของ
ชาวบ้านในบ้านป่าดิ่ง

อาชีพเสริมของคุณสมพงศ์ คือ การรับจ้างเก็บเกี่ยวพืชไร่กับคนพื้นเมืองแต่ก็ไม่มาก
เท่ากับการรับจ้างเพื่อนบ้านด้วยกันในบ้านป่าดิ่ง แต่ละปีคุณสมพงศ์จะมีโอกาสได้เงินจากการ
รับจ้างไม่ 500 บาท เนื่องจากว่าช่วงระยะเวลาการทำงานมีจำกัด อย่งการทำงานในไร่ของ
คุณสมพงศ์เองก็ไม่ทันเวลา อีกทั้งต้องไปช่วยงานในไร่ของผู้ที่มาช่วยคุณสมพงศ์

รายได้แต่ละปีอยู่ที่ 15,000 บาท เมื่อหักค่าใช้จ่ายในการกู้เงินพ่อก้าแล้วบางปีเหลือใช้
จริงๆเพียง 3,500 บาท บางปีก็ขาดทุนต้องไปกู้เงินพ่อก้าคนอื่นเพิ่มเติมอีกสำหรับนำมาใช้จ่ายใน
ชีวิตประจำวัน

การศึกษา บ้านป่าดิ่งมีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน หลังจากที่คุณสมพงศ์ย้ายเข้ามาที่
อายุ 9 ปี ตามเกณฑ์ต้องศึกษาประมาณชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สมัยนั้นกว่าโรงเรียนจะสร้างเสร็จ
เด็กชาวลีซอกก็อายุเกินเกณฑ์ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นมีเด็กนักเรียนหลายคนที่มีอายุมาก แต่เรียนอยู่
ระดับชั้นต้น ซึ่งคุณสมพงศ์มีเพื่อนในชั้นเรียนที่อายุใกล้เคียงกับคุณสมพงศ์หลายคน คุณสมพงศ์
เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่ออายุ 16 ปี

บุตรของคุณสมพงศ์เพิ่งเข้าเรียนหนังสือชั้นอนุบาล 1 การพาบุตรเข้าเรียนต้องมีใบสูติบัตร
แสดงให้กับทางอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนบ้านป่าดิ่งรับทราบอายุที่แน่นอนของเด็กเสียก่อน

สามารถนำบุตรเข้าเรียนในช่วงเดือนมิถุนายน ช่วงแรกต้องพาบุตรไปโรงเรียนด้วยตนเองก่อน แม้ว่าโรงเรียนจะอยู่ใกล้บ้านก็ตาม หลังจากนั้นอีก 2 อาทิตย์ ปล่อยให้บุตรเดินไปโรงเรียนด้วยตนเอง ที่ต้องทำเช่นนี้ เพราะเห็นเด็กเล็กหลายคนมักจะหนีออกมาเล่นอยู่ที่บ้านเป็นประจำ คุณสมพงศ์เกรงว่าบุตรตนเองจะเป็นเช่นนั้นจึงต้องเอาใจใส่บุตร และจะไม่ยินดีหากบุตรขอไม่ไปโรงเรียน

อนาคตด้านการศึกษาต้องการให้บุตรทั้งสองคนมีการศึกษาที่สูงกว่าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อนำความรู้ที่มีไปหางานทำมีเงินเดือน ไม่ต้องลำบากทำงานในไร่ อย่างเช่นคุณสมพงศ์ แต่ระยะเวลาที่ยังอีกยาวไกลต้องรอดูด้วยว่าบุตรเรียนหนังสือเก่งหรือไม่ หรือไม่เช่นนั้นหากบุตรต้องการศึกษาต่อทางด้านศาสนาคริสต์ก็ยินดี เพราะไม่ว่าบุตรจะเลือกทางใดก็น่าจะเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับบุตร

ศาสนาและความเชื่อ เหตุผลที่คุณสมพงศ์เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์นั้น เพราะฟังคำสอนของมิชชันนารีเป็นประจำ ในช่วงแรกก็ไม่ได้ให้ความสนใจเท่าไร หลังจากที่เห็นบิดาและพี่ชายเริ่มเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ จึงเข้าไปสอบถามถึงเหตุผลว่าเพราะเหตุใดจึงเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์กัน ก่อนที่คุณสมพงศ์จะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ยังอาศัยอยู่กับบิดามารดา หลังจากที่บิดาทดลองปฏิบัติตามคำบอกเล่าของมิชชันนารี พบว่าสิ่งต่างๆ เริ่มดีขึ้นจากอาการเจ็บป่วยของบิดาและมารดาไม่หายเสียที ทั้งบิดาและมารดามีอาการดีขึ้นจึงตัดสินใจเปลี่ยนศาสนา และมอบหน้าที่นำหีบบรรพบุรุษออกจากบ้านให้แก่มิชชันนารี เป็นผู้กระทำ

คุณสมพงศ์เห็นเช่นนี้ก็มิได้คัดค้านอะไร ใช้เวลาเพื่อศึกษาสิ่งที่เกิดขึ้นในบ้านพบว่าเริ่มเปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่จำนวนของหมูและไก่ที่เลี้ยงไว้ลดน้อยลง ไม่ต้องเลี้ยงฝักรบบุรุษสามารถออกไปทำงานได้ทุกวันไม่ต้องกลัวว่าจะผิผิ คุณสมพงศ์จึงเข้าฟังสิ่งที่มิชชันนารีสอนในวันอาทิตย์ทดลองทำตามบ้าง พบว่าบางสิ่งที่มิชชันนารีบอกนั้นเป็นจริง เช่น การทำงานในไร่นั้นไม่จำเป็นต้องกลัวว่าจะผิผิ เพียงแต่ขอให้ระลึกไว้เสมอว่าพระเจ้าอยู่กับเราก็ช่วยทำให้เราทำงานได้อย่างราบรื่น เวลาผ่านไปเรื่อยๆทำให้คุณสมพงศ์พบว่าความเชื่อเท่านั้นที่จะทำให้ตัวเรามีชีวิตที่ดีขึ้น คุณสมพงศ์จึงตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์เมื่ออายุ 20 ปี

การเริ่มต้นที่สำหรับชีวิตนั้น คุณสมพงศ์เห็นว่าวันกินข้าวใหม่ถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ที่ดีสำหรับทุกคน เพราะสามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ทำสิ่งใหม่ๆที่ดีให้เกิดขึ้นในชีวิตได้ โดยเฉพาะการเข้าโบสถ์มีพิธีกรรมต่างๆ ช่วยหนุนใจคุณสมพงศ์ได้เป็นอย่างดี ทุกคนในโบสถ์จะร่วมใจกัน

การทำเช่นนี้เปรียบเสมือนการรวมพลัง สามารถทำให้คำอธิษฐานมีกำลังพอที่จะทำให้พระเจ้าได้ยินและอวยพรให้เป็นจริงขึ้นมาได้ คุณสมพงศ์จึงเกิดความรู้สึกว่าได้เติมพลังชีวิตให้มีแรงต่อสู้ในปีใหม่แล้ว

ปัจจุบันคุณสมพงศ์พยายามจะพานบุตรเข้าโบสถ์ในวันอาทิตย์ เพื่อให้บุตรเกิดความซึมซับกับศาสนาคริสต์และคำสอนต่างๆในพระคัมภีร์ แม้ว่าในช่วงนี้บุตรสาวยังอายุน้อย ถ้าค่อยๆเรียนรู้ไปน่าจะทำให้เป็นผลดีต่อบุตรสาวในอนาคต แต่ก็ต้องแล้วแต่การตัดสินใจของบุตร เพราะเรื่องแบบนี้ไม่สามารถบังคับกันได้

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

คุณสมพงศ์เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นในบ้านป่าดิงเป็นประจำ ทำให้รับรู้เรื่องราวของหมู่บ้านพอกวาศาสนาคริสต์ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่คุณสมพงศ์พบเห็นเสมอ ทราบว่ามีการประกอบพิธีกรรมอย่างไรบ้างทั้งของศาสนาพุทธ(ผี)และศาสนาคริสต์ แม้ว่าบิดาจะให้บุตรทุกคนนับถือศาสนาคริสต์ หลังจากย้ายเข้ามาบ้านป่าดิงเพียงไม่นานนัก คุณสมพงศ์มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจศาสนาคริสต์ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น ช่วงที่เคยนับถือศาสนาพุทธ(ผี)จำได้ว่ามีการห้ามมิให้ไปในสถานที่บางแห่ง เชื่อกันว่าเป็นอันตราย แม้ว่าจะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์แล้ว ผู้ปกครองก็ยังไม่อนุญาตให้เข้าไปในบริเวณต้องห้ามนั้นเหมือนเดิม

2. ความต้องการทางวัตถุ

การนับถือศาสนาคริสต์ช่วยให้สามารถเก็บออมเงินบางส่วน ที่ได้จากการประกอบอาชีพ เนื่องจากคุณสมพงศ์ไม่ต้องนำไปซื้อเครื่องเช่นไหม้ จำนวนเงินที่เหลืออยู่สามารถนำไปซื้อเสื้อผ้า โทรทัศน์และอื่นๆ โดยเฉพาะในอดีตยิ่งดีกว่าปัจจุบัน เพราะยังไม่ค่อยมีใครนับถือศาสนาคริสต์มากนัก เงินช่วยเหลือก็ได้รับปีละ 2-3 ครั้ง สามารถนำไปซื้อหมูมาเก็บไว้เป็นอาหาร

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

ชาวคริสเตียนจำเป็นต้องเข้าโบสถ์ในทุกสัปดาห์ เพื่อได้รับการขัดเกลาทางจิตใจจากอาจารย์สอนศาสนา คุณสมพงศ์เคยเข้าไปในโบสถ์นั่งฟังอาจารย์สอนศาสนา เกิดความรู้สึกว่าคำสอนของอาจารย์นั้นมีความเป็นไปได้ในชีวิตจริง ถ้าสามารถปฏิบัติได้อย่างที่ได้รับคำสอนก็น่าที่จะทำให้มีความเจริญในชีวิตขึ้นด้วย

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

การทำงานประจำย่อมหมายถึงรายได้ที่มีอยู่เป็นประจำ หากต้องการรายได้เพิ่มขึ้น จำเป็นต้องแสวงหาอาชีพเพิ่มเติม หนึ่งในอาชีพที่น่าจะเป็นรายได้พิเศษ คุณสมพงศ์ก็คิดอยู่เสมอว่าคงเป็นการรับจ้างที่สามารถทำได้ง่ายกว่าอาชีพอื่น เพียงขอให้มีความว่างจากการทำงานในไร้อะไรก็สามารถรับจ้างได้แล้ว นอกจากนี้ก็ยังไม่เคยเห็นเพื่อนบ้านคนไหนประกอบอาชีพที่แตกต่างกันเพราะนับถือศาสนาคริสต์

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

หลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าตึง คุณสมพงศ์ไม่มีความคิดที่จะเรียนหนังสือต่อเพราะผลการเรียนไม่สู้ดีนัก คิดว่าคงเป็นการเสียเวลาเปล่าหากต้องเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น อาจารย์สอนศาสนาเคยแนะนำให้ไปเรียนทางด้านพระคัมภีร์ก็ไม่รู้สึกสนใจใดๆทั้งสิ้น เพราะทราบดีว่าไม่มีความตั้งใจสำหรับการศึกษาอีกแล้ว

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

ความต้องการของทองคำอีกส่วนหนึ่ง คือ ก้าวหน้าไปพร้อมกับเพื่อนบ้าน ไม่ต้องการมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ด้อยกว่าคนอื่น จึงพยายามประกอบอาชีพให้มีรายได้ไม่แตกต่างจากเพื่อนบ้าน มถึงการซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันกับเพื่อนบ้าน โดยส่วนใหญ่ นอกจากนี้การนับถือศาสนาคริสต์ในความรู้สึกรู้สึกของคุณสมพงศ์ คือ ผู้ที่มีฐานะทางสังคมเหนือกว่า กลุ่มที่ยังไม่ได้นับถือศาสนาคริสต์ (เฉพาะกลุ่มชาวเขาเผ่าลือซอด้วยกันในบ้านป่าตึง) เพราะชาวคริสต์เดียนมีจุดเด่น คือ ต้องงดดื่มสุราเป็นสำคัญ ซึ่งต้องใช้ความอดทนพอควรสำหรับการหักห้ามใจ และคนพื้นเมืองก็นับถือศาสนาคริสต์มากมาย หากเข้าโบสถ์ที่จังหวัดเชียงใหม่ก็ทำให้มีโอกาสรู้จักกับคนพื้นเมืองได้บ้าง

7. ความคาดหวังในอาชีพ

นอกเหนือจากการปลูกข้าวโพดหรือประกอบอาชีพทางการเกษตร เคยคาดหวังว่าจะมีโอกาสประกอบอาชีพอื่นที่มีให้อาชีพคงที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น เพราะอย่างน้อยก็ยังเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 น่าจะมีโอกาสที่ดีในชีวิต เคยทราบว่าหน่วยงานทางศาสนาคริสต์มักเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความสามารถแต่ยากจนได้รับโอกาสในชีวิต ขอเพียงมีแนวความคิดในทางสร้างสรรค์ก็จะได้รับเงินช่วยเหลือทันที ซึ่งคุณสมพงศ์เคยคิดว่าจะซื้อพ่อพันธุ์หมูมาเลี้ยงไว้สำหรับให้เพื่อนบ้านมาว่าจ้างให้พ่อพันธุ์ไปผสมกับหมูของเพื่อนบ้าน

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3 คุณอนุชิต (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณอนุชิตเป็นผู้ชายรูปร่างสูง ผิวคล้ำ ปากกว้าง ดวงตาเล็ก จมูกโด่ง ปัจจุบันอายุ 29 ปี

ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อยืดสีสไตส์ กางเกงประจำเผ่า

การย้ายถิ่น คุณอนุชิตเป็นชาวเขาเผ่าลีซออยู่เชียงดาว ย้ายเข้ามาในบ้านป่าตั้งตั้งแต่อายุ 21 ปี เพราะแต่งงานกับผู้หญิงที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้ ตกลงกับภรรยาก่อนแต่งงานว่าจะทำกินที่บ้านป่าตั้งเพราะยังพอมิที่ดินทำกินสำหรับครอบครัว จึงเข้ามาขออนุญาตกับผู้ใหญ่ของฝ่ายหญิงว่าจะขอสร้างบ้านไว้เป็นเรือนหอก่อนจัดพิธีแต่งงานขึ้น ได้รับการอนุญาตจากผู้ใหญ่โดยไม่ต้องเสียค่าซื้อที่ดินใดๆทั้งสิ้น หลังจากทำพิธีสู่ขอและแต่งงานแล้วทั้งคุณอนุชิตกับภรรยาอยู่ด้วยกันกระทั่งมีบุตร 2 คน (ผู้ชายทั้งสองคน อายุ 2 ปีกว่า และอายุ 4 เดือน)ทุกปีจะพาครอบครัวกลับไปเยี่ยมญาติพี่น้องที่เชียงดาว บางครั้งพามาเที่ยวที่บ้านป่าตั้งค้างคืน 2-3 คืน

ครอบครัวและเครือญาติ ญาติพี่น้องที่แท้จริงของคุณอนุชิตมีทั้งหมด 7 คน เรื่องของการศึกษาในบรรดาพี่น้องทั้งหมดมีเพียงคนที่ 4-7 เท่านั้นที่ได้เรียนหนังสือจบชั้นสูงสุดระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าตั้ง

ซึ่งคุณอนุชิตเป็นบุตรคนที่สอง มีพี่ชายคนเดียว (แต่งงานกับคนลีซออยู่บ้านป่าตั้ง ปัจจุบันมีบุตร 3 คน บุตรชายคนแรกอายุ 10 ปี กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 บุตรคนที่สองเป็นผู้หญิงอายุ 7 ปี กำลังศึกษาชั้นประถมปีที่ 1 บุตรสาวคนสุดท้ายอายุ 10 เดือน)

น้องคนแรกเป็นผู้หญิงปัจจุบันแต่งงานกับคนหมู่บ้านเดียวกัน มีบุตรทั้งหมด 5 คน บุตรสาวคนแรก เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อายุ 15 ปี แต่งงานแล้วย้ายไปอยู่กับสามีหมู่บ้านอื่น บุตรสาวคนที่สอง อายุ 13 ปีกำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนบุตรชายอายุ 11ปี กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 บุตรชายอีกคนอายุ 7 ปีกำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ส่วนคนเล็กอายุเพียง 2 ปีกว่าเท่านั้น บุตรทุกคนเรียนหนังสือในโรงเรียนบ้านป่าตั้ง

คนรองลงมา คือ น้องชาย พร้อมกันนี้ก็มีชื่อภาษาไทยอีกชื่อหนึ่ง ซึ่งเจ้าตัวมีความภูมิใจว่าเป็นชื่อที่ไม่ซ้ำสมัย เมื่อเดินทางไปไหนก็มีความรู้สึกว่าคุณเป็นคนไทยเต็มขั้น เพราะมีชื่อ

อาศัยอยู่บ้านป่าดิ่ง การที่น้องชายลาออกนั้น เพราะกำลังจะย้ายออกไปอยู่จังหวัดอื่น ในช่วงนั้นมีคณะกรรมการหมู่บ้านประมาณ 6-7 คน แต่ปัจจุบันเหลือเพียงผู้นำชุมชนที่ดำรงตำแหน่งอย่างเป็นทางการและยังคงปฏิบัติหน้าที่เช่นเดิม ส่วนคณะกรรมการนั้นลาออกจากตำแหน่งแล้ว

อาชีพ ปลูกข้าว ฝัง ข้าวโพด ภรรยาของคุณอนุชิตแม้จะไม่ได้ช่วยทำงานในไรแต่ต้องคอยดูแลบุตรชายทั้งสอง เนื่องจากว่าไม่สามารถนำบุตรไปฝากให้ใครเลี้ยงได้เพราะญาติของแต่ละฝ่ายต้องทำงานในไรเช่นกัน ทำให้คุณอนุชิตต้องขยันมากกว่าเดิม ไม่เช่นนั้นภายในหนึ่งปีจะไม่มีข้าวเพียงพอสำหรับครอบครัว ส่วนจิงและข้าวโพดนั้นเป็นพืชที่สามารถนำเงินเข้าสู่ครอบครัวเป็นอย่างดี ระยะเวลา 1 ปี คุณอนุชิตสามารถปลูกและขายได้ 5,000 บาทเท่านั้น

ในขณะที่เดียวกันการทำงานแตกต่างจากอีกหลายครอบครัว คือ ไม่สามารถว่าจ้างแรงงานให้มาทำงานในไรได้เพราะไม่มีเงินว่าจ้าง แต่โชคดีที่ญาติพี่น้องของคุณอนุชิตบางคนเข้ามาช่วยงานในไร ซึ่งถ้ามาช่วยก็จะสลับกันไปช่วยงานในไรของกันและกัน การรับจ้างเก็บเกี่ยวต้องรอให้ภรรยามาช่วยงานในไรก่อน หากถึงเวลานั้นจริงคุณอนุชิตน่าจะสามารถรับจ้างกับคนพื้นเมืองและคงเป็นรายได้อีกทางหนึ่งสำหรับครอบครัว

การศึกษา คุณอนุชิตและภรรยาไม่มีการศึกษา แต่ที่สามารถพูดภาษาพื้นเมืองได้เพราะเคยรับจ้างทำงานในไรกับคนพื้นเมืองจึงพอเข้าใจในภาษาได้บ้าง คุณอนุชิตหวังใจว่าบุตรชายคนโตอายุครบ 3 ปีจะพาเข้าเรียนหนังสือที่โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง ประการแรกไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย บุตรมีโอกาสเรียนรู้ชีวิตมากขึ้น ได้ดื่มนมโรงเรียนร่างกายจะได้แข็งแรง เพราะคุณอนุชิตคงไม่มีเงินที่จะซื้อนมให้บุตรดื่มได้ทุกวัน การไปโรงเรียนย่อมดีกว่าปล่อยให้บุตรอยู่บ้านเฉยๆ ปล่อยให้โตขึ้นมาพอมีแรงให้ช่วยครอบครัวทำงานในไร คุณอนุชิตคิดว่าอนาคตเป็นสิ่งไม่แน่นอน บุตรคนใดคนหนึ่งอาจจะมีความคิดก้าวหน้าหลังจากมีความรู้สามารถประกอบอาชีพที่ดีกว่าบิดามารดาได้

ถ้าบุตรเจริญเติบโตพอที่จะเข้าใจสิ่งต่างๆ ในโลกนี้ คุณอนุชิตตั้งใจว่าจะพยายามให้บุตรทุกคนมีความขยันหมั่นศึกษาศาสนาคริสต์ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ โอกาสของการเป็นอาจารย์สอนศาสนาก็มีมากขึ้นด้วย ยิ่งเป็นผู้ชายสามารถเดินทางไปในหมู่บ้านต่างๆ เพื่อสอนหลักสำคัญที่มีอยู่ในพระคัมภีร์ให้เยาวชนหรือผู้ใหญ่ที่ไม่สามารถอ่านหนังสือได้เองให้เข้าใจศาสนาคริสต์

ศาสนาและความเชื่อ ศาสนาพุทธ(ผี)เป็นศาสนาซึ่งคุณอนุชิตและภรรยานับถือตั้งแต่จำความได้จนกระทั่งมีบุตรคนแรก จึงตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ จุดสำคัญของ

การเปลี่ยนศาสนา คือ การจากไปของบุตรคนแรกสร้างความเสียใจแก่คุณอนุชิตและภรรยาอย่างมาก คุณอนุชิตเล่าว่า หลังจากภรรยาคลอดบุตรออกมาไม่กี่ชั่วโมง บุตรเสียชีวิตโดยไม่ทราบสาเหตุ สมัยนั้นมีโบสถ์นอกบ้านป่าดิ่งแล้ว ทั้งคู่คิดว่าต้องเป็นการกระทำของผีร้ายอย่างแน่นอน จึงปรึกษากันว่าน่าจะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เห็นได้จากเพื่อนบ้านคนที่นับถือศาสนาคริสต์ไม่ค่อยมีเรื่องร้ายๆเกิดขึ้นในครอบครัว อีกเหตุผล คือ ค่าใช้จ่ายต่างๆก็ไม่ต้องสูญเสียเพราะการซื้อเครื่องเช่น ไขว้แก๊ส

หลังจากที่ใช้เวลา 2 อาทิตย์ในการปรึกษากันเพียงสองคนเท่านั้น อาจารย์สอนศาสนาในโบสถ์ก็เข้ามาที่บ้านตามปกติ คุณอนุชิตจึงบอกกับอาจารย์สอนศาสนาว่าตนกับภรรยาขอเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์และให้อาจารย์สอนศาสนา ช่วยอัญเชิญหิ้งบูชาบรรพบุรุษออกไปจากบ้าน ทั้งคุณอนุชิตและภรรยาก็เข้าโบสถ์ทุกครั้ง บางครั้งอาจารย์สอนศาสนาได้นำกลุ่มเพื่อนบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์มาร่วมกันจัดกิจกรรมที่บ้านของคุณอนุชิต

คุณอนุชิตพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ว่า จะสามารถมอบสิ่งดีกับชีวิตอย่างไรบ้าง ควรปฏิบัติตนอย่างไรด้วยการฟังสิ่งที่อาจารย์สอนศาสนาสอนจากพระคัมภีร์ต้องพยายามฟังให้เข้าใจ เพราะทั้งคุณอนุชิตและภรรยาอ่านหนังสือไม่เป็น ปัจจุบันทั้งคู่มีความเชื่อว่าพระเจ้าก็ช่วยทำให้ครอบครัวมีความสุข ไม่ค่อยเจ็บไข้ได้ป่วยเหมือนในอดีต ช่วยปกป้องภัยอันตรายที่มองไม่เห็นจากผีร้ายได้

ปัจจุบันภรรยาและคุณอนุชิตไปเข้าโบสถ์ความหวัง เพราะผู้เข้ามาพบคุณอนุชิตเป็นอาจารย์สอนศาสนาชาวอาข่า พร้อมกันนั้นจะมีชาวบ้านที่อยู่บ้านป่าดิ่งอีกสองคนมาด้วยกันเป็นประจำ ทั้งคู่ไม่เคยเข้าโบสถ์สภาแต่เท่าที่ทราบ โบสถ์สภามีเฉพาะชาวลีซอและการสอนเป็นภาษาลีซออย่างเดียว แตกต่างกับโบสถ์ความหวังที่อาจารย์สอนศาสนาจะพูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สามารถสื่อสารกันระหว่างชาวบ้านกับอาจารย์สอนศาสนา เนื่องจากชาวบ้านที่เข้าโบสถ์ความหวังต่างมาจากหลายหมู่บ้านย่อมต้องมาจากหลายเผ่า เช่น เผ่าลีซอ เผ่ากะเหรี่ยง

แน่นอนว่าสิ่งที่เกิดขึ้น คือ ความแตกต่างของภาษา ภาษาที่จะสื่อสารกันเข้าใจมากที่สุด คือ ภาษาไทย เนื่องจากเป็นภาษาที่ชาวบ้านส่วนใหญ่สามารถเข้าใจร่วมกันได้ มีการนัดหมายว่าภายในแต่ละอาทิตย์จะไปหนุนใจ ณ บ้านของใคร ชาวบ้านที่อยู่หมู่บ้านเดียวกันก็จะมารวมกันที่บ้านหลังนั้น ซึ่งมีการสลับหมู่บ้านที่จะไปหนุนใจ เช่น บ้านห้วยไม้เตื่อ บ้านป่าดิ่ง บ้านห้วยทรายขาว

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

คุณอนุชิตแต่งงานกับชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่ง ช่วงแรก ภรรยาย้ายไปอยู่กับคนที่ เชียงดาวอาจจะเหงา เพราะไม่มีญาติพี่น้องที่นั่น จากนั้นตัดสินใจย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านป่าดิ่ง ทำให้คุณอนุชิตรู้จักชาวบ้านในหมู่บ้านป่าดิ่งมากขึ้น ได้เรียนรู้การดำเนินชีวิตที่อาจจะมีความแตกต่างออกไปจากหมู่บ้านเดิม แต่ก็ไม่มีปัญหาอะไรสำหรับการปรับตัวของคุณอนุชิต การย้ายเข้ามาของคุณอนุชิต ในช่วงนั้นสร้างโบสถ์ภายในหมู่บ้านแล้ว พอทราบว่าหมู่บ้านป่าดิ่ง มีชาวบ้านนับถือศาสนาคริสต์ จึงทำให้เห็นพิธีกรรมที่แตกต่าง ระหว่างศาสนาคริสต์และศาสนา พุทธ(ผี)

2. ความต้องการทางวัตถุ

หัวหน้าครอบครัวไม่ว่าจะเป็นครอบครัวใด ล้วนมีเป้าหมายให้สมาชิกในครอบครัวได้อยู่ อย่างสุขสบาย เพียงแต่จะมีความสามารถมากน้อยเพียงใด เพราะฉะนั้นเป้าหมายของคุณอนุชิตก็ เช่นเดียวกัน คือ มีความเพียรต่อหน้าที่การงาน เพื่อให้ครอบครัวมีสิ่งต่างๆคล้ายคลึงกับ ครอบครัวอื่น แม้ว่าต้องทำงานเพียงคนเดียว เนื่องจากภรรยาเลี้ยงดูบุตรไม่ได้ฝากให้ญาติพี่น้อง ช่วยเลี้ยงดู การดำเนินชีวิตเป็นเช่นนี้ตั้งแต่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) ไม่ได้หวังให้สิ่งเร้นลับมา ช่วยทำให้ครอบครัวดีขึ้น แต่จะใช้ความมานะอดทนเท่านั้น เพื่อให้ชีวิตดีขึ้น

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

อาจารย์สอนศาสนาจากหมู่บ้านอื่น รวมถึงเพื่อนบ้านที่เข้าโบสถ์นอกหมู่บ้านเข้ามา เยี่ยมเยียนในฐานะคนรู้จัก เคยคุยกันเกี่ยวกับการนับถือศาสนา แต่กลุ่มคนเหล่านี้มิได้ บังคับจิตใจว่าคุณอนุชิตต้องเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เพียงแต่ชี้แนะถึงสิ่งดีที่จะเกิดขึ้นใน อนาคต หากนับถือพระเจ้า เป็นระยะเวลาเกือบ 1 ปี พอถือว่าเป็นช่วงที่ภรรยากำลังตั้งครรภ์ เมื่อครบกำหนดคลอดกลับกลายเป็นว่า บุตรเสียชีวิตในขณะที่ช่วงตั้งครรภ์ภรรยา ก็ไปตรวจเป็น ประจำตามนัดของแพทย์ จึงเข้าใจว่าเป็นการกระทำของผี ทำให้เป็นเหตุผลสำคัญที่เริ่มนำสิ่งที่ อาจารย์สอนศาสนาและเพื่อนบ้านมาพิจารณา หากยังนับถือศาสนาพุทธ(ผี) บุตรคนต่อไป หรือ ไม่ก็อาจเป็นใครคนใดคนหนึ่งคงต้องเสียชีวิตอีกก็ได้

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

โลกแห่งความเป็นจริงสำหรับคุณอนุชิต คือ ความขยันหมั่นเพียร ต้องทำด้วยตนเองจึง จะได้ในสิ่งที่ต้องการ สำหรับคนที่รอความหวังจากสิ่งที่ไม่เห็นแล้วไม่มู่มานะทำงานก็

ไม่มีทางที่จะประสบความสำเร็จได้ เพราะฉะนั้นรายได้ต่างๆจะมีให้จับจ่ายใช้สอยได้นั้น ต้องขึ้นอยู่กับภาระกระทำของตนเองทั้งสิ้น และการหารายได้ด้วยการประกอบอาชีพทางการเกษตรก็เป็นสิ่งที่ถนัดที่สุด

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

การศึกษามีอิทธิพลต่อคุณอนุชิต เพราะทำให้เกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจว่าไม่มีโอกาสได้เรียน อาชีพการงานจึงต้องลำบากไม่สามารถหารายได้ด้วยการใช้ความรู้ได้ อนาคตการทำงานก็คงไม่สามารถพัฒนาไปได้มากกว่าที่เป็นอยู่ คุณอนุชิตอ่านหนังสือไม่เป็นจึงไม่คิดที่จะศึกษาพระคัมภีร์ เพราะเป็นการเสียเวลาทำงานมาก การทำความเข้าใจตัวหนังสืออาจต้องใช้ระยะเวลาหลายปี อายุก็มากพอควร

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

คุณอนุชิตไม่เคยความคิดที่จะให้ตนเองมีสถานภาพทางสังคมสูงขึ้น เพราะความสามารถของตนเองไม่มีมากมายนัก การดำเนินชีวิตก็ไม่นิยมความแปลกใหม่เท่าไร เนื่องจากคุณอนุชิตไม่มีความเข้าใจดีในสิ่งที่แปลกใหม่ ไม่รู้ว่าจะเกิดผลดีหรือผลเสียกันแน่ ยิ่งถ้าเป็นคนอื่นที่มีใช้ ชาวเขาเผ่าลีซอก็ไม่กล้าคบค้าสมาคมอย่างลึกซึ้ง เกรงว่าจะทำให้พวกเขาเกิดความไม่พอใจในคุณอนุชิตด้วยความรู้ไม่เท่าทันคนอื่น

7. ความคาดหวังในอาชีพ

อาชีพที่คุณอนุชิตทำอยู่มีรายได้เพียงพอกับจำนวนสมาชิกในครอบครัว หากมองถึงอนาคตของบุตรเมื่อเจริญเติบโตต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว จึงหวังให้ภรรยาออกมาช่วยทำงาน เมื่อบุตรคนแรกเติบโตพอที่จะดูแลตัวเองและน้องได้แล้ว การทำงานก็มีข้อจำกัดเช่นกัน คือ ภรรยาคงไม่สามารถทำงานอย่างอื่นได้ นอกจากช่วยคุณอนุชิตทำงานในไร่ ถ้าบุตรมีความสนใจศึกษาด้านศาสนาคริสต์ก็ยิ่งเป็นประจักษ์ความสำเร็จและความหวังที่คุณอนุชิตเองไม่สามารถทำได้ เมื่อถึงเวลานั้นจริง บุตรอาจจะได้เป็นอาจารย์สอนศาสนาก็ได้

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4 คุณธีระยศ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณธีระยศเป็นผู้ชายรูปร่างกำยำ ผิวคล้ำ ดวงตาคมเข้ม รูปหน้ายาว ขากรรไกรค่อนข้างกว้าง พูดภาษาไทยได้ชัดเจน ปัจจุบันอายุ 29 ปี

ลักษณะการแต่งงาน สวมเสื้อยืดสีมืดทึม กางเกงประจำเผ่าสีสว่าง

การย้ายถิ่น คุณธีระยศมีบ้านเกิดอยู่บ้านป่าตึง โดยมารดาเล่าให้ฟังว่า ย้ายครอบครัวมาจากหมู่บ้านป่าอ้อ ตำบลน้ำแพร่ อำเภอพร้าว ตั้งถิ่นฐานในบ้านป่าตึงได้ 1 ปี คุณธีระยศเกิดที่โรงพยาบาลเวียงป่าเป้า ระยะเวลาของการอยู่บ้านป่าตึงประมาณ 26 ปี

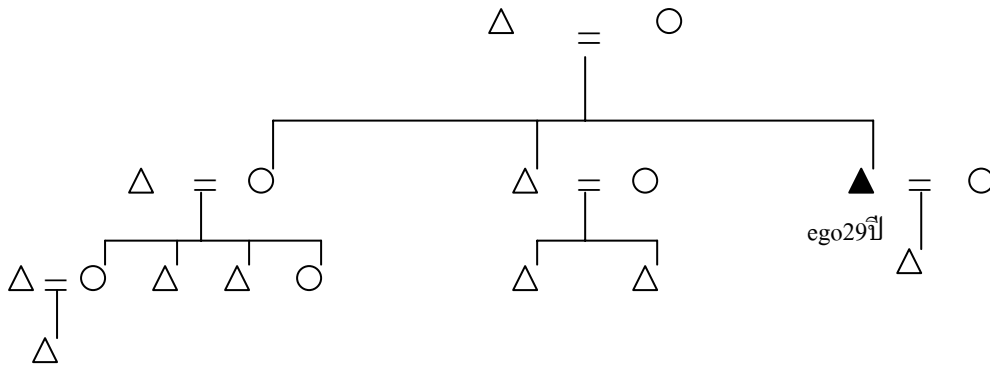
ตั้งแต่จำความได้สมาชิกในครอบครัวอยู่ด้วยกัน(บิดา มารดา พี่ชาย พี่สาวและคุณธีระยศ) จนกระทั่งพี่สาวของคุณธีระยศแต่งงานและย้ายออกไปสร้างบ้านอยู่กับสามี เพื่อสร้างครอบครัวของเขาเอง(ยังอยู่ในบริเวณบ้านป่าตึง) จากนั้นอีกไม่กี่ปีพี่ชายอีกคนก็แต่งงาน แต่ยังไม่ย้ายออกไปอยู่ที่อื่น ยังคงอยู่กับมารดาและคุณธีระยศ เนื่องจากบิดาเสียชีวิตไปแล้ว

เมื่ออายุ 23 ปี คุณธีระยศแต่งงานกับผู้หญิงชาวลีซอ อยู่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ก่อนงานแต่งจะเริ่มคุณธีระยศสร้างบ้านเพื่อเตรียมไว้เป็นเรือนหอ พิธีแต่งงานเกิดขึ้นที่แม่ฮ่องสอนบ้านเกิดของภรรยา จากนั้นภรรยาย้ายมาอยู่บ้านป่าตึง

ครอบครัวและเครือญาติ หลังจากทีบิดาเสียชีวิตไปแล้ว คุณธีระยศยังเหลือมารดา ครอบครัวของพี่สาว และครอบครัวของพี่ชายซึ่งอาศัยอยู่กับมารดา พี่สาวมีบุตร 4 คน (บุตรสาวคนโตเคยไปทำงานร้านอาหารเกาหลี 1 ปีกลับมาอยู่กับสามีปัจจุบันอยู่กับบุตรเพียงลำพัง แต่ก็ยังช่วยเหลืองานในไร่ของพี่สาว บุตรคนที่สองและสาม เมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าตึง เข้าศึกษาต่อจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เท่านั้น

เหตุผลที่ศึกษาไม่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ ไม่มีความสามารถทำข้อสอบได้ จึงไม่เข้าเรียนเลย ปัจจุบันบุตรคนที่สองกำลังศึกษาเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ เนื่องจากอาจารย์สอนศาสนาเห็นว่าบุตรชายคนที่สองของพี่สาวมีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาพระคัมภีร์ ไม่เพียงเท่านั้นยังเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีแนวคิดเทียบคุณอาหู่ จึงมอบเงินทุนการศึกษาแก่บุตรชายคนที่สองให้ไปเรียนด้านอัญมณี ขณะที่บุตรสาวคนสุดท้ายกำลังศึกษาพระคัมภีร์ของศาสนาคริสต์ จังหวัดเชียงใหม่)

ครอบครัวของพี่ชาย(นอกจากมารดาแล้วยังมีบุตรชายอีก 2 คน) บุตรคนแรกอายุ 7 ปีกำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 บุตรอีกคนอายุ 1 ปีกว่า

การปกครอง แม้ว่าคุณธีระยศจะมีการศึกษาระดับสูงพอควร หากเทียบกับชาวบ้าน ส่วนใหญ่ในบ้านป่าดิ่งอีกหลายคน แต่ก็ไม่เคยดำรงตำแหน่งใดๆที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้นำ เหตุผลหนึ่งคุณธีระยศไม่ต้องการยุ่งเกี่ยวกับการปกครอง เพราะต้องการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรอย่างเต็มที่ ทราบว่าการดำรงตำแหน่งผู้นำนั้น ต้องรับผิดชอบเรื่องความเป็นอยู่ของชาวบ้านภายในบ้านป่าดิ่ง

สภาพการปกครองในปัจจุบัน คือ การร่วมมือกันระหว่างผู้นำบ้านป่าดิ่งและผู้ใหญ่บ้านของบ้านโป่งเทวี หน้าที่ของผู้นำบ้านป่าดิ่งจะคอยดูแลเรื่องทั่วไปในหมู่บ้าน กรณีเกิดการทะเลาะวิวาทหากสามารถไกล่เกลี่ยกันได้ ก็ไม่ต้องแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านของบ้านโป่งเทวีเข้ามาตัดสิน แต่ถ้ากรณีไม่ยอมความกันต้องแจ้งให้ทราบเพื่อให้ช่วยพิจารณา ส่วนใหญ่ถ้าผู้ใหญ่บ้านของบ้านโป่งเทวีเข้ามาตัดสิน ชาวบ้านก็จะไม่คิดใจเอาความกัน คุณธีระยศกล่าวเสริมว่า อาจเป็นเพราะผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่ชาวบ้านให้ความเกรงใจด้วย เรื่องราวส่วนใหญ่จึงไม่ค่อยต้องถึงโรงพัก

อาชีพ ครอบครัวคุณธีระยศยังคงสืบทอดอาชีพต่อจากบรรพบุรุษ คือ ปลูกข้าว ข้าวโพดจิง ในปีนี้ไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ เชื้อรากระจายเต็มทั้งไร่จิง ทำให้ขาดทุนอย่างมาก ไม่มีเงินทุนจ่ายคืนให้แก่พ่อค้าพื้นเมืองที่มาปล่อยกู้ คงต้องจ่ายดอกเบี้ยไปจนกว่าจะถึงปีหน้า(ใช้เงินที่ได้จากการขายข้าวโพด) คิดว่าคงปลูกข้าวโพดเพียงอย่างเดียวไปก่อน เหตุเพราะไม่สามารถป้องกันกาเกิดเชื้อราได้ และไม่มีใครเข้าใจหรือรู้วิธีการแก้ไขปัญหการปลูกจิง

ข้าวโพดนับเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดสำหรับครอบครัวคุณธีระยศ พ่อค้าจะติดต่อขอซื้อทุกปี ไม่ว่าจะมียาจำนวนมากเท่าไรก็ไม่จำกัด ภายใน 1 ปีสามารถขายข้าวโพดช่วงเดือนใดก็ได้หากมีสินค้า บางปีถ้าไม่จำเป็นต้องใช้เงินหลังจากเก็บผลผลิตเสร็จก็ยังไม่ขายให้พ่อค้า รอว่าช่วงไหนต้องการใช้เงินจึงติดต่อให้พ่อค้าเข้ามารับสินค้าถึงที่ได้เลย

การกู้ยืมเงินจากพ่อค้าพื้นเมือง โดยปกติมักกู้ยืมเงินจำนวน 10,000 บาทสำหรับลงทุนปลูกข้าวโพดในแต่ละปี ซึ่งปีนี้ได้เงินจากการขายข้าวโพด 20,000 กว่าบาท จากการหักค่าใช้จ่ายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการคืนเงินกู้และค่าจ้างแรงงานสำหรับชาวบ้านที่เข้ามาช่วยทำงานในไร่ คงมีเงินเหลือเพียงไม่กี่พันบาท

ไม่เพียงแต่การขายข้าวโพดที่ถือว่า เป็นรายได้ของครอบครัวยังมีการรับจ้างกับคนพื้นเมืองในช่วงเก็บเกี่ยวด้วย ทั้งคุณธีระยศและภรรยาจะไปรับจ้างพร้อมกัน ได้ค่าแรงคนละ 100 บาทต่อวัน ต้องนำข้าวเปล่าพกติดตัวไปเพื่อรับประทานในตอนกลางวัน ซึ่งบางคนที่ว่าจ้างจะมีอาหารกลางวันให้ดี แต่ถ้าคนไหนมีกับไม่ค่อยเพียงพอก็จะไปซื้อเพิ่มกันเอง หากคิดให้ดีก็ไม่คุ้มกับค่าแรงในหนึ่งวัน ถึงอย่างไรก็ต้องทำเพื่อให้พอมีเงินเก็บเล็กผสมน้อยไปเรื่อยๆ

ปัจจุบันหลังจากไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้าน คุณธีระยศเริ่มซื้อโทรทัศน์ วิทยุ ด้วยเงินสดเดินทางไปกับภรรยาที่ตลาดเวียงป่าเป้า เพื่อเลือกซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆเหล่านี้ส่งผลให้ค่าไฟฟ้าในแต่ละเดือนสูงพอสมควร สำหรับครอบครัวซึ่งอยู่กันเพียง 3 คน ก็เดือนละ 80-90 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ยังมีรถยนต์(ซื้อมาประมาณ 5 ปี)

เหตุผลในการตัดสินใจซื้อรถยนต์ เพราะเห็นว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ต้องใช้ปุ๋ย ในการปลูกข้าวโพด จึงใช้รถยนต์เพื่อหามาปุ๋ยตามรายการที่ชาวบ้านต้องการ ค่าไร่ถูกละ 10 บาท การขนส่งแต่ละครั้งต้องไม่ต่ำกว่า 200-300 กิโลกรัม เพราะฉะนั้นชาวบ้านที่ต้องการฝากซื้อจะรวมกันว่า บ้านไหนต้องการก็ถูกลงแล้วให้ไปซื้อในคราวเดียวแน่นอนต้องมีการเติมน้ำมัน ไม่นิยมเติมน้ำมัน ณ ปากทางเข้าหมู่บ้าน เนื่องจากมีราคาแพงกว่าทางลุ่มถึงลิตรละ 5-6 บาท จะเติมก็ต่อเมื่อปริมาณน้ำมันในถังไม่เพียงพอจริงๆเท่านั้น

ส่วนข้าวก็เหมือนกับชาวบ้านคนอื่น คือ ปลูกข้าวไว้รับประทานเพียงอย่างเดียว ปีนี้สามารถเก็บข้าวได้ถึง 20 กระสอบ ถือว่าเพียงพอสำหรับครอบครัวเล็กๆ ในขณะที่เดียวกันยังต้องเข้าไปช่วยงานในไร่ของมารดาเพื่อปลูกข้าวเช่นกัน เป็นการเอาแรงกันระหว่างญาติพี่น้องไม่มีการว่าจ้าง หากเป็นพี่น้องในสายเลือดเดียวกัน

การศึกษา คุณธีระยศเรียนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโป่งเทวี เหตุผลคือ ไม่กล้าเข้าห้องสอบขณะศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงไม่ไปโรงเรียนตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา รู้สึกเสียใจกับการตัดสินใจในคราวนั้น อาจด้วยความเครียดกลัวไปเองว่าไม่มีความสามารถเพียงพอสำหรับการทำข้อสอบ ถ้าเข้าสอบอาจจะผ่านและได้วุฒิการศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วก็ได้ ภรรยาของคุณธีระยศจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนที่แม่ฮ่องสอน

แม้ว่าบุตรของคุณธีระยศจะมีอายุเพียง 3 ปีเท่านั้น สิ่งแรกที่คุณธีระยศตั้งใจเกี่ยวกับบุตรคือ ให้นำบุตรเรียนหนังสือในโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง จบชั้นสูงสุดของโรงเรียนบ้านป่าดิ่งเสียก่อน ช่วงวันหยุดโดยเฉพาะวันอาทิตย์จะให้ภรรยาเป็นผู้พาบุตรไปโบสถ์ สร้างความคุ้นเคยให้กับบุตร

อนาคตด้านการศึกษาของตั้งใจว่าจะเก็บเงินบางส่วนไว้เป็นทุนการศึกษาสำหรับบุตร เพื่อเรียนต่อให้สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างแน่นอน จะคอยให้กำลังใจและแนวความคิดกับบุตรเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อมิให้เขาตัดสินใจผิดพลาดแบบคุณธีระยศ หากมีการศึกษาที่ต่ออาชีพการงานคงดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ศาสนาและความเชื่อ ในเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับพระเจ้า ยอมรับว่าเชื่อแต่ไม่ใช่ 100 เปอร์เซ็นต์ เหตุผลส่วนหนึ่งคงเป็นเพราะไม่เคยเห็นตัวตนของพระเจ้าที่แท้จริงว่าเป็นอย่างไร ส่วนที่เชื่ออาจจะเป็นเหตุผลว่า เคยอธิษฐานขอพรจากพระเจ้าให้พืชต่างๆที่ปลูกในไร่ของตนงอกงามสมบูรณ์เต็มที่ และในปีนั้นก็ได้ผลผลิตในปริมาณที่มากถึง 30,000 บาท

ปัจจุบันไม่ค่อยได้เข้าโบสถ์เหมือนอดีต เริ่มตั้งแต่เคยมีปัญหาเกิดขึ้นระหว่างผู้นำภายในโบสถ์และชาวบ้านบางกลุ่มที่ไม่พึงพอใจกับการบริหาร จึงมีปากเสียงกันขึ้นและเริ่มบอยก๊อบทุกอาทิตย์ คุณธีระยศเริ่มเกิดความเบื่อหน่ายกับสิ่งที่เกิดขึ้นในโบสถ์แต่ก็เข้าใจว่า ศาสนานั้นเป็นสิ่งที่ดี ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็สามารถอธิษฐานกับพระเจ้า ขอเพียงเชื่อมั่นว่าพระเจ้ามียุจริง และพระองค์จะอยู่กับเราในทุกที่ขอเพียงระลึกถึงพระองค์เท่านั้น (เท่าที่เคยได้ศึกษาในพระคัมภีร์ด้วยตนเองและจากการฟังคำสอนของอาจารย์สอนศาสนา) ตั้งแต่ก็ไม่ค่อยได้เข้าโบสถ์ภายในหมู่บ้าน เวลาส่วนใหญ่จะทำงานเสียมากกว่า ถ้าเป็นวันอาทิตย์แม้ว่าจะไม่เข้าโบสถ์แต่ในตอนเช้าก็อธิษฐานถึงพระเจ้า ตอนบ่ายออกไปนอกหมู่บ้านบางครั้งก็ติดต่อกับพ่อค้า

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

ชีวิตความเป็นอยู่ของคุณธีระยศผูกพันกับหมู่บ้านป่าดิ่งมาตลอด เข้าโบสถ์พร้อมมารดาเป็นประจำ เพื่อนสนิทของคุณธีระยศส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ ขณะเดียวกันก็มีเพื่อนที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) สมัยที่เป็นเด็กก็เข้าไปดูการจัดงานที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธ(ผี)เห็นประเพณีต่างๆที่เกิดขึ้น หรือ จะเป็นการได้รับฟังคำสอนของอาจารย์สอนศาสนาคริสต์ และประสบการณ์ต่างๆ จากชาวคริสเตียนด้วยกันเป็นประจำ ช่วยทำให้คุณธีระยศเข้าใจสังคมของชาวคริสเตียนและสังคมของศาสนาพุทธ(ผี)ว่าเป็นอย่างไร

2. ความต้องการทางวัตถุ

การที่คุณธีระยศได้เรียนหนังสือในโรงเรียน ทำให้เรียนรู้ว่าโลกภายนอกนั้นมีค่านิยมทางวัตถุค่อนข้างมาก ทำให้คุณธีระยศเกิดความต้องการในวัตถุด้วยเช่นกัน พยายามสะสมเงินเพื่อซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าเข้าบ้าน แต่จะต้องมีเหตุที่นำเงินจำนวนนี้ออกมาใช้เสมอ ทำให้ไม่มีเงินไปซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าเสียที จึงปรึกษาเพื่อนและได้รับคำแนะนำว่าศาสนาคริสต์มีเงินช่วยเหลือ ถ้าคนใดมีความประสงค์ จะนำเงินมาใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นก็สามารถเสนอเรื่องให้กับทางหน่วยงานของศาสนาคริสต์ได้

3. บทบาทของผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์

คุณธีระยศนับถือศาสนาคริสต์ 29 ปี (ตั้งแต่แรกเกิดครอบครัวเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์) ได้เข้ารับพิธีศีลจุ่มเมื่ออายุ 20 ปี คือ เมื่อออกจากโรงเรียนบ้านโป่งเทวี ในช่วงนั้นรู้สึกแฉะแฉ่างมากไม่มีอะไรเข้ามายึดเหนี่ยวจิตใจ ที่เป็นเช่นนั้น คงเพราะสับสนกับสิ่งที่ตนเองได้กระทำลงไปพอดีว่าบ้านอยู่ใกล้กับโบสถ์ในวันอาทิตย์จะมีชาวบ้านมากมายเข้าโบสถ์ คุณธีระยศก็เข้าไปและฟังการสอนพระคัมภีร์จากอาจารย์สอนศาสนา ทำให้รู้สึกว่าได้รับการหนุนใจ คือพระเจ้าจะให้โอกาสกับชาวคริสเตียนทุกคนที่รู้ตัวว่าตนเองกระทำผิด และยอมรับในสิ่งที่ตนได้กระทำลงไป ตลอดระยะเวลา 2 อาทิตย์หลังจากการเข้าโบสถ์ในวันนั้น คุณธีระยศก็เข้าโบสถ์เป็นประจำ และเข้าพบกับอาจารย์สอนศาสนาเพื่อบอกว่าตนต้องการเข้าประกอบพิธีศีลจุ่ม ตั้งแต่นั้นคุณธีระยศก็เริ่มที่จะตั้งใจเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเองให้ดีขึ้นเรื่อยๆ ไม่รีบตัดสินใจอะไรที่ไม่ตรึกตรองให้ดีเสียก่อน

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

การทำงานย่อมหมายถึงความต้องการที่จะมีรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว หากว่าอาชีพหลักไม่สามารถตอบสนองความต้องการของรายได้มากเท่าที่ควร จำเป็นต้องหาอาชีพอื่นเพื่อสร้างรายได้ให้มากขึ้น ถ้าจะรอให้พระเจ้ามาบอกว่า ควรทำอะไรดีหรือรอคอยให้ใครมาคนมาหยิบยื่นให้คงไม่มีทางเป็นไปได้ คุณธีระยศใช้วิธีการสังเกตอาชีพของพ่อค้าพื้นเมืองที่เข้ามาหารายได้ในหมู่บ้าน จึงสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ครอบครัวได้เพิ่มขึ้น

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

คุณธีระยศได้รับการศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาที่จริง แต่ไม่เคยสนใจที่จะศึกษาคำสอนจากพระคัมภีร์ให้ลึกซึ้ง เพราะไม่คิดจะเป็นอาจารย์สอนศาสนา ซึ่งความคิดส่วนตัวของคุณธีระยศเกี่ยวกับการศึกษาพระคัมภีร์ มองว่าผู้ใดให้ความสนใจอย่างจริงจัง ส่วนใหญ่จะมุ่งหวังเป็น

อาจารย์สอนศาสนาทั้งสิ้น หลังจากคุณธีระขอยกออกจากโรงเรียนก็ไม่คิดจะศึกษาสิ่งใดเพิ่มเติมแล้ว ไม่ว่าจะเป็ฯพระคัมภีร์หรือการศึกษาในด้านอื่นๆ

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

คุณธีระขอยต้องการให้ชีวิตมีความเป็นอยู่ดีขึ้น เพราะติดต่อกับพ่อค้าพื้นเมืองทำให้ได้เดินทางไปในตลาดที่ต่างๆ รู้จักกับกลุ่มคนหลากหลายรูปแบบ เป็นการขยายโอกาสทางการค้าให้กับตนเองด้วย ซึ่งกลุ่มนับถือศาสนาคริสต์ทำให้เกิดความรู้สึกไว้วางใจระหว่างกัน ทำให้การค้าราบรื่น

7. ความคาดหวังในอาชีพ

เมื่อคุณธีระขอยคิดเสมอว่า ตนเองมีโอกาสได้เรียนถึงชั้นมัธยมศึกษา ก็ควรสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้ดีขึ้น พยายามติดต่อทำการค้ากับคนภายนอก การเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ช่วยให้การมองเห็นทางในการประกอบอาชีพมีหลายแง่มุม ไม่จำเป็นต้องเกรงกลัวภัยจากสิ่งเร้นลับ เนื่องจากอาชีพที่ทำนี้ไม่ผิดต่อศีลธรรมใดๆ กล้าที่จะลงทุนในสิ่งที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่กล้าทำ เช่น ลงทุนซื้อรถกระบะเพื่อซื้อปุ๋ยมาขายให้กับชาวบ้านในหมู่บ้าน

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5 คุณอาเลอะ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณอาเลอะเป็นผู้ชายที่มีรูปหน้าสามเหลี่ยม ดวงตาเล็ก หูใช้การไม่ค่อยได้คู่สนทนาจำเป็นต้องพูดเสียงดัง รูปร่างไม่ค่อยสูง พูดภาษาไทยได้เล็กน้อยแต่ไม่ค่อยเข้าใจมากนัก ปัจจุบันอายุ 30 ปี

ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อยืด ในขณะที่สวมกางเกงประจำเผ่าที่มีสีสันสดใส

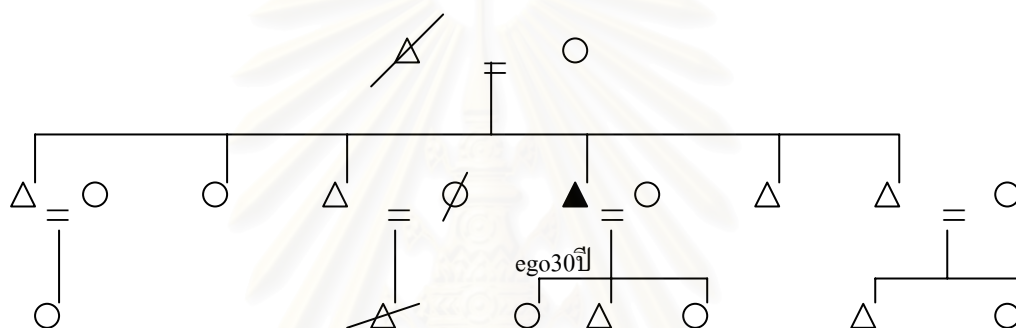
การย้ายถิ่น คุณอาเลอะ (นามสมมุติ) ย้ายมาจากแม่สรวย หลังจากแต่งงานได้ปีเดียว เพราะหมู่บ้านเดิมซึ่งอาศัยอยู่นั้นไม่มีเพื่อนบ้านที่รู้จัก ภรรยาบ่นว่าเหงาและชักชวนกันให้ย้ายมาอยู่บ้านป่าตึง เนื่องจากภรรยามีญาติพี่น้องในบ้านป่าตึง คุณอาเลอะยินดีย้ายตามความต้องการของภรรยา ก่อนย้ายมาบ้านป่าตึงภรรยาตั้งครรภ์ได้ 4 เดือน

เมื่อเข้ามาครั้งแรกขออาศัยกับพี่ชายของภรรยา เพื่อสร้างบ้านสำหรับครอบครัวของคุณอาเลอะจะได้อยู่กับตามลำพัง ไม่ต้องกังวลเรื่องที่ดินทำกิน เนื่องจากคุณอาเลอะสามารถหาที่ดิน

ทำกินเองโดยไม่รับกวนญาติพี่น้องของภรรยา ปัจจุบันมีที่ทำกินเพียงพอสำหรับการดำรงชีวิต ภายในครอบครัว

ครอบครัวและเครือญาติ พี่ชายสองคนของคุณอาเลณะนั้น คนแรกมีบุตรสาว 1 คน เพิ่งแต่งงานอายุ 50 ปีนี้เอง ส่วนพี่ชายอีกคนเคยแต่งงานและย้ายออกไปอยู่เชียงใหม่ หลังจากภรรยาและบุตรของเขาเสียชีวิต จึงย้ายกลับมาอยู่กับมารดาและพี่สาว(โสด) ณ บ้านป่าตอง

คุณอาเลณะยังมีน้องชายอีก 2 คน คนหนึ่งเป็นโสดไม่มีการศึกษา ปัจจุบันอายุ 27 ปี ส่วนน้องชายคนเล็กอายุ 25 ปีมีบุตรชาย 1 คน บุตรสาว 1 คน (เป็นคนเดียวที่มีการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าตอง)

การปกครอง วิธีการดูแลและเบียดเบียนของหมู่บ้าน ไม่มีอะไรเป็นแบบแผนที่แน่นอน นอกเสียจากทุกคนควรอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับเพื่อนบ้านในบ้านป่าตอง เคยมีเรื่องทะเลาะวิวาทระหว่างคนในหมู่บ้าน ผู้นำเป็นผู้เข้ามาไกล่เกลี่ยด้วยการสอบถามจากคู่กรณีและผู้ที่เกี่ยวข้อง เหตุการณ์ ผลลัพธ์ของการตัดสิน คือ ทั้งคู่ก็ไม่ถือสาหาความกัน ไม่ได้แค้นความให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรับทราบ เนื่องจากสามารถตกลงกันได้ไม่ยาก

ภายในหมู่บ้านเคยมีคณะกรรมการหมู่บ้านประมาณ 6-7 คน ดำรงตำแหน่งได้ไม่ถึง 1 ปี เริ่มมีแนวความคิดขัดแย้งกัน จากนั้นคณะกรรมการบางคนเริ่มขอลาออกจากตำแหน่ง กระทั่งปัจจุบันไม่เหลือผู้ช่วยผู้นำแม้แต่คนเดียว ประมาณเดือนมกราคมมีการคัดเลือกเยาวชนในหมู่บ้านขึ้นมา ด้วยการลงคะแนนเสียงจากชาวบ้านให้มาดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้นำ คาดว่าจะต้องมีการลงคะแนนเสียงอีกครั้ง เพราะผู้ช่วยผู้นำคนที่ถูกเลือกมานี้ไปเรียนทางด้านอัญมณีไม่ค่อยมีเวลาอยู่บ้านป่าตอง จึงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ การเสนอชื่อผู้ช่วยผู้นำต้องได้รับการยอมรับจากชาวบ้านด้วย หากชาวบ้านยังไม่เห็นว่า จะมีใครเหมาะสมกับตำแหน่งผู้ช่วยผู้นำ คงจำเป็นต้องให้ผู้ช่วยนำดูแลความเป็นไปในหมู่บ้านเพียงคนเดียว

อาชีพ แต่ละปีสามารถปลูกข้าวไว้รับประทาน 15 กระสอบ เพียงพอต่อครอบครัวของคุณอาเลฆะภายในหนึ่งปี และข้าวโพดสามารถขายได้เงิน 8,000 บาท (หลังจากใช้เงินคืนพ่อค้าพื้นเมือง) เงินจำนวนนี้สำหรับครอบครัวอาจจะไม่ค่อนเพียงพอ เมื่อถึงวันขึ้นปีใหม่มักกู้เงินกับพ่อค้าพื้นเมืองอีกครั้ง เพื่อนำไปใช้จ่ายในวันขึ้นปีใหม่

การศึกษา สำหรับคุณอาเลฆะและภรรยาไม่มีการศึกษา พอจะเข้าใจภาษาพื้นเมืองบ้างเล็กน้อย เพียงแต่ว่าไม่สามารถพูดภาษาพื้นเมืองได้มากนัก (การพูดคุยกับผู้วิจัยจึงต้องอาศัยเพื่อนบ้านที่สามารถเข้าใจและพูดภาษาไทยได้คล่องกว่าคุณอาเลฆะ) คุณอาเลฆะให้เหตุผลว่าการที่ตนสามารถพูดภาษาไทยได้เล็กน้อย เนื่องจากทุกปีรับจ้างคนพื้นเมืองไปเก็บเกี่ยวข้าว มักจะได้ยินการสนทนากันระหว่างคนพื้นเมือง แต่คุณอาเลฆะไม่ค่อยได้พูดคุยกับพวกเขา จะได้พูดภาษาพื้นเมืองเฉพาะช่วงไปจ่ายตลาดในเมืองเท่านั้น ใช้คำศัพท์ง่ายๆเท่านั้น

การศึกษาของบุตรเป็นไปตามเกณฑ์อายุ บุตรสาวคนแรกอายุ 12 ปี กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าตึง คุณอาเลฆะเป็นห่วงว่าจะให้บุตรไปเรียนต่อด้านศาสนาคริสต์เหมือนบุตรคนอื่นในหมู่บ้านหรือไม่ เพราะบุตรสาวยังอายุน้อยควรมีการศึกษามากกว่าจะมาช่วยงานในไร่ เพื่อให้อนาคตของบุตรเป็นไม่เหมือนกับคุณอาเลฆะ(ลำบาก) หากโรงเรียนบ้านป่าตึงจะเปิดชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จริง โชคดีสำหรับบุตรสาวและบุตรของเพื่อนบ้านอีกหลายคน โดยเฉพาะถ้าครอบครัวใด ไม่มีเงินส่งบุตรไปเรียนต่อจะได้ให้บุตรเรียนในโรงเรียนบ้านป่าตึงได้

บุตรชายอายุ 7 ปี เรียนหนังสือชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และบุตรสาวคนเล็กอายุ 1 ปีกว่าก็จะให้เข้าเรียนในโรงเรียนบ้านป่าตึงเช่นเดียวกับพี่ของเขาด้วย ความหวังในเรื่องอนาคตการเรียนของบุตร ต้องการให้บุตรทุกคนขยันเรียน แม้แต่เรื่องของศาสนาคริสต์ก็พยายามให้บุตรเข้าโบสถ์ คำสอนจากอาจารย์สอนศาสนาและเรื่องเล่าต่างๆจากชาวบ้าน น่าจะมีส่วนช่วยให้บุตรเข้าใจในพระกัมภีร์ หากบุตรคนใดคนหนึ่งสนใจจะเป็นอาจารย์สอนศาสนาบ้าง ย่อมต้องเกิดความรู้สึกภูมิใจและยินดีที่บุตรสามารถทำได้

ศาสนาและความเชื่อ ศาสนาคริสต์ช่วยทำให้ชีวิตของคุณอาเลฆะและครอบครัวเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด เริ่มต้นเมื่ออาจารย์สอนศาสนาเข้ามาพบปะเป็นประจำ ชักชวนให้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ พร้อมกันนี้เสนอด้วยว่าหากเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์จะได้รับเสื้อผ้าชุดใหม่สำหรับสมาชิกทุกคนในครอบครัว รายได้ก็จะเข้าสู่ครอบครัวเหมือนกับเพื่อนบ้านหลายคน

คุณอาเลอะสังเกตเห็นว่าหลายปีมาแล้วครอบครัวตกอยู่ที่นั่งลำบาก ไม่เคยมีรายได้ใดๆเข้ามาในครอบครัว อย่างดีก็เพียงไม่ต้องซื้อข้าวและผักรับประทาน เนื่องจากคุณอาเลอะและภรรยาช่วยกันปลูกเอาไว้รับประทานให้เพียงพอในแต่ละปี ตลอดระยะเวลา 4-5 ปีที่ปลูกบ้านอยู่ใกล้โบสถ์ อาจารย์สอนศาสนา มักเข้ามาพูดคุยกับภรรยาบ้างก็มาคุยกับคุณอาเลอะ พร้อมกันนี้ยังมีข้อเสนอเกี่ยวกับข้อดีของการนับถือศาสนาคริสต์ นับว่าเป็นสิ่งที่ครอบครัวของคุณอาเลอะต้องการมาตลอดเวลาแต่ไม่สามารถกระทำได้

เมื่อตัดสินใจยอมรับในศาสนาคริสต์ อาจารย์สอนศาสนาเป็นผู้นำเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด เสื้อผ้าชุดใหม่สำหรับทุกคนในครอบครัว สร้างความรู้สึกดีใจให้กับทุกคน นอกจากนี้คุณอาเลอะและภร่ายังต้องเข้าโบสถ์เพื่อเรียนรู้คำสอนในพระคัมภีร์ เพราะไม่สามารถอ่านหนังสือด้วยตนเองให้เข้าใจได้ เนื่องจากไม่มีการศึกษาทั้งคู่ ความเชื่อต่อพระเจ้าเกิดขึ้นหลังจากนับถือศาสนาคริสต์ได้เกือบปีและเข้ารับพิธีศีลจุ่ม ชีวิตเริ่มเปลี่ยนแปลงเรื่อยๆ ไม่ขัดสนมากเหมือนในอดีต ความสะอาดรอบบริเวณบ้านก็มีมากขึ้น(ไม่ต้องเลี้ยงหมูถึง 10 ตัว กลิ่นเหม็นเริ่มลดน้อยลง) ผลผลิตข้าวโพดที่ได้รับจากอาจารย์สอนศาสนาในปีแรก สามารถขายให้พ่อค้าพื้นเมืองมากถึง 10,000 บาท ไม่ต้องกู้เงินจากพ่อค้าเลย จึงเกิดความเชื่อว่าพระเจ้าช่วยเหลือให้ครอบครัวของคุณอาเลอะเกิดความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต

บุตรทุกคนก็มีโอกาสเรียนหนังสือมากขึ้น เพราะทางโรงเรียนกำลังจะเปิดชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ทุกอาชีพทั้งครอบครัวต้องเข้าโบสถ์ เพื่อเพิ่มกำลังใจสำหรับการทำงานในอาชีพต่อไปได้เป็นอย่างดี เชื่อกันว่าพระเจ้าจะประทานสิ่งที่ดีให้กับทุกคน และต้องเป็นชาวคริสเตียนที่ปฏิบัติตนอยู่ในความดีจึงได้รับการช่วยเหลือจากพระเจ้า

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

เมื่อคุณอาเลอะเข้าพิธีแต่งงานและมาสร้างครอบครัวในบ้านป่าดง มีการเกี่ยวข้องกับเพื่อนบ้านทุกคนแบบค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากทุกสิ่งไม่สามารถเกิดขึ้นภายในวันเดียวได้เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม ชาวคริสเตียนต่างพากันเข้ามาประกอบกิจกรรมภายในโบสถ์ คุณอาเลอะยังมีโอกาสได้รับการบอกเล่าจากเพื่อนบ้านถึงสิ่งดีงามที่เกิดขึ้น ระหว่างการนับถือศาสนาคริสต์ จึงทำให้คุณอาเลอะเกิดความต้องการเข้าไปค้นหาถึงสิ่งที่บอกเล่าเหล่านั้นว่ามีจริงหรือไม่ รวมถึงเห็นผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเรื่องวิวาทมากเท่าไรนัก

2. ความต้องการทางวัตถุ

หนทางในการแสวงหาข้าวของเครื่องใช้ สำหรับคุณอาเลฆะนั้นค่อนข้างลำบาก เพราะช่วงที่ยังไม่นับถือศาสนาคริสต์ ยังไม่มีอาชีพใดที่จะสร้างเงินให้กับครอบครัวได้แน่นอน ผลที่ตามมา คือ ไม่สามารถหาเงินมาซื้อเสื้อผ้าให้กับบุตร มีเพียงการปลูกข้าวและพืชผักบางชนิดไว้สำหรับรับประทานภายในครอบครัว บางครั้งอาจไปรับจ้างคนพื้นเมือง แต่ก็ไม่กี่ครั้งภายในหนึ่งปี เท่าที่เพื่อนบ้านเห็นถึงความยากแคลนของครอบครัวคุณอาเลฆะ จึงแนะนำให้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เพื่อว่าทางหน่วยงานจะมอบเงินให้จำนวนหนึ่ง

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

อาจารย์สอนศาสนาเข้ามาชักชวนให้ครอบครัวของคุณอาเลฆะ เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งใช้วิธีการหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นเล่าเรื่องมหัศจรรย์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับชาวคริสเตียน หรือจะให้เสื้อผ้าชุดใหม่พร้อมกับเงินจำนวนหนึ่ง หากตัดสินใจมานับถือศาสนาคริสต์

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

ความขาดแคลนปัจจัยต่างๆของคุณอาเลฆะนั้นเกิดขึ้นนานแล้ว แต่ก็ไม่ทราบว่าจะหาวิธีการใดในการแก้ไขความขาดแคลนให้หมดลงได้ กระทั่งอาจารย์สอนศาสนาเข้ามาพูดคุยกับคุณอาเลฆะว่า จะให้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดกับคุณอาเลฆะ เพื่อนำไปสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถขอความช่วยเหลือในด้านการเงินได้บ้างเป็นครั้งคราว

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

ในสมัยที่คุณอาเลฆะเป็นเด็กมีสิ่งหนึ่งที่ต้องการมาก คือ เรื่องการศึกษา ด้วยเหตุผลเพียงอย่างเดียวที่ไม่สามารถเรียนหนังสือได้ เพราะต้องช่วยงานในไร่กับบิดามารดา และหมู่บ้านเดิมก็ไม่มีโรงเรียนสำหรับเยาวชนในหมู่บ้านด้วย แต่เมื่อเวลาผ่านไปจนกระทั่งคุณอาเลฆะแต่งงานก็ไม่คิดที่จะเรียนหนังสืออีกแล้ว ตั้งใจเพียงจะให้ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นเท่านั้น เพื่อให้บุตรไม่ต้องลำบากเมื่อเจริญเติบโต แต่ก็หวังว่าบุตรจะมีโอกาสได้เรียนหนังสือในระดับสูง และต้องการให้บุตรได้เรียนพระคัมภีร์ด้วย

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

กาลเวลานั้นผ่านไปเรื่อยๆ ยิ่งผลักดันให้คุณอาเลฆะพยายามสร้างฐานะครอบครัวให้ดีขึ้นใกล้เคียงกับเพื่อนบ้านในหมู่บ้าน เพื่อมิให้ต้องเป็นที่สงสารในสายตาของเพื่อนบ้าน ขณะที่ชาวคริสเตียนแทบทุกคนในหมู่บ้าน เริ่มมีการพัฒนาในเรื่องเศรษฐกิจมากขึ้น เห็นได้

จากผลผลิตทางการเกษตรดีขึ้นกว่าเดิมเป็นอย่างมาก และการนับถือศาสนาคริสต์ก็ช่วยให้คุณอาเลอะมีฐานะทางสังคมคล้ายกับเพื่อนบ้านคนอื่น

7. ความคาดหวังในอาชีพ

ในอดีตครอบครัวของคุณอาเลอะไม่เคยปลูกข้าวโพดสำหรับเป็นรายได้ในครอบครัว มีโอกาสปลูกข้าวโพดได้ 5 ปีแล้ว จากคำแนะนำของอาจารย์สอนศาสนาในโบสถ์สภาที่ช่วยนำเมล็ดข้าวโพดมาให้ ข้าวโพดช่วยให้ครอบครัวของคุณอาเลอะ สามารถซื้อข้าวของเครื่องใช้ในอดีตคุณอาเลอะเคยกู้เงินจากพ่อค้าพื้นเมือง เพื่อนำมาซื้อผ้าสำหรับตัดเย็บให้กับบุตรได้สวมใส่ในวันขึ้นปีใหม่ด้วยความมั่นใจในตนเองว่า จะสามารถคืนเงินที่กู้ยืมจากพ่อค้าพื้นเมือง เพราะมีอาชีพเป็นของตนเอง

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6 คุณอาหู่ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณอาหู่เป็นผู้ชายรูปร่างอ้วนท้วม สูง 162 เซนติเมตร ผิวคล้ำ ดวงตากลมโต ใบหน้าค่อนข้างดู พุดภาษาไทยได้ชัดเจน ปากกว้าง ปัจจุบันอายุ 34 ปี

ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อยืดลายขวาง กางเกงประจำเผ่า

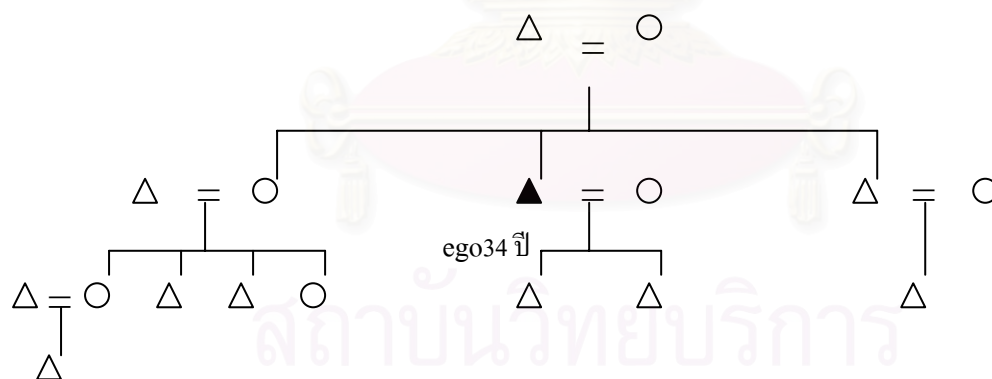
การย้ายถิ่น คุณอาหู่เดินทางออกจากหมู่บ้านป่าอ้อ ตำบลน้ำแพร่อำเภอพร้าว พร้อมกับครอบครัว(บิดา มารดา และพี่น้อง) ตั้งแต่คุณอาหู่อายุ 8 ปี ในสมัยนั้นยังเป็นเด็ก เพราะฉะนั้นถ้าผู้ปกครองไปที่ไหนก็ต้องตามไปด้วย ครั้งแรกยังไม่ได้เข้ามาสร้างบ้านภายในหมู่บ้านป่าดิ่ง บิดามารดาตกลงกันจะสร้างบ้านที่ปากทางเข้าบ้านป่าดิ่ง ทราบข่าวจากชาวบ้านว่าหมู่บ้านนี้ยังมีสิ่งเกิดความกลัวไม่กล้าเข้าไปอาศัยในหมู่บ้านเป็นเวลา 14 ปี จากนั้นก็เข้าใจแล้วว่าไม่ได้เป็นอย่างข่าลือ และคิดว่าถ้ามีผีจริงผู้ที่อยู่ในบ้านป่าดิ่งก็ต้องเสียชีวิตแล้ว ขณะที่ชาวบ้านที่สร้างบ้านในหมู่บ้านก็มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ จึงตัดสินใจเข้าไปขออนุญาตผู้นำของหมู่บ้านว่าจะเข้าไปสร้างบ้านภายในหมู่บ้าน

นับตั้งแต่ย้ายจากปากทางเข้าบ้านป่าดิ่งมาอยู่ในหมู่บ้านถึงทุกวันนี้ 12 ปี รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 26 ปี สำหรับการอยู่บ้านป่าดิ่ง ปัจจุบันครอบครัวของคุณอาหู่อาศัยอยู่กับมารดาว่าจ้างให้คนพื้นเมืองสร้างบ้าน (เป็นบ้านหลังเดียวที่มีลักษณะของบ้านไม่เหมือนกับบ้านของคนอื่น) ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 20,000 บาท พร้อมกับสร้างห้องน้ำให้ด้วย เหตุผลของการสร้างบ้าน

แบบนี้ คุณอาหูกเล่าว่า ลักษณะของบ้านมีความสวยงามดี สิ่งสำคัญตนเองไม่มี เวลาสร้างบ้านแบบเดิม (สร้างบ้านค่อมบนดิน) เวลาส่วนใหญ่ต้องทำงานหารายได้ จึงตัดสินใจสร้างบ้านหลังใหม่ และต้องการให้แม่ได้อยู่บ้านที่คนพื้นเมืองอยู่กัน จะได้มีความสุขในช่วงบั้นปลายชีวิต

ครอบครัวและเครือญาติ ปัจจุบันพี่น้องยังอยู่บ้านป่าตึงทุกคน มีพี่สาว 1 คนน้องชาย 1 คน พี่สาวมีบุตร 4 คน (บุตรสาวคนโตเคยไปทำงานร้านอาหารเกาหลี 1 ปีกลับมาอยู่กับสามีปัจจุบันอยู่กับบุตรเพียงลำพัง แต่ก็ยังช่วยเหลืองานในไร่ของพี่สาว บุตรคนที่สองและสาม เมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าตึง เข้าศึกษาต่อจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เท่านั้น เหตุผลที่ศึกษาไม่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ ไม่มีความสามารถทำข้อสอบได้จึงไม่เข้าเรียนเลย ปัจจุบันบุตรคนที่สองกำลังศึกษาทางด้านศาสนาคริสต์ เนื่องจากอาจารย์สอนศาสนาเห็นว่าบุตรคนที่สองของพี่สาวมีความตั้งใจจริง เกี่ยวกับการศึกษาพระคัมภีร์และมีความคิดที่เฉลียวฉลาด จึงมอบเงินทุนการศึกษาทางด้านอัญมณีให้ ส่วนบุตรสาวคนสุดท้ายกำลังศึกษาพระคัมภีร์ของศาสนาคริสต์ จังหวัดเชียงใหม่

น้องชายของคุณอาหูกอายุ 29 ปี เพิ่งจะมีบุตรอายุได้ 3 ปี แต่งงานอายุ 23 ปีกับชาวลิซอ (ฝ่ายหญิงอยู่จังหวัดแม่ฮ่องสอน) ปัจจุบันครอบครัวของน้องชายอยู่บ้านป่าตึง

การปกครอง วิธีการบริหารของผู้นำคนปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะขอความร่วมมือจากชาวบ้านโดยการนัดประชุม อย่างในกรณีกลุ่มชาวเขาเผ่ามูเซอ ขอสร้างบ้านภายในหมู่บ้านป่าตึงถึง 7 ครอบครัว ผู้นำชุมชนได้นัดประชุมกันขึ้นเพื่อขอความเห็นจากชาวบ้านว่าตัดสินใจจะอนุญาตหรือไม่ ขณะเดียวกันกลุ่มตัวแทนชาวมูเซอก็เข้าร่วมประชุมด้วย มีข้อตกลงว่ากลุ่มชาวมูเซอสามารถเข้ามาสร้างบ้านได้เท่านั้น แต่มีให้แบ่งที่ดินทำกินจากชาวลิซอไปโดยเด็ดขาด ซึ่งชาวมูเซอตั้งใจจะอาศัยที่บ้านป่าตึงเท่านั้น เนื่องจากบุตรของตนต้องเดินทางมาที่

โรงเรียนบ้านป่าดิ่งเป็นระยะทางไกล จึงเกิดความสงสาร และได้ปรึกษากันว่าจะขอมายู่บ้านป่าดิ่งเพื่อให้เด็กได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น

ส่วนที่ทำกินนั้นชาวมูเซอาก็ไปทำงานในไร่ของตนตามปกติไม่มายุ่งเกี่ยวกับชาวลีซอ ในการนี้ผู้นำได้แบ่งพื้นที่สำหรับเป็นที่อยู่ของชาวมูเซอให้ห่างจากชาวลีซอ เห็นว่าประเพณีและวัฒนธรรมของแต่ละเผ่าที่ต่างกัน ถ้าอยู่ใกล้กันอาจจะทำให้เกิดการไม่ยอมรับซึ่งกันและกันได้ จึงป้องกันไว้ก่อนโดยการแบ่งพื้นที่ให้เรียบร้อย ผลการประชุมทุกฝ่ายยอมรับในข้อเสนอของกันและกัน ไม่มีปัญหาอะไรชาวมูเซอเข้ามาสร้างบ้าน อยู่ฝั่งตรงข้ามโรงเรียนบ้านป่าดิ่งเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

อาชีพ อาชีพที่กำลังทำในปัจจุบัน ปลุกข้าวโพด ฝัง รับฝากซื้อปุ๋ยจากชาวบ้านในหมู่บ้าน ตลอดทั้งปีไม่ได้หยุดพักระยะยาวเหมือนชาวบ้านคนอื่น แม้กระทั่งวันอาทิตย์ยังต้องทำงาน ที่เป็นเช่นนี้มีได้หมายความว่าวันอาทิตย์ไม่มีความสำคัญ แต่พ่อค้าที่ติดต่อกันนั้นจะมีเวลาว่างก็วันอาทิตย์เพียงวันเดียว รวมถึงการขนย้ายผลผลิตที่เก็บเกี่ยวเรียบร้อยแล้วจะต้องรีบทำ เหตุเพราะมีชาวบ้านคนอื่นที่จ้างให้ช่วยขนสินค้าในไร่ของพวกเขาด้วย จำเป็นต้องทำงานทุกวัน ไม่เว้นวันหยุด

งานในไร่ของคุณอาห่วนั้นต้องพึ่งพาอาศัยแรงจากญาติและมีการว่าจ้างชาวบ้านให้มาทำงานในไร่ด้วย มิเช่นนั้นจะไม่ทันกับเวลา ในแต่ละเดือนจะต้องเร่งทำงานให้ทันกับฤดูกาลไม่ว่าจะช่วงเตรียมพื้นที่ให้พร้อมสำหรับการหว่านเมล็ดพันธุ์ เก็บเกี่ยว หรือแม้แต่การขายผลผลิตก็ตาม มีพ่อค้าจากทางพื้นเมืองเข้ามาติดต่อขอซื้อข้าวโพด ฝัง ต้องมีเวลาตกลงราคากันอีก หากได้ราคาน้อยอาจจะไม่ขายก็ได้ นอกจากการปลุกข้าวโพดแล้ว คุณอาห่วนขายเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดด้วย สมัยก่อนไม่มียาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง ทุกอย่างเกิดขึ้นตามธรรมชาติ ปัจจุบันกลายเป็นว่ายาเหล่านี้มีความสำคัญมาก ไร่ของใครไม่ยาเหล่านี้ศัตรูพืชก็จะเข้ามากินพืชในไร่ส่งผลให้สูญเสียรายได้อย่างมาก

รายจ่ายแต่ละเดือนมีเพิ่มขึ้น ถ้าเดือนไหนต้องเดินทางบ่อยหรือมีผู้ว่าจ้างให้ไปขนของในไร่ เที่ยวละ 300 บาท ค่าน้ำมันเฉลี่ยเดือนละ 1,000- 1,500 บาท บางครั้งต้องขับรถไปช่วยพ่อค้าทำงานในไร่(ห่างจากบ้านป่าดิ่ง 5 กิโลเมตร) เพื่อช่วยเก็บเกี่ยว หรือ ถอนหญ้า(ทุก 2 อาทิตย์) นอกจากนี้ยังมีค่าไฟฟ้าเดือนละ 40 - 50 บาท ซื้อโทรทัศน์ได้ 3 เดือน ค่าไฟฟ้าจึงเพิ่มขึ้น ปกติเดือนละ 10-15 บาท

เลี้ยงหมู 5 ตัว ไก่ไทย 7 ตัว (ซื้อลูกหมูและลูกเจี๊ยบ) จากตลาดเวียงป่าเป้าไว้สำหรับเป็นอาหาร ซึ่งหมู 1 ตัวสามารถนำมาเป็นรับประทานได้นานเป็นอาทิตย์ บางครั้งชาวบ้านคนใดทราบที่บ้านคุณอาหู่ฆ่าหมูจะมาขอซื้อประมาณ 2-3 กิโลกรัม (น้ำหนักของหมู 1 ตัว ประมาณ 90 - 100 กิโลกรัม) คุณอาหู่ขายกิโลกรัมละ 50 บาท ไม่ใช่แต่เพียงบ้านของคุณอาหู่เท่านั้นที่สามารถขายหมูได้ เพราะถ้าวันใดคุณอาหู่ต้องการรับประทานเนื้อหมู บังเอิญว่ามีชาวบ้านคนอื่นฆ่าหมูคุณอาหู่ก็สามารถไปขอซื้อได้เช่นกัน

การศึกษา คุณอาหู่ไม่มีการศึกษา ปัจจุบันบุตรชายคนแรกกำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านป่าตึง ส่วนบุตรชายอีกคนอายุ 1 ปีกว่า คุณอาหู่มีความตั้งใจว่าจะส่งให้บุตรทั้งสองคนได้เรียนหนังสืออย่างเต็มที่ ตามความต้องการของบุตร เนื่องจากว่าตนเองไม่มีความรู้จึงเกิดความหวังกับบุตรว่ามีโอกาสเรียนแล้วน่าจะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

ศาสนาและความเชื่อ คุณอาหู่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ หลังจากที่ย้ายเข้ามาอยู่ภายในหมู่บ้านป่าตึงได้ 2 ปี เนื่องจากเพื่อนบ้านใกล้เคียงเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์กันหมดแล้ว ในช่วงนั้นมีโบสถ์สภาพเกิดขึ้นแล้ว เหล่าอาจารย์สอนศาสนาเข้ามาเยี่ยมเยียนที่บ้านเป็นประจำเพื่อชักชวนให้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งอาจารย์สอนศาสนาเป็นคนนอกหมู่บ้าน ถูกส่งตัวมาจากโบสถ์ของศาสนาคริสต์ให้สลับกันเข้ามาในบ้านป่าตึง ก่อนที่จะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ทางบ้านของคุณอาหู่เลี้ยงหมูไว้ถึง 20 ตัว รู้สึกว่าส่งเสียงดังอย่างมากในยามค่ำคืน เวลานั้นเหลือมรดกเพียงคนเดียวเท่านั้นและเจ็บป่วยเป็นประจำต้องใช้หมูเลี้ยงผีจำนวนมาก

เพื่อนบ้านบางคนก็มาชักชวนให้ลองนับถือศาสนาคริสต์ โดยให้เหตุผลว่าสมัยก่อนตนเองก็เจ็บป่วยเช่นนี้ รักษาอย่างไรก็ไม่หาย พอตัดสินใจมานับถือศาสนาคริสต์ทางอาจารย์สอนศาสนาจะเป็นผู้ติดต่อกับทางโรงพยาบาลในจังหวัดเชียงใหม่ ทำการรักษาอาการต่างๆ ปัจจุบันร่างกายแข็งแรงขึ้นมา คุณอาหู่จึงนำเรื่องเหล่านี้ไปปรึกษากับมารดาว่ายินดีที่จะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์หรือไม่ เพราะหลายคนที่แนะนำแบบนี้ เมื่อตกลงจะให้มรดกเพียงคนเดียวเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ คุณอาหู่ก็สังเกตเห็นสิ่งต่างๆว่าเปลี่ยนแปลงจริงหรือไม่ ผลสรุป คือ อาการป่วยของมารดาทุเลาลงอย่างมาก หลังจากนั้นประมาณ 1 เดือนครึ่ง คุณอาหู่จึงตัดสินใจเชิญให้อาจารย์สอนศาสนาคริสต์มาอัญเชิญหิ้งบูชาบรรพบุรุษออกไปจากบ้าน

ในอดีตเมื่อครั้งยังนับถือศาสนาพุทธ(ผี) วันสี่คุณอาหู่ไม่สามารถที่จะออกไปทำงานได้เลย แต่หลังจากเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์คุณอาหู่สามารถออกไปทำงานได้ทุกวัน โดยที่ไม่ต้องกลัวจะถูกผีทำร้าย ขณะเดียวกันคุณอาหู่เกิดความศรัทธาในพระเจ้าอย่างจริงจัง แม้ว่าจะมิได้เข้าโบสถ์เป็นประจำ แต่ทว่าทุกครั้งที่จะทำสิ่งต่างๆก็ระลึกถึงพระเจ้าเสมอ และเชื่อว่าพระเจ้าจะป้องกันผีให้ออกห่างจากตัวเราได้ คุณอาหู่เชื่อว่าพระเจ้าเสมือนกำลังใจในการทำงานหรือทำสิ่งต่างๆในชีวิต แต่ถ้าตัวเราไม่ลงมือทำงานเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอด พระเจ้าก็ไม่สามารถช่วยเหลืออะไรเราได้

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

เนื่องจากคุณอาหู่ได้เข้ามาอาศัยในบ้านป่าดงและส่วนใหญ่ชาวบ้านที่อาศัยอยู่บ้านป่าดงก็ย้ายมาจากหมู่บ้านเช่นกัน ย่อมต้องมีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม คุณอาหู่ก็มีการผสมผสานวัฒนธรรมแต่ละแห่งไว้เป็นประสบการณ์ชีวิตด้วย เริ่มแรกของการย้ายเข้ามาบ้านป่าดง ทุกคนในครอบครัวของคุณอาหู่ยังคงยึดถือในศาสนาพุทธ(ผี) กระทั่งเวลาผ่านไปหลายปี แนวความคิดเกี่ยวกับศาสนาคริสต์เริ่มเข้ามาสอดแทรกภายในชีวิตมากขึ้นเรื่อยๆ รูปแบบการประกอบพิธีก็มีจุดประสงค์คล้ายกับศาสนาพุทธ(ผี) คือ บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์สิทธิ์ของแต่ละศาสนา

2. ความต้องการทางวัตถุ

ในวัยเด็กครอบครัวของคุณอาหู่เป็นครอบครัวที่ค่อนข้างยากจน เมื่อเติบโตได้เห็นรูปแบบการดำเนินชีวิตจากผู้ใหญ่หลายคน จึงมีเป้าหมายในชีวิตว่า หากตนเองมีครอบครัวจะต้องพยายามทำให้สมาชิกในครอบครัวทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น คุณอาหู่มีการติดต่อทำการค้ากับพ่อค้าพื้นเมือง เคยเดินทางไปบ้านของพ่อค้าเห็นสภาพบ้านเรือนมีความสวยงามมาก ช่วงเวลานั้นยังไม่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เป้าหมายเริ่มกว้างขึ้นจึงต้องการผลักดันให้ชีวิตมีอิสระในการทำงานมากขึ้น หมายถึง ไม่ต้องกังวลว่าการทำงานวันใดจะทำให้ผีไม่พอใจ เพราะจะส่งผลให้สุขภาพหรือสมาชิกในครอบครัวต้องเกิดเรื่องไม่ดีขึ้น หากเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ก็อาจทำให้โอกาสการทำงานเป็นไปอย่างที่ต้องการได้

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

จากการสนทนากับอาจารย์สอนศาสนาเกี่ยวกับพระเจ้าในศาสนาคริสต์ ช่วยทำให้คุณอาหู่เข้าใจในศาสนาคริสต์มากขึ้น ไม่มีข้อผูกมัดใดๆที่จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต

หากนับถือศาสนาคริสต์รูปแบบการดำเนินชีวิตก็สามารถเป็นไปตามปกติ แต่ละอาทิตย์สามารถรับกำลังใจจากอาจารย์สอนศาสนา เพื่อเพิ่มพลังในอาทิตย์ต่อไปได้อย่างเข้มแข็งด้วย

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

ความเข้าใจในบิคารมราคาที่มีพื้นที่ สำหรับใช้ในการประกอบอาชีพค่อนข้างจำกัด คุณอาหู่เกรงว่าจะทำในสิ่งที่ไม่พึงพอใจแก่ผี หากไปประกอบอาชีพอื่น กระทั่งทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อจำนวนสมาชิกในครอบครัว ผลักดันให้คุณอาหู่แสวงหารายได้ ไม่ว่าจะเป็นการทำอะไรก็ตาม แต่ส่วนตัวคุณอาหู่ก็กลัวในอำนาจของสิ่งเร้นลับ จึงตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เพื่อให้ตนเองสามารถประกอบอาชีพอื่นที่สามารถส่งเสริมรายได้ให้พอกพูนมากขึ้น

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

คุณอาหู่ไม่เคยเรียนหนังสือ เมื่อเติบโตกระทั่งสามารถประกอบอาชีพได้ด้วยตนเองจึงไม่คิดที่จะกลับไปเรียนหนังสือ เนื่องจากเห็นว่าอาชีพที่กำลังประกอบอยู่นี้ก็ไม่จำเป็นต้องมีความรู้มากมายนัก เพราะการดำรงชีวิตของคุณอาหู่และครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ การที่จะให้โอกาสในการหารายได้ต้องสูญเสียจึงเป็นสิ่งไม่พึงปรารถนาของคุณอาหู่

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

ความกดดันในวัยเด็กด้านฐานะทางการเงินของผู้ปกครอง เมื่อคุณอาหู่เจริญเติบโตจึงแสดงออกมาในรูปของความขยันหมั่นเพียรเพื่อให้ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการในวัยเด็กได้พอควร กระทั่งบุตรก็ได้รับการศึกษา ทุกครั้งที่เกิดความท้อใจกับการทำงาน ก็มักจะหาสิ่งที่เป็นกำลังใจซึ่งศาสนาคริสต์จะมีให้กับชาวคริสต์เียนทุกคน สำหรับการผลักดันให้มีในสิ่งที่ขาดหายไปในวัยเด็ก เพื่อให้มีฐานะทางสังคมไม่ต่างกับเพื่อนบ้าน

7. ความคาดหวังในอาชีพ

ความกดดันในวัยเด็กด้านฐานะทางการเงินของผู้ปกครอง เมื่อคุณอาหู่เจริญเติบโตจึงแสดงออกมาในรูปของความขยันหมั่นเพียรเพื่อให้ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการในวัยเด็กได้พอควร กระทั่งบุตรก็ได้รับการศึกษา ทุกครั้งที่เกิดความท้อใจกับการทำงาน ก็มักจะหาสิ่งที่เป็นกำลังใจซึ่งศาสนาคริสต์จะมีให้กับชาวคริสต์เียนทุกคน สำหรับการผลักดันให้มีในสิ่งที่ขาดหายไปในวัยเด็ก เพื่อให้มีฐานะทางสังคมไม่ต่างกับเพื่อนบ้าน

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7 คุณธีระชัย (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณธีระชัยเป็นผู้ชายใบหน้าเหลี่ยมยาว รูปร่างสูงโปร่งค่อนข้างผอม ผิวขาว ยิ้มเก่ง อารมณ์ดี ปัจจุบันอายุ 34 ปี

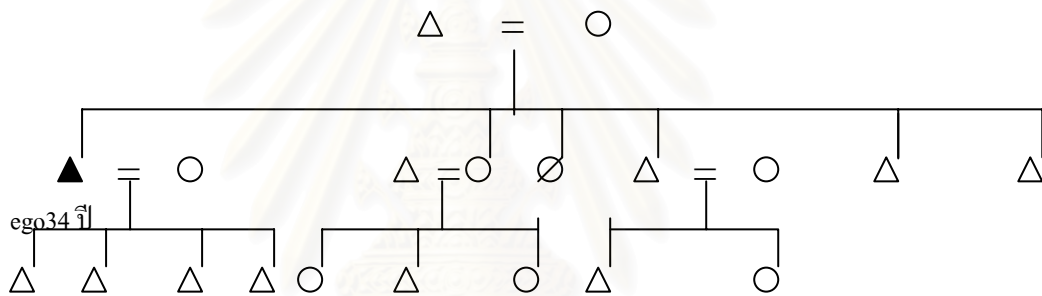
ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อยืดสีสดใส กางเกงประจำเผ่า ทุกครั้งที่เข้าโบสถ์นิยมสวมเสื้อเชิ้ตลายสก๊อต

การย้ายถิ่น คุณธีระชัยเป็นชาวเขาเผ่าลีซอ เดิมทีอาศัยอยู่ที่อำเภอพราน จังหวัดเชียงราย แหล่งทำอาชีพนั้นค่อนข้างลำบากต่อการทำมาหาเลี้ยงชีพ อีกทั้งมีสมาชิกอยู่มากมายกระทบต่อที่ทำกินทำให้ไม่เพียงพอต่อจำนวนของสมาชิกในหมู่บ้าน บิดาและมารดา รวมถึงพี่น้องทุกคนของคุณธีระชัย ปรึกษากันว่าจะทำอย่างไรให้มีชีวิตที่ดีกว่าเดิม หลังจากนั้นเพียงไม่นานก็มีญาติของบิดาเข้ามาเยี่ยมที่บ้านเป็นการไปมาหาสู่กันระหว่างญาติพี่น้อง ซึ่งได้พูดคุยกันถึงเรื่องที่ต้องการขยายพื้นที่ทำกินให้มากขึ้น ได้รับคำแนะนำให้ไปอยู่ที่บ้านป่าดิ่ง เพราะเป็นหมู่บ้านใหม่ยังไม่ค่อยมีใครเข้าไปอาศัยอยู่มากนัก

สภาพป่าไม้ค่อนข้างสมบูรณ์กว่าที่อำเภอพราน เมื่อทราบมีความประสงค์ขยายพื้นที่ปลูกพืชทางเกษตร ญาติของบิดาจึงอาสาที่จะพาทั้งครอบครัวย้ายไปอยู่ที่บ้านป่าดิ่ง พร้อมทั้งจะช่วยติดต่อผู้ที่เข้ามาอาศัยในบ้านป่าดิ่งเป็นคนแรกให้ด้วย หลังจากที่ทุกคนในครอบครัวของคุณธีระชัยตัดสินใจจะย้ายไปอยู่บ้านป่าดิ่ง จึงพยายามรวบรวมเงินเพื่อใช้สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการว่าจ้างรถยนต์ไปที่บ้านป่าดิ่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ราคาที่ตกลงนั้น คือช่วยขนย้ายสัมภาระทุกอย่างครั้งละ 1,500 บาทถ้วน

การย้ายที่อยู่อาศัยไม่ใช่เรื่องง่าย ในอดีตหมู่บ้านที่คุณธีระชัยอาศัยอยู่ค่อนข้างจะลำบาก โดยเฉพาะเรื่องการคมนาคม ต้องเดินทางด้วยเท้าเพียงอย่างเดียวเป็นระยะทางถึง 50 กิโลเมตร เพราะสมัยนั้นยังไม่มีรถตัดถนนเข้ามาในหมู่บ้าน การขนย้ายข้าวของจึงค่อนข้างลำบาก เวลานั้นคุณธีระชัยอายุได้ 15 ปี อีกทั้งเป็นบุตรชายคนโตจึงต้องรับภาระที่หนักกว่าน้องๆ เพราะถือว่าเป็นเรี่ยวแรงสำคัญของบิดามารดาด้วย พอคิดว่าคุณธีระชัยไม่เรียนหนังสือแล้วจึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการย้ายที่อยู่

ครอบครัวและเครือญาติ พี่น้องสายเลือดเดียวกันกับคุณธีระชัยมีทั้งหมด 6 คน คุณธีระชัย เป็นบุตรชายคนแรกมีน้องสาว 2 คนต่อจากคุณธีระชัย น้องสาวคนแรกอายุ 33 ปี เรียนหนังสือ สูงสุดชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง จากนั้นช่วยงานในไร่ได้ 2 ปีก็เข้าพิธีแต่งงาน กับชาวเขาเผ่าลีซอซึ่งเป็นคนหมู่บ้านอื่น ปัจจุบันย้ายไปอยู่กับสามีที่จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบ อาชีพค้าขาย ทุกๆ 2-3 ปีจะกลับมาเยี่ยมเยียนญาติพี่น้องที่บ้านป่าดิ่ง มีบุตรแล้ว 3 คนเป็นผู้หญิง ทั้งหมด ส่วนน้องสาวคนที่สองถ้ายังมีชีวิตอยู่ก็อายุได้ 31 ปี เสียชีวิตเพราะอุบัติเหตุ น้อง ชายคนที่ 1 ของคุณธีระชัยอายุ 28 ปี แต่งงานกับคนในหมู่บ้านเดียวกันมีบุตร 2 คน เป็นบุตรสาว คนโต 3 ปี บุตรคนที่สองเป็นผู้ชาย อายุเพียง 1 ปีเศษเท่านั้น น้องชายคนที่ 2 ปัจจุบันอายุ 24 ปี จบการศึกษาชั้นสูงสุดที่โรงเรียนบ้านโป่งเทวี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เดินทางกลับมาอยู่กับบิดา มารดาแต่ยังไม่แต่งงาน ส่วนน้องชายคนสุดท้าย พักอยู่ที่เมืองงาย อำเภอเชียงดาว เนื่องจาก กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และจะกลับมาพักอยู่กับบิดามารดาในช่วงปิดเทอม

การปกครอง ผู้นำที่เป็นชาวเขาเผ่าลีซอดำรงตำแหน่งรวม 10 ปี เดิมเป็นชาวเขาเผ่า กะเหรี่ยงซึ่งอาศัยอยู่บ้านป่าดิ่งเช่นกัน การคัดเลือกผู้นำนิยมใช้โรงเรียนบ้านป่าดิ่งเป็นสถานที่ ลงคะแนนเสียง สมัยนั้นที่เลือกให้ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงเป็นผู้นำ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีการศึกษา และพูดภาษาพื้นเมืองได้คล่องแคล่ว สามารถติดต่อกับทางราชการได้เข้าใจกว่าชาวเขาเผ่าลีซอ ทุกคนจึงเลือกเพื่อเป็นตัวแทนของชาวบ้านในทุกเรื่อง หลังจากที่โรงเรียนบ้านป่าดิ่งเข้ามาสร้าง ในหมู่บ้านช่วยทำให้บุตรหลานของบ้านป่าดิ่งทุกคนเข้าใจภาษาไทยได้ดีกว่ารุ่นก่อน เพราะฉะนั้น การเลือกผู้นำครั้งใหม่ จึงมีผู้ถูกเสนอชื่อให้เป็นผู้นำหลายคน ท้ายที่สุดจึงได้ผู้นำที่เป็นชาวเขาเผ่า ลีซอ

ช่วงปีใหม่ของชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่ง (ศาสนาพุทธ(ผี)) มีผู้สมัครอบต. เข้ามาหา เสียงเพื่อให้คุณธีระชัยและชาวบ้านทุกคนในหมู่บ้านเข้าเลือกตั้งว่าต้องการให้ใครเป็นอบต. ความ จริงเคยทราบมาว่าบ้านป่าดิ่งจะขอแยกตัวออกจากการปกครองร่วมกับบ้านโป่งเทวีจนถึงบัดนี้ยังไม่

ทราบว่าคุณได้ยังไม่สามารถแยกออกมาปกครองกันเอง ซึ่งในปี พ.ศ. 2547 นี้ผู้นำชุมชนของบ้านป่าดิ่งแจ้งความประสงค์ต่อทางอำเภอแล้ว คิดว่าต้องรอฟังผลการพิจารณา

ส่วนเรื่องการดำรงตำแหน่งผู้นำทางศาสนาคริสต์ ให้ชาวบ้านที่เข้าโบสถ์ในวันอาทิตย์ร่วมกันตัดสินใจว่าต้องการให้ใครเป็นผู้นำทางศาสนา เนื่องจากมีวาระการดำรงตำแหน่งปีละครั้งเท่านั้น บางปีที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกผู้นำทางศาสนา คุณธีระชัยไม่ได้เข้าโบสถ์จึงไม่มีสิทธิ์ลงคะแนนในภายหลังได้ แต่ทางมະพะได้นัดประชุมสมาชิกผู้นับถือศาสนาคริสต์ ก่อนการคัดเลือกผู้นำและผู้ช่วยทางศาสนาคริสต์คนใหม่ 1 อาทิตย์ ผู้ใดไม่เข้าโบสถ์ในวันอาทิตย์ที่มีการคัดเลือกจะถือว่าสละสิทธิ์พร้อมทั้งยอมรับผลการลงคะแนนเสียงอย่างเป็นทางการ ไม่สามารถคัดค้านอะไรได้เพราะถือว่าได้แจ้งให้ทราบก่อนเป็นเวลา 1 อาทิตย์

อาชีพ อาชีพที่สร้างรายได้หลักให้กับครอบครัวของคุณธีระชัย คือ ปลูกข้าวโพดปีละครั้ง นับว่าเป็นรายได้ที่สมาชิกในครอบครัวสามารถทำได้ทุกคน เพียงแต่ปัจจุบันต้องการขยายพื้นที่ในการผลิต สาเหตุมาจากบุตรทั้ง 4 คน เจริญเติบโตขึ้นทุกวันค่าใช้จ่ายต่างๆย่อมต้องเพิ่มพูนขึ้นเป็นเงาตามตัว ในขณะที่ปริมาณข้าวโพดที่ปลูกนั้นก็ได้เท่าเดิมมิได้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ต้องกู้ยืมเงินจากคนพื้นเมืองที่เข้ามาติดต่อปล่อยเงินกู้กับชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่ง ค่าดอกเบี้ยร้อยละ 5 บาทต่อเดือน

สำหรับความหวังที่จะขยายพื้นที่ในการเพาะปลูกนั้น มีความเป็นไปได้น้อยมากทีเดียว เนื่องจากพื้นที่โดยรอบบ้านป่าดิ่งส่วนใหญ่ถูกจับจองโดยชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่ง ความจำเป็นในการเพิ่มปริมาณพื้นที่ของการปลูกข้าวโพด คือ พื้นที่บางส่วนต้องแบ่งสำหรับปลูกข้าวไว้รับประทานให้เพียงพอภายใน 1 ปี ในขณะที่อีกส่วนใช้ปลูกข้าวโพดเป็นการสร้างรายได้หลักเพียงทางเดียวเท่านั้นสำหรับคุณธีระชัย

อาชีพเสริมแทบจะมิได้ช่วยให้ครอบครัวของคุณธีระชัย มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพราะระยะเวลาปลูกข้าวและข้าวโพดแทบจะไม่เพียงพอ แม้ว่าจะมีการขอแรงจากญาติและเพื่อนบ้านก็ตาม ฉะนั้นภายใน 1 ปี ระหว่างการเก็บเกี่ยวผลผลิตนั้นคนพื้นเมืองมักเข้ามาติดต่อชาวบ้านให้ไปเกี่ยวข้าว โดยส่วนตัวของคุณธีระชัยและภรรยา ต้องการรับจ้างเช่นกันจึงสลับกันรับจ้างแต่ว่ารายได้เสริมจากการรับจ้างของทั้งสองคนรวมกันยังไม่ถึง 1,000 บาทต่อปี

คุณธีระชัยไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายมากนัก แต่หลังจากไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้านรู้สึกมีความสุขเพราะได้ฟังเพลงและดูรายการสนุกๆ ผลที่ตามมา คือ ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเช่นกัน เริ่มต้นที่ค่าแรง

สำหรับต่อกระแสไฟฟ้าเข้าบ้าน 3,000 บาท ต่อมาก็มียี่เจ้าหน้าที่เข้ามาเก็บเงินค่าไฟฟ้ารายเดือนๆละ 15 บาท ในขณะที่รายได้แต่ละปีของคุณธีระชัยราว 15,000 บาท (จากการขายข้าวโพด) และกู้ยืมพ่อกู้ หากปีไหนยังไม่มียี่เงินชำระก็จ่ายดอกเบี้ยให้ทุกเดือน เพื่อผ่อนผันไปเรื่อยๆ จนกว่าจะหาเงินต้นมาคืนให้ได้ (ปีต่อๆไปหลังจากขายข้าวโพด)

การศึกษา จบการศึกษาเพียงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสงเคราะห์แม่จันเป็นของแม่ฟ้าหลวงที่เปิดโอกาสให้ชาวเขาที่มีความรู้เทียบเท่ากับประชาชนในภูมิภาคอื่น สาเหตุของการศึกษาสูงสุดเพียงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คือ ในเทอมสุดท้ายของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไม่เข้าใจในบทเรียนและเกิดความรู้สึกว่าบทเรียนนั้นยากมากไม่มีทางที่จะเรียนจบแน่นอน จึงไม่ไปเรียนหนังสือเลย ส่วนภรรยาเป็นชาวอาข่า แต่มีการศึกษาสูงสุดชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยความคิดสมัยที่เป็นเด็กคิดว่าออกมาเล่นแล้ว ช่วยผู้ปกครองทำงานก็มีเงินใช้เหมือนกันจึงไม่สนใจศึกษาหาความรู้

อนาคตการศึกษาของบุตรทั้ง 4 คน ตั้งใจจะให้บุตรทุกคนเรียนหนังสือที่โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง ไม่ว่าทางโรงเรียนจะมีระดับชั้นการศึกษาสูงสุดชั้นใดก็ตาม อยากให้บุตรทุกคนได้ศึกษาและหลังจากจบการศึกษาแล้ว คุณธีระชัยมีความต้องการให้บุตรไปเรียนพระคัมภีร์เกี่ยวกับคำสอนทางด้านศาสนาคริสต์เพื่อจะได้ช่วยขัดเกลาคิดใจให้อ่อนโยนขึ้น เห็นว่าเด็กบ้านป่าดิ่งหลายคน

หลังจากจบการศึกษาที่โรงเรียนบ้านป่าดิ่งต่างก็เดินทางไปจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาพระคัมภีร์ต่อทันที เวลาต่อมาก็ได้เป็นอาจารย์สอนศาสนามีเงินเดือน หวังจะให้บุตรเป็นเช่นนั้นแต่ก็ไม่รู้ว่าสำเร็จหรือไม่ สิ่งทีกล่าวมานี้ถือเป็นผลพลอยได้จากการเข้ารับการอบรมทางด้านศาสนาคริสต์ เป้าหมายหลัก คือ เมื่อบุตรทุกคนเป็นผู้ชาย ช่วงเวลาเข้าสู่วัยรุ่นเกรงว่าจะติดเพื่อนแล้วพฤติกรรมก้าวร้าวจะเกิดขึ้นกับบุตร จึงคิดว่าเมื่อมีโอกาสเข้ารับการศึกษาด้านศาสนา น่าจะช่วยกล่อมเกลาคิดให้เป็นคนดีได้ระดับหนึ่ง

ศาสนาและความเชื่อ ศาสนาพุทธ(ผี)เป็นศาสนาที่คุณธีระชัย เคยนับถือมาก่อนในช่วงที่ยี่อาศัยอยู่อำเภอพราน หลังจากการย้ายเข้ามาบ้านป่าดิ่ง ช่วง 5 ปีแรกยังนับถือศาสนาพุทธ(ผี) แต่มีมิชชันนารี (ชาวเขาเผ่ามูเซอ) เข้ามาในหมู่บ้านแนะนำเรื่องของศาสนาคริสต์ว่าเป็นอย่างไร พอจำได้ว่าสมัยนั้นรู้แต่เพียงอย่างเดียวศาสนาคริสต์มีพระเจ้าเพียงพระองค์เดียวแตกต่างจากศาสนาพุทธ(ผี) (มีผีหลายรูปแบบแต่ละตระกูลจะมีผีประจำตระกูล ซึ่งไม่สามารถนับถือต่างตระกูลกันได้ นอกเสียจากจะแต่งงานกัน ฝ่ายหญิงสามารถเคารพผีบรรพบุรุษของฝ่ายชายได้)

ในช่วงนั้นมีชาวบ้านในบ้านป่าตึงบางคนนับถือศาสนาคริสต์บ้างแล้ว มิชชันนารี
แวะเวียนเข้ามาพบคุณธีระชัยและครอบครัวทุกอาทิตย์พูดคุยเกี่ยวกับพระคัมภีร์ว่า หากใครก็
ตามตัดสินใจนับถือพระเจ้าแล้วไม่มีความจำเป็นต้องเลี้ยงหมูมากมาย เพื่อเป็นเครื่องเซ่นไหว้ผี
ต่างๆ ขณะนั้นคุณธีระชัยเลี้ยงหมู 20 ตัว ไก่ 20 ตัว ปล่อยให้เดินหาอาหารกินเองใน
ตอนกลางวัน และจะเก็บเข้าเล้าในตอนกลางคืน

ขอให้มีความเชื่อว่า พระเจ้ามีอยู่จริงจะปลอดภัยจากผีร้ายต่างๆ บังเอิญว่าคุณธีระชัยไม่
สบายอย่างหนัก ไปให้หมอผีช่วยรักษาอย่างไรก็ไม่หาย จนพบกับมิชชันนารีเข้ามาพบทุกอาทิตย์
คุณธีระชัยจึงปรึกษากับภรรยาว่าจะทำอย่างไรดี

ผลสุดท้ายตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เพราะพิจารณาจากสิ่งที่มิชชันนารีได้พูด
คุยกันทุกอาทิตย์ก็คิดว่าน่าจะทดลอง เพราะมิชชันนารีบอกด้วยว่าภายใน 1 เดือนของการเปลี่ยน
มานับถือศาสนาคริสต์ให้ลองสังเกตตนเองว่า รู้สึกอย่างไรกับการปฏิบัติตนให้เป็นคนดี ถ้าไม่รู้สึก
ว่าเป็นปัญหาในการดำเนินชีวิต คุณธีระชัยสามารถนับถือศาสนาคริสต์ได้ตามที่ต้องการ แต่
ถ้าคุณธีระชัยปฏิเสธสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้น หลังจากเข้าร่วมพิธีในโบสถ์สามารถนับถือศาสนาพุทธ(ผี)ได้

ความเปลี่ยนแปลงก็เกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ช่วงแรกยังคิดอยู่ว่าจะได้ผลยังงั้นเมื่อถูกผี
ทำร้าย แต่สิ่งที่มิชชันนารีพยายามอธิบายให้ฟังว่า หากมนุษย์มีความเชื่อว่าพระเจ้ามีอยู่จริงก็
จะปลอดภัยจากอำนาจชั่วร้าย หลังจากตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์มิชชันนารีก็พา
แพทย์เข้ามาตรวจดูอาการพร้อมทั้งให้ยามารับประทานด้วย ทำให้สุขภาพดีขึ้นและผีร้ายก็ไม่
สามารถเข้ามาทำร้ายได้อีก คงเป็นเพราะให้มิชชันนารีเป็นผู้นำหิ้งบรรพบุรุษไปตั้งนอกบ้าน
รวมทั้งคุณธีระชัยหมั่นอธิษฐานกับพระเจ้าพร้อมกับมิชชันนารีด้วย

วิถีชีวิตเริ่มดีขึ้นจากที่ต้องเลี้ยงหมู 20 ตัวและไก่ 20 ตัว โดยการไปซื้อพันธุ์มาจากตลาด
เพื่อเลี้ยงให้เจริญเติบโตไว้สำหรับเลี้ยงผีในพิธีเรียกขวัญ ในทางกลับกันหลังจากที่นับถือศาสนา
คริสต์ไม่มีความจำเป็นต้องเลี้ยงสัตว์ในปริมาณที่มากขนาดนี้ เพียงแต่เลี้ยงไว้อย่างละ 1-2 ตัว
เท่านั้นก็เพียงพอ เพื่อเป็นอาหารไม่ใช่ไว้สำหรับเลี้ยงผีเห็นได้ชัดในเรื่องของความสะอาดหรือ
กลิ่นมูลสัตว์ตลอดจนเสียงรบกวนจากสัตว์นั้นลดลงไปอย่างมาก ค่าใช้จ่ายก็ไม่สูงเท่าใดนัก
ความแตกต่างอีกสิ่ง คือ อดีตค่าใช้จ่ายในการซื้อหมูและไก่ในแต่ละครั้งต้องใช้คร่าวๆหลายพัน
บาท ซึ่งปัจจุบันใช้ประมาณ 500 บาทเท่านั้น

สิ่งที่ได้รับจากการนับถือศาสนาคริสต์ ประการแรก เรื่องสุขภาพ เมื่อเจ็บป่วยสามารถรับประทานยาแล้วอาการดีขึ้น แต่ถ้ายังนับถือศาสนาพุทธ(ผี) แม้ว่าจะไปรักษาด้วยวิธีการแพทย์สมัยใหม่ แพทย์ก็ไม่ทราบสาเหตุของอาการเจ็บป่วยได้ หรือการขอเงินช่วยเหลือจากองค์กรนอร์ทไทยแลนด์คริสเตียนมิชชัน ตั้งอยู่จังหวัดเชียงใหม่ สมัยแรกคุณธีระชัยสามารถเดินทางไปพร้อมกับมิชชันนารีเพื่อยื่นเรื่องขอสิ่งต่างๆที่องค์กรฯพิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรก็จะมอบเงินทุนช่วยเหลือให้ ได้รับการพิจารณาเป็นรายบุคคลไม่สามารถรับฝากจากเพื่อนบ้าน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

การเรียนรู้เกิดขึ้นตลอดชีวิตของมนุษย์ และส่วนใหญ่ต้องมีเหตุมาจากการติดต่อกับสังคมด้วย จึงทำให้คุณธีระชัยเข้าใจถึงความศรัทธาของชาวคริสเตียนที่มีต่อศาสนาคริสต์ เนื่องจากมีผู้คนหลากหลายเชื้อชาติต่างพากันนับถือศาสนาคริสต์ สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นในศาสนาคริสต์ก็ได้สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้ที่มิได้นับถือศาสนาคริสต์ ในทางกลับกันศาสนาคริสต์ช่วยสร้างกำลังใจให้กับเหล่าชาวคริสเตียน

2. ความต้องการทางวัตถุ

การย้ายมาตั้งถิ่นฐานในบ้านป่าดง ซึ่งสภาพทางเศรษฐกิจของคุณธีระชัยยังไม่ดีนักสร้างความทุกข์ใจให้กับคุณธีระชัยเป็นอย่างมากที่ไม่สามารถพัฒนาให้ความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้นได้ แต่ก็มีผู้ชี้แนะซึ่งเป็นเพื่อนบ้าน หากเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ก็ไม่ต้องเสียดินไหวสำหรับเป็นเครื่องเช่นไหว้ผี เงินก็ยังพอมีเหลือสะสมไว้ใช้ในครอบครัวได้ด้วย หรืออาจจะนำไปซื้อเสื้อผ้าใหม่ให้กับบุตรในวันขึ้นปีใหม่

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

ทุกอาทิตย์อาจารย์สอนศาสนาต้องแวะมาพูดคุยกับคุณธีระชัย บางครั้งก็อาจเข้ามานั่งเล่นหรือแวะมาถามไถ่เรื่องการทำงานในไร่ ในบางทีอธิบายเกี่ยวกับประโยชน์ของศาสนาคริสต์ให้ฟังมากมาย คุณธีระชัยก็ไม่ค่อยเก็บมาคิดมากนักเพราะการดำเนินชีวิตก็ไม่มีอะไรขัดสน จนกระทั่งคุณธีระชัยเจ็บป่วยไม่สามารถทำงานได้หลายเดือน รักษาอย่างไรก็ไม่หาย อาจารย์สอนศาสนาก็เข้ามาช่วยให้กำลังใจ ขณะที่หมอผีไม่ค่อยให้ความสนใจกับอาการป่วยเท่าที่ควร อาจารย์สอนศาสนายังเสนอด้วยว่า หากมานับถือศาสนาคริสต์พระเจ้าสามารถช่วยขับไล่ผีร้ายได้ด้วย คุณธีระชัยเห็นว่าหนทางในการรักษาได้ใช้มาหลายวิธีแล้ว และนี่ก็น่าจะเป็นทางเลือกสุดท้ายที่จะลองเสี่ยงดู

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

การสรรหารายได้สำหรับคุณธีระชัยถือว่าค่อนข้างยาก เนื่องจากเป็นชาวเขา หากจะไปสมัครงานในเมืองคงไม่ค่อยมีใครยินดีรับเข้าทำงานมากนัก จะมีก็เพียงการเข้ามาติดต่อซื้อขายของพ่อค้าพื้นเมืองเอง และการนับถือศาสนาคริสต์ก็คงช่วยในเรื่องของความอุดมสมบูรณ์ของผลผลิต เพราะการขอพรจากพระเจ้าช่วยเรื่องลม ฝน แดด เหมาะสมตามฤดูกาล แต่หากจะให้ไปประกอบอาชีพอื่น คาดว่าคงไม่มีความสามารถเพียงพอ

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

สรรหารายได้สำหรับคุณธีระชัยถือว่าเป็นเรื่องที่ยาก เนื่องจากตนเองเป็นชาวเขา หากจะไปสมัครงานในเมืองคงไม่ค่อยมีใครยินดีรับเข้าทำงานมากนัก จะมีก็เพียงการเข้ามาติดต่อซื้อขายของพ่อค้าพื้นเมืองเองและการนับถือศาสนาคริสต์ ก็คงช่วยในเรื่องของความอุดมสมบูรณ์ของผลผลิต เพราะการขอพรจากพระเจ้าช่วยเรื่องลม ฝน แดด เหมาะสมตามฤดูกาล แต่หากจะให้ไปประกอบอาชีพอื่น คาดว่าคงไม่มีความสามารถเพียงพอ และไม่ต้องการเรียนหนังสือเพื่อจะได้มีเวลาเต็มที่กับการทำงาน

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของบ้านป่าดิ่ง หากเพื่อนบ้านที่อาศัยอยู่รอบบริเวณบ้านมีความเป็นอยู่อย่างไรก็อยากจะมีคล้ายคลึงกับเพื่อนบ้าน เพื่อมิให้เกิดความเหลื่อมล้ำกันมากเกินไป แม้แต่การเข้ามาของไฟฟ้าก็พยายามหาเงินทุน มาว่าจ้างให้เจ้าหน้าที่เข้ามาติดตั้งไฟฟ้าให้ จะได้ไม่แตกต่างจากเพื่อนบ้านที่มีไฟฟ้าใช้ ในบางครั้งก็มีชาวบ้านจากที่อื่นเข้ามาเยี่ยมเยียนในหมู่บ้านก็จะทำให้ผู้มาเยือน รู้สึกว่าบ้านป่าดิ่งห่างไกลความเจริญ นอกจากนี้กิจกรรมที่จัดขึ้นภายในโบสถ์ ทำให้คุณธีระชัยรู้สึกถึงความเจริญที่ไม่เคยเกิดขึ้นในบ้านป่าดิ่ง แต่หลังจากที่ศาสนาคริสต์เข้ามามีบทบาทในบ้านป่าดิ่ง ผู้คนก็เริ่มเดินทางเข้ามามากขึ้นกว่าในอดีต ช่วยสร้างความเข้าใจแก่คนนอกหมู่บ้านได้ว่า ชาวบ้านที่เป็นชาวไทยภูเขาที่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่แตกต่างกับคนทางลุ่มมากนัก

7. ความคาดหวังในอาชีพ

คุณธีระชัยเห็นว่าอาชีพที่กำลังทำอยู่ ณ ปัจจุบันก็แทบจะไม่มีเวลาเหลือ ให้ไปทำงานประเภทอื่นได้แล้ว แม้จะมีงานอื่นมาให้ทำก็ถือเป็นการเริ่มนับหนึ่งใหม่ โดยความคิดเห็นส่วนตัวของคุณธีระชัยนั้นไม่ต้องการผิดพลาดหรือขาดทุนกับสิ่งที่ลงทุนไป จึงไม่มีความมั่นใจว่าอาชีพใหม่นั้นจะสร้างรายได้ที่แน่นอนเหมือนอย่างเช่นการปลูกข้าวโพดหรือไม่ เกรงว่าลงทุนกับอาชีพใหม่แล้วจะทำให้เสียเวลาและเงินทุน ซึ่งจะทำให้เป็นหนี้สินเพิ่มขึ้นด้วย แต่ถ้ามีผู้ชี้แนะ

และเคยประกอบอาชีพดังกล่าวมาให้คำแนะนำก็พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงเช่นกัน ในความเป็นจริง ยังไม่มีใครแนะนำเรื่องการประกอบอาชีพใหม่

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8 คุณอาชื่อพะ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

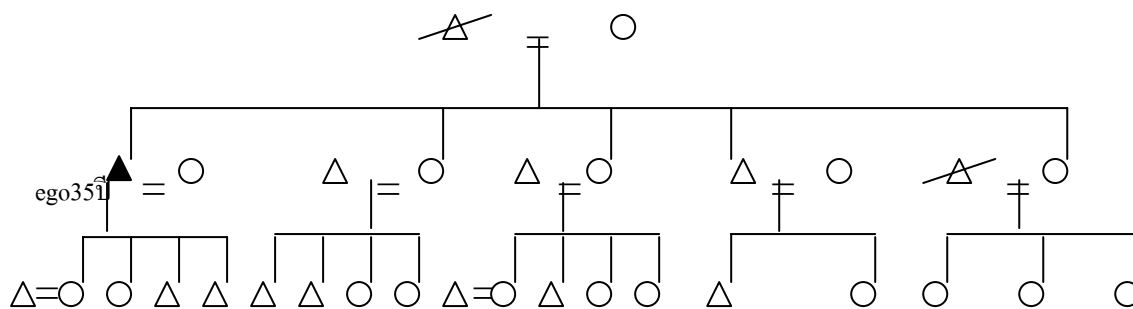
บุคลิกภาพ คุณอาชื่อพะเป็นผู้ชายรูปร่างผอมสูงโปร่ง น้ำเสียงเบาสั้นตลอดเวลา เนื่องจากเพิ่งหายจากอาการป่วย เดินเบาๆและช้า ดวงตาสีฟ้า ปัจจุบันอายุ 35 ปี

ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อยืดสีขาวและกางเกงประจำเผ่าสีส้ม

การย้ายถิ่น ช่วงเวลาในอดีตก่อนที่คุณอาชื่อพะจะย้ายมาบ้านป่าดิ่ง ได้อาศัยอยู่จังหวัดพะเยา หลังจากที่บิดาเสียชีวิต มารดาก็ปล่อยให้คุณอาชื่อพะและน้องอยู่กับญาติ(ครอบครัวน้องสาวของมารดา)ขณะคุณอาชื่อพะอายุได้ 15 ปี ญาติของมารดาพาคุณอาชื่อพะและน้องชายมาหามารดา ตามคำบอกเล่าของเพื่อนบ้านที่เคยเห็นมารดาอยู่ที่บ้านป่าดิ่ง เมื่อได้พบกับมารดาญาติก็เดินทางกลับจังหวัดพะเยา คุณอาชื่อพะและน้องอีก 3 คนอาศัยอยู่กับครอบครัวใหม่ของมารดา(สามีคนใหม่และบุตรที่เกิดจากสามีคนใหม่)

กระทั่งแต่ละคนเริ่มแต่งงานจึงค่อยๆย้ายออกมาสร้างบ้านอยู่เฉพาะครอบครัวตนเอง บ้านที่สร้างก็ใกล้กับบ้านของมารดา คุณอาชื่อพะแต่งงานเมื่ออายุ 21 ปีกับชาวลิซอหมู่บ้านเดียวกัน ไม่จำเป็นต้องย้ายไปอยู่บ้านเดียวกับภรรยา เพราะครอบครัวของภรรยามีพี่น้องหลายคนที่ยังไม่แต่งงานซึ่งก็ไม่มีปัญหาอะไร

ครอบครัวและเครือญาติ น้องทุกคนของคุณอาชื่อพะยังอยู่ที่บ้านป่าดิ่ง มีครอบครัวกันทุกคนแล้ว น้องสาวคนแรก (มีบุตรสาว 3 คน บุตรชาย 1 คน บุตรคนแรกแต่งงานไปแล้ว นอกนั้นยังอยู่ด้วยกันกับน้องสาว บุตรสาวคนที่สองมีความขยันหมั่นเพียร ปัจจุบันกำลังจะกลายเป็นอาจารย์สอนศาสนา เพราะอยู่ในช่วงการฝึกหัดสอน) น้องสาวคนที่สอง หลังจากแต่งงานและย้ายออกไปอยู่กับสามีได้ 15 ปี สามีก็เสียชีวิต น้องสาวจึงกลับมาอยู่บ้านป่าดิ่งกับลูกของเขาอีก 4 คน (บุตรสาว 3 คน บุตรชาย 1 คน) ส่วนน้องชายคนเล็กสร้างบ้านถัดจากบ้านของคุณอาชื่อพะไปเล็กน้อย มีบุตร 2 คน (บุตรชาย 1 คน บุตรสาว 1 คน)

การปกครอง ผู้นำชุมชนไม่ค่อยเข้ามาพบปะกันถามไถ่อะไรมาถามาย หน้าที่ของผู้นำเท่าที่ทราบ คือ มักจะพาชาวบ้านติดต่อกับทางอำเภอ ขณะที่ผู้นำชุมชนยังควมตำแหน่งผู้นำศาสนาด้วย ส่วนใหญ่จะเห็นผู้นำเข้าโบสถ์ทุกครั้งไม่เคยขาด มีการว่ากล่าวตักเตือนสิ่งที่ไม่ดีภายในหมู่บ้านให้กับชาวบ้านในโบสถ์ฟังมากกว่าการนัดประชุมชาวบ้านทั้งหมู่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้านของบ้านโป่งเทวีเป็นส่วนหนึ่งที่เข้ามาดูแลความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ประสานงานกับผู้นำของบ้านป่าดิ่งเพื่อแจ้งให้ชาวบ้านทราบว่า ผู้ใหญ่บ้านของบ้านโป่งเทวีจะนัดประชุมเกี่ยวกับยาเสพติดขึ้นที่โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง ชาวบ้านบางคนที่ไม่เข้าไปฟังก็จะถามไถ่จากเพื่อนบ้านที่เข้าประชุมว่าเนื้อหาการประชุมเป็นอย่างไรบ้าง

คุณอาชื่อพะเสนอว่า ผู้นำชุมชนบ้านป่าดิ่งควรจะพบปะชาวบ้านเพื่อจะได้ทราบความต้องการของชาวบ้านอย่างแท้จริง และเป็นการสร้างสัมพันธไมตรีอันดีงาม ระหว่างชาวบ้านกับผู้นำชุมชนด้วย ผลที่ตามมาก็คือ ความร่วมมือที่ผู้นำต้องการจากชาวบ้าน เพื่อที่จะขยายความเจริญให้เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านทั้งด้านความคิดและวัตถุไปพร้อมๆกัน

อาชีพ สภาพร่างกายที่ไม่สู้ดีของคุณอาชื่อพะเสนอ จึงไม่สามารถที่จะช่วยเหลืองานในไร่ได้ กลายเป็นภาระซึ่งภรรยาต้องแบกรับไว้นานถึง 8 ปี สาเหตุ คือ เจ็บป่วยทางประสาท การทำงานในที่แจ้งจึงต้องถูกระงับไว้ เพื่อรักษาอาการให้ทุเลาตามคำแนะนำของแพทย์ คุณอาชื่อพะเสนออยู่ในบ้านไม่ได้ออกไปไหน การทำงานในไร่จึงเป็นหน้าที่ของภรรยากับบุตรสาวคนที่หนึ่งและสอง รวมถึงความเอื้อเฟื้อของญาติพี่น้องที่เข้ามาช่วยงานในไร่โดยไม่รับค่าแรงใดๆทั้งสิ้น

อาชีพหลัก คือ ปลูกข้าวโพด ผลผลิตที่ได้ในปีนี้ 30 กระสอบราคา กิโลกรัมละ 3.50 บาท ยังเป็นคิดหนี้สินพอค่าพื้นเมือง เพราะบางส่วนที่กู้มาก็มิได้นำมาใช้ทางการเกษตรแต่นำมาใช้สำหรับการเดินทางไปรักษาอาการป่วยในที่ต่างๆ นอกจากนี้ยังต้องปลูกข้าวไว้ให้เพียงพอกับทุกคนในครอบครัว ทุกปีก็ไม่ต้องซื้อข้าวกินเป็นการประหยัดอีกวิธีหนึ่ง

เมื่อบุตรสาวคนแรกแต่งงานเท่ากับกำลังสำคัญอีกส่วนหนึ่งได้หายไป โชคดีที่อาการของคุณอาชื่ออะดิซัน หวังว่าในปีหน้าจะสามารถช่วยภรรยาและบุตรทำงานในไร่ได้นำจะมีรายได้เพิ่มขึ้นกว่าที่ผ่านมา

การศึกษา คุณอาชื่ออะและภรรยาไม่มีการศึกษา ในขณะที่คุณอาชื่ออะมีบุตรทั้งหมด 5 คน บุตรสาวคนแรก เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็แต่งงานออกไปอยู่กับสามีหมู่บ้านอื่น อายุ 15 ปี บุตรสาวคนที่สอง อายุ 13 ปีกำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนต่อมาเป็นบุตรชาย กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อีกคนกำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ส่วนคนเล็กอายุเพียง 1 ปีกว่าเท่านั้น บุตรทุกคนเรียนหนังสือในโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง

อนาคตด้านการศึกษาของบุตรเท่าที่สังเกต บุตรคนที่สองค่อนข้างจะสนใจด้านศาสนาคริสต์ หากเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วทางโรงเรียนยังไม่มีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ก็จะให้บุตรได้เรียนต่อทางด้านศาสนาคริสต์เหมือนกับเด็กคนอื่นๆ เนื่องจากบุตรคนนี้เข้าร่วมกิจกรรมกับทางโบสถ์สภาในช่วงปิดเทอม อาจจะมีคามสนใจเป็นพิเศษหรืออนาคตน่าจะได้เป็นอาจารย์สอนศาสนาเหมือนกับบุตรของน้องสาวก็ได้

ส่วนบุตรชายนั้นอายุยังน้อยไม่ค่อยอยากตั้งความหวังอะไรมากนัก แล้วแต่ว่าต้องการจะทำอะไร คุณอาชื่ออะยังเกรงอยู่เล็กน้อยว่าต่อไปในอนาคตอาจจะเกี่ยวข้องเรียนหนังสือ เพราะคบเพื่อน ถ้าเป็นเช่นนั้นจริงคงต้องบังคับให้ไปศึกษาต่อทางด้านศาสนาคริสต์ จะได้ขัดเกลาคิดใจให้ใฝ่ดีขึ้นมาบ้าง ทุกวันนี้บุตรทุกคนก็ทราบดีว่าทางบ้านนั้นมีความลำบากเพียงไร บุตรก็มีความเข้าใจเป็นอย่างดีและคิดว่าอนาคตน่าจะสามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้เป็นอย่างดี

ศาสนาและความเชื่อ หลังจากแต่งงานแล้ว 6 ปี เริ่มเจ็บป่วยอาการก็หนักขึ้นเรื่อยๆ เคยพบหมอผีให้ช่วยรักษาอาการป่วย ต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อเนื้อหมูและเนื้อไก่เพื่อเลี้ยงผีตามที่หมอผีแนะนำ ทำอย่างไรก็ไม่หายป่วยมาเป็นระยะเวลาหลายปี กระทั่งน้องชายของคุณอาชื่ออะส่งสารอย่างมาก และแนะนำให้คุณอาชื่ออะลองเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์อย่างที่น้องชายนับถือ โดยการพาไปพบกับเพื่อนบ้านที่เป็นอาจารย์สอนศาสนา เพื่อปรึกษาว่าจะทำอย่างไรหากคุณอาชื่ออะจะมานับถือศาสนาคริสต์

อาจารย์สอนศาสนาคริสต์ประจำโบสถ์ สอบถามกับคุณอาชื่ออะเกี่ยวกับการตัดสินใจมานับถือศาสนาคริสต์ เพื่อให้คุณอาชื่ออะเกิดความมั่นใจกับสิ่งที่กำลังจะทำนั้น ควรเป็นสิ่งที่ดีเท่านั้น เมื่อตัดสินใจมานับถือศาสนาคริสต์แล้วพระเจ้าจะช่วยเหลือ

ในสภาพนั้นคุณอาซื้ออะไหล่มาไม่รู้ว่าอะไร คือ พระเจ้า ทราบแต่เพียงว่าจะทำอะไรให้สุขภาพกลับมาแข็งแรงดั้งเดิม อาจารย์สอนศาสนาประจำโบสถ์สภาและน้องชายของคุณอาซื้ออะไหล่คุณอาซื้ออะไหล่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลสวนปรุง (โรงพยาบาลของรัฐบาล) ค่าใช้จ่ายทั้งหมดทางโบสถ์เป็นผู้ออกให้ เท่าที่ทราบจากน้องชายที่เดินทางไปด้วยทุกครั้ง อาการป่วยของคุณอาซื้ออะไหล่เกี่ยวกับทางด้านเส้นประสาทห้ามส่งเสียงดัง มิฉะนั้นอาการจะกำเริบ ทางโรงพยาบาลให้ยาจำนวนมาก ใช้เวลารักษาเกือบปีแล้ว อาการก็ดีขึ้น รู้สึกว่าเข้าใจซำกว่าปกติ

วิธีการรักษาอาการป่วยมีทั้งรับประทานยาที่หมอให้มาจากโรงพยาบาลสวนปรุง และหมั่นอธิษฐานกับพระเจ้า คุณอาซื้ออะไหล่เริ่มเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาคริสต์มากขึ้น เพราะหลังจากที่อาการดีขึ้นน้องชายก็พาเข้าโบสถ์ฟังการอธิบายพระคัมภีร์จากอาจารย์สอนศาสนา ทำให้รู้สึกว่าโอกาสที่จะกลับมาแข็งแรงเหมือนเดิมนั้นน่าจะเป็นไปได้ และคิดว่าพระเจ้ามีอยู่จริง ผีร้ายไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวในชีวิตอีก หลังจากที่อยู่เชียงใหม่บรรพบุรุษออกไปจากบ้าน การรักษามีผลมากขึ้นแตกต่างกับช่วงที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) ไม่ว่าจะรักษาอย่างไรกับหมอที่โรงพยาบาล เวียงป่าเป้าก็ไม่สามารถรักษาให้หายได้

ความเชื่อที่มีต่อศาสนาคริสต์เริ่มมีมากขึ้น พระเจ้าเป็นผู้ที่มีอำนาจสูง สามารถได้ยินสิ่งที่มนุษย์ทุกคน(ชาวคริสเตียน)อธิษฐาน และจะอยู่ใกล้กับมนุษย์ทุกคน ขอเพียงให้ระลึกว่าพระเจ้าอยู่กับเราไม่ว่าจะสถานที่ใดก็จะมีพระองค์อยู่ด้วยเสมอ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

การที่คุณอาซื้ออะไหล่รู้จักสังคมนอกได้ ส่วนหนึ่งมาจากการติดต่อกับชาวบ้านคนอื่น (คนพื้นเมืองและมิชชันนารี) ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางความคิดและเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นการเข้ามาของมิชชันนารีหรือกิจกรรมต่างๆที่แปลกแตกต่างจากกลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) หรือการจัดงานปีใหม่ของแต่ละศาสนา ก็สร้างความสุขให้กับชาวบ้านทั้งสองฝ่าย เนื่องจากมีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ ต้องการให้เกิดความโชคดีในปีใหม่

2. ความต้องการทางวัตถุ

คุณอาซื้ออะไหล่มีความพึงพอใจกับฐานะความเป็นอยู่ ไม่คิดว่าศาสนาจะช่วยทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น เพราะทุกสิ่งจะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่กับการทำงานของตนเองเท่านั้น ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆภายในบ้านก็สามารถหาได้ด้วยการทำงานทั้งสิ้น

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

ในขณะที่นับถือศาสนาพุทธ(ศ)ร่างกายของคุณอาซื่อหะ มีอาการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้น กระทั่งน้องชายของคุณอาซื่อหะพาไปหาอาจารย์สอนศาสนาเพื่อปรึกษาหาแนวทางการรักษา คุณอาซื่อหะจึงมีโอกาสพูดคุยกับอาจารย์สอนศาสนา พร้อมทั้งยอมรับข้อเสนอของอาจารย์สอนศาสนาด้วยว่า ยินดีนับถือศาสนาคริสต์ เพื่อให้อาจารย์สอนศาสนาพาไปรักษาอาการป่วย และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

สืบเนื่องจากอาการป่วยที่จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในการรักษาอยู่ตลอดเวลา คุณอาซื่อหะไม่เพียงแต่จะป่วยหนักเท่านั้น ยังทำให้รายได้ของครอบครัวลดน้อยลงด้วย ซึ่งจุดประสงค์อีกประการหนึ่งที่ทำให้ต้องเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เพื่อให้กลับมาแข็งแรงและสามารถช่วยเหลือภรรยาประกอบอาชีพ แต่ไม่คิดว่าจะได้รับรายได้จากทางหน่วยงานของศาสนาคริสต์เพิ่มเติม เพราะเท่าที่ทางหน่วยงานให้กับคุณอาซื่อหะนั้นถือว่ามากมายเกินกว่าจะตอบแทน

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

คุณอาซื่อหะไม่เคยเรียนหนังสือจึงไม่ทราบในเรื่องของการเรียนว่ามีกี่ระดับ เข้าใจแต่เพียงว่าผู้ที่ไม่เคยเรียนหนังสือก็คงไม่สามารถศึกษาหาความรู้จากหนังสือได้ และศาสนาคริสต์ที่ส่งเสริมให้เรียนพระคัมภีร์ก็เหมาะสำหรับผู้ที่เข้าใจในหนังสือเรียนเท่านั้น แต่ถ้าจะให้คุณอาซื่อหะได้เรียนหนังสือ ความพร้อมของร่างกายก็คงเป็นอุปสรรคต่อการเรียนอย่างแน่นอน เพราะเจ็บป่วยหลายปี

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

คุณอาซื่อหะไม่เคยคาดหวังว่า จะต้องมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมที่ดีขึ้น ด้วยการผูกพันกับคนพื้นเมือง ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตาม คุณอาซื่อหะมองว่าตนเองเป็นผู้ไม่มีความรู้ความสามารถเท่าที่ควร จึงไม่กล้าที่จะเข้าไปสร้างความสัมพันธ์เพื่อให้ตนเองมีฐานะทางสังคมสูงขึ้น เพียงแต่ให้ครอบครัวของตนเองมีสถานภาพทางสังคมใกล้เคียงกับเพื่อนบ้านก็เพียงพอแล้ว

7. ความคาดหวังในอาชีพ

ในอดีตาชีพเสริมของคุณอาซื่อหะ คือ การรับจ้างคนพื้นเมืองเก็บเกี่ยวผลผลิตในไร่ ซึ่งอาชีพเสริมเริ่มทำตั้งแต่ นับถือศาสนาพุทธ(ศ) แต่ยังไม่สามารถประกอบอาชีพที่ต้องใช้การลงทุน ส่วนความหวังของอาชีพเสริมอย่างอื่นที่จะมาช่วยให้ฐานะทางครอบครัวดีขึ้น ไม่มีทางที่จะเป็น

ไปได้ นอกจากการรับจ้าง สาเหตุ คือ ไม่มีความรู้อื่นในการประกอบอาชีพที่แตกต่างจากอาชีพหลักได้ หรือถ้าจะเป็นไปได้ก็คงจะเป็นบุตรสาว เพราะกำลังศึกษาด้านพระคัมภีร์

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9 คุณอาเบอะ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

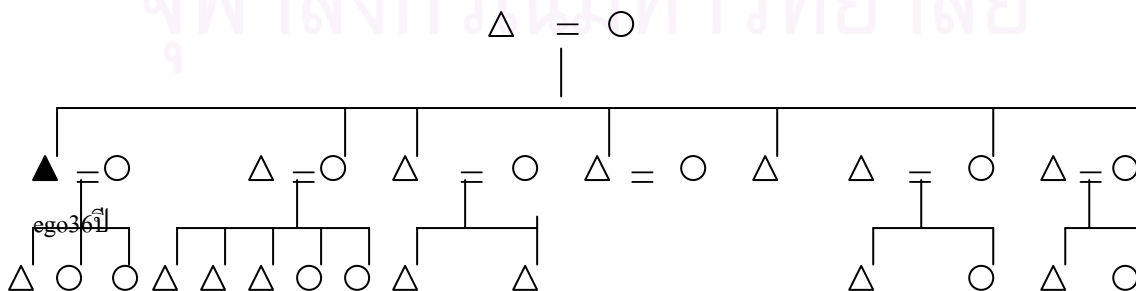
บุคลิกภาพ คุณอาเบอะเป็นผู้ชายรูปร่างสูงยาวกำยำ ผิวคล้ำ ดวงตาเล็ก พูดภาษาไทยได้พอควรแต่ไม่ค่อยเข้าใจมากนัก ปัจจุบันคุณอาเบอะอายุ 36 ปี

ลักษณะการแต่งกาย นิยมสวมเสื้อผ้าสีสันสดใส

การย้ายถิ่น คุณอาเบอะ(นามสมมุติ) ย้ายมาพร้อมบิดามารดาเมื่ออายุ 5 ปีจากคอยซัง มาอาศัยบ้านป่าดิง สมัยนั้นไม่ทราบเหตุผลว่าบิดามารดาทำไมต้องย้ายที่อยู่ แต่งงานอายุ 25 ปี มีบุตรชาย 1 คน บุตรสาว 2 คน ทุกคนยังอาศัยอยู่ด้วยกันที่บ้าน บิดาและมารดาเสียชีวิตแล้วทั้งคู่ ตั้งแต่คุณอาเบอะย้ายมาบ้านป่าดิงก็ไม่เคยไปหมู่บ้านอื่น เท่าที่ทราบไม่มีญาติทางบิดาอยู่คอยซัง ส่วนน้องของคุณอาเบอะบางคนย้ายออกไปหมู่บ้านพร้อมกับครอบครัวของเขา

ครอบครัวและเครือญาติ คุณอาเบอะมีน้องชาย 3 คน น้องสาว 3 คน มีครอบครัวแล้วเกือบทุกคน เหลือเพียงน้องชายคนที่สามยังเป็นโสด ส่วนน้องสาวคนแรก(มีบุตรชาย 3 คน บุตรสาว 2 คน) น้องชายคนต่อมา(มีบุตรชาย 2 คน) น้องชายรองลงมาแต่งงานแล้วแต่ยังไม่มีบุตร

น้องสาวอีกสองคนต่างมีบุตรชาย 1 คน และบุตรสาว 1 คน คุณอาเบอะพอจะทราบว่าน้องแต่ละคนมีบุตรกี่คนบ้าง แต่ไม่ทราบถึงเรื่องการศึกษาของบรรดาหลานๆ เนื่องจากมีหลานจำนวนมากและไม่ค่อยได้พบกันบ่อยเท่าไรนัก

การปกครอง ผู้นำบ้านป่าติ่งเป็นชาวเขาเผ่าลีซอร่วมกันปกครองบ้านป่าติ่งกับผู้ใหญ่บ้าน (บ้านโป่งเทวี) คุณอาเบอะเคยให้ผู้นำชาวลีซอ ช่วยพาไปอำเภอแจ้งขอบัตรประจำตัวประชาชน และใส่ชื่อบุตรทั้งสามคนเข้าทะเบียนบ้าน แต่ครั้งไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆให้กับผู้นำ เพราะถือเป็นหน้าที่หลักของผู้นำบ้านป่าติ่ง ซึ่งคอยให้บริการและรับผิดชอบลูกบ้านทุกคนที่มาขอความช่วยเหลือ

ทุกครั้งของการนัดประชุมสมาชิกในหมู่บ้าน คุณอาเบอะจะเข้าร่วมประชุม เพื่อรับทราบเกี่ยวกับความเป็นไปของหมู่บ้านในขณะนั้น หลังจากผู้นำเข้าประชุมเมื่อกลับมาแล้ว นำเรื่องราวในการประชุมประกาศให้ชาวบ้านได้รับรู้ แต่ครั้งของการประชุมไม่ค่อยมีชาวบ้านเท่าไร กลุ่มชาวบ้านที่ไม่ได้เข้าประชุม มักจะถามเพื่อนบ้านในภายหลังเกี่ยวกับเนื้อหาของการประชุม

อาชีพ อาชีพหลักของคุณอาเบอะ คือ ปลูกข้าวโพด หลังการเก็บเกี่ยวและขายผลผลิตให้กับพ่อค้าพื้นเมืองประมาณ 6,000 กิโลกรัม แม้จะได้เงินถึง 20,000 บาท ยังไม่เพียงพอสำหรับการใช้หนี้สินที่เคยกู้ยืมพ่อค้าพื้นเมือง เพื่อซื้อเสื้อผ้าในวันปีใหม่ให้กับบุตรทั้งสามคน (ชาวเขาเผ่าลีซอเสื้อผ้าใหม่มีความสำคัญสำหรับชายหญิงที่เป็น โสด)

เพราะฉะนั้นจึงไม่กล้ากู้เงินจากสหกรณ์หรือพ่อค้าพื้นเมือง เพียงเพื่อมาใช้จ่ายในสิ่งที่คิดว่ายังไม่จำเป็น เช่น ไฟฟ้าแม้ว่าจะเป็นสิ่งที่จำเป็นในชีวิตก็จริง สำหรับครอบครัวของคุณอาเบอะสามารถใช้น้ำมันก๊าดแทนไฟฟ้าได้อยู่ จึงไม่กู้เงินมาจ้างให้ติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้าน เกรงว่าจะเป็นหนี้สินแล้วไม่สามารถหาเงินมาจ่ายคืนได้

นอกจากการปลูกพืชแล้ว คุณอาเบอะรับจ้างในต่างจังหวัดเดินทางพร้อมกับเพื่อนบ้านคนหนึ่งซึ่งมาชวนให้ไปทำงานพิเศษในช่วงรอกการเจริญเติบโตของพืชในไร่ แต่ปีต้องไปทำงานรับจ้างในโรงงานลำไย จังหวัดลำพูน ประมาณ ครึ่งเดือนได้วันละ 200 บาท การเดินทางไปทำงานต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง 200 กว่าบาท ทำงานพิเศษนี้มาได้ 2 ปีแล้ว เท่ากับว่ามีรายได้พิเศษเพิ่มจากการขายข้าวโพดอีก 3,000-4,000 บาท ช่วงที่ทำงานพิเศษภรรยาต้องอยู่ดูแลบุตรทั้งสามคน ณ บ้านป่าติ่ง

ช่วงนี้บุตรเริ่มช่วยงานบ้านได้จึงทำงานในไร่ทั้งคุณอาเบอะและภรรยา ปล่อยให้บุตรชายคนโตช่วยดูแลน้อง ผลผลิตจึงมีมากขึ้นกว่าในปีที่ภรรยาไม่สามารถเข้ามาช่วยงานในไร่ได้

การศึกษา ด้วยเหตุที่คุณอาเบอะเป็นพี่ชายคนแรก จึงไม่สามารถเรียนหนังสือได้ เพราะบิดามารดาต้องการให้ช่วยเหลืองานในไร่ สมัยนั้นแรงงานถือเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับการดำรงชีวิตของแต่ละครอบครัว เพราะฉะนั้นไม่ว่าสมาชิกในบ้านจะมีกี่คนจำเป็นต้องช่วยเหลืองาน ถ้าจะต้องให้บุตรคนใดไปเรียนหนังสือ เสมือนว่าแรงงานนั้นถูกลดจำนวนลง ผลผลิตก็จะน้อยตามลำดับเช่นกัน ส่วนใหญ่บุตรคนโตมักจะไม่ได้เรียนหนังสือ ในขณะที่ภรรยาของคุณอาเบอะจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จึงเข้าใจภาษาพื้นเมืองคล่องกว่าคุณอาเบอะ

สำหรับน้องของคุณอาเบอะกว่าจะได้เรียนหนังสือก็คนที่ 5-7 และทุกคนเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าตึง ส่วนคนที่ 2-4 เหมือนกับคุณอาเบอะ คือ มาช่วยงานในไร่จึงไม่ความรู้เหมือนกับอีกหลายคนที่เป็นรุ่นเดียวกัน

หากจะกล่าวถึงเรื่องการวางอนาคตเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร คงไม่มีความสามารถส่งเสียบุตรได้เรียนหนังสือในโรงเรียนที่ต้องเสียค่าเทอมอย่างแน่นอน บุตรคนแรกอายุ 10 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 บุตรคนที่สองอายุ 7 ปี เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านป่าตึง ส่วนบุตรคนสุดท้ายอายุเพียง 10 เดือน

นับว่าเป็นเรื่องโชคดีของบุตรคุณอาเบอะ ทางโรงเรียนบ้านป่าตึงดำเนินการให้มีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 คิดว่านี่คงเป็นอีกโอกาสหนึ่งของบุตร ในการเพิ่มพูนความรู้ให้มากกว่าการเรียนจบเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพราะยิ่งเรียนมากอาชีพก็จะยิ่งมีให้ทำมากขึ้น ครอบครัวจะได้สุขสบายกว่าที่เป็นอยู่

หวังไว้กับอนาคตของบุตรชายคนโตพอควร เนื่องจากเข้าใจในความลำบากของบิดามารดา ความขยันหมั่นเพียรมีมากกว่าน้อง เมื่อโตขึ้นคงจะได้ทำงานที่ดีไม่ต้องทำอะไร ยิ่งถ้ามีโอกาสศึกษาศาสนาคริสต์อย่างชำนาญ ก็มีหนทางที่จะได้เป็นอาจารย์สอนศาสนา

ศาสนาและความเชื่อ การนับถือศาสนาใดนั้น มักจะขึ้นอยู่กับปฏิบัติตนของผู้นับถือศาสนาด้วยว่า สามารถควบคุมพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมได้เป็นอย่างดีหรือไม่ เพราะศาสนาเป็นสิ่งที่มีการยึดเหนี่ยวทางจิตใจกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน แต่ทว่าสิ่งเร้าลับของศาสนานั้นทำให้เกิดความผิดปกติกว้างกับชีวิตของผู้นับถือศาสนานั้นๆ อาจจะต้องเปลี่ยนแปลงการนับถือศาสนาด้วยเช่นกัน

คุณอาเบอะมิได้กล่าวโทษต่อศาสนาพุทธ(ผี)ว่าไม่ดี กลับเน้นให้ผู้วิจัยรับทราบถึงความคิดส่วนตัวว่า การที่สิ่งเร้าลับมาเกิดขึ้นในชีวิตของคุณอาเบอะนั้น อาจจะเป็นด้วยความ

บังเอิญว่า คุณอาเบอะเป็นผู้กระทำผิดเอง กระทั่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์(ผี)ไม่พอใจพร้อมกับให้บทเรียนอัน เลวร้ายต่อชีวิตของคุณอาเบอะ การเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ก็มิได้หมายความว่าชีวิตจะไม่มี สิ่งเลวร้ายเกิดขึ้นอีก เพียงแต่ต้องการให้สิ่งที่เลวร้ายลดความรุนแรงลงเท่านั้น

ตั้งแต่เริ่มนับถือศาสนาคริสต์สุขภาพของคุณอาเบอะดีขึ้นเรื่อยๆ หายป่วยทันเวลาการ เข้าไปไม่ต้องให้ภรรยาแบกรับภาระอันหนักหน่วงเพียงลำพัง เนื่องจากคุณอาเบอะเป็นหัวหน้า ครอบครัว หากต้องล้มป่วยหน้าที่หลักคงเป็นของภรรยา ซึ่งไม่สามารถให้ใครสักคนในบรรดาญาติพี่น้องเข้ามาช่วยเหลือแทนได้ เพราะทุกคนต้องรับผิดชอบครอบครัวของแต่ละคน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

รูปแบบการดำเนินชีวิตของไพบูลย์คล้ายกับชาวบ้านคนอื่นในบ้านป่าดิ่ง ไพบูลย์รู้ว่าใครอาศัยอยู่บ้านหลังไหนนับถือศาสนาใด การที่ได้รู้เรื่องราวทั่วไปของเพื่อนบ้านย่อมหมายถึงการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ พร้อมทั้งทราบว่าเป็นวันสำคัญของชาวคริสเตียน ในขณะที่ยังนับถือศาสนาพุทธ(ผี) เนื่องจากหมู่บ้านไม่กว้างใหญ่เท่าไรนัก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านย่อมเป็นที่สนใจของเพื่อนร่วมหมู่บ้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเจ็บป่วยที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้

2. ความต้องการทางวัตถุ

สิ่งอำนวยความสะดวกย่อมต้องเป็นที่ปรารถนาของมนุษย์โลกอยู่แล้ว คิดอยู่ที่จะสามารถตอบสนองความต้องการเหล่านั้นได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งคุณอาเบอะก็พยายามทำงานเพื่อให้ครอบครัวมีข้าวของเครื่องใช้เหมือนกับเพื่อนบ้าน แต่ในความเป็นจริงครอบครัวของคุณอาเบอะยังไม่สามารถทำได้อย่างที่ต้องการ เพราะทราบดีว่าอาชีพที่ทำอยู่นี้ทำได้เพียงเลี้ยงชีพของสมาชิกในครอบครัวเท่านั้น หวังเพียงให้บุตรเติบโตและสามารถประกอบอาชีพอื่น นอกจากการทำงานในไร่เพียงอย่างเดียว

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

ในระยะแรกช่วงที่อาจารย์สอนศาสนาเข้ามาหาครอบครัวของไพบูลย์ เกิดความรู้สึกอึดอัดใจค่อนข้างมาก เพราะเข้าใจในจุดประสงค์ของอาจารย์สอนศาสนาว่าจะชักชวนให้ตนเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งตนไม่เคยคิดเปลี่ยนความเชื่อในศาสนาเดิมที่ยึดมั่นมาเป็นเวลาอันยาวนาน กระทั่งเจ็บป่วยกะทันหันแบบหาสาเหตุไม่ได้ ภายหลังเพิ่งเข้าใจว่าตนเองคงไปทำบางอย่างซึ่งสร้างความไม่พอใจกับผี อาจารย์สอนศาสนาก็ยังคงให้ความช่วยเหลือพร้อม

แนะนำด้วยว่า ทางออกที่ดีควรให้อำนาจของพระเจ้าช่วยขับไล่สิ่งชั่วร้ายจะดีกว่า เมื่อไพบูลย์ทำทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ(ศ)แล้ว จึงตัดสินใจทำตามคำแนะนำของอาจารย์สอนศาสนา ความเชื่อต่อพระเจ้าหลังจากเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ อย่างน้อยคุณอาเบะยอมรับว่า พระเจ้ามีอยู่จริง พลังอำนาจฝ่ายดีมีมากทุกครั้งที่จะลึกลงถึงพระเจ้า ความสบายใจเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีกำลังใจในการประกอบกิจธุระต่างๆมากขึ้น เข้าใจคำพูดที่ว่า “หนุ่ใจ” เพราะทุกครั้ง ที่เข้าโบสถ์สภา อาจารย์สอนศาสนาเน้นว่าการเข้าโบสถ์และการอธิษฐานถึงพระเจ้า แม้แต่ การอธิษฐานให้กับคนที่เราเป็นห่วง มีความต้องการให้เขาเหล่านั้นมีชีวิตที่ดีกว่าเดิม นับได้ว่าเป็นการหนุ่ใจเช่นกัน โดยเฉพาะผู้กระทำพิธีเหล่านี้จะได้รับการหนุ่ใจโดยตรง

หากนับระยะเวลาในการนับถือศาสนาคริสต์ของคุณอาเบะก็มีได้ยาวนานนัก ประมาณ 5 ปีเท่านั้น ด้วยเหตุผลของอาการป่วยที่ไม่สามารถรักษาได้ และได้รับคำแนะนำจากอาจารย์สอนศาสนาประจำโบสถ์สภา ปกตินิยมเข้ามาพบปะกับคุณอาเบะเป็นประจำ ตั้งแต่ร่างกายของคุณอาเบะแข็งแรงสมบูรณ์กระทั่งป่วยใช้อาจารย์สอนศาสนาก็ยังเข้ามาเยี่ยมเยียน คุณอาเบะเห็นว่าอาจารย์สอนศาสนาค่อนข้างสม่ำเสมอ สิ่งที่น่าเป็นประโยชน์และคงมิได้ประสงค์ร้ายอะไรต่อคุณอาเบะ พร้อมกันนี้คุณอาเบะสังเกตจากเพื่อนบ้านหลายคน ต่างมีเหตุผลในการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์เพราะอาการป่วย ซึ่งไม่สามารถรักษาให้หายได้

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

คุณอาเบะทราบเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ จากทางหน่วยงานของศาสนาคริสต์ แก่ชาวคริสเตียน ปัจจุบันไม่สามารถทำเช่นนั้นได้แล้ว เนื่องจากผู้นับถือศาสนาคริสต์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ความช่วยเหลือก็ยังมีอยู่เฉพาะ โครงการของหมู่บ้าน ไม่ใช่เป็นรายบุคคลแล้ว กรณีที่จะได้รับการส่งเสริมด้านอาชีพก็ไม่มีความชัดเจน

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

ด้วยเหตุที่คุณอาเบะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์หลังจากแต่งงานแล้ว จึงไม่มีความต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพราะเป้าหมายในชีวิต คือ การแสวงหารายได้ต่างๆ ที่สามารถนำมาจุนเจือให้สมาชิกในครอบครัวไม่ขัดสนมากขึ้น หากจะหวังคงต้องเป็นรุ่นบุตรของคุณอาเบะว่าจะสนใจในพระคัมภีร์หรือไม่ ถ้าเป็นไปได้ก็จะส่งเสริมให้บุตรศึกษาด้านศาสนาคริสต์อย่างเต็มที่

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

ความพยายามทำงานเพื่อให้พ้นภาวะความทุกข์ยากค่อนข้างเหนื่อยมาก จึงไม่ค่อยได้ติดต่อกับคนพื้นเมือง เนื่องด้วยตั้งใจจะให้ผลผลิตในไร่ออกมาสมบูรณ์ ยกเว้นการรับจ้างเก็บเกี่ยวพืชไร่ กรณีที่คนพื้นเมืองมาว่าจ้าง แต่ก็ไม่ได้ต้องการคบค้าสมาคมอย่างจริงจัง เพราะเหตุที่ตนเองไม่ค่อยมีเพื่อนเป็นคนพื้นเมือง จึงไม่เข้าใจว่าการคบหากันจะต้องปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง หรือการเข้าโบสถ์ก็มีเฉพาะชาวเขาเผ่าลีซอเท่านั้น

7. ความคาดหวังในอาชีพ

การทำงานในไร่เพียงอย่างเดียว คงไม่เพียงพอสำหรับครอบครัว แม้ว่าจะขายข้าวโพดได้เงินถึงสองหมื่นบาท แต่เมื่อถูกหักต้นทุนออกไปเหลือเงินไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายภายในหนึ่งปี คุณอาบะพะจำเป็นต้องมีอาชีพเสริมด้วยการรับจ้างทำงานในโรงงานผลไม้ ด้วยการชักชวนของเพื่อนที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี)ด้วยกัน ทำให้มีรายได้เข้ามาสำหรับใช้จ่ายในครอบครัวเพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่ง แต่ก็ไม่เคยทราบว่าทางหน่วยงานของศาสนาคริสต์จะมีอาชีพอะไรรองรับให้ชาวคริสเตียน ได้แต่หวังในรุ่นของบุตรให้มีอาชีพอื่นนอกจากการทำงานในไร่

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10 คุณอาดู (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณอาดูเป็นชายที่มีรูปร่างสันทัด ส่วนสูงประมาณ 155 เซนติเมตร ตาเล็ก ริมฝีปากค่อนข้างบาง ยิ้มง่าย อุปนิสัยร่าเริง นิยมสวมแว่นกันแดดเป็นประจำ โดยเฉพาะช่วงขับขี่จักรยานยนต์หรือช่วงเวลาแดดจ้า ปัจจุบันอายุ 36 ปี

ส่วนการแต่งกายของคุณอาดู คือ สวมเสื้อเชิ้ตแขนยาวทุกครั้งที่เข้าโบสถ์ และจะสวมเสื้อยืดในเวลาทำงาน สำหรับกางเกงนั้นสวมกางเกงประจำเผ่าหลากีลีตัน เช่น สีฟ้า สีเขียว

การย้ายถิ่น คุณอาดูย้ายเข้ามาที่บ้านป่าดิ่งเมื่อคุณอาดูอายุได้ 14 ปี มาพร้อมกับบิดามารดาและพี่น้องของคุณอาดู ย้ายมาจากอำเภอพราน จังหวัดเชียงราย เหตุผลของการย้าย คือ ความห่างไกลความเจริญ อาชีพที่ทำสมัยนั้นมีเพียงการปลูกฝิ่น เมื่อทางการมุ่งเน้นปราบปรามยาเสพติดต้องการให้เปลี่ยนอาชีพ รวมทั้งเห็นว่าพื้นที่เดิมนั้นไม่สามารถปลูกอะไรให้เจริญงอกงามเพียงพอต่อความต้องการ สมัยนั้นมีเพื่อนบ้านของทางบิดาย้ายออกจากหมู่บ้าน พอดีว่ากลับเข้ามาเยี่ยมเยียนบิดาถามไถ่ว่าอยู่ที่เดิมแล้วเป็นอย่างไรบ้าง ทราบว่ายังไม่มียาจะดีขึ้นจึงแนะนำให้ย้ายมาอยู่ที่บ้านป่าดิ่ง อำเภอเวียงป่าเป้า อย่างที่ตนย้ายเข้าไปแล้วเห็นว่ามีที่ดินทำ

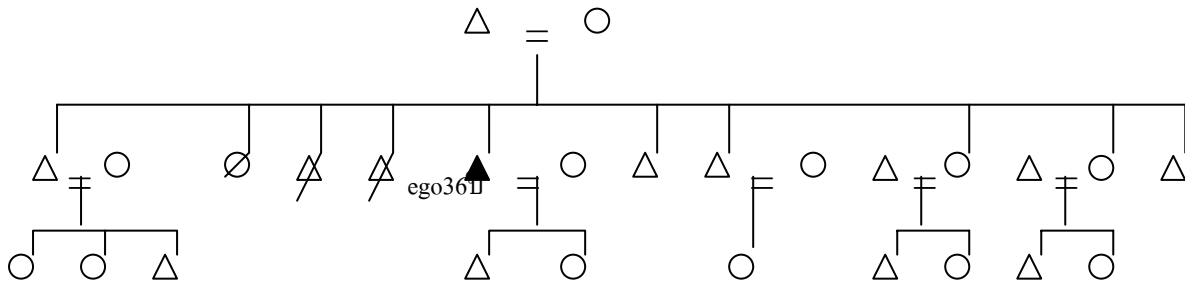
กินอีกมากมาย สภาพป่าไม้ยังคงความอุดมสมบูรณ์มาก อีกทั้งจำนวนครอบครัวที่เข้าไปตั้งรกรากในบ้านป่าดิ่งก็มียังไม่ถึง 10 หลังคาเรือน

ทุกคนของครอบครัวปรึกษากันแล้ว จึงตัดสินใจย้ายออกจากหมู่บ้านเดิมที่เคยอาศัยอยู่เพียงแต่ก่อนย้ายเข้าไปในบ้านป่าดิ่ง เพื่อนบ้านของบิดาได้เข้าไปบอกกับผู้ที่อาศัยอยู่ในบ้านป่าดิ่งคนแรกว่า จะขออนุญาตให้ครอบครัวคุณอาลูกเข้ามาตั้งบ้านเรือน ณ บ้านป่าดิ่ง ซึ่งไม่มีปัญหาอะไรสามารถย้ายเข้ามาได้ ถึงอย่างไรก็ตามการย้ายที่อยู่ไม่น่าจะเรื่องง่าย เพราะกว่าจะขนย้ายสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆออกมา พร้อมทั้งต้องเดินเท่านั้นเป็นระยะทางถึง 50 กิโลเมตร จึงมาสู่เส้นทางรถยนต์ พร้อมทั้งต้องว่าจ้างให้คนพื้นเมืองย้ายข้าวของไปที่บ้านป่าดิ่ง ค่าจ้างสมัยนั้นราคา 1,500 บาทต่อเที่ยว ต้องขนย้ายถึง 2 รอบ สมัยนั้นยังไม่มีรถตัดถนนผ่านเข้ามาในหมู่บ้าน เมื่อต้องเดินทางมาที่บ้านป่าดิ่งจึงมีความลำบากอย่างมาก

ปัจจุบันทางบ้านมีสมาชิกอยู่ด้วยกันทั้งหมด 3 คน คือ คุณอาลูก ภรรยา และบุตรชาย ส่วนบุตรสาวนั้นกำลังเรียนต่อที่โรงเรียนบ้านโป่งเทวี พักอยู่ที่หอพักเกาหลี ช่วงปิดเทอมจะกลับมาอยู่กับครอบครัว

ครอบครัวและเครือญาติ คุณอาลูกมีพี่น้องทั้งหมด(รวมคุณอาลูกด้วย)เป็น 10 คน พี่ชายของคุณอาลูก 3 คนเสียชีวิตไปแล้ว 2 คนจึงเหลือพี่ชายเพียง 1 คน ซึ่งไม่มีการศึกษา พี่ชายที่ยังมีชีวิตอยู่มีบุตร 3 คน(บุตรคนที่ 1 และคนที่ 2 เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง บุตรคนที่ 3 กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโป่งเทวี) น้องชายอีก 3 คนของคุณอาลูก น้องชายสองคนแรกไม่ยอมเรียนหนังสือเลย คนหนึ่งแต่งงานแล้วย้ายออกไปอยู่เชียงดาว ส่วนอีกคนเป็นโสด และน้องชายคนที่สามกำลังเรียนปวส. จังหวัดเชียงราย ค่าใช้จ่ายบิดามารดาเป็นผู้ส่งเพียงคนเดียว บางครั้งถ้าขาดไม่มากเท่าไรพี่น้องของคุณอาลูกจะสลับกัน ช่วยส่งน้องชายในช่วงปิดเทอมก็จะเดินทางกลับมาอยู่กับบิดามารดา น้องชายสองคนของคุณอาลูกยังไม่แต่งงานจึงอาศัยอยู่กับบิดามารดา

นอกจากพี่ชายแล้ว คุณอาลูกยังมีพี่สาวเพียงคนเดียวแต่เสียชีวิตไปแล้ว เหลือน้องสาวเพียง 2 คน ขณะเดียวกันทุกคนมีโอกาสเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง โดยทั้งคู่แต่งงานและอาศัยอยู่บ้านป่าดิ่ง หลังจากแต่งงานแล้วครอบครัวของน้องสาวคนที่ 1 อยู่กับบิดามารดา(น้องสาวมีบุตร 2 คน ผู้ชายอายุ 6 ปี กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และผู้หญิงอายุ 2 ปี) ส่วนน้องสาวคนที่ 2 สร้างบ้านแยกออกมาต่างหาก(ปัจจุบันมีบุตร 2 คน)

การปกครอง วิธีการเลือกผู้นำไม่สนใจว่าคนที่เข้าสมัครมีการศึกษาในระดับใด ชาวบ้านใช้วิธีพิจารณาจากบุคคลผู้ถูกเสนอชื่อว่ามีความสมบัติดังนี้หรือไม่ (ความเสียสละ มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือชาวบ้านไม่ว่าเป็นใครก็ตาม) ทุกคนลงความเห็นว่าควรเชิญนายอำเภอ พ่อหลวง กำนัน ตำรวจ มาเป็นพยานในการเลือกตั้งผู้นำของบ้านป่าดิ่ง แจ้งให้ชาวบ้านทราบล่วงหน้า 4-5 วันว่าจะมีการเลือกตั้งผู้นำ สถานที่จัดการเลือกผู้นำ คือ โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง ใช้วิธีการยกมือ การดำรงตำแหน่งไม่มีการจำกัดเวลาของการดำรงตำแหน่ง หากพฤติกรรมของผู้นำไม่สร้างความเจริญแก่หมู่บ้าน หรือ เมื่อชาวบ้านคนใดต้องการความช่วยเหลือ กรณีผู้นำปฏิเสธที่จะให้ความช่วยเหลือ ชาวบ้านอาจประชุมกันแล้วเสนอให้มีการเลือกตั้งผู้นำคนใหม่ได้

คุณอาลูได้รับการเสนอชื่อเพื่อรับตำแหน่งผู้นำช่วงอายุ 25 ปี หลังจากมีผู้เข้าสมัครทั้งหมด 3 คน ผ่านการลงคะแนนเสียงจากชาวบ้าน ผลการเลือกตั้งคุณอาลูเป็นผู้นำคนแรก ของบ้านป่าดิ่งที่เป็นชาวเขาเผ่าลีซอ กระทั่งปัจจุบันคุณอาลูก็ยังดำรงตำแหน่งผู้นำของบ้านป่าดิ่ง ขณะเดียวกันอยู่ภายใต้การปกครองของบ้านโป่งเทวี กรณีที่มีเหตุการณ์รุนแรงทำให้คุณอาลูไม่สามารถตัดสินใจตัดสินใจได้ ก็จะแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านของบ้านโป่งเทวีรับทราบ เพื่อหาทางแก้ไขข้อขัดแย้ง

อาชีพ การประกอบอาชีพไม่ว่าจะเป็นใครก็ตามในบ้านป่าดิ่ง ยังคงปลูกข้าวไว้สำหรับรับประทานเพียงอย่างเดียว ในแต่ละปีสามารถปลูกข้าวได้เพียงพอกับจำนวนสมาชิกในครอบครัว การปลูกข้าวหรือข้าวโพดจำเป็นต้องขอแรงจากญาติรวมถึงชาวบ้านคนอื่นๆ อย่งไรก็ตามแม้ว่าคุณอาลูจะเป็นผู้นำ แต่ไม่สามารถใช้สิทธิอำนาจในการใช้แรงงานจากชาวบ้านฟรีได้ ต้องมีการใช้แรงคืน หากว่าจำนวนชาวบ้านที่มาช่วยนั้นไม่เพียงพอ คุณอาลูจะว่าจ้างชาวบ้านคนอื่น บางครั้งก็ว่าจ้างชาวเขาเผ่ามูเซอที่อาศัยอยู่บ้านป่าดิ่งด้วย ส่วนข้าวโพดถือเป็นรายได้หลักของครอบครัว

การปลูกข้าวโพดแตกต่างกับชาวบ้านคนอื่นในบ้านป่าติง คือ ปลูกพันธุ์ข้าวโพดแท้ไว้เป็นพันธุ์ด้วยและขายพันธุ์โดยไม่ต้องซื้อพันธุ์เหมือนกับชาวบ้านคนอื่นๆ ขณะที่ใช้เงินทุนจำนวนเท่ากัน กลับมีปริมาณข้าวโพดมากกว่าคนอื่น รายได้ต่อปีที่ได้จากการขายข้าวโพดอยู่ที่ 40,000 กว่าบาท ยังมีรายได้เสริมจากการรับจ้างคนพื้นเมืองที่มาว่าจ้างไปเก็บเกี่ยวต้นข้าววันละ 100 บาทต่อวัน

แต่ละปีที่ต้องปลูกข้าวโพดจะมีการกู้เงินจากพ่อค้า ในรูปแบบของการนำสิ่งของไปใช้ก่อน เช่น ยาม่าแมลง ยาม่าหญ้า เมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิตพ่อค้าที่คุณอาลูกูยืมเงินก็จะมารับข้าวโพดแล้วหักค่าใช้จ่ายที่คุณอาลูกูนำสิ่งของไปใช้ก่อน ซึ่งจะมีราคาแพงกว่าท้องตลาดทั้งที่คุณอาลูกูก็ทราบแต่จำเป็นต้องกู้ เหตุเพราะไม่มีเงินทุนเพียงพอสำหรับการปลูกข้าวโพดในแต่ละปี หากจำนวนข้าวโพดที่เหลือจากการหักค่าใช้จ่าย บางส่วนจะยังเก็บไว้เพื่อขายช่วงที่ต้องการใช้เงิน ถ้าช่วงไหนยังพอมีเงินเพียงพอสำหรับครอบครัวก็เก็บข้าวโพดไว้เป็นฝัก หากนำข้าวโพดไปขายกับสหกรณ์ก็จะได้ราคาสูงกว่าที่พ่อค้าเข้ามารับในหมู่บ้าน แต่ต้องเดินทางไปสหกรณ์เอง อีกทั้งยังต้องถูกหักเรื่องของความชื้นในเมล็ดข้าวโพดด้วย เพราะฉะนั้นทุกปีจึงไม่นิยมนำข้าวโพดไปขายกับทางสหกรณ์

การศึกษา คุณอาลูกูจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าติง แต่งงานกับผู้หญิงชาวลิซอที่อาศัยอยู่ในบ้านป่าติงด้วยกันเมื่อคุณอาลูกูอายุได้ 21 ปี ปัจจุบันคุณอาลูกูมีบุตร 2 คน คนแรกเป็นผู้หญิงอายุ 14 ปี กำลังศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโป่งเทวี ขณะเดียวกันก็ศึกษาทางด้านศาสนาคริสต์ไปพร้อมๆ กัน ค่าเล่าเรียนนั้นต้องออกค่าใช้จ่ายเอง ส่วนที่พักนั้นไม่ต้องเป็นห่วงเพราะบุตรสาวนับถือศาสนาคริสต์จึงได้รับสิทธิพิเศษ คือ เข้าพักหอพักเกาหลีสำหรับนักเรียนที่นับถือศาสนาคริสต์โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

อาหู่ตั้งใจว่าหลังจากที่บุตรสาวคนโตเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโป่งเทวีพร้อมกันนี้ทางโรงเรียนบ้านโป่งเทวีจะส่งให้นักเรียนที่มีความสนใจศึกษาต่อระดับปวช.และปวส. วิทยาลัยเกษตร จังหวัดเชียงราย เพราะเท่าที่ทราบมีการฝึกงาน เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ ช่วงที่เรียนระดับปวส.มีการจัดงบประมาณให้นักศึกษาเพื่อนำไปเป็นเงินทุนสำหรับการบริหารอาชีพที่นักศึกษาเลือกทำโดยให้แบ่งเป็นกลุ่มละ 5 คนปรึกษากันว่าต้องการนำเงินไปลงทุนทำอะไร จากนั้นให้ช่วยกันบริหารเงินทุนให้มีผลกำไรจึงจะผ่านหลักสูตร เมื่อจบหลักสูตรทางวิทยาลัยเกษตรมีงานรองรับสำหรับนักศึกษาทุกคนที่สนใจทำงาน ซึ่งทางวิทยาลัยเกษตรเป็นผู้จัดการทันทีเกี่ยวกับทางด้านเกษตรพร้อมเงินเดือนๆละ 4,000 บาท

บุตรชายคนที่ 2 กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง คุณอาลุยังรอดอยู่ว่าจะมีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จริงหรือไม่ จะให้บุตรชายเรียนต่อที่โรงเรียนบ้านป่าดิ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย แต่ถ้าไม่มีคงจะให้บุตรชายไปเรียนที่โรงเรียนบ้านโป่งเทวีเหมือนบุตรสาวคนโต ขณะเดียวกันต้องการให้บุตรชายศึกษาพระคัมภีร์ไปพร้อมๆกับการเรียนในระดับที่สูงขึ้นเรื่อยๆไม่ว่าจะไปเรียนหนังสือที่ใด สามารถศึกษาพระคัมภีร์ได้เป็นการเรียนรู้ พร้อมทั้งเกิดการซึมซับและเข้าใจคำสอนในพระคัมภีร์ด้วย หวังใจว่าอนาคตบุตรทั้งสองคนหรือคนใดคนหนึ่งจะมีความสามารถอธิบายหรือเป็นอาจารย์สอนศาสนาคริสต์เพื่อให้เขาเผ่าลิสขอที่ไม่มีการศึกษาไม่ว่าเป็นกลุ่มที่อยู่บ้านป่าดิ่งหรือหมู่บ้านอื่นๆ โดยเฉพาะกลุ่มคนที่ไม่มีโอกาสเรียนหนังสือจะได้เข้าใจและปฏิบัติตามคำสอนอย่างถูกต้อง

ศาสนาและความเชื่อ ปัจจุบันครอบครัวของคุณอาลุไม่ว่าจะเป็นภรรยาหรือบุตรนับถือศาสนาคริสต์ ในทุกๆปลายเดือนสามารถติดตามอาจารย์สอนศาสนาไปที่เชียงใหม่ เพื่อเข้าประชุมและรับการหนุนใจจากท่านอื่นๆ เดิมทีในการประชุมสามารถแจ้งความประสงค์ของตนได้ว่ามีความประสงค์สิ่งใด เช่น ต้องการเงินสำหรับซื้อหมูใช้เป็นอาหารสำหรับครอบครัวได้ สมาชิกชาวคริสต์ทุกคนสามารถเดินทางไปพร้อมกับอาจารย์สอนศาสนาได้ ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะสลับกันเดินทางไปขอความช่วยเหลือ สิ่งสำคัญต้องเป็นชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์เท่านั้นที่สามารถร่วมเดินทางไปกับอาจารย์สอนศาสนาไปที่จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ที่สอนพระคัมภีร์ทุกคนเปรียบเสมือนเป็นอาจารย์สอนศาสนาของบ้านป่าดิ่ง ทว่าผู้มีอำนาจที่แท้จริงในเรื่องทางศาสนา คือ อาจารย์สอนศาสนาที่ประจำโบสถ์บ้านป่าดิ่ง คุณอาลุต้องช่วยหาแหล่งน้ำให้กับกลุ่มชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์ด้วย เพราะปัจจุบันชาวบ้านยังต้องไปใช้น้ำร่วมกันยังไม่มีน้ำประปาภูเขาใช้ในบ้านแต่ละหลัง เนื่องจากแรงดันน้ำยังไม่สามารถเข้าถึงบ้านแต่ละหลังได้ การหาแหล่งน้ำได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่ยังไม่มีน้ำใช้ตามบ้าน

ในปัจจุบันแม้ว่าชาวบ้านแต่ละครอบครัวที่นับถือศาสนาคริสต์นั้น ไม่สามารถเสนอความต้องการต่อองค์กรนอร์ทไทยแลนด์คริสเตียนมิชชัน(ตั้งอยู่จังหวัดเชียงใหม่)ได้เหมือนเช่นในอดีต แต่ก็มิได้หมายความว่าทางองค์กรนอร์ทไทยแลนด์คริสเตียนมิชชัน จะไม่ให้ความช่วยเหลือใดๆทั้งสิ้น บังเอิญว่าปลายเดือนที่ผู้นำเดินทางไปกับอาจารย์สอนศาสนาประจำโบสถ์เพื่อเข้ารับการหนุนใจที่จังหวัดเชียงใหม่ และได้พบกับ Mr: Jonathan Morse เป็นผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือเขาเผ่าลิสขอในภาคเหนือ (ปัจจุบัน Mr: Jonathan Morse ร่วมมือกับกลุ่มอาจารย์ใหญ่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ภายใต้ชื่อกลุ่ม “Engineers without border” เป็นกลุ่มที่

ต้องการช่วยเหลือทุกๆมหาวิทยาลัยที่มีการวิจัยอย่างเป็นทางการ โดยเฉพาะหากเป็นนักศึกษาคณ
ไทยที่มีแนวคิดในการพัฒนาหมู่บ้านที่ยากจนและขาดแคลนในเรื่องของน้ำ หรือสิ่งที่เกี่ยวข้อง
กับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน แต่จะไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

ทั้งนี้นักศึกษาต้องสามารถเสนอปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหานั้นๆให้กับทางกลุ่ม
“Engineers without border” ด้วย โดยนักศึกษาสามารถส่งผลงานให้พิจารณาได้ หาก
ผลงานหรือวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาผ่านการพิจารณาจากทาง“Engineers without border” ก็
จะได้รับความช่วยเหลือในเรื่องของงบประมาณไม่เกิน 1 ล้านบาทต่อ 1 โครงการ งบประมาณ
เหล่านี้ได้มาจากคริสตจักรที่ประเทศสหรัฐอเมริกา Mr: Jonathan Morse จะเป็นสื่อกลางติดต่อ
ระหว่างนักศึกษากับ“Engineers without border” ให้ได้

Mr: Jonathan Morse ยังเป็นผู้พัฒนาที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากคริสตจักร
ประเทศสหรัฐอเมริกา ต้องขึ้นอยู่กับพิจารณาของกลุ่มคริสตจักรด้วย หากกลุ่มคริสตจักร
ในโบสถ์ใดยังไม่มียกงบประมาณให้สำหรับเรื่อง Mr: Jonathan Morse เสนอไป เหตุผล
เพราะทางคริสตจักรต้องจัดงบประมาณให้กับโครงการอื่นๆด้วย Mr: Jonathan Morse จะ
นำไปเสนอต่อกลุ่มคริสตจักรในโบสถ์อื่นๆของประเทศสหรัฐอเมริกา

สำหรับหน้าที่ของการเป็นผู้นำชุมชนนั้น เป็นตัวแทนของชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่งใน
เรื่องต่างๆ เช่น ติดต่อกับทางอำเภอในเรื่องการทำบัตรประชาชน เข้าประชุมกับทางราชการ
เกี่ยวกับการต่อต้านยาเสพติดเพื่อนำข้อมูลต่างๆมาเผยแพร่ พร้อมทั้งให้คำแนะนำกับชาวบ้านใน
การดูแลบุตรหลานของตนให้ปลอดภัยจากยาเสพติด เป็นต้น มีโอกาสรู้จักกับคนพื้นเมืองโดยเฉพาะ
ผู้มีตำแหน่งต่างๆ เช่น นายอำเภอ กำนัน เนื่องจากว่าต้องร่วมมือกับทางผู้นำของบ้านโป่ง เพราะ
บ้านป่าดิ่งอยู่ภายใต้การดูแลของผู้ใหญ่บ้าน ประจำบ้านโป่งเทวี

ส่วนหน้าที่ในการดำรงตำแหน่งผู้นำทางศาสนา อาจารย์สอนศาสนาประจำโบสถ์ของ
บ้านป่าดิ่งและชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์เป็นผู้เสนอชื่อให้คุณอาลุ ได้ดำรงตำแหน่งผู้นำทาง
ศาสนาอีก ฉะนั้นหน้าที่ของการเป็นผู้นำทางศาสนา คือ ประสานงานกับอาจารย์สอนศาสนา
ประจำโบสถ์ จัดประชุมในแต่ละเดือนเพื่อแบ่งหน้าที่ของชาวบ้านและจัดตารางสำหรับผู้ที่ต้อง
สอนพระคัมภีร์ในแต่ละครั้ง หากในวันไหนที่คุณอาลุต้องสอนพระคัมภีร์ให้ชาวบ้านฟังก็จะ
เตรียมอ่านให้เข้าใจก่อน ต้องเป็นตัวอย่างสำหรับชาวบ้านทุกคน เช่น ประพฤติตนให้ดีไม่เสพของ
มีนเมาทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นเทศกาลสำคัญก็ไม่ได้ มีความขยันขันแข็งไม่เกียจคร้าน จะได้
สามารถสอนผู้อื่นได้อย่างเต็มภาคภูมิ ไม่เพียงแต่สอนชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์แต่หากชาว

บ้านที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี)ต้องการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ คุณอาดูต้องพร้อมที่จะหนุ่ใจให้ความช่วยเหลือเสมอ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

คุณอาดูเกิดการเรียนรู้จากสิ่งที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน โดยเฉพาะด้านศาสนาเข้ามา มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของคุณอาดูเป็นอย่างมาก สังเกตได้จากวิถีการดำเนินชีวิตของคุณอาดูที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง มีการนำความรู้เกี่ยวกับศาสนาคริสต์เข้ามาสอดแทรกอยู่ในบทเรียนทำให้เกิดการซึมซับว่า ศาสนาคริสต์สามารถมีบทบาทต่อสมาชิกในครอบครัวและจะไปในแนวทางที่ดี อาทิเช่น การสร้างโบสถ์ภายในหมู่บ้านเพื่อเป็นศูนย์กลางในการรวมตัวของสมาชิกชาวคริสเตียน มีการประกอบพิธีกรรมต่างๆที่ยังคงไว้ซึ่งประเพณีดั้งเดิมของทางศาสนาพุทธ(ผี) เพียงแต่ว่ารายละเอียดของพิธีกรรมจะแตกต่างกันออกไป จึงทำให้เกิดการผสมผสานกันทางวัฒนธรรม เช่น มีพิธีกินข้าวใหม่คล้ายกับกลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) เป็นการสร้างความรู้สึกที่อยู่ภายในจิตใต้สำนึกว่า พิธีสำคัญเช่นนี้ก็ยังคงมีการยึดถือ และไม่เกิดความรู้สึกอึดอัดใจในระยะแรก เนื่องจากข้าวเป็นพืชที่นับว่ามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตจึงควรมีการแสดงความเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์

2. ความต้องการทางวัตถุ

คุณอาดูเคยทราบจากญาติพี่น้องว่า ศาสนาคริสต์สามารถให้เงินทุนช่วยเหลือชาวคริสเตียน โดยเฉพาะผู้กำลังต้องการความช่วยเหลือทางการเงิน แต่ต้องแจกแจงเหตุผลในการใช้เงินว่าจะนำไปทำอะไร สิ่งที่ต้องการนั้นต้องเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวของผู้ขอเงินทุนด้วย คุณอาดูเปลี่ยนหลังคาหูก้าเป็นหลังคาสังกะสีได้จากการขอเงินทุนนี้ด้วย ภายหลังจากการตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

ในอดีตคุณอาดูนับถือศาสนาพุทธ(ผี)ตามบิดาและมารดา เมื่อได้รับการศึกษาถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านห้วยล้อม เริ่มมีความเชื่อว่าพระเจ้ามีจริงจากพระคัมภีร์ที่คุณครูอธิบายให้ฟังว่า พระเยซูถูกตรึงที่ไม้กางเขน หมายถึง พระองค์คอยแบกภาระที่หนักอยู่ตลอดเวลาจนถึงยอมตายแทนมนุษย์ทุกคน ความคิดที่จะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์เริ่มเกิดขึ้น เพียงแต่ว่าขณะนั้นอายุยังน้อยอยู่ จึงยังไม่กล้าเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์ตามลำพัง หลังจากที่แต่งงานแล้วภรรยาของคุณอาดูเกิดเจ็บป่วยอย่างกะทันหันทำอะไรก็รักษาไม่หาย บังเอิญว่าพี่ชายที่

เพิ่งเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์เข้ามาแนะนำว่า น่าจะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เพื่อให้พระเจ้าช่วยปลดปล่อยให้ออกไป

ขณะนั้นคุณอาลูกก็ยังตัดสินใจว่าจะทำอะไรดี ซึ่งความคิดเดิมที่เคยเชื่อว่าพระเจ้ามีจริงอยู่แล้วเริ่มผุดขึ้นมาอีกครั้ง ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ช่วยให้คุณตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ พร้อมทั้งให้ภรรยาเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เพื่อจะได้เข้ารับการรักษาร่างกายให้แข็งแรง เห็นว่าช่วงที่พี่ชายของคุณอาลูกป่วยแล้ว เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ร่างกายก็แข็งแรงขึ้น ไม่ค่อยมีเรื่องร้ายๆเกิดขึ้นกับชีวิต

ด้วยความที่คุณอาลูกมีการศึกษาจึงสามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้เข้าใจ พระคัมภีร์ก็มีภาษาไทยคุณอาลูก จึงหมั่นศึกษาพระคัมภีร์และเข้ารับการสอนจากอาจารย์สอนศาสนาในทุกอาทิตย์อยู่แล้ว เมื่อศึกษาพระคัมภีร์มากขึ้นก็ทำให้เข้าใจในคำสอนมากขึ้น ยิ่งทำให้พบว่าพระเจ้านั้นอยู่กับเราในทุกหนทุกแห่งเพียงแค่อธิษฐานขอให้เรามีความเชื่อมั่นว่าพระเจ้ามีอยู่จริง เมื่อระลึกถึงพระเจ้าแล้วขอพระเจ้าช่วยทำให้ชีวิตดีขึ้น แม้ว่าพระเจ้าจะไม่ได้ช่วยเราในทุกสิ่งต่ออริชญา แต่การดำเนินชีวิตก็จะต้องกลัวว่า จะทำอะไรผิดเหมือนอย่างการนับถือศาสนาพุทธ(ผี) ปัจจุบันคุณอาลูกไม่เพียงแต่เป็นผู้นำชุมชนเท่านั้น ยังได้ดำรงตำแหน่งผู้นำทางด้านศาสนาอีกด้วย เนื่องจากสามารถอธิบายให้ชาวเขาเผ่าลีซอเข้าใจในพระคัมภีร์เป็นภาษาลีซอได้

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

หากเปรียบเทียบเมื่อสมัยที่ยังไม่นับถือศาสนาคริสต์ สำหรับครอบครัวของคุณอาลูกถือว่าค่อนข้างลำบากกว่าปัจจุบัน เนื่องจากภรรยาเจ็บป่วยเป็นประจำ ผู้ช่วยในไร่ขาดไป จึงทำให้ความก้าวหน้าของการทำงานในไร่ล่าช้า รวมถึงผลผลิตก็ไม่ค่อยสมบูรณ์ ต้องการหารายได้นอกจากการทำงานในไร่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น จำได้ว่ามิชชันนารีเคยพูดถึง ค่าตอบแทนสำหรับการเป็นอาจารย์สอนศาสนา หากชาวคริสเตียนคนใดมีความเข้าใจในพระคัมภีร์และพร้อมจะสอนพระคัมภีร์ก็ได้ค่าตอบแทนเป็นรายเดือนเช่นกัน แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

การศึกษาสำหรับชาวเขาเผ่าลีซอในอดีตถือเป็นเรื่องใหม่มาก แม้ว่าคุณอาลูกจะมีโอกาสเรียนหนังสือจบเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ณ โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง(ย้ายมาเรียนต่อเพราะออกจากบ้านห้วยล้อมแล้ว) แต่ในสมัยนั้นคุณครูแนะนำให้นักเรียนที่เรียนจบในโรงเรียน คนใดต้องการเรียนพระคัมภีร์ก็สามารถไปเรียนได้ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ส่วนนี้ยิ่งสร้างความ

สนใจให้กับคุณอาลูเป็นอย่างมาก และนี่ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่พงศ์เล่าให้ฟังถึงข้อดีของการนับถือศาสนาคริสต์ เพราะชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่งคนใด สามารถเรียนพระคัมภีร์สำเร็จย่อมหมายถึง เป็นผู้มีความสามารถเหนือกว่าชาวบ้านทั่วไปในบ้านป่าดิ่ง

6. ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

คุณสมบัติของผู้นำต้องเป็นผู้มีความรู้พอที่จะติดต่อกับทางราชการได้ ก่อนที่คุณอาลูจะเป็นผู้นำก็นับถือศาสนาคริสต์แล้ว คุณอาลูมักพูดเสมอว่า ผู้นำต้องมีพฤติกรรมที่ดี พร้อมเป็นตัวอย่างให้กับชาวบ้าน ทั้งนี้ยังภูมิใจว่า ศาสนาคริสต์ช่วยสอนให้คุณอาลูเข้าใจสังคมดีขึ้น และเกิดความแตกต่างระหว่างคนรุ่นเดียวกันที่ไม่มีความรู้ด้านศาสนาคริสต์ (นับเป็นความรู้ ซึ่งชาวบ้านทุกคนตระหนักว่า ไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ง่าย หากไม่มีความสามารถจริง) การคัดเลือกผู้นำของชาวบ้านก็พิจารณาจากการที่คุณอาลูเล็งคืบแล้ว รวมถึงไม่เสพลิงเสพลิตต่าง ๆ (ส่วนหนึ่งของข้อปฏิบัติของชาวคริสเตียน) ทำให้คุณอาลูได้รับตำแหน่งผู้นำหมู่บ้าน กระทั่งปัจจุบัน

7. ความคาดหวังในอาชีพ

อาชีพหลักของคุณอาลู คือ การปลูกข้าวโพดถือเป็นรายได้หลักของครอบครัวคุณอาลู การปลูกพืชทางการเกษตรเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการปลูกจิง ถั่วแดง แต่เป็นเพียงพืชทงเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยสร้างรายได้มากเท่ากับการปลูกข้าวโพด คุณอาลูต้องการประกอบอาชีพอีกประเภทหนึ่งซึ่งเป็นอาชีพที่มีรายได้หลักให้กับครอบครัว ในช่วงที่คุณอาลูยังไม่ได้นับถือศาสนาคริสต์นั้น สนใจในอาชีพอาจารย์สอนศาสนาเป็นอย่างมาก เนื่องจากชาวบ้านโดยส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยได้รับการศึกษา ถ้าคุณอาลูสามารถเรียนพระคัมภีร์และมาเป็นอาจารย์สอนศาสนาในบ้านป่าดิ่ง แน่แน่นอนว่าไม่ต้องเดินทางไปประจำหมู่บ้านอื่นสามารถประจำในหมู่บ้านป่าดิ่งได้

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11 คุณอาตะบะ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณอาตะบะเป็นผู้ชายที่มีรูปร่างสูง ผมหยักศก มีรีย้มที่ใบหน้า อุปนิสัย สนุกสนาน เล่นดนตรีประจำเผ่าได้คล่อง ปัจจุบันอายุ 40 ปี

ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อเชิตลายสีสว่าง กางเกงประจำเผ่า ในวันอากาศหนาวจะสวมเสื้อยืดไว้ด้านในเพียงชั้นเดียวเท่านั้น ไม่นิยมสวมเสื้อหนา คุณอาตะบะให้เหตุผลว่าเพราะสามารถตากแดดเพื่อบรรเทาอาการหนาวได้

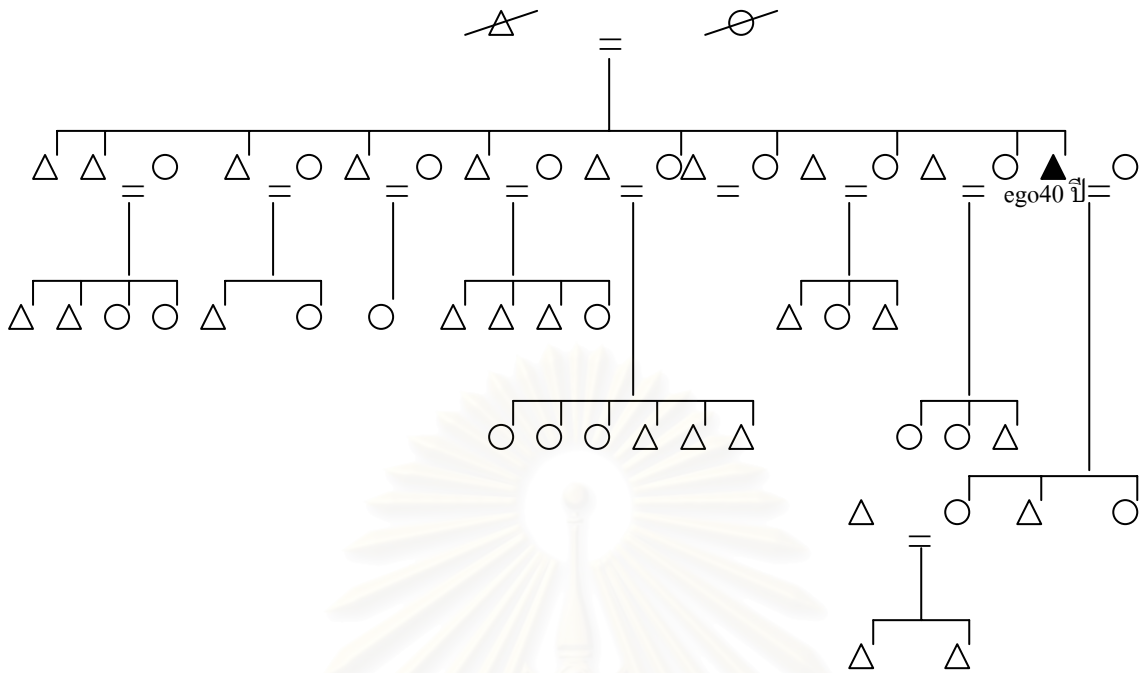
การย้ายถิ่น คุณอาตะบะไม่มีญาติพี่น้องอยู่คอยข้างแล้ว บิดามารดาและน้องต่างพากันย้ายเข้ามาอยู่บ้านป่าตอง ตอนนั้นคุณอาตะบะอายุ 13 ปี การย้ายเข้ามาในเริ่มแรกบิดาของคุณอาตะบะเลี้ยงม้า 7-8 ตัว นี่ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งของการย้ายที่อยู่ เพื่อให้มีม้ากินหญ้าและไม่ต้องซื้อรถยนต์สามารถขี่ม้าไปในที่ต่างๆได้อย่างสะดวกสบาย เมื่อม้าตายบิดาก็ไม่ซื้อมาเพิ่มเติม จึงไม่มีม้าให้เห็นในบ้านป่าตอง

เดิมสร้างบ้านอยู่ใกล้บริเวณโรงเรียนบ้านป่าตอง เหมาะสำหรับให้ม้ากินหญ้า เมื่อไม่มีม้าผนวกกับช่วงนั้นมีชาวเขาเผ่ามูเซอเข้ามาอาศัยอยู่บ้านป่าตองกับผู้นำหมู่บ้าน คุณอาตะบะจึงตัดสินใจขึ้นมากลูกบ้านอยู่ร่วมกับชาวบ้านคนอื่นๆ ซึ่งเป็นเผ่าลือชอด้วยกันได้เกือบ 2 ปีแล้ว

ครอบครัวและเครือญาติ คุณอาตะบะเป็นบุตรคนเล็กสุด มีพี่ชาย 5 คน พี่สาว 4 คน พี่ชายคนแรกไปเสียชีวิตที่ลำปาง ยังไม่แต่งงาน พี่ชายคนที่สองแต่งงานมีบุตรชาย 2 คนบุตรสาว 2 คน พี่ชายคนที่สามมีบุตรเพียง 2 คน(ชาย 1 คน หญิง 1 คน) ส่วนพี่ชายคนที่สี่มีบุตรน้อยที่สุดในบรรดาพี่น้องด้วยกัน คือ มีบุตรสาวเพียงคนเดียว มาถึงพี่ชายคนที่ห้ามีบุตรชาย 3 คนบุตรสาว 1 คน (ครอบครัวของพี่ชายคนที่ 2-5 และพี่สาวหากเรียงตามลำดับก็เป็นคนที่ 7 (แต่งงานแล้วแต่ไม่ทราบว่ามีบุตรกี่คน เพราะหลังจากแต่งงานก็ไม่เคยพบกันอีก) อยู่ด้วยกันที่คอยข้าง)

ส่วนพี่สาวคนที่ 6 นับว่าเป็นผู้ที่มีบุตรมากที่สุดในพี่น้องทั้งหมด คือ มีบุตรสาว 3 คนและบุตรชายอีก 4 คน พี่สาวคนที่ 8 (บุตรชาย 2 คน บุตรสาว 1 คน) พี่สาวคนที่ 9 (บุตรสาว 2 คน บุตรชาย 1 คน) ส่วนครอบครัวของพี่ที่อยู่ด้วยกันในหมู่บ้านป่าตอง พี่สาวคนที่ 6 8 9 และครอบครัวของคุณอาตะบะ สร้างบ้านอยู่ไม่ห่างไกลกันนัก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การปกครอง คุณอาตะบะไม่ค่อยให้ความสนใจกับการปกครองของหมู่บ้าน พอจะทราบแต่เพียงว่าผู้นำบางครั้งมีการเรียกประชุมหมู่บ้าน เรื่องยาเสพติดให้ชาวบ้านทุกคนช่วยกันดูแลบุตรของตนเองมิให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด นอกจากนี้ผู้นำก็จะพาชาวบ้านที่ต้องการติดต่อกับทางอำเภอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องบัตรประจำตัวประชาชน หรือ ทะเบียนบ้านทุกคนสามารถให้ผู้นำพาไปได้ อย่างเหตุการณ์เล่นการพนันในหมู่บ้าน มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาจับกุมชาวบ้านกลุ่มที่เล่นการพนัน สำหรับผู้ที่ถูกจับกุมเข้าใจว่าผู้นำเป็นคนไปแจ้งความ ทำให้ชาวบ้านไม่พอใจอย่างมากแต่ก็ไม่มีการทะเลาะวิวาทเกิดขึ้น ในส่วนนี้คิดว่าผู้นำอาจจะยังไม่มีอำนาจเพียงพอที่จะควบคุมพฤติกรรมของชาวบ้านบางกลุ่มได้ ถ้าจะให้ปกครองกันเองโดยไม่ได้อยู่ภายใต้การดูแลของผู้ใหญ่บ้าน(บ้านโป่งเทวี)ก็คงจะยุ่งวุ่นวายพอควร

อาชีพ แรงงานสำคัญภายในครอบครัว ณ เวลาปัจจุบันน่าจะเป็นบุตรชายคนเดียว ช่วยทำให้มีข้าวเก็บไว้รับประทานได้ถึง 50 กว่ากระสอบ แต่ข้าวโพดในปีนี้ผลผลิตไม่ค่อยสู้ดีนัก ได้เงิน 9,000 บาท ซึ่งไม่ค่อยคุ้มกับส่วนที่ต้องถูกหักคืนเงินกู้ในครั้งที่น่ามาลงทุน ทางบ้านของคุณอาตะบะมีรถจักรยานยนต์ 1 คัน ไว้สำหรับให้บุตรชายขับไปทำงานในไร่ การกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาท คุณอาตะบะขอกู้เงินมาจำนวน 10,000 บาท นำไปซื้อเครื่องเสียบให้กับบุตรชาย ทุกปีก็สามารถหาเงินมาคืนได้ครบถ้วนและกู้ยืมเงินต่ออีก ไว้สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในบ้าน เช่น ซื้อโทรทัศน์หรือผ้าไว้ตัดเสื้อผ้าของบุตรสาวในวันขึ้นปีใหม่

นอกจากการปลูกข้าวโพดเพื่อเป็นรายได้ของครอบครัว คุณอาโต๊ะบะและภรรยาพร้อมบุตรชายไปรับจ้างคนพื้นเมืองเก็บเกี่ยวข้าวได้ปีละประมาณ 1,500 บาท รายได้ในส่วนนี้ก็นำมาเป็นค่าซื้อกระเบื้องมุงหลังคาบ้าน(นำเงินกู้หมู่บ้านละหนึ่งล้านบาทมาสมทบทุนด้วย) เป็นเงิน 4,200 บาท ที่สร้างด้วยหลังคากระเบื้อง เพราะบุตรสาวและบุตรชายให้เหตุผลว่าไม่ต้องการเปลี่ยนหลังคาทุก 3-4 ปี แม้ว่าจะทราบดีว่าการมุงหลังคากระเบื้อง ทำให้บ้านมีอากาศร้อนกว่าการมุงด้วยหลังคาที่ทำจากวัสดุธรรมชาติก็ตาม

การศึกษา โดยส่วนตัวคุณอาโต๊ะบะและภรรยาไม่มีการศึกษา คล้ายกับคนอื่นที่อยู่ใกล้เคียงกัน คือ ไม่มีโรงเรียนภายในหมู่บ้าน ปัจจุบันบุตรของคุณอาโต๊ะบะได้เข้าเรียนหนังสือในโรงเรียนบ้านป่าดิ่งและเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคน บุตรทั้งหมดของคุณอาโต๊ะบะมี 4 คน(บุตรชายเสียชีวิตไป 1 คนคงเหลือบุตรชายเพียง 1 คนและบุตรสาวอีก 2 คนเท่านั้น)

บุตรสาวคนแรกหลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ช่วยงานในไร่ได้ 1 ปีก็แต่งงาน กระทั่งมีบุตรชาย 2 คน(คนโตอายุ 4 ปีกำลังเรียนชั้นอนุบาล 1 คนที่สองอายุ 3 ปีในปีหน้าจะส่งเข้าโรงเรียน) ใช้ชีวิตแต่งงานได้ไม่ถึง 10 ปี สามีมองบุตรสาวต้องมาเสียชีวิต ทำให้บุตรสาวต้องย้ายเข้ามาอยู่ด้วยกันกับคุณอาโต๊ะบะอีกครั้ง

บุตรชายคนต่อมาอายุ 19 ปีจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันอยู่ช่วยงานในไร่ยังไม่แต่งงาน ส่วนบุตรคนสุดท้องของคุณอาโต๊ะบะเป็นผู้หญิงปีนี้กำลังจะจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เป้าหมายด้านการศึกษาของบุตร หวังไว้กับบุตรสาวคนสุดท้องเท่านั้น เพราะบุตรชายไม่ค่อยชอบวิชาความรู้เท่าที่ควร ส่วนที่หวังกับบุตรคนเล็กเพราะเห็นแววขยันหมั่นเพียร โดยเฉพาะเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ เห็นพยายามเรียนทางไปรษณีย์และร่วมกิจกรรมกับทางโบสถ์เป็นประจำ แม้แต่เปิดเทอมอาจารย์สอนศาสนาชวนให้เยาวชนไปฝึกสอนศาสนาคริสต์ให้กับชาวเขาเผ่าลีซอหมู่บ้านอื่นเพื่อเป็นประสบการณ์ที่ดีสำหรับเยาวชนเอง บุตรสาวมาขออนุญาตร่วมเดินทางไปกับอาจารย์สอนศาสนาและเพื่อนอีกประมาณ 6-7 คน

คิดว่าว่าบุตรคนเล็กน่าจะมีโอกาสได้เป็นอาจารย์สอนศาสนาคริสต์อย่างแน่นอน หากเป็นจริงคงส่งเสริมให้ครอบครัวมีรายได้ประจำเพิ่มมากขึ้น ต้องรอดูด้วยว่าบุตรจะเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านป่าดิ่งหรือไม่(คาดว่าจะเปิดในปีต่อไป) ถ้าเรียนต่อคงต้องให้บุตรศึกษาพระคัมภีร์กับอาจารย์สอนศาสนาประจำโบสถ์บ้านป่าดิ่ง เนื่องจากการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับโรงเรียนในหมู่บ้าน คงส่งผลให้ไม่มีเวลาเรียนทางด้านศาสนาคริสต์ได้อย่างเต็มที่เหมือนเด็กก่อนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว สามารถไปเรียนต่อที่ศูนย์อบรม

พัฒนาสุขภาพชีวิตชุมชน หากบุตรมีความอดทนสนใจศึกษาคิดว่าน่าจะได้เป็นอาจารย์สอนศาสนาคริสต์

ศาสนาและความเชื่อ หลังจากย้ายมาสร้างบ้านอยู่ร่วมกับชาวลีซอ ครอบครัวของคุณอาตะบะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เพราะบิดาของคุณอาตะบะเพิ่งเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ผนวกกับช่วงนั้นร่างกายของคุณอาตะบะเจ็บป่วยบ่อยมาก รักษาอย่างไรก็ไม่หายบิดาจึงแนะนำให้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์เพื่อว่าอาการต่างๆจะดีขึ้น ชาวบ้านหลายคนทำเช่นนี้แล้วหายจากอาการป่วย

ความรู้สึกหลังจากขึ้นมาจากน้ำขณะทำพิธีศีลจุ่ม ร่างกายสบายขึ้นอย่างมากเกิดความเชื่อมั่นในพระเจ้าว่ามาอยู่ใกล้ๆในบริเวณพิธีจริงๆ ความเชื่อเกี่ยวกับพระเจ้ามักมีมากกว่าช่วงที่ยังไม่เคยได้ทำพิธีศีลจุ่ม จึงเข้าใจในคำสอนของอาจารย์สอนศาสนาที่เคยสอนว่า ผู้ที่จะเป็นชาวคริสเตียนได้อย่างแท้จริงต้องมีความเชื่อและเข้ารับพิธีศีลจุ่มจึงจะเสร็จสิ้นพิธีการ มิใช่ว่าจะปฏิบัติตนไม่ดีได้ ยังคงต้องมีพฤติกรรมที่ดีไม่ก่อความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น

คุณอาตะบะเพิ่งนับถือศาสนาคริสต์ได้ไม่ถึง 3 ปี อย่างน้อยก็เริ่มเชื่อว่าพระเจ้ามิจริงสิ่งที่แสดงให้เห็นชัดเจน คือ เรื่องของสุขภาพ หลังจากเข้ารับพิธีศีลจุ่มไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลสามารถวินิจฉัยโรคได้ว่าเป็นอะไรและรักษาให้มีสุขภาพแข็งแรงได้ บางอาทิตย์มีธุระส่วนตัวสำคัญจึงไม่ได้เข้าโบสถ์แต่ก็ระลึกถึงพระเจ้าเป็นประจำ เพราะอาจารย์สอนศาสนาเคยกล่าวว่า ขอเพียงให้คุณเชื่อมั่นว่าพระเจ้ามืออยู่จริง พระเจ้าก็มาอยู่ใกล้คุณ ปัจจุบันทุกคนในครอบครัวนับถือศาสนาคริสต์ กระทั่งบุตรสาวแต่งงานกับผู้ชายที่นับถือศาสนาพุทธ(ตี)ก็ยังนับถือศาสนาคริสต์ด้วยกันทั้งคู่

คงต้องค่อยๆรอให้เวลาพิสูจน์สิ่งต่างๆว่า พระเจ้าจะมีจริงอย่างที่ทราบในพระคัมภีร์หรือไม่ แต่อย่างน้อยที่สุด คุณอาตะบะก็พอจะเชื่ออาจารย์สอนศาสนาอยู่บ้างว่าพระเจ้ามืออยู่จริงแม้ว่าจะไม่เคยเห็นตัวตน ทว่าคุณอาตะบะเล่าให้ฟังว่า เคยเห็นพระเจ้าในความฝันมาช่วยทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จ พระเจ้าก็มีรูปร่างเหมือนมนุษย์เรา จะแตกต่างก็ตรงที่พระเจ้าจะมีแสงอยู่รอบลำตัวเป็นประกายสว่างมาก หลังจากที่เคยฝันถึงพระเจ้าทำให้เชื่อว่าที่ไม่สามารถเห็นพระเจ้าได้จริงคงเพราะยังไม่ถึงเวลาที่มนุษย์อย่างเราจะได้พบกับพระองค์ก็เท่านั้นเอง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

ตลอดเวลาที่อาศัยในบ้านป่าติง โดยเฉพาะภาพรวมของบ้านป่าติงนั้นอาจจะเหมือนกับว่าต่างคนต่างอยู่ แต่ความจริงทุกคนก็ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี ทำให้เกิดความเป็นพวกพ้องเดียวกัน แม้ว่าจะเดินทางมาจากคนละหมู่บ้านก็ตาม กิจกรรมประจำวันที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ค่อยๆสร้างความคุ้นเคยให้กับคุณอาโต๊ะบะและเข้าใจถึงการดำรงชีวิตของแต่ละครอบครัวว่าเป็นอย่างไร จึงเกิดการปรับตัวระหว่างคนภายในหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี บางครั้งมีการชักชวนให้เข้าร่วมทำกิจกรรมในโบสถ์ ก็ช่วยทำให้คุณอาโต๊ะบะกลับมาคิดว่าศาสนาอาจจะให้สิ่งดีแก่ชีวิตของเขามากที่สุด

2. ความต้องการทางวัตถุ

นอกจากการให้กำลังใจแก่ชาวคริสเตียนของอาจารย์สอนศาสนา หากเป็นเมื่อในอดีตก็ยังสามารถรับเงินช่วยเหลือเป็นรายครอบครัว แต่ปัจจุบันไม่มีเช่นนั้นแล้ว จึงทำให้คุณอาโต๊ะบะไม่ได้เกิดความหวังใดๆเกี่ยวกับการขอเงินช่วยเหลือจากหน่วยงานของศาสนาคริสต์

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

อาจารย์สอนศาสนาและเพื่อนบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์มีส่วนผลักดันให้คุณอาโต๊ะบะและครอบครัวเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ใช้ทั้งประสบการณ์ในชีวิตจริงที่เกิดขึ้นกับอาจารย์สอนศาสนาและของเพื่อนบ้านเพื่อให้คุณอาโต๊ะบะทราบว่า มีสิ่งที่เกิดขึ้นจริงและจะได้รับสิ่งที่ดีจากพระเจ้า เพราะมีตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริง

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

ค่าใช้จ่ายภายในบ้านบางส่วนบุตรที่แต่งงานแล้วก็นำเงินมาช่วยเหลือ ส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆภายในบ้านนั้น คุณอาโต๊ะบะกู้ยืมจากเงินทุนหมู่บ้าน ในแต่ละปีจะนำเงินที่ได้จากการขายข้าวโพดมาคืนให้กับกองทุนหมู่บ้านให้ครบตามจำนวนที่เคยกู้ยืม ถ้ายังมีค่าใช้จ่ายที่จำเป็นก็กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านต่อได้ ไม่คิดว่าทางอาจารย์สอนศาสนาจะช่วยทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

คุณอาโต๊ะบะไม่ได้หวังว่าตนเองจะมีโอกาสเรียนหนังสือ แต่หวังในรุ่นของบุตรว่าจะได้เรียนเพิ่มเติมจากโรงเรียนบ้านป่าติง แม้ว่าจะต้องเสียค่าเทอมสำหรับการเรียนพระคัมภีร์ก็มีความยินดีที่จะส่งให้บุตรได้เรียน เพื่อให้อนาคตของบุตรทุกคนมีความก้าวหน้ามากกว่าคุณอาโต๊ะบะ

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

หากจะหวังในเรื่องของการเลื่อนฐานะทางสังคมสำหรับรุ่นของคุณอาโต๊ะบะก็เป็นไปได้ ด้วยเหตุผลว่าตนเองไม่ได้ติดต่อกับคนภายนอกและไม่นิยมการเข้าร่วมสังคมอื่น เพราะตั้งแต่เป็นเด็กก็อยู่แต่กับสังคมชาวลิซอเท่านั้น แต่ในรุ่นของบุตรน่าจะมีโอกาสในการเลื่อนฐานะทางสังคมเพราะมีการศึกษาและพูดภาษาไทยได้ชัดเจน การเลื่อนฐานะทางสังคมไม่ได้เป็นสิ่งที่คุณอาโต๊ะบะต้องการอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นในรุ่นของคุณอาโต๊ะบะหรือรุ่นของบุตร เนื่องจากเกรงว่าการเปลี่ยนแปลงในสังคมภายนอกอาจจะทำให้ตนเองรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ได้

7. ความคาดหวังในอาชีพ

ส่วนหนึ่งของการตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ของคุณอาโต๊ะบะ หลังจากบุตรเรียนจบจากโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง หวังใจว่าจะให้บุตรเข้าเรียนพระคัมภีร์ในศูนย์อบรมพัฒนาสุขภาพชีวิตชุมชน เมื่อจบหลักสูตรบุตรสามารถเป็นอาจารย์สอนศาสนา ถือว่าเป็นอาชีพหนึ่งที่ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว อีกทั้งยังช่วยให้ครอบครัวไม่ต้องเป็นหนี้สินในแต่ละปี ด้วยเพราะจะมีรายรับเป็นประจำทุกเดือน

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12 คุณอาซาพะ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

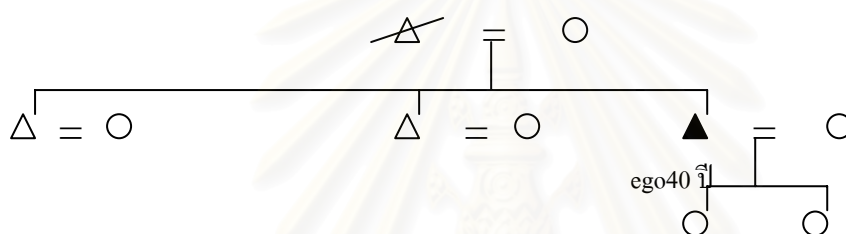
บุคลิกภาพ คุณอาซาพะเป็นผู้ชายรูปร่างสันทนต์ พุดคุยเก่ง หน้าผากกว้าง ผมบาง ดวงตาเล็กกริ ผิวคล้ำ อุปนิสัยร่าเริง ชอบสูบบุหรี่ ปัจจุบันอายุ 40 ปี

ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อเชิ้ตลายสก๊อต กางเกงประจำเผ่าสีเขียวหรือสีฟ้า สวมรองเท้ายาง

การย้ายถิ่น คุณอาซาพะย้ายมาพร้อมกันกับครอบครัวพี่สาวของมารดา จากหมู่บ้านป่าอ้อ ตำบลน้ำแพร่อำเภอพร้าว ช่วยกันสร้างบ้านที่ปากทางเข้าบ้านป่าดิ่ง คนละหลัง สมัยนั้นเริ่มมีหลายครอบครัวย้ายมาบ้านป่าดิ่งแต่ก็ยังไม่มากนัก คุณอาซาพะอยู่บ้านป่าดิ่งบริเวณปากทางเข้าเป็นเวลา 14 ปี (อยู่กับมารดาเพียง 2 คนภายในบ้านเดียวกันอยู่ใกล้กับบ้านของญาติมารดา) จากนั้นครอบครัวของพี่สาวแม่ก็ชวนให้เข้าไปอยู่ในหมู่บ้าน จึงตัดสินใจเข้าไปขออนุญาตผู้นำของหมู่บ้านว่าจะเข้าไปสร้างบ้านภายในหมู่บ้าน

หลังจากย้ายเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านกระทั่งอายุ 22 ปี คุณอาซาอะแต่งงานกับผู้หญิงชาวลิซอหมู่บ้านเดียวกัน เมื่อแต่งงานสร้างบ้านไว้สำหรับครอบครัวของคุณอาซาอะเอง บ้านนั้นอยู่ห่างกับบ้านของมารดาประมาณ 500 เมตร แต่คุณอาซาอะและภรรยา รวมถึงพี่สาวของมารดาที่สลับกันไปดูแลป้อนอาหารให้มารดาทุกวัน (เป็นอัมพาต)

ครอบครัวและเครือญาติ พี่น้องของคุณอาซาอะเดิมมีทั้งหมด 3 คน ก่อนย้ายมาอยู่บ้านป่าดิ่งพี่ชายทั้งสองคนของคุณอาซาอะแต่งงาน และย้ายออกไปอยู่ต่างจังหวัดกับครอบครัวของเขา คุณอาซาอะจึงต้องอยู่ดูแลมารดาและบิดา ต่อมาอีกไม่กี่ปีบิดาเสียชีวิต พี่สาวของมารดาเข้ามาชวนไปอยู่ด้วยกันในบ้านป่าดิ่ง ปัจจุบันพี่ชายทั้งสองคนไม่กลับมาพบคุณอาซาอะและมารดาจึงไม่ทราบว่ามีบุตรกี่คนบ้าง

การปกครอง เท่าที่อยู่ในหมู่บ้านนี้มาประมาณ 20 กว่าปี ผู้นำหมู่บ้านชาวลิซอยังคงเป็นคนเดิมไม่มีการเปลี่ยนให้ใครมาเป็นผู้นำแทน แม้แต่จะมีใครสักคนเสนอตนเองให้ได้เป็นผู้นำก็ตาม ช่วงนี้เริ่มมีการปรึกษากันระหว่างชาวบ้านในบ้านป่าดิ่ง บางคนต้องการแยกหมู่บ้านให้ปกครองตนเองไม่ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองของผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านอื่น ให้เหตุผลว่าผู้ใหญ่บ้านไม่ได้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านป่าดิ่ง ย่อมไม่เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วจะมีความสามารถสิ่งที่ไม่คิดนั้นได้อย่างไร ควรที่จะมีผู้นำเป็นคนหมู่บ้านเดียวกันและยิ่งถ้าเป็นคนรุ่นใหม่มีความรู้ความสามารถย่อมนำหมู่บ้านให้พัฒนาเหมือนอย่างหมู่บ้านอื่นได้บ้าง

รูปแบบการปกครองในปัจจุบันยังยึดถือแบบเดิม แต่ก็มิได้มีชาวบ้านคนใดขึ้นมาเรียกร้องว่าต้องการผู้นำคนใหม่ สิ่งที่กำลังมาในขั้นต้นเป็นเพียงความคิดเห็นของชาวบ้านบางกลุ่มที่คุณอาซาอะเคยรับทราบมา

อาชีพ รายรับจากการประกอบอาชีพ คือ การปลูกข้าวโพด ด้วยสุขภาพของภรรยา นั้นไม่ค่อยแข็งแรงเท่าที่ควร การทำงานในไร่จึงตกเป็นหน้าที่หลักของคุณอาซาอะเพียงคนเดียว เคยไปพบแพทย์ผลการตรวจปรากฏว่าภรรยาเป็นโรคมะเร็ง ปริมาณของข้าวโพดจึงไม่ค่อยได้มากเท่าไรนัก บางปีได้กำไรเพียง 5,000 บาท แม้จะมีรายได้ไม่น้อยก็ต้องทำ มิฉะนั้นค่าใช้จ่าย

ภายในบ้านไม่สามารถหาได้จากการทำงานอื่น ไม่สามารถรับจ้างกับคนพื้นเมือง เวลาในการทำงานเฉพาะของตนเองไม่เพียงพอจึงไม่สามารถแบ่งเวลาเพื่อไปรับจ้างได้

ทางบ้านไม่มีจักรยานยนต์ การเดินทางไปในที่ต่างๆจึงค่อนข้างลำบาก โดยเฉพาะภรรยาครั้งใดต้องไปพบแพทย์นั้นจะยิ่งลำบากอย่างมาก เนื่องจากมารดโดยสารถเพราะมีคนนั่งแออัดทางด้านหลังรถ

การศึกษา คุณอาซาอะและภรรยาไม่มีการศึกษา บุตรสาว 2 คนเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง คนแรกกำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีพ.ศ. 2547 จะส่งให้บุตรคนที่สองเรียนชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนเดียวกับบุตรสาวคนแรก อนาคตเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรนั้น ปัจจุบันยังไม่คิดว่าจะส่งบุตรไปเรียนหนังสือที่ใด เพราะอีกหลายปีกว่าบุตรจะเรียนจบชั้นสูงสุดของโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง อย่างน้อยการศึกษาในโรงเรียนบ้านป่าดิ่งน่าจะช่วยให้บุตรมีความรู้มากกว่าตนและภรรยา หากถึงวันที่บุตรต้องการศึกษาต่อจริง คุณอาซาอะคงมีความสามารถส่งให้ได้เรียนอย่างที่ต้องการ ไม่ว่าจะต้องกู้ยืมเงินก็ตาม

ศาสนาและความเชื่อ ความคิดภายในจิตใจมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตอย่างมาก และศาสนานับว่าเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตใจของมนุษย์ เท่าที่พอจำได้ตั้งแต่ย้ายเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านป่าดิ่งได้ 6 เดือน เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เพราะอาจารย์สอนศาสนาเข้ามาพบกับมารดาและคุณอาซาอะเป็นประจำ มักพูดคุยกันเรื่องของสุขภาพและเสนอด้วยว่า ถ้าเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์จะได้เงินทุนสำหรับครอบครัว อาจจะไปรักษาอาการป่วยของมารดาได้ โดยต้องไปกับอาจารย์สอนศาสนา เพื่อเสนอกับทางโบสถ์ที่ส่งอาจารย์มาประจำโบสถ์ของบ้านป่าดิ่ง และไม่ต้องซื้อหมูหรือไก่มาเช่นไหว้ผี ครอบครัวรอบบริเวณบ้านของคุณอาซาอะส่วนใหญ่ก็นับถือศาสนาคริสต์กันแล้ว เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ช่วยให้คุณอาซาอะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์

ความเชื่อเกี่ยวกับพระเจ้านั้น ยอมรับว่าบางครั้งก็ไม่ค่อยเชื่อเท่าไรนัก สิ่งที่มีอยู่ในพระคัมภีร์ค่อนข้างเคร่งครัด ไม่สามารถจะปฏิบัติได้ครบทุกอย่าง แต่หลักสำคัญของการดำเนินชีวิต คือ จะไม่ปฏิบัติตนให้เป็นที่รำคาญของผู้อื่นและไม่ลักขโมยของใคร อาจจะมีบ้างที่ขัดต่อคำสอนในพระคัมภีร์ เรื่องดื่มสุรา แต่ก็มิได้ดื่มเป็นประจำทุกวัน นิยมร่วมดื่มเฉพาะกับเพื่อนบ้านผู้นับถือศาสนาพุทธ(ผี)ช่วงขึ้นปีใหม่เท่านั้น ส่วนในวันแต่งงานของคุณอาซาอะมิได้ดื่มสุรา เพราะพิธีไม่มีการนำสุราเข้ามาในงานอย่างเด็ดขาด เกรงว่าจะทำให้งานมงคลของตนต้องล้มเหลว

จากที่ได้มีโอกาสฟังคำสอนของอาจารย์สอนศาสนา มั่นใจว่าพระเจ้าจะอยู่กับเรากี่ต่อเมื่อเรามีความเชื่อในพระองค์ ทุกครั้งที่เข้าโบสถ์จะรู้สึกถึงพลังในการอธิษฐาน ถ้าวันใดคุณอาซาอะได้นำอธิษฐานมีความรู้สึกเลยว่า ชาวบ้านในโบสถ์ที่กำลังอธิษฐานตามนั้นจะช่วยทำให้พระเจ้าได้ยินและความน่าจะเป็นในการอธิษฐานก็จะเกิดขึ้นมากกว่าอธิษฐานเพียงลำพัง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

ความเป็นอยู่ของชาวบ้านในบ้านป่าดง ไม่ว่าจะเรื่องของการดำรงชีวิตของชาวบ้านที่ค่อนข้างเรียบง่าย การแข่งขันไม่ค่อยสูงนัก ใครสามารถทำอะไรได้ก็ทำไป ส่วนใหญ่จะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อมีเพื่อนบ้านมาขอความช่วยเหลือหรือการให้เข้าร่วมกิจกรรมในโบสถ์ของกลุ่มนัถือนศาสนาคริสต์ โดยที่คุณอาซาอะเคยถามญาติพี่น้องเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในโบสถ์ แม้ว่าจะยังไม่ได้นับถือนศาสนาคริสต์ก็สามารถเข้าไปในโบสถ์ได้ คุณอาซาอะคิดว่าวันสำคัญทางศาสนาของศาสนาคริสต์มีมากกว่าศาสนาพุทธ(ผี)แต่ก็ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากมาย จึงคิดว่าถ้าจะประหยัดค่าใช้จ่ายพร้อมทั้งมีการสร้างกำลังใจในการทำงานก็น่าจะนับถือนศาสนาคริสต์

2. ความต้องการทางวัตถุ

คุณอาซาอะมีความคิดที่จะผลักดันให้ครอบครัวมีเครื่องใช้ไม้สอยแบบคนพื้นเมืองบ้าง เช่น เสื้อผ้าแบบคนพื้นเมือง ทราบจากผู้นับถือนศาสนาคริสต์บางคนกล่าวว่า ถ้าเปลี่ยนมานับถือนศาสนาคริสต์จะได้รับเสื้อผ้าชุดใหม่ พร้อมเงินทุนสำหรับการประกอบอาชีพด้วย

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

มารดาของคุณอาซาอะเจ็บป่วยแล้วไม่สามารถรักษาอาการให้ดีขึ้นได้ เพราะการไปพบแพทย์แต่ละครั้งต้องจ่ายเงินจำนวนมาก คุณอาซาอะไม่มีเงินเพียงพอจึงไม่ได้พามารดาไปรักษา อาจารย์สอนศาสนาเข้ามาเยี่ยมเยียนมารดา เห็นว่าหนทางที่มารดาของคุณอาซาอะจะหายได้ก็พอมืออยู่บ้าง ถ้าคุณอาซาอะและครอบครัวยินดีจะเปลี่ยนมาเชื่อในพระเจ้า อาจารย์สอนศาสนาที่จะพาไปรักษาอาการป่วยของมารดาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น ที่เป็นเช่นนี้อาจารย์สอนศาสนาให้เหตุผลว่า เพื่อให้อำนาจจากพระเจ้าช่วยคุ้มครองมารดาของคุณอาซาอะ

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

อาจารย์สอนศาสนาเข้ามาเสนอว่า จะให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่ครอบครัวของคุณอาซาอะ หากว่ายินดีจะเปลี่ยนมานับถือนศาสนาคริสต์ ซึ่งจำนวนเงินที่ได้นี้สามารถนำไปลงทุนประกอบอาชีพได้ เช่น ซื้อพ่อพันธุ์หมูเพื่อรับจ้างผสมพันธุ์ จะได้เงินค่าจ้างแต่ละครั้ง

ค่อนข้างสูง หรือจะนำเนื้อหามาขายก็ได้ เป็นการจุดประกายความคิดด้านการสร้างรายได้ให้กับคุณอาซาหะเป็นอย่างดีทีเดียว

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

การศึกษาคงไม่จำเป็นสำหรับคุณอาซาหะแล้ว มิได้หมายความว่าการศึกษาไม่ดี แต่คุณอาซาหะหมายถึง คงจะล่าช้าเกินไปที่จะมาเรียนหนังสือ เนื่องจากมีหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตรและทำงานในไร่ แต่คุณอาซาหะนิยมคบค้าสมาคมกับคนนอกหมู่บ้าน เพื่อเรียนรู้ชีวิตของผู้อื่นและในการติดต่อกับคนภายนอก ช่วยให้คุณอาซาหะมีประสบการณ์ชีวิตที่ไม่สามารถหาได้ในบทเรียน

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

การเข้าโบสถ์ช่วยทำให้ได้พบผู้คนมากมาย คุณอาซาหะเคยเดินทางไปกับอาจารย์สอนศาสนาเพื่อเข้าโบสถ์ในจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้เห็นความแปลกใหม่และพบผู้คนที่มาจากต่างถิ่น ซึ่งทุกคนเป็นมิตรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ชีวิตซึ่งกันและกัน สร้างความประทับใจให้กับคุณอาซาหะเป็นอย่างมาก คาดว่าถ้ามีโอกาสได้ไปบ่อยๆอาจจะมีหนทางติดต่อการค้าหรือพัฒนาอาชีพให้ดีขึ้นก็ได้

7. ความคาดหวังในอาชีพ

อาชีพทางการเกษตรของครอบครัวคุณอาซาหะสร้างรายได้หลักให้กับครอบครัวด้วยการปลูกข้าวโพด การทำงานในไร่ส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของคุณอาซาหะ ที่เป็นเช่นนี้เพราะภรรยาของคุณอาซาหะป่วยหนักจนไม่สามารถช่วยงานในไร่ได้ บางครั้งต้องขอความช่วยเหลือจากญาติให้มาทำงานในไร่ด้วย อาชีพเสริมคงไม่สามารถทำได้อย่างจริงจัง แต่ก็ยังหวังว่าเมื่อใดก็ตามที่ภรรยามีร่างกายแข็งแรงก็จะพยายามประกอบอาชีพอื่นเพื่อสร้างรายได้อีกทางหนึ่ง

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13 คุณอาตุ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

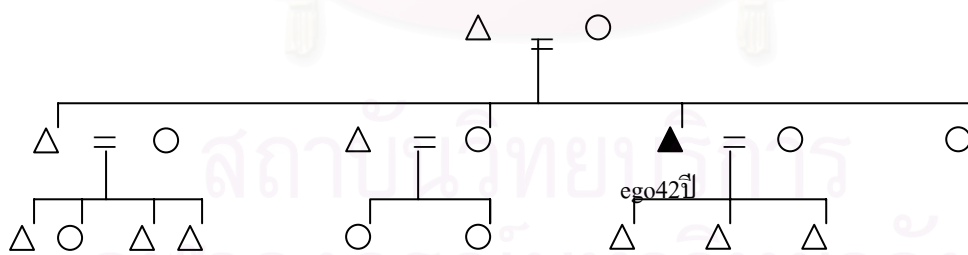
บุคลิกภาพ คุณอาตุเป็นผู้ชายรูปร่างสูงยาว สวมแว่นสายตา หลังอเล็กน้อย พูดภาษาไทยได้เพียงเล็กน้อย เดินช้า ปัจจุบันอายุ 42 ปี

ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อยืดและกางเกงประจำเผ่าสีสว่าง

การย้ายถิ่น คุณอาลูนามสมมุติ ย้ายมาจากบ้านสามถี อำเภอเชียงดาว จังหวัด เชียงราย และในปีพ.ศ. 2537 แต่งงานกับผู้หญิงชาวลีซอบ้านป่าตึง จากการตกลงระหว่างทำพิธี คู่ขอ ทางผู้ใหญ่ของฝ่ายหญิงต้องการในมาสร้างครอบครัวใกล้เคียงกับญาติพี่น้อง ซึ่งทุกคนอยู่ บ้านป่าตึง การตัดสินใจของคุณอาลูนามที่ย้ายมาอยู่บ้านป่าตึงได้นั้น ส่วนหนึ่งเพราะยังมีน้องสาว อีกคนไม่แต่งงานจึงมีคนอยู่ดูแลบิดาและมารดา หลังจากพิธีแต่งงานเสร็จสิ้นคุณอาลูนามเข้ามาอาศัย อยู่ที่บ้านบิดาของภรรยา 1 อาทิตย์ ญาติของภรรยามาช่วยสร้างบ้าน เมื่อสร้างเสร็จคุณอาลูนาม ย้าย ออกอยู่กับภรรยาเพียงลำพัง

ครอบครัวและเครือญาติ คุณอาลูนามมีพี่ชาย 1 คน ไม่มีการศึกษา แต่งงานหลายปีแล้ว มีบุตรชาย 3 คน บุตรสาว 1 คน หลานของคุณอาลูนามยังไม่แต่งงาน ทราบเพียงแต่ว่าทุกคนได้ เรียนหนังสือแต่จำไม่ได้ว่าจบชั้นใดบ้าง เพราะไม่ค่อยได้ติดต่อกัน โดยเฉพาะช่วงเวลาคุณอาลูนาม เริ่มเป็นอาจารย์สอนศาสนา พี่สาว 1 คนของคุณอาลูนามมีบุตรสาว 2 คน คนหนึ่งอายุ 12 ปี และ อีกคนอายุ 10 ปี กำลังศึกษาอยู่จังหวัดเชียงใหม่

และน้องสาว 1 คน ปัจจุบันอยู่กับบิดามารดาคอยดูแลและช่วยทำงานในไร่ ส่วนพี่ชาย และพี่สาวที่แต่งงานแล้ว ย้ายออกไปสร้างครอบครัวที่หมู่บ้านอื่น บางปีจึงกลับมาเยี่ยมบิดา มารดาที่บ้านสามถี คุณอาลูนามทราบข่าวคราวของพี่ทั้งสองคนจากน้องสาว(อยู่กับบิดามารดา) เนื่องจากว่าทุกคนไปเยี่ยมบิดามารดาไม่เคยได้พบกัน การติดต่อสื่อสารก็ค่อนข้างลำบากจึงไม่ สามารถนัดพบกันได้สะดวกเท่าที่ควร

การปกครอง ย้ายเข้ามาอยู่บ้านป่าตึงประมาณ 10 ปี ได้เข้าร่วมประชุมกับ ชาวบ้านในบ้านป่าตึงเพียงไม่กี่ครั้ง คงเป็นเพราะคุณอาลูนามต้องออกเดินทางไปสอนศาสนาคริสต์ ในหมู่บ้านต่างๆจึงไม่ค่อยมีโอกาส แต่ภรรยาบางครั้งเล่าให้ฟังถึงเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ขณะที่คุณอาลูนามไม่อยู่ เช่น การแต่งตั้งผู้ช่วยผู้นำด้านศาสนาคริสต์ มีชาวบ้านบางกลุ่ม เท่านั้นเข้าร่วมคัดเลือกผู้ช่วยผู้นำ แม้ว่าการเลือกตั้งนั้นจะประกาศให้ชาวบ้านได้รับทราบล่วงหน้า

หน้าเป็นเวลา 1 อาทิตย์ ทว่าการทำงานของแต่ละครอบครัวไม่เสร็จพร้อมเพรียงกัน กลุ่มที่งานในไร่ใกล้เสร็จจะเข้าร่วมประชุม ขณะที่กลุ่มชาวบ้านบางส่วนมีสมาชิกในการทำงานน้อย จึงไม่เข้าร่วมประชุม

ทั้งนี้ทั้งนั้นผู้ที่ไม่เข้าร่วมประชุมจะกลับมาสอบถามกับชาวบ้านผู้ร่วมประชุมว่าผลการประชุมเป็นอย่างไรบ้าง ส่วนใหญ่ไม่ค่อยคัดค้านกับผลการตัดสินใจในแต่ละครั้ง

อาชีพ รายได้ของครอบครัวคุณอาลูมาจากการสอนศาสนาคริสต์ในหมู่บ้านอื่นๆเท่านั้น อย่างไรก็ตามการทำงานในไร่ยังคงมีอยู่ คือ การปลูกข้าวเพื่อเก็บไว้รับประทานให้เพียงพอ หากปีไหนโชคดีปริมาณข้าวมีมากพอกับการรับประทานอีกปีก็จะไม่ปลูกเพิ่มเติม คุณอาลูและภรรยาช่วยกันปลูกข้าว

ตั้งแต่แต่งงานเข้ามาอยู่บ้านป่าดิ่งไม่เคยปลูกข้าวโพดเหมือนกับชาวบ้านคนอื่น เพื่อเป็นรายได้หลัก เห็นว่าเป็นการลงทุนค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในกรณีหักเงินกู้ยืมแล้วผลกำไรไม่ค่อยมากเท่าไรนัก ด้วยปัจจัยหลายประการจึงคิดว่าเงินเดือนที่ได้จากการสอนศาสนาคริสต์น่าจะเพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายต่างๆในครอบครัว

ค่าไฟฟ้ารายเดือนเฉลี่ยเดือนละ 60-70 บาท รวมถึงมีรถจักรยานยนต์ 1 คันต้องเสียค่าน้ำมันประมาณ 100 บาทต่อเดือนเนื่องจากไม่ค่อยได้ใช้งาน ภรรยาก็ขบขันไม่เป็น สามารถใช้งานได้อย่างเต็มที่กรณีไปไร่เพื่อปลูกข้าว ในปีนี้สามารถปลูกข้าวได้ 28 กระสอบ

การศึกษา คุณอาลูไม่ได้เข้าเรียนหนังสือกับโรงเรียนของรัฐบาลจึงไม่เข้าใจภาษาไทยเท่าไร ขณะเดียวกันคุณอาลูสนใจศึกษาพระคัมภีร์ จึงเดินทางไปเรียนด้านศาสนาคริสต์ จังหวัดพะเยา การเรียนการสอนศาสนาคริสต์แม้ว่าจะใช้ภาษาถิ่น แต่วิธีการสอนเป็นแบบเกาหลี(มีความแตกต่างกับการสอนของคริสต์แบบอเมริกัน) คุณอาลูเป็นอาจารย์สอนศาสนา ก่อนแต่งงานกับผู้หญิงชาวลีซอ หลังจากเข้ามาตั้งรกราก ณ บ้านป่าดิ่ง ชาวบ้านผู้นับถือศาสนาคริสต์บางคนทราบว่า คุณอาลูเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับพระคัมภีร์จึงให้ผู้นำชุมชนเข้ามาติดต่อให้คุณอาลูเป็นอาจารย์สอนศาสนาคริสต์ประจำโบสถ์สภา

ปัจจุบันคุณอาลูไม่ได้เป็นอาจารย์สอนศาสนาประจำโบสถ์สภาแล้ว เนื่องจากว่าชาวบ้านในหมู่บ้านไปเชิญอาจารย์จากเชียงดาวมาประจำโบสถ์ท่านหนึ่ง คุณอาลูจึงออกไปสอนศาสนาให้กับหมู่บ้านอื่น การเดินทางไปสอนแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 3 อาทิตย์ จะได้กลับ

มาอยู่กับครอบครัวที่บ้านป่าตองครั้งหนึ่งประมาณ 1 อาทิตย์ต้องออกไปสอนอีก (เฉพาะช่วงที่ยังไม่มีการทำงานในไร่) การออกเดินทางแต่ละครั้งจะได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนๆละ 4,000 บาท

การศึกษาของบุตรทั้งสามคน ตั้งใจว่าจะให้เรียนในโรงเรียนบ้านป่าตอง จากนั้นถ้าบุตรคนไหนสนใจด้านศาสนาคริสต์จะส่งให้ไปเรียนในจังหวัดพะเยาหรือตามแต่บุตรพึงพอใจ สิ่งที่น่าอน คือ บุตรจะต้องมีโอกาสศึกษาพระคัมภีร์ ปัจจุบันบุตรคนแรกกำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 บุตรคนที่สองกำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 บุตรคนสุดท้ายอายุ 1 ปี กว่าที่ตั้งใจว่าจะให้เข้าเรียนตามๆกัน บุตรทุกคนเป็นผู้ชายจึงไม่ต้องเป็นห่วงในเรื่องการเดินทาง (หากต้องเดินทางไปพร้อมกับคุณอาดู เพื่อคู่วิธีการสอนศาสนาคริสต์ให้กับคนอื่นจะได้สะดวกสบายไปเรื่อยๆ)

คาดว่าหลังจากบุตรชายคนโตจบการศึกษาชั้นสูงสุดของโรงเรียนบ้านป่าตองจะชักจูงให้ศึกษาพระคัมภีร์เพื่อให้เกิดความชำนาญ ประโยชน์สำคัญ คือ ชักเถลาจิตใจให้เป็นคนดีมีใจร้อน หากเป็นอาจารย์สอนศาสนาที่มีเทคนิคการสอนคล่องแคล่วสามารถทำให้ชาวบ้านสนุกกับการเรียนพระคัมภีร์นับว่าเป็นสิ่งที่สร้างรายได้อีกทางหนึ่ง ไม่ต้องทำงานในไร่ให้ลำบากด้วย

ศาสนาและความเชื่อ ศาสนาคริสต์เข้ามาผูกพันในชีวิตของคุณอาดูตั้งแต่จำความได้ จากที่เคยพูดคุยกับบิดามารดา พี่น้องทุกคนของคุณอาดูเข้าโบสถ์ตั้งแต่เล็ก จึงเกิดความซึมซับในศาสนาคริสต์เรื่อยมา คงยากที่จะเปลี่ยนแปลง

คุณอาดูให้เหตุผลว่า ศาสนาคริสต์ไม่เคยทำให้ครอบครัวของคุณอาดูต้องอยู่ในช่วงชีวิตที่เลวร้าย มิได้หมายความว่าศาสนาคริสต์จะให้ทุกสิ่งที่ครอบครัวของคุณอาดูต้องการ แต่หมายถึง ทุกคนที่เข้าใจในศาสนาคริสต์อย่างลึกซึ้ง จะรู้จักวิถีการดำเนินชีวิตได้ถูกต้องในระดับหนึ่ง ไม่หลงงมงายในสิ่งที่ไม่มีความหมาย

ความพยายามในการศึกษาพระคัมภีร์ของคุณอาดูมีอยู่เป็นนิจ ช่วงเวลาที่อยู่กับครอบครัวทุกคืนจะสอนบุตรให้เกิดการเรียนรู้ในพระคัมภีร์ แต่จะไม่บีบบังคับให้บุตรต้องอ่านพระคัมภีร์ให้ได้ เกรงว่าการบังคับจะส่งผลร้ายมากกว่าผลดี ใช้วิธีการซึมซับอย่างที่บิดามารดาของคุณอาดูใช้กับตนในยามเป็นเด็ก บางครั้งจะเล่าเรื่องต่างๆให้ฟังหรือยกตัวอย่างให้เข้าใจถึงความเสียสละของพระเยซู

ความเชื่อในพระเจ้าสำหรับคุณอาดูไม่แน่ใจว่าเกิดขึ้นเมื่อไร น่าจะเป็นช่วงเวลาก่อนเข้ารับการศึกษาด้านศาสนาคริสต์ในจังหวัดพะเยา และทุกครั้งไม่ว่าจะประกอบภาระกิจใดๆจะขอ

กำลังใจจากพระเจ้าหรือแม่แต่ในยามรู้สึกท้อแท้กับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตก็ตาม พระเจ้าจะต้องเป็นผู้ให้กำลังใจสำคัญ

ในเรื่องหลักแห่งความรู้สึกของคุณอาลูนัน ต้องการเห็นพระเจ้าสักครั้งหนึ่ง จึงพยายามออกเดินทางเพื่อสอนสิ่งต่างๆที่มีอยู่ในพระคัมภีร์ให้เป็นไปตามความประสงค์ของพระเจ้า คือการเผยแพร่ให้แก่ชาวโลกครบถ้วนถึงวันพิพากษาโลก ต้องการให้ทุกคนปฏิบัติตนให้ดีเพื่อมีโอกาสพบกับพระเจ้า

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

ผู้ปกครองของคุณอาลูนาน้องรวมถึงคุณอาลูนาน้าเข้าโบสถ์ตั้งแต่เล็ก จึงมีโอกาสเรียนรู้สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นภายในโบสถ์ ไม่ว่าจะเป็นการสอนของอาจารย์สอนศาสนาหรือพิธีกรรมต่างๆที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้ศรัทธาในพระเจ้าก็ตาม เพราะฉะนั้นการที่คุณอาลูนานับถือศาสนาคริสต์คงไม่ยากนัก สามารถเข้าใจคำสอนต่างๆในพระคัมภีร์ เนื่องจากมีโอกาสเรียนรู้ความเป็นชาวคริสเตียนมาตั้งแต่จำความได้

2. ความต้องการทางวัตถุ

การรับรู้ข่าวสารก็มีผลทำให้กลายเป็นพวกวัตถุนิยมได้เช่นกัน ศาสนาคริสต์สอนให้ทุกคนติดตามข่าวสาร จึงส่งผลให้คุณอาลูนานจะทราบถึงความเป็นไปในสังคมพอสมควร เข้าใจว่าการมีวัตถุต่างๆได้ จำเป็นต้องหารายได้ให้เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกในครอบครัว แต่ไม่ได้หมายความว่าต้องมีทุกสิ่งทุกอย่าง ในทางกลับกันต้องพิจารณาถึงความจำเป็นในการมีสิ่งของเหล่านั้นด้วย เช่น โทรศัพท์ เพื่อสร้างความบันเทิงเมื่อกลับจากทำงานในไร่ หรือเพิ่มพูนความรู้ให้กับบุตรเกี่ยวกับข่าวสารของสังคมภายนอก เพื่อจะได้รู้เท่าทันสังคมภายนอกหมู่บ้าน จะได้เข้าใจการดำเนินชีวิตแบบสากลว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

วิธีการสอนของอาจารย์สอนศาสนานับว่าเป็นสิ่งสำคัญกับผู้ที่ยังไม่เข้าใจในศาสนาคริสต์เพียงพอ เมื่อครั้งคุณอาลูนานไม่ประกอบพิธีศีลจุ่ม เพราะยังไม่แน่ใจตนเองว่ามั่นใจในศาสนาใด กระทั่งได้ฟังการสอนจากอาจารย์สอนศาสนาคนหนึ่ง อธิบายถึงเรื่องการทำในสิ่งต่างๆ ต้องขึ้นอยู่กับความคิดของผู้ปฏิบัติว่าเป็นอย่างไร มีความศรัทธาต่อพระเจ้าเพียงใด เนื่องจากถ้าเรามีความเชื่อมั่นในพระเจ้าสิ่งที่จะได้รับจากพระเจ้านั้นก็จะเกิดขึ้นในชีวิตของเรา

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

นอกจากการปลูกข้าวในแต่ละปี เพื่อไว้เป็นอาหารสำหรับครอบครัว ก็ไม่ได้ประกอบอาชีพอื่นจนกระทั่งปัจจุบัน เพราะคิดว่าการปลูกข้าวโพดต้องใช้เงินทุนสูงไม่คุ้มกับผลกำไรที่จะได้รับและไม่ต้องการให้ภรรยาต้องลำบากมากนัก เนื่องจากต้องเลี้ยงบุตรด้วยตนเองจึงสงสารและไม่คิดจะหารายได้เสริมด้วยการประกอบอาชีพอื่น นอกจากการเป็นอาจารย์สอนศาสนาเท่านั้น

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

แม้ว่าคุณอาจะไม่เคยเรียนหนังสือชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนรัฐบาล แต่ผู้ปกครองของคุณอาเห็นว่าคุณอาที่มีความสนใจเกี่ยวกับพระคัมภีร์ จึงให้โอกาสเรียนพระคัมภีร์เป็นภาษาลือซึ่งก็เป็นสิ่งที่คุณอาสนใจอยู่แล้ว และตั้งใจว่าจะศึกษาเรื่อยๆ เพราะพระคัมภีร์ต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษายาวนาน นอกจากนี้ถ้าวันใดคุณอาว่างก็จะให้บุตรมานั่งฟังการสอนศาสนาเพื่อเป็นการสร้างความเคยชิน

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

ความขยันหมั่นเพียรในทุกสิ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ดีต่อชีวิตของผู้ปฏิบัติทั้งสิ้น คุณอาเลือกที่จะทำให้สถานภาพครอบครัวไม่ตกต่ำกว่าเพื่อนบ้านในบ้านป่าดง เนื่องจากการเป็นอาจารย์สอนศาสนาจะต้องเป็นตัวอย่างของชาวบ้านทั่วไป จะได้มีแบบอย่างของการใช้ชีวิต อีกทั้งยังส่งผลในการสอนศาสนาด้วย ถ้าครอบครัวของอาจารย์ไม่เจริญก้าวหน้า ใครจะเชื่อคำสอนของตนเองว่า การปฏิบัติตนให้เป็นไปตามคำสอนของพระคัมภีร์ จะส่งเสริมให้การดำเนินชีวิตดีขึ้น

7. ความคาดหวังในอาชีพ

การทำงานในไร่เป็นสิ่งที่คุณอาต้องทำตั้งแต่อายุประมาณ 12 ปี รายได้จากการประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมก็ไม่คุ้มกับความเหนื่อยยากเท่าที่ควร โชคดีที่ผู้ปกครองของคุณอาส่งเสริมให้ศึกษาด้านศาสนาคริสต์ จึงทำให้คุณอาที่มีความรู้ติดตัว สามารถหารายได้ให้กับครอบครัวด้วยการเป็นอาจารย์สอนศาสนา ซึ่งก็ยิ่งหวังว่าบุตรของคุณอาจะดำเนินรอยตามเช่นกัน

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14 คุณอาชื้อพะ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณอาชื้อพะเป็นผู้ชายใบหน้าคุณอาหู่ ปากบาง ดวงตา ดูผมเส้นใหญ่ พู่เล็กน้อย รูปร่างสันทัด น้ำเสียงแข็ง ปัจจุบันอายุ 44 ปี

ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อคอปก ลายขวาง กางเกงประจำเผ่าสีสันสดใส

การย้ายถิ่น คุณอาชื้อพะย้ายหมู่บ้านมาแล้ว 3 ครั้ง ทุกครั้งที่ย้ายบ้านมีทั้งบิดามารดาและพี่น้อง จากเดิมเคยอยู่ อำเภอแม่สรวย มีชาวบ้านอาศัยอยู่จำนวนมากทำให้ที่ดินทำกินไม่เพียงพอ ต่อมาย้ายไปที่ห้วยหมอเต่าได้สิบกว่าปี แต่ก็ยังไม่มีชีวิตที่ดีขึ้นเท่าที่ควร ไม่ว่าจะพยายามปลูกพืชชนิดใดผลผลิตที่ได้ไม่ค่อยสู้ดีนัก ครอบครัวจึงปรึกษากันแล้วตัดสินใจย้ายที่อยู่อีกครั้ง ครั้งนี้ไปแม่ป่วนหลวงอยู่ประมาณ 3 ปี ถึงอย่างไรก็ยังคงมีปัญหาเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของที่ทำกินอีก เท่าที่จำได้บิดามารดาเคยคุยกันว่า หากเป็นอย่างนี้ความมั่นคงของชีวิตก็ยังไม่แน่นอน เพราะรายรับมีเพียงเล็กน้อย บางปีพืชพันธุ์ที่ปลูกแทบจะไม่ออกงาม พื้นที่ดินทำกินของครอบครัวก็มีไม่มากนัก เนื่องจากแม่ป่วนหลวงมีประชากรชาวเขาอาศัยมากมาย เพราะฉะนั้นที่ดินจึงต้องแบ่งปันกันครอบครัวละไม่มากนัก

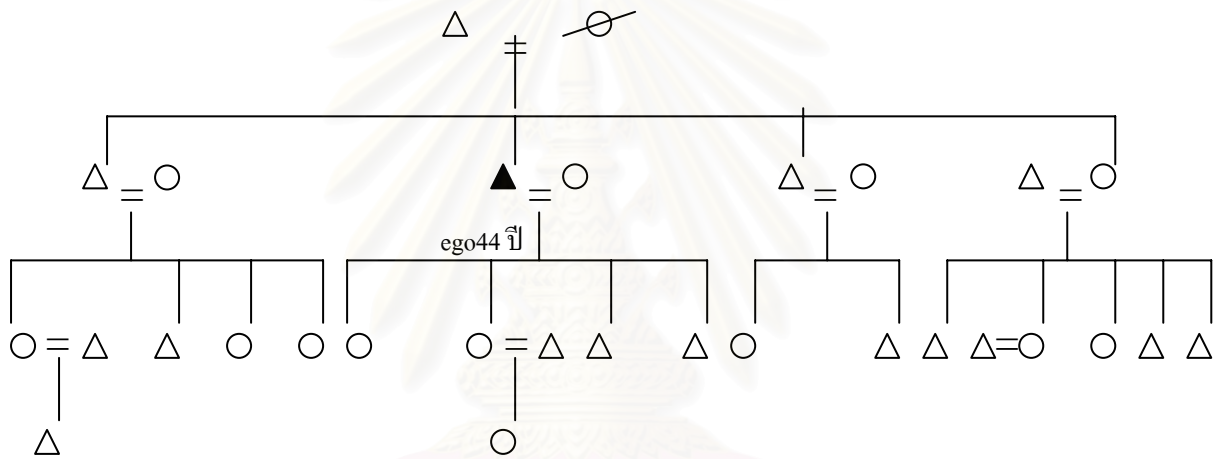
ตัดสินใจหาที่อยู่ใหม่และเกิดการย้ายถิ่นฐานอีก ในครั้งนี้่อจะเป็นครั้งสุดท้าย คือย้ายมาสร้างบ้านที่บ้านป่าดิ่ง เหตุผลสำคัญของการย้ายที่อยู่แต่ละครั้ง ต้องการหาที่ทำกิน ซึ่งควรมีความอุดมสมบูรณ์ของผิวดิน การย้ายถิ่นฐานในครั้งนี้ เห็นว่าบ้านป่าดิ่งเป็นป่าใหม่ ยังไม่มีคนเข้ามาอาศัยมากนัก เพราะฉะนั้นความอุดมสมบูรณ์ของดินน่าจะมียู่ อีกทั้งจำนวนที่ทำกินน่าจะมียากเพียงพอสำหรับครอบครัว

กล่าวโดยสรุปคุณอาชื้อพะเคยอยู่ในหมู่บ้านต่างๆถึง 4 หมู่บ้าน บ้านป่าดิ่งเป็นที่อยู่ซึ่งครอบครัวของคุณอาชื้อพะเห็นน่าจะสร้างความมั่นคงในชีวิตของทุกคนในครอบครัวได้ ขอเพียงแต่ให้มีความขยันขันแข็งในการทำงาน

ครอบครัวและเครือญาติ พี่น้องของคุณอาชื้อพะทั้งหมด 4 คน(รวมคุณอาชื้อพะด้วย)(พี่ชาย 1 คน น้องชาย 1 คน น้องสาว 1 คน) พี่ชายคนโต มีบุตรสาว 3 คน บุตรชาย 1 คน บุตรคนแรกเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันแต่งงานแล้ว บุตรคนที่สองจบเพียงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พี่ชายก็ให้ลาออก เนื่องจากทราบว่าบุตรกำลังคบเพื่อนไม่ดี เกรงว่าจะเสียคนจึงตัดสินใจให้บุตร

ออกจากโรงเรียนปัจจุบันช่วยงานในไร่ บุตรคนที่สามกำลังฝึกสอนศาสนาคริสต์ หลังจากเรียนจบด้านศาสนาคริสต์ บุตรคนที่สี่ กำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 บุตรทุกคนเรียนจบโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง

น้องชายแต่งงานกับชาวเขาเผ่ามูเซอ มีบุตร 2 คน บุตรชาย 5 ปี และ บุตรสาว 2 ปีกว่า ปัจจุบันครอบครัวของน้องชายย้ายไปอยู่เชียงใหม่ และน้องสาวอีกคนของคุณอาชื่อพะ แต่งงานมีบุตรทั้งหมด 5 คน บุตรชาย 3 คน บุตรสาว 2 คน บุตรชายคนโตจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ทำงานช่วยบิดามารดา ยังไม่ได้แต่งงาน บุตรคนที่สองแต่งงานกับอาจารย์สอนศาสนาแล้วย้ายไปอยู่บ้านสามี บุตรคนที่สามกับสี่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 2 คนเล็กอายุ 1 ปีกว่า

การปกครอง แบ่งเป็นผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนา บ้านป่าดิ่งมีผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเพียงคนเดียว ขณะเดียวกันภายในโบสถ์จะมีอาจารย์สอนศาสนาหลายท่าน ช่วงแรกยังไม่ค่อยมีชาวบ้านรู้หนังสือ อาจารย์สอนศาสนาจึงเป็นผู้ที่มีเกียรติในหมู่บ้านป่าดิ่ง คุณอาชื่อพะเคยเป็นอาจารย์สอนศาสนาที่มีอำนาจการตัดสินใจในโบสถ์เหมือนกับอาจารย์สอนศาสนาคนอื่น ในกรณีที่มีการลงความเห็นจากชาวบ้านแล้วคะแนนเท่ากัน อำนาจสิทธิการตัดสินใจอยู่ที่ผู้นำศาสนาว่าจะตัดสินใจอย่างไร

คุณอาชื่อพะเคยดำรงตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้านด้วย การประชุมแต่ละครั้งมักหาข้อยุติกันไม่ค่อยได้ ไม่ค่อยมีใครในที่ประชุมยอมรับข้อเสนอของอีกฝ่ายได้ จึงทำให้ชาวบ้านเริ่มเกิดความเบื่อหน่ายในการนัดประชุม เพราะฉะนั้นระยะหลังเมื่อมีการเรียกประชุมจะไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเท่าที่ควร การแก้ไขปัญหาของคณะกรรมการและผู้นำก็ไม่สร้างความรู้สึกประทับใจหรือเห็นดีด้วยต่อชาวบ้าน ความเดือดขาดไม่ค่อยมีอาจจะเพราะญาติพี่น้องของแต่ละฝ่ายเป็นผู้นำจึงไม่ค่อยเชื่อฟังกับวิธีการจัดการเท่าไรนัก

อาชีพ ข้าวเป็นอาหารหลักของครอบครัว คุณอาชื่อพะไม่นิยมนำข้าวที่ปลูกได้มาเป็นสินค้า ต้องการเก็บไว้สำหรับรับประทานให้เพียงพอภายในระยะเวลา 1 ปี เพราะข้าวสามารถเก็บเกี่ยวได้ปีละ 1 ครั้งเท่านั้น หากปีไหนข้าวหมดก่อนที่ผลผลิตจะสามารถเก็บเกี่ยวได้ จำเป็นต้องซื้อข้าวที่ตลาดเวียงป่าเป้ากระสอบละ 450 บาท คุณอาชื่อพะไม่ต้องการเสียค่าใช้จ่ายในส่วนที่สามารถหามาได้ด้วยตนเอง จึงพยายามที่จะปลูกข้าวให้เพียงพอ เพราะถ้ามีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นย่อมหมายถึงการกู้ยืมเงิน เสียค่าดอกเบี้ยร้อยละ 5 บาทต่อเดือน

ปลูกข้าวโพดเป็นรายได้หลักของครอบครัว การเข้าไร่แต่ละครั้งคุณอาชื่อพะมักชวนญาติพี่น้องรวมถึงบุตรทุกคนไปช่วยงานในไร่ ประมาณ 15 คน สลับกันไปทำงานในไร่แต่ละครอบครัวที่เข้ามาช่วยเหลืองาน รายได้ต่อปีประมาณ 30,000 บาท มิใช่ว่าจะได้อย่างเต็มที่ที่ต้องจ่ายเงินคืนกับพ่อค้าพื้นเมืองที่กู้เงินในคราวแรกของการลงทุน ทุกปีสามารถจ่ายเงินคืนครบไม่ต้องเป็นหนี้สินข้ามปี

ระยะแรกของการเป็นอาจารย์สอนศาสนานั้นได้รับค่าตอบแทนรายเดือน สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เนื่องจากต้องเดินทางไปสอนศาสนาให้กับชาวเขาหมู่บ้านอื่น รายได้ในส่วนนี้สามารถช่วยเหลือค่าใช้จ่ายต่างๆในครอบครัวได้เป็นอย่างดี ส่วนตัวแล้วคุณอาชื่อพะไม่คิดว่าเป็นรายได้เสริมของครอบครัว เพราะสิ่งที่ทำนั้นเป็นความต้องการหลักของคุณอาชื่อพะคือ ขยายความเข้าใจของคำสอนในพระคัมภีร์ให้เกิดขึ้นกับชาวบ้านทุกคน

การศึกษา คุณอาชื่อพะจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้น แต่มีความขยันหมั่นเพียรใฝ่ศึกษา กระทั่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์สอนศาสนาคริสต์ คุณอาชื่อพะให้เหตุผลว่า การที่ได้เป็นอาจารย์สอนศาสนาคริสต์ไม่ใช่เรื่องยากต้องมีความขยันอ่านพระคัมภีร์เป็นประจำอย่าได้ขาด ความเข้าใจก็จะเกิดขึ้นตามมา แม้ว่าในช่วงแรกจะไม่ค่อยเข้าใจภาษาไทยเท่าไรนัก ด้วยโอกาสที่ทางโบสถ์หยิบยื่นให้ได้ไปศึกษาพระคัมภีร์ ที่จังหวัดเชียงใหม่ ในสมัยนั้นคุณอาชื่อพะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ แต่ระยะหลังทางศูนย์อบรมพัฒนาสุขภาพชีวิตชุมชนมีการเก็บค่าเทอมแล้ว ภรรยาของคุณอาชื่อพะไม่ได้เรียนหนังสือแต่สามารถพูดภาษาพื้นเมืองได้คล่องแคล่ว

บุตรสาว 3 คนและบุตรชาย 2 คนของคุณอาชื่อพะ ทุกคนเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง จากนั้นบุตรสาวคนแรกย้ายไปอยู่จังหวัดเชียงราย โดยได้เป็นผู้ดูแลหอพักพันธกิจเมตตา(มูลนิธิสำหรับชาวเขาที่ยากจนและนับถือศาสนาคริสต์) บุตรสาวคนนี้ทำงานให้กับศาสนาคริสต์เช่นเดียวกัน บุตรสาวคนที่สองแต่งงานกับชาวเขาเผ่ามูเซออยู่ด้วยกันที่บ้านป่าดิ่ง

สร้างบ้านแยกออกไป ซึ่งบุตรสาวปัจจุบันเป็นสมาชิกของโบสถ์ความหวัง ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยเหรียญกึ่ง มีความขยันศึกษาพระคัมภีร์และติดตามอาจารย์สอนศาสนาที่ชาวอาข่าพร้อมกับเพื่อนบ้านอีกคน เป็นแรงสำคัญของโบสถ์ความหวัง เคยทราบว่าบุตรสาวและเพื่อนบ้านพร้อมด้วยอาจารย์สอนศาสนาชาวอาข่าไปปลูกข้าวร่วมกัน เพื่อใช้เป็นอาหารกลางวันในวันอาทิตย์ ขายได้เกือบสองหมื่นบาท ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของบุตรสาวอย่างมาก และเชื่อกันว่าพระเจ้าช่วยทำให้ผลผลิตออกมามากมายขนาดนี้ ส่วนบุตรสาวคนที่สามกำลังศึกษาพระคัมภีร์ที่วาศูนย์อบรมพัฒนาสุขภาพชีวิตชุมชน

บุตรชายอีก 2 คนของคุณอาชื่อพะหลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็เรียนต่อกระทั่งจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโป่งเทวี ปัจจุบันทั้งสองคนกำลังศึกษาต่อทางด้านศาสนาคริสต์เช่นกัน คาดว่าหากศึกษาจบแล้วน่าจะจะได้เป็นอาจารย์สอนศาสนาคริสต์ เนื่องจากว่าศูนย์อบรมพัฒนาสุขภาพชีวิตชุมชน มีการฝึกงานหลังจากเรียนจบด้วย

อนาคตของบุตรทุกคนหวังว่า จะได้เป็นอาจารย์สอนศาสนาคริสต์ที่ดี พร้อมทั้งเป็นตัวอย่างให้เยาวชนรุ่นหลังได้เอาเยี่ยงอย่าง ต้องการให้บุตรที่ศึกษาพระคัมภีร์จบหลักสูตรแล้ว สามารถนำไปสอนให้ชาวเขาเผ่าลีซอและเผ่าอื่นๆ ได้ซาบซึ้งถึงสิ่งที่พระเจ้าต้องการให้ชาวคริสต์เดินทำในสิ่งที่ดีเพื่อวันพิพากษาโลกทุกคนจะได้ขึ้นสวรรค์

ศาสนาและความเชื่อ คุณอาชื่อพะเริ่มเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์เมื่ออายุ 20 ปี ช่วงนั้นเปลี่ยนตามบิดาและพี่ชาย ส่วนตัวที่เปลี่ยนในช่วงแรกเพราะทางบ้านได้ให้อาจารย์สอนศาสนาจากหมู่บ้านอื่นมาอัญเชิญหิ้งบรรพบุรุษออก และไม่มีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ(ผี) ทุกคนในครอบครัวเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ไปโบสถ์ฟังคำสอนของอาจารย์สอนศาสนาขณะนั้น แม้ว่าคุณอาชื่อพะจะได้ฟังคำสอนก็ไม่ได้เกิดความรู้สึก หรือเข้าใจอะไรมากนัก คงเป็นเพราะสมัยนั้นอยู่ในช่วงวัยรุ่น ชอบความสนุกสนานท่องเที่ยวไปเรื่อย

หลังจากที่คุณอาชื่อพะมีครอบครัวเริ่มหาเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เมื่ออายุได้ 30 ปี ตัดสินใจเข้ารับการศึกษาทางด้านศาสนาคริสต์อย่างจริงจัง เข้าใจในคำสอนมากยิ่งขึ้น เชื่อแล้วว่าพระเจ้ามีจริงหลังจากเรียนรู้ในช่วง 1 ปีแรก กระทั่งศึกษาครบ 3 ปี ทางสถาบันก็ฝึกให้รู้จักวิธีการสอนศาสนาให้แก่ชาวบ้านผู้ที่ยังไม่รู้หรือยังไม่เข้าใจในศาสนาคริสต์อย่างถ่องแท้ ปัจจุบันไม่ว่าจะทำสิ่งใดคุณอาชื่อพะจะระลึกถึงพระเจ้าเสมอ เพื่อให้พระองค์เป็นกำลังใจให้คุณอาชื่อพะประสบความสำเร็จในสิ่งที่ได้ตัดสินใจทำลงไป กลมีความเชื่อว่าพลังของพระองค์ช่วยส่งผลให้บุตรของคุณอาชื่อพะทุกคน มีจุดประสงค์เดียวกัน คือ ใฝ่ศึกษาทางด้านศาสนาคริสต์อย่าง

จริงจัง เพื่อให้ชาวคริสเตียนด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็่็นชาวเขาเผ่าเดียวกันหรือต่างเผ่าจะสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขบนรากฐานความเข้าใจเดียวกันเกี่ยวกับศาสนาคริสต์

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

การย้ายถิ่นฐานเกิดขึ้นบ่อยกับครอบครัวของคุณอาชื้อพะ เพราะฉะนั้นในแต่ละหมู่บ้านย่อมต้องมีวัฒนธรรมของชาวบ้านที่แตกต่างกันออกไป การปรับตัวของครอบครัวคุณอาชื้อพะจึงสามารถทำได้รวดเร็วและไม่ลำบากมากนัก ภายในบ้านป่าตั้งช่วงเวลานั้น มีมิชชันนารีเข้ามาเผยแผ่ศาสนาคริสต์ คุณอาชื้อพะเข้าร่วมฟังการอธิบายจุดเด่นของศาสนาคริสต์พอจะเข้าใจบ้างว่าศาสนาคริสต์เป็นเช่นไร แต่ก็ยังไม่ได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ในทันที

2. ความต้องการทางวัตถุ

ความท้อแท้ที่เริ่มเกิดขึ้นกับคุณอาชื้อพะ เกิดขึ้นหลังจากตัดสินใจมีครอบครัวเป็นของตนเอง จำเป็นต้องแสวงหาหนทางให้ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นกว่าช่วงที่เป็นโสด ญาติแนะนำให้ไปขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของศาสนาคริสต์ สมัยนั้นมีการให้ความช่วยเหลือเป็นเงินทุนสำหรับชาวคริสเตียนที่ค่อนข้างยากจน ทำให้คุณอาชื้อพะพอมีโอกาสซื้อเสื้อผ้าและอาหารให้กับครอบครัวได้

3. บทบาทของผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์

สถานการณ์ต่างๆที่ผ่านไปแต่ละปี สร้างประสบการณ์ชีวิตให้กับคุณอาชื้อพะ เมื่อถึงจุดที่ต้องการเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ จึงระลึกถึงสิ่งต่างๆที่เคยผ่านเข้ามาในชีวิตว่า มีสิ่งใดบ้างสามารถสร้างความสำเร็จในชีวิตให้กับเราได้บ้าง นอกจากการกระทำของเราก็คงมีศาสนา แม้ว่าคุณอาชื้อพะจะนับถือศาสนาคริสต์ในระยะแรก เพียงเพราะทำตามญาติพี่น้องก็ตาม เมื่อถึงทางตันแห่งชีวิต ก็ทำให้คุณอาชื้อพะกลับมาพิจารณาถึงสิ่งที่ดีในศาสนาคริสต์ว่ามีอะไรบ้าง จึงเข้าโบสถ์และฟังคำสอนของอาจารย์สอนศาสนาอย่างจริงจัง สิ่งที่เกิดขึ้นในความรู้สึกรู้สึกของคุณอาชื้อพะ คือ กำลังใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีคุณค่า

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

อาชีพหลักของครอบครัว คือ การปลูกข้าวโพด บุตรและญาติพี่น้องเข้ามาช่วยงานในไร่ ทำให้มีผลผลิตมากกว่าช่วงที่บุตรยังเล็กอยู่ ถึงอย่างไรก็ตามผลกำไรที่ได้จากการขายข้าวโพดก็ยังไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว โชคดีที่คุณอาชื้อพะเป็นอาจารย์สอนศาสนาจึงมีรายได้

เพิ่มขึ้น ส่วนอาชีพเสริมด้านอื่นก็ยังคงเกี่ยวข้องกับการเกษตร คือ ปลูกถั่วแดง ขิง บางครั้งก็ไปรับจ้างเก็บเกี่ยวผลผลิตกับคนพื้นเมือง

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

หลังจากเรียนจบเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก็ไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือต่ออีกเป็นเวลาหลายปี กระทั่งได้เรียนพระคัมภีร์จนได้เป็นอาจารย์สอนศาสนา ช่วยทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเองเป็นอย่างมาก และหวังว่าบุตรทุกคนก็จะมีโอกาสพร้อมทั้งสามารถเป็นได้ อย่างเช่นคุณอาชื้ออะด้วย

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

ช่วงที่ไปเรียนพระคัมภีร์ทำให้คุณอาชื้ออะได้พบปะคนนอกหมู่บ้าน และรู้จักกับอาจารย์สอนศาสนาชาวต่างชาติอีกหลายคน เมื่อกลับมาอยู่บ้านป่าดงถูกเชิญให้เป็นอาจารย์สอนศาสนาอีกคนหนึ่งของโบสถ์ประจำหมู่บ้าน สร้างความเคารพให้กับชาวบ้านเป็นจำนวนมาก เพราะมีเพียงไม่กี่คนในสมัยนั้น ที่จะมีโอกาสและความสามารถประสบความสำเร็จทางด้านพระคัมภีร์ได้ คุณอาชื้ออะเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจบ้างที่ได้รับเชิญให้เป็นอาจารย์สอนศาสนา

7. ความคาดหวังในอาชีพ

ความสนใจในศาสนาคริสต์เริ่มมีเมื่ออายุประมาณ 30 ปี เห็นว่าชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์ในบ้านป่าดงส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีใครอ่านพระคัมภีร์ได้ อาศัยการฟังคำสอนเฉพาะช่วงที่อาจารย์สอนศาสนาเข้าโบสถ์เท่านั้น บังเอิญว่าคุณอาชื้ออะเคยเรียนหนังสือก็พอจะอ่านพระคัมภีร์เข้าใจ จึงขอความช่วยเหลือจากอาจารย์สอนศาสนาให้พาไปสถานศึกษาเกี่ยวกับพระคัมภีร์ ซึ่งช่วงนั้นไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ เมื่อศึกษาจบหลักสูตรสามารถกลับมาเป็นอาจารย์สอนศาสนาในหมู่บ้านได้ด้วย และยังมีค่าตอบแทนเป็นรายเดือนให้อีก

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15 คุณอายุ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณอายุเป็นผู้ชายรูปร่างสูงผอม ผิวคล้ำ ผอมบาง หน้าผากกว้าง จมูกโด่ง ดวงตาสีดำ ปัจจุบันอายุ 44 ปี

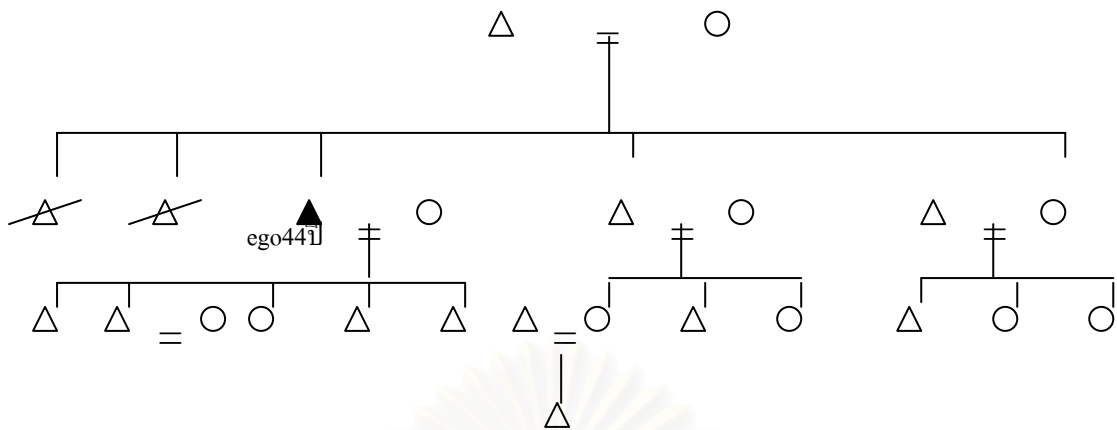
ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อเชิ้ตในเวลาทำงาน รวมถึงรองเท้าน้ำทุกครั้ง และกางเกงประจำเผ่าสีเขียวอ่อน สีฟ้า

การย้ายถิ่น คุณอาอีมีบ้านเกิดอยู่แม่แวนน้อย อำเภอพร้าว ต่อมาแต่งงานกับผู้หญิงบ้านป่าดิ่งก็พาไปอยู่ด้วยกันที่แม่แวนน้อยกระทั่งมีบุตรแล้ว 2 คน บิดาของภรรยาชวนให้มาอยู่ด้วยกันที่บ้านป่าดิ่ง พร้อมกับบอกว่าจะมอบที่ดินทำกินให้เป็นมรดกเลย ปรึกษากับภรรยาที่เห็นดีด้วย จะได้อยู่ใกล้กับญาติพี่น้องของตนเอง(ภรรยา) ตั้งแต่ย้ายมาอยู่ที่แม่แวนค่อนข้างเหงา เพราะไม่รู้จักใครคุณอาอีเกิดความสนใจภรรยาจึงตัดสินใจย้ายครอบครัวมาอยู่ที่บ้านป่าดิ่ง การเข้ามาในครั้งแรกต้องอาศัยอยู่กับครอบครัวของคุณอาหู่ กระทั่งมีบุตรคนที่ 4 จึงสร้างบ้านสำหรับครอบครัวของตนเอง ซึ่งคุณอาหู่ก็ไม่ว่าอะไร ทราบว่าครอบครัวของภรรยาเมื่อครั้งเข้ามาอาศัยบ้านป่าดิ่งใหม่ๆก็มาขออนุญาตสร้างบ้านในที่ดินของคุณอาหู่ ปัจจุบันถ้าใครจะเข้ามาสร้างบ้านต้องเสียเงินซื้อที่ดินแล้ว ไม่สามารถเข้ามาขอสร้างได้ฟรีในที่ของคุณอาหู่

ครอบครัวและเครือญาติ น้องของคุณอาอีมี 2 คนเท่านั้น (พี่ชายเสียชีวิต 2 คนสมัยเป็นเด็ก) คุณอาอีเป็นพี่ชายคนโต น้องคนแรกมีบุตร 3 คน (คนแรกจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่งงานมีบุตรแล้ว 1 คน บุตรคนที่สองของน้องชายกำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนคนสุดท้ายอายุ 3 ปี) น้องคนที่สอง มีบุตร 3 คนส่วนอีกคนยังไม่ทราบ เพราะกำลังตั้งครรถ์ (คนแรกกำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คนที่สองกำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 คนที่สามอายุได้ 2 ปี)

ครอบครัวของน้องคนสุดท้ายอาศัยอยู่กับบิดามารดาเพื่อดูแลเพราะท่านอายุมากแล้ว ซึ่งบางปีคุณอาอีกลับไปเยี่ยมญาติพี่น้องที่แม่แวนน้อย ไม่สามารถไปได้ทั้งครอบครัวของคุณอาอี เพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางจำนวนมาก

มีเพียงบุตรคนที่สามเท่านั้นที่ได้ใช้นามสกุลของคุณอาอี เดิมที่คุณอาอียังไม่ได้ทำบัตรประจำตัวประชาชน บุตรที่ออกมาจำเป็นต้องใช้นามสกุลของภรรยา ก่อนเพราะภรรยาทำบัตรประจำตัวประชาชนแล้ว แม้ว่าคุณอาอีจะย้ายเข้ามาอยู่บ้านป่าดิ่งแล้วหลายปี ยื่นเรื่องกับทางอำเภอเกี่ยวกับการขอบัตรประจำตัวประชาชนหลายครั้งก็ยังไม่ได้ เพิ่งจะได้เมื่อบุตรคนสุดท้ายอายุได้ 1 ปีเต็ม ในวันที่ไปปรับบัตรประจำตัวประชาชนจึงให้บุตรคนที่สามเปลี่ยนมาใช้นามสกุลของคุณอาอี (จากคำกล่าวของคุณอาอี คือ ทดลองเปลี่ยนว่าจะเปลี่ยนได้หรือไม่) ผลสรุปบุตรอีก 4 คนก็ยังใช้นามสกุลของภรรยาเหมือนเดิม คุณอาอีมีความเห็นว่าบุตรใช้นามสกุลของใครก็ได้

การปกครอง นับจากครั้งแรกที่คุณอายุย้ายเข้ามาอยู่บ้านป่าตึงก็ไม่เคยมีโอกาสได้ ใช้สิทธิในการเลือกผู้นำ เพราะผู้นำคนที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบันนั้นไม่เคยเปลี่ยนให้คนอื่นได้มาดำรงตำแหน่งนี้เลย อาจจะเป็นเพราะไม่มีชาวบ้านคนใดเรียกร้องให้เปลี่ยนก็เป็นได้ คงพิจารณาจากความรับผิดชอบของผู้นำ นับว่ามีความรับผิดชอบพอสมควร สิ่งที่คุณอายุได้ดูแลชาวบ้านไม่ว่าจะพาคุณอายุไปทำเรื่องขอทำบัตรประจำตัวประชาชน หรือพาชาวบ้านคนอื่นไปอำเภอเพื่อนำชื่อเข้าทะเบียนบ้านนั้น เป็นสิ่งที่พึงปฏิบัติอยู่แล้วและผู้นำก็ไม่เคยปฏิเสธที่จะกระทำการใดๆ ที่เกี่ยวกับประโยชน์ของชาวบ้าน

ทราบว่าคุณอายุต้องการให้หมู่บ้านป่าตึงแยกตัวออกจากการปกครองร่วมกับบ้านโป่งเทวีกี่ไม่ทราบเช่นกันว่าผลออกมาจะเป็นเช่นไร ชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวคิดที่จะแยกตัวเพื่อมาปกครองตนเอง แต่บางส่วนมองว่ายังไม่พร้อมเพราะการที่จะแยกมาปกครองกันเองนั้นค่อนข้างยาก ประการแรกคณะกรรมการหมู่บ้านจากเดิมที่เคยมี 7 คน ต่างมีปัญหาความคิดไม่ตรงกัน กระทั่งทะเลาะกันระหว่างคณะกรรมการกันเอง ปัจจุบันก็ลาออกเหลือเพียงผู้ช่วยผู้นำเพียงคนเดียว ประการต่อมา ความร่วมมือระหว่างชาวบ้านกันเองก็ไม่มี ต่างคนต่างก็ทำงานของตนเองไม่ค่อยให้ความสำคัญร่วมมือกับทางราชการเท่าที่ควร คิดว่าบ้านป่าตึงคงยังไม่สามารถปกครองตนเองได้

อาชีพ อาชีพหลักของคุณอายุ คือ ปลูกข้าวโพด โดยมีพันธุ์ข้าวโพดไว้สำหรับปลูกปีต่อไป 1-2 กระสอบ คิดว่าปีนี้ไม่ต้องกู้เงินพ่อค้าพื้นเมืองมากนัก การปลูกข้าวโพดจำเป็นต้องใช้ยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง ค่าใช้จ่ายในส่วนนี้คงต้องกู้เงินจากพ่อค้าพื้นเมือง ผลผลิตที่ได้ก็พอมีผลกำไรอยู่บ้าง สำหรับ 1 ปี การเข้าไร่แต่ละครั้งอาศัยบุตรชายและบุตรสาวมาช่วยงาน ปัจจุบันบุตรสาวแต่งงานออกไปอยู่กับสามี บางครั้งกลับมาช่วยงานในไร่แต่ก็ช่วยได้ไม่มากนัก จึงต้องว่าจ้างแรงงานชาวบ้านผนวกกับขอแรงจากญาติพี่น้องของภรรยาด้วย

แต่ละปีจะปลูกถั่วแดงไว้เล็กน้อยประมาณ 15 กิโลกรัม ขายกับพ่อค้าที่เข้ามาติดต่อซื้อประจำ การเก็บถั่วแดงยากพอควร ต้องพาดกับพื้นเพื่อให้เมล็ดถั่วแดงกระเด็นออกมาจากราก คิดว่าถ้าอายุมากกว่านี้คงจะไม่ปลูกแล้ว ไร่ยาวแรงลดน้อยลงไม่คุ้มกับราคาที่ได้ กิโลกรัมละ 50 บาทกว่าจะได้ 1 กิโลกรัมต้องคัดเลือกและนำมาตากแดดอีกเพื่อไล่ความชื้น ความต้องการของตลาดก็ไม่มากเท่ากับข้าวโพด

ความแตกต่างของการเก็บผลผลิตข้าวโพด คือ เมื่อเก็บมาแล้วมีผู้รับซื้อแน่นอนและขายได้ในปริมาณที่มาก ส่วนถั่วแดงแม้ว่าจะได้ราคาสูงแต่ผู้รับซื้อแทบไม่มีต้องสั่งซื้อจึงจะปลูก มิฉะนั้นหากรอให้มีพ่อค้ามาขอซื้อถั่วแดงคงน่าเสียดายเพราะโดนแมลงแทะกินหมด

ข้าวมีใช้พืชเศรษฐกิจแต่เป็นอาหารหลักที่ไม่สามารถขายได้ เกรงว่าจะไม่เพียงพอสำหรับครอบครัว เพราะข้าวนั้นปลูกปีละ 1 ครั้งเท่านั้น บางปีก็ไม่พอสั่งไปซื้อกระสอบละ 450 บาท การใช้จ่ายต้องพิจารณาว่าสิ่งใดไม่จำเป็นให้ตัดทิ้ง บุตรมีหลายคนหากใช้จ่ายฟุ่มเฟือยจะยังเป็นหนี้กับพ่อค้าพื้นเมืองมากเกินไป

การศึกษา คุณอาอีและภรรยาไม่มีการศึกษา บุตรคนแรกและบุตรคนที่สองจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บุตรคนที่สามกำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำหรับบุตรคนที่สี่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ส่วนบุตรคนสุดท้ายอายุเพียง 1 ปีเศษยังไม่ถึงเกณฑ์แต่ตั้งใจว่าจะให้บุตรทุกคนได้เข้าเรียนที่โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายได้มาก อีกทั้งบุตรทุกคนมีโอกาสได้เรียนในชั้นที่สูงขึ้นไปอีก

เนื่องจากทางโรงเรียนบ้านป่าดิ่งมีโครงการเพิ่มชั้นเรียนอีก โดยมีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 หากเป็นอย่างที่ทราบก็คงหวังว่า บุตรจะมีโอกาสศึกษาต่อจนจบชั้นสูงสุดของโรงเรียน สิ่งหนึ่งที่อยากให้ทางโรงเรียนปรับปรุง คือ เพิ่มจำนวนครูผู้สอนให้เพียงพอกับจำนวนเด็กนักเรียน ทราบจากคำบอกเล่าของบุตรคนแรกและคนที่สองว่าภายใน 1 อาทิตย์ได้เรียนหนังสืออย่างจริงจังเพียง 2-3 วันเท่านั้น เพราะครูมักจะทำงานในห้องเกี่ยวกับเอกสาร

ไม่เพียงการศึกษาในโรงเรียนบ้านป่าดิ่งเท่านั้น ยังหวังว่าบุตรจะมีความรู้ทางด้านศาสนาคริสต์เหมือนบุตรของชาวบ้านคนอื่น หลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็เข้าเรียนต่อทางศาสนาคริสต์ทันที แต่ถ้าทางโรงเรียนจะเพิ่มชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จริง คงจะให้บุตรศึกษาจากอาจารย์สอนศาสนาของบ้านป่าดิ่งแทน เพราะบุตรสามารถอ่านหนังสือภาษาไทยได้ก็น่าจะเข้าใจในสิ่งที่พระคัมภีร์สอนไว้ด้วย

ศาสนาและความเชื่อ บุตรทุกคนของคุณอายีนับถือศาสนาคริสต์ ขณะที่บุตรสาวแต่งงานกับอาจารย์สอนศาสนาคริสต์ รู้สึกภูมิใจอย่างยิ่งที่บุตรสาวจะได้เป็นส่วนหนึ่งในการสอนศาสนาคริสต์ให้กับคนอื่น การที่มีโอกาสแต่งงานกับอาจารย์สอนศาสนาคริสต์ย่อมเป็นการเรียนรู้พระคัมภีร์อีกทางหนึ่ง อาจจะช่วยการอธิบายของสามีผนวกกับการรับฟังในสิ่งที่สามีกำลังอธิบายให้กับชาวบ้านคนอื่นฟังเกี่ยวกับพระคัมภีร์ ทำให้บุตรเข้าใจศาสนาคริสต์มากขึ้น โอกาสที่จะได้เป็นอาจารย์สอนศาสนาก็มีมากขึ้นด้วย นับว่าเป็นสิ่งที่ชาวคริสเตียนพึงกระทำ

คุณอายีเริ่มนับถือศาสนาคริสต์ตั้งแต่อายุแม่่วัยน้อยแล้ว โดยเปลี่ยนจากการนับถือศาสนาพุทธ(ผี)มานับถือศาสนาคริสต์แทน มีความเชื่อว่าพระเจ้ามีอยู่จริงและอยู่รอบๆตัวเรา เพียงแต่มนุษย์ไม่สามารถเห็นพระองค์ได้ก็เท่านั้น และจะเห็นท่านได้ก็ต่อเมื่อเสียชีวิตแล้ว โดยถูกพิพากษาว่าจะได้ขึ้นสวรรค์หรืออยู่ในนรกตามความเชื่อที่มีแต่ความทุกข์ ขึ้นอยู่กับวาระการเป็นมนุษย์ได้สร้างความคิดอะไรไว้บ้าง

สิ่งสำคัญ คือ ต้องมีความเชื่อในพระเจ้าว่าพระเจามีจริง ความศรัทธาต่อความสามารถที่พระองค์จะประทานพรให้ทุกคนได้ สำหรับผู้ที่มีความเชื่อว่าพระเจ้ามีอยู่จริงก็จะประสบความสำเร็จในสิ่งที่กระทำหรือในสิ่งที่อธิษฐาน แม้จะไม่ได้ในทุกสิ่งที่อธิษฐาน จงระลึกไว้เถิดว่าพระองค์ยังอยู่ใกล้เราเสมอ

คุณอายีกล่าวเสริมด้วยว่า คงเป็นไปได้ที่พระเจ้าจะมอบทุกสิ่งซึ่งมนุษย์อธิษฐานไว้กับพระองค์ ถ้าเป็นเช่นนั้นจริงมนุษย์ก็คงไม่ต้องทำงานและรอแต่พระเจ้าเป็นผู้มอบในสิ่งที่อธิษฐานมาให้เท่านั้น คุณอายีเชื่อว่าสิ่งที่พระเจ้ามอบให้ นั้น พระองค์ทรงพิจารณาอย่างดีแล้วว่าสมควรแก่เวลาที่จะมอบให้ แต่ทว่าบางครั้งสิ่งที่มนุษย์ต้องการอาจไม่มีความจำเป็นสำหรับช่วงเวลานั้น พระองค์จึงไม่ประทานให้

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

คุณอายีเล่าให้ฟังว่ามิชชันนารีเข้ามาในหมู่บ้านพร้อมทั้งอธิบายด้วยว่า ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่มีพระเจ้าเพียงพระองค์เดียว มีการสอนพระคัมภีร์ให้กับชาวบ้านภายในหมู่บ้านหลายคน กระทั่งเกิดการยอมรับในสิ่งที่รับฟังเป็นประจำ เนื่องจากสามารถเห็นสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นตามคำสอนของมิชชันนารี เช่น พิธีกรรมในวันขึ้นปีใหม่ การสอนในหังการดื่มสุราหรือเสพสิ่งเสพติด ก็จะทำให้มีความสามารถในการคิดหาวิธีต่างๆได้อย่างมีสติ คล้ายกับหมอผีในทางศาสนาพุทธ(ผี)จะมีการสอนชาวบ้านในวันขึ้นปีใหม่ แต่ต่างกันที่ความถี่ของการ

สอนและรายละเอียดปลีกย่อย จึงทำให้คุณยายเกิดความคิดที่ว่า การได้รับรู้การสอนในสิ่งที่ดีเป็น ประจักษ์น่าจะสนับสนุนให้เกิดความประพฤติดีดี ช่วยทำให้เข้าใจวิถีชีวิตของผู้คนส่วนใหญ่ได้ พอสมควร

2. ความต้องการทางวัตถุ

ค่านิยมทางวัตถุเกิดขึ้นในทุกสังคม ไม่เว้นแม้แต่สังคมชาวเขาเผ่าลีซอ คุณยายก็ เช่นเดียวกับเพื่อนบ้านที่มีความต้องการให้ครอบครัวมีเครื่องใช้ไม้สอยต่างๆภายในบ้าน รวมไปถึง ปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ไฟฟ้า แม้แต่ เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ และสิ่งหนึ่งที่ช่วยทำให้คุณยายมีกำลังใจในการแสวงหาวัตถุ คือ พิธีกรรมทางศาสนาคริสต์ที่ทุกคนมักจะร่วมกันประกอบกิจกรรมภายในโบสถ์เพื่อสร้างพลังใจใน การทำงาน

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

อาจารย์สอนศาสนาถือเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้คุณยายเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ด้วยความพยายามแวะเวียนเข้ามาหาครอบครัวเป็นประจำ พร้อมทั้งมีการนัดหมายให้ผู้ที่เริ่มสนใจ ในศาสนาคริสต์มาพบปะกันทุกๆอาทิตย์ กระทั่งเกิดความเคยชินว่าแต่ละอาทิตย์จะต้องมีเพื่อน บ้านอีกหลายคนจะมาแบ่งปันความรู้ให้กันและกัน

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

การมีข้าวของเครื่องใช้ภายในบ้าน จำเป็นต้องมีรายได้มากพอที่จะสามารถนำมาจับจ่าย ใช้สอย นอกเหนือจากสิ่งจำเป็นภายในบ้าน ซึ่งคุณยายก็หวังใจว่าอำนาจจากพระเจ้าจะช่วย ส่งเสริมให้อาชีพการงานที่ทำอยู่มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ก็ไม่เคยคิดถึงเรื่องของอาชีพเสริมว่าจะได้รับ จากการนับถือศาสนาคริสต์ นอกจากการประกอบอาชีพทางการเกษตรเท่านั้น

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

คุณยายเคยกล่าวไว้ว่า ความรู้ที่ได้ นอกเหนือจากการเรียนหนังสือก็สามารถค้นหาได้ ทั่วไป คุณยายจึงไม่สนใจใฝ่ศึกษาหาความรู้หลังจากที่หมดโอกาสเรียนในวัยเด็ก หรือการ ให้โอกาสจากอาจารย์สอนศาสนาที่จะสอนอ่านพระคัมภีร์ให้กับคุณยาย เพราะคุณยายพึงพอใจที่จะฟังจากคำสอนของอาจารย์สอนศาสนาเท่านั้น ไม่ต้องการศึกษาอย่างละเอียดลึกซึ้งมากนัก เนื่องด้วยในความคิดซึ่งนั้น น่าจะเหมาะกับอาจารย์สอนศาสนาที่มีความสามารถปฏิบัติตนได้ ตามคำสอนของพระเจ้า

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

สำหรับคุณอาชี้อาจจะไม่ต่อต้านคนภายนอกที่เข้ามาในหมู่บ้าน แต่ก็ไม่เคยหวังว่า จะได้เกี่ยวข้องกับคนกลุ่มอื่นด้วยการแต่งงาน เพื่อยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของตนเอง ด้วยความเห็นของคุณอาชี้อาชีพ การที่คนภายนอกเข้ามาในโบสถ์ของหมู่บ้านก็เป็นเพียงระยะเวลาสั้น ไม่สามารถแลกเปลี่ยนอะไรได้มากมาย

7. ความคาดหวังในอาชีพ

จุดประสงค์ส่วนตัวอย่างหนึ่งของคุณอาชีพ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนศาสนา คือ อาชีพเสริมของครอบครัว อาจจะไม่ได้อยู่ในฝันของคุณอาชีพแต่หวังในรุ่นบุตรของคุณอาชีพ เพราะเคยทราบว่าผู้มีโอกาสศึกษาพระคัมภีร์ได้สำเร็จก็จะมีโอกาสเป็นอาจารย์สอนศาสนา ในกรณีนี้ยังได้คำตอบแทนเป็นรายเดือนด้วย นับว่าเป็นอาชีพที่สร้างความมั่นคงให้กับครอบครัวได้มากที่สุดทีเดียว

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16 คุณอาชี้อ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณอาชี้อเป็นผู้ชายผมบาง ดวงตาคเล็ก รูปร่างผอมโปร่ง มักสูบบุหรี่เป็นประจำ น้ำเสียงทุ้มอย่างมาก ทุกครั้งของการสนทนานิยามนั่งยองๆ ปัจจุบันอายุ 44 ปี

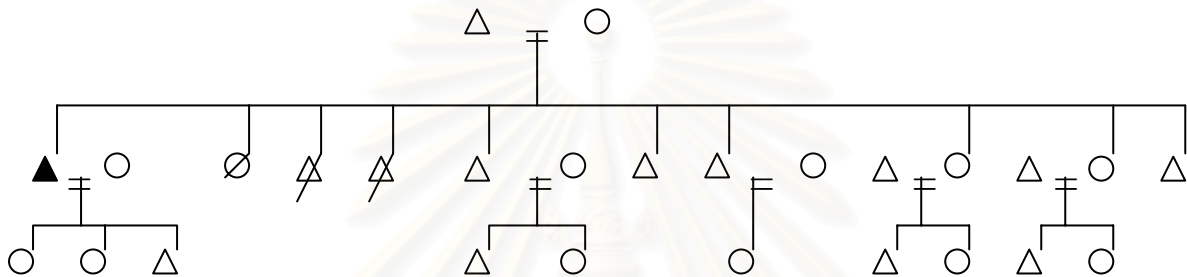
ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อยืดและ กางเกงประจำเผ่าลีสด

การย้ายถิ่น เมื่ออดีตคุณอาชี้อาศัยอยู่ที่อำเภอพราน จังหวัดเชียงราย เป็นสถานที่นั้นค่อนข้างลำบากต่อการทำมาหาเลี้ยงชีพ อีกทั้งมีสมาชิกอยู่เป็นจำนวนมาก ขณะที่พื้นที่ทำกินไม่เพียงพอต่อจำนวนชาวบ้าน แต่เหตุผลสำคัญที่ย้าย คือ ที่อยู่เดิมมีพวกกรมป่าไม้ให้ออกจากป่า จะใช้บริเวณนั้นสำหรับปลูกป่าจึงต้องย้ายออกจากหมู่บ้าน คุณอาชี้อย้ายออกมาพร้อมพ่อแม่พี่น้อง บังเอิญเคยได้ยินจากเพื่อนบ้านเล่าให้ฟังว่าบ้านป่าดงยังมีต้นไม้อยู่มากยอมหมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ ช่วงแรกที่เข้ามาหมู่บ้านเพียงไม่กี่หลังคาเรือน ชาวบ้านที่เข้ามาอยู่มีแต่ชาวเขาเผ่าลีสอ ทั้งนี้ ขออนุญาตคนที่มาอยู่ก่อนถือเป็นการให้เกียรติ

ครอบครัวและเครือญาติ คุณอาชี้อเป็นพี่ชายคนแรกมีน้องสาวกับน้องชาย(รวมคุณอาชี้อ) ทั้งหมด 10 คน(น้องชาย 6 คน แต่เสียชีวิตไปแล้ว 2 คน น้องสาว 3 คน เสียชีวิตไป 1 คน) ทุกคนยังคงอาศัยอยู่บ้านป่าดง สร้างบ้านคนละหลังอยู่กันเป็นครอบครัว หลานของคุณอาชี้อเข้าเรียนหนังสือจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าดงทุกคน

น้องสาวทั้งสองคนของคุณอาชื่อ มีคู่ครองและบุตรแล้ว คนหนึ่งมีบุตร 2 คนเป็นบุตรชาย 1 คน บุตรสาว 1 คนอยู่กับครอบครัวของเขาเอง น้องชายคนแรกมีบุตร 2 คน คนแรกเป็นผู้หญิงกำลังเรียนเกี่ยวกับพระคัมภีร์ จังหวัดเชียงใหม่ คนที่สองเป็นบุตรชายกำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 น้องชายคนที่สองแต่งงานแล้วย้ายไปอยู่เชียงใหม่กับภรรยา มีบุตร 1 คน น้องชายคนที่สี่ของคุณอาชื่อเรียนหนังสืออยู่จังหวัดเชียงราย

ซึ่งน้องชายคนที่สาม(เป็น โสด)กับคนสุดท้ายและครอบครัวน้องสาวอีกคนอาศัยอยู่กับบิดามารดา

การปกครอง คุณอาชื่อทราบว่ามีผู้ใหญ่บ้านของบ้านโป่งเทวีดูแลบ้านป่าดิ่งด้วยและคิดว่าน่าจะมีอำนาจเหนือกว่าผู้นำบ้านป่าดิ่ง แต่ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน ผู้นำบ้านป่าดิ่งจะเข้ามาดูแลตลอด เช่น พาชาวบ้านไปอำเภอ เพื่อติดต่อขอทำเรื่องการย้ายชื่อเข้ามาอยู่ในสำเนาทะเบียนบ้านเพิ่มเติม แม้แต่การติดต่อกับผู้ที่ชำนาญทางด้านไฟฟ้ามาเดินกระแสไฟฟ้าเข้าบ้านแต่ละครอบครัว

กล่าวเพิ่มเติมอีกว่าบ้านป่าดิ่งเคยยื่นเรื่องขอกับทางอำเภอ ด้วยการแบ่งพื้นที่การปกครองให้ชัดเจนขึ้น คือ ชาวบ้านต้องการแยกตัวออกจากการปกครองของผู้ใหญ่บ้าน(บ้านโป่งเทวี) เนื่องจากต้องการให้ชาวเขาเผ่าลื้อซอด้วยกันเป็นผู้ใหญ่บ้านประจำบ้านป่าดิ่ง และให้บ้านป่าดิ่งเป็นหมู่บ้านที่ไม่ต้องอยู่ภายใต้การปกครองร่วมกับหมู่บ้านอื่น

อาชีพ การปลูกข้าวโพดเป็นอาชีพที่ยังคงสืบทอดต่อกันจากรบรรพบุรุษ และนับเป็นรายได้หลักก็จริงแต่แต่ละปีก็ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ราคาข้าวโพดทุกปีได้ก็โลกรัมละ 3.5 บาท ไม่นิยมไปขายให้กับสหกรณ์ต้องมีค่าใช้จ่ายของตน เหตุที่ทำไมมีรถยนต์หากจะไปขายให้กับสหกรณ์ต้องจ้างรถของชาวบ้านในหมู่บ้านเดียวกันวันละ 300 บาท เมื่อไปถึงสหกรณ์ก็ต้องถูกหักความชื้นของข้าวโพดอีกแม้ว่าจะได้ราคาดี จากที่คิดคำนวณแล้วไม่คุ้มเท่าที่ควร

ทุกปีที่ปลูกข้าวโพดต้องกู้จากพ่อค้าแต่ไม่ใช่เป็นเงิน จะกู้โดยการนำเมล็ดพันธุ์ ยามา แผลง ยามาหญ้ามาก่อน ถึงช่วงเก็บเกี่ยวแล้วพ่อค้าจะเข้ามารับซื้อ โดยหักค่าใช้จ่ายที่นำไปลงทุนก่อน ส่วนข้าวโพดที่เหลือจึงถือเป็นรายได้ หลังจากที่เคยกู้สหกรณ์คิดทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย ปัจจุบันมีหนี้สินอยู่ประมาณ 30,000 กว่าบาท ในแต่ละปีสามารถจ่ายให้กับสหกรณ์ได้เพียง 1,500 บาทเท่านั้น มีความจำเป็นต้องกู้กับพ่อค้าซึ่งดอกเบี้ยร้อยละ 5 บาท ซึ่งแพงกว่าการกู้จากสหกรณ์

คุณอาซื้อเงินกับทางสหกรณ์มาเยอะแล้ว แต่คุณอาซื้อไม่มีความสามารถที่จะหาเงินมาจ่ายมากกว่า 1,500 บาทต่อปีได้ เนื่องจากที่ทำกินมีขนาดจำกัด เป็นเช่นนี้มีผลมาจากประชากรที่อาศัยในบ้านป่าดงมีจำนวนมากขึ้น ในอดีตครอบครัวใดจับจองที่ทำกินได้มากเท่าไร เมื่อมีลูกก็ต้องแบ่งที่ทำกินให้คนละเล็กละน้อยเพียงพอสำหรับครอบครัวเท่านั้น จึงไม่อาจเพิ่มปริมาณของข้าวโพดได้ จะโชคดีตรงที่สามารถปลูกข้าวได้เพียงพอในทุกปีจึงไม่ต้องไปซื้อข้าว เพราะแต่ละปีจะปลูกข้าวได้ประมาณ 30 กระสอบถุงปุ๋ย หากปีไหนข้าวไม่พอก็กลับไปขอข้าวบ้านแม่ที่อยู่ใกล้กันมากิน

อาชีพเสริม นอกจากจะรับจ้างในช่วงเกี่ยวข้าว ภรรยารับเย็บผ้าซึ่งชาวเขาเผ่าลีซอที่บ้านป่าดงบางคนก็ตัดชุดประจำเผ่าไม่เป็นมีการว่าจ้างให้ภรรยาของคุณอาซื้อเย็บโดยใช้จักรเย็บผ้า หากเป็นกางเกงลีซอนั้นถ้ามีผ้าเป็นของผู้ว่าจ้างจะคิดค่าเย็บตัวละ 20 บาท แต่ถ้าไม่มีผ้าจะขึ้นอยู่กับเนื้อผ้าบางชิ้นตัดออกมาเฉลี่ยราคาตัวละประมาณ 150 บาท ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะเดินทางไปจังหวัดเชียงใหม่เพื่อเลือกซื้อผ้ามาตัดชุดประจำเผ่าลีซอ มักเป็นผู้หญิงที่ตัดชุดใหม่ราคาบางชุดเกือบ 3,000 บาทขึ้นอยู่กับความสวย ลวดลาย และความนุ่มของเนื้อผ้า

การศึกษา ปัจจุบันแม้ว่าบุตรสาว 2 คนจะแต่งงานไปสร้างครอบครัวของตนเอง ก็ไม่ได้ออกไปสร้างบ้านที่หมู่บ้านอื่นยังคงอยู่ใกล้กันกับคุณอาซื้อ ส่วนบุตรชายไปเรียนหนังสือต่อที่โรงเรียนบ้านโป่งเทวี มีหอพักเกาหลีให้พักฟรีแต่ค่าใช้จ่ายเรื่องเรียนนั้นถือว่าสูงพอสมควร ต้องออกเงินค่าเรียนเองไม่มีทุนการศึกษาใดๆจากทางโรงเรียน ค่าเทอมๆละ 5,000-6,000 บาท กล่าวโดยรวมคุณอาซื้ออยู่กับภรรยา ซึ่งบางครั้งที่บุตรชายปิดเทอมจะกลับมาอยู่บ้าน

สมัยที่คุณอาซื้อเป็นเด็กไม่มีโรงเรียนที่ให้โอกาสคนยากจนอย่างเช่นทุกวันนี้ คิดว่าตัดสินใจถูกแล้วที่ย้ายมาอยู่บ้านป่าดง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ทำกินหรือแม้แต่โรงเรียนที่คุณอาซื้อไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาแต่ในรุ่นลูกยังมีโอกาสที่ดี อีกทั้งไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ เสียดยายว่าโรงเรียนบ้านป่าดงเปิดชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาเข้าไป หากเปิดเร็วกว่านี้ 2 ปี บุตรชายของ

คุณอาซื้อคนที่กำลังจะไปเรียนต่อในโรงเรียนบ้านโป่งเทวีจะได้ไม่ต้องไปแล้ว เพราะสามารถศึกษาต่อที่โรงเรียนบ้านป่าตองนี้ได้ ข้อสำคัญไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเลย

เป้าหมายในอนาคตสำหรับบุตรคิดว่า ไม่ต้องมีเป้าหมายอะไรมากนัก บุตรสาวทั้ง 2 คน ก็แต่งงานแล้ว บุตรชายที่ไปเรียนโรงเรียนบ้านโป่งเทวี ก็ไม่ได้เกเรมากนัก จะบอกลูกว่าให้ตั้งใจเรียน หลังจากเรียนจบก็อยากให้งานที่ดีมีเงินเดือนประจำ จะได้มาช่วยเหลือครอบครัว ถึงช่วงเก็บเกี่ยวก็อยากให้งานแล้วกลับมาช่วยงานที่ไร่จะได้แบกเบาภาระพ่อแม่ด้วย

ศาสนาและความเชื่อ หลังจากทีนับถือศาสนาคริสต์ได้ไม่นาน พอจะทราบว่ามีสมาชิกของชาวคริสเตียนสามารถเดินทางไปจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อบอกสิ่งที่ยังขาดแคลนภายในครอบครัวของตนได้ เคยเดินทางไปจังหวัดเชียงใหม่กับอาจารย์สอนศาสนาหลายครั้งได้พบเห็นโบสถ์และผู้ทีนับถือศาสนาคริสต์ที่อยู่ต่างถิ่นด้วย

แต่จุดมุ่งหมายที่ไปกับอาจารย์สอนศาสนานั้นจะเกี่ยวกับการขอรับซื้อไก่ หรือ หมู เพื่อไว้สำหรับเป็นพันธุ์ที่จะขยายต่อไป เป็นอาหารกับครอบครัวเพื่อจะได้ประหยัดค่าใช้จ่ายภายในบ้าน รู้สึกดีมากที่องค์กรนอร์ทไทยแลนด์คริสเตียนมิชชั่นช่วยเหลือและให้ออกาสกับผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์แม้ว่าจะเป็นชาวเขาที่อยู่ในที่ยังไม่เจริญเท่าใดนักยังได้รับสิ่งที่ดีได้ อีกทั้งไม่ใช่การกั๊กแต่เป็นการให้กับผู้ที่มีความศรัทธาต่อพระเจ้าองค์เดียวกัน ปัจจุบันพี่น้องทุกคนก็นับถือศาสนาคริสต์จะมีก็บุตรสาวที่แต่งงานกับผู้ชายที่นับถือศาสนาพุทธ ทำให้บุตรสาวต้องเปลี่ยนไปนับถือศาสนาพุทธตามสามี คุณอาซื้อก็ได้บังคับแล้วแต่ความสมัครใจของบุตรสาว เรื่องของศาสนาเป็นเรื่องที่บังคับใจกันไม่ได้

เมื่อเห็นว่าได้รับแต่สิ่งดีๆ จึงชักชวนให้ญาติพี่น้องมานับถือศาสนาคริสต์ด้วยกัน จากนั้นไม่นานทางศูนย์ปฏิเสฐที่จะช่วยเหลือสมาชิกเป็นรายบุคคล เพราะจำนวนสมาชิกมีมากขึ้นกระทั่งงบประมาณที่ได้มาไม่เพียงพอต่อความต้องการ เพียงแต่หากหมู่บ้านใดมีความจำเป็นจริงๆ ยังขาดแคลนสิ่งใดที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต เช่น น้ำ ไฟฟ้า ทางศูนย์จะพิจารณาและพยายามหางบประมาณมาช่วยเหลือชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์

คุณอาซื้อเสนอความคิดเห็นส่วนตัว ไม่ว่าจะทำอะไรขอให้เชื่อมั่นเสมอว่ามีพระเจ้าแต่ใน ความเชื่อนั้นสำหรับคุณอาซื้อแล้ว บอกว่าก็ไม่ได้เชื่อ 100% เพราะยังไม่เคยเห็นตัวตนของพระเจ้าว่าเป็นอย่างไรมีก็เพียงแต่รูปภาพ ความเชื่อของคุณอาซื้อเกี่ยวกับคำสอนในพระคัมภีร์เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีแต่ก็ไม่รู้ว่าจะเป็นจริงทุกเรื่องทีสอนหรือเปล่า ทุกสิ่งที่เป็นนั้นส่วนใหญ่อีกก็ต้องขึ้นอยู่กับ

ตัวของเราเอง การกระทำของเราเอง เพียงแต่พระเจ้าเปรียบเสมือนกำลังใจที่จะทำให้เรามีความมั่นใจในสิ่งที่ทำเท่านั้น ที่แน่นอน คือ หากเรากระทำไม่ดีพระเจ้าจะไม่ช่วยเราและเราก็จะเป็นคนบาปหากยังกระทำสิ่งไม่ดีนั้นเป็นประจำ

เรื่องของการเข้าโบสถ์ไม่ได้เข้าเป็นประจำ วันไหนที่คิดธุระก็ไม่เข้าโบสถ์ คุณอาจเข้าใจดีว่าวันอาทิตย์ถือเป็นวันสำคัญต่อผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ จึงเป็นวันหยุดให้สมาชิกชาวคริสเตียนทุกคนมารวมตัวกันเพื่อสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในพวกพ้องเดียวกัน คุณอาจเข้าโบสถ์เมื่อทราบว่าวันไหนที่โบสถ์มีกิจกรรมพิเศษก็อาจจะเข้าไปดูว่ามีการแสดงอะไรบ้าง หรือหมู่บ้านมีเหตุการณ์สำคัญอะไรเกิดขึ้น และนักชาวบ้านมาประชุมที่โบสถ์จึงจะเดินทางมาร่วมงาน ส่วนเรื่องของการหนุนใจกันนั้น ถ้าคนเราสบายใจคืออยู่แล้วไม่มีความจำเป็นต้องได้รับการหนุนใจก็ได้แต่ก็มีได้หมายความว่าคู่มือพระเจ้า

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

ผู้คนจากภายนอกมักจะเดินทางเข้ามาในหมู่บ้าน โดยเฉพาะพ่อค้าพื้นเมืองมีทั้งติดต่อซื้อข้าวโพด พ่อค้าขายของชำ หรือ แม่ค้าขายขนมขบเคี้ยวก็เข้ามาทุกวัน เกิดการแลกเปลี่ยนกันระหว่างค้าขาย เนื่องจากการติดต่อซื้อขายกันระหว่างคุณอาหรือชาวบ้านกับพ่อค้าเกิดขึ้นเป็นระยะเวลายาวนาน จึงสร้างความคุ้นเคยและความเอื้ออาทรต่อกัน ยังมีการเล่าเรื่องต่างๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการรับรู้สิ่งต่างๆที่เป็นเรื่องภายนอกหมู่บ้าน คุณอาเชื่อเป็นผู้หนึ่งที่มีโอกาสเข้าใจสังคมภายนอกว่า มีความเป็นไปอย่างไรบ้าง เคยเห็นโบสถ์ที่อยู่ในบริเวณที่ลุ่ม เมื่อภายในหมู่บ้านป่าดงก็มีโบสถ์เช่นกัน จึงเกิดความอยากรู้อยากเห็นความแตกต่างของวัฒนธรรมอื่น บางครั้งคุณอาเชื่อก็เคยแวะเวียนเข้าไปดูว่ามีกิจกรรมอะไรบ้างเกิดขึ้นและภายในโบสถ์เป็นอย่างไรบ้าง ซึ่งก็ได้รับคำตอบว่าในบางพิธีกรรมอาจจะดูแตกต่างแต่โดยภาพรวมก็คล้ายกันตรงที่มีผู้นำด้านศาสนา

วิธีการประกอบพิธีกรรมอาจจะต่างกันที่รายละเอียด แต่ก็ไม่ขัดกับความรู้สึกของคุณอาเชื่อเท่าไรนัก เช่น การเข้าโบสถ์ของชาวคริสเตียน การประกอบพิธีกรรมก็จะมีกรร้องเพลง ฟังการสอนของอาจารย์สอนศาสนา ซึ่งก็คล้ายกับศาสนาพุทธ(ผี) ตรงที่ว่าสมาชิกจะฟังคำสอนของผู้นำทางศาสนาและนำไปปรับประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตของตนเองอย่างเหมาะสม

2. ความต้องการทางวัตถุ

ด้วยสาเหตุที่ว่าทางรัฐบาลไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ทุกครัวเรือน จึงมีหน่วยงานของทางเอกชนเข้ารับหน้าที่ช่วยเหลือชาวบ้านที่ลำบากในบางพื้นที่ และการที่หน่วยงานของศาสนาคริสต์เข้ามาช่วยเหลือชาวเขาเผ่าลือชอก็ถือว่าเป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะทำให้ชาวบ้านถอยห่างจากความลำบากได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ซึ่งวิธีการหนึ่งของการช่วยเหลือ ก็คือ การเสนอให้ชาวบ้านยอมรับในศาสนาคริสต์กับการที่จะได้รับความช่วยเหลือด้านวัตถุ เช่น หากผู้ใดยินดีเป็นชาวคริสเตียน ก็จะได้รับ การสนับสนุนในเรื่องของข้าวของเครื่องใช้ เช่น จะได้เครื่องใช้ภายในห้องครัว หรือ สามารถนำเงินไปซื้อสิ่งของที่ต้องการได้เองโดยไม่ต้องชำระเงินคืน นับเป็นเรื่องดีสำหรับคุณอาชื่อในช่วงเวลานั้น ที่จะสามารถครอบครองข้าวของเครื่องใช้ให้มีภายในบ้านหลังจากที่ไม่สามารถหามาได้ด้วย การประกอบอาชีพทางด้านการเกษตรเพียงอย่างเดียวก็ตาม

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

ศาสนาพุทธ(สี)เป็นศาสนาที่เคยนับถือมาตั้งแต่สมัยเด็ก หลังจากที่แต่งงานแล้วจึงเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ด้วยเหตุที่คุณอาชื่อเป็นผู้ที่นิยมเครื่องคองของมีนเมาอย่างมากทำให้ล้มป่วยขั้นสาหัสใช้วิธีการรักษาทางการแพทย์อย่างไรก็ไม่ หันมาพึ่งการรักษาแบบไสยศาสตร์ก็ไม่ดีขึ้น พอคิดว่ารู้จักกับคนในหมู่บ้านเดียวกัน(บ้านป่าดิ่ง) เข้าไปขอความช่วยเหลือ

เนื่องจากมีเพื่อนบ้านแนะนำว่าลองใช้วิธีของทางศาสนาคริสต์ เห็นว่ามีหลายคนที่เปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์แล้ว คนป่วยสามารถกลับมาสุขภาพแข็งแรงขึ้นดั้งเดิมหรือบางรายอาจจะอาการทุเลาลงก็ได้ ชาวบ้านที่อยู่บ้านป่าดิ่งหลายคนก็ใช้วิธีนี้และได้ผลจริง คุณอาชื่อจึงเข้าไปพบผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งก็เป็นชาวเขาเผ่าลือชอด้วยกัน แต่ยังไม่กล้าเข้าไปพบอาจารย์สอนศาสนา ชาวบ้านผู้นี้ยินดีที่จะช่วยเหลือแต่ก่อนอื่นเขาอธิบายให้คุณอาชื่อฟังก่อนว่า การที่คุณอาชื่อจะเข้ามาเป็นสมาชิกของชาวคริสเตียนต้องมีความประพฤติที่ดี จะดื่มของมีนเมาเหมือนเช่นแต่ก่อนไม่ได้ ถ้าคุณอาชื่อต้องการให้รักษาก็ต้องแน่ใจก่อนว่าจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้

คุณอาชื่อรับข้อเสนอและพร้อมที่จะนับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งชาวบ้านผู้นี้บอกให้คุณอาชื่อเข้าใจว่าภายใน 1 เดือนนี้จะดูก่อนว่า คุณอาชื่อสามารถทำตนให้เป็นคนดีได้จริงหรือไม่ ถ้าทำได้และพร้อมที่จะเชื่อว่าพระเจ้ามีอยู่จริง ช่วง 1 เดือนนี้คุณอาชื่อเป็นเพียงผู้รับเชื่อใหม่ หากผ่านขั้นตอนการฝึกจิตใจของตนเองแล้วจะรู้ด้วยตนเองว่า พร้อมที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกชาวคริสเตียนหรือไม่ถ้าพร้อมคุณอาชื่อสามารถเข้าพิธีศีลจุ่มได้

ในช่วงที่อยู่ในฐานะผู้รับเชื่อใหม่คุณอาซื่อได้รับการรักษาร่างกายจากแพทย์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของศาสนาคริสต์ อีกทั้งได้รับการสอนพระคัมภีร์รวมถึงได้รับการหนุนใจจากอาจารย์สอนศาสนาและชาวเขาเผ่าลีซอที่นับถือศาสนาคริสต์ทุกคน ทำให้คุณอาซื่อมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงอีกครั้ง สิ่งมีเงินเมตาต่างๆสามารถเลิกได้ยกเว้นเพียงบุหรี่ที่ไม่สามารถละเว้นได้ แม้ว่าทางอาจารย์สอนศาสนาจะกล่าวว่า ทุกสิ่งที่เป็นของมีเงินมาไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวแต่คุณอาซื่อรู้ตัวว่ากำลังทำอะไรอยู่ คุณอาซื่อเชื่อว่าหากเราสูบบุหรี่ซึ่งถือว่าขัดต่อคำสอนในพระคัมภีร์แต่เราก็มิได้ไปทำร้ายหรือทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน ไม่น่าจะถือเป็นเรื่องของความบาป

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

คุณอาซื่อมีความประสงค์จะผลักดันให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้นเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีเกิดขึ้นกับครอบครัว หลังจากที่ทราบเกี่ยวกับชีวิตหลังการนับถือศาสนาคริสต์ว่าจะเกิดอะไรจะประสบความสำเร็จทางอาชีพการงาน พระเจ้าจะคอยช่วยเหลือคนดีให้มีผลผลิตที่สมบูรณ์ นอกจากนี้ก็ยังได้รับเงินทุนช่วยเหลือเพิ่มขึ้น ตามที่แจ้งความประสงค์ไปให้กับทางหน่วยงานของศาสนาคริสต์รับทราบ แต่มิได้คิดที่จะนำเงินทุนดังกล่าวมาลงทุน เพื่อประกอบอาชีพและไม่คิดประกอบอาชีพอื่น เพราะไม่ทราบว่าอาชีพอะไรจะเหมาะสมกับความสามารถของตนได้เท่ากับการเกษตร

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

แม้ว่าคุณอาซื่อไม่มีโอกาสเรียนหนังสือแต่ก็มีความภาคภูมิใจในชีวิต และยังเก็บประกาศนียบัตรที่ได้รับจากการเข้าอบรมหลักสูตรฝึกจัดตั้ง ทสปช. (ผู้วิจัยถามถึงชื่อเต็มไม่สามารถตอบได้ เนื่องจากในประกาศนียบัตรก็ไม่มีชื่อเต็มของหลักสูตรเช่นกัน) สำหรับประชาชนเป็นของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน คุณอาซื่อเล่าด้วยรอยยิ้มว่า ในหมู่บ้านป่าดงมีคนไปฝึกเพียงไม่กี่คน ระยะเวลาในการฝึก 7 วัน กว่าจะได้รับประกาศนียบัตรมาได้ต้องมีความอดทนอย่างมาก ช่วยทำให้มีร่างกายแข็งแรงขึ้นกว่าเดิมมาก และคิดว่าการเข้าฝึกอบรมในครั้งนี้ช่วยทดแทนสิ่งที่ขาดหายไปในช่วงวัยเด็กได้พอควร หมายถึงเรื่องที่คุณอาซื่อไม่ได้เรียนหนังสือ

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

คุณอาซื่อกล่าวว่า “หากเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ก็สามารถเดินทางไปจังหวัดเชียงใหม่เพื่อเข้าโบสถ์ของเชียงใหม่” ชาวคริสเตียนที่เข้าโบสถ์ในเชียงใหม่ย่อมมีหลากหลายอาชีพ ผู้คนมาจากหลายครอบครัวที่ต่างกัน ทำให้คุณอาซื่อมีโอกาสพบปะกับกลุ่มคนมากมาย ขณะเดียวกันยังได้เห็นถึงความแตกต่างจากสิ่งที่มีอยู่ภายในบ้านป่าดง นับว่าเป็นประสบการณ์ชีวิตอย่างหนึ่ง หากโชคดียิ่งก็จะได้มีการติดต่อกับผู้มีความสามารถ อาจส่งผลให้คุณอาซื่อได้ก้าวหน้าในชีวิต

อีกระดับหนึ่งก็ได้ หรืออย่างน้อยก็ได้รู้จักคนอื่นมากกว่าชาวเขาเผ่าลีซอบ้านป่าดิ่ง โอกาสเหล่านี้คงไม่เกิดขึ้นแน่ถ้าไม่ได้เป็นชาวคริสเตียน ถือเป็นความภูมิใจส่วนตัวที่คุณอาศัยอยู่ให้ผู้วิง

7. ความคาดหวังในอาชีพ

แต่ละอาชีพย่อมมีความลำบากและความชำนาญของผู้ประกอบอาชีพที่ต่างกันออกไป การที่จะเปลี่ยนอาชีพนั้นถือเป็นเรื่องใหญ่สำหรับคุณอาศัย เพราะถ้าไม่มีความเข้าใจในอาชีพที่จะทำย่อมประสบความสำเร็จได้ยาก ที่สำคัญทุนสำหรับการประกอบอาชีพใหม่นั้นต้องใช้เป็นจำนวนมาก ซึ่งคุณอาศัยก็คงไม่มีความสามารถหาเงินทุนเพื่อใช้ประกอบอาชีพใหม่และไม่ทราบด้วยว่าจะประกอบอาชีพอะไร คุณอาศัยไม่เคยคิดที่จะเปลี่ยนอาชีพ เกรงว่าจะล้มเหลวมากกว่าประสบความสำเร็จ ถึงอย่างไรก็ไม่มั่นใจในอาชีพอื่นๆหากมีผู้เสนอให้ทำแต่มีใครรองรับว่าจะรับซื้อสินค้าที่สามารถผลิตขึ้นได้

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17 คุณอาหวู่ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณอาหวู่เป็นผู้ชายที่มีใบหน้าเป็นรูปสามเหลี่ยม ปากแหลม ดวงตาเล็ก ผิวคล้ำ ผมดำ ส่วนสูง ประมาณ 170 เซนติเมตร พูดภาษาไทยค่อนข้างชัด อธิบายดี ยิ้มเก่ง ปัจจุบันอายุ 47 ปี

ลักษณะการแต่งกาย สวมกางเกงประจำเผ่าลีซอต่างๆ เช่น สีเขียว สีน้ำเงิน สวมเสื้อยืดเมื่ออยู่บ้านและทำงานในไร่ นิยมสวมเสื้อเชิ้ตแขนสั้นเข้าโบสถ์

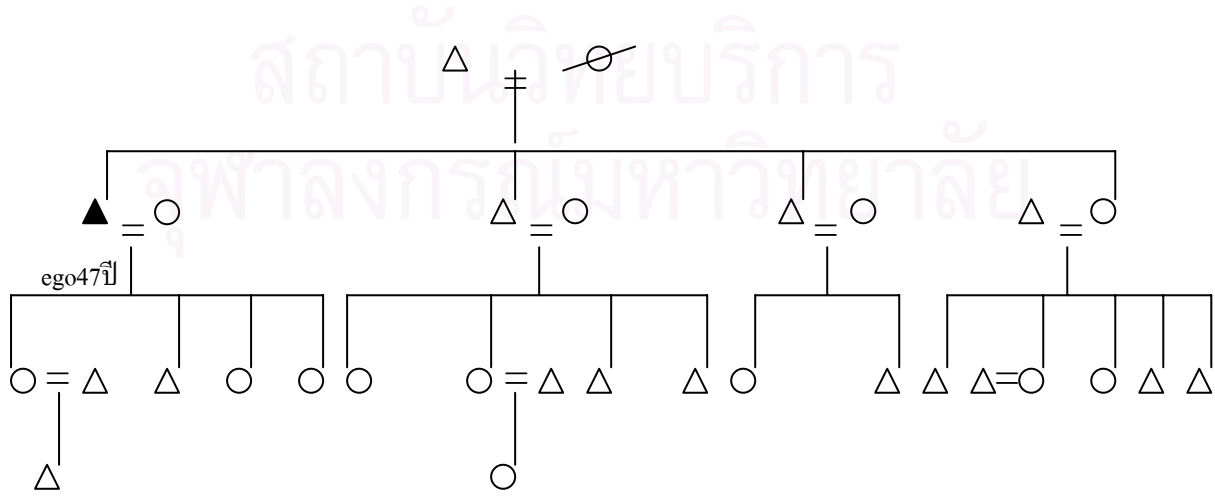
การย้ายถิ่น คุณอาหวู่ย้ายหมู่บ้านมาแล้วหลายครั้ง เดิมสมัยที่เป็นเด็กคุณอาหวู่พร้อมครอบครัว(บิดามารดาและพี่น้อง)เคยอยู่ อำเภอแม่สรวย มีทะเบียนบ้านเรียบริ้อย แต่บิดาของคุณอาหวู่ไม่ได้ให้ความสนใจกับทะเบียนบ้านเท่าใดนัก จึงไม่นำมาด้วยหลังจากที่ย้ายมาอยู่ที่ห้วยหมอเผ่าใช้ชีวิตได้สิบกว่าปี ทุกคนในครอบครัวเห็นว่าจะทำอะไรก็ยังไม่มียุติที่ดีขึ้นเท่าที่ควร ครอบครัวจึงปรึกษากันแล้วตัดสินใจย้ายที่อยู่ไปแม่ปุนหลวงได้ประมาณ 3 ปี มีปัญหาเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของที่ทำกิน สภาพนั้นไม่ค่อยดีนักและผลผลิตที่ได้ไม่เพียงพอต่อสมาชิกในครอบครัว เนื่องจากแม่ปุนหลวงมีประชากรชาวเขาอาศัยมากมาย เพราะฉะนั้นที่ดินจึงต้องแบ่งปันกันครอบครัวละไม่มากนัก

ซึ่งในการย้ายที่อยู่แต่ละครั้งทุกคนในครอบครัวจะไปพร้อมกัน การอพยพก็เกิดขึ้นกับครอบครัวของคุณอาหว่าอีกเป็นครั้งสุดท้าย คือ ย้ายมาสร้างบ้านเรือนที่บ้านป่าดิ่ง เหตุผลสำคัญของการย้ายที่อยู่แต่ละครั้ง ต้องการหาที่ทำกินซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ของผิวดิน การย้ายถิ่นฐานในครั้งนี้ เห็นว่าบ้านป่าดิ่งยังเป็นป่าใหม่ยังไม่มีคนเข้ามาอาศัยมากนัก เพราะฉะนั้นที่ทำกินน่าจะยังคงความอุดมสมบูรณ์พอสมควร ตลอดชีวิตตั้งเกิดมาจนถึงอายุ 16 ปี คุณอาหว่าย้ายที่อยู่มาแล้ว 3 ครั้ง โดยมีโอกาสอยู่ในหมู่บ้านต่างๆ ถึง 4 แห่ง บ้านป่าดิ่งเป็นที่อยู่ซึ่งครอบครัวของคุณอาหว่าอาศัยอยู่ยาวนานที่สุด สำหรับคุณอาหว่าแล้วใช้เวลาอยู่บ้านป่าดิ่งถึง 31 ปี

ครอบครัวและเครือญาติ ดังที่กล่าวมาในตอนต้นว่า การย้ายถิ่นฐานแต่ละครั้งจะเดินทางทั้งครอบครัว(คุณอาหว่าเป็นพี่ชายคนโต มีน้องชาย 2 คน น้องสาว 1 คน) น้องชายคนแรก มีบุตรชาย 2 คน ทุกคนจบการศึกษาระดับสูงสุดชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโป่งเทวีต่างเรียนต่อทางด้านศาสนาคริสต์ที่จังหวัดเชียงใหม่ และบุตรสาวอีก 3 คน คนแรกแต่งงานไปอยู่จังหวัดเชียงรายทำงานเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ คนที่สองแต่งงานกับมุเซอมีบุตรด้วยกัน 1 คน คนที่สามกำลังศึกษาทางด้านศาสนาคริสต์

ปัจจุบันครอบครัวน้องชายคนที่ 2 ของคุณอาหว่า ภรรยาเป็นชาวเขาเผ่ามูเซอ มีบุตร 2 คน คนแรกเรียนชั้นอนุบาล 1 อีกคนอายุเพียง 2 ปีกว่า เพิ่งย้ายออกจากบ้านป่าดิ่งไปอยู่ที่เชียงดาวในปีพ.ศ. 2546

ส่วนน้องสาวคนสุดท้าย แต่งงานมีบุตรทั้งหมด 5 คน บุตรชาย 3 คน บุตรสาว 2 คน บุตรชายคนโตจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ทำงานช่วยบิดามารดา ยังไม่ได้แต่งงาน บุตรคนที่สองแต่งงานกับอาจารย์สอนศาสนาแล้วย้ายไปอยู่บ้านสามมี บุตรคนที่สามกับสี่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 2 คนเล็กอายุ 1 ปีกว่า

การปกครอง คุณอาหู่ได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้าน จึงได้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้นำ และพอที่จะทราบว่าในอดีตมีคณะกรรมการหมู่บ้านถึง 7 คน เป็นชาวเขาเผ่าลีซอด้วยกันทุกคน เมื่อการดำเนินงานไม่ได้ไปในทางเดียวกัน แนวความคิดของแต่ละคนไม่สามารถปรับเข้าหากัน ได้จึงทำให้เหล่าผู้นำในปัจจุบันเหลือเพียง 2 คน คือ มีผู้นำและผู้ช่วยผู้นำเท่านั้น

หน้าที่ของการเป็นผู้ช่วยผู้นำในปัจจุบัน คือ เข้าร่วมประชุมที่บ้านโป่งพร้อมกับพ่อหลวง โสภณ โดยมีการจัดรถจากทางบ้านโป่งมารับที่หมู่บ้าน (บางครั้งพ่อหลวงจะเป็นผู้มาบอกว่ามีการประชุมวันไหนให้เข้าร่วมด้วยตนเอง หรือ ให้ตัวแทนมาแจ้งล่วงหน้า) เนื้อหาการประชุมส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการดูแลให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถหาเลี้ยงชีพได้ด้วยตนเอง เช่น ประชุมกับทางสหกรณ์เกี่ยวกับการเกษตร ส่งเสริมการปลูกต้นกาแฟ (เป็นโครงการหลวง) มอบให้ชาวบ้านที่สนใจ โดยมีข้อตกลงกับเจ้าหน้าที่ของโครงการหลวงว่าภายใน 5 ปีแรกยังไม่ต้องคืนเงิน เมื่อผลผลิตสมบูรณ์สามารถขายได้จึงค่อยนำเงินมาคืน ต้นละ 1 บาท

แต่ชาวเขาเผ่าลีซอที่บ้านป่าตึงไม่มีความสนใจที่จะปลูกต้นกาแฟ บางหลังรับไว้เพียง 5-6 ต้นเท่านั้น ไม่คิดที่จะปลูกเพื่อไว้เป็นอาชีพเสริม แต่คุณอาหู่่นักกลับมาปลูกในไร่ของตน 1,200 ต้น เริ่มปลูกตั้งแต่ปีพ.ศ. 2545 เห็นว่าแม้ระยะเวลาในการปลูกจะยาวนานก็ตาม น่าจะทดลอง เนื่องจากจะมีเจ้าหน้าที่เข้ามาให้คำแนะนำเป็นระยะตั้งแต่วิธีการปลูก การกำจัดศัตรูพืช ในการนี้ มีเจ้าหน้าที่ที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องของการปลูกต้นกาแฟเป็นผู้หญิง จะเข้ามาปีละ 1-2 ครั้ง การเข้ามาแต่ละครั้งจะค้างคืน ซึ่งเจ้าหน้าที่ขอร้องให้คุณอาหู่ช่วยสร้างห้องน้ำให้มิดชิดกว่านี้ ทางเจ้าหน้าที่จะช่วยค่าใช้จ่ายประมาณ 1,000 บาท แต่ค่าใช้จ่ายจริงประมาณ 3,000 บาท แม้ว่าทางเจ้าหน้าที่จะช่วยออกในบางส่วน แต่ฐานะทางการเงินของครอบครัวคุณอาหู่ก็ยังไม่มียอดเงินเพียงพอสำหรับการสร้างห้องน้ำ เพราะฉะนั้นเจ้าหน้าที่จึงต้องจำเป็นต้องจำเป็นใช้ห้องน้ำที่มีอยู่

อาชีพ พืชต่างๆที่ปลูกไว้สำหรับขาย ได้แก่ ข้าวโพด ฝรั่ง ถั่วแดง รวมถึงต้นกาแฟที่ปลูกแล้ว 1 ปี รายได้ต่อปีประมาณ 30,000 กว่าบาท รายได้โดยส่วนใหญ่มาจากข้าวโพด อันดับรองลงมา คือ ถั่วแดง พืชเศรษฐกิจเหล่านี้ต้องใช้ยามาแมลงและยาฆ่าหญ้า แต่การปลูกข้าวไม่ต้องใช้ยาแม้แต่ชนิดเดียว จำนวนข้าวเพียงพอกับจำนวนสมาชิกในครอบครัวตลอดทั้งปี

ทางครอบครัวจะไม่ขอแรงจากคนอื่น เคยให้มาช่วยแล้วรู้สึกว่าคุณอาหู่ที่มาช่วยงานยังทำงานไม่คล่องอย่างที่ คุณอาหู่ต้องการจึงไม่ขอแรงจากเพื่อนบ้านหรือญาติ โชคดีที่ว่าครอบครัวมีสมาชิกหลายคนอีกทั้งยังมีบุตรชายด้วย แม้ว่าการทำงานอาจจะช้า แต่เชื่อมั่นว่าผลผลิตที่เก็บได้นั้นเต็มเม็ดเต็มหน่วย ไม่ต้องเสียค่าจ้างแรงงานลดต้นทุนได้มากพอสมควร

เดิมต้องเลี้ยงหมูไว้จำนวนมากประมาณ 20-30 ตัว สำหรับทำพิธีทางศาสนาพุทธ(ผี) ต้องใช้ข้าวโพดจำนวนมากเพื่อเป็นอาหารหมู ปริมาณที่จะขายจึงเหลือน้อยไม่เท่ากับปัจจุบัน ข้าวโพดที่ปลูกได้ส่วนใหญ่สามารถนำไปขาย ส่วนอาหารของหมูก็ใช้อาหารที่เหลือจากคนก็ได้ เพราะที่บ้านเลี้ยงหมูไว้แค่ 1 ตัว เพื่อเป็นอาหารไปประมาณ 1 อาทิตย์ ถ้าต้องการอีกจะไปซื้อ ลูกหมูมาเลี้ยง

การศึกษา คุณอาหู่และภรรยาไม่ได้เรียนหนังสือ แต่บุตรทุกคนของคุณอาหู่เข้าเรียนที่โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง บุตรสาวคนโตจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนบุตรชายคนแรกของคุณอาหู่ หลังจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง คุณอาหู่ส่งให้เรียนต่อที่โรงเรียนบ้านโป่งเทวี ต้องเสียค่าใช้จ่ายเทอมละ 5,000 บาท เรียนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คุณอาหู่ทราบว่าบุตรชายเริ่มเกรงใจให้กลับมาอยู่บ้านช่วยทำงานในไร่เกรงว่าจะไปติดยาเสพติด ปัจจุบันอยู่ที่บ้านไม่ได้เรียนหนังสือต่อ

บุตรคนที่ 3 หลังจากที่ย้ายมาเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง มีความสนใจทางด้านศาสนา คุณอาหู่ส่งให้เรียนทางด้านศาสนาคริสต์ที่จังหวัดเชียงใหม่ ใช้เวลา 3 ปี จบหลักสูตรและฝึกงานพร้อมทั้งได้รับเงินประมาณ 1,000 บาท เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทางไปที่ขุนแจเพื่อสอนศาสนาคริสต์ให้กับชาวเขาเผ่าลือซอที่บ้านขุนแจ

บุตรคนสุดท้ายก็ส่งให้เรียนต่อที่โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง เห็นว่าจะมีถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนอนาคตของบุตรแต่ละคนนั้น ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของบุตรว่าต้องการเป็นไปในทางใด คุณอาหู่ประสงค์เพียงอย่างเดียว คือ ให้เป็นคนดีและสามารถเลี้ยงดูตนเองให้ได้ก็เพียงพอแล้ว

ศาสนาและความเชื่อ ก่อนที่จะเข้ามาอยู่ในบ้านป่าดิ่งทุกคนในครอบครัว นับถือศาสนาพุทธ(ผี) พ่อคือพ่อของคุณอาหู่ป่วยอย่างหนัก ไม่สามารถรักษาให้หายได้ไม่ว่าจะไปหมอที่อนามัยหรือให้หมอผีช่วยรักษาก็ตาม เจ็บป่วยเป็นเวลานานมาก ญาติที่อยู่หมู่บ้านอื่นทราบว่าเป็นป่วยหนัก ซึ่งทางคุณอาหู่เข้าใจว่าน่าจะเป็นเพราะผีติด ญาติที่มาเยี่ยมจึงแนะนำว่าให้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์แบบเดียวกับญาติ ถามความสมัครใจว่าต้องการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์หรือไม่ ถ้าต้องการจะพาอาจารย์สอนศาสนาที่บ้าน พ่อของคุณอาหู่ให้ญาติพาอาจารย์สอนศาสนาที่บ้าน เมื่อมาตามเวลาก็ได้พูดคุยกัน แม้ว่าอาจารย์สอนศาสนาจะเป็นชาวเขาเผ่ามูเซอ แต่ก็อธิบายให้พ่อของคุณอาหู่ยอมเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ อาจารย์สอนศาสนาคนนี้ยังแนะนำด้วยว่า การเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ไม่จำเป็นว่าทุกคนในครอบครัวต้องเปลี่ยนให้ลองเปลี่ยนเพียงคนเดียวก่อนก็ได้

สิ่งสำคัญที่พ่อของคุณอาหู่ต้องทำให้ได้ก่อน คือ มีความเชื่อก่อนว่าพระเจ้ามีจริง ใน วันนั้นอาจารย์สอนศาสนารักษาอาการป่วยของคุณอาหู่ในฐานะเป็นผู้รับเชื่อใหม่ ถือว่าเป็น ครอบครัวแรกของบ้านป่าดงที่นับถือศาสนาคริสต์ หลังจากเวลาผ่านไป 1 เดือน อาจารย์ สอนศาสนากลับมาถามพ่อของคุณอาหู่ว่า รู้สึกอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งจะเป็นสมาชิกของศาสนา คริสต์หรือไม่ สาเหตุของการยอมรับข้อเสนอเพราะพ่อของคุณอาหู่สามารถปฏิบัติให้เป็นคนดี ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดรวมถึงไม่พุดจาในเรื่องไม่ดี อาการป่วยก็ดีขึ้นเรื่อยๆ

ในทุกๆเดือนอาจารย์สอนศาสนาชาวมูเซอมาสอนพระคัมภีร์ให้พ่อของคุณอาหู่ฟัง ทำให้ทุกคนในครอบครัวรวมไปถึงคุณอาหู่ร่วมฟังด้วยเสมอ ต่างเริ่มมีความเชื่อว่าพระเจ้ามีจริง ทำที่สุดทุกคนในบ้านก็เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ต้องนำหิ้งบรรพบุรุษออกโดยอาจารย์สอน ศาสนาจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้พระเจ้ามาเป็นผู้อวดตอนวิญญาณบรรพบุรุษออกจากบ้าน แม้ว่า คุณอาหู่จะไม่มีการศึกษาแต่สามารถอ่านพระคัมภีร์ภาษาไทยได้ มีความสนใจศึกษาตั้งแต่เด็ก โดยให้อาจารย์ช่วยสอนจึงทำให้ปัจจุบันเป็นอาจารย์สอนศาสนาคริสต์ที่บ้านป่าดงด้วย เมื่อมีเวลา ในช่วงเย็นจะสอนบุตรทุกคนให้ปฏิบัติตนให้ดี เพราะทุกคนนับถือศาสนาคริสต์แล้ว คุณอาหู่ เป็นถึงอาจารย์สอนศาสนาจึงใช้เหตุผลข้อนี้ในการอบรมลูกด้วยว่า ควรจะทำตนให้เป็นตัวอย่าง ของเยาวชนในหมู่บ้านด้วย หากคุณธีระชัยบุตรมีความประพฤติไม่ดีแล้วคุณอาหู่จะสอนคนอื่น ได้อย่างไร ด้วยเหตุผลข้อนี้จึงทำให้บุตรของคุณอาหู่ทุกคน ต้องพยายามไม่ทำในสิ่งเลวร้าย และจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าทุกครั้งที่เข้าโบสถ์จะเห็นครอบครัวของคุณอาหู่เสมอ

มีการกล่าวถึงอดีตที่จำนวนสมาชิกผู้นับถือศาสนาคริสต์ยังไม่มากนัก คุณอาหู่สามารถ เดินทางไปพร้อมกับอาจารย์สอนศาสนา เพื่อแจ้งความประสงค์ของตนในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของ องค์การนอร์ทไทยแลนด์คริสเตียนมิชชัน ในสมัยนั้นคุณอาหู่เคยของบประมาณได้ถึง 2,000 บาท พร้อมทั้งต้องแจ้งเหตุผลด้วยว่าจะนำไปใช้จ่ายอะไร การของบแต่ละครั้งผู้ที่ขอเท่านั้นจึงได้รับ ไม่สามารถฝากกัน คุณอาหู่กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า ปัจจุบันการจะของบบแบบนี้ไม่มีอีกแล้ว เนื่องจาก จำนวนสมาชิกมีมากขึ้น องค์การนอร์ทไทยแลนด์คริสเตียนมิชชัน จึงไม่สามารถให้บเป็นราย บุคคลได้อีก แต่สามารถของบสำหรับโครงการใหญ่ได้

โดยจะต้องมีอาจารย์สอนศาสนาผู้ไปประจำหมู่บ้านนั้นๆ พร้อมกับผู้นำของหมู่บ้านนั้น มาที่องค์การนอร์ทไทยแลนด์คริสเตียนมิชชันเพื่อรายงานสิ่งที่ต้องการ เช่น ขณะนี้กำลังขอเรื่อง บประมาณสำหรับทำท่อประปาภูเขาเพื่อให้ชาวบ้านทุกคนมีน้ำใช้ แต่งบประมาณนี้ไม่ได้จาก ทางองค์การนอร์ทไทยแลนด์คริสเตียนมิชชัน ด้วยความบังเอิญผู้นำและอาจารย์สอนศาสนาพบกับ กลุ่มที่เป็นสมาชิกศาสนาคริสต์ที่มีหน้าที่ สำหรับโครงการช่วยเหลือชาวเขา(ต้องไม่ใช่เกี่ยวกับการ

ใช้เทคโนโลยีสูง)ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความต้องการน้ำ ตอนนี้องบประมาณสำหรับการซื้อ
 ท่ออีกจำนวนหนึ่งอาจจะเริ่มเดินท่อประปาภูเขาประมาณ ปี พ.ศ. 2547

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

คุณอาหู่เดินทางย้ายที่อยู่มาหลายแห่ง แน่แน่นอนต้องมีการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรม
 อื่นกับวัฒนธรรมของตนเอง กระทั่งเข้ามาอาศัยอยู่ในบ้านป่าดิ่ง ทุกคนในครอบครัวของ
 คุณอาหู่ต่างนับถือศาสนาพุทธ(ผี)มาตลอดเวลา แต่หลังจากย้ายเข้ามาในบ้านป่าดิ่ง กลายเป็น
 ว่าทุกคนเริ่มเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เพราะการเข้ามาของคนอื่นที่มีเชื้อชาวเขาเผ่าลือซอด้วยกัน
 พร้อมทั้งใช้วิธีการแนะนำต่างๆและสิ่งสำคัญ คือ มีพิธีกรรมเกี่ยวกับศาสนาคริสต์สามารถช่วยทำ
 ให้ชาวบ้านกล้าตัดสินนับถือศาสนาคริสต์มากขึ้น เนื่องจากสามารถเห็นความจริงที่จะเกิดขึ้นหาก
 เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์

2. ความต้องการทางวัตถุ

เครื่องใช้ต่างๆภายในบ้านของคุณอาหู่มีเพิ่มขึ้น หลังจากเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์
 เป็นคำบอกเล่าจากคุณอาหู่ เพราะตลอดระยะเวลาที่ย้ายถิ่นที่อยู่ ครอบครัวของคุณอาหู่
 พยายามแสวงหาสิ่งเหล่านี้ ไม่ว่าจะย้ายไปอยู่หมู่บ้านใดก็ตาม ข้าวของเครื่องใช้ก็ไม่เคยมีในบ้าน
 เลย ส่งผลให้มีการย้ายถิ่นฐานหลายครั้งและคุณอาหู่เชื่อมั่นว่า การตัดสินใจมาอยู่บ้านป่าดิ่ง
 รวมถึงการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์เป็นการเลือกที่ถูกต้อง โอกาสต่างๆเริ่มเข้ามาในชีวิตของ
 คุณอาหู่เป็นประจำ และทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความสุขสบายกว่าในยุคที่คุณอาหู่เป็นวัยรุ่น

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

จากเหตุการณ์ที่บิดาของคุณอาหู่เจ็บป่วย ทำให้มิชชันนารีสามารถติดต่อกับครอบครัว
 ของคุณอาหู่ได้บ่อยมากขึ้น และมิชชันนารีอธิบายให้ฟังด้วยว่า การนับถือศาสนาคริสต์ควร
 มีความพร้อมทั้งใจและกายและแนะนำด้วยว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร ขณะนั้นคุณอาหู่ยังคง
 นับถือศาสนาพุทธ(ผี) มีเพียงบิดาคนเดียวเท่านั้นที่นับถือศาสนาคริสต์ ทุกครั้งที่มิชชันนารีมา
 รักษาอาการป่วยของบิดา คุณอาหู่มักนั่งฟังคำสอนของมิชชันนารีเสมอ ในช่วงแรกไม่ได้
 ตั้งใจที่จะมาฟังคำสอนเพียงแต่ต้องการสังเกตวิธีการรักษาอาการป่วยของบิดาว่า มิชชันนารีจะทำ
 อย่างไร เมื่อสังเกตการณ์บ่อยครั้งจึงทำให้เกิดความรู้สึกเชื่อในคำสอนของมิชชันนารี

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

เหตุผลหลักของการเคลื่อนย้ายที่อยู่ มักเกี่ยวข้องกับภาระค้ำหาที่ดินทำกินทั้งนั้น ขณะเดียวกันคุณอาหู่เคยได้ยินว่า ศาสนาคริสต์จะให้ความช่วยเหลือแก่ชาวคริสเตียนที่ค่อนข้างยากจนให้มีอาหาร ที่อยู่ที่ดีกว่าเดิม โดยชาวคริสเตียนสามารถยื่นเรื่องเพื่อขอเงินทุนมาซื้อหมูไว้เป็นอาหารก็ได้ หรือสิ่งต่างๆที่มีประโยชน์ต่อสมาชิกอย่างแท้จริง คุณอาหู่เน้นด้วยว่าจากคำกล่าวของมิชชันนารีเน้นว่าหากเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ จะได้เงินช่วยเหลืออย่างแน่นอนอน ทำให้คุณอาหู่เกิดความสนใจต่อศาสนาคริสต์

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

สำหรับคุณอาหู่ไม่เคยได้รับโอกาสทางการศึกษาตั้งแต่เยาว์วัย จนถึงวันที่มิชชันนารีอธิบายให้คุณอาหู่ฟังว่า การศึกษาพระคัมภีร์นั้นไม่จำเป็นต้องจบการศึกษาในระดับสูง ขอเพียงให้มีความพยายามและสนใจศึกษาคำสอนจากอาจารย์สอนศาสนาก็สามารถประสบความสำเร็จได้ คุณอาหู่มีผู้มาจุดประกายทางการศึกษา คือ อาจารย์สอนศาสนา ท้ายที่สุดคุณอาหู่ก็สามารถจบหลักสูตรทางด้านศาสนาคริสต์ ได้เป็นอาจารย์สอนศาสนาในหมู่บ้านป่าดิ่งด้วย

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

แม้ว่าในช่วงแรกก่อนที่จะตัดสินใจเข้าศึกษาพระคัมภีร์จะยังไม่เคยคิดว่า ตนเองจะได้เป็นผู้ช่วยผู้นำก็ตาม อย่างน้อยที่สุดก็เคยหวังว่าตนเองจะได้เป็นผู้ที่มีความสามารถคนหนึ่งของบ้านป่าดิ่ง รวมถึงจะมีโอกาสได้พบปะกับผู้ที่อยู่หมู่บ้านอื่น ซึ่งอาจจะช่วยทำให้คุณอาหู่เกิดความคิดแปลกใหม่และสามารถพัฒนาชีวิตได้ มีความกล้ามากกว่าเพื่อนบ้านบางคนที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาพระคัมภีร์ เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยสร้างประสบการณ์ชีวิตให้เพิ่มมากขึ้น และด้วยความกล้าแสดงความคิดเห็นให้ชุมชนได้รับทราบ

คุณอาหู่จึงเคยดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้นำ ภายหลังจากได้เป็นอาจารย์สอนศาสนาแล้ว ซึ่งนับว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถเหนือกว่าชาวบ้านคนอื่นในหมู่บ้านป่าดิ่ง ทำให้ฐานะทางสังคมของคุณอาหู่สูงกว่าชาวบ้านคนอื่นอีกหลายคน และยังเป็นทีเกรงใจของชาวบ้านด้วย เพราะคุณอาหู่ค่อนข้างมีพฤติกรรมที่ดีไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับคนอื่น สามารถสอนพระคัมภีร์ให้ชาวบ้านที่อ่านหนังสือไม่เป็นได้เข้าใจ นอกจากนี้ข้าราชการมักจะเข้ามาสอบถามข้อมูลภายในหมู่บ้านกับคุณอาหู่ ส่งผลให้คุณอาหู่มีโอกาสที่จะเข้าใจสังคมภายนอกและรู้จักคนนอกหมู่บ้านมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้านให้เป็นผู้ช่วยผู้นำเป็นระยะเวลาหลายปีด้วย

7. ความคาดหวังในอาชีพ

ตั้งแต่ย้ายเข้ามาอยู่บ้านป่าดิ่ง รายได้หลักของครอบครัวคุณอาหู่ คือ การขายข้าวโพด นอกจากอาชีพนี้แล้ว ในอดีตคุณอาหู่ก็ยังเป็นอาจารย์สอนศาสนาได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือน ปัจจุบันไม่ได้ค่าตอบแทน เพราะไม่สามารถย้ายไปประจำโบสถ์อื่นได้ เนื่องจากคุณอาหู่มีครอบครัวและไม่ต้องการเดินทางไปอยู่หมู่บ้านอื่น ส่งผลให้คุณอาหู่คาดหวังในบุตรของคุณอาหู่ด้วยว่าน่าจะศึกษาศาสนาคริสต์ เพื่อจะได้เป็นอาจารย์สอนศาสนา และไม่ต้องประกอบอาชีพทำงานในไร่อย่างเช่นคุณอาหู่

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18 คุณอาयी (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณอาयीเป็นผู้ชายรูปร่างคุณอาเลผะ สูง 169 เซนติเมตร เกี้ยวหมากเป็นประจำ ผิวคล้ำ ไม่ค่อยยิ้มแย้ม พูดภาษาไทยได้เล็กน้อย ปัจจุบันอายุ 48 ปี

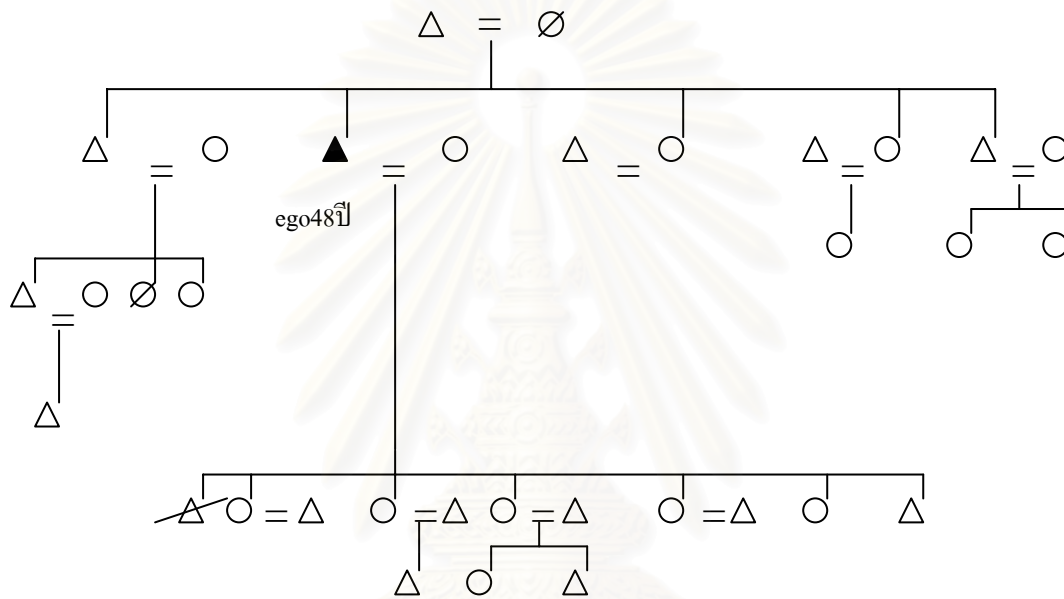
ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อยืดสีหม่นและกางเกงประจำเผ่าลีเจียวหรือลีฟ้า

การย้ายถิ่น คุณอาयी(นามสมมุติ) เดิมอาศัยเชียงดาว เมื่อแต่งงานเมื่ออายุ 20 ปีกับผู้หญิงชาวลีซอบ้านป่าดิ่ง จึงย้ายมาสร้างครอบครัวของตนเองที่บ้านป่าดิ่ง มีบุตรทั้งหมด 7 คน(ปัจจุบันบุตรที่อาศัยอยู่กับคุณอาयीมีเพียงคนเดียว เป็นบุตรชายอายุ 13 ปี) บุตรชายคนแรกเสียชีวิตแล้ว บุตรสาวทั้ง 5 คนต่างมีครอบครัวไปแล้ว 4 คน เหลืออีกคนกำลังฝึกงานที่ศูนย์อบรมพัฒนาสุขภาพชีวิตชุมชน ไม่ค่อยได้กลับมาพักที่บ้านเท่าไรนัก

ครอบครัวและเครือญาติ จากการย้ายถิ่นมาอยู่บ้านป่าดิ่งในช่วงนั้น แม้ว่าคุณอาयीจะเป็นพี่ชายคนที่สองเมื่อแต่งงานก็สามารถย้ายออกจากบ้านเฉพาะภรรยาและคุณอาयीเท่านั้น (พี่ชายคนแรกย้ายไปอยู่บ้านป่าดิ่งพร้อมกับภรรยาหลังแต่งงาน) เพราะมีน้องสาวอีก 2 คนกับน้องชาย 1 คนยังไม่แต่งงานจึงมีผู้ดูแลบิดามารดา กระทั่งบุตรคนที่ 5 ของคุณอาयीเกิด มารดาของคุณอาयीก็เสียชีวิต น้องอีก 3 คน ต่างทยอยกันแต่งงาน และแยกย้ายกันออกจากแม่สรวายไปสร้างครอบครัวของตนเอง ขณะที่พี่ชายคนแรกมีบุตรชาย 1 คนบุตรสาว 2 คน (เสียชีวิต 1 คนเมื่ออายุ 7 ปี) ซึ่งบุตรชายคนโตแต่งงานมีครอบครัว(บุตรชาย 1 คน)

น้องสาวคนแรกแต่งงานเมื่ออายุ 22 ปี ย้ายไปอยู่กับสามีที่กรุงเทพฯ ไม่กลับมาหาใครอีกเลยจึงไม่ทราบว่าจะมีชีวิตอยู่หรือไม่ น้องสาวอีกคนแต่งงานกับชาวลีซอบ้านป่าดิ่งจึงย้ายมาอยู่กับสามีที่บ้านป่าดิ่ง ปัจจุบันมีบุตรสาวอายุ 5 ปี

น้องชายของคุณอายุก็ได้มาแต่งงานกับชาวลีซอ เห็นว่าทุกคนย้ายมาอยู่บ้านป่าดิ่ง น้องชายจึงพาบิดามารดาอาศัยอยู่ด้วยกันที่บ้านป่าดิ่ง ปัจจุบันน้องชายมีบุตร 2 คน เป็นผู้หญิงทั้งหมด อายุ 5 ปีและ 3 ปี

การปกครอง ผู้นำมี 2 รูปแบบ คือ ผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนา ตำแหน่งนี้มีเพียงคนเดียวที่ดำรงตำแหน่งทั้งสองนี้ ซึ่งล้วนเป็นความพอใจในการตัดสินใจเลือกผู้นำของชาวบ้านทุกคนในบ้านป่าดิ่ง ไม่มีใครคนใดคนหนึ่งเลือกเพียงคนเดียว

จากที่สังเกตเห็นผู้นำคนนี้ ถ้าเป็นด้านชุมชนมักจะเรียกประชุมเฉพาะกรณีพิเศษเท่านั้น เช่น ผู้ใหญ่บ้านของบ้านโป่งเทวินัดอบรมเรื่องยาเสพติด ผู้นำชุมชนจะไปที่บ้านของผู้ช่วยผู้นำให้ประกาศข่าวเพื่อชาวบ้านจะได้รับทราบและให้ความร่วมมือ นิยมประกาศช่วง 18.00 น. เป็นช่วงเวลาที่ชาวบ้านกลับมาจากรั้ว

ถ้าเกี่ยวกับศาสนาผู้นำจะเข้าโบสถ์ทุกครั้ง เพื่อเป็นตัวอย่างของชาวบ้านและเยาวชนในหมู่บ้าน หน้าที่หลักแท้จริง คือ สร้างความศรัทธาในพระเจ้าให้เกิดขึ้นในใจของชาวบ้านในแต่ละอาทิตย์จะกล่าวเกี่ยวกับสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้น บางครั้งก็นำเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นกับผู้นำหรือ

คนรู้จักมาเล่าเพื่อเป็นการเตือนให้ชาวบ้านระมัดระวัง รวมถึงจะได้รู้จักวิธีการแก้ไขหรือหลีกเลี่ยงได้อย่างถูกต้อง

อาชีพ แรงงานสำคัญของครอบครัวค่อยๆหายไปทีละคน ยังไม่แน่ใจว่าปีต่อไปจะปลูกข้าวและข้าวโพดได้จำนวนมากเท่ากับปีที่ผ่านมาหรือไม่ เพราะบุตรสาวอีกคนเพิ่งจะแต่งงานไปอยู่กับสามี โอกาสจะช่วยนั้นคงไม่เต็มเหมือนเดิม หากต้องขอแรงจากเพื่อนบ้านคงได้ไม่กี่ครั้ง ถ้าขอแรงครั้งที่สองต้องให้ค่าแรง และทางบ้านก็ไม่มีเงินทุนมากพอที่จะจ้างหลายคน

กล่าวถึงปีนี้ข้าวโพดขายได้ 15,000 บาท เหลือจากการหักค่าใช้จ่ายมีเงินเหลือไว้เพียง 7,000 บาท ส่วนข้าวสารนั้นเก็บได้ 45 กระสอบ(เพียงพอสำหรับครอบครัวในหนึ่งปี) รายได้ส่วนอื่นคาดว่าในอนาคตจะได้จากบุตรสาว ซึ่งกำลังจะเป็นอาจารย์สอนศาสนา เมื่อมีรายได้ประจำจะช่วยเหลือครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ได้ดีขึ้นกว่าเดิม อาจจะมีจักรยานยนต์เหมือนกับชาวบ้านคนอื่น ประโยชน์หลัก คือ สามารถเดินทางไปไหนก็ได้รวดเร็ว ทำให้ช่วงเวลาการทำงานมีมากขึ้นกว่าการที่จะต้องเดินทางไปไหนด้วยเท้า

ค่าใช้จ่ายก็ยังคงมีเข้ามาเรื่อยๆไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์ เสื้อผ้าในวันขึ้นปีใหม่ อาหารในแต่ละวัน ค่าไฟฟ้ารายเดือน ส่วนใหญ่หากต้องกู้ยืมเงินเฉพาะการลงทุนปลูกข้าวโพด แม้ว่าจะมีเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด สิ่งจำเป็นในการเจริญเติบโตของข้าวโพด คือ การกำจัดศัตรูพืช รวมไปถึงปุ๋ยซึ่งเป็นอาหารของข้าวโพดด้วย

การศึกษา คุณอายุไม่มีการศึกษารวมไปถึงภรรยาด้วย บุตรบางคนในจำนวน 7 คนของคุณอายุมีการศึกษา คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง เพราะโรงเรียนบ้านป่าดิ่งเพิ่งก่อตั้งเมื่อประมาณ 10 กว่าปี ตรงกับช่วงอายุของบุตรคนที่ 5 สามารถเข้าเรียนได้ หลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปศึกษาต่อจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโป่งเทวี บุตรคนนี้เก่งภาษาอังกฤษและนับได้ว่าเรียนหนังสือเก่งที่สุดในบรรดาบุตรที่ได้เรียนหนังสือ เมื่อจบจากโรงเรียนบ้านโป่งเทวี ศึกษาต่อด้านศาสนาคริสต์ด้วยตนเอง มิได้เข้าเรียนอย่างเป็นทางการ เพราะต้องช่วยงานในไร่

บุตรคนที่ 6 เมื่อจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง ไม่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาแต่สนใจศึกษาด้านศาสนาคริสต์ จึงสมัครเรียนที่ศูนย์อบรมพัฒนาสุขภาพชีวิตชุมชน ค่าใช้จ่ายต่อเทอมประมาณ 1,200 บาท(เทอมละ 3 เดือน) พร้อมทั้งพักและอาหาร ใช้เวลาเรียนทั้งหมด 3 ปี ต้องฝึกงานกับทางศูนย์ฯ (มีเงินเดือนสำหรับการฝึกงานให้ 1,000 บาทไม่ว่าจะได้ฝึกงานไกลเท่าไรก็จะได้งบประมาณนี้) สามารถผ่านงานก็ถูกส่งตัวให้เป็นอาจารย์สอนศาสนาตาม

หมู่บ้านต่างๆ บางครั้งอาจจะมีชาวบ้านจากหมู่บ้านอื่นมาติดต่อกันที่ศูนย์สามารถระบุได้ว่าต้องการ
อาจารย์สอนศาสนาคนไหนไปประจำที่หมู่บ้านของคุณ

หวังก็แค่เพียงบุตรชายคนเล็กให้มีความขยันหมั่นเพียรเหมือนพี่สาว ที่เป็นห่วงเพราะที่
ทุกคนล้วนเป็นผู้หญิง คุณอายุไม่เข้าใจระบบการศึกษาจึงไม่สามารถแนะนำให้กับบุตรได้ ไม่
แน่ใจว่าบุตรคนเล็กจะดำเนินตามพี่สาวหรือไม่(เรียนศาสนาคริสต์) แต่ก็เห็นเข้าร่วมกิจกรรมทาง
โบสถ์ในช่วงที่โรงเรียนปิดเทอม หวังว่าบุตรคนจะเลือกทางเดินที่ดีเหมือนพี่สาว

ศาสนาและความเชื่อ อิทธิพลของการเปลี่ยนศาสนาในช่วงแรกน่าจะเป็นเพราะบุตร
คนที่เพิ่งแต่งงานไป เนื่องด้วยบุตรสาวเป็นผู้ที่มีการศึกษามากที่สุดในขณะนั้น หลังจากมี
โอกาสศึกษาเกี่ยวกับพระคัมภีร์ในขณะที่เรียนอยู่โรงเรียนบ้านโป่งเทวี เมื่อจบการศึกษาแล้วจึง
แนะนำให้คุณอายุและทุกคนในครอบครัวเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ยกเหตุผลต่างๆที่เป็น
ข้อดีของการนับถือศาสนาคริสต์ เช่น แม้ว่าปัจจุบันร่างกายจะแข็งแรงแต่ถ้ายังนับถือศาสนา
พุทธ(ผี) ร่างกายอาจเจ็บป่วยโดยไม่ทราบสาเหตุเหมือนเพื่อนบ้านหลายคนที่เปลี่ยนมานับถือ
ศาสนาคริสต์ เพราะต้องการให้พระเจ้าขับไล่ผีร้ายให้ออกไปจากชีวิต

หลังจากที่บุตรแนะนำก็ลองคิดทบทวนและปรึกษากับภรรยาว่าควรเปลี่ยนหรือไม่
บ่อยครั้งพบว่ามิชชันนารีเข้ามาโบสถ์และอธิษฐานพร้อมกับอาจารย์สอนศาสนา เคยเข้าไปในโบสถ์
ว่าชาวบ้านทำอะไรบ้างเมื่อเข้าโบสถ์ เท่าที่เห็นในตอนนั้น ส่วนใหญ่จะร้องเพลงเกี่ยวกับพระ
เจ้า และอาจารย์สอนศาสนาจะสอนสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวเรา ด้วยเหตุผลหลายประการจึง
ตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์

ครั้งแรกได้ตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์บอกให้บุตรสาวทราบก่อนว่าจะเปลี่ยน
ซึ่งบุตรแนะนำให้ไปพบอาจารย์สอนศาสนาว่าควรปฏิบัติตัวอย่างไร ความเชื่อในคราวแรกไม่มี
เลยแต่ที่ตัดสินใจเปลี่ยนส่วนหนึ่งกลัวว่าจะเจ็บป่วยแบบเพื่อนบ้านหลายคน เท่าที่สังเกตอาการ
แต่ละคนที่ป่วยมีอาการเชิงซึม ใช้เวลานานนับเดือนกว่าจะรักษาให้อาการดีขึ้น มีความเชื่อใน
เรื่องของผีร้ายมากกว่าพระเจ้า

ความเชื่อในพระเจ้าเริ่มมีขึ้นในความคิด เมื่อเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ได้เกือบปี
ผลผลิตในไร่ไม่ค่อยดี จึงทดลองอธิษฐานกับพระเจ้าให้ปีนั้นมีผลผลิตที่สมบูรณ์เต็มที่ไม่มีส่วน
ใดต้องเสียหาย ผลปรากฏว่าในปีนั้นสามารถนำผลผลิตไปขายได้เงินถึง 25,000 บาท ซึ่งไม่เคย
มีปรากฏการณ์เช่นนี้มาก่อน ตั้งแต่นั้นจึงเชื่อว่าพระเจ้ามีอยู่จริง สำหรับการเข้าโบสถ์ในแต่ละ
ครั้งเริ่มตั้งใจฟังคำสอนจากอาจารย์สอนศาสนาจะได้นำสิ่งเหล่านั้นไปปฏิบัติได้ถูกต้อง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

หลายปีที่ผ่านมาคุณอาอีเข้ามาอาศัยอยู่บ้านป่าตึงเห็นสิ่งแวดล้อมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนบ้านหรือกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน บางสิ่งค่อนข้างโดดเด่น คือ การเข้าโบสถ์ของชาวคริสเตียน มีการรวมตัวกันเป็นประจำทุกอาทิตย์ ภายในหนึ่งอาทิตย์ต้องร่วมกันร้องเพลง ฟังคำสอนจากอาจารย์สอนศาสนา บังเอิญว่าคุณอาอีสร้างบ้านเรือนอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับโบสถ์ของหมู่บ้านจึงเห็นความเป็นไปภายในโบสถ์ค่อนข้างชัดเจน สร้างความสามัคคีและพลังให้กับชาวบ้านพอควร บางครั้งก็อยากจะทดลองเข้าร่วม แต่รู้สึกขาดความมั่นใจ เนื่องจากช่วงนั้นยังนับถือศาสนาพุทธ(ผี)

2. ความต้องการทางวัตถุ

ข้าวของเครื่องใช้แต่ละชิ้นภายในบ้าน ล้วนมาจากน้ำพักน้ำแรงของสมาชิกทุกคนในบ้าน ต้องใช้การอดออมเก็บเล็กผสมน้อยจากการขายข้าวโพดในแต่ละปี บางครั้งก็ทราบจากเพื่อนบ้านว่าถ้ามานับถือศาสนาคริสต์จะได้เงินช่วยเหลือ คิดว่าความสามารถของตนในการประกอบอาชีพก็น่าจะเพียงพอ ไม่จำเป็นต้องรับเงินช่วยเหลือจากศาสนาอื่น สมัยนั้นคุณอาอียังนับถือศาสนาพุทธ(ผี)

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

บุตรที่นับถือศาสนาคริสต์แนะนำให้คุณอาอีเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ โดยบุตรบอกถึงข้อดีของการนับถือศาสนาคริสต์ว่า บางปีที่ผลผลิตในไร่ไม่ดีนั้น สามารถขอพรจากพระเจ้าได้ พร้อมทั้งยกตัวอย่างเพื่อนบ้านที่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ด้วยว่า ผลผลิตภายในไร่ดีขึ้นมาก ไม่มีใครเจ็บป่วยบ่อยเหมือนกับช่วงที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) สามารถทำงานได้ไม่ต้องเสียเงินรักษาอาการป่วย เนื่องจากบุตรที่แนะนำคนนี้สนใจศึกษาทางด้านศาสนาคริสต์หลายปี จบหลักสูตรของทางศูนย์อบรมพัฒนาสุขภาพชีวิตชุมชน แต่ก็ใช้ระยะเวลาในการตัดสินใจยาวนานพอควร

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

ดังที่กล่าวมาแล้วอาชีพที่ทำให้ครอบครัวของคุณอาอีอยู่รอดได้จนถึงปัจจุบัน คือ การปลูกข้าวโพด รายได้เสริมของครอบครัวเป็นงานรับจ้างคนพื้นเมือง บางครั้งเพื่อนบ้านก็ว่าจ้างให้ทำงานในไร่ บุตรที่แต่งงานไปแล้วบางครั้งก็นำเงินมาให้จึงไม่มีความจำเป็นต้องหารายได้อะไรเพิ่มเติมอีก

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

แม้คุณอาอีจะไม่มีการศึกษา แต่บุตรทุกคนของคุณอาอีมีการศึกษาและคุณอาอีก็ไม่คัดค้านการศึกษาของบุตร เนื่องจากบุตรเรียนต่อทางด้านศาสนาคริสต์ ในขณะที่คุณอาอียังคงนับถือศาสนาพุทธ(ตี) ส่วนตัวของคุณอาอีไม่ต้องการศึกษาหาความรู้ใดๆอีกแล้ว ขอเพียงให้มีพละกำลังในการทำงานเพื่อไม่ให้อดตายเท่านั้นที่ต้องการ

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

ความเรียบง่ายของชีวิตเป็นสิ่งที่คุณอาอีปรารถนามากที่สุด ไม่จำเป็นต้องรู้จักผู้คนมากมาย ขอเพียงให้ครอบครัวอยู่อย่างมีความสุขไม่อดอยาก มีอาชีพงานการทำไม่ทำให้ใครเดือดร้อนก็พอแล้ว สำหรับคุณอาอีการที่จะไปทำความรู้จักกับคนอื่น โดยเฉพาะถ้าเป็นคนพื้นเมืองนั้นไม่มีทางเป็นไปได้ เพราะคุณอาอีคิดเสมอว่าตนเองเป็นเพียงชาวเขาความรู้จะไรก็ไม่รู้ จึงไม่เคยมีความคิดที่จะเลื่อนฐานะทางสังคมเลย

7. ความคาดหวังในอาชีพ

ในแต่ละปีรายได้ที่เข้านั้น เป็นการขายข้าวโพดให้กับพ่อค้าพื้นเมือง บางปีอาจจะได้ขายชิง เพราะชิงมักเป็นเชื้รธาและไม่สามารถป้องกันได้ จึงไม่ค่อยนิยมปลูกชิงเท่าที่ควร จะลงทุนปลูกชิงก็ต่อเมื่อบางปีมีผลกำไรจากการขายข้าวโพดเท่านั้น หากเป็นอาชีพอื่นที่มีใช้การเกษตรคงไม่ทำอย่างแน่นอน เนื่องจากไม่มีความชำนาญและไม่มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันมีความต้องการให้ทางราชการมาแนะนำ อาชีพที่ยั่งยืนให้กับชาวบ้านป่าดงดิบ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเห็นจากเพื่อนบ้านในหมู่บ้านอื่น ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของทางราชการอย่างจริงจัง

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19 คุณอาเลพะ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณอาเลพะเป็นผู้ชายวัยกลางคน รูปร่างสูงยาว มีพุงเล็กน้อย พูดช้า ชอบเที่ยวหมาก รูปร่างยาวรี ทำทางการเดินหลังอเล็กน้อย ผมหงอก ปัจจุบันอายุ 53 ปี

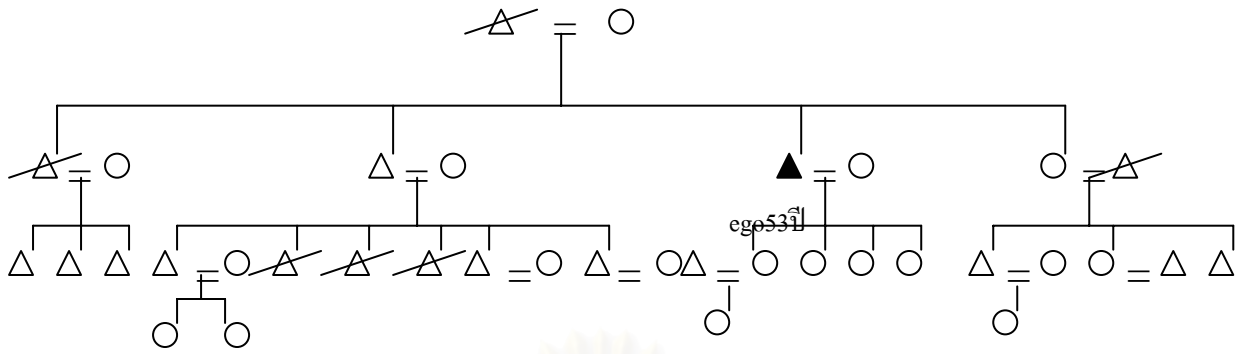
ลักษณะการแต่งกาย นิยมสวมเสื้อเชิ้ตลายสก๊อต ติดกระดุมแขนเสื้อทุกครั้ง หากต้องออกไปทำงานในไร่ บางครั้งสวมเสื้อยืดไว้ข้างในอีกชั้น

การย้ายถิ่น คุณอาเลอะย้ายมาจากอำเภอเชียงดาว เพราะพื้นที่ดินทำกินแห้งแล้งอย่างมาก ปลูกอะไรก็ไม่ขึ้น รวมทั้งประชากรอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่น มีชาวบ้านบางคนย้ายมาอยู่ที่บ้านป่าดิ่งได้ไม่นานก็มาชักชวนให้ครอบครัวของคุณอาเลอะ (บิดามารดาและพี่น้องของคุณอาเลอะ) ย้ายไปอยู่ที่บ้านป่าดิ่ง เห็นว่ายังไม่มีผู้คนหนาแน่นเท่ากับหมู่บ้านเดิม คุณอาเลอะจึงเดินทางมาบ้านป่าดิ่งพร้อมกับครอบครัว (ปัจจุบันพ่อเสียชีวิตแล้ว) ก่อนจะเข้ามาปลูกบ้านที่ป่าดิ่งนี้ขออนุญาตผู้ที่เข้ามาอยู่ก่อน และได้รับอนุญาตให้ปลูกบ้านที่ไหนก็ได้ตามความต้องการ หลังจากที่ตั้งงานแล้วคุณอาเลอะแยกออกจากครอบครัว เพื่อมาสร้างครอบครัวของตนเอง

ครอบครัวและเครือญาติ ญาติพี่น้องส่วนใหญ่ยังคงอาศัยอยู่ที่บ้านป่าดิ่ง เนื่องจากพี่ชายคนที่ 1 ของคุณอาเลอะเสียชีวิตแล้ว ภรรยาของพี่ชายอยู่กับบุตรที่หมู่บ้านอื่น ตั้งแต่พี่ชายคนแรกเสียชีวิตก็ไม่เคยพบกับภรรยาและบุตรของพี่ชายอีกเลย พี่ชายมีบุตรเพียง 3 คน ผู้ชายทั้งหมดแต่ไม่มีใครมีการศึกษา

ปัจจุบันพี่ชายคนที่ 2 ของคุณอาเลอะ(แต่งงานเมื่ออายุ 21 ปี) มีบุตรทั้งหมด 6 คน (เป็นผู้ชายทั้งหมด) เสียชีวิตไปแล้ว 3 คน บุตรชายที่ยังมีชีวิตอยู่อีก 2 คน ย้ายไปอยู่เชียงดาวกับครอบครัวของเขา ในบางปีก็พาครอบครัวกลับมาเยี่ยมพี่ชายของคุณอาเลอะ พี่ชายของคุณอาเลอะกับภรรยาของเขายู่กับครอบครัวของบุตรชายคนโต (มีบุตรสาว 2 คน) ซึ่งทุกคนยังคงนับถือศาสนาพุทธ(ผี) หากปีไหนบุตรชายที่ย้ายไปหมู่บ้านไม่ค่อยมีเวลากลับมาเยี่ยม ก็จะชวนให้ไปเที่ยวบ้านของพวกเขามากกว่า แต่แต่ละคนมีการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง

น้องสาวของคุณอาเลอะสูญเสียชีวิตไปได้ 5 ปี เพราะฉะนั้นเธอจึงอาศัยอยู่กับครอบครัวของบุตรชายคนโต(มีบุตรแล้ว 1 คน) คล้ายกับพี่ชายที่อาศัยอยู่กับครอบครัวของบุตร ขณะเดียวกันน้องสาวของคุณอาเลอะยังต้องเลี้ยงบุตรชายคนเล็กของเธอด้วย ซึ่งอายุระหว่างบุตรชายคนโตและคนเล็กห่างกันถึง 16 ปี การที่เธออาศัยอยู่กับครอบครัวของบุตรชายมิได้หมายความว่าบุตรชายจะต้องเป็นฝ่ายเลี้ยงดูเธอ มีการแบ่งสัดส่วนเรื่องที่ทำกินเรียบร้อยไม่เกี่ยวข้องกัน คือ น้องสาวของคุณอาเลอะนั้นมีที่ดินทำกินในส่วนของเธอ โดยไม่ต้องแบ่งผลประโยชน์ร่วมกับบุตรชาย เนื่องจากแบ่งที่ดินทำกินให้บุตรชายในช่วงที่แต่งงาน ถือเป็นสินสอดสำหรับครอบครัวของบุตรชายให้สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้ ขณะเดียวกันบุตรคนที่ 2 และ 3 ของเธอที่แต่งงานแล้วนั้นก็กลับมาเยี่ยมเยียนและช่วยทำงานในไร่ด้วยของเธอทุกปี

การปกครอง เมื่อครั้งที่เข้ามาอาศัยในบ้านป่าตั้งระยะแรกก็ยังไม่มีการเป็นผู้นำ เพราะยังไม่มีประชากรเป็นจำนวนมาก หลังจากเข้ามาอยู่ได้ประมาณ 2 ปี พอจะจำได้ว่า มีบ้านเกิดขึ้นอีกประมาณ 10 หลังคาเรือน พร้อมกันนั้นเจ้าหน้าที่ทางอำเภอเข้ามาสำรวจจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่บ้านป่าตั้ง มีการนัดประชุมชาวบ้านให้มารวมตัวกันเพื่อปรึกษาหาผู้นำของบ้านป่าตั้ง ในช่วงนั้นชาวบ้านที่อาศัยในบ้านป่าตั้ง ส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าลีซอแต่ละคนก็ยังไม่เข้าใจภาษาพื้นเมืองเท่าไรนัก

โชคดีที่ว่าภายในหมู่บ้านมีชาวบ้านคนหนึ่ง เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงซึ่งเข้ามาอาศัยในบ้านป่าตั้งตั้งแต่เริ่มมีคนอพยพเข้ามาในช่วงแรกๆ ย่อมต้องเข้าใจปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน และมีความสามารถในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เพื่อเสนอสิ่งที่ปัญหาในหมู่บ้านให้กับทางราชการ ได้รับทราบ ผู้นำในระยะแรกนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติต่างๆ ซึ่งชาวเขาเผ่าลีซอในเวลานั้นไม่มี คือ เข้าใจภาษาพื้นเมืองเป็นอย่างดี พร้อมกันนั้นยังเป็นคนเดียวของบ้านป่าตั้งที่มีการศึกษาและมีพวกพ้อง ชาวบ้านจึงลงความเห็นให้สมาชิกในหมู่บ้านคนนั้น เป็นผู้นำของบ้านป่าตั้ง

จากนั้นผู้นำบ้านป่าตั้งที่เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงก็เข้ามาพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน มีการเชิญชวนให้ชาวบ้านเข้าร่วมประชุมด้วยกันเพื่อจะได้ช่วยกันพัฒนาหมู่บ้าน ชาวบ้านบางส่วนช่วยเหลืองานส่วนใหญ่จะพูดภาษาพื้นเมืองพอรู้เรื่อง มีการกำหนดระเบียบของหมู่บ้านด้วยว่า ประเพณีต่างๆในหมู่บ้านที่จัดขึ้นไม่ว่าจะเป็น วันขึ้นปีใหม่ งานแต่งงาน งานศพ ชาวบ้านทุกคนจะต้องช่วยเหลือกัน สิ่งสำคัญเมื่อมีการเลี้ยงฉลองสามารถเข้าร่วมสนุกได้เต็มที่แต่ต้องไม่ก่อเหตุวิวาทกันขึ้น มิฉะนั้นคู่กรณีจะต้องเสียค่าปรับคนละ 500 บาทไม่ว่าจะฝ่ายถูกหรือผิด เพราะทั้งคู่สร้างความสะดวกให้กับชาวบ้านคนอื่นๆ (ในสมัยนั้นยังไม่มีการห้ามอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการผลิตเหล้ากันเอง ทำให้เกิดการมีเมมาได้ง่าย) ระเบียบในข้อนี้ทุกคนก็เห็นดีด้วย และช่วยทำให้การเลี้ยงฉลองต่างๆมีความสุขสนุกสนานมากขึ้น

ปัจจุบันระเบียบข้อบังคับเช่นนั้นในหมู่บ้านไม่มีแล้ว หลังจากที่เปลี่ยนผู้นำคนใหม่เป็น ชาวเขาเผ่าลีซอ ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ภายในหมู่บ้านได้อย่างเคร่งครัดดังเช่นในอดีต เนื่องจากว่าผู้นำคนปัจจุบันเป็นญาติพี่น้องกับชาวบ้าน หากจะขอความร่วมมือหรือห้ามมิให้ กระทำการใดๆที่ขัดต่อความพึงพอใจของญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้าน จึงถูกปฏิเสธที่จะให้ความ ร่วมมือเท่าที่ควร

อาชีพ การประกอบอาชีพของคุณอาละอะก็เหมือนกับชาวบ้านคนอื่น คือ ปลูก ข้าวโพด ในทุกปีจะมีรายได้จากการขายข้าวโพด หากปีไหนเก็บเกี่ยวข้าวโพดได้เร็วพอมีเวลา เหลือจะไปรับจ้างกับคนพื้นเมือง ทุกปีมีคนพื้นเมืองเข้ามาติดต่อในหมู่บ้านหากคนไปเกี่ยวข้าว วันไหนที่ไปรับจ้างทั้งสามภรรยาจะให้บุตรช่วยดูแลน่องอยู่บ้าน ได้ค่าจ้างคนละ 100 บาท บางปีไม่มีเวลาไปรับจ้าง เพราะใช้มือคั้น(การขอแรงคนอื่นมาช่วยเก็บเกี่ยวผลผลิต ไม่ว่าจะ เป็น ปลูกข้าว ข้าวโพด หรือ เก็บผลผลิตที่สมบูรณ์เต็มที่ เมื่อเราไปขอให้เขามาช่วยก็ต้องเลี้ยงอาหาร แทนการจ่ายเงิน ถึงคราวที่เขาขอให้ไปช่วยเราก็ต้องไปเพื่อเป็นการตอบแทนซึ่งกันและกัน) ญาติหรือเพื่อนบ้าน

คุณอาละอะกู้เงินจากสหกรณ์เมื่อรวมกับดอกเบี้ยแล้วเป็นจำนวนเงิน 30,000 กว่าบาท นำมาลงทุนทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ แต่ผลที่ได้ขาดทุน ปีหนึ่งที่กู้เงินมาลงทุนปลูกจึงคิด ว่าจะได้ราคาดีแต่กลับกลายเป็นราคาตก ไม่เพียงเท่านั้นบางปีจึงเป็น โรคราทั้งหมดขาดทุนไม่ สามารถนำผลผลิตเหล่านั้นไปขายได้แม้แต่ชิ้นเดียว จึงทำให้ทุกวันนี้เป็นหนี้สินกับทางสหกรณ์ คุณอาละอะพยายามที่จะหาเงินจ่ายสหกรณ์ทุกๆปี จำนวนเงินที่หามาได้ยังไม่เพียงพอต่อดอกเบี้ย ในแต่ละปีที่เพิ่มขึ้น รายได้ในแต่ละปีที่ถูกพ่อค้าหักต้นทุนที่กู้มาลงทุนก่อน โดยเสียดอกเบี้ย ร้อยละ 5 บาทต่อเดือนมีเงินเหลือประมาณ 20,000 กว่าบาท ซึ่งต้องหักค่าแรงที่จ้างคนอื่นมาช่วย ในไร่อีกประมาณ 2,000-3,000 บาท

ค่าใช้จ่ายแต่ละเดือนนั้นมีเรื่องของค่าไฟ เดือนละ 25-30 บาท เครื่องใช้ไฟฟ้ามีโทรทัศน์ วิทยุ บางครั้งซื้ออาหารจากพ่อค้าที่ขับรถมาขายของเป็นประจำในทุกเช้า เช่นซื้อ ผักหรืออาหาร สำเร็จรูปต่างๆ ส่วนค่าน้ำไม่ต้องเสียเพราะใช้น้ำประปาภูเขา ถ้าจะต้องมีค่าใช้จ่ายในกรณีที่ ท่อน้ำแตกและสร้างห้องน้ำโดยใช้งบประมาณ 1,000 บาท

การศึกษา โดยส่วนใหญ่ด้วยสภาพทางการเงินในอดีตของชาวเขาเผ่าลีซอนั้น ไม่ได้พอ คุณอาละอะจึงไม่ได้เรียนหนังสือ แม้ว่าจะพูดภาษาไทยได้แต่ก็เข้าใจในประโยคง่ายๆ เท่านั้นไม่สามารถเขียนหรืออ่านได้ สาเหตุเพราะต้องติดต่อซื้อขายข้าวโพดกับคนพื้นเมืองเป็น

ประจำ ส่วนบุตรทุกคนที่เพิ่งเข้ามาอยู่ใหม่พร้อมกับภรรยาใหม่ได้รับการศึกษาที่โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง (บุตรคนแรกจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่สองกำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนคนที่สามกำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5)

คุณอาและยังไม่ทราบว่าจะส่งบุตรไปเรียนต่อที่ไหน เพราะไม่มีประสบการณ์ทางด้านนี้ แต่ทว่าบุตรน่าจะพอทราบว่า หากเรียนจบที่โรงเรียนบ้านป่าดิ่งแล้วจะไปเรียนที่ไหนต่อ อาจจะไปเรียนต่อทางศาสนาก็ได้เห็นว่าบุตรจะเข้าโบสถ์เป็นประจำเพื่อร่วมทำกิจกรรม อย่างในช่วงปิดเทอมบุตรมาขออนุญาตไปกับเพื่อนและอาจารย์สอนศาสนาที่ประจำโบสถ์เพื่อเผยแพร่ศาสนาให้กับชาวเขาเผ่าลีซอหมู่บ้านอื่นด้วย

ความหวังเกี่ยวกับอนาคตของบุตรต้องการให้มีการศึกษาจะได้หาเลี้ยงชีพด้วยตนเองได้ ถ้ามีเงินทุนเพียงพอจะส่งให้บุตรไปเรียนที่จังหวัดเชียงใหม่ เห็นว่าจบแล้วมีงานให้ทำและได้เงินเดือนด้วย ด้วยเหตุว่าบุตรนั้นเป็นผู้หญิงทั้งหมดก็ยังคงเป็นห่วงความปลอดภัย เท่าที่ทราบตอนนี้ทางโรงเรียนบ้านป่าดิ่งจะเพิ่มขึ้นเรียนมากขึ้น คือ เพิ่มขึ้นเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ถ้ามีจริงก็สบายใจเพราะบุตรจะได้ไม่ต้องหาสถานที่เรียนไกลจากบ้าน ที่สำคัญไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น

ศาสนาและความเชื่อ ช่วงแรกที่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เข้าโบสถ์เป็นประจำ ได้รับการหนุนใจจากอาจารย์สอนศาสนา ช่วยทำให้มีความมั่นใจในการทำสิ่งต่างๆมากขึ้น ไม่ต้องเกรงกลัวต่อผีร้ายที่จะทำอันตรายเนื่องจากนำหิ้งบูชาบรรพบุรุษออกแล้ว หากต้องการความมั่นใจจะระลึกถึงพระเจ้าเสมอ เพราะได้รับการสอนมาว่าพระเจ้าจะอยู่กับเราในทุกสถานที่ แค่เพียงให้เราเชื่อด้วยใจจริงว่ามีพระเจ้าอยู่จริง พระองค์ก็จะมาประทานพรให้เรา

เวลาผ่านไปเรื่อยๆการดำเนินชีวิตเรียบง่าย จึงไม่ค่อยได้เข้าโบสถ์เหมือนเช่นแต่ก่อน จะมีการระลึกถึงพระเจ้าก็ต่อเมื่อมีความรู้สึกว้าวุ่นที่ตนกำลังจะทำนั้นค่อนข้างยากสำหรับความสามารถของคนที่งัดข้อได้ เช่น การทำไร่จะระลึกถึงพระเจ้าให้ประทานพรช่วยเหลือครอบครัวของตนให้มีผลผลิตที่ดี เหตุผลอีกประการที่ไม่ค่อยเข้าโบสถ์เห็นว่า บุตรและภรรยาเข้าโบสถ์เป็นประจำอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องไปบ่อยๆ ถึงอย่างไรคุณอาและก็ยังคงเชื่อมั่นว่าพระเจ้ามีอยู่จริง

การเข้าโบสถ์แต่ละครั้งทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในความแตกแยกกันของสมาชิกในโบสถ์ต่างคนต่างมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน เกรงว่าถ้าเข้าโบสถ์แล้วเกิดมีได้แย้งกันขึ้น อาจจะทะเลาะกัน

ก็ได้จึงไม่ยากเข้าโบสถ์สักเท่าไร ความจริงอยากจะศึกษาพระคัมภีร์ด้วยตนเองแต่ไม่สามารถอ่านภาษาไทยได้ จึงต้องใช้วิธีระลึกถึงพระเจ้าด้วยตนเองและพอที่จะคำสอนของอาจารย์สอนศาสนาคนเดิมได้ว่า ไม่ว่าจะทำอะไรขอให้มันเป็นสิ่งที่งามไม่สร้างความเดือดร้อนให้คนอื่นรวมถึงต้องประพฤติให้เป็นคนดีสม่ำเสมอด้วย

ปัจจุบันแม้ว่าอาจารย์สอนศาสนาประจำโบสถ์จะไม่เดินทางมาหนุนใจเหมือนเดิมก็ตาม อาจเป็นเพราะในอดีตที่มีการหนุนใจนั้น ยังไม่มีโบสถ์เหมือนเช่นทุกวันนี้ เคยทราบมาว่าอาจารย์สอนศาสนาคริสต์ประจำโบสถ์ไม่เข้ามาในกลุ่มบ้านที่คุณอาละหะอยู่ เป็นเพราะชาวบ้านโดยส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่นั้นนับถือศาสนาพุทธ(ผี) อีกทั้งชาวบ้านไม่ค่อยยินดีต่อการเข้ามาของอาจารย์สอนศาสนาเท่าใดนัก เนื่องจากอาจารย์สอนศาสนานิยมพูดเรื่องของศาสนาคริสต์ว่าคืออะไร ชาวบ้านที่นับถือพุทธ(ผี)เห็นว่าบรรพบุรุษของตนนับถือกันมานานแล้วไม่มีความจำเป็นต้องเปลี่ยนตามกระแสนิยม เชื่อว่าบรรพบุรุษยังคงดูแลลูกหลานให้มีชีวิตราบรื่นเป็นอย่างดี

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

คุณอาละหะติดต่อกับชาวบ้านคนอื่นที่ไม่ใช่ชาวเขาเผ่าลีซอ เหตุเพราะมีความจำเป็นต้องทำการค้ากับคนพื้นเมืองจึงเกิดความเคยชินกับคนแปลกหน้า ทำให้ไม่ต่อต้านวัฒนธรรมที่แตกต่างจากวัฒนธรรมของตนเอง กระทั่งความเปลี่ยนแปลงเริ่มเข้ามาในชีวิต เช่น การหัดพูดภาษาไทย น่าจะเป็นเพราะได้พบปะกับพ่อค้าพื้นเมืองและการต้องไปตลาด เพื่อซื้อข้าวของเครื่องใช้ หรือ การเข้ามาของศาสนาคริสต์ แม้ว่าจะยังไม่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ในเวลานั้นก็ตาม อย่างน้อยคุณอาละหะก็เริ่มรู้จักว่ามีศาสนาอื่นที่มีใช่ศาสนาพุทธ(ผี)เพียงอย่างเดียวเท่านั้น บังเอิญว่าในบ้านป่าดงก็มีเพื่อนบ้านบางคนนับถือศาสนาคริสต์แล้ว คุณอาละหะก็เห็นการประกอบพิธีกรรมของศาสนาคริสต์และเห็นว่าในความแตกต่างนั้นก็ยังมีคล้ายกันอยู่

2. ความต้องการทางวัตถุ

ความเจริญทางวัตถุเริ่มมีอิทธิพลต่อมนุษย์ทุกคน เมื่อเทคโนโลยีมีการพัฒนาการเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้คุณอาละหะพยายามหาทุกวิถีทางเพื่อให้ตนเองและครอบครัวมีข้าวของเครื่องใช้ อย่างเช่นชาวบ้านคนอื่นๆบ้าง สังเกตว่าตั้งแต่บรรพบุรุษกระทั่งรุ่นของคุณอาละหะก็ยังไม่สามารถสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้ดีขึ้นได้ พร้อมกันนี้ศาสนาคริสต์มีความแตกต่างจากศาสนาพุทธ(ผี)อย่างเห็นได้ชัด คือ ผู้นำถือศาสนาคริสต์โดยส่วนใหญ่จะมีโอกาสเดินทางไปจังหวัดเชียงใหม่พร้อมกับอาจารย์สอนศาสนา มักมีสิ่งของใหม่มาใช้สอย เมื่อเห็นเพื่อนบ้านที่นับถือ

ศาสนาคริสต์มีโอกาที่จะได้ข่าวของเครื่องใช้โดยไม่ต้องออกทุนของตนเอง จึงเกิดความรู้สึกต้องการแจกเช่นนี้บ้าง

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

เดิมทีนับถือศาสนาพุทธ(ผี) เมื่อคุณอาเลอะกระทำบางสิ่งบางอย่างที่ไม่พอใจ โดยที่คุณอาเลอะเองไม่ทราบเลยว่ากระทำอะไรไป จึงเจ็บป่วยอย่างรุนแรง ภรรยาที่มาเสียชีวิต คุณอาเลอะพยายามหาหนทางแก้ไขเหตุการณ์ที่เลวร้ายให้ดีขึ้น ทำอย่างไรก็ไม่ดีขึ้น ใช้วิธีการทางศาสนาพุทธ(ผี)ก็วิธีก็ไม่สามารถช่วยเหลือได้ คุณอาเลอะเห็นว่าบ้านป่าดงมีโบสถ์ อีกทั้งมีพวกอาจารย์สอนศาสนาเข้ามาเยี่ยมเยียนบ่อยๆ จึงตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ให้อาจารย์สอนศาสนาช่วยนำหิ้งที่บูชาบรรพบุรุษออก การทำเช่นนี้ถือเป็นข้อควรปฏิบัติของบุคคลที่นับถือศาสนาคริสต์ คือ ห้ามเคารพบูชารูปปั้นหรือเครื่องรางของขลังใดๆทั้งสิ้น นอกจากพระเจ้าเพียงพระองค์เดียวเท่านั้น เป็นเวลาประมาณ 8-9 ปีที่นับถือศาสนาคริสต์

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

นอกจากการปลูกพืชแล้ว คุณอาเลอะยังมีการเลี้ยงหมูขนาดเล็ก เพื่อเก็บไว้เป็นอาหาร ราคาหมูขนาดเล็กจะถูกกว่าหมูขนาดใหญ่ การเลี้ยงหมูขนาดเล็กจะปล่อยให้เดินได้ตามสบายไม่ต้องกักขัง หมูที่เจริญเติบโตแล้วจะต้องกักบริเวณป้องกันมิให้ถูกขโมย ขนาดของหมูที่ใหญ่เป็นที่ต้องการของชาวบ้านถือว่าเป็นสิ่งมีราคาอย่างมากอีกรูปแบบหนึ่ง เพื่อนบ้านบางคนมาขอซื้อหากต้องการนำไปใช้ประกอบพิธี หรือถ้าที่บ้านมีการฆ่าหมูชาวบ้านบางคนจะมาขอซื้อชิ้นส่วนไปรับประทานเนื่องจากไม่ต้องการใช้ในปริมาณที่มากเท่าใดนัก แบ่งขายแล้วแต่การกำหนดราคาของเจ้าของเอง

ถ้าปีไหนได้ไปรับจ้างก็ไม่เกิน 7-10 ครั้ง เพราะช่วงเวลาเก็บเกี่ยวมีจำกัดกว่าจะเก็บเกี่ยวผลผลิตของตนเองเสร็จเวลาก็แทบไม่เหลือแล้ว การไปรับจ้างนั้นต้องเตรียมข้าวของเราไปกินเป็นอาหารกลางวัน ทางนายจ้างจะมีกับข้าวให้กิน ส่วนใหญ่แม้ว่าจะไปเกี่ยวข้าวทั้งวันแต่ก็ยังมิค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพราะซื้อของจากตลาดเวียงป่าเป้าเท่ากับว่าเงินที่ได้รับเป็นค่าแรงหมดไปกับการซื้อข้าวของเครื่องใช้

รายได้อื่นๆมีบ้าง นานๆจะได้รับสักครั้ง เช่น ชุดแต่งงานที่บุตรใช้ในวันแต่งงานมีคนพื้นราบเข้ามาติดต่อบริการซื้อในราคา 2,000 บาท หรือ มีเพื่อนบ้านมาซื้อผักกาดที่ปลูกไว้สำหรับกินเองในครอบครัวก็ขายหัวละ 5 บาท แต่ไม่เคยได้รับอะไรจากทางการหรือโบสถ์ ไม่ว่าจะเป็นผ้าห่มหรืออาหาร เคยเห็นว่าเข้ามาแจกชาวบ้านซึ่งคนอื่นที่จะได้รับ

การดำเนินชีวิตให้อยู่รอดได้นั้น สำหรับคุณอาเลฆะคิดเสมอว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง มีรายได้อยู่ในครอบครัว หากไม่มีรายได้แล้ว สิ่งต่างๆก็ไม่สามารถจับจองเป็นเจ้าของได้ สำหรับอาชีพการงานของคุณอาเลฆะนั้น จำนวนสมาชิกถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง หากมีใครคน ใดคนหนึ่งต้องล้มป่วย ปัญหาต่างๆย่อมเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นจำนวนสมาชิกที่ลดน้อยลง ค่าใช้จ่าย ในการรักษา เมื่อเป็นเช่นนี้ คุณอาเลฆะเกิดความคิดเพียงอย่างเดียว คือ ต้องการให้ทุกคน ในครอบครัวมีสุขภาพที่ดี ยิ่งช่วงที่คุณอาเลฆะเจ็บป่วยทำให้ภรรยาและบุตรต้องรับผิดชอบทำงาน อย่างหนัก จึงตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เพราะต้องการให้ตนเองกลับมา มีสุขภาพดี เพื่อกลับไปทำงานในไร่ได้เช่นเดิม เนื่องจากทางอาจารย์สอนศาสนาจะเป็นผู้นำคุณอาเลฆะ ไปรับการรักษาที่ทางโรงพยาบาลของจังหวัดเชียงใหม่ โดยคุณอาเลฆะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใน การรักษา

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

คุณอาเลฆะไม่ค่อยให้ความสนใจมากนักเกี่ยวกับเรื่องการศึกษา ด้วยเหตุผลที่ว่าตั้งแต่ คุณอาเลฆะยังเป็นเด็กไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ แม้จะมีผู้เปิดโอกาสให้เรียนพระคัมภีร์ก็ตาม (สามารถเรียนได้แม้ว่าจะไม่มีวุฒิการศึกษา) โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายคุณอาเลฆะก็ไม่ใส่ใจกับข้อ เสนอนี้เท่าที่ควร ซึ่งคุณอาเลฆะให้เหตุผลว่าไม่เข้าใจตัวหนังสือเลย จึงไม่คาดหวังว่าจะได้ เรียนหนังสือ ก่อนการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ก็ยังไม่คิดว่า บุตรจะสนใจเกี่ยวกับศาสนา คริสต์ จึงยังไม่คาดหวังว่าบุตรทุกคนจะมีโอกาสเรียนด้านศาสนา

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

ฐานะทางสังคมสำหรับคุณอาเลฆะแล้วไม่ค่อยสำคัญเท่าไรนัก เพราะสมัยนั้นทุกครอบครัว ก็มีสถานภาพทางสังคมใกล้เคียงกัน คิดว่าศาสนาคริสต์ไม่น่าจะมีอิทธิพลทำให้ฐานะทางสังคม เลื่อนขึ้นได้อย่างแน่นอน เนื่องจากผู้ที่สามารถเลื่อนฐานะทางสังคมได้ จำเป็นต้องมีระดับ การศึกษาพอควร ในขณะที่คุณอาเลฆะไม่มีโอกาสเรียนหนังสือตั้งแต่เล็ก แม้จะเปลี่ยนมานับถือ ศาสนาคริสต์ก็ยังไม่สามารถเลื่อนฐานะทางสังคมได้ หากจะหวังก็คงต้องเป็นในรุ่นบุตรหลาน ที่คิดเช่นนี้เพราะบุตรมีโอกาสเรียนหนังสือในโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง ได้รับการสอนจากคุณครูที่โรง เรียนอย่างน้อยบุตรก็สามารถพูดภาษาไทยได้คล่องแคล่ว

7. ความคาดหวังในอาชีพ

การประกอบอาชีพของคุณอาเลฆะเกี่ยวข้องกับด้านการเกษตรโดยตรง ซึ่งคุณอาเลฆะ เคยคิดที่จะเปลี่ยนแปลงอาชีพที่ทำอยู่ อย่างไรก็ตามก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนหนึ่ง เพราะไม่มีความรู้อื่นนอกจากการปลูกข้าว ข้าวโพด ฉะนั้นทางเลือกในการประกอบอาชีพย่อม

ไม่ค่อยมีเท่ากับผู้ที่มีการศึกษา หากมองจากความสามารถที่มีอยู่คงทำได้เพียงรับจ้างคนพื้นเมือง เก็บเกี่ยวข้าวเท่านั้น และไม่กล้าคิดว่าตนเองจะได้ประกอบอาชีพอื่นได้ แม้แต่อาจารย์สอนศาสนาคริสต์ก็ไม่น่าจะช่วยให้คุณอาเลอะมีอาชีพใหม่ได้เช่นกัน

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20 คุณอาหู่ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณอาหู่เป็นผู้ชายรูปร่างสูงโปร่ง ผิวสีแทน บุคลิกเงียบขรึม เดินหลังงุ้ม และเดินค่อนข้างเร็ว ปัจจุบันอายุ 54 ปี

ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อยืดสีหม่น กางเกงสีน้ำเงิน และสวมรองเท้ายาง

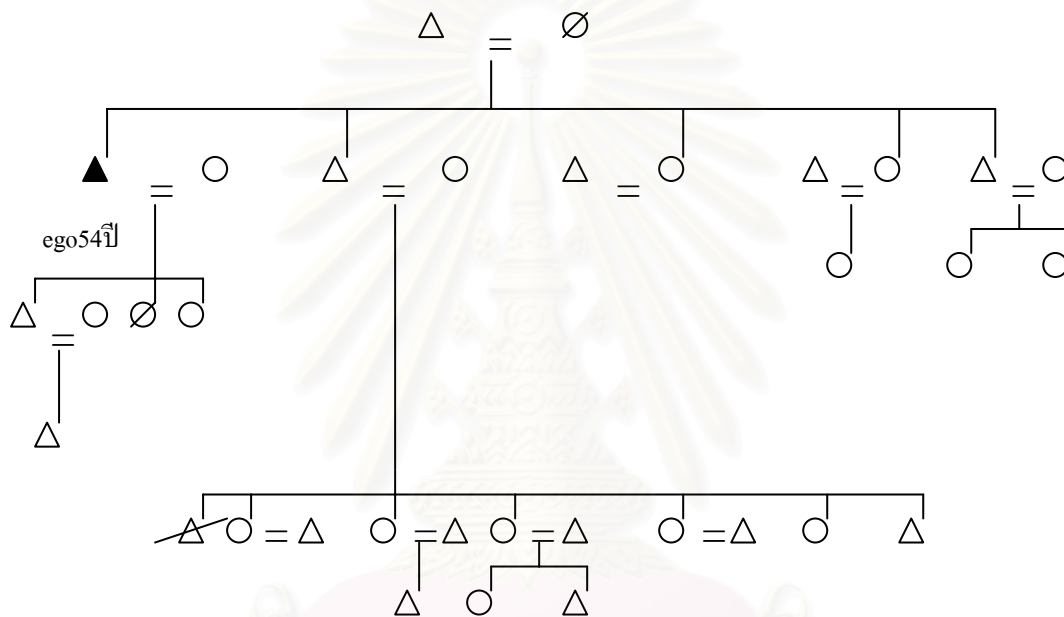
การย้ายถิ่น ในอดีตคุณอาหู่(นามสมมุติ)สร้างบ้านเรือนอยู่แม่สรวย ตั้งแต่แรกเกิดกระทั่งอายุ 22 ปี แต่งงานและมีบุตรแล้ว 1 คน จึงย้ายออกมาเฉพาะครอบครัวของตนเอง ในขณะนั้นนับถือศาสนาพุทธ(ผี) ก่อนย้ายครอบครัวจากแม่สรวย คุณอาหู่เข้ามาติดต่อกับผู้ที่อาศัยอยู่บ้านป่าตึง หลังจากได้รับอนุญาตจึงพาครอบครัวเข้ามา เหตุผลในการย้ายส่วนหนึ่งมาจากหมู่บ้านป่าตึงมีสภาพของป่าไม้อุดมสมบูรณ์กว่าหมู่บ้านเดิม ทั้งนี้ทั้งนั้นผู้เข้ามาอาศัยอยู่ก่อนเป็นชาวเขาเผ่าลีซอ นับถือศาสนาพุทธ(ผี)เช่นเดียวกับคุณอาหู่ น่าจะอาศัยร่วมกันโดยไม่มีปัญหาอะไร

ตั้งแต่ย้ายเข้ามาอยู่บ้านป่าตึงกระทั่งมีบุตร 3 คนก็ยังไม่เคยย้ายไปอยู่ในหมู่บ้านอื่น แต่บุตรเสียชีวิตไปแล้ว 1 คน ส่วนบุตรชายคนโตแม้จะแต่งงานก็ยังอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันไม่ย้ายไปหมู่บ้านอื่น

ครอบครัวและเครือญาติ คุณอาหู่เป็นพี่ชายคนแรก น้องชาย 2 คนและน้องสาว 2 คนมีครอบครัวทุกคน น้องชายคนแรกตามจริงมีบุตร 7 คน(เสียชีวิต 1 คน) จึงเหลือบุตรชาย 1 คน (กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) บุตรสาว 5 คน บุตรสาวคนแรกหลังจากแต่งงานได้ย้ายออกจากหมู่บ้านแต่ก็ไม่ทราบว่าได้ติดต่อกลับมาบ้างหรือไม่ คนที่สองแต่งงานกับชาวเขาเผ่าลีซอและอยู่บ้านป่าตึง (ครอบครัวของเขาเอง) คนที่สามแต่งงานกับคนพื้นเมืองบ้างกลับมาอยู่กับบิดามารดา คนที่สี่เพิ่งแต่งงานและย้ายออกไปอยู่กับสามี(เวียงป่าเป้า) คนที่ห้าเป็นอาจารย์สอนศาสนาคริสต์

สำหรับน้องชายคนที่สอง เมื่อแต่งงานกับผู้หญิงชาวลิซอบ้านป่าดิงก็พาบิดามาอาศัยอยู่ด้วยกันที่บ้านป่าดิง ปัจจุบันน้องชายมีบุตร 2 คน เป็นผู้หญิงทั้งหมด อายุ 5 ปีและ 3 ปี

น้องสาวแต่งงานเมื่ออายุ 22 ปี ย้ายไปอยู่กับสามีที่กรุงเทพฯ ไม่ได้ติดต่อกับคุณอาหู่แต่ก็ไม่ทราบอีกว่าติดต่อกับใครบ้างหรือไม่ อาจจะติดต่อกับญาติคนอื่นก็ได้ ส่วนน้องสาวอีกคนแต่งงานกับชาวลิซอบ้านป่าดิงจึงย้ายมาอยู่กับสามีที่บ้านป่าดิง ปัจจุบันมีบุตรสาวอายุ 5 ปี และน้องสาวคนนี้ก็ยังคงนับถือศาสนาพุทธ(ผี)ไม่เปลี่ยนแปลงอย่างคุณอาหู่

การปกครอง แม้ว่าคุณอาหู่จะพอเข้าใจภาษาพื้นเมืองแต่ก็ไม่มากนัก จึงไม่กล้าที่จะเสนอตนเองเป็นผู้นำของหมู่บ้าน(เคยคิดว่าถ้าตนเองมีความสามารถหรือความรู้ ยินดีเป็นผู้นำหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าเหมือนหมู่บ้านลิซออื่นๆ) เท่าที่เห็นการปกครองในหมู่บ้าน รู้สึกว่ายังไม่ค่อยมีความเจริญเท่าที่ควร ยังต้องร่วมปกครองกับคนพื้นเมือง ความร่วมมือระหว่างชาวบ้านด้วยกันก็ไม่ค่อยดี อาจจะด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น แต่ละครอบครัวต้องทำงานหาเลี้ยงชีพไม่มีเวลาร่วมประชุมกันทุกอาทิตย์ (ผู้นำคนปัจจุบันมักจะถูกเรียกประชุมเป็นประจำ) ทำให้พอทราบบ้าง นอกจากนี้ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้ คงต้องรอให้รุ่นบุตรเข้ามาช่วยดูแล ในขณะที่บุตรของแต่ละครอบครัวบ้างก็เป็นอาจารย์สอนศาสนาหมู่บ้านอื่นหรือย้ายออกไปอยู่กับครอบครัวของตนเอง จึงยังไม่มีผู้นำคนใหม่เข้ามาพัฒนาหมู่บ้าน

คุณอาหู่เคยร่วมประชุมกับผู้นำหมู่บ้านและชาวบ้านคนอื่น มีบางคนเสนอให้แยกหมู่บ้านออกจากการปกครองของผู้ใหญ่บ้าน(บ้านโป่งเทวี) ผลการประชุมบางคนเห็นด้วยแต่บางคนก็ไม่เห็นด้วย จึงมีความเห็นที่ไม่เป็นเอกฉันท์ หากถามเกี่ยวกับความพอใจในการปกครองของผู้ใหญ่มั่นว่าอยู่ในระดับปานกลางที่สามารถให้การดูแลอำนวยความสะดวกชาวบ้านได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่สามารถตัดสินใจตัดสินเหตุการณ์รุนแรงได้อย่างเด็ดขาด ต้องอาศัยความคิดเห็นของผู้ใหญ่บ้านเสียก่อน

เศรษฐกิจ ความภูมิใจในอาชีพปลูกข้าวโพด คือ ครอบครัวของคุณอาหู่เป็นครอบครัวแรกของหมู่บ้านป่าตึง อดีตนั้นย้ายเข้ามาอยู่บ้านป่าตึง ชาวบ้านในทุกครัวเรือนจะปลูกข้าวและพืชผักบางชนิดไว้สำหรับรับประทาน ยังไม่มีใครมีอาชีพที่สามารถหารายได้ อย่างเช่นทุกวันนี้

หลังจากเข้ามาอยู่บ้านป่าตึงได้ประมาณ 2-3 ปี วันหนึ่งชาวเขาเผ่าแม้ว(ไม่ใช่ญาติพี่น้อง) แวะเข้ามาในหมู่บ้าน บังเอิญวันนั้นเป็นวันที่ชาวบ้านคนอื่นต้องออกไปทำงานในไร่ตามปกติ จึงไม่มีผู้คนอยู่บ้าน คุณอาหู่พบเห็นเข้าจึงพูดคุยกับชาวเขาเผ่าแม้ว และช่วงเวลานั้นทุกครอบครัวนิยมเลี้ยงหมูไว้เป็นจำนวนมาก ชาวแม้วจึงถามว่า เลี้ยงหมูไว้มากมายขนาดนี้ใช้อาหารประเภทไหนเลี้ยงหมู คุณอาหู่ตอบตามความจริงว่าหมูจะกินอาหารเหลือจากมนุษย์หรือรำข้าว ชาวแม้วทราบเช่นนี้จึงให้คำแนะนำว่าน่าจะปลูกข้าวโพด ซึ่งเหมาะสำหรับเลี้ยงสัตว์และไม่ต้องเป็นห่วงด้วยว่าจะมีปริมาณเพียงพอในแต่ละวันหรือไม่ เนื่องจากปลูกไม่ยากพร้อมให้คำแนะนำว่าควรไปซื้อที่ไหน

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา คุณอาหู่เริ่มปลูกข้าวโพดเพื่อเลี้ยงหมู ต่อมาเพื่อนบ้านและญาติเห็นว่า เป็นวิธีการที่ดีจึงเข้ามาสอบถามว่าวิธีการปลูกข้าวโพดทำอะไร เพียง 2 ปีชาวบ้านทุกครอบครัวหันมาปลูกข้าวโพดไว้เลี้ยงหมู บังเอิญว่ามีคนพื้นเมืองแวะเข้ามาในหมู่บ้านเห็นชาวบ้านส่วนใหญ่มีข้าวโพดสำหรับทำอาหารสัตว์ จากนั้นจึงติดต่อซื้อขายกับชาวเขา ชาวนี้กระจ่ายให้ชาวบ้านคนอื่นทราบ จึงทำให้ชาวบ้านต่างเร่งผลิตข้าวโพดไว้สำหรับขายให้กับพ่อค้าคนพื้นเมือง ชาวเขาในบ้านป่าตึงจึงมีอาชีพทางการเกษตร รายได้หลักจากการปลูกข้าวโพดสามารถกระจายสู่ทุกครัวเรือน จึงเป็นความภาคภูมิใจของครอบครัวอย่างมาก

สำหรับครอบครัวของคุณอาหู่ที่มีรายได้ต่อปีประมาณ 18,000 บาท บางส่วนได้จากเงินเดือนของบุตรชายที่ไปทำงานในเมือง รายจ่ายรายเดือนเพิ่งเข้ามาในปี นี้ คือ ค่าไฟฟ้าเดือนละ 30-50 บาท

ถึงอย่างไรข้าวก็ยังเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครอบครัวเหมือนเดิม แม้จะไม่มีใครติดต่อซื้อขายครอบครัวของคุณอาหว่าปลูกไว้สำหรับรับประทานในแต่ละปี (40-50 กระสอบ) สมาชิกในครอบครัวที่อยู่ด้วยกันมี 3 คน ช่วยกันทำงานในไร่บางครั้งจะมีเพื่อนบ้านมาช่วย บ้างก็ต้องว่าจ้างให้เข้ามาช่วย

การศึกษา ภรรยาและคุณอาหว่าไม่มีการศึกษา แต่ทว่าทั้งคู่สามารถพูดภาษาพื้นเมืองได้พอสมควร ส่วนบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่ 2 คนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง บุตรชายคนแรก เคยเรียนหนังสือในโรงเรียนที่อำเภอพราน ไม่ทันจบหลักสูตรต้องลาออกเนื่องจากทางบ้านไม่มีเงินสำหรับค่าเทอม โชคดีว่าเจ้าหน้าที่ทางอำเภอเข้ามาสำรวจภายในหมู่บ้านและสอบถามว่าต้องการโรงเรียนไว้สำหรับบุตรหลานของตนหรือไม่ หลังจากนั้นโรงเรียนบ้านป่าดิ่งสร้างสำเร็จ จากการร่วมมือของชาวบ้านและช่างก่อสร้าง ซึ่งทางอำเภอส่งคนมาช่วยสร้างโรงเรียนบ้านป่าดิ่ง คุณอาหว่าจึงให้บุตรชายกลับมาเรียนต่อที่โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง กระทั่งจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่เพียงเท่านั้นบุตรมีความสนใจวชเรียน ณ วัดเพยไฮ เทียบเท่ากับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และระดับปริญญาตรีทางศาสนาพุทธ (วัดศรีบุญเรือง)

จากคำบอกเล่าของบุตรชายเหลืออีก 2 เดือนจะจบการศึกษา แต่ต้องมีเหตุอันทำให้ต้องออกจากการศึกษาเหมือนเช่นวัยเด็ก เพราะไม่มีเงินจ่ายค่าเทอม ต่อมาบุตรจึงทำงานในร้านขนมปัง จังหวัดเชียงราย ได้รับเงินเดือนๆละ 2,000 บาทและมีที่พักให้ฟรี

บุตรสาวกำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีต่อไปคงให้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ณ โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง

ศาสนาและความเชื่อ ในครั้งแรกที่เปลี่ยนศาสนา คือ ชาวต่างประเทศ(พูดภาษาลีซู) เข้ามาพูดคุยกับคุณอาหว่า ด้วยการหนุนใจว่าพระเจ้าจะคุ้มครองคนที่นับถือศาสนาคริสต์และยังมีเงินเหลือด้วย ไม่ต้องมีการซื้อเครื่องเซ่นไหว้มาบูชาพระเจ้า ทุกวันอาทิตย์จะได้เข้าโบสถ์เพื่อประกอบพิธีระลึกถึงพระเจ้า และที่สำคัญทุกต้นเดือนจะได้รับประทานขนมปังและน้ำหวาน ในตอนนั้นคุณอาหว่าเห็นว่า ศาสนาคริสต์เป็นสิ่งที่แปลกใหม่อยากจะทดลองว่าเป็นอย่างไรบ้าง ซึ่งสมัยนั้นชาวต่างประเทศมิได้เข้ามาเฉพาะบ้านป่าดิ่งเท่านั้นต้องเดินทางไปยังหมู่บ้านอื่นๆ

ช่วง 2-3 เดือนแรกได้รับการหนุนใจอย่างดี แต่ระยะหลังชาวต่างประเทศไม่ค่อยมีเวลามาหนุนใจและเห็นว่าชีวิตในครอบครัวก็สงบดีจึงกลับไปนับถือศาสนาพุทธ(ผี) เดือนใดที่

ชาวต่างประเทศกลับมาเยี่ยมเยียนในหมู่บ้านก็เปลี่ยนกลับมานับถือศาสนาคริสต์อีก (ครอบครัวของคุณอาหวู่ทำพิธีสวดตั้งแต่ครั้งแรกที่ตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์)

สลับอกอย่างนี้หลายครั้งหลายครา กระทั่งบุตรสาวเสียชีวิต 1 คนเข้าใจว่าหลังจากที่กลับมานับถือศาสนาพุทธ(สี)อีก มีการนำหิ้งบูชาบรรพบุรุษขึ้นมาติดที่ฝาบ้านเช่นเดิม อีกไม่นานบุตรสาวก็ป่วยแบบไม่ทราบสาเหตุเป็นระยะเวลา 1 ปีเต็ม ใช้วิธีทางศาสนาพุทธ(สี)โดยหมอผีบอกว่ หลังจากทำพิธีเรียกขวัญแล้วอาการจะดีขึ้นเองไม่ต้องเป็นห่วง แต่ไม่ได้เป็นเช่นนั้น หลังทำพิธีเพียง 1 ชั่วโมงบุตรสาวก็เสียชีวิต สร้างความเสียใจให้กับภรรยาและคุณอาหวู่เป็นอย่างสูง เหตุการณ์ในวันนั้นทำให้คุณอาหวู่และภรรยากลับมาับถือศาสนาคริสต์ โดยไม่นับถือศาสนาพุทธ(สี) อีกต่อไป ไม่ต้องการให้บุตรหรือสมาชิกในครอบครัวคนใดต้องเสียชีวิตอีก

ความเชื่อเกี่ยวกับพระเจ้ามีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ หลายปีที่นับถือศาสนาคริสต์ยังไม่มีสมาชิกคนใดในบ้านต้องเป็นโรคร้ายแบบไม่ทราบสาเหตุ แม้ว่าในอดีตบุตรชายจะนับถือศาสนาพุทธสนใจอย่างมากกระทั่งเข้าบวชเรียน ด้วยเหตุผลประการสำคัญที่บุตรชายเคยเล่าให้ฟังว่า ที่ยอมเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์อย่างเช่นบิดาและมารดา เพราะเห็นว่าศาสนาคริสต์ให้โอกาสในการศึกษา แม้ว่าบุตรชายจะไม่ต้องมาเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาพระคัมภีร์ อย่างเช่น เขาชวนในหมู่บ้าน แต่ตั้งใจไว้ว่าอ่านคำสอนจากพระคัมภีร์ก็น่าจะเพียงพอ

แม้แต่การทำงานในไร่คุณอาหวู่ เชื่อพระเจ้าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เมล็ดข้าวที่สามารถเก็บเกี่ยวได้ในปริมาณมากขนาดนี้ ก่อนที่จะเชื่อในพระเจ้าอย่างแท้จริงภรรยาของคุณอาหวู่มักเจ็บป่วยบ่อยครั้ง ไม่สามารถออกไปทำงานในไร่จึงทำให้คุณอาหวู่ต้องออกไปเพียงลำพังสมัยนั้นบุตรยังเล็กมากต้องมีผู้ดูแล เมื่อกลับมาับถือพระเจ้า โดยไม่เปลี่ยนแปลงไปนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่นก็เริ่มมีสิ่งดีๆเกิดขึ้นในชีวิต ผลผลิตก็สมบูรณ์และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือเงินมีเหลือไว้ใช้ในยามจำเป็นมากขึ้นด้วยเช่นกัน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

การอยู่ร่วมกับชาวบ้านภายในบ้านป่าดิ่ง สร้างความเป็นกันเองและมีเพื่อนบ้านมากมาย มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ระหว่างชาวบ้านด้วยกัน การประกอบพิธีกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นภายในบ้านป่าดิ่งทุกๆปี ไม่ว่าจะเป็นของศาสนาพุทธ(สี)หรือศาสนาคริสต์ คุณอาหวู่ก็เคยเห็นและพอจะเข้าใจว่าพิธีกรรมใดเป็นพิธีสำคัญที่สุด เนื่องจากจัดเป็นประจำทุกปี จึงเกิดความคุ้นเคยหากมีการประกอบพิธีกรรมของแต่ละศาสนา

2. ความต้องการทางวัตถุ

คุณอาหู่ทราบว่าหากนับถือศาสนาคริสต์จะได้รับทั้งข้าวของเครื่องใช้และเงินจำนวนหนึ่งเพื่อไว้ใช้จ่ายในสิ่งจำเป็นภายในครอบครัว ทำให้คุณอาหู่มีอาหารที่รับประทานมากกว่าที่เป็นอยู่ รวมถึงสามารถซื้อเสื้อผ้าใหม่ในวันขึ้นปีใหม่โดยไม่ต้องไปกู้เงินจากพ่อค้าคนกลางเหมือนทุกปี

3. บทบาทของผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์

การติดต่อระหว่างมิชชันนารีกับคุณอาหู่ค่อนข้างลำบาก เนื่องจากเป็นระยะแรกของการเข้ามาของศาสนาคริสต์ แต่ความพยายามอธิบายถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นหลังการนับถือศาสนาคริสต์ทำให้คุณอาหู่เกิดความสนใจ เช่น การประกอบพิธีกรรมของศาสนาคริสต์ในทุกเดือนจะมีการรับประทานขนมปังและน้ำหวาน ในขณะที่ศาสนาพุทธ(ผี)ไม่เคยมีการปฏิบัติเช่นนี้ ทุกอาทิตย์มิชชันนารีจะเข้ามาแนะนำการใช้ชีวิต คุณอาหู่เล่าถึงสิ่งที่ผ่านมาในแต่ละอาทิตย์ เพื่อมิชชันนารีจะได้แนะนำสิ่งที่ควรปฏิบัติ หากเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวซ้ำเกิดขึ้นมาอีกครั้ง จะสามารถหาหนทางแก้ไขได้อย่างถูกต้อง

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

สมัยก่อนนั้นการปลูกข้าวโพดเริ่มเป็นสิ่งสร้างรายได้หลักให้กับชาวบ้าน มิชชันนารีพยายามเสนอสิ่งต่างๆให้กับครอบครัวของคุณอาหู่ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความช่วยเหลือเป็นเงินทุนสำหรับการทำสิ่งต่างๆภายในบ้าน คุณอาหู่ก็สามารถขอได้แต่ต้องมีเหตุผลในการขอเงินทุน คุณอาหู่เห็นถึงข้อดีของการนับถือศาสนาคริสต์เป็นอย่างมาก

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

หากจะให้คุณอาหู่เรียนหนังสือคงเป็นไปได้แล้ว แต่คุณอาหู่หวังในอนาคตของบุตรทุกคนว่าจะได้เรียนหนังสือมากกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพราะมิชชันนารีเคยกล่าวว่า ทางศาสนาคริสต์ส่งเสริมให้ชาวคริสเตียนมีความรู้เกี่ยวกับพระคัมภีร์ ด้วยการให้บุตรหรือผู้ที่สนใจเข้ารับการอบรมได้ เมื่อจบหลักสูตรยังสามารถนำความรู้ที่ได้มาประกอบอาชีพ

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

คุณอาหู่มีความพอใจกับความเป็นอยู่ในบ้านป่าดง และไม่เคียดที่จะย้ายออกไปอยู่หมู่บ้านอื่น รวมถึงการมีเพื่อนบ้านที่เป็นชาวเขาเผ่าลีซอ อาจจะมีบ้างที่พูดคุยกับชาวเขาเผ่าอื่นก็เฉพาะผู้ที่อาศัยในบ้านป่าดงเท่านั้น ไม่มีความต้องการจะรู้จักกับคนกลุ่มอื่นอย่างจริงจัง เพราะไม่เข้าใจแนวความคิดของคนกลุ่มอื่น ทำให้ไม่กล้าที่จะคบค้าสมาคมด้วย แต่มิได้หมายความว่ารังเกียจเผ่าอื่นหรือคนพื้นเมือง

7. ความคาดหวังในอาชีพ

คุณอาหู่มีความภาคภูมิใจในอาชีพปลูกข้าวโพด เพราะเป็นครอบครัวแรกของหมู่บ้านที่ริเริ่มปลูกข้าวโพด กระทั่งทำให้ครอบครัวอื่นขอคำแนะนำในการปลูกข้าวโพดจากคุณอาหู่ ซึ่งคุณอาหู่ก็ยินดีและแนะนำให้เพื่อนปลูกตาม ในที่สุดทุกครอบครัวในบ้านป่าดิ่งก็ปลูกข้าวโพด และสามารถหารายได้หลักให้กับครอบครัวได้พอควร ช่วงนั้นคุณอาหู่จึงยังไม่สนใจที่จะประกอบอาชีพอื่นเพิ่มเติม

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 21 คุณอาซื่อ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณอาซื่อเป็นผู้ชายเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ มีรูปร่างคุณอาเลอะท่วม ผิวคล้ำ เดินช้าเพราะเจ็บเท้ามาเป็นเวลานานหลายปีแล้ว เกี้ยวหมาก ปัจจุบันอายุ 56 ปี

ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อเชิ้ตแขนสั้น กางเกงประจำเผ่าสีสด

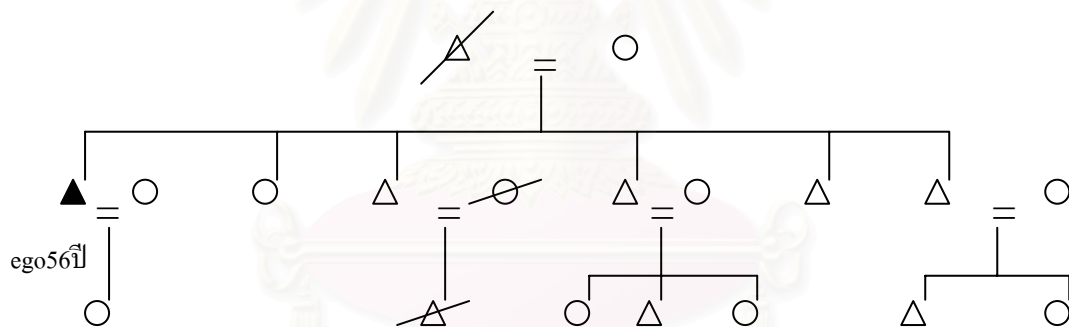
การย้ายถิ่น เมื่ออดีตคุณอาซื่ออยู่ที่แม่สรวยพยายามหาที่ทำกินเพิ่มเติม แต่อย่างไรก็ไม่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิต ความขาดแคลนไม่เคยลดน้อยลงเลย รวมถึงจำนวนชาวบ้านที่อยู่หมู่บ้านเดียวกันนั้นก็ยังมีมากจนไม่สามารถที่จะหาพื้นที่ เพื่อเพิ่มจำนวนปริมาณของพืชพันธุ์ให้เพียงพอได้ แต่ก็มีหลายครอบครัวที่เริ่มย้ายออกจากแม่สรวยเพื่อหาที่ทำกินใหม่ ช่วงนั้นมีญาติที่ออกเดินทางไปหาที่อยู่ใหม่ และอาศัยอยู่บ้านป่าดิ่งกลับมาเยี่ยมคุณอาซื่อที่แม่สรวย เห็นว่าความเป็นอยู่ของคุณอาซื่อยังไม่ค่อยดี จึงชักชวนให้มาอยู่ที่บ้านป่าดิ่งด้วยกัน พร้อมทั้งเสนอด้วยว่ามีที่ทำกินให้อีก 10 กว่าไร่

คุณอาซื่อดีใจมากที่บ้านป่าดิ่งมีที่ดินทำกินมากมายจึงตอบตกลง จากนั้นญาติก็ช่วยเหลือโดยการย้ายข้าวของเครื่องใช้จากแม่สรวยไปบ้านป่าดิ่งให้โดยต้องจ้างรถจ้างคนพื้นเมือง ประมาณ 1,500 บาท ย้ายมาเมื่ออายุ 40 ปี ช่วงที่ย้ายเข้ามานั้นก็มีแต่ชาวเขาเผ่าลีซอด้วยกันทั้งนั้น จำนวนหลังคาเรือนก็มีมากพอควรแล้ว พื้นที่โดยรอบถูกตัดถางออกเพื่อสร้างบ้าน และเปลี่ยนเป็นที่ดินทำกินไว้สำหรับปลูกข้าว ข้าวโพด จึงทำให้ต้นไม้ใหญ่ถูกตัดทิ้งไปเยอะพอควร กลายเป็นภูเขาโล้น

เมื่ออพยพมาอยู่บ้านป่าดงคุณาซื้อแต่งงานเมื่ออายุ 50 ปี เนื่องจากไปเที่ยวปีใหม่ที่คอยสามหมื่นถูกใจกับผู้หญิงคนหนึ่งจึงขอแต่งงานแล้วให้ผู้หญิงมาทำพิธีที่บ้านป่าดง เพราะกำพร้าพ่อแม่ด้วย

ครอบครัวและเครือญาติ น้องของคุณาซื้อ 3 คนอยู่กับมารดาภายในบ้านป่าดง น้องสาวคนแรกอายุ 50 ปีเป็นโสด อาชีพรับจ้างในหมู่บ้าน น้องชายคนต่อมาแต่งงานย้ายออกไปอยู่เชียงดาว หลังจากภรรยาและบุตรของเขาเสียชีวิตจึงย้ายกลับมาอยู่กับมารดาที่บ้านป่าดง น้องชายก่อนคนสุดท้าย ตาบอดตั้งแต่เด็ก ปัจจุบันอายุ 27 ปี แม้ว่าตาบอดแต่สามารถช่วยเหลือตนเองได้เป็นอย่างดีไม่ต้องมีคนคอยประคอง สามารถช่วยงานต่างๆได้ เช่น ยกกระสอบเมล็ดข้าวโพดจากปากทางเข้าบ้านป่าดงมาเก็บไว้ที่บ้านได้อย่างสบาย จึงไม่ต้องคอยดูแลกันอย่างใกล้ชิด

ส่วนน้องคนที่สาม แต่งงานกับชาวเขาเผ่าลีซอด้วยกันเคยย้ายกลับไปแม่สรวายแต่ก็ต้องกลับมาสร้างบ้านอยู่ที่บ้านป่าดง มีบุตร 3 คน(ผู้หญิง 2 คน ผู้ชาย 1 คน) น้องชายคนสุดท้ายแต่งงานมีบุตร 2 คน(บุตรชาย 1 คน บุตรสาว 1 คน) รวมทั้งหมดคุณาซื้อมีน้องสาว 1 คน น้องชาย 4 คน ปัจจุบันทุกคนย้ายมาสร้างบ้านเรือนอยู่บ้านป่าดง

การปกครอง ตั้งแต่เข้ามาอยู่บ้านป่าดงไม่เคยเปลี่ยนผู้นำหมู่บ้าน การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเฉพาะคณะกรรมการ 7 คน การบริหารงานที่สร้างความไม่พอใจภายในกลุ่มผู้บริหารปัจจุบันจึงมีผู้ช่วยผู้นำเพียงคนเดียว ซึ่งเปลี่ยนมาแล้ว 2 ครั้ง กำลังจะเปลี่ยนอีกครั้ง เนื่องจากว่าผู้ช่วยผู้นำคนที่เพิ่งถูกชาวบ้านคัดเลือกนั้นต้องเดินทางไปเรียนทางด้านอัญมณี เพราะอาจารย์ใหญ่ของกลุ่มศาสนาคริสต์อีกกลุ่มให้ทุนไปศึกษา จึงไม่มีเวลาเข้ามาดูแลความเป็นอยู่ของชาวบ้านอย่างจริงจัง ต่อไปคงจะต้องมีการเลือกผู้ช่วยผู้นำคนใหม่อีกครั้งอย่างแน่นอน

อาชีพ หากต้องปลูกข้าวโพดจริงด้วยสภาพร่างกายที่ชราของคุณาซื้อคิดว่าไม่คุ้มที่จะทำจึงรับจ้างทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นรับจ้างเกี่ยวข้าวหรือแบกหาม ชาวบ้านในบ้านป่าดงจะทราบว่าคุณาซื้อรับจ้างจึงนิยมมาเรียกไปทำงานในไร่ ภายใน 1 ปี จะมีโอกาสรับจ้างเพียง 10-15

วันเท่านั้น เพราะช่วงเวลาส่วนใหญ่ต้องช่วยแม่ปลูกข้าว หลังจากงานในไร่ของคุณอาซื้อเสร็จ ขณะเดียวกันยังต้องขอยืมที่ดินของเพื่อนบ้านคนหนึ่งมาสำหรับปลูกข้าวด้วย มิฉะนั้นก็ไม่พอสำหรับปีหนึ่งๆ แม้ว่าคุณอาซื้อจะสร้างบ้านแยกออกมาจากบ้านของแม่ ในแต่ละปีพี่น้องของคุณอาซื้อยังคงช่วยเหลือกันปลูกข้าว เมื่อผลผลิตที่ได้ในแต่ละปีถือว่าเป็นของทุกคน สามารถนำไปรับประทานได้ เพราะที่ดินในส่วนของแม่นั้นลูกทุกคนยังไม่มีใครเป็นเจ้าของ เนื่องจากมาอยู่ร่วมกันภายในบ้านเดียวกันกับแม่

ค่อนข้างลำบากสำหรับคุณอาซื้อที่ต้องรับจ้าง ในขณะที่ร่างกายปวดเมื่อยเจ็บหัวเข่า แต่จำเป็นต้องทำ เพราะภายใน 1 ปี จะมีรายได้เฉพาะช่วงปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิตเท่านั้น ถ้าไม่ทำภายใน 1 ปีก็คงไม่มีเงินเพียงพอสำหรับซื้อผักหรือเนื้อสัตว์ กรณีที่หาของป่าไม่มีแล้ว เนื่องจากที่บ้านไม่ได้เลี้ยงหมูเพราะไม่มีเงินเพียงพอที่จะซื้อมาเลี้ยง ผักที่ปลูกไว้ไม่นานก็เหี่ยวเฉาซึ่งไม่พอกินในแต่ละปี ระยะหลังผักที่ขึ้นตามธรรมชาติก็มีน้อยลง เช่น เห็ดถอบ ความจริงจะขึ้นในช่วงฤดูฝน ปัจจุบันจำนวนเห็ดถอบมีน้อยลงอย่างมาก ส่วนหน่อไม้ หัวปลี ก็พอบีบ้างที่นำมาปรุงอาหารโดยไม่ต้องใช้เงินซื้อ เพราะขึ้นตามพื้นที่ป่า

การศึกษา คุณอาซื้อไม่มีการศึกษาด้วยเหตุที่ทางบ้านไม่มีทรัพย์สินมากพอ ปัจจุบันคุณอาซื้อจึงให้บุตรเรียนหนังสือที่โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง แต่ถ้าบุตรต้องการเรียนหนังสือที่อื่นก็คงไม่มีความสามารถที่จะส่งได้อย่างแน่นอน หวังเพียงแต่ว่าเมื่อบุตรมีโอกาสเรียนหนังสือแล้วเมื่อเรียนจบถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ทราบมาว่าจะขยายโอกาสมากขึ้นให้มีถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) น่าจะมีความรู้เพียงพอในการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่ไม่ลำบากเหมือนกับคุณอาซื้อ แต่ถ้าบุตรมีปัญหาเรื่องเรียนไม่เข้าใจ คุณอาซื้อก็คงไม่มีความสามารถที่จะช่วยเหลืออะไรได้ อาจจะเป็นได้เพียงกำลังใจให้บุตรไม่ทอดทิ้งการเรียนเท่านั้น เพราะภรรยาที่ไม่ได้เรียนหนังสือเช่นกัน

ศาสนาและความเชื่อ คุณอาซื้อเข้ามาอยู่ที่บ้านป่าดิ่ง บังเอิญว่ามาสร้างบ้านใกล้กับโบสถ์ด้วย มักเห็นว่าชาวบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์ร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆภายในโบสถ์ ช่วงแรกที่เห็นรู้สึกแปลกใจอย่างมากที่ชาวเขาเผ่าลีซอมาทำอะไรในโบสถ์ เกิดคำถามในใจว่าไม่กลัวผีหรือที่ทำเช่นนี้ ญาติที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกันก็เข้ามาพูดคุยและชักชวนให้เข้าโบสถ์เพื่อคว่ำภายในโบสถ์เขาทำอะไรกัน ในตอนนั้นยังไม่กล้าเข้าเกรงว่าจะผิดผี กระทั่งอาจารย์สอนศาสนาเข้ามาพูดคุยและเห็นว่า คุณอาซื้อมีความลำบากกว่าชาวบ้านคนอื่นๆจึงเสนอว่าถ้าเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์จะได้เสื้อผ้า รวมถึงเงินจำนวนหนึ่งเพื่อไว้เป็นค่าใช้จ่าย

ญาติคนเดิมก็เข้ามาคุยเสริมอีกว่าหากนับถือศาสนาคริสต์ อาจารย์สอนศาสนาจะเป็นผู้
อัญเชิญหิ้งบรรพบุรุษออกให้ไม่ต้องกลัวว่าจะผิดผี เพราะถ้าคุณอาศัยยังนับถือศาสนาพุทธ(ผี)
เมื่อเจ็บป่วยขึ้นมาถึงก็ไม่มีเงินสำหรับทำพิธีอย่างแน่นอน ศาสนาคริสต์นั้นพระเจ้าจะเป็นผู้คอย
ให้ความช่วยเหลือเรา สิ่งสำคัญ คือ เราต้องเชื่อก่อนว่าพระเจามีจริง พระองค์จึงจะช่วยให้
เรามีกิน เมื่อได้รับฟังเหตุผลต่างๆที่ทั้งอาจารย์สอนศาสนาและญาติพยายามอธิบายให้ฟัง ก็มา
ปรึกษากับแม่และพี่น้อง รุ่งขึ้นจึงบอกกับอาจารย์สอนศาสนาว่าจะเข้ามานับถือศาสนาคริสต์ ใน
วันนั้นอาจารย์สอนศาสนาเข้ามาที่บ้านนำหิ้งบรรพบุรุษออกไปจากบ้าน ไม่ทราบเช่นกันว่านำไป
ไว้ที่ไหน หลังจากนั้นอีก 1 เดือน จึงได้ทำพิธีศีลจุ่มกันทั้งครอบครัว

ในช่วงปีแรกหลังจากที่คุณอาศัยเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ อาจารย์สอนศาสนา
นำข่าวสารมาให้ 1 ถูบๆพร้อมกับเสื้อผ้าจำนวนหนึ่ง รู้สึกดีใจมากกว่า เมื่อเปลี่ยนมานับถือศาสนา
คริสต์แล้วชีวิตเริ่มดีขึ้น ปีต่อๆไปก็คงได้สิ่งของอีก แต่ไม่เป็นเช่นนั้น รู้สึกผิดหวังเล็กน้อย
แต่ก็ทราบว่าทางศูนย์กำลังหาทุนมาสร้างน้ำประปาภูเขา เพื่อให้ชาวเขาเผ่าลือซอที่นับถือศาสนา
คริสต์ได้มีโอกาสดื่มน้ำเป็นส่วนตัว เหมือนกับกลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธบ้าง เพราะตอนนี้
กลุ่มบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์ต้องใช้น้ำร่วมกัน

ความรู้สึกดีขึ้นและกล้าที่จะทำในสิ่งต่างๆมากขึ้นไม่กลัวว่าจะผิดผี เมื่อใดที่เกิดความ
รู้สึกไม่มั่นใจจะระลึกถึงพระเจ้าพร้อมทั้งอธิษฐานทุกครั้ง ทุกวันก่อนนอนจะระลึกถึงพระเจ้า
เพื่อให้วันรุ่งขึ้นชีวิตได้พบกับสิ่งดีๆ หากร่างกายเริ่มเจ็บป่วยจะอธิษฐานให้พระเจ้าช่วยทำให้
ร่างกายเราแข็งแรงและพร้อมที่จะทำงานในวันใหม่ด้วย ก่อนรับประทานอาหารก็อธิษฐาน เพื่อ
ขอบคุณพระเจ้าที่ให้อาหารมีเนื้อแก่ตัวเรา ซึ่งล้วนเป็นอาหารที่มีประโยชน์ เมื่อเข้าไปสู่ว่างกาย
แล้วก็ขอให้ร่างกายแข็งแรง

ไม่เพียงเท่านั้นคุณอาศัยยังเคยฝันถึงพระเจ้าพบว่าพระเจามีลักษณะคล้ายมนุษย์เรา จึงมี
ความเชื่อมากเกี่ยวกับพระคัมภีร์ที่ว่า ต้องมีวันพิพากษาโลกอย่างแน่นอน และพยายามสอนลูก
ให้ทำในสิ่งที่ดี พร้อมทั้งสอนด้วยว่าพระเจามีจริงเพียงแต่ขอให้ลูกเชื่อว่าพระเจามีจริงแล้วทุกสิ่ง
ที่ลูกต้องการสักวันก็จะได้รับจากพระเจ้า แม้ว่าลูกสาวจะอายุน้อย แต่ก็เชื่อว่าหากสอนลูก
เป็นประจำย่อมทำให้ลูกเกิดความซึมซับสิ่งที่สอนไว้บ้าง

คุณอาศัยพยายามเข้าโบสถ์ในวันอาทิตย์เพราะรู้ตัวเองคืออ่านหนังสือไม่ได้ จึงต้องอาศัย
การสอนจากอาจารย์สอนศาสนาในแต่ละอาทิตย์ สำหรับการอธิษฐานแต่ละครั้งมีความมั่นใจว่า
ถ้ายังชาวบ้านร่วมใจกันอธิษฐาน พระเจ้าจะต้องได้ยินและช่วยเหลืออย่างแน่นอน ใน

ตอนกลางคืนของวันพุธและวันเสาร์ก็ไปข้างเป็นครั้งคราว เพื่อจะได้้นำคำสอนเหล่านั้นมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน รวมถึงสามารถนำไปสอนบุตรได้ด้วย แม้ว่าคุณอาเชื่อไม่ได้เรียนหนังสือแต่ก็พอจะพูดภาษาพื้นเมืองได้บ้าง เพราะต้องรับจ้างคนพื้นเมืองจึงพอจะฟังประโยคง่ายๆได้

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

การย้ายบ้านมาอยู่หมู่บ้านป่าดิ่ง โดยเฉพาะบริเวณที่อาศัยอยู่ล้วนมีผู้นับถือศาสนาคริสต์ทั้งสิ้น ขณะนั้นคุณอาเชื่อยังนับถือศาสนาพุทธ(ผี) เมื่อเข้ามาอยู่บ้านป่าดิ่งได้ระยะหนึ่งมีความรู้สึกว่าการครอบครัวของตนเองแตกต่างจากเพื่อนบ้านอย่างมาก เห็นได้ชัดว่า ครอบครัวของตนเองได้รับความสนใจจากเพื่อนบ้านในฐานะที่ยังไม่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ การดำเนินชีวิตบางอย่างของเพื่อนบ้าน สร้างความรู้สึกอยากเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับเพื่อนบ้าน เช่น การประกอบกิจกรรมในวันอาทิตย์มีการรวมตัวของชาวคริสเตียน ภาพที่เห็นเป็นสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นในชีวิตของพงศ์ คือ ทุกคนมารวมกันในทุกวันอาทิตย์และช่วงกลางคืน ณ โบสถ์ของหมู่บ้าน ทำให้คุณอาเชื่อเริ่มเกิดความสนใจที่จะเข้าร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับเพื่อนบ้าน

2. ความต้องการทางวัตถุ

เนื่องจากคุณอาเชื่อมิใช่เป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ความสามารถในการตอบสนองความต้องการทางวัตถุด้วยตนเองจึงไม่ค่อยมี ซึ่งมีข้อเสนอว่า หากเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์จะได้เสื้อผ้า อาหารและสิ่งของต่างๆจากทางอาจารย์สอนศาสนาจะเป็นผู้นำมาให้ และนี่ถือเป็นโอกาสที่ถูกหยิบยื่นให้กับครอบครัวของคุณอาเชื่อ ในขณะที่ตลอดชีวิตไม่เคยมีใครเสนอสิ่งดีๆเหล่านี้ให้กับคุณอาเชื่อเลย สร้างความดีใจให้กับครอบครัวของคุณอาเชื่อเป็นอย่างมาก

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

ชาวบ้านหลายคนเข้ามาชักชวนให้คุณอาเชื่อเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เพื่อจะได้เป็นพวกพ้องเดียวกัน พยายามที่จะเสนอคุณประโยชน์ หากยินดีเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ให้คุณอาเชื่อได้เข้าใจ แม้แต่ญาติพี่น้องบางคนผู้เปลี่ยนการนับถือแล้ว ก็ยังเข้ามาพูดคุยเพื่อเปลี่ยนแนวความคิดในการนับถือศาสนาคริสต์ด้วย กระทั่งอาจารย์สอนศาสนาเข้ามาเสนอความช่วยเหลือให้กับครอบครัวของคุณอาเชื่อ ด้วยความพยายามต่างๆของผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ทำให้คุณอาเชื่อยินดีเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

ความต้องการหลุดพ้นจากความลำบากของคุณอาชื่อนี้คล้ายกับเพื่อนบ้านทุกคน เพราะฉะนั้นจึงทำให้คุณอาชื่อนี้พยายามที่จะทำทุกสิ่งเพื่อให้ชีวิตพัฒนาไปในทางที่ดี ทั้งนี้คุณอาชื่อนี้ก็ไม่ได้สร้างหนี้สินให้กับตนเองและครอบครัว ก็คือ การไม่กู้ยืมเงินพ้อค่าเพื่อไว้ใช้สำหรับปลูกข้าวโพด นอกจากนี้ยังประกอบอาชีพ ด้วยการรับจ้างชาวบ้านในหมู่บ้านป่าดิ่งและคนพื้นเมืองที่เข้ามาติดต่อเพื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตในไร่ของพวกเขาแต่ไม่เคยคิดว่าการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์จะช่วยทำให้อาชีพการงานของคุณอาชื่อนี้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

การศึกษาสำหรับคุณอาชื่อนี้มีความสำคัญ ทว่าคุณอาชื่อนี้เคยกล่าวไว้ว่า โอกาสของคุณอาชื่อนั้นไม่มีแล้ว เนื่องจากอายุก็มากขึ้นทุกวัน ในช่วงที่อยู่ในวัยเรียนของคุณอาชื่อนี้ไม่มีโอกาสเหมือนกับเด็กรุ่นหลัง สมัยนั้นต้องช่วยบิดามารดาทำงานในไร่ เพื่อให้ผลผลิตเพียงพอ กับสมาชิกในครอบครัว ส่วนเรื่องการศึกษาพระคัมภีร์ คุณอาชื่อนี้อาศัยการสอนของอาจารย์สอนศาสนาในโบสถ์เท่านั้น ไม่ได้คาดหวังว่าตนเองจะต้องอ่านพระคัมภีร์ได้ด้วยตนเอง ความหวังในเรื่องของการศึกษาคงได้เพียงในรุ่นของบุตรเท่านั้น ที่จะมีการศึกษาในระดับสูงหรือเท่าที่คุณอาชื่อนี้จะมีความสามารถส่งให้บุตรได้เรียน

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

คุณอาชื่อนี้ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับฐานะทางสังคม เพราะมีสิ่งสำคัญกว่านั้น คือ การทำอะไรให้ครอบครัวไม่อดอยาก แม้ว่าฐานะทางสังคมอาจจะมียอดต่อการหารายได้ แต่ในความเป็นเหตุเป็นผล รายได้ที่สูงจะช่วยทำให้ฐานะทางสังคมเลื่อนขึ้นตามมาเป็นลำดับมากกว่า ซึ่งลำพังการแสวงหารายได้ก็ค่อนข้างยากสำหรับคุณอาชื่อนี้ เนื่องจากไม่มีความรู้ความสามารถเท่าไรนัก ผนวกกับฐานะทางเศรษฐกิจก็ไม่อยู่ในระดับที่จะสามารถยกระดับทางสังคมได้เท่าที่ควร

7. ความคาดหวังในอาชีพ

รายได้หลักของครอบครัว คือ รับจ้าง เหตุผลที่ไม่ปลูกข้าวโพดเพราะไม่มีที่ดินเพียงพอสำหรับปลูกข้าวโพด แม้ว่าจะได้ที่ดิน 10 กว่าไร่แต่ก็แทบจะไม่พอสำหรับการปลูกข้าวเพื่อไว้กินภายใน 1 ปี และภรรยาเจ็บป่วยด้วยโรคกระเพาะ ไม่สามารถมาช่วยงานในไร่ได้ ใช้เวลาในการรักษานานหลายปีทำอะไรก็ไม่หาย แพทย์ให้เพียงยาแก้ปวดเท่านั้น ที่สำคัญไม่มีใครแนะนำอาชีพใหม่ที่เหมาะกับความสามารถของคุณอาชื่อนี้ได้

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 22 คุณอายุ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณอายุเป็นผู้ชายรูปร่างพอมและเตี้ย หลังงอเล็กน้อย เคี้ยวหมาก ยิ้มบ้างเป็นบางเวลา หงุดหงิดง่าย ไม่ชอบนั่งเก้าอี้ ปัจจุบันอายุ 57 ปี

ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อสีทึบ กางเกงสีสดใส

การย้ายถิ่น ขณะที่คุณอายุอาศัยอยู่ที่ อำเภอพราน จังหวัดเชียงราย มีบุตร 6 คน อาชีพที่ทำอยู่นั้นเริ่มไม่เพียงพอต่อจำนวนสมาชิกในครอบครัว เพราะที่ดินทำกินมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถเพิ่มจำนวนการผลิตได้อีก แต่มีข่าวว่าที่บ้านป่าตึงมีที่ทำกินมากกว่าที่อำเภอพราน จึงพาภรรยาและลูกทั้ง 6 คนย้ายมาอยู่ที่บ้านป่าตึง ก่อนที่จะย้ายเข้ามาเดินทางมาเพียงคนเดียวเพื่อขออนุญาตกับผู้ที่มาอยู่บ้านป่าตึงคนแรกของหมู่บ้านพร้อมกับของที่ทำกินสำหรับครอบครัว และคุณอายุบอกเหตุผลด้วยว่า ย้ายมาบ้านป่าตึงนี้เพราะที่ทำกินเดิมไม่เพียงพอ เมื่อผู้ที่เข้าหมู่บ้านคนแรกทราบเรื่อง จึงอนุญาตให้ใช้ที่ดินที่ได้บุกเบิกเอาไว้บางส่วนให้คุณอายุยืมกระทั่งทุกวันนี้ก็ยังใช้ที่ดินส่วนนี้อยู่

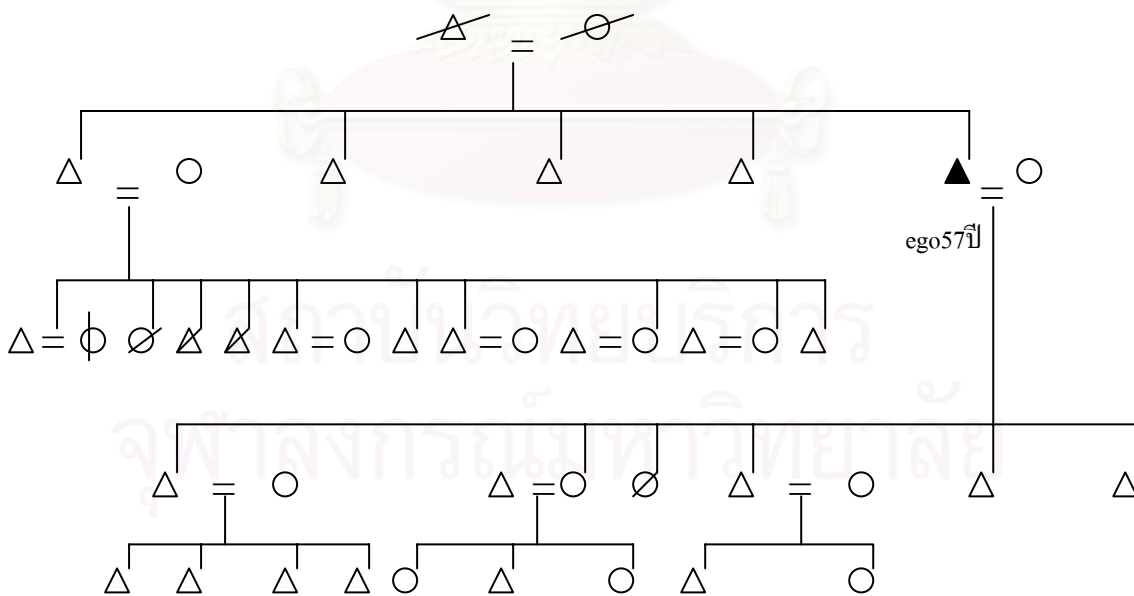
เมื่อเป็นเช่นนี้คุณอายุจึงไม่มีมรดกให้กับลูกที่แต่งงานไปแล้วแม้แต่คนเดียว เพราะที่ดินทำกินนี้ไม่มีแห่งใดเป็นของคุณอายุเลย แต่ลูกทุกคนก็เข้าใจดีจึงไม่มีปัญหาอะไร ส่วนลูกที่แต่งงานกับคนในหมู่บ้านเดียวกันก็ได้ที่ดินที่เป็นมรดกของภรรยาทั้งสิ้น ปัจจุบันมีลูกที่อยู่ด้วยกันกับคุณอายุเพียงคนเดียว คือ ลูกชายคนที่ 8 ไม่ต้องการแต่งงานเพราะเกรงว่าชีวิตจะไม่มีอิสระดังเช่นทุกวันนี้ แต่คุณอายุต้องการให้ลูกมีคู่ครองเสียที ปกติผู้ชายที่อายุประมาณ 20-25 ปี ต้องมีคู่ครองได้แล้ว รู้สึกเป็นห่วงลูกชายมาก ลูกคนอื่นๆที่แต่งงานแล้วและยังอยู่ในบ้านป่าตึง มีเพียง 2 คน อีกทั้งยังปลูกบ้านใกล้กับบ้านของคุณอายุด้วย

เหตุผลที่คุณอายุย้ายมาบ้านป่าตึงในตอนแรก คือ ไม่มีความสามารถที่จะเลี้ยงลูกให้พอกินได้ เมื่อเข้ามาอยู่ในบ้านป่าตึงก็ช่วยบรรเทาได้มากจึงมาตัดสินใจอีกครั้งเกี่ยวกับการเปลี่ยนศาสนา ญาติที่ย้ายเข้ามาอยู่ที่บ้านป่าตึงก่อนคุณอายุจะย้ายเข้ามาก็เปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์แล้ว และยังคงชวนคุณอายุให้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์เช่นกัน ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเท่ากับการไปนับถือศาสนาพุทธ(ผี) กลับจะทำให้เกิดความสบายใจมากขึ้นด้วย คุณอายุและภรรยาต่างปรึกษากันว่าควรทำอย่างไรทั้งสองได้นำทุกสิ่งมาพิจารณาจึงตัดสินใจที่จะนับถือศาสนาคริสต์

ประการแรก คือ สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายต่างๆได้ ไม่ต้องเสียเงินสำหรับการเลี้ยงผีหรือกู่เงินเหมือนอย่างที่เคยทำมาก่อน เรื่องเจ็บไข้ได้ป่วยนั้น ถ้าเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ก็รักษาอาการต่างๆให้ดีขึ้นง่ายกว่าการนับถือศาสนาพุทธ(ผี) ที่ว่าไปหาแพทย์อย่างไรก็ไม่หาย แต่ถ้าเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ไปพบแพทย์ก็สามารถรักษาอาการป่วยได้ หากอาการไม่รุนแรงมากนัก เหตุผลสุดท้าย คือ ชาวบ้านรอบบริเวณบ้านทุกหลังคาเรือนนับถือศาสนาคริสต์กันหมด แต่ละบ้านไม่ได้เลี้ยงหมูจำนวนมากเท่ากับที่บ้านคุณอาอี เมื่อสังเกตพบว่า ที่บ้านของคุณอาอีเป็นบ้านเดียวที่มีหมูมากที่สุด อีกทั้งยังส่งกลิ่นเหม็นไปทั่วด้วย

ครอบครัวและเครือญาติ พี่ชายของคุณอาอีคนหนึ่งอยู่ที่บ้านป่าดิ่ง คุณอาอีมีพี่ทั้งหมด 4 คน แต่ไม่ทราบข่าวคราวว่ามีความเป็นอยู่อย่างไรกันบ้าง เพราะหลังจากที่ย้ายออกจากอำเภอพรานไต้ 5 ปี เมื่อเดินทางกลับไปเยี่ยมพี่น้องก็ทราบจากเพื่อนบ้านว่าย้ายไปอยู่ที่อื่น แต่ก็ไม่ได้ทิ้งที่อยู่ให้ด้วย ขณะเดียวกันไม่มีใครติดต่อกลับมาเช่นกัน

ส่วนพี่ชายคนแรกของคุณอาอีที่อยู่บ้านป่าดิ่งสร้างบ้านเรือนอยู่ปากทางเข้าบ้านป่าดิ่ง มีบุตร เดิมทีเคยสร้างบ้านติดกันแต่บุตรของพี่ชายแต่งงานแล้ว ออกไปสร้างบ้านริมถนนทำให้พี่ชายของคุณอาอีต้องย้ายตามไปด้วย

การปกครอง ผู้นำชุมชนของบ้านป่าดิ่งคนปัจจุบัน ได้รับการเสนอชื่อจากผู้นำคนเดิม ชาวบ้านทุกคนยอมรับผู้นำคนใหม่ให้มาบริหารหมู่บ้าน ขณะเดียวกันในอดีตมีผู้ช่วยผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้านรวมทั้งหมด 7 คน หลังจากที่มีการบริหารงานก็เกิดปัญหาความไม่เข้าใจกัน

หรือมีความเห็นไม่ตรงกันระหว่างผู้นำและคณะกรรมการต่างๆ ปัจจุบันเหลือเพียงผู้นำและผู้ช่วยเพียงคนเดียวเท่านั้น การปกครองก็ค่อนข้างลำบากเหมือนกับต่างคนต่างอยู่ไม่สามารถเรียกร้องให้ขึ้นมาช่วยเหลืองานร่วมกันได้

กรณีเรียกประชุมชาวบ้านภายใต้ชื่อผู้ใหญ่บ้าน(บ้านโป่งเทวี) ยังไม่สามารถที่จะชักนำให้ชาวบ้านร่วมมือกันได้ มิใช่ว่าเรียกให้ประชุมทันทีทันใดมีการแจ้งให้ทราบก่อนวันประชุม 1 อาทิตย์ ชาวบ้านที่ใช้ความร่วมมือจริงๆมีไม่ถึง 10 เปอร์เซ็นต์ ผู้นำของชาวบ้านเองไปตามเป็นรายบุคคลยังไม่ต้องให้ความร่วมมือ คุณอายุก็กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า ส่วนใหญ่จะอ้างว่าไม่ค่อยมีใครอยู่บ้านเพราะต้องเข้าไปทำงาน

อาชีพ ด้วยอายุที่มากขึ้นของคุณอายุจึงไม่สามารถออกไปรับจ้างได้อีก มีลูกชายเพียงคนเดียวที่ช่วยงานในไร่ได้อย่างเต็มที่ สามารถช่วยได้เพียงเล็กน้อย เช่น ปลูกข้าว ปลูกข้าวโพด แต่ถ้าจะต้องฝัดข้าวก็อาจจะพอทำได้เพียงไม่นานก็เหนื่อยแล้ว ภรรยาจะพิเศษไม่ให้ออกไปจากข้าวที่สับคอกจากกรวง (ชาวบ้าน เรียกว่า วิข้าว) ส่วนลูกชายคนโตค่อนข้างมีน้ำใจกับพ่อแม่คือ มักจะแบ่งเวลาเต็มวัน เพื่อมาช่วยงานในไร่พร้อมทั้งภรรยาของเขาด้วย แม้ว่าจะต้องทำงานในไร่ของตนเองก็ตาม

ปัจจุบันลูกชายที่อยู่บ้านเดียวกัน ต้องทำงานค่อนข้างหนักเหมือนกับว่าทำงานอยู่เพียงคนเดียวเพราะทั้งคุณอายุและภรรยาเรี่ยวแรงลดน้อยลงอย่างมาก บางครั้งต้องขอแรงจากเพื่อนบ้าน น้อยครั้งมากที่จะว่าจ้างให้คนอื่นมาช่วยงานในไร่ เพราะไม่ค่อยมีรายได้ ในแต่ละปีต้องกินข้าวอย่างประหยัดเพื่อไม่ต้องซื้อข้าวมากิน คุณอายุได้เลี้ยงหมูไว้ 2-3 ตัว สำหรับเป็นอาหาร บางทีถ้าลูกชายคนโตต้องออกไปทำงานในไร่จะฝากหลานให้คุณอายุช่วยเลี้ยง ระหว่างบ้านของคุณอายุกับของลูกชายคนโตสามารถแบ่งกันใช้ได้หากแต่ละบ้านขาดแคลน

รายได้จากการขายข้าวโพดแต่ละปีอยู่ที่ 10,000 กว่าบาท ถือว่าเป็นรายได้ที่น้อย ด้วยความเห็นของคุณอายุบอกเพิ่มเติมอีกว่า ถ้าคุณอายุมีความสามารถทำงานในไร่เหมือนอย่างสมัยก่อนก็คงจะมีรายได้เพิ่มมากกว่านี้แน่นอน รายได้ทุกวันนี้เป็นด้วยความสามารถของลูกชาย โดยที่คุณอายุแทบจะไม่ได้ช่วยอะไรมากมาย การเข้าไร่ในแต่ละครั้งจำเป็นต้องเข้าพร้อมกันกับเจ้าของไร่ที่ให้ยืมที่ดินด้วยทุกครั้ง

นอกจากขายข้าวโพดได้แล้ว ภรรยาของคุณอายุยังมีรายได้จากธนาคารเป็นเงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุโดยเฉลี่ยได้วันละ 10 บาทสำหรับการดำเนินชีวิต ถือเป็นเงินช่วยเหลือผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปี

ขึ้นไป หรือ เป็นผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรือ ไม่ได้รับการเลี้ยงดูจากลูกหลาน แต่
ทุนนี้ถ้าบ้านใดได้แล้วก็ต้องแบ่งให้กับผู้สูงอายุคนอื่นในบ้านป่าดิ่งด้วย คุณอาอีกกล่าวด้วยว่าถือ
เป็นเรื่องโชคดีมากที่ภรรยาของตน ได้รับการพิจารณาจากผู้ที่มีอำนาจในการมอบเงินสงเคราะห์

รายจ่ายภายในบ้านเริ่มมีมากขึ้นหลังจากที่กระแสไฟฟ้าเข้าหมู่บ้าน ตั้งแต่จ้างให้คนพื้น
เมืองเดินกระแสไฟฟ้าเข้าบ้าน 3,000 บาท ต่อมาลูกชายคนที่อยู่บ้านคุณอาอีกก็ซื้อโทรทัศน์ วิทยุ
และเครื่องเล่นซีดี เสียเงินหลายพันบาทสำหรับการซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าเหล่านี้ ทำให้แต่ละเดือน
ต้องมีค่าใช้จ่ายถึงเดือนละ 40-60 บาท

การศึกษา สำหรับคุณอาอีกและภรรยาถือเป็นเรื่องธรรมดาที่ไม่มีการศึกษา เนื่องจาก
ว่าทางผู้ปกครองของคุณอาอีกต้องการให้ช่วยเหลืองานบ้านและงานในไร่ มากกว่าที่จะให้โอกาสใน
การศึกษาหาความรู้ บังเอิญว่าช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งรัฐบาลณรงค์ให้การศึกษานั้นอายุของ
บุตรชาย ตรงกับเกณฑ์การเข้าโรงเรียน บุตรคนแรกของคุณอาอีกจึงมีโอกาสเรียนหนังสือ
ในโรงเรียนสงเคราะห์แม่จัน(เป็น โรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ชาวเขาทางภาคเหนือเข้าใจในภาษาไทย
รวมถึงมีความรู้ในการดำรงชีวิตได้อย่างถูกต้องลักษณะ)

บุตรคนแรกได้เรียนหนังสือจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เท่านั้น บุตรคนต่อมายังไม่ยอมเข้า
เรียนที่โรงเรียนสงเคราะห์แม่จัน แต่หลังจากย้ายเข้ามาบ้านป่าดิ่งแล้ว ก็ยอมเรียนพร้อมกันกับ
บุตรคนที่สามซึ่งเป็นผู้หญิง โดยทั้งคู่มีการศึกษาสูงสุดชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่บุตร
คนที่ 2-6 เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่บุตรชายคนที่ 5 ขอศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
โรงเรียนบ้านโป่งเทวี จากนั้นก็กลับมาช่วยงานในไร่และอยู่กับคุณอาอีกจนถึงปัจจุบัน ส่วนบุตร
คนสุดท้ายหลังจากเรียนจบที่โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง ขอทุนจากคุณอาอีกไปเรียนต่อทางด้านศาสนา
คริสต์

ศาสนาและความเชื่อ การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลักจากที่ครอบครัวกลายเป็นผู้เชื่อใหม่
ปกติจากที่เคยเจ็บไข้ได้ป่วยประจำและต้องทำพิธีเลี้ยงผี วิธีการรักษาอาการป่วยโดยไปพบ
แพทย์นำากลับมาทานที่บ้านรับประทานก็อาการดีขึ้น นึกถึงช่วงที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) แล้วไม่
มีทางเลยที่จะหายเพราะเคยไปพบแพทย์หลายครั้งหลายหนทำอย่างไรก็ไม่หาย จะไปทำงานใน
ไร่ก็ไม่ได้เอาแต่นอนชมอยู่บ้าน ปัจจุบันแม้ว่าบุตรส่วนใหญ่จะไม่อยู่กับตนแล้ว แต่ยังคงสร้าง
บ้านเรือนภายในบ้านป่าดิ่งพร้อมกันนี้ ก็นับถือศาสนาคริสต์กันอยู่และทุกคนก็เข้าพิธีศีลจุ่ม
แล้วด้วย ยังไม่มีใครกลับมานับถือศาสนาพุทธ

เหตุการณ์เป็นเช่นนี้ยิ่งทำให้รู้สึกว่าการกระทำของคนนั้นถูกต้องแล้ว แม้ว่าจะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ล่าช้ากว่าสมาชิกในครอบครัวก็ตาม คำอธิษฐานต่อพระเจ้าก็มีผลในบางครั้ง มักจะระลึกถึงพระเจ้าก่อนที่จะเริ่มต้นปลูกข้าวโพด เนื่องจากสิ่งที่อาจารย์สอนศาสนาสอนว่า พระเจ้าจะอยู่กับเราในทุกที่ เพียงแต่ให้เราเชื่อว่ามีพระเจ้ามีอยู่จริงเท่านั้น หรือการเดินทางไปในสถานที่ที่เคยคิดฝันมาก่อน จะระลึกถึงพระเจ้าเพื่อให้มาคุ้มครองก็ไม่เกิดเหตุการณ์ร้ายอย่างใดอดีตและไม่เจ็บป่วยด้วย สิ่งนี้ก็ช่วยให้มั่นใจขึ้นว่า พระเจ้ามีอยู่จริงและจะคุ้มครองเราได้จริง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

คุณอาอีเข้ามาสร้างบ้านบริเวณเดียวกับเพื่อนบ้าน ซึ่งนับถือศาสนาคริสต์ทั้งสิ้น จึงเกิดความเกรงใจหากต้องมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ(ผี) เพราะเป็นครอบครัวเดียวในบริเวณนั้นที่ยังคงนับถือศาสนาพุทธ(ผี) รวมทั้งได้เห็นการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์เป็นประจำในแต่ละอาทิตย์ ช่วงแรกรู้สึกแปลกใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นในโบสถ์ เวลาผ่านไปเริ่มเคยชินและคิดว่าบางสิ่งก็คล้ายกับศาสนาพุทธ(ผี) เคยปรึกษากับภรรยาว่าถ้าเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ก็คงไม่ต้องเปลี่ยนแปลงอะไรมากมาย กลับกลายเป็นช่วยทำให้มีความพยายามจะลดละในสิ่งที่ไม่ดีด้วย

2. ความต้องการทางวัตถุ

ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์บางคนเข้ามาพูดคุยกันตามประสาเพื่อนบ้านกัน ในบางครั้งของการสนทนาพาดพิงถึง เรื่องความเป็นมาของการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ของเพื่อนบ้านคนนั้น ได้ความว่า มีหน่วยงานของทางศาสนาคริสต์จะให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินทุนกับผู้ที่ขาดทุน แต่จำเป็นต้องนับถือศาสนาคริสต์เสียก่อน จึงจะได้รับทุนดังกล่าว ซึ่งเพื่อนบ้านหลายคนที่ยินดีนับถือศาสนาคริสต์ก็ได้รับเงินช่วยเหลือนี้ด้วย ช่วงเวลานั้นคุณอาอีก็มีบุตรหลายคน และต้องการหาหนทางทำให้ครอบครัวของคุณอาอี มีข้าวของเพียงพอกับจำนวนสมาชิกในครอบครัว

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

อาจารย์สอนศาสนาประจำโบสถ์ของหมู่บ้านเข้ามาอธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปฏิบัติหลังการตัดสินใจนับถือศาสนาคริสต์ให้กับครอบครัวของคุณอาอีฟัง บังเอิญว่าเวลาที่เข้ามาของอาจารย์สอนศาสนานั้น ตรงกับอาการเจ็บป่วยของคุณอาอีที่ไม่สามารถรักษาให้หายได้ ซึ่งอาจารย์

สอนศาสนาอาจจะถือโอกาสนี้เข้ามาเยี่ยมเยียน พร้อมทั้งให้คำแนะนำสถานที่ที่จะพาไปรักษาอาการป่วยให้แก่คุณอายุด้วย แต่คุณอายุจำเป็นต้องเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์เสียก่อน จึงจะพาคุณอายุไปรับการรักษาอาการป่วย โดยไม่ต้องจ่ายค่ารักษาด้วยตนเองเพราะทางหน่วยงานของศาสนาคริสต์จะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมด

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

แม้ว่าจุดประสงค์ของคุณอายุมิได้หวังเพียงว่าต้องการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับเพื่อนบ้าน แต่ยังมีอีกหลายเหตุผลของการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ คือ การเพิ่มขึ้นของรายได้เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของสมาชิกในครอบครัว เนื่องจากก่อนที่จะย้ายเข้ามาในบ้านป่าตอง คุณอายุไม่เคยประกอบอาชีพปลูกข้าวโพด เมื่อเข้ามาอาศัยในบ้านป่าตอง เห็นหลายครอบครัวปลูกข้าวโพดแล้วสามารถสร้างรายได้แต่ละปีพอควร ทำให้เกิดความต้องการประกอบอาชีพดังกล่าว เพื่อครอบครัวจะได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้วยเหตุผลเช่นนี้หากคุณอายุจะประกอบอาชีพเช่นเดียวกันกับเพื่อนบ้านก็มีความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

โดยส่วนตัวสำหรับคุณอายุอาจจะเคยคาดหวังที่จะได้เรียนหนังสือ นั่นก็เป็นเพียงความหวังในวัยเด็กเท่านั้น เมื่อมีครอบครัวแล้วไม่เคยมีความหวังเหล่านี้อีก เพราะเห็นว่าการศึกษาน่าจะเหมาะกับรุ่นเด็กมากกว่า ส่วนผู้ที่ศึกษาพระคัมภีร์จนประสบความสำเร็จก็นับว่าเป็นความสามารถพิเศษ แต่หากจะให้คุณอายุศึกษาเช่นนั้นก็คงจะไม่ไหว เนื่องจากไม่เคยเรียนหนังสือเลย และคิดว่าเรื่องการศึกษาคงไม่เหมาะกับตนเองแล้ว

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

ด้วยเหตุผลอีกประการสำหรับคุณอายุที่ทำให้เกิดความแตกต่างจากเพื่อนบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน คือ การที่คุณอายุยังนับถือศาสนาพุทธ(ผี) นับว่าเป็นสิ่งหนึ่งซึ่งอาจจะทำให้เกิดการแปลกแยกกับเพื่อนบ้าน ไม่ได้รับการต้อนรับอย่างเต็มที่เนื่องจากยังมีช่องว่างระหว่างกันอยู่ เพราะฉะนั้น การที่คุณอายุจะนับถือศาสนาคริสต์ คงต้องเป็นส่วนหนึ่งในหลายเหตุผลที่ช่วยผลักดันให้เกิดการตัดสินใจยอมรับในศาสนาคริสต์

7. ความคาดหวังในอาชีพ

อาชีพที่คุณอายุมีความชำนาญเกี่ยวกับด้านการเกษตร เคยหวังว่าจะมีอาชีพที่ไม่ต้องเหน็ดเหนื่อยในอนาคต แต่ก็ไม่มีหนทางที่จะเปลี่ยนแปลงได้ กระทั่งปัจจุบันจึงเปลี่ยนแนวความคิดและคาดหวังในรุ่นบุตรมากกว่า เพราะบุตรมีความรู้แล้วก็น่าจะมีความคิดในการหาอาชีพที่ดีกว่าการ

ทำด้านการเกษตร ในขณะที่เดียวกันเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ก็ยังคงประกอบอาชีพด้านการเกษตรเช่นเดียวกัน

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 23 คุณอาซาอะ (นามสมมุติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

บุคลิกภาพ คุณอาซาอะเป็นผู้ชายรูปร่างเล็ก ส่วนสูง 157 เซนติเมตร ผิวคล้ำ ผมขาว เป็นหย่อม พูดได้เฉพาะภาษาพื้นเมืองกับภาษาลีซุเท่านั้น ลักษณะการเดินหลังงอเล็กน้อย ปัจจุบันอายุ 70 ปี

ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อยืดสีมีคทึบ กางเกงประจำเผ่าสีสันสดใส

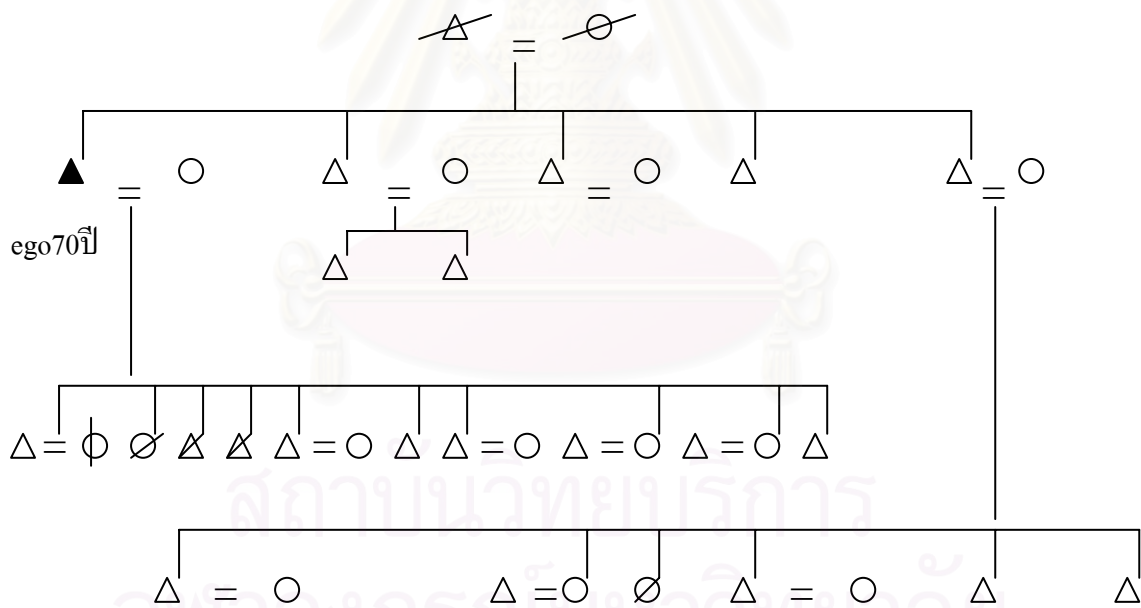
การย้ายถิ่น คุณอาซาอะ(นามสมมุติ) มาพร้อมกับภรรยาและบุตร 9 คน จากอำเภอพราน มีบุตรเพิ่มขึ้นอีก 1 คนหลังจากอยู่บ้านป่าตั้งรวมแล้วมีบุตร 10 คน ออกจากหมู่บ้านเมื่ออายุ 49 ปี จากการชักชวนของน้องชาย(ปัจจุบันอยู่บ้านป่าตั้ง) เสนอว่าบ้านป่าตั้งมีที่ดินทำกินเพียงพอสำหรับครอบครัวของคุณอาซาอะอย่างแน่นอน หมู่บ้านเดิมที่อาศัยนั้นประชากรหนาแน่นมากที่ดินทำกินไม่เพียงกับจำนวนสมาชิกของแต่ละครอบครัว ชาวบ้านบางส่วนเริ่มทยอยกันออกจากหมู่บ้านไปหาที่อยู่ใหม่

ย้ายเข้ามาบ้านป่าตั้งคราวแรกสร้างบ้านภายในหมู่บ้านพร้อมกับบุตรอีก 10 คน (บุตรทุกคนยังไม่ได้แต่งงาน) หลังจากที่บุตรคนโตแต่งงานก็เริ่มย้ายออกจากบ้าน กระทั่งบุตรแต่งงานไปแล้วหลายคน บางคนก็เสียชีวิต ทำให้บ้านซึ่งเดิมเคยมีสมาชิกในครอบครัวมากมายกลายเป็นว่าแต่ละคนเริ่มออกไปสร้างครอบครัวของตนเอง ที่ท้ายที่สุดเหลือครอบครัวของบุตรสาวและบุตรชายอีก 2 คนที่ยังไม่ได้แต่งงานที่ยังอยู่กับคุณอาซาอะ สถานที่เริ่มแออัดเพราะมีบ้านเพิ่มขึ้นอีกหลายหลังคาเรือน ขณะนั้นภรรยาของคุณอาซาอะเจ็บไข้ตลอดจึงตัดสินใจออกไปสร้างบ้านที่ปากทางเข้าบ้านป่าตั้ง ต้องการอากาศที่บริสุทธิ์คิดว่าน่าจะช่วยให้ร่างกายกลับมาแข็งแรง

ช่วงที่ภรรยาของคุณอาซาอะให้บุตรมาช่วยกันสร้างบ้านหลังใหม่ให้ นั่น ส่วนตัวคุณอาซาอะเองไม่ออกไปอยู่นอกหมู่บ้านเพราะเสมือนว่า เพื่อนบ้านที่เคยอยู่ใกล้กันก็ต้องห่างไกลกันออกไป หลังจากบ้านสร้างเสร็จแล้วภรรยาและบุตรที่เคยอยู่ร่วมกันกับคุณอาซาอะได้ย้ายออกไปอยู่บ้านใหม่แล้ว แต่คุณอาซาอะกับบุตรชายที่ยังไม่แต่งงานนั้น อาศัยอยู่บ้านหลังเดิม

เมื่อภรรยาย้ายเข้าไปอยู่บ้านหลังใหม่ได้เกือบปี จึงเรียกให้คุณอาซาอะและบุตรชายออกไปอยู่ด้วยกันที่บ้านหลังใหม่ ที่ต้องทำเช่นนี้เพราะคุณอาซาอะกับบุตรชายตี้มเหล้ากันทุกวัน ภรรยาเห็นทำไม่ดีแล้วจึงรีบชวนให้ออกไปอยู่ด้วยกันมิฉะนั้นอาจจะเจ็บป่วยทั้งคู่ก็ได้ คุณอาซาอะและบุตรชายอีกคนย้ายไปอยู่ปากทางเข้าหมู่บ้านเป็นเวลา 8 ปี (ตั้งแต่คุณอาซาอะอายุ 62 ปี ปัจจุบันคุณอาซาอะอายุ 70 ปี)

ครอบครัวและเครือญาติ คุณอาซาอะเป็นพี่ชายคนโต มีน้องชาย 4 คน น้องชายคนแรกมีบุตรชาย 4 คน น้องคนที่สองมีบุตรชาย 2 คน ส่วนน้องชายคนที่สามไม่ได้แต่งงาน น้องชายคนที่สี่มีบุตร 6 คน (ชาย 4 คน หญิง 2 คน) รายละเอียดเกี่ยวกับบุตรของน้องชายไม่ค่อยทราบเท่าไรนัก โดยเฉพาะน้องชายคนที่หนึ่งถึงสามนั้น มิได้พบกันหลายปีแล้ว เพราะตั้งแต่ย้ายออกจากอำเภอพรานก็ไม่ได้ออกไปเยี่ยมน้องชายเลย จากที่ทราบข่าวคราวกับน้องชายคนที่สี่ เพิ่งรู้ว่าน้องชายคนอื่นย้ายออกจากหมู่บ้านเดิมแล้ว แต่มิได้ให้ที่อยู่กับเพื่อนบ้านว่าจะไปอยู่ที่ไหน กระทั่งทุกวันนี้ก็ยังไม่มีการมาเยี่ยมเยียนกันเลย

การปกครอง คุณอาซาอะไม่ค่อยให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องของการปกครองเท่าไรนัก ให้เหตุผลว่า ตนเองอายุมากแล้วใครจะทำอะไรก็ตามใจ เพียงการดำเนินชีวิตของครอบครัว คุณอาซาอะไม่ถูกรุณรีระซังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบก็เพียงพอแล้ว มีเรื่องหนึ่งที่นับว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ได้จากผู้นำ(ไม่ใช่คนปัจจุบัน) คือ ภรรยาของคุณอาซาอะได้รับการพิจารณาจากผู้นำในอดีต(ชาวกะเหรี่ยง) ให้เป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ จึงมอบเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นเงินที่สามารถนำมาใช้จ่ายได้ตามปกติ โดยทางธนาคารจะนำเงิน

ฝากให้ปีละ 2 ครั้งๆละ 1,800 บาท เฉลี่ยได้รับวันละ 10 บาท กรณีที่ผู้ถือบัญชีเสียชีวิตจำนวนเงินคงเหลือในสมุดบัญชี บุตรสามารถนำไปเบิกออกมาได้ จากนั้นชาวบ้านคนอื่นที่ยังมิได้รับสวัสดิการเช่นนี้ก็จะถูกพิจารณาขึ้นอีก (คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับสวัสดิการ คือ เป็นชายหรือหญิง อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปมีบัตรประจำตัวประชาชน สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง บุตรหลานไม่ให้ความดูแล หรืออาศัยอยู่กับหลานที่ยังเล็กอยู่โดยไม่มีคนใดในครอบครัวให้ความช่วยเหลือดูแล แม้แต่เป็นอัมพาตก็จะได้รับการพิจารณา)

อาชีพ ครอบครัวของคุณอาซาอะทุกคนช่วยกันปลูกข้าว มักเก็บไว้สำหรับรับประทานไม่ค่อยมีการซื้อขาย ยกเว้นบางครั้งชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่บ้านใกล้เคียงจะมาซื้อข้าวเปลือกปีละ 70 บาทแต่ถ้าเป็นข้าวสารปีละ 200 บาท การปลูกข้าวแต่ละปีใช้เงินทุนจากบัญชีที่ได้รับกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

พืชเศรษฐกิจสำหรับครอบครัวของคุณอาซาอะ คือ ข้าวโพด ถือเป็นรายได้หลัก ทุกปีเมื่อต้องลงทุนซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดมาปลูกจะกู้เงินกับพ่อค้าพื้นเมือง สามารถใช้คืนให้ครบทุกปีไม่ต้องเป็นหนี้สิน ปีก่อนเคยปลูกขิงกับถั่วแดง ราคาที่ได้กับจำนวนพืชที่สูญเสียไปไม่คุ้มกันจึงไม่นิยมลงทุนกับขิงและถั่วแดงเท่าไรนัก สิ่งสำคัญการปลูกขิงปัญหาใหญ่ คือ เชื้อราวิธีการปลูกนั้นไม่อยากแต่จะรอคอยจังหวะของปริมาณฝนที่ตกในแต่ละปี ปีไหนที่ฝนตกติดต่อกันหลายวันและตกหนัก ทราบเลยว่าปีนั้นขิงเป็นราทั้งไร่อย่างแน่นอน คุณอาซาอะไม่ทราบวิธีการแก้ไขกับเชื้อราที่เกิดขึ้นในไร่ว่าจะทำอย่างไร ปัจจุบันจึงไม่ปลูกขิงแล้ว แต่ยังคงปลูกถั่วแดงเพื่อให้พื้นดินมีแร่ธาตุสำหรับการปลูกข้าวโพดในปีต่อไปได้

นอกจากรายได้หลักที่ได้จากการปลูกข้าวโพด ยังมีจากภรรยาของคุณอาซาอะ คือ เงินสวัสดิการ ขณะที่รายจ่ายนั้นก็มากพอสมควร เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวมีถึง 7 คน แต่รายได้มีไม่ก็หนทาง สิ่งสำคัญต้องส่งค่าเล่าเรียนให้กับบุตรชายคนเล็กด้วย บางครั้งต้องกู้เงินเพื่อนำมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

การศึกษา คุณอาซาอะและภรรยาไม่มีการศึกษา ขณะที่บุตรนั้นเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าดิ่งเกือบทุกคน ยกเว้นบุตรคนแรก(ช่วงที่เพิ่งย้ายเข้ามาบ้านป่าดิ่งบุตรชายอายุ 25 ปีแล้ว) และคนที่ 7 (เคยเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เท่านั้น) ส่วนบุตรชายคนที่ 10 เมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าดิ่ง มุ่งมั่นศึกษาด้านศาสนาคริสต์

ความหวังของคุณอาซาอะอยู่ที่บุตรชายคนสุดท้ายที่ชื่อว่า เมื่อประสบความสำเร็จจากการเรียนทางด้านศาสนาคริสต์จะมีเงินเดือนและเป็นคนแรกของตระกูลที่มีความรู้สูงสุด หวังว่าจะช่วยทำให้ครอบครัวมีความสุขสบายมากขึ้น

ศาสนาและความเชื่อ เหตุผลที่คุณอาซาอะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ เพราะสมาชิกทุกคนในบ้านเปลี่ยนนับถือศาสนาคริสต์แล้ว อีกทั้งหิ้งบรรพบุรุษภายในบ้านได้ถูกอาจารย์สอนศาสนาอัญเชิญออกจากบ้านเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง คือ สมัยที่บุตรชายกำลังเดินทางไปศึกษาต่อทางด้านศาสนาคริสต์ ครอบครัวของคุณอาซาอะ (เฉพาะสมาชิกที่ยังอยู่กับคุณอาซาอะ) ยังคงนับถือศาสนาพุทธ(ผี) ขณะนั้นภรรยาเจ็บป่วยตลอดไม่สามารถรักษาให้หายได้ อาจารย์สอนศาสนาคริสต์(เป็นครูโรงเรียนบ้านป่าตึง ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว) เข้ามาหาที่บ้านและแนะนำให้ภรรยาเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ พระเจ้าจะช่วยประทานพรให้มีร่างกายที่แข็งแรง ซึ่งอาจารย์สอนศาสนาคริสต์มักจะพบปะชาวบ้านพร้อมกับผู้ช่วยอีกหนึ่งคน เท่าที่จำได้เข้ามาพูดคุยกับภรรยาประมาณ 3-4 ครั้ง

ภรรยาจึงนำเรื่องที่ได้รับคำแนะนำมาปรึกษาสามีและบุตรว่า จะเปลี่ยนศาสนาหรือไม่ คุณอาซาอะมิได้ขัดขวางการตัดสินใจของภรรยาและบุตร ในการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ในวันรุ่งขึ้นอาจารย์สอนศาสนาคริสต์และผู้ช่วยของเขากลับมาที่บ้านของคุณอาซาอะอีกครั้ง เพื่อรอฟังคำตอบ จากนั้นอาจารย์สอนศาสนาคริสต์จึงเริ่มทำพิธีอัญเชิญหิ้งบรรพบุรุษออก ด้วยการอ่านพระคัมภีร์ สวดมนต์และขับไล่ผีให้ออกไปจากบ้านด้วย หลังจากสอบถามในภายหลังทราบว่าเป็นการอัญเชิญพระเจ้ามาเป็นผู้นำหิ้งบรรพบุรุษออก เพื่อป้องกันมิให้อาจารย์และบุคคลอื่นๆถูกสิ่งชั่วร้ายทำลายได้

ในขณะที่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์บุตรชายยังไม่ทราบเรื่อง หลังจากทราบแล้วบุตรชายก็ตัดสินใจทำพิธีสืบลูกที่สถานศึกษานั้นทันที การที่คุณอาซาอะไม่คัดค้านใดๆ เพราะคุณอาซาอะเห็นภรรยาเจ็บป่วย หากวิธีการใดที่ปฏิบัติแล้วจะสามารถช่วยได้ก็ไม่ขัดขวางปล่อยให้ภรรยาเปลี่ยนไปก่อนเพราะตนเองยังสุขภาพแข็งแรงอยู่ แต่คุณอาซาอะยังคงนับถือศาสนาพุทธ(ผี) แม้ว่าหิ้งบรรพบุรุษจะถูกนำไปทิ้งแล้วก็ตาม อีกทั้งบุตรบางคนก็ยังไม่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์แต่หลังจากนั้นไม่กี่เดือนบุตรทุกคนก็เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ คุณอาซาอะจึงตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ด้วย เพราะหากตนจะประกอบพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ(ผี)คงไม่มีใครสืบทอดแล้ว จึงยอมที่จะเปลี่ยนเพื่อเหมือนกับคนรอบข้าง

ความเชื่อเกี่ยวกับพระเจ้าก็มีบ้าง อย่างการทำงานในวันต่างๆก็ไม่ต้องเกรงว่าจะผิดผีอีก สามารถทำงานได้ทุกวัน สมัยที่นับถือศาสนาพุทธ(ผี)ถ้าลองฝันไปทำงาน ไม่ว่าจะไปสถานที่ใดในวันศีล ยิ่งถ้าจับของมีคมถือว่าเป็นการกระทำอันร้ายแรง ต้องเกิดเหตุการณ์ไม่ดีภายในครอบครัวแน่นอน ปัจจุบันไม่มีเหตุการณ์ร้ายเกิดขึ้นแล้ว แต่สถานที่ใดรู้สึกไม่มั่นใจก็จะระลึกถึงพระเจ้าให้ช่วยคุ้มครองตนเอง ก็ไม่มีสิ่งเลวร้ายเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นจึงคิดว่าพระเจ้าต้องมีอยู่จริง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมมุติฐาน

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม

เริ่มต้นจากภรรยาและบุตรของคุณอาจะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ในขณะที่คุณอาจะยังไม่เปลี่ยนความเชื่อในศาสนาพุทธ(ผี) กระทั่งสมาชิกทุกคนในครอบครัวเริ่มชักชวนให้เปลี่ยนมานับถือศาสนาเดียวกัน พยายามชักจูงถึงเหตุผลต่างๆที่ควรเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ญาติพี่น้องของคุณอาจะแทบจะทุกคนก็เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์แล้ว ท้ายที่สุดคุณอาจะก็ยินดีเปลี่ยนตามที่สมาชิกในครอบครัวต้องการ

2. ความต้องการทางวัตถุ

ก่อนคุณอาจะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ บุตรส่วนใหญ่แต่งงานกันแล้วและภาระหน้าที่ของการเป็นบิดาก็เริ่มน้อยลง เนื่องจากบุตรสามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวกันได้แล้ว จึงไม่เกิดความต้องการอะไรมากมายนัก เพียงแค่ให้สามารถทำงานในไร่มีข้าวและข้าวโพดเพียงพอในแต่ละปีก็ถือว่าดีสำหรับชีวิตของคุณอาแล้ว

3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์

ผลจากการเข้ามาชักชวนของญาติพี่น้องและสมาชิกในครอบครัวที่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ต่างพากันบอกเล่าถึงเหตุผลที่ควรยอมรับในศาสนาคริสต์ เช่น ทุกคนในครอบครัวเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์แล้ว การประกอบพิธีกรรมต่างๆย่อมต้องเป็นของศาสนาคริสต์ ถ้าคุณอาจะยังยึดมั่นในศาสนาพุทธ(ผี) พิธีกรรมในการบูชาบรรพบุรุษย่อมไม่สะดวกอย่างแน่นอน ซึ่งสร้างการโอ้อ่อนให้กับคุณอาจะเป็นอย่างมาก จนท้ายที่สุดคุณอาจะจึงตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์

4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น

คุณอาซาอะต้องการเพียงให้ตนเองและภรรยาซื้ออาหารเพียงพอในแต่ละปี ไม่จำเป็นต้องร่ำรวย รวมถึงมีร่างกายแข็งแรงสามารถทำงานในไร้ได้ เพื่อไม่เป็นภาระของบุตรที่มีครอบครัวแล้วเท่านั้น ส่วนรายได้ในแต่ละปีแม้ว่าจะไม่มากมายนัก ก็ยังมีเงินที่ได้รับจากทางรัฐบาลเป็นของภรรยา สามารถนำมาใช้จ่ายในครอบครัวได้เช่นกัน

5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง

คุณอาซาอะไม่มีโอกาสเรียนหนังสือตั้งแต่เล็กกระทั่งมีบุตรแล้ว และหากจะมีใครเสนอให้ไปเรียนหนังสือในช่วงบั้นปลายชีวิต ก็คงไม่ต้องการแล้ว(นี่คือสิ่งที่คุณอาซาอะเคยกล่าวไว้) การเข้าฟังคำสอนจากอาจารย์สอนศาสนา ก็ช่วยทำให้คุณอาซาอะเข้าใจในจุดมุ่งหมายของพระคัมภีร์ได้เช่นกัน ไม่มีความจำเป็นต้องศึกษาด้วยตนเอง หรือหากไม่เข้าใจก็สามารถสอบถามกับอาจารย์สอนศาสนาได้เช่นกัน

6. ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม

การดำรงชีวิตในแต่ละวันของคุณอาซาอะก็ไม่ได้แปลกแหวกแนวจากชาวบ้านคนอื่น ความทะเยอทะยานต่อการเลื่อนฐานะทางสังคมจึงไม่เกิดกับคุณอาซาอะ เพราะทุกคนในบ้านป่าดิ่งก็ยังมีความเป็นพวกพ้องเดียวกันอยู่ สามารถพบปะกันได้ตามแบบฉบับของเพื่อนบ้าน คุณอาซาอะจึงไม่มีความต้องการที่จะเลื่อนฐานะทางสังคมให้กับตนเอง ทั้งนี้มีความประสงค์ที่จะมีชีวิตอยู่อย่างเรียบง่ายมากกว่า

7. ความคาดหวังในอาชีพ

สิ่งที่ได้รับจากการประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยเฉพาะการปลูกข้าวโพดเป็นพืชเศรษฐกิจของครอบครัวคุณอาซาอะ นับว่าช่วยให้ครอบครัวของคุณอาซาอะ(ผู้อาศัยในบ้านป่าดิ่ง) มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าช่วงที่ยังไม่ได้ปลูกข้าวโพด คุณอาซาอะจึงเชื่อมั่นว่าการปลูกข้าวโพดนั้น เป็นอาชีพที่ดีสำหรับครอบครัวของคุณอาซาอะ ซึ่งอาชีพอื่นหากเทียบกับความสามารถที่มีอยู่ของคุณอาซาอะแล้ว ก็คงไม่อาจจะประสบความสำเร็จได้เท่านี้

บทที่ 6

ผลการวิจัยและการพิสูจน์สมมุติฐาน

ผลการวิจัยเรื่องการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ของชาวลีซอ : ศิษยาภิบาลบ้านป่าดิ่ง จังหวัดเชียงราย จะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข่าวสำคัญ และส่วนที่ 2 เป็นการพิสูจน์สมมุติฐาน

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข่าวสำคัญ

1. ผู้ชายชาวลีซอ

ผู้ให้ข่าวสำคัญของงานวิจัย คือ ผู้ชายชาวลีซอที่แต่งงานมีครอบครัวแล้ว เพราะผู้ชายชาวเขาความชำนาญด้านภาษาดีกว่าผู้หญิง เพราะฉะนั้นผู้ให้ข่าวสำคัญทั้งหมดมีจำนวน 23 คนจึงเป็นผู้ชายที่แต่งงานแล้วเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 100

2. อายุ

ในเรื่องอายุของผู้ให้ข่าวสำคัญ พบว่า ผู้ให้ข่าวสำคัญจะมีช่วงอายุที่แตกต่างกันหลายคน โดยผู้ให้ข่าวส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 39.13 % รองลงมาอยู่ระหว่าง 26-35 ปี จำนวน 30.44 % ลำดับต่อมาอยู่ระหว่าง 46-55 ปี จำนวน 17.39 % อันดับที่อยู่ระหว่าง 56-65 ปี จำนวน 8.70 % และอันดับสุดท้ายอายุตั้งแต่ 66 ปีขึ้นไป จำนวน 4.34 % จะแสดงให้ทราบรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงอายุของผู้ให้ข่าวสำคัญ

อายุ	จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญ	ร้อยละ
26-35	7	30.44
36-45	9	39.13
46-55	4	17.39
56-65	2	8.70
66ปีขึ้นไป	1	4.34
รวม	23	100

3. ระดับการศึกษา

ผู้ให้ข่าวสำคัญส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และหลักสูตรด้านศาสนาคริสต์ เนื่องจากผู้ให้ข่าวสำคัญบางกลุ่มจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็ศึกษาต่อหลักสูตรด้านศาสนาคริสต์ ในขณะที่บางคนไม่ได้เรียนหนังสือ ก็มีโอกาสเข้าศึกษาหลักสูตรด้านศาสนาคริสต์ เมื่อเปรียบเทียบเป็นจำนวน 13.04 % จึงทำให้มีระดับการศึกษาในปริมาณเท่ากัน ส่วนอันดับรองลงมา คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 8.70 % และผู้ให้ข่าวสำคัญที่ไม่มีการศึกษามีจำนวนถึง 65.22 % จะดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตารางแสดงระดับการศึกษาของผู้ให้ข่าวสำคัญ

ระดับการศึกษา	จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญ	ร้อยละ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6	3	13.04
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3	2	8.70
หลักสูตรด้านศาสนาคริสต์	3	13.04
ไม่มีการศึกษา	15	65.22
รวม	23	100

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. อาชีพ

ผู้ให้ข่าวสำคัญประกอบอาชีพต่างๆ โดยอันดับหนึ่ง คือ อาชีพด้านการเกษตร จำนวน 91.30 % ส่วนอันดับรองลงมา คือ อาชีพอาจารย์สอนศาสนาและอาชีพรับจ้าง ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คือ จำนวน 4.35 % จะดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ตารางแสดงอาชีพของผู้ให้ข่าวสำคัญ

อาชีพ	จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญ	ร้อยละ
ด้านการเกษตร	21	91.30
อาจารย์สอนศาสนา	1	4.35
รับจ้าง	1	4.35
รวม	23	100

ส่วนที่ 2 : การพิสูจน์สมมุติฐาน

สมมุติฐานข้อที่ 1. การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1 คุณสมชายได้นำภาพรวมของศาสนาพุทธ(ผี)กับศาสนาคริสต์มาเปรียบเทียบ เพื่อพิจารณาว่าหากเปลี่ยนการนับถือ หรือ ความเชื่อว่าจะยังคงสร้างความมั่นใจในการดำรงชีวิตได้ดีขึ้น เนื่องจากวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดของชายมีประสบการณ์มากมาย แน่ใจว่าจิตได้สำนึกหรือสิ่งที่ปฏิบัติในอดีตจะยังคงไว้ ด้วยการพิจารณาจากการกระทำของผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ว่ามีการดำรงชีวิตเป็นอย่างไร เห็นว่ารูปแบบการดำรงชีวิตก็ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 70.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2 คุณอะตะยะเห็นว่า หากเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ก็ยังคงปฏิบัติตนไม่แตกต่างจากเดิมที่เคยนับถือศาสนาพุทธ(ผี) เพียงแต่ว่ามีสิ่งที่ควรปฏิบัติเพิ่มเติม คือ

ต้องเข้าโบสถ์เป็นประจำทุกสัปดาห์ ถึงอย่างไรก็ยังมีสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจเช่นกัน แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 60.5

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3 คุณอนุชิตตัดสินใจเลือกที่จะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งเป็นผลมาจากการรับรู้สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน และเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้ช่วยสามารถตัดสินใจได้มากขึ้น แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 62.5

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4 การตัดสินใจเลือกว่าจะนับถือศาสนาใด ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมาของคุณธีระชัย เมื่อถึงช่วงเวลาที่ต้องการสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ จึงทำให้ทราบว่า จะใช้สิ่งใดที่จะเหมาะกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของคุณธีระชัย แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 98.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5 รูปแบบการเรียนรู้วัฒนธรรมที่ต่างจากเดิมของคุณอาเละนั้น ช่วยส่งเสริมให้คุณอาเละเกิดการจัดลำดับความเป็นไปได้ ทำให้คุณอาเละสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ และจะเป็นผลดีต่อชีวิตหรือไม่ หากยอมรับวัฒนธรรมใหม่นี้เข้ามา ซึ่งท้ายที่สุดคุณอาเละก็ตัดสินใจรับเอาวัฒนธรรมของศาสนาคริสต์ว่า มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและจะช่วยสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นได้อีกด้วย แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 52.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6 การที่คุณอาหุมิได้ต่อต้านในศาสนาที่ต่างกัน ย่อมทำให้สามารถเปิดใจที่จะยอมรับได้ในเวลาต่อมา หลังจากที่ตรึงตรองถึงผลดีในศาสนานั้นๆ ไม่ว่าจะ เป็นพิธีกรรม การสอนของผู้นำด้านศาสนา ภาพรวมของผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์เป็นอย่างไร แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 80.2

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7 การติดต่อสื่อสารถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้สังคมภายนอก สิ่งใดที่สร้างความรู้สึกที่ดี ก็จะจดจำและนำมาประยุกต์ให้เข้ากับการดำรงชีวิต ซึ่งคุณธีระชัยก็เห็นว่าสิ่งที่มีอยู่ในศาสนาคริสต์ ช่วยทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเขาและครอบครัวมีความสุขมากขึ้น เนื่องจากไม่ต้องเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตมากจนเกินความสามารถ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่นับว่าเป็นแรงผลักดันให้เกิดกำลังใจ ที่จะต่อสู้กับอุปสรรคด้วย แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 85.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8 การยอมรับในศาสนาคริสต์เป็นผลมาจากระยะเวลาที่ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ รวมถึงคำบอกเล่าจากผู้คนมากมาย ยิ่งกว่านั้นมีศาสนาพุทธ(ตี)และศาสนาคริสต์อยู่ในบ้านป่าดง จึงเห็นการประกอบพิธีกรรม และเห็นถึงความเป็นไปของผู้ที่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ว่าเป็นอย่างไร และ คุณอาเชื้อพระก็นำกลับมาพิจารณาตนเองว่าเหมาะที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของศาสนาใดกันแน่ แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 50.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9 การตัดสินใจเชื่อในศาสนานั้น คุณอะตะบะคิดว่ามีความจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ในชีวิตเข้ามาช่วยในการตัดสินใจ ในขณะที่ไม่มีใครสามารถบังคับจิตใจให้เกิดความเชื่อได้ แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 83.2

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10 คุณอะตะบะทราบเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ตั้งแต่อายุในวัยเด็ก รวมถึงได้เห็นการประกอบพิธีกรรมของบรรพบุรุษทางด้านศาสนาพุทธ ผนวกกับการเรียนรู้ด้านศาสนาคริสต์จึงเริ่มเกิดความคิดที่จะประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนรู้มา ให้สามารถปฏิบัติได้จริงกับการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงการมองหาหนทางว่า หากเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์แล้ว ยังสามารถประกอบพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจได้หรือไม่ คุณอะตะบะก็พบว่า ยังสามารถประกอบพิธีกรรมได้ แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 65.5

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11 การที่คุณอะตะบะได้เข้าร่วมกิจกรรมของศาสนาคริสต์ ช่วยให้ท่านคุณอะตะบะมองเห็นความแตกต่าง ระหว่างศาสนาคริสต์และศาสนาพุทธ(ตี)ว่าเป็นอย่างไร จนสามารถตัดสินใจว่าจะเลือกนับถือศาสนาที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของตนเอง แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 60.8

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12 คุณอาชาพะหนทางสร้างความมั่นคงในชีวิตนั้น มีหลากหลายวิธี แต่ในเมื่อมีวิธีการที่คล้ายกันสามารถเกิดขึ้นได้รวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่ากัน จึงทำให้เป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจว่า จะเลือกสิ่งใดจึงจะเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงในการดำเนินชีวิต แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 62.3

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13 แม้ว่าคุณอาจะนับถือศาสนาคริสต์ตั้งแต่เด็ก แต่ก็มีการศึกษาเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง จนเกิดการยอมรับในศาสนาคริสต์ด้วยตนเอง เพราะได้ทำความเข้าใจว่าเหตุและผลที่ศาสนาคริสต์ได้ให้ไว้กับชาวคริสเตียนนั้นมีความเป็นมาอย่างไร แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 98.5

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14 ผลที่ได้จากการย้ายถิ่นฐานบ่อยทำให้คุณอาซื้ออะไหล่ปรับตัวต่อสังคมใหม่ๆ ได้ไม่ยากนัก รวมถึงการประยุกต์วัฒนธรรมต่างๆ ที่พบเห็น จนทำให้ตัดสินใจเลือกที่จะนับถือศาสนาใดถึงจะเหมาะสมกับตนเอง แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 60.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15 การประยุกต์สิ่งที่คล้ายกันและต่างกันของทั้งสองศาสนา เพื่อให้สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง แต่ในบางสิ่งที่เกิดขึ้นกับศาสนาหนึ่งและสร้างความไม่พึงพอใจแก่คุณอา ก็เป็นเครื่องช่วยตัดสินใจให้คุณอาพิจารณาที่จะนับถือศาสนาซึ่งคิดว่าเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในช่วงเวลานั้น เพื่อให้การดำเนินชีวิตไม่สะดุดจนเกินไป แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 62.4

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16 ในระยะแรกคุณอาซื้ออะไหล่เป็นคนหนึ่ง ซึ่งไม่ค่อยให้ความสนใจกับกิจกรรมของศาสนาคริสต์เท่าไรนัก แต่จากคำบอกเล่าของเพื่อนฝูงไม่ว่าจะเป็นชาวบ้านในบ้านป่าดงด้วยกัน หรือ พ่อค้าจากที่ลุ่มต่างก็พูดถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน โดยเฉพาะโบสถ์ที่สร้างในบ้านป่าดง จึงส่งผลให้คุณอาซื้ออะไหล่เกิดความสนใจว่า จะเป็นจริงอย่างที่หลายคนกล่าวถึงหรือไม่ ซึ่งบางสิ่งก็เกิดขึ้นจริงในโบสถ์

แต่บางสิ่งก็ผิดเพี้ยนกันบ้างเล็กน้อย ในความแตกต่างกันนี้ ก็ช่วยทำให้คุณอาซื้ออะไหล่สามารถยอมรับพิธีกรรมของทั้งศาสนาคริสต์และศาสนาพุทธ(ผี)ได้ในระดับหนึ่ง คุณอาซื้ออะไหล่เคยไตร่ตรองถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในโบสถ์ว่า น่าจะเป็นอีกหนทางหนึ่ง ที่จะให้คุณอาซื้ออะไหล่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ได้จริงมากกว่าวิธีการของศาสนาพุทธ(ผี)ที่ทำอย่างไรก็ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีเท่าที่ แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 67.8

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17 ช่วงเวลาที่ครอบครัวของคุณอาหู่เข้ามาอาศัยในบ้านป่าดงนั้น มีโอกาสเข้าใจพิธีกรรมของศาสนาคริสต์มากขึ้น รวมถึงสิ่งที่ครอบครัวของคุณอาหู่จะได้รับจากการนับถือศาสนาคริสต์ คือ ศาสนาคริสต์จะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ สำหรับชาวคริสเตียน

เห็นได้จากการประกอบพิธีทางศาสนาที่มีการขับร้องเพลงเกี่ยวกับพระเจ้าในทุกสัปดาห์ กระทั่ง การสอนให้ชาวคริสเตียนเรียนรู้สิ่งที่พึงปฏิบัติ แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการ นับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 75.3

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18 ความเคยชินที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกวัน ทำให้คุณอาศัยต้องการ เข้าร่วมเป็นสมาชิกกับกลุ่มชาวคริสเตียน เพราะเห็นว่าน่าจะมีความเป็นไปได้ หากจะมีวิถีชีวิต ในรูปแบบเดียวกับผู้นับถือศาสนาคริสต์ แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อ การนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 60.5

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19 การที่ได้พบปะติดต่อกับชายกับผู้คนมากมาย ช่วยทำให้คุณอาเล ฆะเรียนรู้วัฒนธรรมต่างๆ แม้ว่าจะไม่ได้พบเห็นการประกอบพิธีกรรมของคนพื้นเมือง แต่ก็รับรู้ จากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน รวมถึงการทดลองเข้าโบสถ์เพื่อเห็นสิ่งที่ เกิดขึ้นจริงภายในโบสถ์ว่าเป็นอย่างไร ส่งผลให้คุณอาเลฆะรู้สึกว่ สิ่งต่าง ๆ นั้นช่วยทำให้เกิด แรงยึดเหนี่ยวให้มีความตั้งใจในการดำเนินชีวิต แม้ว่าวิธีการอาจจะแตกต่างกันบ้างก็ตาม แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 67.8

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20 ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นในสิ่งที่พบเห็นเป็นประจำ รวมถึงความ ต้องการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตให้ดีขึ้น คุณอาหู่เห็นว่า อาจเป็นเพราะวิธีการในการประยุกต์ สิ่งแปลกใหม่ให้เข้ากับชีวิตได้ ต้องขึ้นอยู่กับกรอบยอมรับในสิ่งเหล่านั้นว่า จะเป็นประโยชน์ต่อ ชีวิตได้มากเพียงไร แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 62.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 21 ความรู้สึกโดดเดี่ยวท่ามกลางเพื่อนบ้าน ผู้ซึ่งส่วนใหญ่เป็น ชาวคริสเตียน พร้อมกันนั้นคุณอาซามีโอกาสเห็นสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในโบสถ์เป็นประจำ กระทั่งเกิดการเรียนรู้สิ่งที่ต่าง หรือ สิ่งเหมือนระหว่างศาสนาพุทธ(ผี)และศาสนาคริสต์ จากนั้นจึงค่อยๆลำดับการยอมรับในสิ่งที่มีอยู่ของแต่ละศาสนาว่า มีความพึงพอใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นใน ศาสนาใด เพื่อช่วยทำให้การดำเนินชีวิตมีความสุขมากยิ่งขึ้น แสดงว่า การผสมผสานทาง วัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 80.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 22 คุณอาฮิมองในแง่ดีของศาสนาคริสต์ว่าจะช่วยปรับเปลี่ยนรูปแบบ ชีวิตของครอบครัวให้ดีขึ้น เนื่องจากคำสอนของศาสนาคริสต์มีการสอนเป็นประจำทุกสัปดาห์ แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 60.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 23 คุณอาซาหะทราบดีว่าศาสนาคริสต์เริ่มเข้ามามีบทบาทต่อสมาชิกในครอบครัวของคุณอาซาหะ การยอมรับในศาสนาคริสต์ของคุณอาซาหะก็เพราะเห็นว่าต้องการดำรงชีวิตอยู่แบบง่ายๆ ถ้าเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์แล้วไม่ได้ยุ่งยากลำบากก็ยินดีที่จะละทิ้งสิ่งที่เคยเชื่อมาเกือบทั้งชีวิต นั่นคือ ศาสนาพุทธ(ผี) แสดงว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 20.0

จากข้อมูลการผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ ผู้ให้ข่าวสำคัญทั้งหมด 23 คน พบว่ามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 67.14 จึงยอมรับสมมุติฐานที่ว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ ดังตารางที่ 6

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 ตารางแสดงการผสมผสานทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

ผู้ให้ข่าวสำคัญ	ร้อยละ
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1	70.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2	60.5
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3	62.5
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4	98.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5	52.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6	80.2
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7	85.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8	50.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9	83.2
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10	65.5
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11	60.8
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12	62.3
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13	98.5
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14	60.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15	62.4
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16	67.8
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17	75.3
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18	60.5
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19	67.8
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20	62.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 21	80.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 22	60.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 23	20.0
ค่าเฉลี่ย	67.14

สมมุติฐานข้อที่ 2. ความต้องการทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1 การดำรงชีวิตในปัจจุบันต่างกับยุคบรรพบุรุษ ซึ่งชายเห็นว่า วัตถุนิยมเริ่มเข้ามามีบทบาทต่อชีวิตมนุษย์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเครื่องใช้ในบ้านเรือนหรือเสื้อผ้า ล้วนมีความสำคัญต่อทุกคน เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ชายจึงคิดว่าต้องมีความอดทนในการทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งของต่างๆเหล่านี้ บังเอิญว่าข้อเสนอของการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์นั้นเป็นรูปธรรม ทำให้ชายมีความหวังที่จะได้รับข่าวของเครื่องใช้เหล่านี้ ดังเช่นผู้ที่เคยเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์คนอื่น แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 97.4

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2 การแพร่กระจายในเรื่องของวัตถุนิยมนั้น มีผลกระทบต่อครอบครัวของคุณอะตะปะและคนอื่นๆด้วย สิ่งที่แสดงออกมาจึงเป็นลักษณะของความกระตือรือร้นที่จะครอบครองเป็นเจ้าของสิ่งต่างๆ บังเอิญว่าข้อเสนอของกลุ่มศาสนาคริสต์ตรงกับความต้องการของคุณอะตะปะ แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 100.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3 ความสามารถทำงานได้นับเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาที่สุดสำหรับคุณอนุชิต เพราะการที่จะไปพึ่งพาอาศัยผู้อื่นนั้นย่อมไม่สะดวกและไม่มีทางที่จะได้รับความช่วยเหลือตลอดไป จึงไม่คิดว่าคนใดจะสนองความต้องการให้กับตนและครอบครัวได้ แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4 คุณธีระชัยมีความตั้งใจที่จะซื้อสิ่งของมาใช้ภายในบ้านด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง แต่ไม่สามารถทำได้จึงจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของศาสนาคริสต์ แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 70.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5 ด้วยความขัดสนที่มีอยู่เปี่ยมล้นของคุณอาเลาะ จึงทำให้เพื่อนบ้านส่วนใหญ่ชี้แนะแนวทาง เกี่ยวกับหนทางที่จะทำให้ได้ข่าวของเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และผู้ที่ตอบสนองความต้องการในจุดนี้ได้ ก็คือ หน่วยงานของศาสนาคริสต์ แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 90.1

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6 จุดประสงค์สำคัญของคุณอาหวัต้องการให้ตนเองทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อความสบายในอนาคต มีข่าวของเครื่องใช้ไม่ขัดสน ถ้ายอมรับข้อเสนอของมิชชันนารีก็จะ ได้เงินเพื่อนำไปซื้อสิ่งที่สนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวได้ แสดงว่า ความต้องการ ทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 99.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7 หนทางที่มีคดมนในช่วงเวลาที่คุณธีระชัยยังไม่ได้นับถือศาสนาคริสต์ แต่หลังจากที่ทราบว่ ศาสนาคริสต์จะให้โอกาสต่อคนยากจน จึงมีความยินดีรับความ ช่วยเหลือจากกลุ่มของศาสนาคริสต์ ด้วยการแลกเปลี่ยนตามที่เพื่อนบ้านแนะนำ คือ การเข้า มาเป็นชาวคริสเตียน แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็น ร้อยละ 94.6

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8 คุณอาซื้อผะมองว่าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน จึงไม่ได้คาดหวังว่าจะ ได้รับอะไรจากผู้อื่นอย่างง่ายดาย โดยที่ตนเองนั่งเฉย เพราะทุกคนต้องทำเองจึงจะมีในสิ่งที่ ต้องการ แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9 การกู้เงินจากพ่อค้าทำให้คุณอะตะบะเกิดความท้อใจในชีวิต แต่ก็ ไม่ทราบว่าจะทำอย่างไรให้มีสิ่งต่างๆโดยไม่จำเป็นต้องกู้เงิน แสดงว่า ความต้องการทาง วัตถุไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10 คุณอะตะบะเกิดความเบื่อหน่ายกับสภาพบ้านเรือนที่เห็นตั้งแต่เล็ก เพราะค่อนข้างทรุดโทรมเร็ว ด้วยวิธีการสร้างบ้านในอดีตที่ใช้หญ้าคามุงหลังคาจึงส่งผลให้สภาพ บ้านเรือนเกิดการรั่วซึมของหลังคาในยามฝนตกเสมอ จึงต้องการเปลี่ยนแปลงให้มีความคงทน และสามารถใช้งานได้ยาวนานกว่าในอดีต เมื่อทราบว่ามิผู้ที่ให้เงินทุนในการซื้อหลังคาสังกะสี จึงเกิดความต้องการที่จะตอบสนองความต้องการที่มีอยู่มาเป็นระยะเวลายาวนาน แสดงว่า ความ ต้องการทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 90.6

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11 สิ่งที่จะได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานศาสนาคริสต์ ไม่ได้ เป็นการช่วยเหลือแบบรายบุคคล แต่เป็นการช่วยในระดับชุมชน จึงทำให้คุณอะตะบะไม่มีความ หวังที่จะได้รับเงินช่วยเหลือเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว แสดงว่า ความต้องการทาง วัตถุไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12 สังคมชาวลิซอในบ้านป่าดิ่ง ส่งผลให้คุณอาสาสมัครต้องการมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกัน เมื่อวัตถุนิยมเกิดขึ้นจึงทำให้คุณอาสาสมัครพยายามไขว่คว้าโอกาสให้ได้ในสิ่งที่ต้องการ แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุนิยมต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 100.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13 ข่าวของเครื่องใช้ของครอบครัวมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต แต่ทว่าโทรทัศน์นั้น อาจจะทำให้ต้องเหนื่อยยากในการรายได้เพื่อตอบสนองความต้องการ แต่คุณอาสาสมัครก็ยินดีที่จะทำเช่นนั้น เพียงเพื่อให้บุตรและเขาได้พัฒนาความรู้ แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุนิยมต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 69.8

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14 แม้ว่าคุณอาสาสมัครจะท้อแท้กับความยากลำบาก แต่ก็ยังมีทางออกด้วยความช่วยเหลือของหน่วยงานศาสนาคริสต์ ที่จะให้เงินช่วยเหลือตามความจำเป็นที่ยื่นข้อเสนอ แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุนิยมต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 100.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15 ความเป็นไปในสังคมบ้านป่าดิ่ง ล้วนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ไม่เว้นแม้กระทั่งเรื่องการใช้สินค้าต่างๆ คุณอาลัยเห็นว่าเพื่อนบ้านเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี คือ มีข่าวของเครื่องใช้ใหม่ ในขณะที่คุณอาลัยก็พยายามจะให้มืออย่างเช่นเพื่อนบ้านแต่ถ้าด้วยความสามารถของคุณอาลัยเอง อาจจะไม่ล่าช้าแต่เมื่อมีหนทางที่รวดเร็วในการได้ครอบครองสิ่งเหล่านี้ คุณอาลัยจึงยอมรับข้อเสนออีกทั้งเห็นว่ามีเพื่อนบ้านหลายคนก็ทำเช่นเดียวกัน แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุนิยมต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 83.6

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16 คุณอาสาสมัครใช้เวลาในการตัดสินใจนับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งหนึ่งในเหตุผลนั้น ก็คือ ต้องการให้สมาชิกในครอบครัวทุกคน มีเสื้อผ้าที่สวยงามสวมใส่ในวันขึ้นปีใหม่ของชาวลิซอ อย่างน้อยก็ไม่ต้องการให้บุตรของคุณอาสาสมัครเกิดความแตกต่างจากเพื่อนรุ่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังต้องการสร้างสิ่งดีๆให้เกิดขึ้นในครอบครัว เมื่อมีโอกาสก็ควรไขว่คว้าเพื่อจะได้ไม่ต้องเสียใจเมื่อผิดหวัง แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุนิยมต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 92.3

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17 ความต้องการพัฒนาให้ชีวิตมีความสะดวกสบายไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของที่อยู่อาศัย การมียานพาหนะเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงาน เป็นแรงผลักดันให้คุณอาสาสมัครหาหนทางเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ปรารถนา และผู้ที่เป็นชาวคริสเตียนในสมัยก่อนก็จะมีโอกาสได้รับความช่วยเหลือทางด้านต่างๆที่ชาวบ้านมีความต้องการ แต่จะต้องเป็นสิ่งที่

ตอบสนองเกี่ยวกับปัจจัยทั้งสี่ของมนุษย์ แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 95.2

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18 ด้วยเหตุที่ว่าคุณอายุต้องการสร้างสิ่งต่างๆด้วยความสามารถของตนเองและครอบครัว ถ้าจะต้องได้รับความช่วยเหลือในขณะที่ตนยังสามารถทำในสิ่งต่างๆได้ ก็ไม่ยินดีที่จะรับข้อเสนอเหล่านั้น แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19 คุณอาเลฆะมีแรงผลักดันภายในจิตใจเสมอว่าจะต้องมีเครื่องใช้ใหม่ภายในบ้านและเมื่อมองเห็นโอกาสที่ดีและสามารถไขว่คว้าได้ ด้วยการนับถือศาสนาคริสต์ก็จะทำให้ได้รับสิ่งที่ต้องการ ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้าใหม่ให้สมาชิกทุกคนในครอบครัว แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 95.2

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20 การยอมรับข้อเสนอจากการนับถือศาสนาคริสต์นี้ เป็นสิ่งที่คุณอาหู่ไม่เคยได้รับจากใคร นอกจากนี้ยังสามารถลดการเกิดหนี้สินได้อีกด้วย แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 85.7

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 21 โอกาสสำหรับคุณอาซาไม่ค่อยได้มีเข้ามาง่ายนัก เมื่อมีผู้เสนอที่จะช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสิ่งที่จำเป็นในครัวเรือน จึงทำให้คุณอาซายินดีที่จะรับข้อเสนอด้วยความเต็มใจเป็นอย่างยิ่ง แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 100.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 22 สิ่งที่ได้รับทราบในขณะนั้นสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนต่อคุณอาซีเป็นอย่างมาก เพราะเป็นวิธีที่รวดเร็วที่สุดที่จะตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัว แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 95.5

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 23 ด้วยอายุของคุณอาซาเยอะที่มากขึ้น ผนวกกับการเป็นคนรักความเรียบง่ายจึงไม่มีความต้องการในวัตถุมากนัก แสดงว่า ความต้องการทางวัตถุไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 20.0

จากข้อมูลความต้องการทางวัตถุมิผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ ผู้ให้ข่าวสำคัญทั้งหมด 23 คน พบว่ามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 68.63 จึงยอมรับสมมุติฐานที่ว่า ความต้องการทางวัตถุมิผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ตารางแสดงความต้องการทางวัตถุมิผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

ผู้ให้ข่าวสำคัญ	ร้อยละ
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1	97.4
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4	70.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5	90.1
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6	99.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7	94.6
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10	90.6
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13	69.8
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15	83.6
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16	92.3
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17	95.2
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19	95.2
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20	85.7
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 21	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 22	95.5
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 23	20.0
ค่าเฉลี่ย	68.63

สมมุติฐานข้อที่ 3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1 ความถี่ในการเยี่ยมชมรวมถึงวิธีการพูดคุยของอาจารย์สอนศาสนา ช่วยทำให้ชายยอมรับและเกิดความเชื่อในศาสนาคริสต์อย่างจริงจัง เนื่องจากพบปะกันเป็นประจำ ทุกสัปดาห์ แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 93.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2 วิธีการสอนของอาจารย์สอนศาสนา มีอิทธิพลต่อคุณอะต๊ะบะในระดับหนึ่งซึ่งสามารถทำให้คุณอะต๊ะบะคล้อยตามไปในที่สุด แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 97.8

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3 สิ่งที่คุณอนุชิตได้รับจากอาจารย์สอนศาสนา คือ น้ำใจที่หยิบยื่นให้อย่างสม่ำเสมอ เมื่อถึงเวลาคัมขันก็มีเพียงอาจารย์สอนศาสนาเท่านั้นที่ทำให้กำลังใจและชี้แนะหนทางที่ดีไว้ในขณะนั้น แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 82.3

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4 คำสอนของอาจารย์สอนศาสนา กลายเป็นแรงบันดาลใจให้คุณธีระชัยมีความมั่นใจกับการดำเนินชีวิต แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 89.6

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5 ความรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจที่อาจารย์สอนศาสนามอบให้คุณอาเลอะและครอบครัวนั้นมีมากมาย ช่วยสร้างโอกาสที่ดีให้กับคุณอาเลอะเป็นอย่างสูง แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 100.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6 จากในความหมั่นเพียรของอาจารย์สอนศาสนาที่แวะเยี่ยมชม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นนั้น สามารถสร้างความเข้าใจอันดีต่อศาสนาคริสต์ให้กับคุณอาหู่เป็นอย่างดีทีเดียว แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 98.4

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7 การแสดงน้ำใจของอาจารย์สอนศาสนา ช่วยทำให้คุณธีระชัยตัดสินใจยอมรับในศาสนาคริสต์ที่ว่า มีคำสอนบางประการเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 98.6

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8 การแสดงบทบาทของอาจารย์สอนศาสนาคล้ายกับเป็นผู้แนะนำทางออกของชีวิต ซึ่งเป็นการกระทำที่สร้างความประทับใจให้กับคุณอาชื่อพะเป็นอย่างมาก เนื่องจากไม่เห็นว่าจะมีหนทางใดที่จะแก้ไขปัญหานี้ได้ แต่อาจารย์สอนศาสนาสามารถทำให้คุณอาชื่อพะจึงเกิดการยอมรับในคำพูดของอาจารย์สอนศาสนาอย่างจริงจัง แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 84.1

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9 เมื่อมีอาจารย์สอนศาสนาเสนอความช่วยเหลือในการรักษาอาการป่วย ก็ทำให้คุณอะตะบะรู้สึกถึงความมีเมตตาของชาวคริสเตียนที่ให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน แม้คนนั้นจะไม่ได้นับถือศาสนาคริสต์ก็ตาม แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 100.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10 คุณครูประจำชั้นของคุณอะตะบะ เมื่อสมัยเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์ด้วย หลังจากสอนหนังสือภายในโรงเรียนก็ยังคงหาลูกศิษย์ตามบ้านด้วย เคยพูดคุยแนะนำเกี่ยวกับการนับถือศาสนาคริสต์ว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร จะได้รับอะไรจากพระเจ้าแก่บิดามารดาของคุณอะตะบะเป็นประจำ ทุกครั้งที่คุณครูแวะมาบ้านคุณอะตะบะจะนั่งฟังคำสอนต่างๆจากคุณครู เพราะสนใจตั้งแต่รับฟังเรื่องราวศาสนาคริสต์ในชั้นเรียนแล้ว แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 70.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11 การเล่าให้คุณอะตะบะฟังเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตของอาจารย์สอนศาสนาคริสต์ จึงมีส่วนช่วยให้คุณอะตะบะเห็นว่า หากมีปัญหาใดเกิดขึ้นก็สามารถได้รับความช่วยเหลือทางจิตใจจากเพื่อนชาวคริสเตียนหรือพระเจ้าจะทำให้มีกำลังใจดำเนินชีวิตต่อไป แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 90.1

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12 การรักษาที่อาจารย์สอนศาสนาเข้าไปให้ความช่วยเหลือกระทั่งทำให้อาการป่วยของมารดาคุณอาอะตะบะดีขึ้นได้ เป็นสิ่งที่สร้างความประทับใจให้กับคุณอาอะตะบะเป็นอย่างมาก แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 87.4

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13 วิธีการลำดับขั้นตอนความคิดให้กับคุณอาช่วยสร้างความเข้าใจในตนเองเป็นอย่างมาก หลังจากที่คุณอาได้ฟังคำสอนจากอาจารย์สอนศาสนาได้ระยะหนึ่งก็

สามารถตัดจิตใจดำเนินชีวิตให้ดีขึ้นได้ แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 95.3

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14 การสร้างกำลังใจที่ดีให้กับคุณอาชื่ออะหมักได้รับจากอาจารย์สอนศาสนา ขณะที่ผู้อื่นไม่สามารถช่วยให้คุณอาชื่ออะหมักมีพลังเพื่อทำในสิ่งต่างๆให้สำเร็จได้ แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 93.7

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15 ความมุมานะของอาจารย์สอนศาสนาทำให้คุณอาयीเริ่มเกิดความคิดย้อนตามและเห็นพ้องต้องกันกับคำสอนของอาจารย์สอนศาสนา เนื่องจากได้รับการถ่ายทอดคำสอนเป็นระยะเวลาติดต่อกันและสม่ำเสมอ แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 89.8

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16 จากประวัติของคุณอาชื่ออะหมักเหตุผลที่แท้จริงของการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ คือ คุณอาชื่ออะหมักต้องการให้ชีวิตดีขึ้นกว่าเดิม เห็นว่าเพื่อนบ้านที่นับถือศาสนาคริสต์มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในขณะที่นั่นก็เป็นช่วงที่เพื่อนบ้านได้เป็นอาจารย์สอนศาสนา และเคยพูดคุยกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตนภายหลังจากนับถือศาสนาคริสต์ ทำให้ชีวิตดีขึ้นพระเจ้าช่วยทำให้เกิดกำลังใจในการทำสิ่งต่างๆให้ประสบความสำเร็จ หลังจากที่ได้พบปะกับอาจารย์สอนศาสนาหลายคน ทำให้เกิดความคิดว่า ศาสนาคริสต์อาจจะช่วยทำให้ครอบครัวเกิดความอุดมสมบูรณ์ และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 78.9

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17 การเข้ามาของมิชชันนารีด้วยการแนะนำของญาติฝ่ายบิดาคูณาหวู่ซึ่งในการนี้มิชชันนารีได้พยายามอธิบายถึง สิ่งที่ดีงามในศาสนาคริสต์และแสดงให้สมาชิกในครอบครัวของคุณอาหวู่เกิดความศรัทธาในพระเจ้า รวมถึงการแสดงความจริงใจที่จะให้ความช่วยเหลือในการรักษาอาการป่วยของบิดาคูณาหวู่ คุณงามความดีที่มิชชันนารีกระทำนั้นก็ยกย่องให้กับพระเจ้าว่าเป็นผู้สอนให้ชาวคริสเตียนทุกคนช่วยเหลือเพื่อนชาวโลก แม้ว่ามีชาวคริสเตียนด้วยกันก็ตาม หากมีโอกาสก็สามารถเข้าช่วยเหลือได้ แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 93.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18 แม้ว่าคุณอาयीจะไม่ได้รับคำแนะนำด้านศาสนาคริสต์จากอาจารย์สอนศาสนา แต่ทว่าก็ได้รับการชักชวนจากบุตรผู้ซึ่งนับถือศาสนาคริสต์ เพราะฉะนั้นการที่คุณอาयीเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ย่อมหมายความว่า เป็นการแสดงบทบาทของผู้เผยแผ่

ศาสนาคริสต์ แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 72.2

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19 คุณอาเลฆะมีโอกาสพูดคุยกับอาจารย์สอนศาสนาคริสต์ ผู้ซึ่งมาประจำในโบสถ์ของบ้านป่าตอง ช่วงแรกที่อาจารย์มาเยี่ยมเยียนในบ้านของคุณอาเลฆะ มักพูดถามความเป็นอยู่ทั่วไป ระยะเวลาหลังเริ่มสอนเกี่ยวกับพระกัมภีร์ว่ามีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เพื่อให้มาเป็นคริสเตียน แต่คุณอาเลฆะก็ไม่คิดจะเปลี่ยนศาสนาในทันที กระทั่งเจ็บป่วย อาจารย์สอนศาสนาที่ยังคงมาหาเป็นประจำ แนะนำเรื่องศาสนาคริสต์ด้วยว่า อาจารย์นั้น สามารถช่วยพาคุณอาเลฆะไปรักษาอาการป่วยได้ หากเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งคุณอาเลฆะ ก็นำคำพูดต่างๆ ที่รับฟังมาไตร่ตรองในความเป็นไปได้ ท้ายสุดจึงตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 96.9

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20 คำแนะนำของมิชชันนารีช่วยทำให้มีวิธีแก้ไขปัญหาชีวิตบางมุม ให้กับคุณอาหู่ และคุณอาหู่ก็คิดว่าสิ่งต่างๆ ที่ได้รับคำแนะนำสามารถปฏิบัติได้จริง แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 86.7

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 21 ความสมานสามัคคีของชาวคริสเตียนอยู่ในเกณฑ์ดี พบได้จาก สิ่งที่ชาวคริสเตียนทั้งหลายพร้อมใจกัน อธิบายให้คุณอาซาเข้าใจ และยอมรับในคุณงามความดี ของการนับถือศาสนาคริสต์อย่างเข้มแข็ง แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อ การนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 100.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 22 รูปแบบการเข้ามาของอาจารย์สอนศาสนาที่นับได้ว่าเหมาะสม มากสำหรับครอบครัวของคุณอาฮี อีกทั้งช่วยสร้างความประทับใจต่อสมาชิกในครอบครัวถึงความมีน้ำใจของอาจารย์สอนศาสนา แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อ การนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 97.4

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 23 จากคำอธิบายของเพื่อนบ้านและอาจารย์สอนศาสนาเกี่ยวกับการ ปฏิบัติตนหลังจากนับถือศาสนาคริสต์ ทำให้คุณอาซาฆะไม่ต้องการสร้างปัญหายุ่งยากให้กับ ครอบครัวจึงยินดีที่จะนับถือศาสนาคริสต์ แสดงว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผล ต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 80.6

จากข้อมูลบทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ ผู้ให้ข่าวสำคัญทั้งหมด 23 คน พบว่ามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 90.23 จึงยอมรับสมมติฐานที่ว่า บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ตารางแสดงบทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

ผู้ให้ข่าวสำคัญ	ร้อยละ
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1	93.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2	97.8
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3	82.3
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4	89.6
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6	98.4
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7	98.6
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8	84.1
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10	70.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11	90.1
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12	87.4
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13	95.3
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14	93.7
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15	89.8
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16	78.9
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17	93.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18	72.2
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19	96.9
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20	86.7
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 21	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 22	97.4
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 23	80.0
ค่าเฉลี่ย	90.23

สมมุติฐานข้อที่ 4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1 ด้วยสาเหตุที่ถูกขัดขวางการประกอบอาชีพ ทำให้ชายพยายามหาหนทางแก้ไขปัญหากับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตและถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากเช่นกัน ศาสนาคริสต์เป็นทางออกที่ดีที่สุดขณะนั้น เพื่อให้ตนเองสามารถประกอบอาชีพด้านการเกษตรได้อย่างเดิมโดยไม่ต้องระมัดระวังเกี่ยวกับการจะถูกทำร้ายจากสิ่งเร้นลับ แต่มิได้คาดหวังว่าจะได้รับอาชีพใหม่หลังจากการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2 จากการสังเกตของคุณอะต๊ะบะเกี่ยวกับโอกาสในการเพิ่มรายรับนอกจากการทำงานในไร่เท่านั้น เข้าใจในความสามารถของตนเองว่า เป็นผู้ที่ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถึงแม้ว่าจะมีเงินทุนก็ไม่ทราบอีกว่า จะไปทำสิ่งใดเพื่อให้เงินตราเพิ่มพูนขึ้น แต่ก็มีคามยินดีที่จะรับการช่วยเหลือเหมือนกับชาวคริสเตียนคนอื่น ฟังได้ตามข้อเสนอของมิชชันนารี แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 52.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3 คุณอนุชิตกล่าวว่ายังไม่เคยได้รับคำแนะนำจากกลุ่มที่สอนศาสนาคริสต์ว่ามีหนทางใดที่จะช่วยเพิ่มรายได้ให้ได้มากขึ้น จะมีก็เพียงการสร้างกำลังใจให้สามารถทำงานได้ประสบความสำเร็จเท่านั้น แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4 คุณธีระชัยใช้การสร้างรายได้ด้วยการพึ่งตนเองให้มากที่สุด และไม่เคยได้รับรายได้จากการหยิบยื่นให้ของอาจารย์สอนศาสนาหรือหน่วยงานของศาสนาคริสต์ แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5 หากไม่ได้อาจารย์สอนศาสนาขึ้นข้อเสนอว่า จะมอบเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดให้กับครอบครัวของคุณอาเลอะ ก็ยังคงไม่ทราบว่าประกอบอาชีพอะไรนอกจากการรับจ้างเท่านั้น แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 90.4

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6 การประทังชีวิตต้องพึ่งพาเงินตรา ส่งผลให้คุณอาหู่หาหนทางแก้ไขการถูกทำร้ายจากสิ่งเร้นลับ เพื่อให้ตนเองสามารถหารายได้สำหรับครอบครัว แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 65.9

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7 เนื่องจากความต้องการหลักของคุณธีระชัย คือ ขอให้มียผลผลิตทางการเกษตรอุดมสมบูรณ์ก็เพียงพอ เชื่อว่าสามารถขอพรได้จากพระเจ้า แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 59.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8 ด้วยความต้องการให้มีร่างกายที่แข็งแรงและสามารถประกอบอาชีพได้คงเดิม จะได้กลับไปสร้างรายได้ที่เคยลดลงให้กลับมาสู่ภาวะปกติ เพราะฉะนั้น คุณอาชีวะจึงมีความคาดหวังในรายได้ แต่เป็นรายได้ที่รับจากการประกอบอาชีพของตนเองเท่านั้น แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 50.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9 เนื่องด้วยคุณอะตะยะเป็นคนรุ่นหลังที่ถูกชักชวนให้มานับถือศาสนาคริสต์ จึงทำให้ไม่สามารถได้รับการช่วยเหลือทางการเงินเป็นรายบุคคล ดังเช่นในอดีต เป็นเพราะชาวคริสเตียนมีจำนวนมาก ถึงอย่างไรก็ยังได้รับความช่วยเหลือแต่เป็นในรูปแบบของส่วนรวม แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10 การประกอบอาชีพทางการเกษตรเพียงอย่างเดียว นั้น สำหรับคุณอะตะยะแล้วถือว่าไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว มองเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพอื่นหลังจากที่ศึกษาด้านศาสนาคริสต์ และพบว่าผู้ที่สามารถเป็นอาจารย์สอนศาสนาได้ก็จะได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือน และนี่ก็เป็นอีกหนทางหนึ่งในการเพิ่มพูนรายได้ให้กับครอบครัว แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 85.5

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11 หนทางที่จะทำให้คุณอะตะยะมีสิ่งต่างๆตามต้องการนั้นไม่ได้หวังจากการได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของศาสนาคริสต์ แต่เป็นการใช้วิธีกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านเสียเป็นส่วนใหญ่ แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12 ผลพวงจากข้อเสนอของอาจารย์สอนศาสนาทำให้คุณอาชีวะมีรายได้เพิ่มขึ้น เงินช่วยเหลือจากอาจารย์สอนศาสนาสามารถลงทุนซื้อหมูมาเลี้ยงขายเนื้อได้ รายได้จาก การปลูกข้าวโพดเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ มีรายได้เสริมจากการขายเนื้อหมู ก็พอจะ

ทำให้ครอบครัวมีความคล่องทางการเงินมากขึ้น แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 98.6

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13 ความสนใจในพระคัมภีร์ที่มีมาเนิ่นนาน ช่วยทำให้คุณอาสามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวโดยไม่ต้องประกอบอาชีพหลักที่เกี่ยวกับด้านการเกษตร แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 78.8

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14 เมื่อคุณอาซื้อผะมีรายได้จากการขายข้าวโพดไม่เพียงพอ ก็ยังมีรายได้จากการเป็นอาจารย์สอนศาสนา ย่อมเป็นวิธีที่ช่วยแบ่งเบาภาระหนี้สิน มิให้เกิดขึ้นมากนัก แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 97.9

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15 หนทางที่สามารถสร้างรายได้ให้กับคุณอาชิ้นนั้น มีเพียงสิ่งเดียวคือ อาชีพทางด้านเกษตรเท่านั้น และถ้าจะมีรายได้เพิ่มขึ้นด้วยวิธีการประกอบอาชีพอื่นนั้นไม่แน่ว่าบางครั้งก็อาจจะมีแต่ก็ไม่คิดที่จะเสี่ยงทำสิ่งเหล่านั้น เกรงว่าจะเสียผลประโยชน์มากกว่าได้รับผลกำไรเสียมากกว่า แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 55.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16 สำหรับคุณอาซื้อผะเรื่องความเป็นอยู่ที่ดินนั้น นับว่าสำคัญเป็นอย่างมาก ถ้าจะมีรายได้เพิ่มขึ้นก็ถือเป็นเรื่องดีและพร้อมทั้งยอมรับในข้อเสนอของหน่วยงานศาสนาคริสต์ด้วยความยินดีเป็นอย่างยิ่ง แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 100.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17 ชีวิตความเป็นอยู่ของคุณอาหู่จะไม่ค่อยมั่นคงเท่าที่ควร เนื่องจากคุณอาหู่ต้องโยกย้ายที่อยู่ค่อนข้างบ่อย เหตุผลคือ ต้องการสร้างความมั่นคงในชีวิตให้กับสมาชิกในครอบครัว ซึ่งเข้ามาอยู่ในบ้านป่าดงเป็นระยะเวลาที่ยาวนานที่สุดหากเทียบกับการเข้าไปอยู่หมู่บ้านอื่น แนวทางหนึ่งของการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว คือ การได้รับเงินช่วยเหลือจากข้อเสนอของมิชชันนารี ทำให้คุณอาหู่เกิดความสนใจในรายได้ ส่งผลให้คุณอาหู่หมั่นศึกษาพระคัมภีร์เพื่อให้ได้เป็นอาจารย์สอนศาสนาในอนาคตด้วย แต่ก็ยังไม่กล้าแสดงออกมากนักเกรงว่าจะถูกปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือทางรายได้ แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 99.6

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18 คุณอายุมีความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตรวมถึงรายได้ที่มีอยู่ จึงไม่ต้องการความช่วยเหลือด้านการเงินจากหน่วยงานของศาสนาคริสต์อีก แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19 แม้ว่าคุณอาเลอะจะไม่ได้ต้องการหารายได้ด้วยการตั้งความหวังว่า การนับถือศาสนาคริสต์จะมีรายได้ให้กับคุณอาเลอะ แต่ผลพลอยได้จาก การนับถือศาสนาคริสต์ก็เป็นสิ่งที่คุณอาเลอะต้องการ เนื่องจากถ้ามีสุขภาพแข็งแรงก็สามารถหารายได้จากการทำงานด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 74.5

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20 ความพยายามหารายได้ให้กับครอบครัวด้วยวิธีต่างๆของคุณอาหู่ นับว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของหน่วยงานศาสนาคริสต์ที่พร้อมจะให้เงินช่วยเหลือผู้ที่ขัดสน เมื่อผู้หนึ่งต้องการให้ในขณะที่อีกฝ่ายพร้อมจะเป็นผู้รับ จึงเห็นพ้องต้องกันได้อย่างลงตัว แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 94.6

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 21 รูปแบบความคิดของคุณอาซาอ่อนข้างจะเป็นการพิจารณาในสิ่งที่น่าจะเกิดขึ้นในอนาคตเพียงระยะสั้นเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงคนรุ่นหลังว่าจะมีความสามารถขนาดไหนในการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว เนื่องจากยังไม่มีผู้ใดในบ้านป่าดิ่งกระทำเป็นตัวอย่างในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงอาชีพเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้ที่ดีกว่าปกติ โดยเฉพาะยังไม่มีชาวคริสเตียนคนใดในบ้านป่าดิ่งจะก้าวหน้า หรือ เพิ่มพูนรายได้ที่มาจาก การประกอบอาชีพอื่นๆ ภายหลังจากการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 22 ความปรารถนาในรายได้เพื่อนำมาประทังชีวิตน่าจะเป็นสิ่งสำคัญต่อการตัดสินใจของคุณอายุ แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 97.4

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 23 จากเงินสนับสนุนของรัฐบาล ทำให้คุณอาซาอะเกิดความพอใจแล้วว่าไม่ต้องการรายได้มากมายในแต่ละปี แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

จากข้อมูลความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์
 ผู้ให้ข่าวสำคัญทั้งหมด 23 คน พบว่ามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 52.14 จึงยอมรับสมมุติฐานที่ว่า
 ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ตารางแสดง ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

ผู้ให้ข่าวสำคัญ	ร้อยละ
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2	52.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5	90.4
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6	65.9
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7	59.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8	50.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10	85.5
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12	98.6
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13	78.8
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14	97.9
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15	55.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17	99.6
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19	74.5
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20	94.6
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 21	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 22	97.4
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 23	0.0
ค่าเฉลี่ย	52.14

สมมุติฐานข้อที่ 5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1 แม้ว่าความต้องการหาความรู้จะจบสิ้นลง แต่ชายก็ยังมีความหวังให้บุตรได้รับการศึกษาในอนาคต โดยที่ไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายสูงหากเทียบกับการที่จะต้องเข้าไปเรียนในโรงเรียนของกลุ่ม แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 60.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2 หลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าตึง คุณอะตะบะก็ไม่มีความคิดที่จะเรียนหนังสือต่อเพราะผลการเรียนไม่สู้ดีนัก คิดว่าคงเป็นการเสียเวลาเปล่าหากต้องเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น อาจารย์สอนศาสนาเคยแนะนำให้ไปเรียนทางด้านพระคัมภีร์ก็ไม่รู้สึกสนใจใดๆทั้งสิ้น เพราะทราบดีว่าไม่มีความตั้งใจสำหรับการศึกษาอีกแล้ว แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3 ด้วยเหตุผลที่ไม่มีโอกาสเรียนหนังสือ จึงเกิดความรู้สึกหมดหวังที่จะศึกษาหาความรู้อีกต่อไป แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4 คุณธีระชัยจบการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วไม่มีความประสงค์ศึกษาต่อไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตาม แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5 แม้ว่าคุณอาเลอะจะไม่ได้หวังให้ตนเองได้รับการศึกษาสูง แต่ก็มีความหวังว่าบุตรของตนจะประสบความสำเร็จด้านการศึกษาพระคัมภีร์ แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 70.2

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6 คุณอาหู่เสนอความคิดว่า การเรียนหนังสือเป็นสิ่งที่ดีแต่เหมาะกับรุ่นของบุตร ในขณะที่การทำงานนั้นเหมาะสมกับคุณอาหู่ และจะหวังก็เพียงให้บุตรได้ศึกษาหาความรู้ได้มากกว่าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือตามใจว่าบุตรต้องการศึกษาด้านใดแต่นั้นหมายถึงต้องไม่มีค่าใช้จ่ายที่สูงเกินไปนัก แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 50.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7 การศึกษามีความสำคัญต่อคุณธีระชัยเฉพาะในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่ทว่า ณ เวลาปัจจุบันการศึกษาสำหรับคุณธีระชัยนั้น เริ่มมีบทบาทต่อคุณธีระชัยน้อยลง เนื่องจากคุณธีระชัยต้องการใช้เวลากับการทำงานอย่างเต็มที่มากกว่า และไม่ค่อยสนใจในเรื่องการศึกษาพระคัมภีร์อย่างจริงจังด้วยตนเอง แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8 ความกังวลในเรื่องสุขภาพของคุณอาชื้อพะทำให้ไม่คิดที่จะหวังในสิ่งอื่น นอกเสียจากทำอะไรที่ร่างกายจะกลับมาแข็งแรงดังเดิม แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9 แม้ว่าคุณอะตะปะจะไม่สนใจเรื่องการศึกษาแล้วก็ตาม แต่ยังหวังในรุ่นของบุตรที่จะมีระดับการศึกษาที่ดีกว่าตนเอง แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 75.2

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10 คุณอะตะปะมีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง แต่ด้วยความสามารถของผู้ปกครองของคุณอะตะปะคงไม่สามารถตอบสนองความต้องการเรียนต่อได้ ส่งผลให้คุณอะตะปะเห็นชอบต่อข้อเสนอของคุณครูที่โรงเรียนบ้านห้วยล้อมเกี่ยวกับการเรียนพระคัมภีร์ ในช่วงเวลานั้นยังไม่ค่อยมีชาวบ้านคนใดมีโอกาสเรียนหนังสือได้มากกว่าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และแน่นอนว่า เมื่อเรียนจบหลักสูตรก็จะได้เป็นอาจารย์สอนศาสนาและจะได้รับค่าตอบแทน แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 100.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11 ความเป็นไปได้เกี่ยวกับการศึกษาของบุตรนอกเหนือจากการเรียนในโรงเรียนบ้านป่าตึง ก็ยังจะได้รับจากศาสนาคริสต์นั่น คือ การเรียนพระคัมภีร์ จึงทำให้รู้สึกถึงความปลื้มใจที่บุตรจะได้เป็นอาจารย์สอนศาสนาในอนาคต หากประสบความสำเร็จในหลักสูตร แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12 ความพร้อมในเรื่องการเรียนรู้ด้านวิชาการของคุณอาชื้อพะไม่มีอีกแล้ว เนื่องจากมีเป้าหมายของชีวิตที่จะพยายามสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้มั่นคงเท่านั้น แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13 ความรู้ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ด้วย นอกจากนี้คุณอาลูกก็ยังเกิดความหวังที่จะให้บุตรดำเนินรอยตามแบบเดียวกับคุณอาลูก จะได้ไม่ต้องลำบากมากนัก แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 100.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14 ความสามารถในการเป็นอาจารย์สอนศาสนาของคุณอาเชื้อพะ สร้างความภาคภูมิใจแก่ตนเองเป็นอย่างมาก แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 100.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15 การค้นคว้าหาความรู้สำหรับคุณอาอี ก็คือ การเข้าโบสถ์เพื่อฟังคำสอนจากอาจารย์สอนศาสนาและการเล่าประสบการณ์ของเพื่อน แต่มิใช่การให้ไปเรียนพระคัมภีร์ แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16 คุณอาเชื้อพะเคยเข้ารับการศึกษาที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน เนื่องจากโครงการนี้เป็นภาคปฏิบัติไม่จำเป็นต้องใช้ความรู้จากหนังสือเรียน ส่วนเรื่องการเรียนรู้สำหรับคุณอาเชื้อพะแล้วไม่มีความสนใจ เพราะความรู้สามารถรับฟังจากคนอื่นก็ได้ อย่างการเข้าโบสถ์ก็ฟังจากอาจารย์สอนศาสนาจึงไม่จำเป็นต้องอ่านเองหรือศึกษาด้วยตนเอง แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 50.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17 ผลต่อเรื่องที่เชื่อมต่อกันในความคิดของคุณอาหู่เกี่ยวกับความพยายามสร้างฐานด้านเศรษฐกิจให้กับครอบครัวเพื่อให้เกิดความมั่นคง สังกัดได้จากเรื่องของความต้องการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นจึงมีความพร้อมที่จะปฏิบัติทุกวิถีทาง แม้แต่ต้องศึกษาหาความรู้ในขณะที่ไม่เคยเรียนหนังสือ แต่ก็ยังมีความพยายามเรียนพระคัมภีร์จนจบหลักสูตร เนื่องจากเป็นแหล่งความรู้ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 89.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18 การศึกษาที่เกิดขึ้นในรุ่นของบุตรก็สร้างความพึงพอใจให้กับคุณอาอีจึงไม่มีความต้องการที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เพราะไม่ทราบว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ใดได้อีก เป็นความคิดส่วนตัวของคุณอาอี แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19 การศึกษาสำหรับคุณอาเลฆะนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่คุณอาเลฆะไม่สามารถมีโอกาสได้เรียนหนังสือ กว่าจะมีข้อเสนอเกี่ยวกับการศึกษาพระคัมภีร์ คุณอาเลฆะก็มีครอบครัวแล้ว จึงไม่ได้ต้องการหาความรู้ใดๆอีกแล้ว แต่ก็ไม่ได้ไปดัก้นมิให้บุตรของคุณอาเลฆะเองเข้ามานับถือศาสนาคริสต์ในกรณีที่บุตรต้องการ ในขณะที่เดียวกันมิได้บังคับให้บุตรนับถือศาสนาพุทธ(สี)หรือคริสต์ แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20 แม้ว่าคุณอาหู่จะไม่ได้หวังว่าตนเองจะมีความรู้เพิ่มขึ้น แต่ก็หวังใจว่าบุตรจะมีโอกาสเรียนพระคัมภีร์ได้ประสบความสำเร็จ ดังเช่นบุตรของเพื่อนบ้านอีกหลายคน แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 78.6

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 21 คุณอาซาอินดีที่จะอาศัยการสอนของอาจารย์สอนศาสนาดีกว่าที่จะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะเกรงว่าสายไปแล้วที่จะใช้เวลาใส่ใจกับการเรียน คิดว่าน่าจะเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับบุตรมากกว่า แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 60.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 22 วิทยุที่สูงสุดจึงทำให้คุณอาเกิดความท้อแท้ ที่จะศึกษาหาความรู้โดยสิ้นเชิง แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 23 สาเหตุด้านวิทยุของคุณอาหู่จึงทำให้ไม่มีความต้องการมีการศึกษาสูงอย่างแน่นอน แสดงว่า ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากข้อมูลความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์
 ผู้ให้ข่าวสำคัญทั้งหมด 23 คน พบว่ามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 36.22 จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ว่า ความคาดหวัง
 ที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ตารางแสดง ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

ผู้ให้ข่าวสำคัญ	ร้อยละ
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1	60.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5	70.2
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6	50.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9	75.2
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16	50.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17	89.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20	78.6
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 21	60.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 22	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 23	0.0
ค่าเฉลี่ย	36.22

สมมุติฐานข้อที่ 6. ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1 คุณอาตะบะฟังพอใจกับฐานะทางสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และไม่ประสงค์ที่จะทำให้ตนเองได้อยู่ในสังคมคนอื่น เพราะความเคยชินที่มีอยู่ตั้งแต่เล็ก ถ้าจะหวังก็ในรุ่นของบุตรเสียมากกว่าและบุตรก็มีโอกาสเรียนพระคัมภีร์ ย่อมต้องได้พบปะผู้คนหลากหลายมากขึ้น แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 50.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2 การรักความสงบของคุณอาหู่ทำให้ไม่มีความต้องการเลื่อนฐานะทางสังคมให้กับตนเองแสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3 ชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันของคุณอาอีก็สร้างความพึงพอใจเป็นอย่างมาก จึงไม่มีความประสงค์ที่จะติดต่อกับสังคมภายนอกให้เกิดความซับซ้อนแก่ชีวิตแสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4 เมื่อคุณอาซาพะมีโอกาสเข้าสู่สังคมคนเมืองในโบสถ์จึงทำให้เกิดความหวังว่าจะได้ติดต่อกับเพื่อนเก่าของอนาคตอีกทางหนึ่ง แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 96.8

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5 ช่วงแรกของการเริ่มศึกษาพระคัมภีร์คุณอาซื่อพะยังไม่ทราบว่าจะเกิดอะไรขึ้นมากมายในชีวิต กระทั่งได้พบกับสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างการเข้าเรียนพระคัมภีร์และได้เป็นอาจารย์สอนศาสนา จึงทำให้เกิดความต้องการว่าบุตรน่าจะมีความหวัง จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 82.7

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6 ความพอใจในสังคมของคุณอาตะบะนั้น จึงทำให้ไม่ไขว่คว้าที่จะติดต่อกับคนภายนอก แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7 ศาสนาคริสต์ช่วยสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นกับชีวิต หากมีความจำเป็นต้องติดต่อกับกลุ่มคนภายนอกก็ช่วยทำให้เกิดความเป็นพวกพ้องเดียวกัน เพราะการนับถือศาสนาเดียวกัน แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 89.3

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8 ความคิดต่างๆมักจะเกิดขึ้นภายหลังการศึกษาพระคัมภีร์ หมายถึงมักเกิดความรู้สึกที่จะเป็นแบบฉบับทุกอย่าง ซึ่งในความเป็นจริงไม่มีทางเป็นไปได้ อย่างน้อยก็สามารถปฏิบัติได้ระยะหนึ่ง แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 60.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9 วิธีการมองความสามารถที่มีอยู่ของคุณอนุชิตก่อนข้างจะเป็นการลดคุณค่าของตนเอง ไม่มีความกล้าตัดสินใจทำในสิ่งแปลกใหม่ เพราะเกรงความผิดพลาด แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10 คุณอาจจะไม่เคยคาดหวังว่าจะต้องมีฐานะทางสังคมที่ดีขึ้นด้วยการผูกพันกับคนพื้นเมือง ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตาม คุณอาจจะมองว่าตนเองเป็นผู้ไม่มีความรู้ความสามารถเท่าที่ควร จึงไม่กล้าที่จะเข้าไปสร้างความสัมพันธ์เพื่อให้ตนเองมีฐานะทางสังคมสูงขึ้น เพียงแต่ให้ครอบครัวของตนเอง มีสถานภาพทางสังคมใกล้เคียงกับเพื่อนบ้านก็เพียงพอแล้ว แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 35.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11 การเลื่อนฐานะทางสังคมนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ผู้ที่จะทำให้เป็นเช่นนั้นจำเป็นต้องมีความประพฤติที่ดี และจะได้รับการยกย่องจากสังคมเอง แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 47.4

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12 คุณอาจจะพึงพอใจกับสถานภาพทางสังคมในปัจจุบัน จึงไม่ปรารถนาที่จะเลื่อนฐานะทางสังคมแต่อย่างใด แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13 สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยก็มีผลโดยตรงต่อคุณเลอะ สังคมส่วนใหญ่มีความเป็นไปเช่นไร คุณเลอะยังต้องไม่หยุดนิ่งที่จะกระทำสิ่งต่างๆ เพราะจะได้ไม่

ตกอยู่ในภาวะแปลกแยกกับเพื่อนบ้าน แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 70.3

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14 ฐานะทางสังคมมีอิทธิพลต่อคุณอาหู่ในระดับหนึ่ง แต่ไม่ถึงขั้นที่ว่าต้องการก้าวไปสู่ในสังคมของคนเมือง เพียงแต่มีให้ฐานะทางสังคมต้องตกต่ำเพียงเพราะไม่มีรายได้ที่ดีพอ แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 60.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15 ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของบ้านป่าตอง หากเพื่อนบ้านที่อาศัยอยู่รอบบริเวณบ้านมีความเป็นอยู่อย่างไรก็อยากจะมีผลคล้ายคลึงกับเพื่อนบ้าน เพื่อมิให้เกิดความเหลื่อมล้ำกันมากเกินไป แม้แต่การเข้ามาของไฟฟ้าก็พยายามหาเงินทุน เพื่อว่าจ้างให้เจ้าหน้าที่เข้ามาติดตั้งไฟฟ้าให้ จะได้ไม่แตกต่างจากเพื่อนบ้านที่มีไฟฟ้าใช้ เพราะฉะนั้นการที่เพื่อนบ้านเริ่มนับถือศาสนาคริสต์ก็มีผล ทำให้คุณธีระชัยอยากเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเช่นกัน แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 70.2

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16 โดยส่วนใหญ่คุณอะตะบะมีความประสงค์ที่จะให้ครอบครัวของตนเองมีความคล้ายคลึงกับเพื่อนบ้าน แต่ผลพลอยได้จากการที่มีโอกาสเดินทางไปจังหวัดเชียงใหม่ก็ไม่ปฏิเสธ แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 66.7

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17 สิ่งที่ปรารถนาสำหรับการเข้ามาอยู่ในบ้านป่าตอง คือ ต้องการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับเพื่อนบ้านมีฐานะทางสังคมที่เท่าเทียมกัน และหากการนับถือศาสนาจะเป็นช่องว่างระหว่างกันก็ยินดีที่จะเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 70.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18 สถานะความเป็นอยู่ในปัจจุบันก็ทำให้คุณอาหู่มีความพยายามทำงานให้เต็มที่เพื่อสร้างความมั่นคงในอนาคต แต่มิได้ทำเพื่อให้ตนเองมีฐานะทางสังคมเพิ่มขึ้น กลับมองว่าฐานะทางสังคมจะเลื่อนขึ้นเมื่อมีความมั่นคงทางการเงิน ซึ่งศาสนาคริสต์ก็เป็นส่วนหนึ่งของการทำให้ฐานะทางสังคมเลื่อนขึ้นได้ แต่เป็นเพียงผลพลอยได้ มิใช่หลักที่แท้จริงของการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 38.8

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19 ในแต่ละปีที่ผ่านมาไปนั้น ทำให้ชายเห็นความจริงที่เกิดขึ้นกับชีวิตของเขาว่าไม่มีทางที่วิถีชีวิตจะพลิกผันไปมากกว่านี้แน่นอน และก็ไม่คิดว่าศาสนาจะมีส่วนเกี่ยวข้องในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงฐานะทางสังคมได้มากนัก แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 38.8

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20 การที่คุณอาศัยอยู่รับทราบว่าจะได้เดินทางไปเชียงใหม่ ทำให้เกิดความตื่นเต้นเป็นอย่างมาก เนื่องจากจะได้พบปะผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานหลากหลาย พร้อมกันนี้คุณอาศัยอยู่รู้สึกดีด้วยว่า ตนเองมีโอกาสมากกว่าเพื่อนบ้านที่ไม่ได้นับถือศาสนาคริสต์ แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 87.4

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 21 การตัดสินใจเข้ารับการศึกษาพระคัมภีร์ คุณอาหวังไว้ว่าจะได้มีโอกาสพบปะชาวบ้านในหมู่บ้านอื่น นอกจากนี้อาจจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพื่อช่วยพัฒนาระดับความรู้ที่ไม่สามารถจะพบได้จากหนังสือเรียน บางครั้งอาจจะได้สร้าง ความคุ้นเคยกับชาวบ้านระดับผู้นำก็ได้ แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 76.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 22 คุณอาเลอะพียงพอใจกับสิ่งที่เป็นอยู่ภายในครอบครัว ไม่คิดที่จะพยายามไขว่คว้าหรือผลักดันตนเองให้เหนือกว่าเพื่อนบ้าน เพราะคิดว่าตนเองไม่มีความรู้เพียงพอที่จะทำให้ตนเองเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคมได้ แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 23 การเข้าเรียนพระคัมภีร์ทำให้คุณอะตะบะเรียนรู้สิ่งต่างๆมากมาย รวมถึงการเป็นปฏิบัติตนให้มีความเป็นผู้นำด้วยการประพฤติตนให้เป็นอย่างที่ดีของชุมชน จึงเป็นผลพลอยได้จากการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ทำให้คุณอะตะบะได้เป็นผู้นำของบ้านป่าตั้ง เนื่องจากว่าก่อนที่คุณอะตะบะจะตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ตั้งใจว่าจะปฏิบัติตนให้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมเรียนชั้นเดียวกัน เพราะหากคุณอะตะบะเข้าเรียนพระคัมภีร์ ย่อมหมายถึงได้เข้ารับการพัฒนาในสิ่งต่างๆเป็นอย่างดีโดยเฉพาะด้านจิตใจ และสิ่งดีๆก็จะตามมาในภายหลัง แสดงว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 70.6

จากข้อมูลความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ ผู้ให้ข่าวสำคัญทั้งหมด 23 คน พบว่ามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 48.26 จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ว่า ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ตารางแสดงความคาดหวังที่จะมีโอกาสนับถือศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

ผู้ให้ข่าวสำคัญ	ร้อยละ
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1	50.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4	96.8
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5	82.7
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7	89.3
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8	60.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10	35.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11	47.4
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13	70.3
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14	60.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15	70.2
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16	66.7
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17	70.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18	38.8
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19	38.8
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20	87.4
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 21	76.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 22	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 23	70.6
ค่าเฉลี่ย	48.26

สมมุติฐานข้อที่ 7. ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1 อาชีพอาจารย์สอนศาสนาเป็นอาชีพที่คุณอะตะยะมิได้หวังจะสามารถเป็นได้ด้วยตนเองแต่มีความหวังในรุ่นบุตร และหวังไว้ตั้งแต่ก่อนที่จะนับถือศาสนาคริสต์ แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 100.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2 อาชีพปลูกข้าวโพดสร้างรายได้เป็นกอบเป็นกำให้กับคุณอาหู่ อีกทั้งยังมีเพื่อนบ้านมาขอให้สอนวิธีปลูกด้วย จึงทำให้คุณอาหู่พึงพอใจกับอาชีพที่ทำอยู่เท่านั้น แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3 คุณอาอีต้องการประกอบให้ใหม่ที่ต้องมีการรองรับความมั่นคงของอาชีพ แต่ต้องการความช่วยเหลือจากทางราชการมากกว่า เนื่องจากเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากได้รับความช่วยเหลือจากทางราชการอย่างจริงจัง แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4 จำนวนสมาชิกไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันของสมาชิกในครอบครัว แต่ถ้ามีจำนวนเพียงพอก็ริเริ่มที่จะประกอบอาชีพเสริมทันที แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 50.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5 ในช่วงแรก การเข้าฟังอาจารย์สอนศาสนาเป็นการรับสารเพียงทางเดียวสำหรับคุณอาเชื้อยะ จึงเกิดความคิดที่จะเป็นอาจารย์สอนศาสนาเพื่อช่วยเหลือให้เพื่อนบ้านเข้าใจคำสอนจากพระคัมภีร์ให้ดีขึ้น นอกจากนี้การได้เป็นอาจารย์สอนศาสนาก็ถือว่าเป็นอีกอาชีพที่มีเกียรติสำหรับตนเอง แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 100.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6 ความยากลำบากในการทำงานของครอบครัวคุณอะตะยะ ทำให้คุณอะตะยะเกิดความหวังในรุ่นของบุตรที่จะมีอาชีพอื่น เพื่อจะได้ไม่ต้องลำบากอย่างเช่นตนเอง แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 75.2

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7 แม้ว่าคุณธีระชัยจะมีได้คาดหวังว่าจะได้รับการแนะนำด้านอาชีพหลังจากการเป็นชาวคริสเตียน แต่ก็หวังใจว่าจะช่วยทำให้การทำงานราบรื่นมากกว่าการนับถือศาสนาพุทธ(ผี) แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 70.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8 คุณอาตุ้มใจไว้แล้วว่าจะต้องเป็นอาจารย์สอนศาสนา เพราะมีความสนใจเป็นพิเศษ ขณะเดียวกันก็สอนให้บุตรเรียนรู้จะได้ไม่เสียเวลาสอนเมื่ออายุอยู่ในช่วงวัยรุ่น แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 100.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9 อาชีพที่คุณอนุชิตทำอยู่มีรายได้เพียงพอกับจำนวนสมาชิกในครอบครัว หากมองถึงอนาคตของบุตรเมื่อเจริญเติบโตต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว จึงหวังให้ภรรยาออกมาช่วยทำงาน เมื่อบุตรคนแรกเติบโตพอที่จะดูแลตัวเองและน้องได้แล้ว การทำงานก็มีข้อจำกัดเช่นกัน คือ ภรรยาคงไม่สามารถทำงานอย่างอื่นได้ นอกจากช่วยคุณอนุชิตทำงานในไร่ มีความหวังกับบุตรว่าในอนาคตน่าจะได้ประกอบอาชีพที่ดีกว่าการทำงานด้านการเกษตร หากโชคดีบุตรมีความสนใจศึกษาด้านศาสนาคริสต์ก็ยิ่งเป็นประจักษ์ความสำเร็จและความหวังที่คุณอนุชิตเองไม่สามารถทำได้ เมื่อถึงเวลานั้นจริง บุตรอาจจะได้เป็นอาจารย์สอนศาสนาได้ แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 90.8

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10 ในอดีตอาชีพเสริมของคุณอาชื้อพะ คือ การรับจ้างคนพื้นเมืองเก็บเกี่ยวผลผลิตในไร่ ซึ่งอาชีพเสริมเริ่มทำตั้งแต่นับถือศาสนาพุทธ(ผี) แต่ยังไม่สามารถประกอบอาชีพที่ต้องใช้การลงทุน ส่วนความหวังของอาชีพเสริมอย่างอื่นที่จะมาช่วยให้ฐานะทางครอบครัวดีขึ้น ไม่มีทางที่จะเป็นไปได้ นอกจากการรับจ้าง สาเหตุ คือ ไม่มีความรู้อื่นในการประกอบอาชีพที่แตกต่างจากอาชีพหลักได้ แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11 ความหวังในการประกอบอาชีพมิได้จบลงเพียงคุณอาชื้อ แต่ยังมี ความหวังไปยังรุ่นบุตรที่จะมีโอกาสประกอบอาชีพ เช่น อาจารย์สอนศาสนา นับเป็นการวางแผนทางความคิดระยะยาว แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 70.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12 คุณอาชื้อกล่าวว่าด้วยความสามารถรวมถึงช่วงเวลาที่ผ่านมายาวนาน เป็นเครื่องพิสูจน์แล้วว่าไม่มีทางใดที่จะทำให้สามารถเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพได้ แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13 อาชีพแรกของคุณอาเลพะ คือ การปลูกข้าวโพด ซึ่งก็เป็นการแนะนำที่ได้รับจากอาจารย์สอนศาสนาด้วยเช่นกัน หากว่าจะให้คุณอาเลพะไปประกอบอาชีพอื่น โดยเฉพาะการเป็นอาจารย์สอนศาสนาคงไม่สามารถกระทำได้ จึงยินดีที่จะประกอบอาชีพทาง

การเกษตรต่อไปเรื่อยๆ หรือถ้ามีอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถก็ยินดีที่จะทำ แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 100.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14 การประกอบอาชีพเป็นอีกส่วนหนึ่งในเหตุผลที่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ช่วยทำให้เกิดการตัดสินใจเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 64.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15 ด้วยความหวาดระแวงต่อการขาดทุนกับอาชีพใหม่ ผนวกกับไม่มีผู้กล้าให้ความมั่นใจที่จะเสนออาชีพใหม่กับคุณธีระชัย แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 40.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16 แม้ว่าคุณอะตะยะจะไม่ได้คาดหวังว่าจะได้รับอาชีพใหม่จากคำแนะนำหลังจากนับถือศาสนาคริสต์ แต่คุณอะตะยะมีความคิดของตนเองแล้วว่าจะทำอะไร หากได้รับเงินช่วยเหลือหลังจากเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ ก็จะเสนอเรื่องว่าต้องการซื้ออุปกรณ์หมูเพื่อประกอบอาชีพใหม่ แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 93.5

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17 การพยายามแสวงหาที่ดินทำกิน หมายถึง ความต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ว่าคุณอายุไม่เคยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ จากทางอาจารย์สอนศาสนา กระทั่งเข้ามานับถือศาสนาคริสต์ ก็ยังไม่เคยได้รับอาชีพใหม่จากการชี้แนะของทางหน่วยงานต่างๆ ของศาสนาคริสต์ แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18 แม้จะต้องอาชีพรับจ้างจะเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากไม่มีทุนในการปลูกข้าวโพด เพราะเป็นสิ่งที่คุณอาซาเคยชินมาตั้งแต่จำความได้ ส่วนอาชีพอื่นนั้น คาดว่าเป็นการยากที่จะเข้าไปเกี่ยวพันด้วย ไม่ว่าจะด้วยความไม่ชำนาญรวมไปถึงเงินทุนในการประกอบอาชีพใหม่ ความเป็นไปได้ก็นั้นยากมาก จึงไม่เคยเกิดความคิดที่จะเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นเลย แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19 ชายพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงอาชีพ แต่ก็มีข้อแม้ว่าอาชีพใหม่ที่จะทำนั้นต้องมีการรองรับถึงผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้นหากตัดสินใจทำอย่างจริงจัง และคิดว่าการจะเป็นอาจารย์สอนศาสนาอย่างเช่นเพื่อนบ้านก็คงไม่มีทางเป็นไปได้ เนื่องจากไม่ได้สนใจเกี่ยวกับ

ด้านการศึกษามากนัก แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 40.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการของในหลวง เรื่องการมีตลาดรองรับสินค้าที่ชาวบ้านผลิต นับว่าเป็นความมั่นคงในอาชีพและคุณอาชีพก็ต้องการให้บ้านป่าตั้งเป็นเช่นนั้นบ้าง ซึ่งความเป็นจริงยังไม่เกิดขึ้นกับบ้านป่าตั้ง หมายถึง อาชีพที่มีใช้เกี่ยวกับการปลูกข้าวโพด เมื่อไม่ได้เป็นอย่างที่คิดไว้จึงทำให้คุณอาชีพไม่กล้าเสี่ยงประกอบอาชีพใหม่อย่างแน่นอน แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 21 การประกอบอาชีพด้านการเกษตรถือเป็นสิ่งที่คุณอาหว่าให้ ความสำคัญมากที่สุด เพราะฉะนั้นจึงพยายามขวนขวายหาอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถที่มีอยู่ หรือหากทราบว่ามามีอาชีพที่ใดจะทำให้เกิดการเพิ่มพูนของเงินตรา ก็ยังสร้างความกระตือรือร้นให้ตนเองได้ประกอบอาชีพที่ต่างจากเดิม เช่น การเป็นอาจารย์สอนศาสนา เพียงแต่มีความตั้งใจจริงก็สามารถประสบความสำเร็จได้ นี่จึงเป็นจุดเริ่มต้นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้คุณอาหว่านับถือศาสนาคริสต์ในระยะเวลาต่อมา แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 100.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 22 อาชีพเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของคุณอาเลอะ แต่ในอาชีพนั้นก็มีความลำบากแตกต่างกัน รวมถึงรายรับจากการประกอบอาชีพนั้นๆด้วย การที่คุณอาเลอะไม่กล้าที่จะประกอบอาชีพอื่น นอกจากด้านการเกษตรเพราะไม่มีความรู้ความเข้าใจสาขาอาชีพอื่น แต่ก็ไม่เคยคิดว่าการนับถือศาสนาคริสต์ จะช่วยทำให้คุณอาเลอะมีอาชีพที่แปลกไปกว่าที่เป็นอยู่ แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพไม่มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 23 อาชีพที่คุณอะตะบะสามารถทำได้อย่างแน่นอน คือ การสืบทอดทางด้านการเกษตรจากบรรพบุรุษ ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้ระดับการศึกษามากเท่าไรนัก แต่ก็ เป็นอาชีพที่ค่อนข้างลำบาก ถ้ามีโอกาสหารายได้ด้วยการประกอบอาชีพอื่นด้วยความสามารถที่มีอยู่ในตนเองก็น่าจะเป็นการดี เพราะฉะนั้นการที่ได้เรียนพระคัมภีร์ย่อมต้องเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้คุณอะตะบะมีอาชีพอื่น นอกเหนือจากการประกอบอาชีพทางการเกษตรเท่านั้น แสดงว่า ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 98.7

จากข้อมูลความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์
 ผู้ให้ข่าวสำคัญทั้งหมด 23 คน พบว่ามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 51.83 จึงยอมรับสมมุติฐานที่ว่า ความคาด
 หวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ตารางแสดงความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

ผู้ให้ข่าวสำคัญ	ร้อยละ
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4	50.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6	75.2
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7	70.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9	90.8
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11	70.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14	64.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15	40.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16	93.5
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19	40.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 21	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 22	0.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 23	98.7
ค่าเฉลี่ย	51.83

ตามที่ได้พิสูจน์สมมุติฐาน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข่าวสำคัญทั้งหมด 23 คนนั้น ผลการวิจัยพบว่า สมมุติฐานที่ได้รับการยอมรับมีทั้งหมด 5 ข้อ และสมมุติฐานที่ถูกปฏิเสธมีทั้งหมด 2 ข้อ ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ตารางแสดงการสรุปผลการพิสูจน์สมมุติฐาน

สมมุติฐาน	ผลการทดสอบสมมุติฐาน	
	ยอมรับ	ปฏิเสธ
1. การผสมผสานทางวัฒนธรรม	✓	
2. ความต้องการทางวัตถุ	✓	
3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์	✓	
4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่ม	✓	
5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูง		✓
6. ความคาดหวังในอาชีพ	✓	
7. ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม		✓

บทที่ 7

การอภิปรายผล

สมมุติฐานที่ได้รับการยอมรับทั้งหมด 5 ข้อ มีดังนี้

สมมุติฐานข้อที่ 1 การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

สมมุติฐานการผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ มีผลการวิจัยคิดเป็นร้อยละ 67.14

แนวคิดที่สนับสนุนสมมุติฐานนี้ คือ แนวคิดกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Groups) ของงามพิศ สัตย์สงวน (2543) กล่าวถึงความแตกต่างของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ แม้ว่าจะอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันก็ยังมี ความแตกต่างเกิดขึ้น แนวคิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม (Assimilation) แนวคิดของ จานงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2530) เกี่ยวกับการกลืนกลายทางวัฒนธรรมเป็นผลมาจากการติดต่ อระหว่างวัฒนธรรม แนวคิดการผสมกลมกลืนของอมรา พงศาพิชญ์ กล่าวไว้ว่า สมาชิกของ กลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งรับเอาวัฒนธรรมของอีกกลุ่มหนึ่งในทุกกรณี และทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม (Culture Ecology Theory) โดย งามพิศ สัตย์สงวน (2543 : 66) กล่าวว่า แนวคิดนิเวศวิทยา วัฒนธรรมจะพิจารณาในส่วนของ การปรับตัวของวัฒนธรรมต่อสภาพแวดล้อมรอบตัว

สมมุติฐานข้อที่ 2 ความต้องการทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

สมมุติฐานความต้องการทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ มีผลการวิจัยคิดเป็น ร้อยละ 68.63

ทฤษฎีที่สนับสนุนสมมุติฐานนี้ คือ ทฤษฎีการหน้าที่นิยม (Functionism Theory) ที่งามพิศ สัตย์สงวน (2542) อธิบายว่า จากความคิดของ Malinowski ด้านสถาบันต่างๆทางสังคม นั้นจะมีการตอบสนองความต้องการของบุคคล จึงส่งผลให้วัฒนธรรมที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์แล้ว

ตัวอย่างงานวิจัยที่สนับสนุนสมมุติฐานนี้ ได้แก่ งานวิจัยของดังเช่นงานวิจัยของ พิมุข ชาญชนะวัฒน์ พบว่า ความเชื่อทางศาสนามีผลต่อทุกระบบภายในชุมชน หากศาสนา เกิดการเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดผลกระทบกับชุมชนอย่างแน่นอน

สมมุติฐานข้อที่ 3 บทบาทของผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

สมมุติฐานบทบาทของผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ มีผลการวิจัยคิดเป็นร้อยละ 90.23

แนวคิดที่สนับสนุนสมมุติฐานนี้ คือ แนวคิดการติดต่อทางวัฒนธรรม (Acculture) เสนอโดยแกมพิศ สัตย์สงวน (2543) อธิบายว่า สิ่งที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมหนึ่งสามารถทำให้เกิดการรับและส่งวัฒนธรรมที่ต่างกันได้ แนวคิดนวัตกรรม (Innovation) เป็นแนวคิดที่แกมพิศ สัตย์สงวน (2543) เห็นว่า เป็นการยอมรับสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นในวัฒนธรรมของตน แนวคิดศาสนา (Religion) ซึ่งสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2533) กล่าวไว้ว่า ศาสนาสามารถช่วยแก้ไข ปัญหาของมนุษย์ได้ ทำให้มนุษย์มีชีวิตอยู่บนโลกนี้อย่างมีความสุข รู้จักชีวิตที่เป็นจริง และ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Culture Change Theory)

ตัวอย่างงานวิจัยที่สนับสนุนสมมุติฐานนี้ ได้แก่ งานวิจัยของเพียงจิต เทียนชัย (2535) พบว่า การเผยแผ่พุทธศาสนาใช้วิธีการเข้าไปร่วมมือกับหน่วยงานราชการที่เข้าไปให้ความช่วยเหลือชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง สำหรับการเผยแผ่คริสต์ศาสนา จะใช้วิธีการเผยแผ่โดยเข้าไป เน้นช่วยเหลือในด้านการดำรงชีวิต และให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องตรงข้ามกับวิธีการของพุทธศาสนา

อังสนา ช่างแก้ว พบว่า คณะผู้เผยแผ่ศาสนาได้มีการติดต่อกับชาวเขาอย่างต่อเนื่องและถาวร ดังแสดงให้เห็นชัดในองค์การหลายด้านที่ได้จัดทำขึ้น สำหรับเหตุผลที่คณะเผยแผ่คริสต์ศาสนาประสบความสำเร็จในการเผยแผ่คริสต์ศาสนาในหมู่ชาวเขา ก็คือ ชาวเขาเข้าใจในผลประโยชน์ที่พวกเขาจะได้รับจากโครงการของคณะผู้เผยแผ่ศาสนา เช่น ทางด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล และการกู้ยืมเงินทางด้านการเกษตร กล่าวคือ การที่ชาวเขาหันมานับถือคริสต์ศาสนา เพราะสามารถทำให้พวกเขามีสถานภาพทางสังคมที่ดีขึ้น

สมมุติฐานข้อที่ 4 ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

สมมุติฐานความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ มีผลการวิจัยคิดเป็นร้อยละ 52.14

แนวคิดที่สนับสนุนสมมุติฐานนี้ คือ แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เน้นการส่งเสริมให้ชาวบ้านประกอบอาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของ

ประเทศไทย เพื่อป้องกันการปลุกผี ชาวเขาได้รับการช่วยเหลือจากกรมประชาสงเคราะห์ ชาวเขาทางภาคเหนือทำให้มีการประกอบอาชีพที่ไม่เป็นการทำลายป่า

ตัวอย่างงานวิจัยที่สนับสนุนสมมุติฐานนี้ ได้แก่ งานวิจัยของเพียงจิต เทียนชัย (2535) พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงเปลี่ยนไปนับถือศาสนาพุทธ คือปัจจัยทางด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านสังคม-จิตใจ ในขณะที่ปัจจัยมีผลทำให้ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์ คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านสังคม-จิตใจ

สมมุติฐานข้อที่ 6 ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

สมมุติฐานความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ มีผลการวิจัยคิดเป็นร้อยละ 51.83

แนวคิดที่สนับสนุนสมมุติฐานนี้ คือ แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รัฐบาลเน้นการเกษตรมากขึ้นไปจึงทำให้ชาวเขาบางส่วนที่เริ่มรู้สึกเบื่อหน่ายในอาชีพที่มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จึงทำตามข้อเสนอของศาสนาคริสต์ที่ว่าหากนับถือศาสนาคริสต์แล้วไม่จำเป็นต้องทำงานด้านเกษตรเพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่สามารถเป็นผู้เผยแพร่ศาสนาได้ด้วย

ตัวอย่างงานวิจัยที่สนับสนุนสมมุติฐานนี้ ได้แก่ งานวิจัยของจรรย์ สันทอง (2543) พบว่า ในแผนการพัฒนาประเทศด้านสาธารณสุข ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนบ้านกลางทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

จรรย์ กันทะวงษ์ ได้กล่าวในงานวิจัยว่า ศาสนาคริสต์ช่วยเหลือด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และด้านอนามัย มีการช่วยเหลือเป็นประโยชน์แก่การดำเนินชีวิตของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง มีการจัดตั้งธนาคารข้าวและให้กู้เงินไปประกอบอาชีพ อีกทั้งการช่วยเหลือของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์จะให้ความช่วยเหลือแก่ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง

ส่วนสมมุติฐานที่ถูกปฏิเสธมี 2 ข้อ มีดังนี้

สมมุติฐานข้อที่ 5 ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

สมมุติฐานความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ มีผลการวิจัยคิดเป็นร้อยละ 36.22

แนวคิดที่สนับสนุนสมมุติฐานนี้ คือ แนวคิดครอบครัว เป็นแนวคิดที่สุพัตรา สุภาพ (2542) กล่าวเกี่ยวกับเรื่องการเลี้ยงดูสมาชิกใหม่ให้เติบโตขึ้นในสังคม (Maintenance Of Immature Children Or Raising The Young) โดยบิดามารดาต้องเลี้ยงดูบุตรของตนให้เจริญเติบโตและมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงมากพอที่จะเผชิญกับสภาพแวดล้อมต่างๆได้ รวมทั้งการส่งเสริมให้บุตรได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้มีสมรรถภาพในอาชีพการงาน สามารถเลี้ยงตัวเองและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่ทว่าแนวคิดดังกล่าวใช้ได้กับบุตรหรือผู้ที่อยู่ในช่วงเวลาและโอกาสเหมาะสมกับบุคคลเหล่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในบ้านป่าดงโอกาสของผู้ที่จะได้รับการศึกษานั้นอยู่ในยุคปัจจุบัน ขณะที่อดีตไม่ค่อยมีโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กในยุคนั้น เพราะฉะนั้นความคาดหวังในการศึกษา แม้ว่าจะมีในเด็กทุกยุคทุกสมัย แต่ก็มีใช้ว่าจะได้รับการตอบสนองในทุกยุคเช่นกัน

นภคกุล คุ่มประวัติ มีประเด็นวิจัยเรื่องความมุ่งหวังของบิดามารดาในเขตชนบทไทย เกี่ยวกับการศึกษาของบุตร (2517) จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้านี้ เพื่อศึกษาถึงความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรของประชากรไทยในชนบท โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดาที่มีระดับต่างๆกัน และปัจจัยซึ่งน่าจะมามีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร โดยมีสมมุติว่า ผู้ที่อยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง จะมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรสูง ผู้ที่อยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลาง จะมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรสูง ส่วนผู้ที่อยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ จะมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรต่ำด้วย

สมมุติฐานข้อที่ 7 ความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์

สมมุติฐานความคาดหวังที่จะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ มีผลการวิจัยคิดเป็นร้อยละ 48.26

การเลื่อนฐานะทางสังคมมักเกิดขึ้นในกลุ่มชนชั้นที่มีการติดต่อสื่อสารที่ค่อนข้างทันสมัย ซึ่งตรงกันข้ามกับชาวลีซอในบ้านป่าดง แม้ว่าจะมีการติดต่อการค้ากับคนพื้นเมืองแต่ก็ยังไม่ได้ใช้เทคโนโลยีที่มีความสลับซับซ้อนอะไรมากนัก จึงส่งผลให้ชาวลีซอไม่ค่อยมีความต้องการเลื่อนฐานะทางสังคม เนื่องจากสมาชิกทุกคนในบ้านป่าดงก็มีความเป็นอยู่ใกล้เคียงกัน สิ่งที่เกิดขึ้นอาจจะเป็นไปได้ในแนวทางที่ดี คือ มีปัจจัยทั้ง 5 แต่ก็มีได้สะดวกสบายมากนัก เป็นสิ่งที่ชาวบ้านได้กล่าวไว้กับผู้วิจัย นอกจากนี้ค่านิยมในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกของชาวลีซอบ้านป่าดงก็อยู่ในระดับต่ำ

ตัวอย่างงานวิจัยที่สนับสนุนสมมุติฐานนี้ ได้แก่ งานวิจัยของHaglund (2527) พบว่าสาเหตุที่การเผยแพร่คริสต์ศาสนาไม่ประสบความสำเร็จในการเผยแพร่ในหมู่คนไทย เพราะคนไทยมีความเคารพข้อัตถ์ต่อบรรพบุรุษ

วาสนา อรุณกิจ สนใจศึกษาเกี่ยวกับพิธีกรรม และโครงสร้างทางสังคมของลาวโซ่งที่หมู่บ้านบ้านสระ ตำบลสระพัฒนา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม (2528) ทราบถึงพิธีกรรมสังคมลาวโซ่งว่าแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ พิธีกรรมตามแนวพุทธศาสนาและพิธีกรรมตามความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับการนับถือผี และการบูชาบรรพบุรุษ โดยลาวโซ่งให้ความสำคัญกับพิธีกรรมตามความเชื่อดั้งเดิมมาก พิธีกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อดั้งเดิมนั้น มีบางอย่างที่คล้ายกับวัฒนธรรมจีน เนื่องจากถิ่นเดิมของลาวโซ่งหรือไทดำนั้นอยู่ทางตอนเหนือของเวียดนาม และอยู่ใกล้ตอนใต้ของจีนและได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมจีนในสมัยก่อน วิถีชีวิตของลาวโซ่งที่เห็นได้จากพิธีกรรมจะคล้ายคลึงกับวิถีชีวิตของคนไทยลาวทางภาคอีสานของไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 8

บทสรุป ปัญหาที่เกิดจากการวิจัย และข้อเสนอแนะ

บทสรุป

งานวิจัยเรื่องการเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ของชาวลีซอ ศึกษากรณีบ้านป่าตึง จังหวัด เชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการนับถือผีไปนับถือศาสนาคริสต์ ศึกษาประเพณีพิธีกรรมในรอบ 1 ปีของชาวเขาเผ่าลีซอ ศึกษาผลกระทบจากการที่ชาวเขาเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์ ศึกษาวิถีชีวิตในปัจจุบันของชาวเขาเผ่าลีซอ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีต่างๆดังต่อไปนี้ แนวคิดวัฒนธรรม(Culture) แนวคิดวัฒนธรรมย่อย(Subcultures) แนวคิดศาสนา(Religion) แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว(Family) แนวคิดการติดต่อทางวัฒนธรรม (Acculturation) แนวคิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม(Assimilation) แนวคิดนวัตกรรม (Innovation) แนวคิด“การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม(Cultural Ecology Theory) ทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยม(Structural Functionism Theory) และใช้ระเบียบวิธีทางมานุษยวิทยาในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับประชากรที่ศึกษาเป็นหัวหน้าครัวเรือนที่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์จำนวน 23 คน ประชากรที่ศึกษาเป็นเพศชายทั้งหมด ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และจบหลักสูตรด้านศาสนาคริสต์ สำหรับสมมุติฐานในการวิจัยมี 7 ข้อ คือ

1. การผสมผสานทางวัฒนธรรมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขา
2. ความต้องการทางวัตถุมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขา
3. บทบาทของผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์มีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขา
4. ความคาดหวังที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขา
5. ความคาดหวังที่จะมีการศึกษาสูงมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขา
6. ความคาดหวังจะมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขา
7. ความคาดหวังในอาชีพมีผลต่อการนับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขา

ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า ยอมรับสมมุติฐาน 5 ข้อ คือ ข้อ1-4 และ ข้อ6 และปฏิเสธสมมุติฐาน 2 ข้อ คือ ข้อ5 และ ข้อ7

ปัญหาที่เกิดจากการวิจัย

การเข้าไปศึกษาหาข้อมูลต่างๆ ภายในหมู่บ้านป่าดิ่งเกิดปัญหาหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดจากผู้วิจัยเอง หรือปัญหาอื่นๆ โดยผู้วิจัยจะแบ่งปัญหาเป็นเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติดังต่อไปนี้

ปัญหาเชิงวิชาการ

1. ข้อมูลด้านเอกสารที่เกี่ยวกับชาวเขาเผ่าลีซอ นั้น ส่วนใหญ่ค่อนข้างเก่า เมื่อต้องนำมาอ้างอิงในงานวิจัยจึงไม่มีข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงเท่าไรนัก แม้ว่าจะมีผู้ทำการศึกษาชาวเขาเผ่าต่างๆ ในยุคหลังก็ตาม โดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการนับถือศาสนาของชาวเขาเผ่าลีซอ นั้น แทบจะไม่ค่อยมีการศึกษามากนัก ส่วนใหญ่จะศึกษาชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ทำให้ผู้วิจัยต้องใช้วิธีการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาของผู้วิจัยเองมากกว่างานวิจัยของคนอื่น

2. การใช้เวลาในการค้นหาข้อมูล นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง หากต้องการได้เอกสารอ้างอิงที่มีรายละเอียด ผู้ศึกษาควรจัดเวลาสำหรับการค้นคว้าให้เหมาะสม เนื่องจากข้อมูลที่ต้องการนั้น มิใช่จะใช้ระยะเวลาเพียงสั้นๆ สำหรับการค้นคว้าได้

ปัญหาเชิงปฏิบัติการ

1. ในระยะแรกผู้วิจัยเกิดความไม่แน่ใจว่าจะหาวิธีเข้าหมู่บ้านอย่างไร เพื่อให้ชาวบ้านต้อนรับด้วยมิตรภาพ พร้อมทั้งเข้าใจว่าผู้วิจัยมิได้คิดร้ายต่อชาวบ้าน

2. ปัญหาเรื่องภาษาท้องถิ่นและภาษาชาวเขา เนื่องจากผู้วิจัยพูดภาษากลางได้เพียงภาษาเดียวเท่านั้น ในขณะที่ชาวบ้านสามารถพูดภาษาพื้นเมืองและภาษาลีซอได้ และถึงแม้ว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ก็พอฟังสำเนียงของผู้วิจัยรู้เรื่องในประโยคง่ายๆ ได้ แต่ผู้วิจัยต้องอาศัยล่ามในการสัมภาษณ์เป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกิดความล่าช้าในการวิจัย

3. ในช่วงแรกของการวิจัยผู้วิจัยมีปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านแต่ละคนค่อนข้างยาก เพราะผู้วิจัยไม่ทราบ่วิธีการพูดแบบใดที่จะสร้างความพึงพอใจแก่ชาวบ้าน บางคนไม่ค่อยพูดคุยกับผู้วิจัยและแสดงท่าทีว่าพูดภาษาลีซอได้เพียงภาษาเดียว แต่ภายหลังเมื่อรู้จักผู้วิจัยดีขึ้นจึงพูดภาษาไทยกับผู้วิจัย ในความเป็นจริงผู้ที่พูดภาษาพื้นเมืองหรือภาษากลางไม่ได้มักเป็นผู้สูงอายุเนื่องจากไม่ได้รับการศึกษา

4. ปัญหาเรื่องชาวบ้านไม่เข้าใจการวิจัยเพราะตลอดระยะเวลาประมาณ 10 ปี จากการสอบถามชาวบ้าน พบว่า ไม่มีคนนอกเข้ามาศึกษาสิ่งต่างๆภายในหมู่บ้าน จึงทำให้ชาวบ้านเกิดความแปลกใจ และมักถามผู้วิจัยเสมอว่า เข้ามาในหมู่บ้านด้วยเหตุผลใด

5. ปัญหาเรื่องการหาที่อยู่อาศัยในชุมชน เนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้หญิงจึงมีข้อจำกัดค่อนข้างมาก อีกทั้งสภาพบ้านเรือนของชาวบ้านก็พอเหมาะกับจำนวนสมาชิกของแต่ละครอบครัว จึงทำให้ผู้วิจัยจำเป็นต้องอยู่อาศัยนอกหมู่บ้าน และเดินทางเข้าไปเก็บข้อมูลทุกวัน

ข้อเสนอแนะ

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ทำวิจัยมาตลอดระยะเวลา 1 ปี ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นในบ้านป่าดง จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรใช้เทคนิควิจัยทางมานุษยวิทยาให้ครบถ้วน รวมทั้งเทคนิควิจัยทางจิตวิทยาที่นักมานุษยวิทยานำมาใช้บ่อยๆด้วย จะทำให้เข้าใจพฤติกรรมชาวบ้านได้มากยิ่งขึ้น
2. ควรปฏิบัติตามหลักการวิจัยทางมานุษยวิทยา(Naturalism) คือ การเข้าไปอยู่อาศัยในชุมชนที่ศึกษาเป็นเวลาอย่างน้อย 1 ปี และเข้าทำกิจกรรมร่วมกับชาวบ้าน ไปทำไร่นากับชาวบ้านและช่วยชาวบ้านเท่าที่จะช่วยได้ จะทำให้ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านมากยิ่งขึ้น
3. ควรศึกษาการเปลี่ยนแปลงไปนับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขาในภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศไทย เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับเหมือนและแตกต่างกันอย่างไร
4. ควรใช้เทคนิควิจัยทางสังคมวิทยามาผสมผสานกับเทคนิควิจัยทางมานุษยวิทยา
5. ควรเรียนภาษาถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการสื่อสารที่ดีต่อกันและป้องกันความไม่เข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักวิจัย เพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง
6. บทบาทที่จะแสดงในการวิจัยควรเป็นบทบาทที่ชาวเขาเข้าใจและยอมรับได้
7. การใช้ล่าม ต้องมีความระมัดระวัง ต้องมีการอบรมล่ามให้พอมีความเข้าใจการวิจัยเพื่อล่ามจะทำหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง
8. ต้องมีความอดทนอดกลั้นต่อสภาพชีวิตที่ไม่สะดวกสบายอย่างไร้ชุมชนชาวเขาที่ห่างไกลจากตัวเมืองมาก

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. รัฐบาลควรให้ความสนใจชีวิตชาวเขาที่อยู่ห่างไกลมากเป็นพิเศษ เพราะชาวเขายังมีสภาพชีวิตที่ยังไม่คึกคัก ทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข ทางเศรษฐกิจและด้านอื่นๆ
2. ควรปรับปรุงการคมนาคมให้มีสภาพดีขึ้น ปัจจุบันการคมนาคมทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้านค่อนข้างลำบาก และเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจและด้านอื่นๆ
3. ควรส่งหน่วยงานราชการเข้าไปพัฒนาชาวเขามากกว่านี้ ชาวเขายังขาดความรู้ในด้านเศรษฐกิจอีกมาก ทำให้ยังไม่มีคุณภาพชีวิตที่ดีนัก
4. ควรมีการอบรมผู้นำชาวเขาในด้านต่างๆ เพื่อผู้นำจะได้ไปช่วยพัฒนาชาวเขาอีกต่อหนึ่ง
5. ในหมู่บ้านชาวเขามักมีเด็กและเยาวชนจำนวนมาก ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาเยาวชนชาวเขา เพื่อไม่ให้เยาวชนเหล่านั้นไปติดยาเสพติดหรือทำตัวไม่เหมาะสม เพื่อพัฒนาให้พวกเขาเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมไทยต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กองสงเคราะห์ชาวเขา กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. ทำเนียบชุมชนบนพื้นที่สูง 20 จังหวัดในประเทศไทย ปีพ.ศ. 2540. เอกสารทางวิชาการ, ลำดับที่ 536, เล่มที่ 101/2541. นนทบุรี : สหมิตรพริ้นติ้ง, 2541.

กลุ่มศาสนาคริสต์. การสร้างสาวก. พิมพ์ครั้งแรก : หน้า 183-184. กนกบรรณสาร, กันยายน 2542.

ขจัดภัย บุญพัฒนา. ชาวเขา. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์แพร่พิทยา, มกราคม 2518.

งามพิศ สัตย์สงวน. ประสบการณ์วิจัยทางมานุษยวิทยาข้ามวัฒนธรรม. (บรรณาธิการ), โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

งามพิศ สัตย์สงวน. วัฒนธรรมข้าวในสังคมไทย: การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลง. (ทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) บริษัทเท็กซ์ แอนเจอร์นัล พัลลิเคชั่น จำกัด, 2545.

งามพิศ สัตย์สงวน. ทัศนคติเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาไทยและนักศึกษามเมริกัน : การวิจัยข้ามวัฒนธรรมในประเทศอเมริกา. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545.

งามพิศ สัตย์สงวน. วัฒนธรรมข้าวในสังคมไทยและนานาชาติ. บริษัท รามการพิมพ์ จำกัด, 2541.

งามพิศ สัตย์สงวน. รัฐศาสตร์ 50 ปี. มานุษยวิทยาศาสนา. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธินิธิสิตเกล้ารัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สิงหาคม 2541

งามพิศ สัตย์สงวน. การวิจัยทางมานุษยวิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 4 : ฉบับปรับปรุงใหม่) สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

งามพิศ สัตย์สงวน. มานุษยวิทยากายภาพ: วิวัฒนาการทางกายภาพและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 4. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

- งามพิศ สัตย์สงวน. สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร:กรณีศึกษาครอบครัว
ญวน. (ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน) โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545.
- งามพิศ สัตย์สงวน. สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร:กรณีศึกษาไทยโซ่ง.
(ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน) โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545.
- งามพิศ สัตย์สงวน. พฤติกรรมจราจรในเขตกรุงเทพมหานคร. (ทุนวิจัยจากสถาบันดำรงราชานุ
ภาพกระทรวงมหาดไทย) บริษัทเท็กซ์ แอนเจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด, 2545.
- งามพิศ สัตย์สงวน. หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ: บริษัท รามาการพิมพ์
จำกัด, 2543.
- งามพิศ สัตย์สงวน. ความเชื่อทางศาสนาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. (โครงการวิจัยเฉลิม
พระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสกาญจนาภิเษกสมโภช)
บริษัทเท็กซ์ แอนเจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด, 2545.
- งามพิศ สัตย์สงวน. การหน้าที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร : กรณี
ศึกษาศาสนาพุทธ (วัดไตรมิตร). ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน ภาควิชาสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , กันยายน 2545.
- งามพิศ สัตย์สงวน. การหน้าที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร : กรณี
ศึกษาศาสนาพุทธ (วัดเชิงหวาย). ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน ภาควิชาสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , กันยายน 2545.
- งามพิศ สัตย์สงวน. การหน้าที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร : กรณี
ศึกษาศาสนาพุทธ (วัดมิ่งกรมลาวาส). ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน ภาควิชาสังคมวิทยา
และมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , กันยายน 2545.
- งามพิศ สัตย์สงวน. การหน้าที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร : กรณี
ศึกษาศาสนาพุทธ (วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร). ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน ภาควิชา
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , กันยายน 2545.

งามพิศ สัตย์สงวน. การหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาศาสนาพราหมณ์-ฮินดู (เทวสถานโบสถ์พราหมณ์). ทุนวิชัยงบประมาณแผ่นดิน ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , กันยายน 2545.

จินตนา กาญจนถวัลย์. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนกะเหรี่ยง: ศึกษาเปรียบเทียบกรณีบ้านไร่ป่า อำเภอทองผาภูมิ กับ บ้านสะเนฟอง อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

จิรน้อย สีนทอง. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : ศึกษากรณีตำบลบ้านกลาง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

จารุวรรณ พรมวัง. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมบางประการของชาวไทยเชื้อ. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

จารุเกตุ กาญจนภา. ประเพณีสามัญในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชามานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2515.

จุไรรัตน์ จันทร์ธำรง และ ยุพา คลังสุวรรณ. ประวัติวิทยุทางมานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม โดยสังเขป. แผนกอิสระสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. สังคมวิทยา. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรกฎาคม 2530.

ไฉน สนสกุล. การชำระชาติพันธุ์และการผสมกลมกลืนของชาวมอญ : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนมอญบางขันหมาก จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2535.

เชาว์วัย สุภรตรีทิเพศ. การรับนวัตกรรมและพิธีกรรมทางศาสนาของชาวไทย. วิทยานิพนธ์
ปริญญามนุษยวิทยามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ณัฐประวีณ ศรีทรัพย์. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมและการขำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
ของชาวมอญ : ศึกษากรณีชุมชนมอญบ้านลัดกระดัด ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี. . วิทยานิพนธ์ปริญญามนุษยวิทยามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยา
และมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

คารุพัศตร์ สำราญวงศ์. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนกะเหรี่ยง. วิทยานิพนธ์
ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

ดำรง ฐานดี. มานุษยวิทยาและวัฒนธรรม. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, มีนาคม
2520.

เดือนใจ ชัยพรหมประสิทธิ์. สถานภาพและบทบาทสตรีในครอบครัวจีนในสังคมไทยปัจจุบัน :
กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์นิยมในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยา
มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2531.

ธมลวรรณ ตั้งวงษ์เจริญ. เอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนอ้อมใหญ่.
วิทยานิพนธ์ปริญญามนุษยวิทยามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

นภคล คู่่มประวัตติ. ความมุ่งหวังของบิดามารดาในเขตชนบทไทยเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2517.

นียบพรรณ วรรณศิริ. มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, , 2540.

- นิเทศ ดินฉะกุล. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- นิเทศ ดินฉะกุล. วัฒนธรรมข้าวในเทศชัศ. วัฒนธรรมข้าวในสังคมไทยและนานาชาติ หน้า 85-93. โรงพิมพ์กรุงเทพ, 2537.
- นิเทศ ดินฉะกุล. ลักษณะชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอมิสในสหรัฐอเมริกา. รวมบทความสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา หน้า 39-48. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- นิเทศ ดินฉะกุล. ปัญหาและผลกระทบหลังการลดขนาดองค์กร. ปัญหาสังคมไทยในมิติทางสังคมวิทยามานุษยวิทยาและอาชญวิทยาโครงการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะรัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- นิเทศ ดินฉะกุล. ความเครียดในสังคมไทย. ปัญหาสังคมไทยในมิติทางสังคมวิทยามานุษยวิทยาและอาชญวิทยาโครงการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะรัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- นิเทศ ดินฉะกุล. สถาบันสังคม. สังคมและวัฒนธรรม. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ประเชิญ คนเทศ. ภาษามอญ ตำบลเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชามานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2528.
- พระมหาสุพรรณ พิจารโชติ. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของประเพณีชีวิตในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- พิมุข ชาญธนะวัฒน์. คริสตศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวมุขอแดง : การศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณีระหว่าง หมู่บ้านยาป่าแหน กับ หมู่บ้านแสนคำลือ กิ่งอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน. สาขาวิชามานุษยวิทยา ภาควิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2538.

เพียงจิต เทียนชัย. การเปลี่ยนศาสนาของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (สะกอ) ในหมู่บ้านภาคเหนือของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

ภูธร ภูมะชน. มอญบางชนหมาก ลพบุรี. ศูนย์วัฒนธรรมลพบุรี วิทยาลัยครูเทพสตรี, 2530.

รัตนภรณ์ เทียงพัก. ค่านิยมทางศาสนาของนักเรียนชาวเขาในจังหวัดเชียงราย น่าน ตาก. วิทยานิพนธ์จิตวิทยา มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

ลักขณา คาวรัตน์หงษ์. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ลื้อ. ไม่ระบุสำนักพิมพ์, 2539.

วรรณัย พงศาชลากร. ปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชนลาวครั้ง บ้านโคก ตำบลอุ้มถ้อง อำเภออุ้มถ้อง จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

วาสนา อรุณกิจ. พิธีกรรมและโครงสร้างทางสังคมของลาวโซ่งที่ หมู่บ้านบ้านสระ ตำบลสระพัฒนา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

วิฑูร สิ้นศิริเชวง. ลักษณะการสื่อสารที่ใช้ในการเผยแพร่ศาสนาขององค์กรคริสตศาสนาในประเทศไทย. หลักสูตรปริญญาโทศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531

เวชชวุฒิ บุญชูวิทย์. เงื่อนไขทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับสิ่งใหม่ของชาวเขาเผ่าอีเก้อ : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านแสนเจริญใหม่ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2538.

ศิริรัตน์ แอดสกุล, บรรณาธิการ. รวมบทความสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

- สรินยา กิจประยูร. การรับคริสตศาสนากับการปรับตัวทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนอาข่าอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.
- สรังชา เวชพฤติ. เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม การติดต่อทางวัฒนธรรมและกระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรมในชุมชนมอญ ตำบลทรงคะนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- เสมอชัย พูลสุวรรณ และ สุมิตร ปิติพัฒน์. สังคมและวัฒนธรรมในประเทศไทย. สำนักพิมพ์ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 9 มีนาคม 2542.
- เสถียร วิพรหมหา. การหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาศาสนาพุทธ (วัดราชาธิวาสวิหาร). ทูนิวิจัยงบประมาณแผ่นดิน ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กันยายน 2545.
- สุขศรี กัลชาญพันธ์. หน้าที่ทางสังคมของพิธีกรรมเกี่ยวกับการปลูกข้าวและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านดงทอง ตำบลดงทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2547.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยาและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2547.
- สุพัตรา สุภาพ. ปัญหาสังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2547.
- สุพัตรา สุภาพ. เรื่องวุ่นวายรุ่นไฮเทค. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2546.

สุพัตรา สุภาพ. หัวหน้าโครงการ พฤติกรรม ทักษะคิดของผู้ใช้รถใช้ถนนต่อมาตรการแก้ไขปัญหารถจักรยานในกรุงเทพมหานคร. สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2545.

สุพัตรา สุภาพ. พัฒนาการปัญหาจราจรและมาตรการแก้ไขปัญหารถจักรยานในสามทศวรรษ(ระหว่าง พ.ศ. 2507-2539). สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2545.

สุพัตรา สุภาพ. วัฒนธรรมข้าว วิถีชีวิตแบบไทยๆหรือ?. อ่างถึงใน งามพิศ สัตย์สงวน, บรรณาธิการ. วัฒนธรรมข้าวในสังคมไทยและนานาชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

สุพัตรา สุภาพ. จับใจคน จับใจงาน (เล่ม 1). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

สุพัตรา สุภาพ. จับใจคน จับใจงาน (เล่ม 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

สุพัตรา สุภาพ. จับใจคน จับใจงาน (เล่ม 3). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

สุพัตรา สุภาพ. จับใจคน จับใจงาน (เล่ม 4). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

สุพัตรา สุภาพ. จับใจคน จับใจงาน (เล่ม 5). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

สุพัตรา สุภาพ. จับใจคน จับใจงาน (เล่ม 6). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

สุพัตรา สุภาพ. ศีลธรรมกับเพศศึกษาในวัยรุ่น. อาชญวิทยาและงานยุติธรรมกับสังคม. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2544.

- สุพัตรา สุภาพ. วัยรุ่นกับพฤติกรรมรุนแรงยุคโลกาภิวัตน์. สังคมไทย : มุมมองนักสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2544.
- สุพัตรา สุภาพ. นักเรียนกับเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร. ปัญหาสังคมไทยในมิติทางสังคมวิทยา. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2545.
- สุพัตรา สุภาพ. ผลกระทบเศรษฐกิจต่างชาติที่มีต่อสังคมไทย. รวมบทความสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา พ.ศ. 2544(นิเทศ ดินณะกุล : บรรณาธิการ) ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2544.
- สุพัตรา สุภาพ. วัฒนธรรมมองคอร์ก. รวมบทความสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (ศิริรัตน์ แอดสกุล : บรรณาธิการ) คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2545.
- สุพัตรา สุภาพ. เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร วัยรุ่นยุคไฮเทค. รวมบทความทางวิชาการโรงพยาบาลสมิติเวช, 2546.
- สุภรณ์ โอเจริญ. ชาวมอญในประเทศไทย : วิเคราะห์ฐานะบทบาทสังคมไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนกลางถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- โสพล ศิริไสย์. รายงานการวิจัยบทบาทชาวผู้นำศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่ามูเซอแดง : ศึกษาเฉพาะกรณี จะนุพญาหมู่บ้านแม่ปูนหลวง ตำบลเวียงอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล , 2532 .
- สัณญา สัณญาวิวัฒน์ และ ปภาณี ฐิติวัฒนา. ศาสนาและความเชื่อในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- สัณญา สัณญาวิวัฒน์. สังคมวิทยาครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. คุณภาพและคุณธรรมในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2545.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. สังคมวัฒนธรรมพุทธ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีสังคมวิทยา : การสร้าง การประเมินค่า และการใช้ประโยชน์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- อมรา พงศาพิชญ์. วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ : วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- อระระโท โอชิมา. ชีวิต พิธีกรรมและเอกลักษณ์ทางชาติของคนมอญในเมืองไทยที่บ้านมน อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.
- อารง สุทธาสาสน์, บรรณาธิการ. รวมบทความสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- อังสนา ช่างแก้ว. การศึกษาอิทธิพลของการเผยแพร่พุทธศาสนาที่มีผลต่อพฤติกรรมและแนวความคิดของชาวเขาในจังหวัดภาคเหนือ (ศึกษากรณีวัดศรีโสดา ตำบลสุเทพ อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่). วิทยานิพนธ์ศาสตราจารย์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528.

ภาษาอังกฤษ

Barnouw, Victor . An introduction to Anthropology. The United States of America :
The Dorsey Press, 1982.

Bidwell, lee D. Millar and Mey, Brenda J. Vander. Sociology of the family :
Investigating family issue.Boston : Allyn and Bacon, 2000.

Bredde, Torkel. Religious motivation and the oritins of buddhism :
a social-psychological exploraton of the origins of a world religion. 1st ed.
London : RoutledgeCurzon, 2002.

Bryjak, George J. , Soroka, Michael P. Sociology : Cultural Diversity in a Changing
World. 2nd ed. Boston, MA. : Allyn and Bacon , 1994.

Cohen, Erik. Christianization and Thaification : Contrasting Processes of Religious
Adaptation in Thailand. Jerusalem : The Hebrew University of Jerusalem,
1987.

Crapo, Richley H. Cultural Anthropology : Understanding Ourselves and Others.
8th ed. Utah State University : McGraw Hill Companies,1995.

Crapo, Richley H. Anthropology of religion : the unity and diverty of religions.
Boston, Mass: McGraw-Hill, 2003.

Dark, K.R. Religion and international relations. Houndmills : Macmillan, 2000.

- Foltz, Richard C. Religions of the Silk Road : Overland trade and cultural exchange from antiquity to the fifteenth century. New York: St. Martin's Press, 1999.
- Gillman, Ian and Klimkeit, Hans-Joachim. Christians in Asia before 1500. Ann Arbor : University of Michigan Press, 1999.
- Gunton, Colin E. The Christian faith : an introduction to Christian doctrine. Oxford : Blackwel, 2002.
- Harada, Mariko. Religious practices and power relations in Thailand : Catholic in Theravada Buddhist society. [Japan] : Hirochima University, 2001.
- Haviland, William A. Cultural Anthropology. 8th ed. Fort Worth, TX. : Harcourt Brace & Company, 1996.
- Jones, Brian J. , GallagherIII, Bernard J. and Mcfalls,Jr., Joseph A. Sociology Micro,Macro, and Mega Structures. Fort Worth,TX. : Harcourt Brace College Publishers, 1995.
- Kendall, Diana Elizabeth. Sociology in Our Times. 3rded. Ontario, Canada : Wadsworth, 2001.
- Lindsey, Linda L. and Beach Stephen. Sociology : Social life and social issues. Upper Saddle River, N.J.: Prentice-Hall, 2000.
- Mohd, Sarim HJ. Mustajab. Christian Missionaries and the Malay Language Print Media in the Straits Settlements at the End of the nineteenth Century. Bangkok : Chulalongkorn University, 1996.

O'Donnell, Gerard. Mastering Sociology. 4th ed. New York : Palgrave, 2002.

Parinder, Geoffrey. The Routledge dictionary of religious & spiritual quotations.

London: Routledge, 2000.

Pelikan, Jaroslav. Christianity and classical culture: The metamorphosis of natural
Theology. New Haven : Yale University Press,1999.

Thio, Alex. Sociology : A Brief Introduction. 4th ed. London : Allyn & Bacon, 2000.

Vaughan, C.Edwin. Social and Cultural Perspectives on Blindness. Charles C.

Thomas : Springfield,IL , 1998.

Vaughan, Ed. Sociology : The study of society. New Jersey : Prentice-Hall,Inc,
2001.

Ward, Keith. Religion and community. Oxford : Clarendon Press, 2000.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 25 ภาพแสดงการปัดเศษผงออกจากข้าวเปลือก

ภาพที่ 26 ภาพแสดงการสร้างบ้านแบบดั้งเดิม

ภาพที่ 27 ภาพแสดงการตั้งร้านของชาวพื้นเมืองบริเวณหน้าหมู่บ้านป่าดิ่ง

ภาพที่ 28 ภาพแสดงรถประจำทางที่ผ่านหน้าหมู่บ้านป่าดิ่ง (รถประจำทางปากทางพร้าว)

ภาพที่ 29 ภาพแสดงตลาดหัวเวียง

ภาพที่ 30 ภาพแสดงเครื่องเซ่นไหว้พระเจ้า(ศาสนาคริสต์)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวนนท์ส เพิ่มมิตร เกิดเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2520 ประวัติการศึกษา จบระดับปริญญาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เมื่อปีการศึกษา 2542 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาวิชามานุษยวิทยา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย